

SPOR ANONİM ŞİRKETLERİ
Doktora Tezi

Mehmet ASLAN

Eskişehir 2022

SPOR ANONİM ŞİRKETLERİ

Mehmet ASLAN

DOKTORA TEZİ

Özel Hukuk Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Neval OKAN

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Haziran 2022

ÖZET

Spor Anonim Şirketleri

Mehmet ASLAN

Özel Hukuk Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haziran 2022

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Neval OKAN

Spor, keyif almak için oynanan bir oyundur. İnsanların yerleşik hayata geçişiyle, dünyanın farklı coğrafyalarında birçok spor çeşidi doğmuştur. Toplumların birbirleriyle etkileşimi ve özellikle teknolojinin gelişimiyle bu sporlardan bazıları küresel çapta ilgi görmüştür. Sporda örgütlenme daha çok takım sporları ile sağlanmıştır. Bireyler bir araya gelip spor kulüplerini, kulüpler bir araya gelip ulusal spor federasyonlarını, ulusal spor federasyonları bir araya gelip kıta ve dünya çapında yetkili uluslararası spor örgütlerini kurmuştur. Böylece spor, kendine özgü hukuk kurallarını da içinde barındıran küresel bir organizasyon halini almaya başlamıştır.

Sporun kitlelere yayılması, ticarileşmesini de kaçınılmaz kılmıştır. Önceleri dernek statüsünde örgütlenen spor kulüpleri, büyüyen ekonomilerini daha sağlıklı yönetebilmek için şirketleşmeye başlamıştır. Türk hukukunda sporda şirketleşmenin yasal zeminine ilişkin eksiklik, bu hususta yeni bir kanun çalışmasını gündeme getirmiştir. Bu doğrultuda 7405 sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu, 26.04.2022 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Kanunda uygulamadaki durum dikkate alınarak sporda şirketleşme, anonim şirketlerle sınırlandırılmıştır. Sporun kendine özgü yapısı, spor hukukunun büyük ölçüde devletlerden bağımsız oluşmasını sağlamış ve bu durum spor anonim şirketlerinin de klasik anonim şirketlerden farklı özellikler taşımasına neden olmuştur. Bu çalışmada spor anonim şirketleri, sporda ulusal ve uluslararası örgütlenme perspektifinde incelenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Sporda örgütlenme, Spor kulüpleri, Şirketleşme, Anonim şirket.

ABSTRACT

Sports Joint-Stock Companies

Mehmet ASLAN

Department of Private Law

Anadolu University Graduate School of Social Sciences, June 2022

Advisor: Asst. Prof. Dr. Neval OKAN

Sport is essentially a game played for fun. With the transition of people to settled life, many types of sports have emerged in various parts of the world. Driven by the cross-cultural interaction between societies and the technological advances in particular, some of these sports have attracted global attention. Organization in sports has developed mostly thanks to team sports. Individuals have come together to establish sports clubs, clubs have come together to establish national sports federations, and national sports federations have come together to establish authorized international sports organizations around the world. Thus, sports has become a global organization with its own unique legal rules and regulations.

The popularization of sports and its adoption by the masses have made its commercialization inevitable. Sports clubs, which were previously organized as associations, have begun to incorporate so as to manage their growing economies more efficiently. The lack of legal basis for incorporation in sports in Turkish law has brought a new act study on this issue to the agenda. In this direction, Sports Clubs and Sports Federations Act numbered 7405 entered in force on 26.04.2022. Considering the situation in practice, incorporation in sports has been limited to joint-stock companies in the Act. The unique structure of sports has ensured that sports law is largely independent of the states, which has caused sports joint-stock companies to have different characteristics from classical joint-stock companies. In this study, sports joint-stock companies were analyzed from the perspectives of national and international organization in sports.

Keywords: Organization in sports, Sports clubs, Incorporation, Joint-stock company.

29/06/2022

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tez çalışmasının bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmanın hazırlık veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumunda bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilmeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve hiçbir şekilde intihal içermediğini beyan ederim. Her hangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Mehmet ASLAN

İÇİNDEKİLER

BAŞLIK SAYFASI	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR DİZİNİ	xii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

Temel Kavramlar ve Sporda Örgütlenme

1. TEMEL KAVRAMLAR	5
1.1. Spor	5
1.2. Spor Kulübü	8
1.3. Spor Anonim Şirketi.....	10
1.4. Kulüp	11
1.5. Spor Faaliyeti ve Spor Dalı	12
1.6. Spor Şubesi	13
1.7. Sporda Profesyonellik	14
1.8. Sportif Başarı ve Sportif Tarihçe	21
1.9. Yarışma Hakkı	25
2. SPORDA ÖRGÜTLENME.....	26
2.1. Türkiye’de Sporda Örgütlenme	26
2.1.1. Spor kulüpleri ve spor anonim şirketleri.....	27
2.1.1.1. <i>Spor kulüplerinin kuruluşu</i>	27
2.1.1.2. <i>Spor kulüplerinin hukuki niteliği</i>	28
2.1.2. Spor federasyonları	31
2.1.2.1. <i>Spor federasyonlarının kuruluşu</i>	31
2.1.2.2. <i>Spor federasyonların hukuki niteliği</i>	33
2.1.2.3. <i>Konuya ilişkin değerlendirmemiz</i>	38
2.1.3. Kulüpler Birliği	40
2.1.4. Gençlik ve Spor Bakanlığı.....	44
2.1.5. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi.....	46
2.2. Diğer Ülkelerde Sporda Örgütlenme	47

2.2.1. Birleşik Krallık.....	47
2.2.1.1. İngiltere’de futbol yapılanması	53
2.2.2. Almanya.....	60
2.2.3. Kuzey Amerika	65
2.2.3.1. Kulüplerin hukuki statüsü	66
2.2.3.2. Liglerin hukuki statüsü	70
2.2.3.3. Franchise sistemi	72
2.2.3.4. Kuzey Amerika Spor Modeli’nin diğer özellikleri	74
2.3. Uluslararası Örgütlenme.....	77
2.3.1. Uluslararası Olimpiyat Komitesi.....	77
2.3.2. Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS)	78
2.3.3. Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA).....	84
2.3.4. Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FİFA)	85
2.3.5. Lex sportiva kavramı	87

İKİNCİ BÖLÜM

Spor Anonim Şirketlerinin Kuruluşu ile Birleşme ve Devir İşlemleri

1. SPORDA ŞİRKETLEŞME.....	92
1.1. Genel Olarak	92
1.2. Şirketleşmenin Anonim Şirketler ile Sınırlandırılması.....	92
1.2.1. Konuya ilişkin değerlendirmemiz	94
1.3. Şirketleşmeye Uygulanacak Hukuk	97
1.4. Şirketleşmenin Önemi, Yararları ve Sakıncaları	100
2. SPOR ANONİM ŞİRKETLERİNİN UNSURLARI.....	106
2.1. Kişi	106
2.2. Amaç ve Konu	106
2.3. Sermaye	108
2.4. Sınırlı Sorumluluk	112
2.5. Ticaret Unvanı ve Lige Katılım Adı.....	112
2.6. Tüzel Kişilik ve Spor Anonim Şirketi Statüsü	114
3. SPOR ANONİM ŞİRKETLERİNİN KURULUŞU	114
3.1. Anonim Şirketin Kurulması ve Tüzel Kişilik Kazanması.....	115
3.2. Spor Anonim Şirketi Statüsünün Kazanılması	116
3.2.1. Spor anonim şirketi statüsünün spor kulübünden bağımsız şekilde kazanılması	117

3.2.1.1. Spor anonim şirketi statüsünün doğrudan kazanılması	117
3.2.1.2. Spor anonim şirketi statüsünün bir spor kulübüne ait spor şubesinin devralınması yoluyla kazanılması	119
3.2.1.3. Spor anonim şirketi statüsünün bir şirkete ait spor şubesinin devralınması yoluyla kazanılması	120
3.2.2. Spor anonim şirketi statüsünün spor kulübünün bağlı ortaklığı veya iştiraki olarak kazanılması.....	120
3.3. İki Aşamalı Tescilin Sonuçları.....	122
3.3.1. Spor anonim şirketinin merkezi bakımından	122
3.3.2. Spor anonim şirketi statüsünün kaybedilmesi bakımından	124
3.3.2.1. Şirketin tescile ilişkin koşulları kaybetmesi	125
3.3.2.2. Şirketin organlarının Kanuna aykırı oluşturulması	127
3.3.2.3. Şirketin taahhüt ettiği spor faaliyetlerine katılmaması	129
3.3.2.4. Spor anonim şirketi statüsünün kaybedilmesinin tüzel kişiliğe etkisi	131
3.3.3. Sicil müdürlüğünün kararlarına itiraz bakımından	133
3.3.4. Sportif başarı ve sportif tarihçe bakımından	134
3.4. Spor Anonim Şirketlerinin Spor Faaliyetlerine Katılması	134
3.4.1. Üç aşamalı tescilin sonuçları.....	135
3.5. Geçiş Hükümü	137
4. BİRLEŞME VE DEVİR İŞLEMLERİ	137
4.1. Spor Kulüplerinin Birleşmesi	137
4.2. Spor Anonim Şirketlerinin Birleşmesi	141
4.3. Spor Şubelerinin Devralınması ve Devri	142
4.3.1. Spor şubesinin hukuki niteliği	143
4.3.2. Spor kulüplerine ait spor şubelerinin devralınması	147
4.3.3. Spor anonim şirketine ait spor şubesinin devri	149
4.3.3.1. Spor şubesinin anonim şirkete devri	149
4.3.3.2. Spor şubesinin spor kulübüne devri.....	150
4.3.4. Spor şubesinin bir bütün olarak devredilmesi	152
4.3.5. Devrin kapsamı	154

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Spor Anonim Şirketlerinde Genel İşleyiş

1. BÜTÇE VE HARCAMA İLKELERİ	159
1.1. Genel Olarak	159

1.2. Alacakların Devrine İlişkin Sınırlamalar	159
1.3. Borçlanmaya İlişkin Sınırlamalar	160
1.3.1. Borçlanma kavramına ilişkin değerlendirmemiz	161
1.4. Hak ve Alacakların Devri Yasağı	163
1.5. Şirkete Borçlanma Yasağı	164
1.6. Bütçe ve Harcama İlkelerine Uymamanın Yaptırımı	167
1.7. Spor Anonim Şirketleri Adına veya Hesabına Yapılacak Ödeme ve Tahsilatlar	171
1.8. Spor Anonim Şirketleri İçin Öngörülen Denk Bütçe	172
2. ORGANLAR	174
2.1. Genel Kurul	174
2.1.1. Uygulamadan genel kurul örnekleri	174
2.1.1.1. <i>Beşiktaş Futbol A.Ş. Genel Kurulu</i>	174
2.1.1.2. <i>Fenerbahçe Futbol A.Ş. Genel Kurulu</i>	176
2.2. Yönetim Kurulu	179
2.2.1. Genel olarak	179
2.2.2. Yönetim ve yönetici kavramları	179
2.2.3. Yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin nitelikleri	181
2.2.4. Yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin rekabet yasağı	184
2.2.5. Yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin hukuki sorumluluğu	186
2.2.5.1. <i>Kusur sorumluluğu</i>	187
2.2.5.2. <i>Kusursuz sorumluluk</i>	191
2.2.5.3. <i>İbra kararının sorumluluğa etkisi</i>	193
2.2.5.4. <i>Zamanaşımı</i>	195
2.2.6. Yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin cezai sorumluluğu	195
2.2.7. Belirli grupların yönetim kurulunda temsili	196
2.2.8. Uygulamadan yönetim kurulu örnekleri	198
2.2.8.1. <i>Beşiktaş Futbol A.Ş. Yönetim Kurulu</i>	198
2.2.8.2. <i>Fenerbahçe Futbol A.Ş. Yönetim Kurulu</i>	200
2.2.8.3. <i>Galatasaray Sportif A.Ş. Yönetim Kurulu</i>	204
3. PAYLAR VE PAY SAHİPLİĞİ YAPISI	207
4. HALKA AÇILMA	212
4.1. Genel Olarak	212
4.2. Kurumsal Yönetim İlkelerine Uyum	213

4.3. Kamuyu Aydınlatma	214
4.3.1. Futbolcu ve teknik yönetime ilişkin açıklamalar	216
4.3.2. Gelir kaybına ilişkin açıklamalar	217
4.3.3. Diğer açıklamalar	217
4.4. İlişkili Taraf İşlemleri.....	218
4.5. Vergi Muafiyeti	220
5. TÜRKİYE’DE SPOR ANONİM ŞİRKETİ ÖRNEKLERİ	222
5.1. Halka Kapalı Şirketleşme Örnekleri	223
5.1.1. Kasımpaşa örneği.....	223
5.1.2. Diğer kulüplerde şirketleşme	224
5.2. Halka Açık Şirketleşme Örnekleri	225
5.2.1. Beşiktaş örneği	225
5.2.2. Galatasaray örneği.....	227

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Spor Anonim Şirketlerinde Denetim

1. GENEL OLARAK ANONİM ŞİRKETLERDE DENETİM.....	230
1.1. İç Denetim.....	231
1.2. Dış Denetim	232
2. SPOR ANONİM ŞİRKETLERİNİN DEVLET TARAFINDAN DENETİMİ	232
3. SPOR ANONİM ŞİRKETLERİNİN TTK KAPSAMINDA DENETİMİ.....	235
3.1. Bağımsız Denetim	235
3.2. Bağımsız Denetim Dışında Kalan Anonim Şirketlerin Denetimi	239
4. SPOR ANONİM ŞİRKETLERİNİN TFF TARAFINDAN DENETİMİ	240
4.1. TFF Mevzuatına ve Genel Hukuk Kurallarına Uygunluk Denetimi	240
4.2. Lisans Denetimi.....	241
4.3. Takım Harcama Denetimi	248
5. SPOR ANONİM ŞİRKETLERİNİN UEFA TARAFINDAN DENETİMİ.....	252

BEŞİNCİ BÖLÜM

Spor Anonim Şirketlerinin Tâbi Olduğu Yargılama Hukuku

1. GENEL OLARAK.....	259
2. SPOR HUKUKUNDA NORMLAR HİYERARŞİSİ	260
3. SPOR HUKUKUNDA UYUŞMAZLIKLAR VE ÇÖZÜM YOLLARI	265
3.1. Zorunlu Tahkime Tâbi Olup Olmamasına Göre Uyuşmazlıklar.....	265
3.1.1. Zorunlu tahkime tâbi uyuşmazlıklar	265

3.1.2. Genel hükümlere tâbi uyuşmazlıklar.....	273
3.2. Ulusal ve Uluslararası Uyuşmazlıklar	273
3.2.1. UEFA hukuk kurulları ve yargılama faaliyetleri	274
3.2.1.1. <i>UEFA Disiplin Talimatı</i>	278
3.2.2. FİFA hukuk kurulları ve yargılama faaliyetleri.....	280
3.2.2.1. <i>FİFA Disiplin Kodu</i>	283
3.2.2.2. <i>FİFA Futbol Mahkemesi</i>	287
4. SPOR ANONİM ŞİRKETLERİNİN TARAF OLDUĞU UYUŞMAZLIKLAR VE ÇÖZÜM YOLLARI.....	292
SONUÇ	297
KAYNAKÇA.....	312
ÖZGEÇMİŞ	338

KISALTMALAR DİZİNİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
a.g.k.	: Adı geçen kaynak
A.Ş.	: Anonim şirket
Bakanlık	: Gençlik ve Spor Bakanlığı
Beşiktaş Futbol A.Ş.:	Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
CAS	: Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi
CAS Kodu	: Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi Spor Tahkim Kodu
CFCB	: UEFA Kulüp Finansal Kontrol Kurulu
CFCB Talimatı:	UEFA Kulüp Finansal Kontrol Kurulunu Düzenleyen Usul Kuralları Talimatı
CLFFP	: UEFA Kulüp Lisans ve Finansal Fair Play Talimatı
DCMS	: Birleşik Krallık Dijital, Kültür, Medya ve Spor Dairesi
DK	: 5253 sayılı Dernekler Kanunu
dn.	: Dipnot
DOSB	: Almanya Olimpik Spor Konfederasyonu
Ed.	: Editör
FA	: İngiltere Futbol Federasyonu
FA Ana Sözleşmesi:	İngiltere Futbol Federasyonu Ana Sözleşmesi
FA Talimatı	: İngiltere Futbol Federasyonu Talimatı
FİBA	: Uluslararası Basketbol Federasyonları Birliği
FİFA	: Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği
Galatasaray Sportif A.Ş.:	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.
GSHK	: 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu
GSKY	: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği
HMK	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu

ICAS	: Uluslararası Spor Tahkim Konseyi
KLFFP	: TFF Kulüp Lisans ve Finansal Fair Play Talimatı
Kulüpler Birliği:	Türkiye Süper Lig Profesyonel Futbol Kulüpleri Birliği Vakfı
m.	: Madde
MLB	: Kuzey Amerika Beyzbol Ligi
MLS	: Kuzey Amerika Futbol Ligi
NBA	: Kuzey Amerika Basketbol Ligi
NCAA	: Kuzey Amerika Ulusal Kolej Sporları Federasyonu
NFL	: Kuzey Amerika Amerikan Futbolu Ligi
NHL	: Kuzey Amerika Hokey Ligi
Olimpik Şart	: Uluslararası Olimpiyat Komitesi Olimpik Şartı
ÖDR	: Özel Durumlar Rehberi
ÖDT	: 2014 tarihli ve II-15.1 nolu Özel Durumlar Tebliği
RG.	: Resmî Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SerPK	: 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu
SKSFK	: 7405 sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu
Süper Lig	: Türkiye profesyonel futbol en üst ligi
T.	: Tarih
TBF	: Türkiye Basketbol Federasyonu
TBK	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TFF	: Türkiye Futbol Federasyonu
TFF 1. Lig	: Türkiye profesyonel futbol birinci ligi
TFF 2. Lig	: Türkiye profesyonel futbol ikinci ligi
TFF 3. Lig	: Türkiye profesyonel futbol üçüncü ligi
TFF Kanunu	: 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun
TFF Statüsü	: Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü
TMK	: 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu

TMOK : Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi

TMOK Tüzüğü: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Tüzüğü

Trabzonspor Futbol A.Ş.: Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret
A.Ş.

TTK : 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

UEFA : Avrupa Futbol Federasyonları Birliği

UOK : Uluslararası Olimpiyat Komitesi

Y. : Yıl

YürK : 6103 sayılı Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli
Hakkında Kanun

1 sayılı CBK: 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı
Kararnamesi

GİRİŞ

Sporun temelinde eğlence vardır ve insanların eğlenebilmesi için boş zamana ihtiyaçları vardır. İnsanların zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak için harcadığı süre artıkça, eğlenceye ayıracağı süre de azalmaktadır. Bu nedenle tek gayeleri hayatta kalmak olan ve tüm gününü bu doğrultuda geçiren ilk insanların, spor yapmaları düşünülemez. Bu insanların avcılık ve toplayıcılık faaliyetleri spor değildir. Çünkü bu faaliyetler belirli ihtiyaçların karşılanması için yapılmaktadır. Ancak yerleşik hayata geçilmesi ile birlikte, insanlar zorunlu ihtiyaçlarını daha kolay karşılamaya başlamış ve eğlenebilecek boş zamana sahip olmuştur. Böylelikle bir oyun olarak spor, insan yaşamındaki yerini almaya başlamıştır.

Şehirlerin büyümeye başlamasıyla sporun seyircisi de büyümeye başlamıştır. Özellikle sanayi devrimi ile birlikte yaşanan süreçte spor, artık büyük kitlelerin izlemeye başladığı bir etkinlik halini almıştır. Spora olan ilginin artması bir organizasyon gereksinimi doğurmuştur. Böylelikle küçük gruplar bir araya gelerek kulüpleri, kulüpler bir araya gelerek ulusal spor federasyonlarını, ulusal spor federasyonları bir araya gelerek uluslararası spor örgütlerini kurmaya başlamıştır. Zaman zaman devletlerin müdahalesi olsa da, daha çok devletlerden bağımsız gelişen bu süreç, teknolojinin de ilerlemesi ile sporun küreselleşmesini sağlamıştır.

19. yüzyılın sonlarında başlayıp 20. yüzyılın ortalarına kadar devam eden süreçte spor, daha çok, insanların gönüllülük esasına göre bir araya gelerek, kazanç amacı gütmeyen tüzel kişiliklerin çatısı altında yürüttüğü bir faaliyetti. Ancak sporun kitlelere yayılması, ticarileşmesini de kaçınılmaz kılmıştır. Spora olan ilgi artıkça spor kulüpleri, statlar inşa edip bilet satmaya, mağazalar açıp maç ürünlerini satmaya başlamıştır. Seyircinin ilgisi artıkça ticari faaliyetler büyüyüp çeşitlenmiştir. Büyüyen ve çeşitlenen ticari faaliyetlerin artık kazanç amacı gütmeyen tüzel kişilik çatısı altında yürütülemeyeceğini gören kulüpler, şirketleşmeye başlamıştır.

Türkiye özelinde baktığımızda sporda şirketleşme, başta futbol kulüpleri ve spor kulüplerinin futbol şubeleri olmak üzere, giderek yaygın bir hale gelmektedir. Ülkemizde 1990'lı yıllardan itibaren spor anonim şirketi örneklerine rastlanmaktadır. 2000'li yıllarda hem spor anonim şirketi sayısında bir artış meydana gelmiş hem de spor anonim şirketlerinin halka açılmasının ilk uygulamaları yapılmıştır.

Sporda şirketleşmenin yaygınlaşmaya başlaması, bu alandaki mevzuat eksikliğini gün yüzüne çıkarmıştır. Türk spor hukukunda sporda şirketleşmeyi doğrudan konu alan ilk ve tek yasal düzenleme, 21.05.1986 tarih ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu idi. Ancak bu Kanunda şirketleşmeye tek bir fıkrada yer verilmiş, ayrıntılı düzenlemeler yapılmamıştı. 2000’li yıllara kadar yeni ve ayrıntılı bir yasal düzenleme yapılmaması, spor federasyonlarının inisiyatif almasına neden olmuştur. Spor federasyonları hazırladıkları ana statü ve talimatlarda şirketleşme ile ilgili hükümlere yer vererek bu alandaki eksikliği kapatmaya çalışmıştır.

Özellikle son on yıllık süreçte, spor anonim şirketlerinin de düzenlendiği bir spor kanunu, sporun bileşenleri tarafından talep edilmekteydi. Bu on yıllık süreçte çeşitli taslak çalışmalar hazırlansa da, bu çalışmalar kanunlaşmamıştır. Nihayet 24.03.2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu Teklifi, 22.04.2022 tarihinde kabul edilerek yasalaşmıştır. Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu (SKSFK), 26.04.2022 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Belirtmek gerekir ki SKSFK’nın ilk bölümünde spor kulüpleri ve spor anonim şirketleri düzenlenirken ikinci bölümünde spor federasyonları düzenlenmiştir.

Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununda sporda şirketleşme bakımından tip serbestisi benimsenirken, spor federasyonları şirketleşmeyi anonim şirketler ile sınırlandırmıştı. SKSFK’da ise uygulamada ortaya çıkan bu durum dikkate alınmış ve şirketleşme, anonim şirketler ile sınırlandırılmıştır. Bu nedenle çalışmamızın ana süjesi spor anonim şirketleridir. Ancak yeri geldiğinde diğer ticaret şirketi türleri ile ilgili önerilerin de yapılacağını belirtmek gerekir.

Öğretide sporda şirketleşme ve özellikle spor anonim şirketlerinin halka açılması ile ilgili çeşitli akademik çalışmalar bulunmakla birlikte, spor anonim şirketlerini kapsamlı olarak ele alan bir çalışma bulunmamaktadır. SKSFK’nın yürürlüğe girmesi ile birlikte konunun önemi daha da artmıştır. Bu çalışmanın amacı, spor anonim şirketlerine ilişkin kapsamlı bir inceleme yapmaktır.

Sporun kendine özgü doğası ve spor hukukunun büyük oranda devletlerden bağımsız gelişimi, spor anonim şirketlerinin klasik anonim şirketlerden farklı özellikler göstermesine neden olmaktadır. SKSFK’da yapılan düzenlemeler ile bu özellikler

artmıştır. Bu çalışmanın temel odak noktası, ulusal ve uluslararası perspektiften, spor anonim şirketlerinin kendine özgü yönlerini inceleme konusudur.

Beş bölümden oluşan çalışmamızın ilk bölümünde, öncelikle spor anonim şirketlerine bakan yönüyle spor hukukunun temel kavramlarına yer verilecektir. Bundan sonra spor anonim şirketlerinin doğru yere konumlandırılabilmesi adına, sporun ulusal ve uluslararası örgütlenmesi incelenecektir. Ulusal örgütlenmede Türkiye ile birlikte Birleşik Krallık, Almanya ve Kuzey Amerika örneklerine yer verilecektir.

Türk hukukunda kulüplerin iki tür tüzel kişilik olarak örgütlenmesine izin verilmiştir: Spor kulüpleri ve spor anonim şirketleri. Spor kulüpleri manevi amaçlarla kurulurken, spor anonim şirketleri ekonomik amaçlarla kurulmaktadır. Manevi amaçlarla kurulan spor kulüpleri, ticari faaliyetlerinin artmasıyla şirketleşmeye yönelmektedir. Bu açıdan spor kulüplerine, şirketleşmenin bir çıkış yolu olarak sunulması önemli olmakla birlikte, bunun anonim şirketlerle sınırlandırılması eleştirilmesi gereken bir husustur. Çalışmamızın ikinci bölümünde ilk olarak bu hususlar incelenecektir.

SKSFK, spor anonim şirketlerine yönelik iki aşamalı tescil sistemini öngörmektedir. Türk Ticaret Kanununa (TTK) göre kurulup ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanan anonim şirketler, Gençlik ve Spor Bakanlığı nezdinde tutulan sicile tescil ile spor anonim şirketi statüsünü kazanmaktadır. Spor anonim şirketi statüsünü kazanan şirketlerin, spor dalı faaliyetlerine katılabilmesi, ilgili spor federasyonuna tescili de zorunlu kılmaktadır. Çalışmamızın ikinci bölümünde spor anonim şirketlerinin kuruluşu, tüm aşamaları ile ele alınarak, ticaret sicili dışındaki diğer sicillere tescilin hüküm ve sonuçları üzerinde durulacaktır.

SKSFK’da spor kulüplerinin birleşmesi ve spor kulüplerine ait spor şubelerinin devri düzenlenmiş, spor anonim şirketlerinin birleşmesi ve spor anonim şirketlerine ait spor şubelerinin devri düzenlenmemiştir. Dolayısıyla bu hususlar TTK’nın uygulama alanına bırakılmıştır. Ancak gerek spor kulüpleri ile ilgili yapılan düzenlemeler gerekse spor şubelerinin özellik arz eden yönleri, bu konuların ayrıca incelenmesini zorunlu kılmaktadır. Çalışmamızın ikinci bölümünün son kısmında birleşme ve spor şubelerinin devri incelenecektir.

Çalışmamızın üçüncü bölümünde spor anonim şirketlerinde genel işleyiş ele alınacaktır. SKSFK’da spor anonim şirketlerinde alacakların devri ile borçlanmaya

yönelik bazı sınırlama ve yasaklar öngörülmüştür. Bu sınırlama ve yasakların kapsamı ve uygulanacak yaptırım hususu üçüncü bölümdeki ilk inceleme konusu olacaktır. Spor anonim şirketlerinin genel kuruluna yönelik SKSFK’da özel bir düzenleme bulunmazken, yönetim kurulu üyeleri ve yöneticiler ile pay sahipliği yapısına yönelik önemli hükümlere yer verilmiştir. Bu hususlara ilişkin üçüncü bölümde yapacağımız incelemede, uygulamadan örneklere de yer verilecektir. Ayrıca spor anonim şirketlerinin halka açılma süreci diğer anonim şirketlere nazaran farklılıklar taşıdığından, bu husus da üçüncü bölümde incelenecektir.

Spor anonim şirketlerinde denetim, bir yandan TTK sistemine tâbi iken diğer yandan ulusal ve uluslararası spor örgütleri tarafından yapılmaktadır. SKSFK ile spor anonim şirketlerinin bir de Gençlik ve Spor Bakanlığı denetimine tâbi tutulması söz konusudur. Sporda şirketleşme ağırlıklı olarak futbol dalında söz konusu olduğundan, denetim ile ilgili dördüncü bölümdeki incelememiz, futboldaki spor örgütleri esas alınarak yapılacaktır.

Çalışmamızın beşinci ve son bölümünde spor anonim şirketlerinin tâbi olduğu yargılama hukuku ele alınacaktır. Sporda uluslararası örgütlenmenin etkisi ile birlikte küresel spor hukuku oluşmuştur. Küresel spor hukukunun ulusal hukuka ciddi yansımaları söz konusudur. Bu bölümde küresel spor hukuku kurallarının iç hukuktaki etkisi dikkate alınarak, spor anonim şirketlerinin taraf olduğu uyuşmazlıkların çözüm yolları tespit edilmeye çalışılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

Temel Kavramlar ve Sporda Örgütlenme

1. TEMEL KAVRAMLAR

1.1. Spor

Spor sözcüğü etimolojik olarak eski Fransızcada “desport”, Anglo-Fransızca’da “disport” sözcüklerine dayanmaktadır.¹ Fiil olarak desporter veya deporter şeklinde kullanılan bu sözcük; eğlendirmek, keyif almak, oynamak, başka yöne çekmek, zihni ciddi meselelerden uzaklaştırmak anlamlarına gelmektedir.² İsim olarak ise; eğlence, eğlenceye dayalı etkinlik, rekreasyon anlamlarında kullanılmaktadır.³

Spor, sözcük anlamı itibariyle günümüzde de etimolojik anlamından kopmamıştır. Nitekim günümüzde isim olarak oyun, keyif ve rahatlık sunan etkinlik, eğlence anlamlarında kullanılan spor sözcüğü; fiil olarak ise keyif almak, kendini eğlendirmek, oyalanmak anlamlarında kullanılmaktadır.⁴ Ancak bir kavram olarak sporun, içerik ve kapsamı ile buradan hareketle tanımı noktasında geçmişten günümüze süregelen bir tartışmanın olduğunu belirtmek gerekir.⁵

Spor, her şeyden önce, insana özgüdür ve insan hareketlerinin eyleme dönüşmesi sonucu yapılır. İnsan, hareket etmek zorunda olan bir varlıktır. İnsan hareketlerini iradi ve irade dışı hareketler olarak ikiye ayırabiliriz. Reflekslerimiz, uykuda konuşmamız gibi istisnai irade dışı hareketleri bir yana koyacak olursak, insan hareketlerinin büyük kısmı iradidir. Hareketin iradi olduğu durumlarda ise eylem (fiil) ortaya çıkar ve eylem insana özgüdür. Çünkü hayvanlar ve diğer canlılarda iradeden söz edilemez. İşte bu nedenle spor, bir insan eylemidir.⁶

¹https://www.etymonline.com/word/sport#etymonline_v_21881 (Erişim tarihi: 07.02.2019).

²Desporter sözcüğü “des” ve “porter” sözcüklerinin birleşiminden türemiştir. “Des” sözcüğü uzak, uzakta anlamlarında kullanılmaktadır. “Porter” sözcüğü ise, Latince taşımak anlamına gelen “portare” sözcüğünden eski Fransızca’ya geçmiştir. Bu haliyle “desporter” sözcüğünün birebir karşılığının uzaklaşmak olduğunu söyleyebiliriz. https://www.etymonline.com/word/sport#etymonline_v_21881 (Erişim tarihi: 07.02.2019).

³https://www.etymonline.com/word/sport#etymonline_v_21881 (Erişim tarihi: 07.02.2019).

⁴Ş. Ertaş ve H. Petek (2017). *Spor hukuku*. (3. Baskı), Ankara: Yetkin Yayınları, s. 31; https://www.etymonline.com/word/sport#etymonline_v_21881 (Erişim tarihi: 07.02.2019).

⁵Spor kavramına ilişkin geçmişten günümüze yapılan tanımlar ve bu tanımlara yönelik eleştirileri için bkz. K. Fişek (2003). *Devlet politikası ve toplumsal yapıyla ilişkileri açısından dünyada ve Türkiye’de spor yönetimi*. İstanbul: YGS Yayınları, s. 33 vd.

⁶Fişek, 2003, a.g.k., 34.

Ancak insanın tüm eylemlerinin spor olduğunu söylemek mümkün değildir. Burada eylemin amacına bakmak gerekir. İnsan günlük yaşamında beslenmek, ulaşmak, çalışmak için birçok eylemde bulunur. Bu eylemlerin amacı insanın belirli ihtiyaçlarını karşılamasıdır. Bir başka ifadeyle eylem ihtiyaç doğrultusunda yapılır. Oysa sporda eylemin amacı eğlenmek, keyif almaktır. Eğlenmek için insanın hayatta kalma ve geçim kaygısını aşıp boş zamana sahip olması gerekir. Bu nedenle spor, bir boş zaman faaliyeti olmasının yanında aynı zamanda bir oyundur.⁷ Dolayısıyla ilkel çağlarda insanların tehlikelerden korunma ve avlanma için yaptıkları eylemler spor olarak nitelendirilemez.

Önemle belirtmek gerekir ki sporun boş zaman faaliyeti ve oyun olma özelliği, sporda profesyonelleşme ile birlikte zayıflamıştır. Sporda profesyonelleşme ile birlikte spor, sporcu açısından bir meslek haline gelmiş ve sporun eğlence yönü sporcudan ziyade seyirciye hitap eder şekle dönüştürülmüştür.⁸

Sporun en karakteristik özelliği fiziksel beceriye dayalı olmasıdır. Şansa dayalı oyunlar ile zihinsel beceriye dayalı oyunlar spor olarak değerlendirilemez.⁹ Örneğin poker, briç, satranç gibi oyunlarda kâğıdı dağıtmak, elinde tutmak veya taşın yerini değiştirmek gibi küçük hareketler dışında fiziksel beceri gerektiren bir durum yoktur. Bu tür oyunlar daha çok zihinsel beceri ve/veya şansa dayalıdır. Spor oyunlarında da kuşkusuz fiziksel beceri yanında, zihinsel beceri ve bazen de şans faktörü etkilidir. Örneğin futbolda topu iyi kullanmak tek başına fiziksel beceri ile açıklanabilecek bir durum değildir. Oyuncunun oyun görüşü, kısa sürede düşünüp karar vermesi zihinsel beceri gerektirirken, bu kararın başarılı şekilde uygulanması fiziksel beceri gerektirmektedir. Dolayısıyla birçok spor oyununda ve özellikle de futbol, basketbol, voleybol, hentbol gibi takım sporlarında başarılı olmak için fiziksel beceri yanında zihinsel beceri de olmazsa olmazdır. Buna karşılık satranç, briç, poker gibi oyunlarda

⁷Fişek, 2003, **a.g.k.**, 24; A. Dever (2015). *Spor sosyolojisi*. Ankara: Siyasal Kitabevi, s. 21.

⁸A. Talimciler (2016). Endüstriyel sporun/futbolun geleceği. *Sosyoloji Dergisi, Armağan Sayısı*, Y. 2016, s. 171; D. Öcal Kaplan (2016). Antropolojik açıdan oyun ve spor ilişkisi. *Yaşam pratikleri dönüşen oyun*. (Ed: D. Öcal), Ankara: Ütopya Yayınevi, s. 40-41.

⁹H. L. Reid (2012). *Introduction to the philosophy of sport*. Lanham, Md.: Rowman & Littlefield Publishers, s. 66. Nitekim Avrupa Birliği Adalet Divanı, 2006/112 sayılı Avrupa Birliği Yönergesi m. 132/I-m hükmüyle ilgili kendisine yapılan önkarar başvurusunda, briç gibi daha çok zihinsel aktiviteye dayalı faaliyetlerin spor olarak değerlendirilemeyeceğini, bir faaliyetin spor olarak değerlendirilebilmesi için önemsiz sayılmayacak derecede fiziksel unsurlar içermesi gerektiğine karar vermiştir. Kararın tam metni için bkz. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DE/TXT/?uri=CELEX:62016CJ0090> (Erişim tarihi: 03.06.2021). Konuya ilişkin ayrıntılı bilgi ve karşı yönde görüşü için bkz. T. Candan (2021). Briç kart oyunu bir spor dalı mıdır? Avrupa Birliği hukuku açısından bir değerlendirme. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 25 (1), s. 99-133.

belirleyici olan fiziksel beceri değil, zihinsel beceridir. Bu nedenle bir oyunun spor olup olmadığını değerlendirirken oyunun belirleyici unsurlarına bakmak gerekir. Şayet belirleyici unsurlar arasında fiziksel beceri bulunmuyorsa, söz konusu oyunun spor oyunu olarak nitelendirilmesi mümkün değildir.

İnsanın tek bir hareketi spor olarak değerlendirilemez. Bu hareketlerin spor olarak kabulü için bir bütünlük arz etmesi gerekir. Örneğin insanın attığı bir adım tek başına spor değildir. Bunun yanında bu hareketlerin belli kurallar çerçevesinde yapılması gerekir. Sporun özü ve temeli, oynamak için üzerinde mutabakata varılmış kuralların bulunmasıdır. Bireysel olarak ve tek başına yapılan sporda bu kuralları kişinin kendisi koyar ve kurallar kişinin ruh haline göre değişkenlik gösterebilir. Buna karşılık bireysel olarak bir organizasyon çatısı altında yapılan sporlar ile takım sporlarında önceden belirlenmiş ve oyun oynanırken değişkenlik göstermeyen kurallar vardır. Örneğin evinin bahçesinde uzun atlama denemeleri yapan kişi kendine özgü kurallar koyabilir ve bu kuralları dilediği zaman değiştirebilir. Ama olimpiyat oyunlarında uzun atlamacının koşacağı mesafenin uzunluğu, sınırları, adımını koyabileceği en son nokta gibi hususlar önceden belirlenmiştir ve kişilere göre değişkenlik göstermez. Aynı durum takım sporları için de geçerlidir. Örneğin mahallede kendi aralarında futbol maçı yapan çocukların, kendi koydukları kurallar vardır ve oyun bu kurallar doğrultusunda oynanır. Buna karşılık bir futbol federasyonu çatısı altında yapılan futbol maçlarında kuralları federasyon belirlemektedir.

Sporda yer alan hareket bütünlüğü beden eğitiminde de vardır. Her iki kavram da kişinin beden ve ruh sağlığının gelişimi için yapılan hareketler bütünü olarak ifade edilebilir. Ancak sporda bunun ötesinde, belirli rekabet ölçüleri içinde gerçekleşen bir mücadele ve yarışma bulunmaktadır.¹⁰ Bu yarışma bazı durumlarda kişinin kendisiyle yarışı olarak ortaya çıkmakta, çoğunlukla ise rakip veya rakiplere karşı gerçekleşmektedir. Öte yandan beden eğitimi faaliyetlerinde, beden becerisini geliştirmeye yönelik yapılan alıştırma ve çalışmalar çoğunlukla spora dönük yapılmaktadır.¹¹ Bir başka deyişle spor, kendi içinde bir beden eğitimi faaliyetini zorunlu kılmaktadır. Bu yönüyle beden eğitimi ve spor birbirini tamamlayan kavramlardır.¹²

¹⁰F. Öztürk Kuter ve M. Kuter (2012). Beden eğitimi ve spor yoluyla değerler eğitimi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 3 (6), s. 81.

¹¹A. N. İnal (2003). *Beden eğitimi ve spor bilimi*. Ankara: Nobel Yayınevi, s. 6.

¹²Öztürk Kuter ve Kuter, 2012, **a.g.k.**, 81.

Tüm bu özelliklerden hareketle sporu şu şekilde tanımlayabiliriz: Gerek yapan gerekse seyreden için keyif alma aracı olan, insanın beden ve ruh sağlığı ile zihinsel gelişimine katkı sağlayan, fiziksel beceri barındıran ve kendi içinde bütünlük teşkil eden hareketlerden oluşan, belirli rekabet ölçüleri içinde bir mücadele ve yarışmaya dayalı ve belirli kurallarla oynanan oyun.

Spor, bireysel spor ve takım sporu şeklinde ikili bir ayrıma tâbi tutulmaktadır. En az iki oyuncunun aynı ekipte yer aldığı sporlara *takım sporu* denir. Futbol, basketbol, voleybol, hentbol gibi sporlar takım sporudur. Bir takıma bağlı olmaksızın gerçekleştirilen sporlara ise *bireysel spor* denir. Atletizm, yüzme, tenis, golf, boks gibi sporlar bireysel spordur. Ancak bireysel sporların da bir takım halinde icrası mümkündür. Örneğin atletizmde 4x100 metre bayrak yarışı, her takımdan dörder sporcunun katılımıyla, her 100 metrede bayrak değişimi yapılarak koşulmaktadır. Bireysel sporların lig usulü de gerçekleştirilebileceğini belirtmek gerekir. Örneğin beşer boksörden oluşan takımlar ile bir boks ligi kurulması mümkündür.

1.2. Spor Kulübü

3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununa (GSHK)¹³ göre spor kulüpleri dernek olarak kurulmakta ve Gençlik ve Spor Bakanlığı (Bakanlık) tarafından yapılan tescil ile spor kulübü statüsünü kazanmaktaydı. 7405 sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanununun (SKSFK)¹⁴ yürürlüğe girmesinden önce spor kulüpleri, GSHK m. 20 ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu (DK)¹⁵ m. 14'te dolaylı olarak tanımlanmaktaydı. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliğinde¹⁶ ise doğrudan bir tanıma yer verilmişti. Bu tanıma göre spor kulübü; spor faaliyetlerinde bulunmak amacıyla kurularak Bakanlığa kayıt ve tescilini yaptıran dernekleri ifade etmekteydi.

Spor kulüpleri, SKSFK'nın yürürlüğe girmesiyle birlikte, dernek statüsünden çıkmıştır. Buna göre spor kulüpleri, Bakanlık tarafından tutulan sicile tescil ile tüzel kişilik kazanır. Böylelikle Türk hukukunda yeni bir özel hukuk tüzel kişiliği ihdas edilmiştir.

¹³RG.: T. 28.05.1986, S. 19120.

¹⁴RG.: T. 26.04.2022, S. 31821.

¹⁵RG.: T. 23.11.2004, S. 25649.

¹⁶RG.: T. 08.07.2005, S. 25869.

SKSFK m. 2’de spor kulübü, Bakanlık ve spor federasyonlarının faaliyetlerine katılmak amacıyla Bakanlığa tescilini yaptıran özel hukuk tüzel kişisi olarak tanımlanmıştır. Kanımızca bu doğru bir tanım değildir. Çünkü spor kulüplerinin kuruluş amacı, Bakanlık ve spor federasyonlarının faaliyetlerine katılmak değil, spor faaliyetlerine katılmaktır. Bakanlık ve spor federasyonlarının her faaliyeti spor faaliyeti olmak zorunda değildir. Kaldı ki spor faaliyetlerinin Bakanlık ve spor federasyonlarının çatısı altında veya onların gözetiminde yürütülüyor olması, kulüplerin amacını değiştirmez. Ayrıca spor faaliyetleri, Bakanlık veya spor federasyonları tarafından düzenlenen faaliyetlerden ibaret değildir. Doğrudan bunlar tarafından düzenlenmeyip izin verilen spor faaliyetleri de bulunabilir (SKSFK m. 2/1-m). Nitekim SKSFK m. 3/1’e göre spor kulüpleri, spor faaliyetlerine katılmak amacıyla gerçek veya tüzel en az yedi kişi tarafından kurulur. Bu bilgilerden hareketle spor kulübü; spor faaliyetlerine katılmak amacıyla gerçek veya tüzel en az yedi kişi tarafından kurulan ve bu amaç doğrultusunda Bakanlık tarafından tutulan sicile tescilini yaptıran özel hukuk tüzel kişisi olarak tanımlanabilir.

Belirtmek gerekir ki SKSFK’da spor kulübü ve spor anonim şirketi arasındaki ayrım net şekilde ortaya konulmuştur. Ancak SKSFK’nın yürürlüğe girmesinden önce spor kulübü kavramı, zaman zaman spor anonim şirketlerini de kapsar şekilde geniş anlamda kullanılmaktaydı. Örneğin 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun¹⁷ spor kulübü, belirli kurallara göre kurulan, amatör veya profesyonel spor dallarında faaliyette bulunan kuruluş olarak tanımlanmıştı. Bu tanımda yer alan “kuruluş” terimi, dernek statüsündeki spor kulüpleri ile birlikte spor anonim şirketlerini de kapsamaktaydı. SKSFK m. 56 ile 6222 sayılı Kanun’da yer alan spor kulübü tanımı aşağıda yer aldığı şekilde değiştirilmiştir:

“Spor kulübü: Bakanlık ve spor federasyonlarının faaliyetlerine katılmak amacıyla Bakanlığa tescilini yaptıran özel hukuk tüzel kişilerini” ifade eder. Bu tanım SKSFK’da spor kulüpleri için yapılan tanım ile aynıdır. Dolayısıyla bu tanım spor anonim şirketlerini kapsayan bir tanım değildir. Bu durum spor anonim şirketlerinin 6222 sayılı Kanun kapsamından çıkarılması şeklinde anlaşılabilir. Ancak netice itibarıyla spor anonim şirketleri de, spor anonim şirketi statüsünü kazanmak için Bakanlığa tescilini yaptıran

¹⁷RG.: T. 14.04.2011, S. 27905.

özel hukuk tüzel kişileridir. Bu nedenle 6222 sayılı Kanunda yer alan spor kulübü tanımını, spor anonim şirketlerini de kapsayacak şekilde geniş anlamak gerekir.

1.3. Spor Anonim Şirketi

Spor anonim şirketi, biri geniş diğeri dar olmak üzere iki anlamda kullanılabilir. Geniş anlamda spor anonim şirketi, sporla ilgili konularda faaliyet gösteren tüm anonim şirketleri ifade etmektedir. Bu kapsama, sporla doğrudan veya dolaylı ilgisi bulunan konularda faaliyet gösteren her türlü anonim şirketi almak mümkündür. Bu doğrultuda Süper Lig’de yer alan bir anonim şirket, spor anonim şirketi olarak nitelendirilebileceği gibi bir spor salonunu veya spor ürünlerinin satıldığı bir mağazayı işleten anonim şirketler de spor anonim şirketi olarak nitelendirilebilir.

Dar anlamda spor anonim şirketi ise SKSFK m. 2’de tanımlanmıştır. Buna göre spor anonim şirketi, *“Bir spor kulübünün bağlı ortaklığı veya iştiraki olarak ya da spor kulübünden bağımsız şekilde 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre kurulan ve spor faaliyetinde bulunmak amacıyla Bakanlığa tescilini yaptıran anonim şirketi”* ifade etmektedir. Tanıma göre bir spor anonim şirketinden söz edebilmek için her şeyden önce Türk Ticaret Kanununa (TTK) göre kurulup ticaret siciline tescil edilmiş bir anonim şirketin varlığı gereklidir. Bu anonim şirket, bir spor kulübünün bağlı ortaklığı veya iştiraki olarak kurulabileceği gibi spor kulübünden tamamen bağımsız da kurulabilir. Söz konusu anonim şirketin, spor anonim şirketi statüsünü kazanması için spor faaliyetlerinde bulunmak amacıyla kurulmuş olması gerekmektedir. Ancak bu, şirketin sadece spor faaliyetlerinde bulunmak amacıyla kurulması gerektiği şeklinde anlaşılmamalıdır. Şirket, spor faaliyetleri yanında diğer ekonomik amaç ve konularda da faaliyette bulunabilir. Fakat bir anonim şirketin Bakanlık tarafından tutulan spor anonim şirketi siciline tescil edilebilmesi ve bunun sonucu olarak spor anonim şirketi statüsünü kazanabilmesi için mutlaka spor faaliyetlerinde bulunma amacı olmalıdır. Nitekim SKSFK m. 2’de yapılan tanımın ilk kısmında, TTK’ya göre kurulan anonim şirketin işletme konusuna ilişkin bir sınırlamaya yer verilmemiş, sadece TTK’ya göre kurulan bir anonim şirketin varlığı aranmıştır. Buna karşılık TTK’ya göre kurulan anonim şirketin, spor anonim şirketi statüsünü kazanabilmesi için işletme konuları arasında spor faaliyetlerinin olması zorunlu tutulmuştur. Nitekim SKSFK m. 2’deki tanımda yer alan, *“spor faaliyetinde bulunmak amacıyla Bakanlığa tescilini yaptıran anonim şirket”* ifadesi bu sonucu vermektedir.

Bu bilgilerden hareketle spor anonim şirketi, bir spor kulübünün bağlı ortaklığı veya iştiraki olarak ya da spor kulübünden bağımsız şekilde, TTK'ya göre kurulup ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanan, spor faaliyetinde bulunmak amacıyla spor anonim şirketi siciline tescilini yaptıran anonim şirket olarak tanımlanabilir. Bu çalışmada spor anonim şirketi kavramı, dar anlamda spor anonim şirketlerini ifade etmek üzere kullanılmaktadır.

1.4. Kulüp

Gerek ulusal gerekse uluslararası spor örgütleri, hazırladıkları mevzuatta, “kulüp” kavramını spor şirketlerini de kapsayacak şekilde geniş anlamda kullanılmaktadır. Örneğin FİFA Statüsünde¹⁸ yer alan tanıma göre kulüp, bir federasyon üyesi veya federasyon tarafından tanınan bir ligin üyesi olarak tanımlanmıştır. Görüldüğü üzere burada hukuki nitelik konusunda bir ayrıma gidilmeksizin, tüm spor kulüpleri ve spor şirketleri “kulüp” ifadesiyle tanımlanmıştır. Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda (TFF Kanunu)¹⁹ bir tanıma yer verilmemiştir. Ancak “kulüp” ifadesine yer verilen hükümlerde, bunun spor anonim şirketlerini de kapsadığı anlaşılmaktadır. Örneğin “Kulüp lisans sistemi” başlıklı TFF Kanunu m. 12’de, “*Ulusal müsabakalarda yer alan kulüplerin yerine getirmeleri gereken kriterler...*” ifadesi ile bir ayrıma gidilmemiş, “kulüp” sözcüğü, spor şirketlerini de kapsayacak şekilde kullanılmıştır. Türkiye Futbol Federasyonu Statüsünde (TFF Statüsü)²⁰ kulüp, bir futbol federasyonunun doğrudan veya dolaylı bir üyesi olarak tanımlanmıştır. Görüldüğü üzere bu tanım da spor şirketlerini kapsamaktadır.²¹ Yine Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı m. 2’de kulüp; futbol dalında faaliyeti bulunan, mevzuata uygun olarak kurulmuş ve Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) tarafından tescil edilmiş dernek veya şirketler olarak tanımlanmıştır. Aynı tanıma Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı m. 2’de de yer verilmiştir.

¹⁸FİFA Statüsü için bkz. <https://digitalhub.fifa.com/m/7e791c0890282277/original/FIFA-Statutes-2021.pdf> (Erişim tarihi: 20.04.2022).

¹⁹RG.: T. 16.05.2009, S. 27230.

²⁰TFF Statüsü için bkz. <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TFF-KANUN-STATU/TFF-Statusu.pdf> (Erişim tarihi: 10.05.2022).

²¹Belirtmek gerekir ki bu tanım, TFF üyelerinin kulüplerden ibaret olduğu izlenimi vermektedir. Hâlbuki TFF’nin kulüpler dışında da birçok üyesi bulunmaktadır. Örneğin Profesyonel Futbolcular Derneği, Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu, FİFA veya UEFA’nın komitelerinde fiilen en az 10 yıl görev yapan kişiler de TFF üyesidir (TFF Statüsü m. 9).

Tüm bunlardan hareketle, spor hukukunda “kulüp” kavramıyla her zaman spor kulüplerinin kastedilmediğini, bu kavramın çoğu durumda spor kulüpleri ile birlikte spor şirketlerini de kapsar şekilde kullanıldığını belirtmek gerekir. Bu çalışmada da kulüp kavramı, spor kulüpleri ve spor şirketlerini kapsayan çatı bir kavram olarak kullanılmaktadır.

1.5. Spor Faaliyeti ve Spor Dalı

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği m. 4’te spor faaliyeti, spor yarışmaları ve sportif eğitim çalışmaları olarak tanımlanmıştı. SKSFK m. 2’de ise spor faaliyeti, *“Bakanlık veya spor federasyonları tarafından düzenlenen ya da izin verilen spor müsabaka ve yarışmaları ile bunların hazırlık ve eğitim çalışmaları”* olarak tanımlanmıştır. Buna göre spor faaliyeti, spor müsabaka ve yarışmaları ile birlikte bunların hazırlık ve eğitim çalışmalarını da kapsayan bir bütündür. Ancak bir faaliyetin spor faaliyeti olarak nitelendirilebilmesinin ön koşulu, faaliyetin Bakanlık veya spor federasyonları tarafından düzenlenmesi ya da faaliyete bunlar tarafından izin verilmesidir. Bunların düzenlemediği ya da izin vermediği spor müsabaka ve yarışmaları, hukuken spor faaliyeti olarak kabul edilmemektedir.

Spor dalı, belirli bir spor türünü diğer spor türlerinden ayırt etmek için kullanılan bir kavramdır. Ancak spor hukukunda spor dalı, bunun ötesinde bir anlam içermektedir. SKSFK m. 2’de spor dalı, spor federasyonuna bağlı spor dalı olarak ifade edilmiştir. Bu bir tanım değil, spor dalı kavramının SKSFK’ya göre ifade ettiği anlamdır. Spor dalının spor federasyonuna bağlı spor dalı olarak ifade edilmesi, her spor dalının bir federasyona bağlanmasının zorunlu olduğu anlamına gelmektedir. SKSFK m. 45/1’e göre spor dalları Bakanlık tarafından belirlenir ve teknik ve idari bakımdan spor federasyonlarına bağlanır. Demek oluyor ki Bakanlık, bir sporun spor dalı olarak belirlenmesine karar verdikten sonra bu spor dalını, bir spor federasyonuna bağlamak zorundadır. Nitekim spor federasyonlarının kuruluş amacı, bir veya daha fazla spor dalı ile ilgili faaliyetleri yürütmektir (SKSFK m. 2/1-n). Belirtmek gerekir ki bir sporun spor dalı olarak belirlenmesi kararı ile bu spor dalının bir spor federasyonuna bağlanması kararı her zaman aynı anda alınamayabilir. Şayet söz konusu spor dalı mevcut spor federasyonlarından birine bağlanacaksa iki karar aynı anda alınabilir. Ancak söz konusu spor dalının bağlanabileceği uygun bir spor federasyonu mevcut değilse, spor federasyonları kanun veya Cumhurbaşkanı kararnamesi ile kurulabildiklerinden (SKSFK

m. 26/1), kanun veya Cumhurbaşkanı kararnamesinin çıkması beklenecektir. Dolayısıyla bu istisnai durumla sınırlı olmak üzere, federasyonsuz spor dalından bahsetmek mümkündür.

SKSFK m. 2'nin gerekçesine göre, “*SKSFK kapsamındaki faaliyetlerin spor faaliyeti sayılabilmesi için bu faaliyetin Gençlik ve Spor Bakanlığınca spor dalı olarak belirlenmiş bir spor dalına ilişkin olması zorunludur.*”.²² Bu anlayış spor faaliyeti ile spor dalı faaliyeti kavramlarını özdeşleştirmektedir. Hâlbuki yukarıda incelediğimiz üzere her spor dalının bir spor federasyonuna bağlanması zorunludur. Dolayısıyla her spor dalındaki faaliyetlerin bir spor federasyonu çatısı altında yürütülmesi gerekmektedir. Buna karşılık spor faaliyetleri spor federasyonlarının çatısı altında yürütülebileceği gibi Bakanlık tarafından veya Bakanlığın izniyle de yürütülebilir. Henüz Bakanlık tarafından spor dalı olarak belirlenmemiş bir sporla ilgili Bakanlık tarafından veya Bakanlığın izniyle faaliyetlerde bulunulması mümkündür. Örneğin yeni keşfedilmiş bir sporla ilgilenen kişiler, Bakanlığa başvurarak bu sporun spor dalı olarak belirlenmesini ve bu belirleme yapılana kadar müsabaka ve yarışma yapmalarına izin verilmesini talep edebilirler. Bu nedenle kanımızca bir faaliyetin spor faaliyeti olarak nitelendirilmesi, bu faaliyetin Bakanlıkça belirlenmiş bir spor dalına ilişkin olmasını zorunlu kılmamaktadır. O halde her spor dalı faaliyeti spor faaliyetidir; ancak her spor faaliyeti spor dalı faaliyeti olmayabilir.

1.6. Spor şubesi

Spor kulüpleri ve spor anonim şirketleri sporun çeşitli dallarında spor şubeleri açarak spor faaliyetlerini yürütmektedir. Spor hukuku mevzuatımızda spor şubesini doğrudan tanımlayan bir hüküm bulunmamaktadır. SKSFK'da spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerinin, profesyonel olarak kabul edilen ve izin verilen spor dallarında faaliyette bulunmak üzere profesyonel spor şubesi açabileceği hüküm altına alınmış ancak spor şubesi ve profesyonel spor şubesine ilişkin bir tanıma yer verilmemiştir. Buna karşılık Futbol Kulüpleri Tescil Talimatında futbol şubesi, “*Dernek veya şirkete ait olan amatör ve profesyonel tüm futbol faaliyetlerinin birlikte yürütüldüğü TFF'ye tescilli olan kulübe ait şube*” olarak tanımlanmıştır. Bu tanımdan hareketle spor şubesi, bir spor kulübü veya spor anonim şirketinin belirli bir spor dalına ilişkin faaliyetlerinin birlikte

²²SKSFK Madde Gerekçeleri m. 2, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4331.pdf> (Erişim tarihi: 10.05.2022).

yürütüldüğü şube olarak tanımlanabilir. Dolayısıyla spor şubesi kavramı, bir spor kulübü veya spor anonim şirketinin belirli bir spor dalına ilişkin yürüttüğü faaliyetlerin, diğer spor faaliyetlerinden ayırt edilmesini sağlayan bir kavramdır.

1.7. Sporda Profesyonellik

SKSFK yürürlüğe girmeden önce profesyonel spor dallarını belirleme yetkisi Bakanlığa aitti (GSHK m. 24/1). Profesyonel spor dallarının teşkili, ilgili federasyonlar ile bağlantıları ve idaresinin ise tüzükle düzenlenmesi öngörülmüştü (GSHK m. 24/2). Ancak bugüne kadar Bakanlık tarafından tespit edilen ve bir tüzükle teşkilatlandırılan profesyonel spor dalı bulunmamaktaydı. Dolayısıyla GSHK m. 24 işletilmeyen bir hükümdü. Buna rağmen SKSFK’da da benzer bir hükme yer verilmiştir. Bu hükme göre profesyonel spor dalları, ilgili spor federasyonunun görüşü alınarak, Bakanlık tarafından alınacak karar ile belirlenir (SKSFK m. 45/2).

SKSFK’da profesyonel spor dalı kavramı dışında, “profesyonel faaliyet”, “profesyonel sporcu” ve “profesyonel şube” kavramlarına da yer verilmiştir. Sözlükte “profesyonel”, bir işi kazanç sağlamak amacıyla yapan (kimse), amatör karşısı olarak tanımlanmaktadır.²³ FİFA Oyuncuların Statüsü ve Transferi Talimatı²⁴ m. 2’de profesyonel futbolcu, bir kulüple yazılı sözleşme yapan ve kendisine futbol faaliyetleri kapsamında yaptığı harcamalardan daha fazla miktarda ödeme yapılan futbolcu olarak tanımlanmaktadır. Bunun dışındaki tüm futbolcular amatör futbolcu olarak kabul edilmektedir.²⁵ TFF tarafından çıkarılan Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı²⁶ m. 3’te de aynı tanıma yer verilmiştir. Bu tanım diğer spor dallarındaki sporcular için de kullanılabilir. Buna göre profesyonel sporcu, bir kulüple yazılı sözleşme yapan ve kendisine spor faaliyetleri kapsamında yaptığı harcamalardan daha fazla miktarda ödeme yapılan sporcu olarak tanımlanabilir. Ancak burada profesyonelliğin sporcu üstünden mi yoksa spor dalı üstünden mi belirleneceği hususu önem taşımaktadır.

²³<https://sozluk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 10.04.2022).

²⁴<https://digitalhub.fifa.com/m/e7a6c0381ba30235/original/g1ohngu7qdbxyo7kc38e-pdf.pdf> (Erişim tarihi: 10.04.2022).

²⁵TFF tarafından çıkarılan Amatör Futbolcu Lisans ve Transfer Talimatı m. 4’e göre amatör futbolcu; futbol faaliyetine katılması ile ilgili zorunlu giderler (konaklama, malzeme, sigorta ve antrenman giderleri) dışında herhangi bir ücret almayan futbolcudur.

²⁶<https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Profesyonel-Futbolcularin-Statusu-ve-Transferleri-Talimatı.pdf> (Erişim tarihi: 10.04.2022).

Bu hususla ilgili SKSFK m. 23'te bir hükme yer verilmiştir. Hüküm şöyledir:

“Spor federasyonunun üyesi olduğu uluslararası kuruluşlar tarafından profesyonel olarak kabul edilen ve mevzuata göre profesyonel faaliyette bulunulmasına izin verilen spor dallarında, bir spor kulübü veya spor anonim şirketine sözleşme ilişkisi ile bağlı biçimde profesyonel olarak spor faaliyetinde bulunulabilir. Bu şekilde müsabakalara katılan sporcu için spor faaliyeti onun esas mesleği kabul edilir. Profesyonel sporcunun statüsü ile hak ve yükümlülükleri, faaliyette bulunduğu spor dalının bağlı olduğu spor federasyonu tarafından belirlenir.

Spor kulüpleri ve spor anonim şirketleri, birinci fıkra hükmüne göre profesyonel olarak kabul edilen ve izin verilen spor dallarında faaliyette bulunmak üzere profesyonel şube açabilir.”.

Madde başlığı “Profesyonel faaliyet” olan bu hüküm ile hangi hususun düzenlenmek istendiği anlaşılamamaktadır. Madde gerekçesine göre bu hüküm, profesyonel spor faaliyetinin tanımı ve unsurlarını düzenlemektedir.²⁷ Hâlbuki hükmün birinci fıkrasının ilk kısmında yer alan, *“Spor federasyonunun üyesi olduğu uluslararası kuruluşlar tarafından profesyonel olarak kabul edilen ve mevzuata göre profesyonel faaliyette bulunulmasına izin verilen spor dalları”* ifadesi ile profesyonel spor dalının nasıl tespit edileceği dolaylı olarak hüküm altına alınmıştır. Hükümde profesyonel spor faaliyetine ilişkin bir tanıma yer verilmemiştir. Ancak bu hükümden, profesyonel spor faaliyetinin, profesyonel spor dallarında söz konusu olduğu sonucu çıkarılabilir.

Madde gerekçesine göre sadece spor dalının değil, spor faaliyetinin de yukarıdaki prosedür izlenerek profesyonel olarak tespiti mümkündür.²⁸ Ancak spor hukuku anlamında her spor faaliyetinin bir spor dalı bulunmak zorunda değildir. Henüz Bakanlık tarafından spor dalı olarak belirlenmemiş sporlarda da spor faaliyeti mümkündür. Bir spor, Bakanlık tarafından spor dalı olarak belirlendikten sonra ilgili spor federasyonuna bağlanır. Henüz spor dalı olarak belirlenmemiş bir sporun, herhangi bir spor federasyonuna bağlanması mümkün değildir. Spor federasyonu olmayan bir sporda,

²⁷SKSFK Madde Gerekçeleri m. 23, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4331.pdf> (Erişim tarihi: 10.05.2022).

²⁸“...bir spor dalı veya spor faaliyetinin profesyonel olarak kabul edilmesinin ilk şartı bu spor dalı veya spor faaliyetinin yer aldığı spor federasyonunun üyesi olduğu uluslararası kuruluşlar tarafından profesyonel olarak kabul edilmesidir.”. Bkz. SKSFK Madde Gerekçeleri m. 23, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4331.pdf> (Erişim tarihi: 10.05.2022).

uluslararası spor kuruluşlarına üyelikten de bahsedilemez. Hâlbuki SKSFK m. 23'e göre bir sporun profesyonel olmasının ilk koşulu, spor federasyonunun üyesi olduğu uluslararası kuruluşlar tarafından bu sporun profesyonel olarak kabul edilmesidir. Dolayısıyla henüz spor dalı olarak belirlenmemiş bir sporda yürütülen spor faaliyetlerinin, yukarıdaki prosedür izlenerek profesyonel spor faaliyeti olarak belirlenmesi mümkün değildir. Nitekim SKSFK m. 45/2 ile Bakanlığa verilen yetkide, spor faaliyetinin değil, spor dalının profesyonel olarak belirleneceği hüküm altına alınmıştır. Sonuç olarak bir spor faaliyetinin profesyonel spor faaliyeti olarak kabulü, ilgili spor dalının profesyonel spor dalı olmasına bağlıdır. Buradan hareketle profesyonel spor faaliyeti, profesyonel spor dallarının profesyonel liglerinde yürütülen spor faaliyetleri olarak tanımlanabilir.

SKSFK m. 23 ve m. 45/2'yi birlikte değerlendirdiğimizde, bir spor dalının profesyonel olup olmadığının tespiti için ilk olarak, spor federasyonunun üyesi olduğu uluslararası spor kuruluşunun bu spor dalını profesyonel olarak kabul edip etmediğine bakılmalıdır. Ancak iç hukukta uluslararası spor kuruluşunun bu kabulü yeterli olmayacak, Bakanlığın o spor dalını profesyonel spor dalı olarak belirlemesi ve devamında hazırlanan mevzuatın bu spor dalında profesyonel faaliyette bulunulmasına izin vermesi gerekecektir. Burada mevzuattan ne kastedildiği de sorgulanmalıdır. Bakanlığın bir spor dalının profesyonel olduğuna dair aldığı karar, bir mevzuat hükmü değildir. SKSFK m. 23/1'in son cümlesine göre, profesyonel sporcunun statüsü ile hak ve yükümlülükleri, ilgili spor federasyonu tarafından belirlenir. Dolayısıyla mevzuat ile spor federasyonlarının yaptığı hukuki düzenlemelerin kastedildiği kanaatindeyiz. Şayet bununla Bakanlık tarafından yapılacak ikincil düzenlemeler kastedilseydi, GSHK m. 24/2'de olduğu gibi, SKSFK'da bir hükme yer verilebilirdi. Nitekim profesyonel bir spor dalı olan futbolda, profesyonel ligler ile amatör ligler arasındaki ayrım TFF Statüsü ve talimatları ile ortaya konularak, profesyonel spor faaliyetinin yürütüleceği alan belirlenmiştir.

SKSFK m 23/1'in ikinci ve üçüncü cümlesini, ilk cümle ile birlikte değerlendirdiğimizde, bu fıkrada esasen profesyonel sporcunun tanımlanmak istendiği sonucu çıkmaktadır. Ancak bu tanım, profesyonel spor dalı üzerinden yapıldığı için ortaya anlaşılması zor bir hüküm çıkmıştır. Bu hükme göre bir tanım yapacak olursak, profesyonel sporcu; profesyonel bir spor dalında profesyonel spor faaliyetlerinde bulunup

bu faaliyetlerini, profesyonel spor dalında spor faaliyetlerinde bulunan bir spor kulübü veya spor anonim şirketi ile sözleşme ilişkisi içinde yürüten kişidir. Madde metninde profesyonel sporculuk bir meslek olarak kabul edilmiştir.²⁹ Ancak burada bu işin bir meslek olarak kabulünün, profesyonel sporcu tanımının bir parçası mı yoksa profesyonel sporcu olmanın bir sonucu mu olduğu anlaşılmamaktadır. Şayet bunu profesyonel sporcu tanımının bir parçası olarak kabul edersek, tanımın içine mesleği de yerleştirmemiz gerekir. Belirtmek gerekir ki profesyonellik kavramı özü itibariyle zaten bir işin meslek olarak yapılmasını ifade etmektedir. Her iki durumda da kazanç sağlama amacı söz konusudur. Ancak FİFA ve TFF tarafından profesyonel sporcu ile ilgili yapılan ve yukarıda zikrettiğimiz tanımı esas alırsak, ortaya önemli bir farklılık çıkmaktadır. Bu tanıma göre, profesyonel sporcunun kazanç elde etmesi, amaç olarak değil sonuç olarak aranmaktadır. Bir başka ifadeyle bir sporcu, kazanç elde etme amacıyla spor faaliyeti yaptığı için değil, yaptığı spor faaliyetinden kazanç elde ettiği için profesyonel sporcu olarak kabul edilmektedir. Kanımızca SKSFK m. 23/1’de yer verilen tanımı da bu şekilde anlamak gerekir.

Öte yandan SKSFK m. 23 hükmünü genel olarak değerlendirdiğimizde, profesyonelliğin spor dalı üzerinden belirlendiğini söyleyebiliriz. Buna göre bir spor dalı profesyonel spor dalı olarak kabul edildiğinde, kulüpler, o spor dalında profesyonel spor şubesi açabilir. Profesyonel spor şubesinin faaliyetleri, profesyonel spor faaliyeti olarak kabul edilir. Profesyonel spor şubesinde yürütülen spor faaliyetlerinden kazanç elde eden sporcular ise profesyonel sporcu olarak kabul edilir. Dolayısıyla bir sporcunun profesyonel sporcu olarak nitelendirilebilmesi için, her şeyden önce o sporcunun spor faaliyetlerini gerçekleştirdiği spor dalının profesyonel spor dalı olarak kabul edilmesi gerekir. Sporcunun spor faaliyetlerini gerçekleştirdiği spor dalı profesyonel spor dalı değilse, sporcunun bu işi meslek olarak yapması veya bu işten kazanç sağlaması sonucu değiştirmez ve sporcu fiilen profesyonel olsa da hukuken amatör sporcu olarak kabul edilir. İşte bu noktada Bakanlık tarafından yapılan belirleme önem arz etmektedir. Bakanlık bir spor dalını profesyonel spor dalı olarak belirlemeden, o spor dalındaki sporcular profesyonel sporcu olarak kabul edilmez ve o spor dalında profesyonel şube

²⁹Meslek; belli bir eğitim ile kazanılan, sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iştir. <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 10.05.2022).

açılmaz. Bu açıdan Bakanlık tarafından alınan karar, açıklayıcı değil, kurucu nitelikte bir işlemdir.

Kanımızca bir spor dalı, ilgili spor federasyonunun üyesi olduğu uluslararası spor kuruluşu tarafından profesyonel olarak kabul ediliyorsa, bundan sonra profesyonel faaliyette bulunma izninin federasyonlara bırakılması gerekir. Uluslararası spor kuruluşundan kasıt, spor federasyonlarının bağlı olduğu uluslararası federasyon veya konfederasyonlardır. Örneğin futbolda FİFA ve UEFA birer uluslararası spor kuruluşudur. Sporda uluslararası bir örgütlenme söz konusudur ve spor hukuku da bu uluslararası spor kuruluşlarının koyduğu kurallar ile şekillenmektedir. Dolayısıyla uluslararası bir spor kuruluşunun profesyonel olarak kabul ettiği bir spor dalının, buna bağlı konumdaki spor federasyonu tarafından da profesyonel olarak kabul edilmesi gerekir. Bu nedenle profesyonelliğin Bakanlık kararı ve düzenlemeleri ile değil, spor federasyonlarının yapacakları düzenlemeler ile tespiti daha yerinde olur.³⁰

Belirtmek gerekir ki bir spor dalının profesyonel spor dalı olarak kabulü, bu spor dalındaki tüm faaliyetlerin profesyonel spor faaliyeti olması sonucunu doğurmaz. Çünkü profesyonel spor dallarında da “amatör-profesyonel” ayrımı devam etmektedir. Örneğin futbolda, dört adet profesyonel ligin altında yer alan diğer ligler amatör liglerdir.³¹ Profesyonel futbol liglerindeki spor faaliyetleri, profesyonel spor faaliyeti; amatör futbol liglerindeki spor faaliyetleri ise amatör spor faaliyetidir. Buradan hareketle profesyonel

³⁰SKSFK’nın yürürlüğe girmesinden önce sporda şirketleşme, sadece profesyonel spor dalları bakımından mümkündü (GSHK m. 24/3). GSHK m. 18/2’de futbolun profesyonel bir spor dalı olduğu kabul edilmiş, GSHK m. 18/1 ve m. 24/1 gereği diğer spor dallarında profesyonelliğin Bakanlık tarafından tespit edileceği hüküm altına alınmıştı. Ancak GSHK’nın yürürlüğe girdiği 1986 yılından 2022 yılına kadar, Bakanlık tarafından profesyonel olduğu tespit edilen bir spor dalı bulunmamaktadır. Dolayısıyla futbol dışında, diğer spor dallarının amatör olduğu kabul edilmekteydi. Ancak GSHK ek m. 9 ve bu maddeye dayanılarak hazırlanan ve 2012 yılında yürürlüğe giren Bağımsız Spor Federasyonlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik (RG.: T. 19.07.2012, S. 28358) gereği birçok spor federasyonu ana statülerini hazırlamış ve bu statülerde spor kulüplerinin ilgili şubelerinin anonim şirketlere devredilebileceği hüküm altına alınmıştır. Bakanlık, bağımsız spor federasyonlarının GSHK hükümlerine aykırı olarak yaptıkları bu düzenlemelere karşı herhangi bir iptal girişiminde bulunmadığından, bu spor dallarının profesyonel spor dalı olduğu dolaylı olarak da olsa kabul edilmişti. Bu durumun yaşanmasının sebebi, GSHK m. 24 hükmünün işletilmemesiydi. Kanımızca SKSFK ile profesyonel spor dallarını belirleme görevinin yine Bakanlığa verilmesi, aynı sorunun yaşanmaya devam edeceğinin göstergesidir.

³¹Profesyonel ligler; Süper Lig, TFF 1. Lig, TFF 2. Lig ve TFF 3. Lig’dir. Bunların altında Bölgesel Amatör Ligler, onun da altında şehirlerde oluşturulan ve Süper Amatör Lig olarak anılan yerel ligler bulunmaktadır. Bkz. <https://www.tff.org/default.aspx?pageID=86> (Erişim tarihi: 20.05.2022).

liglerde yer alan kulüplerin profesyonel kulüp, bunlara ait takımların da profesyonel takım olarak nitelendirilmesi mümkündür.³²

Kanımızca profesyonelliğin sadece spor dalı üzerinden belirlenmesi doğru değildir. Çünkü profesyonel bir spor dalında amatör sporcular, amatör bir spor dalında ise profesyonel sporcular bulunabilmektedir.³³ Örneğin profesyonel bir spor dalı olan futbolda, kulüplerin altyapısında oynayan futbolcuların bir kısmı amatördür.³⁴ Hatta bazı koşullar altında amatör futbolcuların profesyonel liglerde, profesyonel futbolcuların ise amatör liglerde oynaması mümkündür.³⁵ Buna karşılık Bakanlık tarafından henüz profesyonel spor dalı olarak belirlenmemiş olan basketbol ve voleybol gibi spor dallarında, büyük ücretler karşılığı sözleşme yapan sporcular bulunmaktadır.³⁶ Profesyonelliği sadece spor dalı üzerinden belirlersek, sporu büyük ücretler karşılığı icra eden bu sporcular, fiilen profesyonel olmalarına rağmen hukuken amatör sporcu olarak kabul edilmek zorundadır. Bu durum hukuken amatör sayılan sporcuların kulüplerle ücret karşılığında yaptığı sözleşmelerin hukuka aykırılığını gündeme getirir.³⁷ Hatta amatör bir

³²Nitekim TFF tarafından çıkarılan Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatında profesyonel takım, profesyonel liglerde yarışan kulüplerin bu liglere katılan takımları olarak tanımlanmıştır. Talimat metni için bkz. <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Profesyonel-Futbolcularin-Statusu-ve-Transferleri-Talimati.pdf> (Erişim tarihi: 20.05.2022).

³³E. Küçükgüngör (1999). Türk hukukunda sporcuların hukuki durumu. *Ankara Barosu Dergisi*, 1999/1, s. 42; Ertaş ve Petek, 2017, **a.g.k.**, 138 ve dn. 146.

³⁴Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı m. 5/1 gereği, 15 yaşını dolduran futbolcular ile profesyonel sözleşme yapılabilir. Bu nedenle kulüplerin alt yaş kategorilerinde mücadele eden bu futbolcuların tamamının amatör olduğu söylenemez.

³⁵Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı m. 4/3'e göre profesyonel takımlar, resmî lig ve kupa müsabakalarında amatör futbolcu oynatamaz. Ancak 2021-2022 Sezonu Süper Lig Müsabakaları Statüsüne göre, Türkiye A Milli Takımı'nda oynama uygunluğu bulunan, son altı ay süreyle kulübüne tescilli olan ve 15 yaşını doldurmuş futbolcular, profesyonel olmasa dahi profesyonel takımın müsabakalarında oynatılabilir. Bu futbolcuların 2021-2022 sezonu için 01.01.2001, 2022-2023 sezonu için 01.01.2002, 2023-2024 sezonu için 01.01.2003 ve daha sonraki tarihlerde doğmuş olması koşulu da aranmaktadır. Öte yandan Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı m. 6/4'e göre, bir kulübün profesyonel ligden amatör lige düşmesi halinde, bu kulüple sözleşmesi devam eden profesyonel futbolcular bu statülerini korurlar. Örneğin futbolda profesyonel liglerin en alt basamağında TFF 3. Lig yer almaktadır. Bu ligde başarısız olan kulüpler amatör lige düşmektedir. Bu şekilde amatör lige düşen X kulübü ile iki yıllık daha sözleşmesi devam eden futbolcu hemen amatör statüye geçmeyecek, kural olarak bu iki yıllık sürede profesyonel futbolcu statüsünde kalmaya devam edecektir.

³⁶Örneğin basketbolun Avrupa kıtasındaki en büyük organizasyonu olan Euroleague'de en çok kazanan oyunculara yönelik 2021-2022 sezonu için yapılan araştırmada, ilk 10 oyuncudan 4'ünün Türk kulüplerinde oynadığı ortaya çıkmıştır. Bu oyuncuların kulüplerinden aldıkları yıllık ücret 1,9 milyon euro ile 3,7 milyon euro arasında değişmektedir. Bkz. <https://www.eurohoops.net/en/trademarks/1240837/the-top-10-euroleague-salaries-of-2021-22/2/> (Erişim tarihi: 17.01.2022). Bu rakamlar, profesyonel tek spor dalı olarak kabul edilen futbolda bile nadiren görülmektedir.

³⁷Öğretide Ertaş ve Petek, sporcuların profesyonelce çalışmasına kanun ve yönetmeliklerle izin verilmemiş olsa dahi, bunların yapmış oldukları sözleşmelerin geçersiz sayılmaması gerektiğini savunmaktadır. Yazarlara göre hukuken amatör sayılan bu sporcular "fiili profesyonel sporcu" olarak kabul edilmeli ve

spor dalında profesyonel faaliyet söz konusu olamayacağından, bir sporcu ile ücret karşılığında yapılan sözleşmenin başlangıçtaki hukuki imkânsızlık sebebiyle kesin hükümsüzlük yaptırımına tâbi tutulması dahi söz konusu olabilir.³⁸ Bu nedenle profesyonelliğin spor dalı ve sporcu üzerinden ayrı ayrı belirlenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Buna ilişkin belirleme de Bakanlık tarafından değil, spor federasyonları tarafından yapılmalıdır.

SKSFK m. 23/2'ye göre spor kulüpleri ve spor anonim şirketleri, profesyonel olarak kabul edilen ve mevzuata göre izin verilen spor dallarında faaliyette bulunmak üzere profesyonel spor şubesi açabilir. Kanunda profesyonel spor şubesine ilişkin başkaca bir hükme yer verilmemiştir. SKSFK m. 23/2 hükmü, bir yandan spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerini, diğer yandan sporcuları ilgilendirmektedir. Öncelikle hüküm, bir spor şubesinin hangi anda profesyonel spor şubesi niteliği kazanacağına dair bir açıklık içermemektedir. Kanunun lafzı, kulüplerin diledikleri zaman profesyonel spor şubesi açabilecekleri izlenimini uyandırmaktadır. Ancak spor liglerinin piramitsel yapısı, profesyonel ligler ile amatör ligler şeklinde bir ayrıma neden olmaktadır. Spor faaliyetlerini amatör ligde yürüten bir spor kulübü veya spor anonim şirketi, profesyonel lige yükselmeden, profesyonel spor şubesi açamaz. Profesyonel lige yükselen kulübün ise zaten mevcut bir spor şubesi olduğundan, yeni bir şube açılması söz konusu değildir. Kanımızca SKSFK m. 23/2 gereği, profesyonel spor dallarının profesyonel liglerinde yer alan kulüplerin spor şubeleri profesyonel spor şubesi sayılmalıdır.

Bir spor şubesinin profesyonel spor şubesi olarak kabulü, özellikle sporcular bakımından önem taşımaktadır. Kanımızca bir spor şubesinin profesyonel spor şubesi

Anayasada belirtilen ve serbest çalışma özgürlüğünü sınırlandıran sebepler olmadıkça bu sporcuların ücret karşılığında yaptığı sözleşmeler geçerli sayılmalıdır. Bkz. Ertaş ve Petek, 2017, **a.g.k.**, 136 vd.

³⁸H. Ö. Türe (2018). *Profesyonel futbolcu sözleşmesi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. İzmir Ekonomi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 5 ve dn. 5. Hukuki imkânsızlık, ifası imkânsız olmayan bir edimin ifasının hukuki sebeplerle imkânsızlaşması anlamına gelmektedir. F. Eren (2021). *Borçlar hukuku genel hükümler*. (26. Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları, s. 381 ve 1475; M. K. Oğuzman ve M. T. Öz (2019). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler C. 1*. (17. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 92; E. E. Şafak (2019). *Teorik boyutuyla ifa imkânsızlığı*. Yayımlanmış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 278; B. Özçelik (2014). Sözleşmeden doğan borçların ifasında hukukî imkânsızlık ve sonuçları. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 63 (3), s. 572. Başlangıçtaki hukuki imkânsızlıkta, maddi olarak ulaşılması mümkün olan edim sonucu, edim fiilinin hukuken gerçekleştirilemez olması nedeniyle imkânsızlaşmaktadır. Şafak, 2019, **a.g.k.**, 278-279. Sporda profesyonellik sadece spor dalı üzerinden belirlendiğinde, amatör spor dallarında profesyonel sporcu olamayacağı da hüküm altına alınmış olmaktadır. Böylelikle amatör bir spor dalında spor faaliyetlerinde bulunan bir sporcunun ücret karşılığı sözleşme yapması hukuken yasaklanmaktadır. Burada ücret, maddi olarak ulaşılması mümkün bir edim olmasına rağmen, hukuken yasaklandığı için, başlangıçtaki hukuki imkânsızlık söz konusu olmaktadır.

sayılması, altyapıdaki sporcular hariç, o şubede spor faaliyetlerinde bulunan tüm sporcuların profesyonel sporcu olduğuna karine teşkil eder. Bu da hem ispat yükünün tersine dönmesi hem de sözleşmede kararlaştırılmamış olsa dahi ücretin talep edilebilmesi sonucunu doğurur.

1.8. Sportif Başarı ve Sportif Tarihçe

SKSFK’da sportif başarı ve sportif tarihçe kavramları tanımlanmamıştır. Bu iki kavramla ilgili tek hüküm, spor kulüplerinin birleşmesini konu alan SKSFK m. 8/3 hükmüdür. Bu hükme göre, “*Devrolunan spor kulübüne ait sportif tarihçe ve sportif başarı devralan spor kulübüne geçmiş sayılır.*”.

Sportif başarı; sporcu, kulüp, spor federasyonu, hakem, menajer gibi sporun her bir bileşeni için farklı anlamlar taşır. Çalışma konumuz açısından bu kavram, sadece kulüpler (spor kulüpleri ve spor anonim şirketleri) bakımından incelenecektir.

Sözlükte başarı, bir işi istenilen biçimde bitirmek olarak tanımlanmaktadır.³⁹ Bu tanımı spora uyarlısak, sportif başarı, bir spor faaliyetinin istenilen biçimde bitirilmesi olarak tanımlanabilir. Ancak bir spor faaliyetinin istenilen biçimde bitirilip bitirilmediği, somut duruma ve kişiye bağlı olarak değişkenlik gösterebilir. Örneğin bir spor anonim şirketinin, bir müsabakada berabere kalması veya bulunduğu ligde ikinci olması, kimine göre başarı iken kimine göre başarısızlık olarak görülebilir. Aynı şekilde beraberlik veya ikincilik somut duruma göre de başarı veya başarısızlık olarak değerlendirilebilir. Spor anonim şirketi berabere kaldığı müsabaka sonucunda bulunduğu ligde şampiyonluğunu ilan ediyorsa, beraberlik başarı olarak görülebilir. Sonuç olarak sportif başarı, görecelidir. O halde kulüplerin tarihleri boyunca elde ettiği tüm müsabaka ve yarışmaların sonuçları, sportif başarı kavramı içerisinde değerlendirilmelidir. Sportif başarının göreceli olması, bu başarıların tek tek tespit edilemeyeceğini gösterir. Dolayısıyla bir kulübün tarihsel süreç içerisinde elde ettiği sportif başarıların bir bütün olarak ele alınması gerekir. Ancak sportif başarı, her spor dalında ayrı ayrı elde edildiğinden, bir kulübe ait sportif başarıların her spor dalı için ayrı ayrı değerlendirilmesi mümkündür.

SKSFK m. 8’in gerekçesine göre, “*birleşen kulübün geçmişine ilişkin sportif başarı ve benzeri diğer unsurların oluşturduğu sportif tarihçe birleşilen spor kulübüne geçecek*

³⁹<https://sozluk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 02.05.2022).

*ve bu şekilde birleşilen kulüp bu sportif tarihçe unsurlarından yararlanabilecektir.”.*⁴⁰ Buna göre sportif tarihçe, sportif başarıyı da kapsayan daha geniş bir kavram olarak ele alınmıştır. Kanımızca sportif başarı, sportif tarihçenin bir parçası olarak değerlendirilemez. Çünkü sportif başarı, spor hukuku düzeni içerisinde, spor federasyonları tarafından kabul görmektedir. Hem tek tek müsabakalar hem de ligler spor federasyonları tarafından tescil edilmektedir. Bu nedenle sportif tarihçeyi, sportif başarıların dışındaki diğer unsurlar olarak görmek gerekir. Kulübün kuruluş tarihi, kuruluş yeri, geçmişten günümüze amblemleri, kullandığı semboller ve formlar, kullandığı renkler, kurucuları, eski sporcuları, antrenörleri, başkanları ve yöneticileri bu tarihin birer parçasıdır. Sportif başarıdan farklı olarak sportif tarihçeyi oluşturan bu unsurlardan büyük kısmının, spor federasyonları tarafından tescili söz konusu değildir. Dolayısıyla sportif başarı ve sportif tarihçe bu noktada birbirinden ayrılmaktadır. Fakat sportif başarı çoğu durumda, bu başarıyı elde edenlerle birlikte anılır. Bu nedenle sportif başarı ve sportif tarihçenin birbirinden tamamen bağımsız olduğu da söylenemez.

Buradan hareketle sportif başarı ve sportif tarihçenin hukuki niteliği ortaya konulabilir. SKSFK m. 8/3'te sportif başarı ve sportif tarihçe üzerinde bir hakkın varlığından bahsedilmemiş ancak bu unsurların devir konusu olabileceği hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla sportif başarı ve sportif tarihçe üzerinde bir kişilik hakkı olmadığı kabul edilmiştir. Çünkü kişilik hakları devredilemez.⁴¹ Sportif başarı ve sportif tarihçe üzerinde bir kişilik hakkı olmadığına göre, bunlar üzerinde bir malvarlığı hakkı olup olmadığına bakmak gerekir. Bu noktada her iki kavramı ayrı ayrı inceleme konusu yapmak gerekmektedir.

Hak, hukuken korunan ve sahibine bu korumadan yararlanma yetkisi veren menfaattir.⁴² Bu noktada öncelikle sportif başarının kulübe ait olup olmadığına bakmak gerekir. Sportif başarı; sporcu, antrenör, çalışan, yönetici ve taraftarların birlikteliği ile elde edilmektedir. Ancak başarının bileşenleri olarak ifade edebileceğimiz tüm bu kişiler,

⁴⁰SKSFK Madde Gerekçeleri m. 8, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4331.pdf> (Erişim tarihi: 10.05.2022).

⁴¹M. K. Oğuzman ve N. Barlas (2018). *Medeni hukuk*. (24. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 158; R. Serozan (2018). *Medeni hukuk genel bölüm / kişiler hukuku*. (8. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 455; B. Öztan (2021). *Medeni hukukun temel kavramları*. (46. Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları, s. 71; T. Akıntürk ve D. Ateş (2020). *Medeni hukuk*. (26. Baskı). İstanbul: Beta Yayınevi, s. 37; A. Zevkliler vd. (2018). *Medeni hukuk*. (10. Baskı). Ankara: Turhan Kitabevi, s. 95; G. Antalya ve M. Topuz (2021). *Medeni hukuk C. I*. Ankara: Seçkin Yayınevi, s. 159.

⁴²Oğuzman ve Barlas, 2018, **a.g.k.**, 139; Serozan, 2018, **a.g.k.**, 192; Öztan, 2021, **a.g.k.**, 66; Akıntürk ve Ateş, 2020, **a.g.k.**, 30; Zevkliler vd., 2018, **a.g.k.**, 40.

kulüp adına hareket etmektedir. Dolayısıyla sportif başarının sahibi kulüptür. Kulüp, sportif başarıyı aslen kazanmaktadır.

İkinci olarak sportif başarının hukuken korunan bir menfaat olup olmadığına bakmak gerekir. Bu noktada değerlendirmenin spor hukuku düzleminde yapılması gerekmektedir. Ulusal boyuttaki sportif başarı, kulüp tarafından elde edildikten sonra spor federasyonları tarafından tescil edilmektedir. Uluslararası sportif başarılar ise uluslararası spor kuruluşları tarafından tescil edilmektedir. Spor hukuku, ulusal ve uluslararası spor kuruluşlarının ve belirli ölçüde devletlerin birlikte oluşturduğu bir hukuk disiplini. Bu bakımdan spor hukuku anlamında bir menfaatin korunması, bu menfaatin doğrudan devlet tarafından oluşturulan hukuk ile korunması demek değildir. Bu hukuk, devletin kendisinin oluşturmadığı fakat cevaz verdiği bir hukuk da olabilir. Spor hukuku, çoğu durumda devletlerden bağımsız oluşan kuralların devletler tarafından kabulüyle meydana gelmiştir.⁴³ Bu yönüyle spordaki objektif düzen, daha çok ulusal ve uluslararası spor kuruluşları tarafından sağlanmaktadır. Dolayısıyla sportif başarının ulusal ve uluslararası spor kuruluşları tarafından tescili, bu başarıların spor hukuku alanında hukuken korunan menfaatler olduğunu gösterir. O halde sportif başarının üzerinde bir hakkın varlığı kabul edilmelidir. Kanımızca sportif başarının elde edildiği anda bu hak nispi nitelik taşısa da, sportif başarının tescili ile mutlak hak karakteri gösterir. Çünkü tescil ile birlikte hakkın sahibi belirlenmekte ve mutlak hakkın inhisari karakteri ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla sportif başarı üzerindeki hak, tescil ile birlikte herkese karşı ileri sürülebilir.

Bir hakkın malvarlığı hakkı olarak nitelendirilebilmesi için hakkın para ile ölçülebilir nitelikte olması gerekir.⁴⁴ Kulüplerin elde ettiği sportif başarıların hem mali hem de manevi yönü vardır. Sportif başarının gelir getirici özelliği mali yönünü ifade eder. Bu gelir anlık veya dönemsel olabileceği gibi süreklilik de arz edebilir. Bir müsabakadaki başarıdan elde edilen gelir anlıktır. Bir ligin bitiminde başarılarına göre kulüplere dağıtılan gelir dönemseldir. Buna karşılık sportif başarının süreklilik arz eden gelir sağlaması doğrudan olabileceği gibi dolaylı da olabilir. Örneğin TFF, Süper Lig'in yayın haklarından elde edilen gelirin bir kısmını şampiyonluk sayılarına göre dağıtmaktadır. Buna göre Süper Lig'in kurulduğu 1959 yılından günümüze kadar şampiyon olan tüm kulüpler, sportif başarılarından dolayı sürekli bir gelir elde

⁴³Bkz. aşağıda Birinci Bölüm, 2.3.5. altında yapılan açıklamalar.

⁴⁴Oğuzman ve Barlas, 2018, **a.g.k.**, 143; Öztan, 2021, **a.g.k.**, 69; Akıntürk ve Ateş, 2020, **a.g.k.**, 37; Zevkililer vd., 2018, **a.g.k.**, 41; Antalya ve Topuz, 2021, **a.g.k.**, 128.

etmektedir. Burada sportif başarıdan kaynaklı doğrudan gelir sağlanmaktadır. Bunun yanında, dolaylı gelirlerin de elde edilmesi mümkündür. Bir kulüp sportif başarılarını artırdıkça taraftar sayısını da artırır. Daha çok taraftar, daha çok bilet veya forma satılması, bu da daha çok gelir elde edilmesi demektir. Bu anlamda sportif başarıyı şampiyonluk ile özdeşleştirmemek gerekir. Sadece bir müsabakadan elde edilen galibiyet veya bir sezonda elde edilen ikincilikler, üçüncülükler de önemlidir. Bazen bir ikincilik, içinde barındırdığı etkileyici hikâye ile bir şampiyonluktan daha kıymetli olabilmektedir. Öte yandan sporda istatistikler de önemlidir. Kulüplerin bir müsabakada, bir sezonda, hatta uzun yıllar boyunca elde ettiği başarı veya başarısızlıklar bu istatistiklere yansımaktadır. Bu anlamda kulüplerin elde ettikleri şampiyonlukların yanında, diğer başarılarının da istatistiksel bir değeri vardır. Sonuç olarak sportif başarı üzerindeki hak, para ile ölçülebilir değeri olan bir malvarlığı hakkıdır.

Sportif başarının manevi yönü, sportif başarı ile bu başarıyı meydana getiren kulüp ve kulüp adına hareket eden kişiler arasındaki bağı ifade eder. Bu bağ, sportif başarının kulüp ve bu başarının elde edilmesi sürecinde kulüp adına hareket eden tüm bileşenlerle birlikte anılmasıdır. Bu noktada kulüp adına hareket eden kişilerin bireysel başarısını bir kenara koymak gerekir. Örneğin bir sporcu, kulüp adına elde ettiği başarıları özgeçmişine yazabilir. Burada sporcu, sportif başarının kendi payına düşen kısmını kullanmaktadır. Buna karşılık kulüp açısından sportif başarının manevi yönü, başarının elde edilmesi sürecinde kulüp adına hareket eden kişilerin yine kulüp adına sportif başarı içinde anılmasıdır.

Sportif başarıdaki bütünlük sportif tarihçede olmadığından, sportif tarihçeyi oluşturan her bir unsur hukuki niteliği itibarıyla farklı değerlendirmeye tâbi tutulmalıdır. Bu nedenle her bir unsurun hukuki niteliğinin de ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. Örneğin kulübün geçmişten günümüze kullandığı amblemlerin Bakanlık veya spor federasyonları tarafından tescili ile amblem üzerindeki hakkın mutlak bir hak olması söz konusu olabilir. Ayrıca bu amblemlerin marka olarak tescili de mümkündür. Buna karşılık kulübün kurucuları ile birlikte anılması mutlak hakka vücut vermez. Çünkü bu durum, spor hukuku düzeni içerisinde mutlak hak olarak korunmamaktadır. Dolayısıyla burada bir nispi hak ya da fiili durumdan bahsedilebilir.

Tüm bu bilgilerden hareketle, kanımızca sportif başarı bir bütündür. Bu bütünlük bir yandan sportif başarıların parça parça bölünemeyeceğini, diğer yandan mali

yönlerinin manevi yönlerinden koparılamayacağını ifade etmektedir. O halde sportif başarı üzerindeki hak sadece bir bütün olarak devir konusu olabilir. Öte yandan sportif başarının mali yönlerinin manevi yönlerinden koparılamaması, mali haklarla birlikte en azından manevi hakları kullanma yetkisinin de devredilmesini zorunlu kılmaktadır. Özellikle hakkın manevi yönü bakımından sportif başarının sportif tarihten tamamen bağımsız devri de mümkün değildir. Çünkü sportif başarının elde edilmesinde kulüp adına hareket eden kişiler, hem sportif başarının hem de sportif tarihinin bir parçasıdır. Dolayısıyla sportif başarının devri, sportif tarihinin de belirli unsurlarının devrini zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle sportif tarihçe içinde manevi yönü ağır basan bu hakların da en azından kullanma yetkisinin devrin kapsamında olduğunun kabulü gerekir.

Kanımızca kulüplerin sportif başarı sonucu kazandığı kupalar, sportif başarı ve sportif tarihçe içerisinde değerlendirilemez. Kupalar sportif başarıyı temsil eden birer simgedir. Ancak bir eşya olarak kupanın yok olması, sportif başarıyı ortadan kaldırmaz. Bu nedenle kupa; mülkiyeti kulübe ait, maddi ve manevi değeri bulunan taşınır bir eşya olarak tanımlanabilir.

1.9. Yarışma Hakkı

Futbol Kulüpleri Tescil Talimatında yarışma hakkı, kulüplerin yarışarak kazandıkları ve bulundukları ligler ve kupalar ile sair organizasyon türlerindeki müsabakalara iştirak edebilme hakkı olarak tanımlanmıştır. Bu tanımdan hareketle yarışma hakkı kendi içerisinde ikili bir ayrıma tâbi tutulabilir: Sürekli yarışma hakkı ve geçici yarışma hakkı.

Futbol örneğinden hareket edersek, *sürekli yarışma hakkı*; Süper Lig, TFF 1. Lig, TFF 2. Lig ve TFF 3. Lig’de yer alan kulüplerin, bu liglerdeki müsabakalara katılma hakkını ifade eder. Bu ligler arasında kulüplerin sezon içindeki performansına göre bir alt lige düşme ve bir üst lige çıkma şeklinde geçişkenliklerle yarışma hakkının elde edildiği lig farklılık gösterebilmektedir. Ancak yarışma hakkının kendisi bir süreklilik arz etmektedir. *Geçici yarışma hakkı* ise bölgesel, ulusal ve uluslararası çapta yapılan ve kulüplerin sürekli yarışma hakkının bulunduğu liglerdeki performanslarına göre veya başkaca kriterler doğrultusunda katılanların değişkenlik gösterebildiği sezonluk yarışmalara katılma hakkını ifade eder. Örneğin futbolda Türkiye Kupası, UEFA Şampiyonlar Ligi ve UEFA Avrupa Ligi gibi yarışmalar için elde edilen katılma hakkı

bir sezon için geçerlidir. Dolayısıyla bu turnuvalarda yarışma hakkı geçici nitelik taşımaktadır.

Kanımızca yarışma hakkı, sportif başarının içinde değerlendirilemez. Sportif başarı, bir kulübün kurulduğu günden bugüne kadar tüm müsabaka ve yarışmalarda elde ettiği sonuçları ifade etmektedir. Buna karşılık yarışma hakkı, kulübün şu an itibarıyla bulunduğu ligler ve kupalar ile diğer organizasyon türlerindeki müsabakalara katılma hakkını ifade etmektedir. Sportif başarı gerçekleşmiş olanı, yarışma hakkı gerçekleşmekte olanı ifade eden kavramlardır. Dolayısıyla sportif başarı ve yarışma hakkı, birbirinden bağımsız gayri maddi malvarlığı unsurları olarak değerlendirilmelidir.

2. SPORDA ÖRGÜTLENME

Sporda, kulüplerden uluslararası kuruluşlara kadar uzanan piramitsel bir örgütlenme söz konusudur. Her ülkenin örgütlenme dinamikleri farklı olsa da, uluslararası kural koyucuların ortak kurallar ile bir bütünlük sağlamak istediği görülmektedir. Bu bütünlüğün özellikle futbol gibi yoğun ilgi gören dallarda yüksek oranda sağlandığını söylemek mümkündür. Dolayısıyla sporda örgütlenme, ulusal ve uluslararası örgütlenme ayrımı temel alınarak incelenmelidir.

Çalışmamızda sporda ulusal örgütlenme, Türkiye ile birlikte Birleşik Krallık, Almanya ve Kuzey Amerika örnekleri üzerinden incelenecektir. Birleşik Krallık örneği, futbol kulüplerinin büyük sermayeler ile şirketleşmesi açısından önem arz etmektedir. Almanya’da spor kulüpleri daha geleneksel bir yapı ile dernek statüsünü koruma eğilimindedir. Kuzey Amerika ise Avrupa ülkelerinden farklı bir spor iklimine sahiptir. Kuzey Amerika’da basketbol, beyzbol, buz hokeyi ve Amerikan futbolu gibi spor dalları büyük bir popüleriteye sahiptir. Bu nedenle sporun örgütlenmesi Avrupa’dan farklı yönde şekillenmiştir.

2.1. Türkiye’de Sporda Örgütlenme

Türkiye’de sporda örgütlenme; spor kulüpleri ve spor anonim şirketleri, spor federasyonları, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi ve Gençlik ve Spor Bakanlığı olmak üzere dört başlık altında incelenebilir. Ancak bu başlıklara futboldaki önemi sebebiyle Kulüpler Birliği Vakfı’nı da dâhil etmek gerekir.

2.1.1. Spor kulüpleri ve spor anonim şirketleri

Türk hukukunda spordaki piramitsel örgütlenmenin en altında tüzel kişilik olarak spor kulüpleri ve spor anonim şirketleri yer almaktadır. Spor anonim şirketlerine ilişkin inceleme aşağıda ayrıntılı olarak yapılacağından,⁴⁵ bu bölümde sadece spor kulüpleri incelenecektir.

2.1.1.1. Spor kulüplerinin kuruluşu

SKSFK'nın yürürlüğe girmesinden önce spor kulüplerinin dernek olarak kurulması zorunluydu. Bir spor kulübü kurmak için önce derneği kurmak, ardından bu derneği Bakanlığa tescil ettirmek gerekmekteydi. SKSFK'nın yürürlüğe girmesiyle birlikte spor kulüpleri dernek statüsünden çıkarılmıştır. Buna göre spor kulüpleri, doğrudan Bakanlık tarafından yapılacak tescil ile tüzel kişilik kazanır.

SKSFK m. 3'e göre spor kulüplerinin kuruluşu için en az yedi gerçek veya tüzel kişinin varlığı aranmaktadır. Spor kulübü kurmak isteyen bu kişiler; kuruluş bildirimi, spor kulübünün tüzüğü ve gerekli diğer belgelerle birlikte Bakanlığa başvuruda bulunur. Bakanlık tescil başvurusunu altmış gün içinde karara bağlar. Şayet mevzuata aykırı bir durum veya belgelerde bir eksiklik varsa, öncelikle bu aykırılık veya eksikliklerin giderilmesi için kuruculara altmış günlük süre verilir. Kurucular, verilen süre içerisinde söz konusu aykırılık veya eksiklikleri gidermezse, tescil başvurusu reddedilir. Buna karşılık tescil başvurusunda mevzuata aykırılık veya belgelerde eksiklik yoksa ya da bunlar giderilmişse, spor kulübü, spor kulüpleri siciline tescil edilir. Spor kulübü, sicile tescil edildiği anda tüzel kişilik kazanır.

Böylelikle spor kulüplerinin tüzel kişilik kazanması bakımından bildirim sisteminden tescil sistemine geçilmiştir.⁴⁶ Ancak bu durum sadece tüzel kişiliğin

⁴⁵Bkz. aşağıda İkinci Bölüm, 3. altında yapılan açıklamalar.

⁴⁶Belirtmek gerekir ki derneklerin tüzel kişilik kazanmasında geçerli olan sistem konusunda öğretide bir görüş birliği yoktur. Derneklerin tüzel kişilik kazanmasında bildirim sisteminin benimsendiğine yönelik görüşleri için bkz. A. Kılıçoğlu (2021a). *Medeni hukuk*. (4. Baskı) Ankara: Turhan Kitabevi, s. 481; J. Akipek, T. Akıntürk ve D. Ateş (2020). *Türk medeni hukuku başlangıç hükümleri kişiler hukuku C. 1*. (16. Baskı). İstanbul: Beta Yayınevi, s. 542; Öztan, 2021, **a.g.k.**, 340; Zevkliler vd., 2018, **a.g.k.**, 138; Serbest kuruluş sisteminin geçerli olduğu yönünde görüşleri için bkz. M. Dural ve T. Ögüz (2019). *Türk özel hukuku cilt II kişiler hukuku*. (20. Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi, s. 241; M. Ayan ve N. Ayan (2021). *Kişiler hukuku*. (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi, s. 205. Derneklerin tüzel kişilik kazanması bakımından benimsenen sistemin serbest kuruluş sistemine yakın olmakla birlikte karma sistem olduğuna ilişkin görüş için bkz. İ. Erdoğan ve A. D. Keskin (2021). *Türk medeni hukuku başlangıç hükümleri kişiler hukuku*. (2. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi, s. 350. Öte yandan SKSFK m. 3'ün gerekçesinde spor kulüplerinin tüzel kişilik kazanmasında normatif bildirim sisteminin benimsendiği ifade edilmiştir. Bildirim sisteminde tüzel kişilik, tüzüğün resmî makamlara verilmesiyle elde edilir. Hâlbuki spor kulüpleri Bakanlık nezdindeki

kazanılması anı bakımından geçerlidir. Spor kulübü statüsünün kazanılması bakımından, SKSFK'nın yürürlüğünden önce de Bakanlık tarafından tutulan sicile tescil şartı arandığından, bir değişiklik söz konusu değildir. Ancak yeni sistemle birlikte spor kulüpleri iki aşamalı tescilden kurtulmuş, kuruluş ve diğer işlemler bakımından federasyonlar dışında tek muhatapları Bakanlık olmuştur.

2.1.1.2. Spor kulüplerinin hukuki niteliği

Spor kulüpleri, spor faaliyetlerine katılmak amacıyla kurulur (SKSFK m. 3/1). SKSFK'da spor kulüplerinin ticari amaçla veya kazanç elde etme ve paylaşma amacıyla kurulup kurulamayacağına dair bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak gerek SKSFK'nın genel gerekçesinde gerekse komisyon görüşmelerinde, spor kulüplerinin dernek statüsünden çıkarılmasıyla birlikte ticari amaçla veya kazanç elde etme ve paylaşma amacıyla kurulabileceğine ilişkin ifadeler bulunmaktadır.⁴⁷

Dernekler, gerçek veya tüzel kişilerin kazanç paylaşma dışında, belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere kurdukları yapılardır. Kişiler, dernek çatısı altında, bilgi ve emeklerini birleştirerek ortak amaca ulaşmaya çalışır. Ortak amaç; dini, mesleki veya sosyal bir amaç olabilir fakat ticari olamaz. Bu nedenle ortak amaç, manevi amaç ya da ideal amaç olarak nitelendirilmektedir.⁴⁸ Dolayısıyla dernekler, kişilerin maddi tatmine değil, manevi tatmine ulaşmak için bir araya gelerek kurdukları kişi topluluklarıdır. Ancak ortak amacın ticari olmaması, derneklerin ticari faaliyetlerde bulunamayacağı

tescil ile tüzel kişilik kazanmaktadır. Bu nedenle spor kulüpleri bakımından SKSFK'da benimsenen sistemin tescil sistemi olduğuna şüphe yoktur.

⁴⁷SKSFK'nın genel gerekçesine göre, *“Derneklerin kazanç paylaşma amacıyla kurulamayacağına ilişkin 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ve 5253 sayılı Dernekler Kanununda yer alan hükümler ve sporun bir endüstri haline geldiği gerçeği göz önüne alındığında; sporun en önemli aktörleri olan spor kulüplerinin dernek statüsünde devam etmelerinin artık mümkün olmadığı açıktır. Bu nedenle, spor kulüplerinin dernekler mevzuatından çıkarılıp farklı bir yasal düzenlemeye tabi tutulması zorunludur.”*. Bkz. SKSFK Genel Gerekçe, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4331.pdf> (Erişim tarihi: 10.05.2022). Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu Teklifinin ilk imza sahibi İzmir Milletvekili Fehmi Alpay Özalan komisyon görüşmeleri aşamasında Teklife ilişkin sunumunu yaparken şu ifadelerle yer vermiştir: *“Spor kulüplerine ticari amaçla kurulma imkânı sağlanmaktadır. Dernekler ekonomik menfaat ve kazanç paylaşma amacıyla kurulamazlar. Spor kulüpleri ise artık sporun endüstrileşmesiyle birlikte ticari boyutta kazanan birer varlık olmuşlardır. Enerji sektöründen teknolojiye kadar yasak olmayan birçok alanda artık spor kulüpleri ticari faaliyet gösterebileceklerdir.”*. Bkz.

https://www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=2940 (Erişim tarihi: 10.05.2022).

⁴⁸Akıpek, Akıntürk ve Ateş, 2020, **a.g.k.**, 588-589; Dural ve Öğüz, 2019, **a.g.k.**, 292; Zevkliler vd., 2018, **a.g.k.**, 160; Ayan ve Ayan, 2021, **a.g.k.**, 216.

anlamına gelmez. Dernekler amaçlarına ulaşmak için ticari faaliyette bulunabilir.⁴⁹ Fakat ticari faaliyetin manevi nitelikteki asıl amaca hizmet etmesi ve asıl amaca nazaran tali nitelikte kalması gerekir. Bir başka ifadeyle ticari faaliyetin araç olmaktan çıkıp amaca dönüşmemesi gerekir. Çünkü üyelere kazanç paylaşırma amacıyla dernek kurulamaz.⁵⁰ Türk hukukunda kazanç elde etme ve paylaşma amacıyla kurulan tüzel kişiler, TTK ile düzenlenen ticaret şirketleridir.

Bu bilgiler ışığında, SKSFK ile dernek statüsünden çıkarılıp yeni bir özel hukuk tüzel kişisi olarak düzenlenen spor kulüplerinin ticari amaçlarla veya kazanç elde etme ve paylaşma amacıyla kurulup kurulamayacağı sorgulanmalıdır. Öncelikle spor kulüplerinin derneklerle benzer yönlerine değinmek gerekir. Hem dernekler hem de spor kulüpleri, gerçek veya tüzel en az yedi kişinin bir araya gelmesiyle kurulabilmektedir. Derneklerde olduğu gibi spor kulüplerinde de zorunlu organlar; genel kurul, yönetim kurulu ve denetim kuruludur (SKSFK m. 5/1). SKSFK’da spor kulüplerinin zorunlu organlarına ilişkin ayrıntılı düzenlemeler yapılmamış; bunların oluşumu, toplanması, görev ve yetkileri, bunlar tarafından tutulacak defterler ile alınacak kararlar hakkında Türk Medeni Kanunu (TMK) ve DK’nın ilgili hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir (SKSFK m. 7/1).⁵¹ Bunun yanında spor kulüpleri ile ilgili SKSFK’da hüküm bulunmayan konularda, TMK ve DK hükümleri uygulama bulur (SKSFK m. 25).⁵² O halde kuruluşu itibariyle derneklerden farklı bir yerde konumlandırılan spor kulüplerinin, diğer yönleriyle ve özellikle de işleyişi itibariyle derneklerden bir farklılık taşımadığı kabul edilmektedir.

Spor kulüplerinin ticaret şirketi olmadığını belirtmek gerekir. Çünkü ticaret şirketleri sınırlı sayı ilkesine tâbidir ve bu şirketler TTK’da sayılmıştır (TTK m. 124/1).

⁴⁹Nitekim amaçlarına ulaşmak için ticari işletme işleten dernekler tacir sayılmaktadır (TTK m. 16/1). Ancak bu hükmün amacı derneklerin ticari faaliyetlerde bulunmasının önünü açmak değil, bu faaliyetlere girişen derneklerin de tacir olmanın nimetlerinden yararlanması ve külfetlerine katlanmasıdır.

⁵⁰Akipek, Akıntürk ve Ateş, 2020, **a.g.k.**, 595; Dural ve Ögüz, 2019, **a.g.k.**, 293; Ayan ve Ayan, 2021, **a.g.k.**, 216.

⁵¹SKSFK m. 7/1’de spor kulüpleri tarafından tutulacak defterler ile ilgili TMK ve DK’nın ilgili hükümlerinin uygulanacağı belirtildikten sonra, SKSFK m. 7/2’de, spor kulüpleri tarafından tutulacak defter ve kayıtlar ile ilgili usul ve esasların yönetmelikle düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. Bu durumda tutulacak defterler ile ilgili çıkarılacak yönetmelikte, DK’nın öngördüğü esaslara aykırı düzenleme yapılamaz. Dolayısıyla tutulacak defterlerle ilgili de derneklerden temel bir farklılık söz konusu olamayacaktır.

⁵²Türk Medeni Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun m. 7/2 gereği, dernekler hakkında öncelikle TMK hükümleri uygulanır. Dolayısıyla TMK genel, DK özel nitelikte kanun olmasına rağmen, anılan hüküm gereğince dernekler hakkında öncelikle TMK hükümleri uygulanır. Bkz. N. K. Kocaoglu (2011). Futbol şirketlerinin halka açılması. *Ankara Barosu Dergisi*, Y. 2011, S. 4, s. 77.

Dolayısıyla bir tüzel kişiliği, ticaret şirketi olarak nitelendirebilmek için bu tüzel kişiliğin kanunla ticaret şirketi olarak düzenlenmiş olması gerekir. SKSFK spor kulüplerini ticaret şirketi olarak düzenlememiştir.

Acaba spor kulüpleri ticaret şirketleri dışında bir ticari kuruluş olarak değerlendirilebilir mi? Bu soruya cevap bulabilmek için öncelikle spor kulüplerinin ticaret şirketlerinden ayrıldığı noktalara değinmek gerekir. Ticaret şirketleri kazanç elde etme ve paylaşma amacıyla kurulur. Spor anonim şirketlerinde bu amaç, spor faaliyetlerinden kazanç elde etme ve paylaşmadır. Ticaret şirketlerinin faaliyet gösterdiği konular, kazanç elde etme ve paylaşma amacına hizmet eden araçlardır. Dolayısıyla bir spor anonim şirketinin spor dalı faaliyeti, kazanç elde etme ve paylaşma amacına yöneliktir. Spor anonim şirketini kurmak üzere bir araya gelen kişiler, şirketin yürüttüğü spor faaliyetlerinden keyif alma amacı da taşıyabilirler. Ancak bu durum şirketin kazanç elde etme ve paylaşma amacıyla kurulduğu gerçeğini değiştirmez. Çünkü kurucuların arka planda güttüğü bu ikincil amaç, ekonomik bir amaç değildir ve esas sözleşmeye yansıtılamaz. Buna karşılık spor kulüplerinin kuruluş amacı, spor faaliyetlerine katılmaktır (SKSFK m. 3/1). Bu anlamda SKSFK ile SKSFK öncesi yürürlükte olan mevzuat arasında bir farklılık bulunmamaktadır.⁵³ Bir başka ifadeyle SKSFK, spor kulüplerinin kuruluş amacına yönelik bir yenilik içermemektedir. Spor kulüplerinin spor faaliyetlerinden ekonomik bir menfaat elde etmesi veya kazanç sağlaması ise amaç değil sonuçtur. Buna göre kişilerin spor kulübü kurmasındaki ortak amaç, spor faaliyetlerine katılmaktır.

Öte yandan spor kulüpleri ile ilgili SKSFK’da hüküm bulunmayan konularda, TMK ve DK hükümleri uygulama bulur. TMK m. 56/1’e göre dernekler kazanç paylaşma amacıyla kurulamaz. SKSFK’da spor kulüplerinin kazanç paylaşma amacıyla kurulup kurulamayacağına yönelik bir hükme yer verilmediğine göre, TMK m. 56/1 hükmünün bu yönüyle spor kulüpleri için de uygulama bulması gerekir. Dolayısıyla spor kulüplerinin kuruluş amacı kazanç elde etme ve paylaşma değildir.

Kanımızca bu hususta SKSFK’nın genel gerekçesi ve komisyon görüşmelerine yansıyan ifadelerin temel sebebi, spor kulüplerinin spor faaliyetlerinden kazanç elde

⁵³DK m. 14 ve GSHK m. 20’ye dayanılarak hazırlanan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği m. 4’te spor kulübü, spor faaliyetlerinde bulunmak amacıyla kurularak Bakanlığa kayıt ve tescilini yaptıran dernekler olarak tanımlanmıştı. Yönetmelik metni için bkz. RG.: T. 08.07.2005, S. 25869.

etmelerinin söz konusu olmasıdır. Sporun endüstrileşmesi ile birlikte spor kulüplerinin faaliyet alanı (konusu) ticarileşmektedir. Ancak spor kulübünün faaliyet alanı ile amacını birbirine karıştırmamak gerekir.⁵⁴ Spor kulübünün amacı, spor faaliyetlerine katılmak; faaliyet alanı, bir veya birden fazla spor faaliyetidir. Spor faaliyetinin ticarileşmesi, sporun endüstrileşmesinin bir sonucudur. Dolayısıyla spor faaliyetinin ticarileşmesi, spor kulübünün kazanç elde etmesini sağlasa da, spor kulübünü bir ticaret şirketine veya başkaca bir ticari kuruluşa dönüştürmez. Spor kulübünün üyeleri bu dönüşümü sağlamak istiyorsa, spor şubelerini bir spor anonim şirketine devrederek, spor faaliyetlerini şirket çatısı altında yürütebilirler. Nitekim Türk hukukunda kazanç elde etme ve paylaşma amacıyla kurulan ticaret şirketleri ile ideal amaçla kurulan tüzel kişiler arasındaki sınır keskin çizgilerle belirlenmiştir.⁵⁵

SKSFK'nın yürürlüğünden önce öğretilde spor kulüplerinin özel bir dernek türü olduğu ifade edilmekteydi.⁵⁶ Yukarıda saydığımız tüm argümanları birleştirirsek, kanımızca yeni düzenleme ile spor kulüplerinin özel dernek niteliği derinleştirilmiş fakat değiştirilmemiştir.

2.1.2. Spor federasyonları

2.1.2.1. Spor federasyonlarının kuruluşu

Türkiye’de kuruluşu itibariyle spor federasyonlarını ikili bir ayrıma tâbi tutmak mümkündür:

- Kanunla kurulan spor federasyonları,
- Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kurulan spor federasyonları.⁵⁷

Spor federasyonları kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin Resmî Gazete’de yayımlanması ile tüzel kişilik kazanır (SKSFK m. 26/1).

⁵⁴Derneklerle ilgili aynı yönde bkz. Akipek, Akıntürk ve Ateş, 2020, **a.g.k.**, 592; Dural ve Öğüz, 2019, **a.g.k.**, 293; Ayan ve Ayan, 2021, **a.g.k.**, 216.

⁵⁵Bu hususta ayrıntılı bilgi için bkz. H. Pulaşlı (2016). Türk, İsviçre ve Alman hukukuna göre “iktisadi amaç” kavramının şirket ve dernekler bakımından değerlendirilmesi. *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 32 (2), s. 21 vd.

⁵⁶Serozan, 2018, **a.g.k.**, 511; Ö. Ege (2021). *Türk medeni hukukuna göre spor kulüpleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi, s. 154. Spor kulüplerinin Bakanlık nezdindeki tescil ile dernekler hukuku dışına çıktığına yönelik görüşü için bkz. Ö. Aykul (2021). *Dernekler hukuku*. Ankara: Seçkin Yayınevi, s. 27.

⁵⁷SKSFK’nın yürürlüğe girmesinden önce bir de Bakanlık kararı ile kurulan federasyonlar bulunmaktaydı. SKSFK’nın yürürlüğe girmesiyle birlikte artık Bakanlık kararı ile spor federasyonu kurulması mümkün değildir.

Kanunla kurulan federasyonların ilk ve tek örneği Türkiye Futbol Federasyonu'dur. 1923 yılında Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı yapısı içerisinde, Futbol Heyet-i Müttehidesi adıyla kurulan ve 1925 yılında bugünkü adını alan Türkiye Futbol Federasyonu, 1988 yılına kadar varlığını kanundan alan bir spor örgütü değildi.⁵⁸ 27.05.1988 tarihinde kabul edilen 3461 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu'nun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun⁵⁹ ile TFF, doğrudan kanunla kurulan ilk spor federasyonu oldu. 17.06.1992 tarihinde kabul edilen 3813 sayılı Kanun⁶⁰ ile yeniden şekillendirilen TFF, son olarak 05.05.2009 tarihinde kabul edilen 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun (TFF Kanunu) ile hukuki statüsünü korumaktadır.

SKSFK m. 26/1'e göre, spor federasyonlarının Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kurulabilmesi de mümkündür.⁶¹ Bugün itibariyle Türkiye'de TFF dışında, 66 adet spor federasyonu bulunmaktadır.⁶²

Spor federasyonları, spor dalı ile ilgili faaliyetleri yürütmek üzere kurulur. Spor dalları ise Bakanlık tarafından belirlenip teknik ve idari bakımdan spor federasyonlarına bağlanır (SKSFK m. 45/1). Dolayısıyla henüz Bakanlık tarafından spor dalı olarak belirlenmemiş spor faaliyetlerinin bir spor federasyonuna bağlanması mümkün değildir. Öte yandan her spor dalı için ayrı federasyon kurulması zorunluluğu bulunmamaktadır. Birden fazla spor dalının bir spor federasyonuna bağlanması mümkündür.⁶³ Örneğin ragbi, beyzbol, softbol ve korumalı futbol dallarındaki kulüplerin bağlı olduğu federasyon Türkiye Ragbi Federasyonu'dur.

SKSFK m. 1/2'ye göre, bu Kanun, kuruluş kanunu bulunan spor federasyonları hakkında uygulanmaz. Ancak spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerinin düzenlendiği 3

⁵⁸Türkiye Futbol Federasyonu'nun 1923 yılından günümüze kadar geçirdiği dönüşüme ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Ertaş ve Petek, 2017, **a.g.k.**, 218 vd.; A. Özelçi (2010). *Türkiye Futbol Federasyonu'nun Türk hukukundaki yeri*. Ankara: Seçkin Yayınları, s.77 vd.

⁵⁹RG.: T. 07.06.1988, S. 19835.

⁶⁰RG.: T. 03.07.1992, S. 21273.

⁶¹Parlamente hükümet sisteminde spor federasyonları Başbakan kararı ile kurulabilmekteydi. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmesi sonucu yapılan değişikliklerden sonra spor federasyonlarının doğrudan Cumhurbaşkanlığı kararı ile kurulması söz konusuydu. Bkz. 703 sayılı KHK m. 12/1-t, RG.: T. 09.06.2018, S. 30473 (3. Mükerrer). SKSFK'nın yürürlüğe girmesi ile birlikte spor federasyonları Cumhurbaşkanı kararı ile değil, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kurulabilecektir.

⁶²<https://shgm.gsb.gov.tr/Federasyonlar> (Erişim tarihi: 15.06.2022).

⁶³Bu hususta SKSFK m. 58 ile yürürlükten kaldırılan GSHK m. 18/2'de açık hüküm bulunmaktaydı. SKSFK bu konuda açık bir hükme yer vermese de, her spor federasyonuna sadece bir spor dalının bağlanabileceği yönünde bir zorunluluğa da yer vermemiştir.

ilâ 20. maddeler saklı tutulmuştur.⁶⁴ Şu an itibariyle Türkiye’de kuruluş kanunu bulunan tek spor federasyonu TFF olduğundan, SKSFK’nın uygulama alanına girmeyecek tek federasyon TFF’dir.

Belirtmek gerekir ki SKSFK’nın 3 ilâ 20. maddeleri federasyonlar ile ilgili değildir. Dolayısıyla bu maddelerin neden saklı tutulduğu sorusu akla gelebilir. Ancak bu hükümlerde de zaman zaman federasyonlar ile ilgili düzenlemeler yer almaktadır. Örneğin SKSFK’nın 4. maddesine göre spor kulüplerinin bir spor dalındaki faaliyetlere katılabilmesi için ilgili spor federasyonuna tescillerini yapmaları gerekmektedir. Yapılan bu tescilin Bakanlığa bildirilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla bu hüküm TFF hakkında da uygulanır. Öte yandan SKSFK’nın 3 ilâ 20. maddelerinde spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerinin kuruluşu, organları, denetimleri gibi hususlara yer verilmiştir. Spor federasyonlarının gerek kulüplerin tescili gerekse diğer konularda bu hükümlere göre hareket etmesi gerekmektedir. Sonuç olarak SKSFK’nın uygulamasından kural olarak muaf tutulan TFF, görev alanıyla ilgili 3 ilâ 20. maddelerin uygulanması söz konusu olduğunda bu hükümlere göre hareket etmek zorundadır.

2.1.2.2. Spor federasyonlarının hukuki niteliği

Spor federasyonlarının hukuki niteliği ile ilgili, özellikle Türkiye Futbol Federasyonu üzerinden öteden beri süregelen bir tartışma söz konusudur. Bu tartışmanın odak noktası, spor federasyonlarının tüzel kişiliğidir. Acaba spor federasyonları birer kamu tüzel kişisi mi yoksa özel hukuk tüzel kişisi midir?

Öncelikle TFF Kanununda Türkiye Futbol Federasyonu, SKSFK’da ise diğer spor federasyonları ile ilgili açık bir düzenleme mevcut değildir. Bu durumda kamu tüzel kişileri ile özel hukuk tüzel kişileri arasındaki temel farklılıkları ortaya koyup bir sonuca varmak gerekmektedir.⁶⁵

Özel hukuk tüzel kişileri, kişilerin serbest iradesiyle özel hukuk hükümlerine göre kurulur. TMK m. 96 ve Dernekler Yönetmeliği⁶⁶ m. 9’a göre federasyonlar, kuruluş amaçları aynı olan en az beş derneğin bir araya gelmesi ile kurulur ve kuruluş bildirimini

⁶⁴Saklı tutulan diğer hükümler; SKSFK m. 42/4 ve 47/5’tir.

⁶⁵S. S. Onar (1966). *İdare hukukunun umumi esasları* C. 2. (3. Baskı). İstanbul: İ. Akgün, s. 1032-1035; T. Yıldırım (2005). *Türkiye’nin idari teşkilatı*. (5. Baskı). İstanbul: Alkım Yayınevi, s. 19-20; M. Günday (2017). *İdare hukuku*. (11. Baskı). Ankara: İmaj Yayıncılık, s. 69.

⁶⁶RG.: T. 31.03.2005, S. 25772.

ve eklerini mülki idare amirliğine vermek suretiyle tüzel kişilik kazanır. Spor federasyonları açısından baktığımızda TFF kanunla, diğer federasyonlar ise Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kurulmuştur. Bu ölçüte göre spor federasyonları kamu tüzel kişisi karakteri göstermektedir.

Özel hukuk tüzel kişileri, karar organlarının serbest iradesiyle sona erer. Kamu tüzel kişileri ise kuruldukları işlemin aksine işlemle sona erer. TFF kanunla kurulmuştur. Bu nedenle TFF'nin tüzel kişiliği ancak yeni bir kanuni düzenleme ile sona erdirilebilir. Bağımsız federasyonlar ise Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kurulmuştur. Bu durumda tüzel kişilikleri de yeni bir Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile sona erdirilebilir (SKSFK m. 26/1).

Özel hukuk tüzel kişileri, özel yarar veya gelir elde etme amacı ile kurulur ve kamu gücünü kullanamaz. Üstün yetki ve ayrıcalıkları yoktur. Kamu tüzel kişileri kamu yararı amacı ile kurulur ve kamu hizmeti faaliyetini yürütür. Bu nedenle kamu gücünü kullanabilecekleri, üstün yetki ve ayrıcalıklarla donatılmıştır. Kamu tüzel kişileri, tek taraflı işlemlerle karşısındakinin hukuki durumunu değiştirebilir ve hukuka uygunluk karinesinden yararlanır. Bu ölçüt doğrultusunda baktığımızda, TFF ve diğer federasyonların tek taraflı işlemlerle hem sporcuların hem kulüplerin hem de diğer katılanların hukuki durumlarında değişiklikler yapabildiğini görmekteyiz. Bu yapılan değişiklikler hukuka uygunluk karinesinden yararlanmaktadır. Dolayısıyla bu ölçüte göre de TFF ve diğer federasyonlar kamu tüzel kişisi karakteri göstermektedir.

Özel hukuk tüzel kişilerinin faaliyet alanı karar organları tarafından serbestçe belirlenir. Kamu tüzel kişilerinin faaliyet alanı ise mevzuat ile belirlenmiştir. TFF'nin faaliyet alanı TFF Kanunu ile belirli bir çerçeveye oturtulmuş, TFF Statüsü ile ayrıntılı olarak belirlenmiştir. Aynı şekilde diğer federasyonların faaliyet alanı SKSFK ve GSHK ile belirli bir çerçeveye oturtulmuş, her bir federasyonun ana statüsü ile ayrıntılı olarak belirlenmiştir. Bu ölçüte göre de TFF ve bağımsız federasyonlar kamu tüzel kişisi karakteri göstermektedir.

Özel hukuk tüzel kişileri üzerinde devletin denetim yetkisi, kolluk gücünün kullanılması şeklinde ortaya çıkar. Hâlbuki kamu tüzel kişileri idari vesayet denetimine tâbidir. TFF Kanununda idari vesayet denetimi olarak nitelendirilebilecek bir hüküm

bulunmamaktadır.⁶⁷ Ancak SKSFK’da TFF üzerinde idari vesayet denetimi olarak görülebilecek bir hükme yer verilmiştir. Bu hükme göre Bakanlık, kuruluş kanunu bulunan spor federasyonlarını, Bakanlık tarafından yapılan ayni ve nakdî yardımlar ile tahsislerin mevzuata ve amacına uygun olarak harcanması ve kullanımının tespiti yönünden denetleyebilecektir. Öte yandan SKSFK ve GSHK incelendiğinde Bakanlığın TFF dışındaki diğer spor federasyonları üzerinde, idari vesayet niteliğinde denetiminin söz konusu olduğu açıkça görülmektedir. Örneğin yeni kurulan spor federasyonlarının kuruluş ana statüleri doğrudan Bakanlık tarafından hazırlanmaktadır (SKSFK m. 26/3). Spor federasyonları denetim kurullarının üç üyesi Bakanlık tarafından atanmaktadır (SKSFK m. 33/2). Bakanlık tarafından spor federasyonlarına yapılan yardımlar ve tahsis edilen kaynakların kullanımıyla edinilen taşınır ve taşınmazların edinim amacı dışında kullanılması ve Bakanlık izni alınmadan üçüncü kişilere satılması veya devredilmesi mümkün değildir (SKSFK m. 40/3). Tahkim Kurulu üyeleri, Bakanlığın onayı ile görevlendirilmektedir (GSHK ek m. 9/7). Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür.

Tüzel kişinin mallarının kamu malı sayılması, bu malların haczedilememesi, personelinin kamu personeli sayılması gibi ölçütler de spor federasyonlarının kamu tüzel kişisi olduğunun göstergeleridir. Nitekim SKSFK m. 40/1’e göre, spor federasyonlarının malları Devlet malı hükmündedir, haczedilemez. Spor federasyonlarının faaliyetlerinde görevli bulunanlar, görevleriyle ilgili olarak işlemiş oldukları suçlar bakımından kamu görevlisi sayılır (SKSFK m. 42/5). Fakat TFF Kanunu ve TFF Statüsünde bu doğrultuda bir hüküm bulunmadığını belirtmek gerekir.

Görüldüğü üzere TFF dışındaki spor federasyonları kamu tüzel kişiliği için belirlenen tüm ölçütlere uymaktadır. Dolayısıyla bu federasyonların kamu tüzel kişisi

⁶⁷Esasen 3813 sayılı TFF Kanunu m. 31 gereği, Spordan Sorumlu Devlet Bakanlığı’nın gözetim ve denetim yetkisi bulunmaktaydı. 2006 yılında TFF başkan ve yöneticilerinin kamu görevlisi sayılmasını ve TFF harcamalarının Bakanın istemi üzerine her yıl beş kişilik bir ekip tarafından denetlenmesini öngören kanun teklifi yapılmıştır. Ancak ulusal spor federasyonlarının kamusal denetimine karşı çıkan FIFA’nın, kanun teklifi geri çekilinceye kadar TFF’nin üyeliğini askıya alacağını bildirmesi, söz konusu teklifin yasalaşmasına engel olmuştur. Bkz. Milliyet Gazetesi, 05.12.2006, http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/GununYayinlari/k1yLA_x2F_jJ8scQqKNkErJPlw_x3D__x3D_ (Erişim tarihi 01.05.2019). Ayrıca Bakanlığın gözetim ve denetim yetkisi de yine FIFA’nın talebi doğrultusunda yapılan kanun değişikliği ile kaldırılmış, TFF’nin denetimi bağımsız denetim kuruluşlarına bırakılmıştır. Bkz. RG.: T. 04.12.2007, S. 26720. Dolayısıyla devletin TFF üzerinde de idari vesayet denetimi kurmak istediğini ancak futbolun uluslararası örgütlenmesinin buna izin vermediğini söyleyebiliriz.

olduğuna şüphe yoktur.⁶⁸ TFF ise belirlenen ölçütlerin büyük bölümüyle uygunluk göstermektedir.⁶⁹

Öte yandan TFF özel hukuk hükümlerine tâbi tutulmuştur (TFF Kanunu m. 1). Özellikle TFF üzerinden devam eden tartışmalarda, TFF'nin özel hukuk tüzel kişisi olduğunu savunan yazarların⁷⁰ temel dayanak noktalarından biri bu hükümdür. Ancak kanun koyucu, uzmanlık gerektiren ve kamu hizmeti olarak gördüğü bir hizmeti yürütmek amacıyla, yasama yetkisinin genelliğı ilkesi çerçevesinde özel hukuk hükümlerine tâbi tüzel kişilikler kurabilir. Nitekim kamu iktisadi kuruluşları bu duruma örnek verilebilir. Dolayısıyla TFF'nin özel hukuk hükümlerine tâbi tutulması, niteliğı itibariyle özel hukuk tüzel kişisi olması sonucunu doğurmaz.⁷¹

SKSFK'nın yürürlüğünden önce bağımsız spor federasyonları olarak adlandırılan diğer federasyonların da özel hukuk hükümlerine tâbi olduğı hüküm altına alınmıştı (GSHK ek m. 9/1). SKSFK'da bu ibareye yer verilmemiştir. Dolayısıyla TFF dışındaki diğer spor federasyonlarının özel hukuk tüzel kişisi olarak değerlendirilmesine yönelik güçlü bir argüman ortadan kaldırılmıştır.

⁶⁸M. Avcı (2012). Spor federasyonlarının hukuki niteliğı, idari teşkilat içindeki konumu ve bağımsızlığı sorunu. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 70 (2), s. 6 vd.; Y. Kara (2014). Spor hukukunda kurumsallaşma ve spor federasyonlarının tüzel kişilikleri. *Av. Kısmet Erkiner armağanı spor hukuku yazıları*. İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları, s. 252; T. Şafak (2016). Spor federasyonlarının Türk idari teşkilatındaki yeri. *Terazi Hukuk Dergisi*, 11 (124), s. 113. Anayasa Mahkemesi de verdiği kararlarda bağımsız spor federasyonlarının hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşu oldukları sonucuna varmıştır. Anayasa Mahkemesi Kararı, T. 2.7.2009, E. 2006/118, K. 2009/107. Kararın tam metni için bkz. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/anayasa-mahkemesi/genel-kurul-e-2006-118-k-2009-107-t-2-7-2009> (Erişim tarihi: 09.03.2020); Anayasa Mahkemesi Kararı, T. 16.1.2014, E. 2013/77, K. 2014/4. Kararın tam metni için bkz. <https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/Dosyalar/Kararlar/KararPDF/2014-4-nrm.pdf> (Erişim tarihi: 09.03.2020).

⁶⁹Özelçi, 2010, **a.g.k.**, 93 vd.; Kara, 2014, **a.g.k.**, 252-253; Öğretide Erten, TFF'nin kendine özgü bir yapıda hizmet yerinden yönetim kuruluşu olduğunu savunmaktadır. Bkz. R. Erten (2007). *Milletlerarası özel hukukta spor*. Ankara: Adalet Yayınevi, s. 72.

⁷⁰Öğretide Ertaş ve Petek, TFF'nin özel hukuk hükümlerine tâbi, kanunla kurulan özel statüde bir dernek olduğunu savunmaktadır. Bkz. Ertaş ve Petek, 2017, **a.g.k.**, 227; Ağar, TFF'nin özel hukuk tüzel kişisi olduğunu kabul etmekle birlikte, mevcut hukuki yapısı ile TFF'nin idare teşkilatı içinde yer alan kamu tüzel kişilerinden kamu kurumlarının özerkliğini aşan yetkilerle donatıldığını ifade etmektedir. Bkz. S. Ağar (2006). Türk spor idaresinde Türkiye Futbol Federasyonu'nun yeri ve işlevi. *TBB Dergisi*, S. 63, s. 306-307; Yalçınkaya, TFF'nin özel hukuk tüzel kişisi olduğunu kabul etmekle birlikte, tam bir özel hukuk tüzel kişiliğinden söz edebilmek için TFF'nin kanun ve diğer idari işlemler ile kurulmuş kamu tüzel kişisi görünümündeki yapısının değiştirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bkz. C. Yalçınkaya (2021). *Sporun idari yapılanması ve spor disiplin hukuku*. İstanbul: Legal Yayınevi, s. 68; Gülşen, TFF'nin bir yandan özel hukuk hükümlerine tâbi bir tüzel kişi olmasına rağmen dernek, vakıf ve şirket olmaması, diğer yandan özerk olmasına rağmen kamu kurumu niteliğı arz etmemesi, buna karşılık TFF'ye verilen yetki ve görevler göz önüne alındığında kendine özgü atipik bir yapılanma olduğu görüşündedir. Bkz. R. Gülşen (2020). *Spor hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, s. 60; Ege de benzer yönde, TFF'nin özel hukuk prensipleri ağırlıklı kendine özgü karma bir yapı olduğunu savunmaktadır. Bkz. Ege, 2021, **a.g.k.**, 72.

⁷¹Özelçi, 2010, **a.g.k.**, 97-98.

Bunun yanında TFF ve diğer spor federasyonlarının, özel hukuk tüzel kişileri olan ticaret şirketleri, dernek ve vakıflara ait özellikleri taşıdığı da söylenemez. Kazanç paylaşma amacı gütmeyen ve mal topluluğu olmadığı da açık olan spor federasyonlarının, özel bir dernek statüsünde olup olmadığı tartışma konusu yapılabilir. Ancak yukarıda incelediğimiz ölçütlerin yanında, özellikle üyelik sistemi itibariyle de spor federasyonlarının dernek niteliği göstermediğini söyleyebiliriz. TMK m. 63 gereği hiç kimse, bir derneğe üye olmaya zorlanamaz. Derneklere üye olmak, fiil ehliyetine sahip bulunan gerçek kişiler ile tüzel kişiler için bir haktır (TMK m. 64/1). Hâlbuki spor federasyonlarının üyeleri ana statü ile önceden belirlenmiştir. Burada özellikle spor kulüpleri için zorunluluk esası söz konusudur. Nitekim spor federasyonlarına üye olmayan spor kulüplerinin, bunların düzenlediği organizasyonlarda yer alması da mümkün değildir. Üyelik ya da katılımın serbest iradeye bağlı olmaması da spor federasyonlarının kamu tüzel kişisi özelliği taşıdığını göstermektedir.

Üzerinde durulması gereken bir diğer husus da “özerklik” ve “bağımsızlık” kavramlarıdır. TFF Kanunu m. 1’de, Türkiye Futbol Federasyonu’nun özerk olduğu hüküm altına alınmıştır. GSHK’da diğer spor federasyonlarının “bağımsız” oldukları hüküm altına alınmıştı (GSHK ek m. 9/1).⁷² SKSFK’da spor federasyonları için bağımsızlık kavramı yerine, “idari ve mali özerklik” kavramı kullanılmıştır (SKSFK m. 2/1-n). SKSFK’nın yürürlüğünden önce Bakanlık kararı ile spor federasyonu kurulması mümkündü ve bu federasyonlar bağlı spor federasyonu olarak nitelendirilmekteydi. SKSFK gereği artık bağlı spor federasyonu kurulamayacaktır. Genel gerekçeye göre, bağımsızlık kavramına yer verilmemesinin sebebi, “bağlı-bağımsız” spor federasyonu ayrımının ortadan kaldırılmasıdır.⁷³ Ancak idari ve mali özerklik de aynı sonucu vermektedir. Çünkü bağımsızlık ile özerklik arasında amaçsal bir farklılık olduğu söylenemez.⁷⁴ Her iki kavram da, spor federasyonlarının idari ve mali açıdan özerkliği ile

⁷²Bağımsız spor federasyonları için de 2011 yılına kadar “özerk” ibaresinin kullanıldığını belirtmek gerekir. 29.03.2011 tarihli ve 6215 sayılı Kanun ile “özerk” ibaresi, “bağımsız” ibaresi ile değiştirilmiş ve bu federasyonlar özerk spor federasyonları yerine bağımsız spor federasyonları olarak anılmaya başlanmıştır. Bkz. RG.: T. 12.04.2011, S. 27903.

⁷³SKSFK Genel Gerekçe, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4331.pdf> (Erişim tarihi: 10.05.2022).

⁷⁴Nitekim Danıştay da, TFF dışındaki diğer spor federasyonları için önceki bazı düzenlemelerde kullanılan “özerk federasyon” ile “bağımsız federasyon” kavramları arasında bir farklılık bulunmadığını belirtmiştir: “Öte yandan, 5105 sayılı Yasada “özerk federasyon” kavramına, 6215 sayılı Yasada ise, “bağımsız spor federasyonu” kavramına yer verilmiş olmakla birlikte; bu federasyonların, her iki Yasada da, merkezi idare bünyesinde yer alan Spor Genel Müdürlüğüne verilen bazı görevlerin daha verimli şekilde yürütülmesi amacıyla kamu hukuku alanında faaliyet göstermek üzere kurulması, kamu hizmetinin ifasını teminen bir takım kamusal yetki ve ayrıcalıklarla (federasyon mallarının Devlet malı niteliğinde olup haczedilememesi,

kendi karar organlarını kendilerinin oluşturmasını amaç edinmektedir. Spor federasyonlarının özerk veya bağımsız olarak nitelendirilmesi, bunların özel hukuk tüzel kişisi olduğu anlamına gelmez.⁷⁵ Bilakis bu kavramlar, idare hukukuna ait kavramlardır ve kamusal niteliği ifade etmektedir.⁷⁶ Özel hukuk tüzel kişilerinin özerk veya bağımsız olarak nitelendirilmesi söz konusu değildir.

Tüm bunlardan hareketle, TFF ve diğer spor federasyonlarının birer kamu tüzel kişisi olduğu kanaatindeyiz. Nitekim SKSFK'nın genel gerekçesinde de yargı kararları ile bağımsız spor federasyonlarının hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşu olduklarının belirlendiği ve bu nedenle bağlı spor federasyonları ile bağımsız spor federasyonları arasındaki ayrımın ortadan kaldırıldığı vurgulanmıştır.⁷⁷ Ancak bunların özel hukuk tüzel kişiliğine ilişkin hiçbir özellik taşımadığı da söylenemez. Bu noktada öğretide haklı olarak eleştiri konusu yapılan iki önemli husus vardır. Bunlardan birincisi, TFF ve diğer spor federasyonları ile ilgili TFF Kanunu ve SKSFK ile GSHK'da hüküm bulunmayan hallerde uygulanacak hukuk konusunda, TMK ve DK'ya atıf yapılmasıdır (TFF Kanunu m. 18/2 ve SKSFK m. 46).⁷⁸ İkincisi, TFF ve diğer spor federasyonlarının yönetim organlarının üyeler tarafından seçimle belirlenmesidir.⁷⁹

2.1.2.3. Konuya ilişkin değerlendirmemiz

Spor federasyonlarının hukuki niteliği ile ilgili ulaştığımız sonuç, öğretinin bir kısmı tarafından kabul görmemekte ve spor federasyonlarının hukuki niteliği ile ilgili

bütün gelirlerinin vergi, resim ve harçtan muaf olması, Genel Müdürlük tarafından federasyona parasal yardımda bulunulması gibi) donatılması, bu görev ve yetkileri nedeniyle ve idarenin bütünlüğünün sağlanması amacıyla Spor Genel Müdürlüğünün vesayet denetimine tâbi tutulması, ayrıca 3289 sayılı Yasaya eklenen geçici 11. maddesinde, özerk federasyonların bağımsız federasyonlarla aynı statüde bulunduğu hükme bağlanması karşısında; söz konusu kavram farklılığının esasa etkili olmadığı, her iki kavramla Genel Müdürlük bünyesinden ayrılmış, aynı niteliği haiz spor federasyonlarının kastedildiği sonucuna varılmaktadır.” Anayasa Mahkemesi’nin 16.01.2014 tarihli ve E. 2013/77, K. 2014/4 sayılı kararında itiraz yoluna başvuran Danıştay 10. Dairesi’nin görüşü için bkz. <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/amk2013-77.htm> (Erişim tarihi: 05.05.2019).

⁷⁵Aksi yönde görüş için bkz. E. Küçükgüngör (2009). *Sporda özerklik*. (Ed: K. Erkiner). İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları, s. 37-40.

⁷⁶Ü. Kocasakal (2009). *Sporda özerklik*. (Ed: K. Erkiner). İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları, s. 38; İ. Çolak (2006). Türkiye Futbol Federasyonu’nun özerkliği ve idari denetim. *Hukuki Perspektifler Dergisi*, S. 9, s. 147.

⁷⁷SKSFK Genel Gerekçe, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4331.pdf> (Erişim tarihi: 10.05.2022).

⁷⁸TFF Kanunu m. 18/2’ye göre bu durumda DK ve TMK hükümleri “kıyasen” uygulanır. SKSFK m. 46’da kıyasen uygulamadan bahsedilmese bile, kamu tüzel kişiliğine ilişkin özelliklerin hemen hepsini taşıyan spor federasyonları ile ilgili DK ve TMK hükümlerinin her zaman doğrudan uygulanması bazı sorunlar oluşturabilir. Bu nedenle buradaki hükmü de kıyasen uygulama olarak yorumlamak daha yerinde olur.

⁷⁹Z. Aslan ve H. Altındağ (2019). Bağımsız spor federasyonlarının kamu tüzel kişiliği sorunu. *İstanbul Spor Hukuku Dergisi*, 1 (1), s. 192.

tartışmalar sürmektedir. Kanımızca SKSFK'nın yürürlüğü ile birlikte TFF dışındaki diğer spor federasyonlarının hukuki niteliği ile ilgili tartışmalar azalabilir ancak son bulmaz.

Spor federasyonlarının yaptığı birçok faaliyetin kamusal nitelik taşıdığını, bu nedenle bu federasyonların kamu tüzel kişisi olarak örgütlenmesi gerektiği görüşü taraftar bulabilir. Biz bu görüşe iki nedenle karşı çıkmaktayız. Birincisi sporun uluslararası örgütlenmesi, özel hukuka tâbidir. Özel hukuk hükümlerine tâbi olan bu uluslararası spor örgütleri, kendilerine bağlı ulusal spor örgütlerinin de idari teşkilat dışında kalan bağımsız kurumlar olmalarını talep etmektedir. Gerek TFF gerekse bağımsız federasyonların ilgili kanunlarda özerk veya bağımsız olarak nitelendirilmesi, bu bağımsızlığı tam anlamıyla sağlamamaktadır. Bu federasyonlar kamu tüzel kişiliği için belirlenen hemen her ölçüte uyum göstermektedir. Dolayısıyla gerçek anlamda bağımsızlığın sağlanması ancak federasyonların özel hukuk tüzel kişileri olarak yeniden örgütlenmeleri ile mümkün olacaktır.

Spor alanında lex sportiva ya da küresel spor hukukunun son yıllarda giderek egemen hukuk haline gelmesi de, federasyonların kaçınılmaz olarak özel hukuk tüzel kişileri olarak örgütlenmeleri gerektiğini göstermektedir.⁸⁰ Anayasa m. 59/3'ün gerekçesinde, spor hukukunda zorunlu tahkim modelinin benimsenmesinin nedeni olarak, spordaki uluslararası örgütlenme neticesinde küresel kuralların egemen olması ve Türkiye'nin spor alanındaki uluslararası hukuk kurallarını iç hukuka yansıtma amacı gösterilmiştir. Bu doğrultuda ulusal spor federasyonlarının da, bağlı bulundukları uluslararası spor kuruluşları gibi özel hukuk tüzel kişisi olarak örgütlenmesi daha doğru olacaktır.

İkincisi, spor temelde bir kamu hizmeti değildir.⁸¹ Bir hizmetin kamu hizmeti olup olmadığı hususunda iki temel görüş bulunmaktadır.⁸² Bunlardan objektivist görüşe göre bir faaliyetin kamu hizmeti olup olmadığına, hizmetin içeriğine bakılarak karar verilir. Buna karşılık pozitivist/subjektivist görüşe göre, bir faaliyetin kamu hizmeti olarak nitelendirilmesi kanun koyucunun iradesine tâbidir. Kanun koyucu bir faaliyeti kamu

⁸⁰Lex sportiva kavramı için bkz. aşağıda Birinci Bölüm, 2.3.5. altında yapılan açıklamalar.

⁸¹Sporun bir kamu hizmeti olduğuna yönelik bkz. SKSFK Madde Gereçekleri m. 15 ve m. 42, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4331.pdf> (Erişim tarihi: 10.05.2022).

⁸²Konuya ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. D. Ç. Sever (2013). *Kamusal faaliyetlerin özel kişilere gördürülmesi: özel güvenlik ve özel sağlık*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 32 vd.

hizmeti olarak tanımlıyorsa, o faaliyet kamu hizmetidir. Objektivist görüşe göre değerlendirme yapacak olursak, spor öteden beri kişilerin eğlence amaçlı, bireysel veya topluluk halinde yürüttüğü bir faaliyettir. Spordaki örgütlenme de devletlerden bağımsız gelişmiştir. Bu örgütlenmenin belirli bir boyuta ulaşması ile elbette devletin bazı müdahaleleri olmuştur ancak bunu da zorunlu olarak ortaya çıkan bir kolluk faaliyeti olarak değerlendirmek gerekir. Sporun temelinde insanların boş zamanlarını eğlenceli geçirme düşüncesi vardır. Bu yönüyle sporu zorunlu bir ihtiyaç olarak değerlendirip kamu hizmeti kapsamına sokmak da mümkün değildir.

Pozitivist/subjektivist görüşe göre değerlendirme yapacak olursak, öncelikle Anayasa m. 59’u incelemek gerekir. “Sporun geliştirilmesi ve tahkim” başlıklı bu hükmün ilk fıkrasına göre, sporla ilgili devlete tanınan misyon, sporun kitlelere yayılmasını teşvik etmektir. Buna göre devletin spor alanına müdahalesi, ancak olumlu anlamda bir müdahale olabilir. Bu hükümden sporun bir kamu hizmeti olduğu sonucuna varmak mümkün değildir. Bilakis bu hüküm, sporun özel hukuk alanının konusu olduğu bilinci ile hazırlanmıştır. Buna rağmen TFF Kanunu ve SKSFK’da spor federasyonlarının kamu tüzel kişiliği özellikleri taşıyarak düzenlenmesi, sporun bir kamu hizmeti olarak algılanması sonucunu doğurmaktadır.

Devletin sporu ve sporcuyu desteklemesi, bunları tamamen kontrolü altında tutması demek değildir. Devlet özel hukuk tüzel kişileri aracılığı ile de bu desteği gösterebilir. Kanımızca Bakanlık bünyesinde spor kulüpleri için öngörülen spor kulüpleri siciline benzer olarak, spor federasyonları sicili kurulması, spor federasyonlarının bu sicile tescil ile tüzel kişilik kazanan özel hukuk tüzel kişileri olarak düzenlenmeleri daha doğru bir yol olurdu. Böylelikle devletin spor federasyonları ile ilgili denetim yetkisi kolluk faaliyetleri ile sınırlandırılacak ve devletin spor alanındaki temel rolü sporun desteklenmesi olacaktır.⁸³ Ancak şimdilik bu fırsat kaçmış görünmektedir.

2.1.3. Kulüpler Birliği

Türkiye Süper Lig Profesyonel Futbol Kulüpleri Birliği Vakfı⁸⁴ (Kulüpler Birliği), 2000 yılında Süper Lig’de yer alan Anadolu kulüpleri arasında birlik ve beraberliği

⁸³Benzer görüş için bkz. Ege, 2021, **a.g.k.**, 72-73; Aslan ve Altındağ, 2019, **a.g.k.**, 194.

⁸⁴<https://www.vgm.gov.tr/vakif-sorgulama/vakif-sorgulama?Page=1&SearchKeyword=Profesyonel%20Futbol%20Kul%C3%BCpleri> (Erişim tarihi: 05.05.2019).

sağlamak ve ortaya çıkan sorunlara çözümler bulmak amacıyla kurulmuştur. Daha sonra üç büyükler olarak tabir edilen Beşiktaş, Fenerbahçe ve Galatasaray'ın da katılımıyla tüm Süper Lig kulüplerini kapsayan bir vakıf haline gelmiştir. 06.03.2008 tarihli Vakıf Senedine göre Kulüpler Birliği'nin amacı; Türk futbolunu ve spor kulüplerini geliştirmek, Türkiye futbol liglerinin asli unsurları olan spor kulüpleri arasında dayanışmayı ve dostluğu sağlamak, böylelikle Türk futbolunu Avrupa ve dünya futbolu içinde hak ettiği seçkin yere ulaştırmaktır. Belirtmek gerekir ki Süper Lig'de yer alan kulüplerin büyük çoğunluğu sadece futbol kulübü olarak değil, birer spor kulübü olarak örgütlenmiştir. Kulüpler Birliği'nin temel amacı futbolun gelişimine katkı sağlamak olsa da, Vakıf Senedinde de ifade edildiği üzere spor kulüplerinin genel anlamda gelişimi de amaçlanmaktadır. Bu nedenle Kulüpler Birliği misyonunun sadece futbolla sınırlı tutulmaması gerekir. Nitekim Kulüpler Birliği'nin faaliyetleri ile ilgili olarak, *“gençleri başta futbol olmak üzere spora teşvik etmek, bu amaçla tesisler kurmak ve işletmek, turnuvalar düzenlemek”* hükmüne yer verilerek bu duruma vurgu yapılmıştır (Vakıf Senedi m. 4).

Kulüpler Birliği'nin organları; mütevelli heyeti, yönetim kurulu, genel sekreterlik ve denetim kuruludur (Vakıf Senedi m. 7). Vakıf Senedinin 8. maddesinde mütevelli heyeti düzenlenmiştir. Bu maddeyi incelediğimizde Vakıf Senedinin kavramsal açıdan oldukça karmaşık bir dilde yazıldığı görülmektedir. Hüküm şöyledir:

“Vakfın mütevelli heyeti, Türkiye Süper Lig Profesyonel Futbol Liginde oynayan futbol kulüplerinin tüzel kişilik temsilcileri ve sonradan vakfa alınacak üyelerdir.

Vakıf Mütevelli Heyeti Süper Lig Profesyonel Futbol Liginde oynayan takımlardan oluşmakla birlikte, bu vasfı taşımayan kulübün üyeliği otomatik olarak düşer.

Türkiye Süper Lig Profesyonel Futbol Liginde yer alan takımların temsilcileri bu vakfın hiçbir koşul aranmadan, doğal üyesi sayılır. Ancak, Vakıf senedinde yer alan haklardan yararlanmak için yasanın aradığı prosedürü tamamlaması zorunludur.”

Öncelikle bu hükümde mütevelli heyeti üyeliği ile vakıf üyeliğinin birbiriyle karıştırıldığı, *“kulüp”* ve *“takım”* terimlerinin özensiz kullanıldığı görülmektedir. Nitekim ilk fıkrada mütevelli heyetinin Süper Lig'de yer alan kulüplerin temsilcilerinden, ikinci fıkrada Süper Lig'de yer alan takımlardan oluştuğu belirtilmektedir. Her iki fıkrada da mütevelli heyetinin oluşumunun ardından vakıf üyeliğine ilişkin ifadeler yer

almaktadır. Üçüncü fıkrada ise Süper Lig’de yer alan takım temsilcilerinin vakfın doğal üyesi sayılacağı vurgulanmaktadır.

Bu karışıklığın temel sebebi vakıfların yapısıdır. Bilindiği üzere vakıflarda tek zorunlu organ yönetim organıdır (TMK m. 109). Yönetim organı hem karar hem de yürütme organıdır. Ancak vakıf senedinde gerekli görüldüğü takdirde başka organlara da yer verilmesi mümkündür (TMK m. 109). Uygulamada bazı vakıflarda, yönetim organı ile birlikte, bir de karar organına yer verilmektedir. Bu karar organı; mütevelli heyeti, kurucular kurulu, genel kurul, kongre vb. adlarla anılmaktadır.⁸⁵

Öte yandan vakıflarda üyeliğin mümkün olup olmadığı ile ilgili öteden beri süregelen bir tartışma bulunmaktadır. 17.02.1926 tarih ve 743 sayılı Türk Medeni Kanununda konuya ilişkin herhangi bir hükme yer verilmemişti. 01.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medeni Kanununda ise, “*Vakıflarda üyelik olmaz.*” şeklinde açık bir hükme yer verilmişti (TMK m. 101/3). Ancak bu hüküm 17.04.2008 tarihli Anayasa Mahkemesi kararıyla iptal edilmiştir.⁸⁶ Bu iptal kararına rağmen öğretide ağırlıklı görüş vakıflara üyeliğin mümkün olmadığı yönündedir.⁸⁷ Vakıflarda üyelik, ancak “organ üyeliği” şeklinde söz konusu olabilir. Örneğin vakıf yönetim kurulunda yer alan kişiler, yönetim kurulu üyesi; vakıf genel kurulunda yer alan kişiler, genel kurul üyesidir. Burada üyelik, derneklerde olduğu gibi vakfa mensubiyeti değil, vakfın amacı

⁸⁵ “...özellikle *Dernekler Yasası*’ndaki kuralların yasaya konuluş nedenleri, benzeri nitelikteki vakıfların, (mütevelli heyeti, kurucular kurulu, genel kurul, kongre gibi değişik isimler altında anılan) üst düzeydeki karar organlarının toplantıları için de aynen geçerlidir ve gereklidir...”. Yargıtay HGK, T. 26.12.2001, E. 2001/18-1163, K. 2001/1172. Bkz. <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.html> (Erişim tarihi: 24.10.2019). Belirtmek gerekir ki uygulamada “mütevelli heyeti” terimi, bazen yönetim kurulu yerine, yani yönetim organı için kullanılırken bazen de karar organı için kullanılmaktadır. Özellikle yönetim organının kurul olarak oluşturulduğu hallerde, yönetim organı için, “mütevelli” ya da “mütevelli heyeti” isimleri sık sık kullanılmaktadır. E. Özsunay (1982). *Medeni hukukumuzda tüzel kişiler: tüzel kişilerin genel teorisi dernekler, vakıflar*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, s. 431; S. Ballar (2000). *Yeni vakıflar hukuku*. (3. Baskı). İstanbul: Beta Yayınevi, s. 135; Dural ve Öğüz, 2019, **a.g.k.**, 367.

⁸⁶ “...*Anayasa*’nın 33. maddesinde, herkese, önceden izin almaksızın dernek kurma, derneklere üye olma ya da üyelikten çıkma özgürlüğü tanınmıştır. Maddede vakıflara üyelik konusunda açık bir düzenlemeye yer verilmemiş ancak son fıkrada, bu madde hükümlerinin vakıflarla ilgili olarak da uygulanacağı belirtilmiştir. Derneklerin ve vakıfların kuruluşları, amaçları, işlevleri, işleyişleri ve yönetimleri aynı değil ise de, *Anayasa*’nın 33. maddesinin birinci ve son fıkraları birlikte değerlendirildiğinde, herkesin, vakıflara üye olma özgürlüğüne sahip olduğu anlaşılmaktadır...”. Anayasa Mahkemesi Kararı, T. 17.04.2008, E. 2005/14 K. 2008/92. Bkz. RG.: T. 28.06.2008, S. 26920 <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/06/20080628-16.htm> (Erişim tarihi: 24.10.2019).

⁸⁷ Dural ve Öğüz, 2019, **a.g.k.**, 369; T. Akunal (1995). *Türk medeni hukukunda tüzel kişiler*. İstanbul: Beta Yayınevi, s. 137; O. B. Gürzumar (2009). Türk Medenî Kanunu’nun “Vakıflarda üyelik olmaz.” hükmünü iptal eden Anayasa Mahkemesi kararı hakkında. *Haluk Konuralp Anısına Armağan*, C. III, s. 526.

doğrultusunda vakfa hizmeti ifade eder.⁸⁸ Nitekim yeterli mal ve hakların belirli ve sürekli bir amaca özgülenmesiyle bir mal topluluğu olarak tüzel kişilik kazanan vakıfların, kişilerle mensubiyete dayalı bir ilişki içinde olması hukuken mümkün değildir.⁸⁹ Tüzel kişilerdeki sınırlı sayı ve tipe bağlılık ilkeleri de buna engeldir.⁹⁰

Buradan hareketle Kulüpler Birliği mütevelli heyetinin, Süper Lig’de oynayan futbol kulüplerinin tüzel kişilik temsilcileri ve sonradan vakfa alınacak üyelerin temsilcilerinden oluştuğunu söyleyebiliriz. Ancak Süper Lig’de oynama vasfını kaybeden kulüplerin temsilcilerinin üyeliği kendiliğinden düşer (Vakıf Senedi m. 8). Bu vasfın kaybedilmesinin olağan yolu, bir kulübün topladığı puanların yeterli olmaması sebebiyle Süper Lig’den bir alt lige düşmesidir. Ancak başka nedenlerle Süper Lig’de yer alma hakkının kaybedilmesi de söz konusu olabilir. Örneğin şike yaptığı ya da belirlenen finansal kurallara uymadığı gerekçesiyle bir kulübün ligden düşürülmesi durumu ortaya çıkabilir. Bu tarz durumlarda Süper Lig’de oynama vasfı ortadan kalkacağı için söz konusu kulübün temsilcisinin üyeliği kendiliğinden düşer. Buna karşılık Süper Lig’e bir alt ligden yeni çıkan kulüplerin temsilcileri ise doğal üye kabul edilmektedir. Ancak bu kişilerin Vakıf Senedinde yer alan haklardan yararlanabilmesi için yasanın aradığı prosedürü tamamlamaları gerekmektedir (Vakıf Senedi m. 8).

Yukarıda ifade ettiğimiz üzere uygulamada bazı vakıflar, yönetim organı ile birlikte bir de karar organına yer vermektedir. Kulüpler Birliği de bu yolu izlemiş, yönetim organının yanında, karar organı olarak da mütevelli heyetine yer vermiştir. Buna göre mütevelli heyeti, vakfın en yüksek karar organıdır ve yönetim kurulunu seçme yetkisi de ona verilmiştir (Vakıf Senedi m. 9). Mütevelli heyeti olağan toplantıları yılda iki kez yapılmaktadır. Mütevelli heyeti üye tamsayısının yarısından bir fazlası ile toplanır. İlk toplantıda bu sayıya ulaşamadığı takdirde, ikinci toplantı yapılır. İkinci toplantı nisabı, üye tamsayının üçte birinden az olamaz. Mütevelli heyeti karar yeter sayısı ise, toplantıya

⁸⁸Nitekim kişi topluluklarının aksine, gerek yönetim kurulu üyelerinin gerekse genel kurul üyelerinin oyçokluğuyla ya da oybirliğiyle vakfın amacını doğrudan değiştirme hakkı bulunmamaktadır (TMK m. 113). Aynı şekilde vakıf senedinde öngörülmüş olan hiçbir organ, doğrudan vakıf senedini değiştiremez ya da vakfı ortadan kaldıramaz. Bkz. Gürzumar, 2009, **a.g.k.**, 526 ve 533. Hâlbuki derneklerde genel kurul, her zaman derneğin feshine karar verebilir (TMK m. 88).

⁸⁹Belirtmek gerekir ki vakıflar çoğu zaman hayır amacıyla kurulduğundan, vakıflardan yararlanan ya da vakıflar için hizmet eden kişiler bu vakıflara karşı bir aidiyet duygusu içinde olabilir. Fakat bu aidiyet duygusu sadece manevi bir anlam taşır ve aidiyetin hukuk sınırları içerisinde üyelik olarak değerlendirilmesi mümkün değildir.

⁹⁰Gürzumar, 2009, **a.g.k.**, 531.

katılanların yarısından bir fazlasıdır. Oyların eşit olması halinde, başkanının oyu iki oy sayılır (Vakıf Senedi m. 10).

Kulüpler Birliği yönetim kurulu, müteveli heyeti tarafından her yıl seçilecek dokuz asil ve dokuz yedek üyeden oluşur. Yönetim kurulu üyelerinden çoğunluğunun müteveli heyeti üyesi olması zorunludur (Vakıf Senedi m. 10). Dolayısıyla müteveli heyetine üye olmayan kişilerin de yönetim kurulunda yer alması mümkündür ancak dokuz üyeden en fazla dört tanesi bu şekilde seçilebilir. Kulüpler Birliği'ni yönetim kurulu temsil eder. Temsil yetkisi yönetim kurulu başkan ve başkan yardımcısına devredilebilir (Vakıf Senedi m. 14).

Belirtmek gerekir ki Türk futbolunun resmî organizasyonu içinde Kulüpler Birliği'nin bir görev ve yetkisi bulunmamaktadır. Bu anlamda Kulüpler Birliği'nin TFF ile doğrudan hukuki bir bağı yoktur. Bir başka deyişle TFF, futbolun yönetim ve organizasyonuna ilişkin yaptığı işlerde ve aldığı kararlarda Kulüpler Birliği'ne karşı doğrudan bir sorumluluk taşımamaktadır. Ancak Kulüpler Birliği'ni oluşturan Süper Lig kulüpleri TFF üyesidir (TFF Statüsü m. 9). TFF genel kurulu delegelerden oluşmaktadır ve TFF üyesi olan bu kulüplerin başkanları TFF genel kurulunun delegelerindendir (TFF Statüsü m. 22). TFF yönetim kurulunu da bu delegeler seçtiğinden Kulüpler Birliği ile TFF arasında dolaylı da olsa bir hukuki bağ vardır. Bu doğrultuda uygulamada Kulüpler Birliği ile TFF yönetim kurulunun temas halinde olduğunu ve Kulüpler Birliği'nin görüş ve kararlarının TFF tarafından dikkate alındığını belirtmek gerekir. Ancak Kulüpler Birliği'nin aldığı kararların TFF için bir bağlayıcılığı yoktur. Bu kararlar tavsiye kararları olarak nitelendirilebilir. Örneğin takımlarda yer alacak ve sahada aynı anda oynayabilecek yabancı oyuncu sayısı ile ilgili TFF, 2020-2021 sezonu için Kulüpler Birliği'nin tavsiye kararına uyarken, 2021-2022 sezonu için Kulüpler Birliği'nin tavsiye kararına uymamış ve farklı kurallar koymuştur.⁹¹

2.1.4. Gençlik ve Spor Bakanlığı

02.07.2018 tarihli ve 703 sayılı KHK'nın 12. maddesiyle Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununda yapılan değişikliklerle,⁹² Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı,

⁹¹Kulüpler Birliği'nin aldığı tavsiye kararları için bkz. <http://www.kuluplerbirligi.org/> (Erişim tarihi: 11.08.2021). TFF'nin ilgili konularda aldığı kararlar için bkz. <https://www.tff.org/default.aspx?pageID=686> (Erişim tarihi: 11.08.2021).

⁹²RG.: T. 09.07.2018, S. 30473 (3. Mükerrer).

tüzel kişiliği olan Spor Genel Müdürlüğü lağvedilmiş ve onun yetkileri Bakanlığa geçmiştir. Böylelikle farklı adlar altında çok uzun yıllar Türk sporuna ilişkin karar ve denetim yetkilerini elinde bulunduran Spor Genel Müdürlüğü'nün varlığı son bulmuştur.⁹³

Bakanlığın görev ve yetkileri 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (CBK) ile düzenlenmiştir.⁹⁴ 1 sayılı CBK'ya göre Bakanlığın sporla ilgili görev ve yetkileri şunlardır:

- Spor faaliyetlerinin plan ve program dâhilinde ve mevzuata uygun bir şekilde yürütülmesini gözetmek, gelişmesini ve yaygınlaşmasını teşvik edici tedbirler almak,
- Spor alanında uygulanacak politikaların tespit edilmesi amacıyla gerekli çalışmaları yapmak, teşkilatlanma, federasyonların bağımsızlığı, spor tesisleri, eğitim, sponsorluk, sporcu sağlığının korunması, uluslararası organizasyonlarla ilgili çalışmaları koordine etmek, değerlendirmek ve denetlemek,
- Spor kuruluşlarının kurulmasına ve diğer hususlara ilişkin usul ve esasları tespit etmek,
- Gençlik ve spor kulüpleri ile başarılı sporcuları ve çalıştırıcıları desteklemek.

Öte yandan SKSFK ile birlikte Bakanlık, sporun ulusal örgütlenmesinde en önemli aktör konumuna getirilmiştir. Spor kulüplerinin Bakanlık nezdindeki tescil ile tüzel kişilik kazanmaları, anonim şirketlerin Bakanlık nezdindeki tescili ile spor anonim şirketi statüsünü kazanmaları, Bakanlığa kulüpler üzerinde geniş denetim yetkisinin tanınması, birçok hususta ikincil mevzuatı hazırlama görev ve yetkisinin Bakanlığa verilmesi gibi örnekler Bakanlığın konumunu güçlendirmiştir.

⁹³3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun ilk yayımlandığı 28.05.1986 tarihinde Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü olarak adlandırılan bu kurum, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı ve tüzel kişiliğe sahip bir kurumdu (RG.: T. 28.05.1986, S. 19120). 14.03.1991 tarihli ve 3703 sayılı Kanun m. 7 ile adı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiş ve Başbakanlığa bağlanmıştır (RG.: T. 23.03.1991, S. 20823). 03.06.2011 tarihli ve 638 sayılı KHK m. 31 ile adı Spor Genel Müdürlüğü olmuş ve yeniden Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlanmıştır (RG.: T. 08.06.2011, S. 27958 (1. Mükerrer)).

⁹⁴RG.: T. 10.07.2018, S. 30474.

2.1.5. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'nin (TMOK) tarihi Osmanlı Devleti dönemine dayanmaktadır. 1908 yılında Osmanlı Olimpiyat Cemiyeti adıyla kurulan TMOK, 1911 yılında Uluslararası Olimpiyat Komitesi'ne (UOK) üye olarak kabul edilmiştir. Ancak 1. Dünya Savaşı sonrası 1919 yılında, savaşa neden oldukları gerekçesiyle aralarında Osmanlı Devleti'nin de olduğu bazı devletlerin komiteleri üyelikten ihraç edilmiştir.⁹⁵ Bundan sonra farklı adlarla UOK üyeliğini yeniden kazanmak için girişimler olsa da, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanına kadar bu girişimler sonuçsuz kalmıştır. 29 Ekim 1923'te Türkiye Cumhuriyeti'nin ilan edilmesinden hemen sonra, 2 Kasım 1923'te ilk toplantısını yapan Türkiye Milli Olimpiyat Cemiyeti, ad ve statü konusunda bazı değişimlere uğrasa da günümüze kadar varlığını sürdürmüştür.⁹⁶

TMOK günümüzde dernek statüsünde bir tüzel kişiliktir. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Tüzüğü⁹⁷ (TMOK Tüzüğü) incelediğimizde TMOK'un amaçlarını şöyle özetleyebiliriz: Sporun kitlelere yayılması ve geliştirilmesini sağlamak, Türk toplumu bireylerinde spor bilinci ve ruhunu oluşturmak, olimpiik eğitim programlarını okutmak ve öğretmek ve konusu ile ilgili araştırmalar yapmak veya yaptırmak (TMOK Tüzüğü m. 1). Hükmün devamında TMOK'un bağımsızlığına vurgu yapılmıştır. Buna göre TMOK, amacından başka hiçbir konuyla uğraşamaz ve buna zorlanamaz. Her türlü politik, ekonomik, dinsel etkinin dışında tamamen bağımsız ve özerk bir kuruluştur (TMOK Tüzüğü m. 1).

TMOK, Olimpiyat Oyunları'nda ve Uluslararası Olimpiyat Komitesince bölgesel, kıtasal düzeyde ve dünya çapında düzenlenecek birden fazla spor dalını içeren organizasyonlarda Türkiye'nin tek yetkili kuruluşudur (TMOK Tüzüğü m. 5/1-A). Belirtmek gerekir ki, TMOK Tüzüğü ile TMOK'a verilen bu yetki tek başına bir anlam ifade etmemektedir. Bu yetki Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin ulusal bir komite olan TMOK'u tanımasıyla anlam ifade etmektedir. Nitekim bu yetki, Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin tüzüğü olarak kabul edilen Olimpik Şart m. 27/3 gereği ulusal olimpiyat komitelerine tanınmaktadır.

⁹⁵Diğer devletler Almanya, Avusturya-Macaristan ve Bulgaristan'dır. Bkz. <http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Hakkimizda/Tarihce/46/1> (Erişim tarihi: 10.11.2019).

⁹⁶<http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Hakkimizda/Tarihce/46/1> (Erişim tarihi: 10.11.2019).

⁹⁷Tüzük için bkz. https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Upload/Menu/812495_tuzuk.pdf (Erişim tarihi: 10.11.2021).

Uluslararası kuruluşlara tescilli Türk spor federasyonları ile Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve diğer ülkelerin Milli Olimpiyat Komiteleri arasında bağlantı kurma ve işbirliği yapma yetkisi de TMOK'a aittir (TMOK Tüzüğü m. 5/2-B). Olimpiyat işlerinden ötürü spor federasyonları arasında çıkabilecek anlaşmazlıkları TMOK çözümler (TMOK Tüzüğü m. 5/2-D).⁹⁸ Bunun yanında TMOK, olimpiyatlara ve benzeri oyunlara katılacak Türk sporcularının olimpiik liyakatlerini ve müsabakalara katılma yeteneklerini inceleyip onaylar (TMOK Tüzüğü m. 5/2-C). Tüm bu özellikleri ile TMOK'un, uluslararası düzeyde ve birden fazla spor dalını içeren tüm spor organizasyonlarında, geniş yetkilerle donatılmış bir "üst kuruluş" olarak örgütlendiği anlaşılmaktadır.

Ulusal spor federasyonları, bazı temel koşulları sağlamaları halinde TMOK üyesi olarak kabul edilmiştir (TMOK Tüzüğü m. 6/2). Bu koşullar şunlardır:

1. Olimpiyat Oyunları programında yer alan sporları yönetmek,
2. Uluslararası federasyonların üyesi olmak,
3. Özerk olmak (Bu özerklik, ilgili federasyonun tüzüğünde, yapısında, genel kurulunun teşekkülünde ve işleyişinde siyasi unsurların bulunmaması şartına bağlıdır.).

Olimpiyat Oyunları programında yer almamakla birlikte Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından tanınan uluslararası federasyonların üyesi ulusal federasyonlar, yönetim kurulu kararı ile TMOK'a üye olarak kabul edilebilirler (TMOK Tüzüğü m. 6/4-a).

2.2. Diğer Ülkelerde Sporda Örgütlenme

2.2.1. Birleşik Krallık

Modern küresel sporlar, ilk olarak İngiltere ve Britanya'nın diğer bölgelerinde kurallara bağlanarak sistemli hale getirilmiştir. Golf, kriket, at yarışı ve boks 1800 yılına kadar bir dizi kural ile sistemli hale getirilen ilk sporlardır. 1863'te futbol federasyonu kurulurken, topu ayakla değil elle oynamayı tercih edenler 1871'de ragbiyi kurmuştur. 19. yüzyılın sonlarına doğru neredeyse tüm modern olimpiik sporlar ve diğer sporlar

⁹⁸TMOK organlarının sporla ilgili aldıkları kararlara karşı itirazlar TMOK Yüksek Danışma ve Disiplin Kurulu'na yapılır. TMOK Yüksek Danışma ve Disiplin Kurulu'nun kararlarına karşı, kararın tebliğinden itibaren 21 gün içinde, temyiz tahkim mercii olarak İsviçre'nin Lozan kentinde bulunan Spor Tahkim Mahkemesi'ne (CAS) başvurmak mümkündür. (TMOK Tüzüğü m. 40/2).

düzenlemeye tâbi tutulmuş ve bunlarla ilgili ulusal ve uluslararası federasyonlar kurulmuştur. Diğer ülkelerde spor federasyonları adlarının başında ulusal ibare içeren bir sözcük kullanırken, bu sporların birçoğu İngiltere’de kurulduğundan, buradaki kurucu federasyonlar ulusal ibare içeren bir sözcük kullanmamaktadır. Örneğin futbol federasyonu, başında “England” ibaresi olmaksızın, the Football Association, ragbi federasyonu ise the Rugby Football Union adını taşımaktadır.⁹⁹

Birleşik Krallık’ta spor endüstrisi, oldukça farklı ve karmaşık bir yapıya sahiptir. Bunun en temel sebeplerinden biri, İngiltere, İskoçya, Galler ve Kuzey İrlanda olmak üzere ülke içinde dört farklı ulusal bölgenin bulunmasıdır. Birleşik Krallık’ın karmaşık ve kendine özgü bu siyasi yapısı, sporun yapısı ve örgütlenmesinde de etkili olmuştur. Siyasi yapı, daha büyük nüfus ve maddi kaynağa sahip İngilizler tarafından domine edilmiştir. Bu nedenle İngiltere’de yaşanan siyasi, ekonomik ve sosyokültürel değişimler ve bu arada spor alanındaki değişimler, diğer ulusal bölgeler tarafından taklit edilmiştir.¹⁰⁰

Birleşik Krallık’ta bir spor bakanlığı bulunmamaktadır. Hükümet düzeyinde spor politikaları Dijital, Kültür, Medya ve Spor Dairesi (Department for Digital, Culture, Media and Sport (DCMS)) tarafından belirlenmektedir.¹⁰¹ Bunun dışında hükümet dışı kamu kurumu (non-departmental public body) olarak nitelendirilen UK Sport’un önemli bir örgüt olduğunu söyleyebiliriz. UK Sport, olimpiik ve paralimpiik spora yatırım yapan bir spor kurumudur. Birleşik Krallık’ta spora öncülük edip dünya çapında başarıların yakalanması misyonu ile kurulmuştur. Birleşik Krallık’ta spor politikası üçlü bir ayrımı

⁹⁹J. Nauright ve M. Keech (2018). The UK sport industry. *Sport business in leading economies*. (Ed: J. J. Zhang, H. Huang, J. Nauright). Bingley: Emerald Publishing Limited, s. 429.

¹⁰⁰Nauright ve Keech, 2018, **a.g.k.**, 427, 429-430.

¹⁰¹İskoçya’da Çevre, Spor ve Kültür Dairesi (Department for Environment, Sport and Culture), Galler’de Eğitim ve Kültür Dairesi (Department of Education and Culture) ve Kuzey İrlanda’da Kültür, Sanat ve Eğlence Dairesi (Department of Culture, Arts and Leisure), DCMS ile koordineli çalışmaktadır. Bu daireler, kendi bölgelerindeki spor konseylerinin çalışmalarını denetlemektedir. Bunun yanında sporu da içine alan daha geniş kapsamlı politikaların belirlenmesi bakımından başka görevli birimler de bulunmaktadır. Bunlar arasında Eğitim Dairesi (Department for Education), Sağlık ve Sosyal Hizmet Dairesi (Department of Health and Social Care), İskân, Topluluklar ve Yerel Yönetimler Bakanlığı (Ministry of Housing, Communities & Local Government), Çevre Gıda ve Köyışleri Dairesi (Department for Environment Food & Rural Affairs) sayılabilir. Bkz. Nauright ve Keech, 2018, **a.g.k.**, 438-440; R. Tacon ve A. Hanson (2012). Sport policy and the structure of sport in the UK. *Managing the Business of Sport: An Introduction*. (Ed: L. Trenberth ve D. Hassan), Oxon: Routledge, s. 57. Ayrıca bkz. <https://www.gov.uk/government/organisations> (Erişim tarihi: 30.03.2020).

temel almaktadır: Okul sporu ya da gençlik sporu, topluluk sporu ve elit spor.¹⁰² UK Sport, daha çok elit sporu finanse etmekte, okul sporu ve topluluk sporu ile doğrudan bir ilgisi bulunmamaktadır. UK Sport, yatırım yaptığı spor federasyonları ile ortaklaşa çalışmakta ve olimpiik ve paralimpiik oyunlarda madalya kazanma şansı olan sporculara finansman sağlamaktadır. Maliye ve milli piyango gelirleri ile finanse edilen UK Sport, DCMS'ye karşı sorumludur. Belirtmek gerekir ki UK Sport, bir düzenleyici kurum değil, bir finansman kurumudur. UK Sport'un sporla ilgili düzenleme yapma, kural koyma yetkisi bulunmamaktadır. UK Sport, kendisine sağlanan maliye ve milli piyango gelirleri ile ülke çapında olimpiik ve paralimpiik ulusal spor federasyonlarını finanse eden bir kurumdur. Dünya standartlarında performanslar ortaya çıkarabilmek için spor alanında uzman destek hizmetleri sunan ve limited şirket olarak (company limited by guarantee) örgütlenen İngiliz Spor Enstitüsü (English Institute of Sport) de UK Sport'un yüzde yüz iştirakidir.¹⁰³

UK Sport ülke çapında ve daha çok elit sporda madalya kazanma şansı olan sporculara odaklanmışken, yine hükümet dışı kamu kurumu olarak kurulan ulusal spor konseyleri, daha fazla insanın spor yapması ve fiziksel olarak aktif olmasını teşvik amacıyla ulusal spor federasyonlarına yatırım yapmakta ve çeşitli hizmetler sağlamaktadır.¹⁰⁴ Ulusal spor konseyleri; İngiltere'de Sport England, Galler'de Sport Wales, İskoçya'da Sportscotland ve Kuzey İrlanda'da Sport Northern Ireland'tır. Spor konseyleri başarı odaklı değil, spora teşvik odaklı çalıştıkları için okul sporları ve topluluk sporları ile daha çok ilgilenmektedir.¹⁰⁵

Birleşik Krallık'ta bağımsız spor örgütleri olarak üç temel çatı örgütü bulunmaktadır. Bunlar; ulusal spor federasyonları,¹⁰⁶ Spor ve Rekreasyon Birliği

¹⁰²Bu ayırım için bkz. Nauright ve Keech, 2018, **a.g.k.**, 437; D. Bloyce ve A. Smith (2010). *Sport policy and development: an introduction*. Oxon: Routledge, s. 56 vd. Ayrıca bkz. <https://www.uksport.gov.uk/our-work/about-us/faqs> (Erişim tarihi: 30.03.2020).

¹⁰³<https://www.uksport.gov.uk/our-work/about-us/faqs> (Erişim tarihi: 30.03.2020).

¹⁰⁴<https://www.sportengland.org/how-we-can-help/national-governing-bodies> (Erişim tarihi: 30.03.2020).

¹⁰⁵<https://www.uksport.gov.uk/our-work/about-us/faqs> (Erişim tarihi: 30.03.2020). Ayrıca bkz. Tacon ve Hanson, 2012, **a.g.k.**, 58.

¹⁰⁶Birleşik Krallık'ta ulusal spor federasyonları, the National Governing Bodies (NBDs) adı ile anılmaktadır. Ancak bunlar Avrupa'daki spor federasyonları ile eşdeğer nitelikte oldukları için biz de ulusal spor federasyonları şeklinde ifade etmekteyiz. Bkz. V. Girginov (2017). UK: England-national governing bodies of sport and government agencies. *Sport policy systems and sport federations: a cross-national perspective*. (Ed: J. Scheerder, A. Willem, E. Claes). London: Palgrave Macmillan, s. 293.

(Sport and Recreation Alliance) ile olimpik ve paralimpik milli olimpiyat komiteleridir (British Olympic Association and British Paralympic Association).¹⁰⁷

Olimpik ve paralimpik milli olimpiyat komiteleri, Birleşik Krallık'ta olimpik hareketi organize eden ve sporcuları Olimpiyat Oyunları'na en iyi şekilde hazırlamak için çaba harcayan bağımsız spor örgütleridir. Bunlar finansmanlarını kendi kaynaklarından sağlamaktadır.¹⁰⁸ Ancak olimpik spor federasyonlarının finansmanı ve sporculardan UK Sport sorumlu olduğu için, birçok ülkenin aksine Birleşik Krallık'ta olimpiyat komitelerinin etkisi zayıftır.¹⁰⁹

“Central Council of Physical Recreation” adıyla 1936 yılında kurulan Spor ve Rekreasyon Birliği'nin iki temel amacı bulunmaktadır. Birincisi mümkün olduğunca çok sayıda insanı spor ve fiziksel rekreasyona teşvik etmektir. İkincisi ise farklı spor kuruluşlarını merkezi bir kuruluş çatısı altında bir araya getirerek onların hem bireysel hem de kolektif çıkarlarını korumaktır.¹¹⁰ Spor ve Rekreasyon Birliği, özellikle ulusal spor federasyonlarının çıkarlarının ortak bir paydada buluşturmaya hizmet etmektedir. Spor ve Rekreasyon Birliğinin, futbol federasyonu ve ragbi federasyonu gibi İngiltere'nin en önemli federasyonlarının da aralarında olduğu 320 üyesi bulunmaktadır. Spor ve Rekreasyon Birliği, bu üyeleri aracılığıyla, 150 binden fazla kulübü ve yaklaşık 8 milyon kulüp üyesini temsil etmektedir. Bir limited şirket (company limited by guarantee) olarak örgütlenen Spor ve Rekreasyon Birliği, Birleşik Krallık siyasi ajandasında sporun önemli bir yer edinmesini sağlamaktadır.¹¹¹

Birleşik Krallık'ta her sporun kendi federasyonu bulunmaktadır. Hükümetten bağımsız olarak örgütlenen bu federasyonların, belirli bir form içinde yapılanmasını gerektiren yasal bir zorunluluk bulunmamaktadır. Bunlar tüzel kişiliği olan dernek (incorporated association), tröst (trust), limited şirket, topluluk çıkarları şirketi

¹⁰⁷Girginov, 2017, **a.g.k.**, 292.

¹⁰⁸Girginov, 2017, **a.g.k.**, 293.

¹⁰⁹KPMG Sport Advisory (2014). *Benchmarking analysis on sport organizations*. Geneva: KPMG Advisory, s. 6.

¹¹⁰Spor ve Rekreasyon Birliği ana sözleşmesi için bkz. <http://sramedia.s3.amazonaws.com/media/documents/8d12f642-e976-482f-b728-3828e8e962b3.pdf> (Erişim tarihi: 30.03.2020).

¹¹¹KPMG Sport Advisory, 2014, **a.g.k.**, 6.

(community interest company) ve tüzel kişiliği olan hayır kurumu (charitable incorporated organisation) gibi çeşitli yasal formlar içinde kurulabilir.¹¹²

Birleşik Krallık'ta doğrudan kulüpleri düzenleyen bir kanun bulunmamaktadır. Bunun bir sonucu olarak kulüplerin hukuki örgütlenmesine ilişkin bir sınırlandırma da bulunmamaktadır. Bu nedenle kulüpler, birçok hukuki yapı altında örgütlenebilmektedir. Kulüplerin büyük çoğunluğu, tüzel kişiliği olmayan birlik ya da ortaklık (Unincorporated Association) şeklinde örgütlenmektedir. Kulüp yapılanmasının en basit şekli olarak nitelendirilebilecek bu yapı, kulüp çalıştırmak ve işletmek bakımından en kolay yoldur. Bu yapıda kulüp üyeleri genellikle birbirlerini tanıyan kişilerdir. Kulüp üyelerinin belirli amaçlar doğrultusunda bir araya geldiği bu yapı tam anlamıyla bir üyeler birliği olarak nitelendirilebilir. Kulübü kurmak için herhangi bir kişi ya da kurumdan izin almaya gerek yoktur. Özellikle küçük yerel kulüpler, önemli bina, ekipman veya finansal varlığı olmayan kulüpler ile kamu yararından ziyade kendi üyeleri için hizmet veren kulüpler bu yapıyı tercih etmektedir. Bunun dışında kaza riskinin yüksek olduğu sporlarla ilgilenmeyen kulüpler ile yaptıkları spor nedeniyle standart bir sigorta poliçesi ile kendilerini üçüncü kişilerin sorumluluğuna ve ihmaline karşı koruyan kulüpler de bu yapıda örgütlenmektedir. Bu yapıda kulübün tüzel kişiliği olmadığı için, kulüp borçlarından tüm üyelerin birinci derecede sınırsız sorumluluğu söz konusudur.¹¹³

Birleşik Krallık'ta yaygın olarak tercih edilen bir diğer kulüp yapılanma şekli limited şirketlerdir. İngiliz şirketler hukukunda sermaye şirketleri temel olarak, "Companies Limited by Shares (Private/Public)" ve "Companies Limited by Guarantee" ayrımına dayanır. Companies Limited by Shares olarak adlandırılan şirketlerde, ortakların taahhüt ettiği sermaye ile sınırlı sorumluluğu bulunmaktadır. Companies Limited by Guarantee olarak adlandırılan şirketlerde ise, her üyenin garanti taahhüdünde bulunduğu bir meblağ vardır ve şirketin tasfiyesi üzerine bu meblağ şirkete ödenmektedir (Companies Act 2006, Part 1, m.3).¹¹⁴ Kulüplerin her iki şirket tipinde de kurulması mümkündür. Ancak kulüpler tarafından, Companies Limited by Guarantee şirket tipi

¹¹²Girginov, 2017, **a.g.k.**, 293.

¹¹³https://www.lbhf.gov.uk/sites/default/files/A_Guide_to_Starting_a_Sports_Club_tcm21-149209.pdf (Erişim tarihi: 05.04.2020).

¹¹⁴T. Bozkurt (2016). Amerikan ve İngiliz şirketler hukukunda şirket tipleri ekseninde, özellikle sermaye şirketlerinde pay devri ve devir sınırlamalarına kısa bir bakış. *Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6 (12), s. 128; M. Alışkan (2013). *Limited şirket tarihçe niteliği*. İstanbul: Legal Yayıncılık, s. 36.

daha çok tercih edilmektedir. Kulüplerin limited şirket olarak örgütlenmesi, kulübün üyelerinden ayrı bir tüzel kişiliği bulunmasını sağlamaktadır. Bu durum da kulübün hukuki ilişkileri daha kolay yürütmesini sağlamaktadır. Özellikle önemli bina, ekipman veya finansal varlığı olan, önemli miktarlarda mal satışı veya hizmet sağlanmasını hedefleyen kulüpler ile finansal kayıp riskinin yüksek olduğu durumlarda limited şirket yapılanması tercih edilebilir.¹¹⁵

Kulüplerin, kooperatif ya da topluluk yararına çalışan dernek (Co-operative or Community Benefit Society) şeklinde yapılması da mümkündür.¹¹⁶ Kooperatif ve topluluk yararına çalışan derneklerin tescil işlemleri ve denetimi, bağımsız bir düzenleyici kurum olan Finansal Yönetim Kurumu (Financial Conduct Authority)¹¹⁷ tarafından yapılmaktadır. Bu iki hukuki kurum arasındaki fark şöyle açıklanabilir: Kooperatifler sadece kendi üyelerinin yararını gözetirken, topluluk yararına çalışan dernekler daha büyük ölçekteki işlerle uğraşıp topluluk yararını ön plana çıkarır. Kulüplerin bu iki kurum arasından, topluluk yararına çalışan dernek statüsünü daha çok tercih ettikleri görülmektedir.¹¹⁸ Kulüpler için kooperatif ya da topluluk yararına çalışan dernek şeklinde örgütlenme, limited şirket şeklinde örgütlenmeye nazaran daha ucuz ve daha esnek bir yöntemdir.¹¹⁹

Kulüpler, tüzel kişiliği olan hayır kurumu (charitable incorporated organisation) statüsünde de kurulabilmektedir. Tüzel kişiliği olan hayır kurumu olarak örgütlenmek isteyen kulüplerin kanunda sayılan hayır amaçlarından herhangi biri için kurulması ve

¹¹⁵https://www.lbhf.gov.uk/sites/default/files/A_Guide_to_Starting_a_Sports_Club_tcm21-149209.pdf (Erişim tarihi: 05.04.2020).

¹¹⁶Daha önce “Industrial and Provident Societies Act 1965” ile düzenlenen bu kurumlar, 2014 yılında “Co operative and Community Benefit Societies Act 2014” kapsamına alınmıştır. Bkz. <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1965/12/section/1> ve <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2014/14/section/1> (Erişim tarihi: 05.04.2020).

¹¹⁷2013 yılında kurulan bu kurumun görev ve yetkileri, “Financial Services and Markets Act 2000” adlı kanunda düzenlenmiştir. Bkz. <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/8/contents> (Erişim tarihi: 06.04.2020).

¹¹⁸The Football Association Limited (2015). *Club structures a guide to club structures for national league system and other football clubs*. Muckle LLP, s. 13. <http://www.thefa.com/football-rules-governance/policies/financial-regulation> (Erişim tarihi: 06.04.2020).

¹¹⁹https://www.lbhf.gov.uk/sites/default/files/A_Guide_to_Starting_a_Sports_Club_tcm21-149209.pdf (Erişim tarihi: 06.04.2020).

bunun da kamu yararı amacıyla yapılması gerekmektedir (Charities Act 2011 m. 1-4).¹²⁰ Bu model özellikle vergide sağlanan avantajlar bakımından tercih edilmektedir.¹²¹

2.2.1.1. İngiltere’de futbol yapılanması

Futbol benzeri oyunların Çin, Antik Yunan, Roma İmparatorluğu gibi çeşitli uygarlıklarda oynandığına dair tarihi belgeler bulunmakla birlikte, modern futbolun temelleri Britanya’da atılmıştır. Ülkede futbola dair kayıtlar 9. yüzyıla kadar uzanmaktadır.¹²² Nitekim dünyada ilk ulusal futbol federasyonu 1863 yılında İngiltere’de, ikinci ulusal futbol federasyonu ise 1873 yılında İskoçya’da kurulmuştur.¹²³

İngiltere’de yaklaşık 160 yıldır organize şekilde oynanan futbol, ülke içinde en popüler spor konumundadır. Dünyada da İngiliz futbolunun popülaritesi oldukça yüksektir. İngiltere’de futbol ligleri piramit bir yapıda organize edilmiştir. Beş basamaktan oluşan bu piramit yapının en tepesinde 20 kulüpten oluşan Premier Lig (The FA Premier League) bulunmaktadır. Premier Lig’in altında sırasıyla; Şampiyonluk Ligi, 1. Lig ve 2. Lig bulunmakta ve her biri 24 kulüpten oluşan bu üç lig birlikte Futbol Ligi (The Football League) olarak adlandırılmaktadır.¹²⁴ Premier Lig ve Futbol Ligi seviyelerindeki oyun, Profesyonel Oyun (Professional Game) olarak nitelendirilmektedir (FA Ana Sözleşmesi (Articles of Association) m. 2).¹²⁵ Bu dört ligin altında Ulusal Lig Sistemi (National League System) olarak adlandırılan ve yedi basamaklı piramit yapı şeklinde organize edilmiş ligler yer almaktadır. Ligler halinde bir yarış olmasına rağmen “lig dışı” olarak adlandırılan bu sistem, köy kulüplerinin yer aldığı yerel ligleri dahi kapsamaktadır.¹²⁶ Ulusal Lig Sistemi seviyesindeki oyun Ulusal Oyun (National Game) olarak adlandırılmaktadır (FA Ana Sözleşmesi m. 2).

¹²⁰Kanun metni için bkz. <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2011/25/contents> (Erişim tarihi: 06.04.2020).

¹²¹https://www.lbhf.gov.uk/sites/default/files/A_Guide_to_Starting_a_Sports_Club_tcm21-149209.pdf (Erişim tarihi: 06.04.2020).

¹²²J. Walvin (1994). *The people's game: the history of football revisited*. Edinburgh: Mainstream, s. 4 vd.

¹²³S. Morrow (2011). History, longevity, and change: football in England and Scotland. *The organisation and governance of top football across Europe: an institutional perspective*. (Ed: H. Gammelsæter ve B. Senaux). New York: Routledge, s. 46.

¹²⁴Meclis Araştırması Komisyonu Raporu (2011). *Spor kulüplerinin sorunları ile sporda şiddet sorununun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla kurulan Meclis araştırması komisyonu raporu*. Türkiye Büyük Millet Meclisi, s. 165. <https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss733.pdf> (Erişim tarihi: 08.04.2020).

¹²⁵FA Ana Sözleşmesi tam metni için bkz. <https://www.thefa.com/football-rules-governance/lawsandrules/fa-handbook> (Erişim tarihi: 08.12.2021).

¹²⁶Ulusal Lig Sistemi Talimatı (National League System Regulations) ile düzenlenen bu sistem ile ilgili Talimat’ın 3. maddesinde sistemin yapısı, bir grafiğe de yer verilerek ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Ulusal

İngiliz futbolunu İngiltere Futbol Federasyonu (The Football Association (FA)) yönetmektedir. İngiltere Futbol Federasyonu'na bağlı olan ve bölge federasyonları (County Association) ile diğer futbol federasyonları (Other Football Association) olarak adlandırılan iki grup federasyon bulunmaktadır. Bölge federasyonları belirli bir bölgede yetkili iken, diğer futbol federasyonları belirli bir toplumsal sınıfı temsil etmektedir.¹²⁷ Bu federasyonlar kendi alanlarıyla sınırlı olarak kulüpleri üye olarak kabul edebilmekte ve üye olan kulüplerin doğru şekilde yönetilmesi ve denetimi için gerekli olanakları sağlamaktadır (FA Talimatı (Rules of The Association) m. A/4).¹²⁸ Ayrıca bu federasyonlar, İngiltere Futbol Federasyonu'nun izni ile yarışmalar da düzenleyebilmektedir (FA Talimatı m. B/1).

İngiltere Futbol Federasyonu 1863 yılında kurulmuş ve 1903 yılında limited şirkete dönüştürülmüştür.¹²⁹ Limited şirket payları; her biri 5 pound değerinde 2000 adet normal pay ve her biri 1 pound değerinde iki adet özel paydan oluşmaktadır (FA Ana Sözleşmesi m. 3). Şirketin normal pay sahipleri şunlardır (FA Ana Sözleşmesi m. 8):

- a) Premier Lig ve Futbol Ligi (birer adet),
- b) Konsey üyeleri (birer adet),
- c) Onursal Başkan Yardımcıları (Life Vice-President)¹³⁰ (birer adet),
- d) Tam üye kulüpler (birer adet),
- e) Bölge federasyonları (Ana Sözleşmede belirlenmiş kurallara göre hesaplanan miktar).

Lig Sistemi Talimatı tam metni için bkz. <https://www.thefa.com/football-rules-governance/lawsandrules/fa-handbook> (Erişim tarihi: 08.12.2021). Ayrıntılı grafikler için ayrıca bkz. <http://thepyramid.info/> (Erişim tarihi: 07.12.2021).

¹²⁷FA Talimatının (Rules of The Association) "Tanımlar ve Yorum" başlıklı A/2. maddesinde diğer futbol federasyonları dokuz adet olarak sayılmıştır. Örnek olarak şunlar verilebilir: Oxford Üniversitesi Futbol Federasyonu (The University of Oxford Football Association), Ordu Futbol Federasyonu (The Army Football Association), Kadınlar Futbol Birliği (The Women's Football Conference). Bkz. <https://www.thefa.com/football-rules-governance/lawsandrules/fa-handbook> (Erişim tarihi: 08.12.2021).

¹²⁸FA Talimatı tam metni için bkz. <https://www.thefa.com/football-rules-governance/lawsandrules/fa-handbook> (Erişim tarihi: 08.12.2021).

¹²⁹Bkz. <http://www.thefa.com/about-football-association/what-we-do/history> (Erişim tarihi: 07.04.2020).

¹³⁰FA Ana Sözleşmesi m. 2'de onursal başkan yardımcısı, daha önceki FA Ana Sözleşmelerinde onursal başkan yardımcısı statüsüne sahip olan herhangi bir kişi olarak tanımlanmıştır. 2019 yılında yürürlükteki FA Ana Sözleşmesi m. 173 gereği, 1990 yılından önce konsey üyesi olarak atanan herhangi bir başkan yardımcısı, konsey üyesi olarak yirmi yıllık hizmetini (sürekli veya süreksiz olsun) tamamlamış olması koşuluyla yetmiş iki yaşında onursal başkan yardımcısı olmaktadır. Onursal başkan yardımcılarının konsey toplantıları hakkında bilgilendirilme ve bu toplantılara katılma hakları vardır ancak oy kullanma hakları yoktur (Standing Orders / Powers And Duties m. 39). 2019 yılı FA Ana Sözleşmesi için bkz. <https://www.thefa.com/football-rules-governance/lawsandrules/fa-archive-handbooks> (Erişim tarihi: 08.11.2021).

İki adet özel paydan biri Ulusal Oyun Özel Payı (National Game Special Share), diğeri Profesyonel Oyun Özel Payı (Professional Game Special Share) olarak adlandırılmıştır (FA Ana Sözleşmesi m. 3). Ulusal Oyun Özel Paysahibi, Ulusal Oyun Kurulu başkanı iken; Profesyonel Oyun Özel Paysahibi, müşterek olarak Premier Lig ve Futbol Ligi'dir (FA Ana Sözleşmesi m. 2). FA Ana Sözleşmesi m. 22 ve 23 gereği, bu iki adet özel paya, Ana Sözleşmenin bazı hükümlerinde değişiklik yapma önerisi ve bazı değişiklikleri veto etme yetkisi gibi önemli haklar tanınmıştır.

İngiltere Futbol Federasyonu'nun, konsey (council) ve yönetim kurulu (board) olmak üzere iki zorunlu organı bulunmaktadır. Yönetim kurulu en fazla on kişiden oluşur (FA Ana Sözleşmesi m. 48). Yönetim kurulu başkanı, konsey tarafından, konsey üyesi olmayan bağımsız kişiler arasından seçilir. Bunun haricinde bir genel müdür (chief executive officer), Ulusal Oyun ve Profesyonel Oyun'u temsilen en fazla üçer kişi ve Konsey tarafından seçilen en fazla iki bağımsız yönetici bulunur (FA Ana Sözleşmesi m. 49). Konsey ise, İngiltere'de futbolun hemen hemen tüm katılanlarının temsil edildiği bir organdır. Premier Lig, Futbol Ligi, diğer alt ligler, bölge federasyonları ve diğer futbol federasyonları, taraftarlar, üniversiteler, kadın futbolu, engelli futbol ve taraftarlar konseyde temsil edilmektedir. (FA Ana Sözleşmesi m. 75).

2019 yılı en değerli futbol kulüpleri sıralamasının ilk 10 kulübünden 6 tanesi Premier Lig'de mücadele veren İngiliz kulüpleridir. Bu 6 kulübün piyasa değeri yaklaşık olarak 15 milyar dolardır.¹³¹ 2017/18 sezonu için yapılan incelemeye göre, Avrupa kıtasında toplam futbol geliri 28,4 milyar euro olarak hesaplanmıştır. Bu gelirin yaklaşık beşte biri (5,44 milyar euro) Premier Lig kulüplerine aittir.¹³² Premier Lig'in 2019-2022 yıllarını kapsayan üç yıllık yayın hakları 4.464 milyar pounda satılmıştır.¹³³ 188 ülkede yayınlanan Premier Lig, 2018/19 sezonunda toplamda 3,2 milyar izleyiciye ulaşmıştır.¹³⁴ Tüm bu rakamlar Premier Lig'i dünyanın en değerli futbol ligi konumuna getirmektedir.

Premier Lig ya da tam adıyla The Football Association Premier League Limited, 1992 yılında limited şirket (private company limited by shares) statüsünde kurulan bir

¹³¹Bu kulüpler sırasıyla; Manchester United, Manchester City, Chelsea, Arsenal, Liverpool, Tottenham Hotspur'dur. Bkz. <https://www.forbes.com/soccer-valuations/list/#tab:overall> (Erişim tarihi: 10.04.2020).

¹³²Deloitte Annual Review of Football Finance (2019). *Deloitte Sports Business Group*, s. 8-9. Erişim için bkz. <https://www2.deloitte.com/us/en/pages/about-deloitte/articles/annual-review-of-football-finance.html> (Erişim tarihi: 10.04.2020).

¹³³<https://www.bbc.com/sport/football/43002985> (Erişim tarihi: 10.04.2020).

¹³⁴<https://www.premierleague.com/news/1280062> (Erişim tarihi: 10.04.2020).

tüzel kişiliktir.¹³⁵ Premier Lig, İngiliz futbolunun en üst ligindeki yarışmayı organize eden, bu ligin kural kitabını yazan ve bu ligin yayın hakları ile diğer ticari haklarından sorumlu bir şirkettir.¹³⁶ Şirketin kayıtlı sermayesi 100 paund olup, bu sermaye her biri bir paund değerinde olmak üzere 99 normal pay ile bir özel paya bölünmüştür (Premier Lig Şirket Ana Sözleşmesi (Articles of Association of The Football Association Premier League Limited) m. 3).¹³⁷ Premier Lig’de mücadele eden kulüplerin her biri bir paya sahiptir. Yukarıda belirtildiği üzere Premier Lig’de 20 kulüp mücadele etmektedir.¹³⁸ İşte bu 20 kulüp Premier Lig’in pay sahipleridir ve bunlar lig üyesi olarak ifade edilmektedir. Premier Lig Şirket Ana Sözleşmesi m. 12/1 gereği, üye olma hakkına sahip kulüp sayısı normal pay sayısından daha az ise, fazla olan paylar şirket sekreterine devredilip onun adına kaydedilmektedir. Ancak bu paylar, şirketin tasfiyesinin söz konusu olduğu durumlar da dâhil olmak üzere, oy hakkı, kâr payı hakkı ve diğer haklardan yoksundur. Bunun bir sonucu olarak Premier Lig’de mücadele eden kulüp sayısı 20’yi geçmediği sürece, kalan 79 normal pay şirket sekreteri adına kayıtlı olmakta ve bu payların bir işlevi olmamaktadır.

Premier Lig’de her sezon sonunda puan durumundaki sıralamaya bağlı olarak üç kulüp Futbol Ligi’ne düşmekte ve Futbol Ligi’nde başarılı olan üç kulüp de Premier Lig’e yükselmektedir.¹³⁹ Bu durumda ligden düşen kulüpler, kendi paylarını şirketin belirleyeceği lige yükselen kulüplere devretmekle yükümlüdür (Premier Lig Şirket Ana Sözleşmesi m. 10/2).¹⁴⁰

Kulüpler şirket genel kurul toplantısında (general meeting), yeni kurallar ve değişiklikler önerme imkânına sahiptir. Genel kurul toplantılarında her üyenin bir oy

¹³⁵<https://www.premierleague.com/history> (Erişim tarihi: 12.04.2020).

¹³⁶<https://www.premierleague.com/about> (Erişim tarihi: 12.04.2020).

¹³⁷Premier Lig Şirket Ana Sözleşmesi tam metni için bkz. https://resources.premierleague.com/premierleague/document/2021/11/30/235538a5-3927-4489-9812-7b426b80e6e1/PL_Handbook_2021_22_DIGITAL_29.11.21.pdf (Erişim tarihi: 10.11.2021).

¹³⁸FA Talimatı m. A/3 gereği sadece İngiltere’de kayıtlı kulüpler değil, Galler’de kayıtlı kulüplerin de federasyon üyesi olması mümkündür. Premier Lig Şirket Ana Sözleşmesi m. 5’te de aynı doğrultuda, Galler’de kayıtlı kulüplerin de Premier Lig üyesi olabileceği hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla Galler kulüplerinin de Premier Lig’de mücadele etmesi mümkündür. 2021/22 sezonunda Premier Lig’de yer alan bir Galler kulübü bulunmamaktadır. Ancak önceki sezonlarda Cardiff City, Swansea City gibi kulüpler bu ligde mücadele vermiştir. Söz konusu her iki kulüp de şu an Futbol Ligi’nde mücadele etmektedir. Bkz. <https://www.efl.com/clubs-and-competitions/sky-bet-championship/clubs/> (Erişim tarihi: 12.04.2020).

¹³⁹Yukarıda belirtildiği üzere Futbol Ligi üç alt ligden oluşmaktadır ve bu liglerin en üstünde Şampiyonluk Ligi yer almaktadır. Bu nedenle Premier Lig’den düşen kulüpler Futbol Ligi’nin birer üyesi olarak, bu ligin bir organizasyonu olan Şampiyonluk Ligi’nde mücadele eder.

¹⁴⁰<https://www.premierleague.com/about> (Erişim tarihi: 12.11.2021).

hakkı bulunmaktadır (Premier Lig Şirket Ana Sözleşmesi m. 34). Genel kurul toplantı yeter sayısı, Ana Sözleşme ve Şirketin diğer hukuksal düzenlemelerinde aksine hüküm yoksa üye tam sayısının üçte ikisidir (Premier Lig Şirket Ana Sözleşmesi m. 22). Karar yeter sayısı ise, Kanunda (Companies Act 2006) daha büyük bir çoğunluk öngörülmemiş ise, toplantıda hazır bulunup oy kullananların üçte ikisidir (Premier Lig Şirket Ana Sözleşmesi m. 27).

Premier Lig'in bir paund değerindeki özel payına İngiltere Futbol Federasyonu sahiptir. Bu özel paya oy hakkı tanınmamıştır ancak bu özel paydan dolayı İngiltere Futbol Federasyonu'nun yazılı onayı olmaksızın bazı hususlarda değişikliğe gidilmesi mümkün değildir. Örneğin şirketin amaçlarında değişikliğe gidilmesi, şirket ana sözleşmesinde belirli hükümlerin değiştirilmesi, şirketin veya ligin adının değiştirilmesi, üye sayısında ve üyelik kriterlerinde değişikliğe gidilmesi gibi birçok önemli hususta İngiltere Futbol Federasyonu'nun yazılı onayının alınması zorunludur. Özel pay sahibi olmasından dolayı İngiltere Futbol Federasyonu'na tasfiyeden pay alma hakkı tanınmış ancak bunun dışında sermayeye katılmaktan kaynaklı diğer haklar ve bu arada kâr payı hakkı tanınmamıştır (Premier Lig Şirket Ana Sözleşmesi m. 7).

Premier Lig ulusal yayın gelirleri üç kaleme ayrılarak kulüplere ödenmektedir. Yayın gelirlerinin yarısı temel ödül olarak kulüplere eşit olarak paylaştırılmaktadır. Yayın gelirlerinin dörtte biri, sezon sonu sıralaması esas alınarak, sıralamada elde edilen başarıya göre dağıtılmaktadır. Geriye kalan dörtte birlik kısım ise, kulüp maçlarının Birleşik Krallık'ta yayınlanma sıklığına göre ödenmektedir (Premier Lig Talimatı (Premier League Rules) m. D/16-17).¹⁴¹ Öte yandan Premier Lig'in elde ettiği uluslararası yayın gelirleri ile diğer ticari gelirler ise kulüplere eşit olarak dağıtılmaktadır (Premier Lig Talimatı m. D/19 ve m. D/21).¹⁴² Belirtmek gerekir ki bu sistem diğer liglere kıyasla oldukça eşitlikçi bir sistemdir. Nitekim Premier Lig'de 2018/19 sezonunu şampiyon tamamlayan Manchester City'nin Premier Lig gelirlerinden aldığı pay yaklaşık olarak 151 milyon paund iken, ligi 20. sırada tamamlayan Huddersfield Town'ın payı ise

¹⁴¹Premier Lig Talimatı tam metni için bkz. https://resources.premierleague.com/premierleague/document/2021/11/30/235538a5-3927-4489-9812-7b426b80e6e1/PL_Handbook_2021_22_DIGITAL_29.11.21.pdf (Erişim tarihi: 10.11.2021).

¹⁴²2018/19 sezonunda Premier Lig'de mücadele eden kulüplerden her birine, uluslararası yayın gelirlerinden yaklaşık olarak 43 milyon paund, merkezi ticari gelirler olarak ifade edilen diğer gelirlerden ise yaklaşık olarak 5 milyon paund ödeme yapılmıştır. Bkz. <https://www.premierleague.com/news/1225126> (Erişim tarihi: 15.04.2020).

yaklaşık olarak 96 milyon paund olmuştur.¹⁴³ Dolayısıyla ligin zirvede bitiren kulüp ile sonuncu bitiren kulüp arasında, Premier Lig’den elde edilen gelirler bakımından bir uçurumdan söz edilmesi mümkün değildir. Bu durum da ligin kalitesi ve mücadele seviyesini yükseltmektedir.

Premier Lig, ligiden düşen kulüplere “paraşüt ödemesi” adı altında üç yıl boyunca belirli bir kaynak aktarmaktadır.¹⁴⁴ Bununla amaçlanan, ligiden düşen kulüplerin Premier Lig’in sağladığı büyük gelirlerden yoksun kalmaları nedeniyle finansal olarak zor duruma düşmelerinin önüne geçmektir.¹⁴⁵

Premier Lig Şirket Ana Sözleşmesi m. 5 gereği, sadece aşağıdaki kişiler Premier Lig üyesi olabilir:

- a) İngiltere veya Galler’de kayıtlı ve 2006 tarihli Şirketler Kanunu veya mülga kanunlara göre kurulmuş limited şirketler (Companies Limited by Shares),
- b) Premier Lig yönetim kurulunun takdir hakkıyla belirlenen diğer kişiler.

Burada Yönetim kurulunun takdir hakkıyla belirlenen kişilerin kimler olabileceğini açıklamak gerekir. Premier Lig Şirket Ana Sözleşmesi m. 1 gereği kişiye yapılan atıflardan, tüzel kişiliği olan ve tüzel kişiliği olmayan kuruluşlar anlaşılır. Buradan hareketle tüzel kişiliği olmayan birlik ya da ortaklık (Unincorporated Association) şeklinde örgütlenen kulüplerin de Premier Lig’e üye olması ve bu ligde mücadele etmesinin mümkün olduğu söylenebilir. Ancak Premier Lig’e yükselmenin yolu Futbol Ligi’nin bir organizasyonu olan Şampiyonluk Ligi’nde başarılı olmaktan geçmektedir. Futbol Ligi Şirket Ana Sözleşmesi (Articles of Association of The Football League Limited) m. 4 gereği, Futbol Ligi’ne üye kulüplerin “Companies Limited by Shares” veya “Companies Limited by Guarantee” statüsünde olmaları gerekmektedir.¹⁴⁶ Dolayısıyla Premier Lig üyesi olabilecek kulüpler, bu iki şirket türüyle sınırlandırılmıştır. Bir başka deyişle limited şirket statüsünde olmayan kulüplerin Premier Lig’de yer alması mümkün değildir.

¹⁴³<https://www.premierleague.com/news/1225126> (Erişim tarihi: 15.04.2020).

¹⁴⁴Uygulamada “paraşüt ödemesi” olarak geçen bu kavram, FA Talimatında “Düşen Kulüp Payları (Relegated Club Shares)” olarak adlandırılmaktadır (Premier Lig Talimatı m. A/1.157 ve m. D/25).

¹⁴⁵<https://www.premierleague.com/news/102376> (Erişim tarihi: 15.04.2020).

¹⁴⁶Futbol Ligi Şirket Ana Sözleşmesine erişim için bkz. <https://find-and-update.company-information.service.gov.uk/company/00080612/filing-history> (Erişim tarihi: 17.11.2021).

Premier Lig’de 2021/22 sezonunda mücadele eden kulüpler incelendiğinde, 20 kulübün tamamının limited şirket statüsünde faaliyet gösterdiği görülmektedir.¹⁴⁷ Birleşik Krallık’ta “Companies Limited by Shares” olarak yukarıda ifade ettiğimiz şirket türü kendi içinde, “halka açık limited şirket (public limited company)” ve “özel limited şirket (private limited company)” şeklinde bir ayrıma dayanır. Bu iki şirket arasında iki temel fark bulunmaktadır: Halka açık limited şirketlerde, şirket paylarının borsada işlem görmesine izin verilmekte iken, özel limited şirketlerde bu durum mümkün değildir. Bunun yanında halka açık limited şirketlerde şirketin kuruluşu için asgari bir sermaye şartı öngörülmüşken, özel limited şirketlerde asgari sermaye şartı bulunmamaktadır.¹⁴⁸

Premier Lig’de mücadele eden 20 kulüpten 18’i özel limited şirket statüsündedir. Sadece Arsenal (The Arsenal Football Club Public Limited Company) ve Norwich City (Norwich City Football Club PLC) kulüpleri halka açık limited şirket statüsündedir.¹⁴⁹ Payları bir borsada işlem göre tek kulüp ise Manchester United kulübüdür.¹⁵⁰ Öte yandan İngiltere Futbol Federasyonu’na bağlı tüm liglerde yer alan kulüpler incelendiğinde,

¹⁴⁷Kulüplerin resmî şirket adları ve şirket sicil numaraları için bkz. Premier League Handbook Season 2021/22, s. 3 vd. Erişim için bkz. https://resources.premierleague.com/premierleague/document/2021/11/30/235538a5-3927-4489-9812-7b426b80e6e1/PL_Handbook_2021_22_DIGITAL_29.11.21.pdf (Erişim tarihi: 17.11.2021). Şirket sicil numaraları ile kulüplerin sicil kayıtlarını görmek için bkz. <https://find-and-update.company-information.service.gov.uk/company> (Erişim tarihi: 17.04.2020).

¹⁴⁸Bozkurt, 2016, **a.g.k.**, 127-128.

¹⁴⁹The Arsenal Football Club Public Limited Company halka açık statüde bir şirket olmasına rağmen şu an itibarıyla Arsenal Holdings Limited’in %100 iştiraki konumundadır. Arsenal Holdings Limited ise, ABD’de kurulan KSE UK Inc.’nin %100 iştirakidir. Esasen Arsenal Holdings Limited (önceki adıyla Arsenal Holdings PLC), payları borsada işlem gören bir şirketti. Ancak 2018 yılında Amerikalı iş adamı Stanley Kroenke şirket paylarının tamamını satın alarak, şirketi halka açık statüden özel limited şirket statüsüne geçirmiştir. Arsenal Holdings Limited ile ilgili sicil kayıtları için bkz. <https://find-and-update.company-information.service.gov.uk/company/04250459/filing-history> (Erişim tarihi: 18.11.2021). The Arsenal Football Club Public Limited Company’nin sicil kaydı için bkz. <https://find-and-update.company-information.service.gov.uk/company/00109244> (Erişim tarihi: 18.11.2021); Norwich City Football Club PLC’nin sicil kaydı için bkz. <https://find-and-update.company-information.service.gov.uk/company/00154044> (Erişim tarihi: 18.11.2020). Diğer şirketler için bkz. <https://find-and-update.company-information.service.gov.uk/company/> (Erişim tarihi: 17.01.2022).

¹⁵⁰Belirtmek gerekir ki Premier Lig’de mücadele eden Manchester United Futbol Kulübü Limited Şirketi (Manchester United Football Club Limited) halka açık bir şirket değilken, bağlı bulunduğu ana şirket halka açıktır. Şöyle ki; Manchester United Football Club Limited, Manchester United Limited’in %100 iştirakidir. Manchester United Limited, Red Football Limited’in %100 iştirakidir. Red Football Limited, Red Football Joint Venture Limited’in %100 iştirakidir. Red Football Joint Venture Limited, Red Football Shareholder Limited’in %100 iştirakidir. Red Football Shareholder Limited, Red Football Holdings Limited’in %100 iştirakidir. Bu şirketlerin tamamı Birleşik Krallık’ta kurulmuştur. Red Football Holdings Limited ise, Cayman Adaları’nda kurulmuş Manchester United PLC’nin %100 iştirakidir. Manchester United PLC’nin kontrolü Glazer ailesindedir ancak paylarının bir bölümü, “MANU” kısaltması ile New York Menkul Kıymetler Borsası’nda (New York Stock Exchange) işlem görmektedir. Manchester United PLC ile ilgili bilgiler için bkz. <https://ir.manutd.com/~media/Files/M/Manutd-IR/documents/2021-mu-plc-form-20-f.pdf> (Erişim tarihi: 17.01.2022).

bunların büyük çoğunluğunun limited şirket statüsünde olduğu, küçük bir bölümünün ise tüzel kişiliği olmayan birlik ya da ortaklık (Unincorporated Association) şeklinde örgütlendiği görülmektedir.¹⁵¹

2.2.2. Almanya

Almanların spora ilgisi oldukça yüksektir. Gerek profesyonel ve olimpiik sporlar gerekse eğlence amaçlı sporlar Almanya’da önemli bir role sahiptir. Almanya’da nüfusun yarısından fazlası aktif olarak spor yapmakta, 16 yaşından küçüklerde bu oranın üçte ikiye kadar çıktığı görülmektedir.¹⁵²

Almanya Ulusal Olimpiyat Komitesi (Nationales Olympisches Komitee für Deutschland) 1949 yılında kurulmuştur. Onu takiben 1950 yılında Almanya Spor Konfederasyonu (Deutscher Sportbund) kurulmuştur. Bu iki başlı düzende Ulusal Olimpiyat Komitesi olimpiik amaçları temsil ederken, Almanya Spor Konfederasyonu ulusal düzeyde her spor federasyonunu temsil eden bir çatı kuruluş işlevi görmekte idi. 2006 yılında bu iki kuruluş birleşerek, Almanya Olimpiik Spor Konfederasyonu (Deutscher Olympischer Sportbund (DOSB)) adını almıştır. DOSB’un kuruluşu ile iki başlılık ortadan kalkmış ve DOSB hem temel seviyedeki sporları hem de üst düzey sporları temsil eden tek çatı kuruluş haline gelmiştir.¹⁵³

Bilindiği üzere Almanya merkezi hükümet ile birlikte 16 federe devletten oluşan bir federal devlettir. Almanya’nın bu siyasi yapılanması sporun örgütlenmesinde de belirleyici rol oynamaktadır. Sporda örgütlenmenin gerek kamu kuruluşları gerekse bağımsız spor örgütleri bakımından federal, bölgesel ve yerel olmak üzere üç katmandan oluştuğu görülmektedir.¹⁵⁴

Alman sporunda merkezi hükümet adına koordinasyon görevini İçişleri Bakanlığı yürütmektedir. Uzman birim olarak üst düzey sporun sorumluluğu İçişleri Bakanlığı’na aittir. Almanya’nın uluslararası spor kuruluşlarında temsili ve spor tesisleri ile spor

¹⁵¹The FA Handbook, Clubs in Full and Associate Membership. Erişim için bkz. https://resources.premierleague.com/premierleague/document/2021/11/30/235538a5-3927-4489-9812-7b426b80e6e1/PL_Handbook_2021_22_DIGITAL_29.11.21.pdf (Erişim tarihi: 18.11.2021).

¹⁵²C. Breuer ve T. Nowy (2017). Germany: autonomy, partnership and subsidiarity. *Sport policy systems and sport federations: a cross-national perspective*. (Ed: J. Scheerder, A. Willem, E. Claes). London: Palgrave Macmillan, s. 158-160; Bundesministerium für Wirtschaft und Energie (2018). *Sportwirtschaft Fakten & Zahlen. Bundesministerium für Wirtschaft und Energie (BMWi) Öffentlichkeitsarbeit*, Berlin, s. 13.

¹⁵³Breuer ve Nowy, 2017, **a.g.k.**, 160.

¹⁵⁴Breuer ve Nowy, 2017, **a.g.k.**, 62-163.

enstitülerine finansal destek sağlanması gibi hususlar ise İçişleri Bakanlığı'nın ikincil görevleri arasında bulunmaktadır. Ancak bu bilgilerden sporla ilgili konularda sadece İçişleri Bakanlığı'nın görevli olduğu sonucunu çıkarmamak gerekir. Diğer bakanlıklar da kendi görev alanlarına giren sporla ilgili konulara dâhil olmaktadır.¹⁵⁵

Öte yandan Alman Parlamentosu'nda daimi bir spor komitesi (Sportausschuss) bulunmaktadır. Bu komite, özellikle üst düzey sporların federal seviyede desteklenmesi, şike ve dopingle mücadele edilmesi gibi konularda, düzenli olarak yasa çalışmaları hazırlamaktadır.¹⁵⁶

Bölgesel düzeyde 16 eyalet, büyük ölçüde bağımsız çalışmakta ve bunların gerçekleştirdiği yasama eylemleri büyük rol oynamaktadır. Spor alanında üniversite öğretim elemanlarının eğitimi ve gelişimi, spor bilimleri alanlarında çalışmalar yapılması, altyapıların inşası, eğlence amaçlı sporun teşviki, üst düzey sporların federe seviyede desteklenmesi ve okul sporlarının desteklenmesi gibi hususlardan eyaletler sorumludur.¹⁵⁷

16 eyaletin spor bakanları yılda bir kez toplanıp yürüttükleri faaliyetlerin koordinasyonunu sağlamaktadır. Eyalet Spor Bakanlıkları Konferansı adı ile yapılan bu toplantıya, İçişleri Bakanlığı, Alman Şehir ve Belediyeler Birliği ve DOSB konuk olarak katılmaktadır. Ayrıca Alman Şehir ve Belediyeler Birliği'nin bünyesinde de spor konularının tartışıldığı bir komite bulunmaktadır. İçişleri Bakanlığı, DOSB, Eyalet Spor Bakanlıkları Konferansı ve Spor Bilimleri Federal Enstitüsü'nün temsilcileri bu komitede güvene dayalı bir ilişki içinde spor alanıyla ilgili çalışmalar yapmaktadır. Özellikle yerel ve federal birimler arasında yakın koordinasyon gerektiren konular bu komitede tartışılıp karara bağlanmaktadır.¹⁵⁸

Almanya'da kulüpler ve diğer spor kuruluşları, geleneksel olarak, Alman Medeni Kanunu (Bürgerliches Gesetzbuch) m. 21 ve devamı hükümlerine göre tüzel kişiliğe sahip ve kâr amacı gütmeyen dernekler olarak örgütlenmektedir. Bunun sonucu olarak bir kulübün kurulması için en az yedi kişinin varlığı gereklidir. Bunun yanında kulübün

¹⁵⁵K. Hallmann vd. (2018). The German sport industry. *Sport business in leading economies*. (Ed: J. J. Zhang, H. Huang, J. Nauright), Bingley: Emerald Publishing Limited, s. 173; Breuer ve Nowy, 2017, **a.g.k.**, 163-164.

¹⁵⁶Breuer ve Nowy, 2017, **a.g.k.**, 164.

¹⁵⁷Breuer ve Nowy, 2017, **a.g.k.**, 164.

¹⁵⁸Breuer ve Nowy, 2017, **a.g.k.**, 164-165.

gönüllü bir organizasyon olması, dernek üyelerinin değişimden bağımsız ve geçici olmayan bir amacının bulunması, dernek üyelerinden bağımsız bir adının olması ve yerel mahkeme tarafından tutulan sicile tescil edilmesi gerekmektedir. Bu şekilde kurulan ve organları oluşturulan kulüpler hak ve fiil ehliyetine sahip olmaktadır.¹⁵⁹

Kulüplerinin dernek şeklinde kurulması üyeler için çeşitli avantajları da beraberinde getirmektedir. Dernek olarak kurulan bir spor kulübünde, üyelerin dernek borçlarından sorumluluğu istisnai hallerle sınırlıdır. Bunun yanında spor kulübü üyeleri genel olarak eşit haklara sahiptir. Özellikle spor kulübü genel kurulunda üyelerin eşit oy hakkı bulunmaktadır.¹⁶⁰

Öte yandan Alman Hukukunda derneklere tanınan geniş haklar, özellikle iç düzenlemeler yapma hususunda derneklerin sahip olduğu haklar, kulüplerin dernek olarak örgütlenmesini cazip hale getirmektedir. Dernek olarak kurulan kulüpler, kâr amacı gütmeyen kuruluşlara sağlanan vergi avantajlarından da yararlanmaktadır.¹⁶¹

Ancak özellikle futboldaki profesyonelleşme ve ticarileşme ile birlikte spor kulüplerinin büyük sermayeleri yönetir hale gelmesi, kulüplerin ticari gerçekleri ile yasal formlarının örtüşmemesi sonucunu doğurmuştur.¹⁶² Bu nedenle Almanya Futbol Federasyonu (Deutschen Fußball-Bund), 1998 yılında aldığı kararla, Bundesliga’da yer alan kulüplerin futbol şubelerini ticaret şirketlerine devretmelerine izin vermiştir. Bundesliga’da yer alan birçok kulüp bu imkândan yararlanarak futbol şubelerini ticaret şirketlerine devretmiştir.¹⁶³

Ancak Almanya Futbol Federasyonu’nun Bundesliga’da yer alan kulüplere tanıdığı bu imkân, kulüpler üzerinde olumsuz dış etkilerin doğmasına neden olabilirdi. Almanya Futbol Federasyonu; kulüplerin ekonomik istikrarı, kulüplerde profesyonel ve amatör spor arasındaki ilişki ve dürüst ve güvenilir rekabeti sürdürmek amacıyla bu devir işlemini bir koşula bağlamıştır. Buna göre futbol şubesinin devredildiği şirketin oy haklarının çoğunluğunun spor kulübünün elinde olması gerekmektedir. Bir başka ifadeyle

¹⁵⁹A. Engelhard (2017). Germany. *The Sports Law Review*. (3. Baskı). (Ed: A. Gurovits), London: Law Business Research Ltd, s. 104.

¹⁶⁰Engelhard, 2017, **a.g.k.**, 104.

¹⁶¹Engelhard, 2017, **a.g.k.**, 105.

¹⁶²C. Keidel ve A. Engelhard (2015). Football club ownership in Germany – less romantic than you might think. <https://www.lawinsport.com/topics/sports/football/item/football-club-ownership-in-germany-less-romantic-than-you-might-think> (Erişim tarihi: 08.05.2020).

¹⁶³Engelhard, 2017, **a.g.k.**, 105.

dernek statüsünde olan spor kulübü, futbol şubesini bir ticaret şirketine devretse dahi, o ticaret şirketinin kontrolünü elinde bulundurmalıdır. Aksi takdirde futbol şubesinin devredildiği şirketin Almanya Futbol Federasyonu'ndan lisans alması mümkün değildir. Almanya Futbol Federasyonu'nun aldığı bu karar 50+1 kuralı olarak bilinmektedir.¹⁶⁴

50+1 kuralına başlangıçta bir istisna tanınmıştır. Buna göre 1 Ocak 1999 yılından önce, yirmi yılı aşkın süredir bir kulübü finansal olarak destekleyen bir yatırımcının, futbol şubesinin devredildiği şirketteki oy haklarının çoğunluğuna sahip olması mümkündür.¹⁶⁵ O dönem itibarıyla sadece Bayer 04 Leverkusen and VfL Wolfsburg kulüplerini kapsayan bu istisna, "Lex Leverkusen" veya "Lex Wolfsburg" olarak bilinmektedir.¹⁶⁶ Bu kulüpler Alman şirketleri Bayer ve Volkswagen'in fabrika takımları olarak kurulmuştur. Her iki kulübün tüm pay ve oy hakları bu şirketlere aittir. İki kulübe tanınan bu istisna, Bayer ve Volkswagen'in paylarını üçüncü kişilere satamaması koşulunu içermektedir. Buna göre Bayer ve Volkswagen, futbol şubesinin devredildiği şirketteki paylarını üçüncü kişilere satamaz, sadece bedelsiz olarak kulübe devredebilir. Aksi takdirde bu şirketlerin spor lisansı iptal edilir.

50+1 kuralı Almanya'da yoğun siyasi ve hukuki tartışmalara sebep olmuştur. Kuralın muhalifleri, bir yatırımcının kulübe ancak kulübün karar alma sürecinde belirleyici bir etkiye sahip olması halinde önemli miktarlarda yatırım yapacağını, bu kural nedeniyle diğer Avrupa liglerine nazaran Almanya'da futbola yatırımın daha küçük seviyelerde kalacağını ve bu durumun ligin kalitesini düşüreceğini düşünmekteydi.¹⁶⁷ Bazı kulüpler, önemli bir dış yatırım olmadan, şimdiki endüstri liderleri FC Bayern Münih, Borussia Dortmund, VfL Wolfsburg ve Bayer 04 Leverkusen'e asla ulaşamayacaklarını savunuyordu. Yasal açıdan ise 50+1 kuralının, Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın (Treaty on the Functioning of the European Union) kartelleri ve serbest rekabeti ihlal eden diğer anlaşmaları yasaklayan 101. maddesi ile

¹⁶⁴C. Keidel ve A. Engelhard (2015). Football club ownership in Germany – less romantic than you might think. <https://www.lawinsport.com/topics/sports/football/item/football-club-ownership-in-germany-less-romantic-than-you-might-think> (Erişim tarihi: 08.05.2020).

¹⁶⁵P. Schaefer (2012). *Die Vereinbarkeit der "50+1"-Regel mit dem Europarecht*. Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, s. 91.

¹⁶⁶F. Scheid (2020). *Die "50+1"-Regel der DFL-Alleinstellungsmerkmal oder unionsrechtswidriges Relikt?*. PhD Thesis. Universität Linz, s. 19.

¹⁶⁷C. Becher ve H. Burbach (2018). Die 50+1-Regel im Fokus der Kartellbehörden: Droht die komplette Kommerzialisierung des deutschen Profifußballs?. *Bonner Rechts Journal*, 02/2018, s. 110-111.

sermayenin serbest dolaşımını sağlayan 63. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmekteydi.¹⁶⁸

Bundesliga kulüplerinden Hannover 96'nın başkanı Martin Kind, 2009 yılında Almanya Futbol Ligi Birliği'ne (Deutsche Fußball Liga)¹⁶⁹ yaptığı başvuruda, 50+1 kuralı yerine, İngiltere, İtalya veya İspanya ile karşılaştırılabilir, yeni, daha yatırımcı dostu bir sistem teklifinde bulundu. Ancak 1. ve 2. Bundesliga kulüpleri bu teklifi 32'ye karşı 1 oyla reddetti. Belirtmek gerekir ki bunun öncesinde Bundesliga kulüplerinin taraftarları da mevcut kuralın devamı yönünde bir imza kampanyası başlatmış ve bu kampanya büyük ilgi görmüştür.¹⁷⁰

Yaptığı teklifin reddedilmesi üzerine Martin Kind, Almanya Futbol Federasyonu Tahkim Mahkemesi'ne 50+1 kuralının iptali için başvuruda bulunmuştur. Yargılama sırasında 50+1 kuralının iptaline ilişkin düşüncesinden vazgeçen Kind, Bayer 04 Leverkusen ve VfL Wolfsburg kulüplerine özel olarak düzenlenen istisnai hükmün iptalini talep etmiştir. Almanya Futbol Federasyonu Tahkim Mahkemesi, 25 Ağustos 2011 tarihinde aldığı kararda Martin Kind'i haklı bularak söz konusu hükmü iptal etmiştir. Mahkeme, Bayer 04 Leverkusen ve VfL Wolfsburg'a tanınan imkânın, 1 Ocak 1999 tarihinden önce kulübe yatırım yapma ile ilgili gereklilikleri yerine getiremeyen yatırımcılara sahip kulüplere tanınmaması nedeniyle ilgili hükmün eşit işlem ilkesine aykırı olduğunu belirtmiştir.¹⁷¹

Tahkim Mahkemesi'nin bu kararından sonra, Almanya Futbol Federasyonu ve Almanya Futbol Ligi Birliği, 50+1 kuralının söz konusu istisnayı tanıyan hükmünde

¹⁶⁸C. Keidel ve A. Engelhard (2015). Football club ownership in Germany – less romantic than you might think. <https://www.lawinsport.com/topics/sports/football/item/football-club-ownership-in-germany-less-romantic-than-you-might-think> (Erişim tarihi: 08.05.2020). Aksi yönde görüş için bkz. Scheid, 2020, **a.g.k.**, 28 vd.; Ayrıntılı bir inceleme için ayrıca bkz. Schaefer, 2012, **a.g.k.**, 118 vd.

¹⁶⁹Almanya Futbol Ligi Birliği, 2000 yılında, Almanya'daki profesyonel futbol faaliyetlerini yönetmek üzere 1. ve 2. Bundesliga kulüpleri tarafından kurulmuştur. Almanya Futbol Federasyonu'na ait görev ve yetkilerden bir kısmı Almanya Futbol Ligi Birliği'ne devredilmiştir. Böylelikle profesyonel futbol faaliyetleri, Almanya Futbol Federasyonu ve Almanya Futbol Ligi Birliği'nin yaptığı görev paylaşımı ile ortaklaşa yürütülmektedir. Almanya Futbol Ligi Birliği, ticari faaliyetlerini kendi kurduğu DFL Deutsche Fußball Liga GmbH aracılığı ile yürütmektedir. Bkz. <https://www.dfl.de/de/ueber-uns/> (Erişim tarihi: 20.05.2021).

¹⁷⁰C. Keidel ve A. Engelhard (2015). Football club ownership in Germany – less romantic than you might think. <https://www.lawinsport.com/topics/sports/football/item/football-club-ownership-in-germany-less-romantic-than-you-might-think> (Erişim tarihi: 08.05.2020).

¹⁷¹Scheid, 2020, **a.g.k.**, 21; C. Keidel ve A. Engelhard (2015). Football club ownership in Germany – less romantic than you might think. <https://www.lawinsport.com/topics/sports/football/item/football-club-ownership-in-germany-less-romantic-than-you-might-think> (Erişim tarihi: 08.05.2020).

değişiklik yapmıştır.¹⁷² Buna göre yirmi yılı aşkın süredir bir kulübü finansal olarak destekleyen tüm yatırımcılar, önceki kuralda referans gösterilen 1 Ocak 1999 tarihinden bağımsız bir şekilde, Almanya Futbol Ligi Birliği'nden izin alarak bir kulübün oy haklarının çoğunluğuna sahip olabilir. Ancak söz konusu yatırımcının, ilgili kulüp yönetim kurulunun onayını alması ve 20 yıldan fazla bir süredir kulübe sürekli ve önemli ölçüde yatırım yapmış olması gerekmektedir. Ayrıca söz konusu yatırımcı, kulübün hâlihazırda yaptığı ölçüde, amatör futbola yatırım yapmaya devam etmelidir. Öte yandan bu şekilde oy haklarının çoğunluğunu elde eden pay sahibi, değişiklikten önce de öngörüldüğü üzere bu payları üçüncü kişilere satamaz, sadece bedelsiz olarak kulübe devredebilir.¹⁷³

2015 yılında 50+1 kuralına ilave olarak yeni bir kural daha öngörülmüştür. Buna göre hiç kimse, doğrudan veya dolaylı olarak, ticaret şirketi olarak örgütlenmiş birden fazla futbol kulübünde, oy haklarının veya payların %10 veya daha fazlasını elinde bulunduramaz. Bunun yanında pay oranı ne olursa olsun, hiç kimse doğrudan veya dolaylı olarak üçten fazla şirketin paylarını veya oy haklarını elinde bulunduramaz. Bu kısıtlamalar 4 Mart 2015 tarihinden önceki kazanımları engellememektedir.¹⁷⁴

2.2.3. Kuzey Amerika

Avrupa Spor Modeli, gönüllü kişilerin bir dernek veya benzeri yapı içerisinde bir araya gelmesi ve bu yapıların kamu kuruluşları tarafından da desteklenmesiyle oluşan bir modeldir. Son yıllarda yaşanan gelişmeleri bir kenara koyarsak, Avrupa Spor Modeli'nde iş dünyası ve eğitim sisteminin etkisi nispeten zayıf kalmıştır. Buna karşılık Kuzey Amerika Spor Modeli, eğitim ile ticaretin iç içe geçtiği, lise ve üniversiteler ile kâr amaçlı kurulan spor merkezlerinin spora katılımın ilkelerini birlikte belirlediği bir modeldir. Kuzey Amerika Spor Modeli'nde, gönüllü kuruluşların ve kamu kuruluşlarının etkisi

¹⁷²Almanya Futbol Federasyonu Statüsü m. 16c/3 ve Almanya Futbol Ligi Birliği Statüsü m. 8/3. Statüler için bkz. https://www.dfb.de/fileadmin/_dfbdam/159360-02_Satzung.pdf (Erişim tarihi: 20.04.2022), <https://media.dfl.de/sites/2/2019/09/Satzung-DFL-e.V.-2019-06-18.pdf> (Erişim tarihi: 20.04.2022).

¹⁷³C. Keidel ve A. Engelhard (2015). Football club ownership in Germany – less romantic than you might think. <https://www.lawinsport.com/topics/sports/football/item/football-club-ownership-in-germany-less-romantic-than-you-might-think> (Erişim tarihi: 08.05.2020).

¹⁷⁴C. Keidel ve A. Engelhard (2015). Football club ownership in Germany – less romantic than you might think. <https://www.lawinsport.com/topics/sports/football/item/football-club-ownership-in-germany-less-romantic-than-you-might-think> (Erişim tarihi: 08.05.2020).

oldukça zayıftır.¹⁷⁵ İşte bu nedenle Kuzey Amerika Spor Modeli, “Avrupa Spor Modeli’nin olmadığı şey” olarak da tanımlanmaktadır.¹⁷⁶

Spor konusunda Avrupa ile etkileşim az olduğu için, Avrupa’da popüler olan spor dalları aynı etkiyi Kuzey Amerika’da gösterememiştir. Özellikle Avrupa’da ve hatta dünyada en popüler spor dalı olarak niteleyebileceğimiz futbol, ABD’de düzenlenen 1994 tarihli Dünya Kupası’na kadar pek az ilgi gören bir spordur. Bu tarihten sonra dahi futbolun Kuzey Amerika’da büyük ilgi gördüğü söylenemez. Buna karşılık Kuzey Amerika’da en popüler spor dalları; Amerikan futbolu, beyzbol, basketbol ve hokeydir.¹⁷⁷ Bu dört spor dalından Amerikan futbolu, beyzbol, basketbolun doğduğu yer Kuzey Amerika’dır. Hokeyin doğum yeri Kuzey Avrupa olarak gösterilmektedir fakat bu spor dalı da asıl popüleritesini Kanada’da yakalamıştır.¹⁷⁸

2.2.3.1. Kulüplerin hukuki statüsü

Kuzey Amerika’da spora olan ticari bakış, sporun piyasa odaklı ve devletten bağımsız gelişimini sağlamıştır.¹⁷⁹ Bu nedenle kulüpler, Avrupa’da olduğu gibi dernek şeklinde örgütlenmemiştir. Kulüplerin hukuki statüsünü anlamak için Amerikan şirketler hukukundaki şirket türlerine kısaca değinmek gerekir. Öncelikle ABD federal sistemle yönetildiğinden, şirketler hukuku alanında düzenleme yetkisi çoğunlukla eyaletlerdedir¹⁸⁰ ve bu nedenle yeknesak düzenlemelerden bahsedemeyiz.¹⁸¹ Ayrıca Kıta Avrupası hukuk sisteminde ortaklıklar hukuku alanında uygulanan sınırlı sayı ilkesi, ABD hukuk sisteminde uygulanmamaktadır. Bu nedenle sınırlı sayıda şirket türü bulunmamaktadır.¹⁸² Ancak genel itibarıyla bakarsak, burada da şirketler, şahıs şirketi ve sermaye şirketi olmak üzere ikili bir ayrıma tâbi tutulmaktadır. Şahıs şirketleri

¹⁷⁵M. van Bottenburg (2011). Why are the European and American sports worlds so different? Path dependence in European and American sports history. *Sport and the transformation of modern Europe: States, media, and markets, 1950–2010*. (Ed: A. Tomlinson, C. Young, R. Holt), London: Routledge, s. 210.

¹⁷⁶J. A. Nafziger (2011). European and North American model of sports organization. *Handbook on international sports law*. (Ed: J. A. Nafziger ve S. F. Ross), Cheltenham: Edward Elgar Publishing, s. 94.

¹⁷⁷van Bottenburg, 2011, **a.g.k.**, 205.

¹⁷⁸Bkz. <https://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/origins-of-ice-hockey> (Erişim tarihi: 20.03.2021).

¹⁷⁹van Bottenburg, 2011, **a.g.k.**, 205.

¹⁸⁰Federal yasa koyucu sadece sermaye piyasası hukukunu düzenlemekte, diğer düzenlemeler federe devletlerin yetkisine bırakılmaktadır. Bkz. Bozkurt, 2016, **a.g.k.**, 134.

¹⁸¹Nitekim öğretilerde tek bir ABD şirketler hukukunun olmadığı ifade edilmektedir. Bkz. G. Pfeiffer ve S. Timmerbeil (2008). US-American company law - an overview. *Zeitschrift für das Juristische Studium*, 6/2008, s. 597; M. Can (2009). *ABD ortaklıklar hukukunun tasarı Türk Ticaret Kanunundaki ortaklıklar hukukuna etkileri*. Ankara: Seçkin Yayınevi, s. 18-19.

¹⁸²Can, 2009, **a.g.k.**, 25.

“partnership”, sermaye şirketleri ise “corporation” olarak adlandırılmaktadır.¹⁸³ Şahıs şirketleri kendi içinde “general partnership” ve “limited partnership” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. General partnership, Türk hukukundaki adi şirket ile aynı özellikleri taşımaktadır.¹⁸⁴ Limited partnership ise, hem sınırlı hem de sınırsız sorumlu ortakların bulunduğu bir şirket türüdür. Bu yönüyle şirket, Türk hukukundaki komandit şirkete benzemektedir ancak şirketin tüzel kişiliği bulunmamaktadır. ABD hukukunda tüzel kişiliğe sahip olan sermaye şirketleri ise, “public corporation” ve “close corporation” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Payları borsada işlem gören şirketler “public corporation”, payları borsada işlem görmeyen şirketler ise “close corporation” olarak tanımlanmaktadır. Bu şirketler, Türk hukukundaki halka açık anonim şirketler ile halka kapalı anonim şirketlere benzemektedir. Bunların yanında bir de “karma iş modeli (hybrid business form)” olarak adlandırılan, şahıs şirketleri ile sermaye şirketlerinin ortaklar yönünden olumlu yönlerinin bir araya getirilmesi ile oluşturulan şirket türleri bulunmaktadır. Bunların içinde en önemlisi “limited liability company” olarak adlandırılan şirket türüdür.¹⁸⁵ Bu şirket türü, ortakların sınırlı sorumlu olması itibarıyla sermaye şirketlerine benzerken, vergi avantajları ve şirketin tüm ortaklar tarafından yönetilebilmesi gibi hususlarda şahıs şirketlerine benzemektedir.¹⁸⁶ ABD hukukunda şirketlerin yanında, bir de Amerikan ekonomisinde büyük yer kaplayan, bir gerçek kişi tarafından işletilen “sole proprietorship” adlı ticari bir organizasyon türü bulunmaktadır. Türk hukukundaki ticari işletmelere benzetebileceğimiz bu modelde, işletmenin tüzel kişiliği bulunmamaktadır. İşletme sahibi, işletme adına yaptığı işlem ve eylemlerden

¹⁸³ABD hukukunda “corporation” olarak ifade edilen şirketler, gelir elde etme amacıyla kurulmak zorunda değildir. Üniversiteler, belediyeler, kiliseler gibi gelir elde etme amacı olmayan kuruluşlar da “corporation” olarak kurulabilir. Bu nedenle “corporation” olarak kurulup gelir elde etme amacı bulunan şirketler “business corporation” şeklinde tanımlanmaktadır. Bkz. Can, 2009, **a.g.k.**, 28.

¹⁸⁴ABD hukukunda adi şirketlerin tüzel kişiliğinin olmaması hususuna, Türk hukukundaki gibi katı yaklaşılmamaktadır. Türk hukukunda tüzel kişilik ya vardır ya yoktur. Ancak ABD hukukunda “partnership” olarak adlandırılan adi şirketlerin, özellikle ticari kayıtların tutulması, muhasebe işlemleri, davada taraf olma, iflas ve taşınmaz mal edinme gibi hususlarda, bir tüzel kişi olarak kabul edilebileceği savunulmakta ve bunun uygulamaları da bulunmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz. D. Mayer vd. (2012). *Foundations of business law and the legal environment*. Irvington: Flat World Knowledge, Inc., s. 696-699.

¹⁸⁵Diğer karma iş modelleri arasında “limited liability partnerships”, “s corporation” ve “limited liability limited partnerships” sayılmaktadır. Bkz. Mayer vd., 2012, **a.g.k.**, 788 vd.

¹⁸⁶J. D. Ingram (2007). Limited liability companies. *Business Law Review*, 6 (1), s. 6; Mayer vd., 2012, **a.g.k.**, 782; L. E. Ribstein (1995). The emergence of the limited liability company. *Business Lawyer*, 51 (1), s. 6; J. R. Macey (1995). The limited liability company: lessons for corporate law. *Washington University Law Quarterly*, 73 (2), s. 434-435. Belirtmek gerekir ki “limited liability company” türü şirketlerin tüzel kişiliği ile ilgili bir tartışma olmakla birlikte, ağır basan görüş bu şirket türünün tüzel kişiliği olduğu yönündedir. Bkz. D. S. Kleinburger (2009). The llc as recombinant entity: Revisiting fundamental questions through the llc lens. *Fordham Journal of Corporate & Financial Law*, 14 (2), s. 479 vd.

dolayı birinci derecede ve sınırsız sorumludur. ABD hukukunda ticaret unvanının oluşturulmasıyla ilgili serbesti sistemi geçerli olduğundan, “sole proprietorship” sahibi olan tacir, kendi adını kullanmak zorunda olmaksızın ticaret unvanını serbestçe belirleyebilir.¹⁸⁷ Bu nedenle ticaret unvanında “company” ibaresinin bulunması dahi mümkündür.¹⁸⁸

Kuzey Amerika’da kulüplerin yapılanmasında en yaygın kullanılan ticari organizasyon türleri, “sole proprietorship”, “partnership” ve “corporation” olarak ifade edilebilir. Kulüplerin ticari organizasyon türüne karar verilirken; alacaklılara karşı sorumluluk, vergi düzenlemeleri, organizasyon türünün esnekliği, kulüp sahipliğinin kolay devredilebilirliği ve sermayeye erişim gibi faktörler dikkate alınmaktadır.¹⁸⁹

Ticari işletme türü örgütlenme olarak ifade edebileceğimiz “sole proprietorship”, Kuzey Amerika’da nadir görülen bir kulüp örgütlenme türüdür. Ticari işletme türü örgütlenmede, kulüp tek kişi tarafından kontrol edilmektedir. Ticari işletme türü örgütlenme, şirketlerin kurulması için öngörülen formaliteler uygulanmadığından, daha basit ve az maliyetli bir ticari organizasyondur. Bu tür örgütlenmede, spor kulübü ile ilgili mali ve yasal tüm sorumluluk işletme sahibine aittir. Bunun yanında bu tür örgütlenmede spor kulübünün krediye erişim imkânları, işletme sahibinin sahip olduğu kredi notuna bağlıdır. Amerika’da modern profesyonel sporların mali ve yasal karmaşıklığı karşısında, “sole proprietorship” türü örgütlenme nadiren görülmektedir.¹⁹⁰

Adi şirket türü örgütlenme olarak ifade edebileceğimiz “general partnership”, Kuzey Amerika’da en yaygın görülen kulüp örgütlenme türüdür. Amerikan futbolu, beyzbol, basketbol ve hokey liglerinden oluşan dört büyük profesyonel ligde genellikle bu şirket türü tercih edilmektedir. Burada tıpkı Türk hukukunda olduğu gibi, en az iki veya daha fazla kişinin, yazılı sözleşme şartı aranmaksızın, mallarını, emeklerini ve haklarını bir araya getirerek kurdukları bir şirket söz konusudur. Ortakların kâr ve zarara katılma payı, aksi öngörülmemişse eşittir. Yazılı bir sözleşme şartı ve sicil kaydı gibi işlemler zorunlu olmadığından bu yolu tercih eden kulüplerin başlangıç maliyetleri düşük

¹⁸⁷S. Arkan (2018). *Ticari işletme hukuku*. (24. Baskı). Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, s. 277; Pfeiffer ve Timmerbeil, 2008, **a.g.k.**, 597; Can, 2009, **a.g.k.**, 26.

¹⁸⁸Can (2009), s. 26.

¹⁸⁹G. M. Wong (2010). *Essentials of sports law*. (4. Baskı). Santa Barbara, California: Praeger, s. 746; S. Sifton (2017). United States. *The Sports Law Review*. (3. Baskı). (Ed: A. Gurovits), London: Law Business Research Ltd, s. 296.

¹⁹⁰Wong, 2010, **a.g.k.**, 747; Sifton, 2017, **a.g.k.**, 296.

olmaktadır. Ayrıca bu şirket türünde, “corporation” türü şirketlerde olduğu gibi şirket ve ortaklar ayrı ayrı vergilendirilmemektedir. Bir başka ifadeyle çifte vergilendirme yapılmamakta, sadece ortakların doğrudan vergilendirilmesi söz konusu olmaktadır.¹⁹¹ Öte yandan ortakların, şirket alacaklılarına karşı birinci derecede, sınırsız ve müteselsil sorumlulukları, bu şirket türünün dezavantajlarıdır. Bunun yanında ortaklık payının üçüncü bir kişiye devredilememesi, ortaklıktan çıkma ve ölüm durumlarında şirketin sona ermesi gibi hususlar da dezavantaj olarak sayılabilir.¹⁹²

Tüzel kişiliği olmayan komandit şirket türü örgütlenme olarak ifade edebileceğimiz “limited partnership”, adi şirket ile sermaye şirketlerinin karma bir modelidir. Burada komandit şirketlerde olduğu gibi, en az bir komandite ve bir komanditer ortak bulunmaktadır. “Limited partnership” türünde örgütlenen kulüplerde, kulüp yönetimini, birinci derecede sınırsız sorumluluğu olan komandite ortak veya ortaklar yürütmektedir. Kulüp yönetiminde söz sahibi olmayan komanditer ortaklar ise, ortaklığa para yatırımı sağlamak ve kâr ve zarara katılmaktadır. “General partnership” ile “limited partnership” arasında, komanditer ortakların sınırlı sorumluluğu dışında bir fark bulunmamaktadır. Sorumluluğu ortaklığa getirdiği sermaye ile sınırlı olan komanditer ortaklar, yönetici ortak olursa, komandite ortak gibi sorumlu olur. Komanditer ortaklık, Kuzey Amerika’da kulüplere ortak olmak için yaygın olarak tercih edilen bir yoldur.¹⁹³

Anonim şirket türü örgütlenme olarak ifade edebileceğimiz “corporation”, tüzel kişiliği olması itibariyle kulüpler için tercih edilebilecek bir modeldir. Pay sahiplerinin sınırlı sorumluluğunun olduğu bu şirket türünde, şirket akıbetinin pay sahiplerine bağlı olmaması, payların kolay devredilebilmesi, sermayeye kolay erişim gibi avantajlar bulunmaktadır. Öte yandan bu şirket türünün kuruluş itibariyle daha maliyetli olması, büyük sermaye gerektirmesi, gerek federe devletler gerekse federal mevzuat ile daha çok formaliteye tâbi tutulması önemli dezavantajlardır. Daha da önemlisi çifte vergilendirmedir. Şöyle ki şirket kurumlar vergisine tâbi tutulurken, kâr payı dağıtımında pay sahipleri de ayrıca vergilendirilmektedir.¹⁹⁴ Öte yandan Kuzey Amerika’da anonim şirket statüsündeki kulüplerin halka açılması nadir görülen bir durumdur. Daha önce

¹⁹¹Ortaklık yalnızca bilgi amaçlı bir vergi beyannamesi sunmakta, ortaklar bu beyannameye dayanarak, ortaklığın kâr veya zararını kendi kişisel gelir vergisi beyannamelerine dâhil etmekte ve buna göre vergi ödemektedir. Bkz. Wong, 2010, **a.g.k.**, 747.

¹⁹²Wong, 2010, **a.g.k.**, 747-748; Siltan, 2017, **a.g.k.**, 296-297.

¹⁹³Wong, 2010, **a.g.k.**, 748-749; Siltan, 2017, **a.g.k.**, 297.

¹⁹⁴Wong, 2010, **a.g.k.**, 749-750; Siltan, 2017, **a.g.k.**, 297.

birkaç kulüp bu yolu denemiş ancak daha sonra geri adım atmışlardır. Aşağıda inceleyeceğimiz franchise sistemi ile de kulüplerin halka açılmasının önüne geçilmeye çalışılmaktadır. Bu nedenle Kuzey Amerika’da halka açık bir spor kulübü bulunmamaktadır.¹⁹⁵

Görüldüğü üzere Kuzey Amerika’da kulüplerin bir tüzel kişiliği olmak zorunda değildir. Bir spor kulübü ticari işletme şeklinde örgütlenebileceği gibi adi şirket veya anonim şirket olarak da örgütlenebilir. Kulüplerin bunların dışında da çeşitli formlarda örgütlenmesi mümkündür. Teşebbüs serbestisi ve tüzel kişiliklerin sayıca sınırlanmamış olması bunun önünü açmaktadır. Bu nedenle aşağıda kullandığımız “kulüp” kavramından mutlaka bir tüzel kişilik anlaşılmamalıdır. Bunun içine ticari işletme ve adi şirket olarak örgütlenen kulüpler de girmektedir. Bu durumda, kulübün tüzel kişiliği olmadığından, hak sahipliği hususunda yaptığımız değerlendirmeler ticari işletme sahibi veya adi şirket ortaklarına yönelik anlaşılmalıdır.

2.2.3.2. Liglerin hukuki statüsü

Kuzey Amerika’da en popüler spor dalları olan Amerikan futbolu, beyzbol, basketbol ve hokeyin oynandığı profesyonel ligler dört büyük lig olarak gösterilmektedir. Bunlar; Beyzbol Ligi (Major League Baseball (MLB)), Basketbol Ligi (National Basketball Association (NBA)), Amerikan Futbolu Ligi (National Football League (NFL)) ve Hokey Ligi (National Hockey League (NHL)) olarak adlandırılmaktadır. Bu dört büyük lig, tüzel kişiliği olmayan, sınırlı sayıda üye kulüpten oluşan, franchise sistemine dayalı, gelir elde etme amacı gütmeyen ortak girişimler (joint venture) olarak

¹⁹⁵Bunun tek istisnası olarak Amerikan Futbol Ligi’nde (National Football League) mücadele eden Green Bay Packers Inc. gösterilebilir. Bu kulübün sermayesi 5,009,518 paya bölünmüş ve bu payların 361,311 pay sahibi bulunmaktadır. Ancak Kuzey Amerika’da anonim şirketler (corporations) gelir elde etme amacıyla kurulmak zorunda değildir. Green Bay Packers Inc. de gelir elde etme amacı olmaksızın kurulan bir anonim şirkettir (nonprofit corporation) ve paylarının borsada işlem görmesi de yasaklanmıştır. Dolayısıyla Green Bay Packers Inc., halka açık fakat payları borsada işlem görmeyen bir şirket olarak, yukarıdaki kuralın bir istisnası olarak gösterilebilir. Ancak bu şirketin gelir etme amacı bulunmadığından Türk hukukundaki anonim şirket statüsünde değerlendirilemez. Bkz. <https://www.packers.com/community/shareholders> (Erişim tarihi: 05.06.2021).

örgütlenmiştir.¹⁹⁶ Ortak girişim olarak liglerin gelir etme amacı olmasa da, genellikle lig ile birlikte gelir etme amacı bulunan bir veya birden fazla şirket de kurulmaktadır.¹⁹⁷

Bu dört büyük ligin organizasyonları arasında farklılıklar bulunsa da temel özellikleri olarak şu hususlar sayılabilir:¹⁹⁸

- a) Bir statü ya da tüzük ve buna bağlı diğer kurallar olması,
- b) Her üye kulübün bir temsilcisinin bulunduğu, tüm önemli konuların çoğunluk veya nitelikli çoğunlukla kabul edildiği bir genel kurulun olması,
- c) Belirli bazı yetkilerin devredildiği bir genel müdür (commissioner)¹⁹⁹ ve lig ofisinin olması.

Son dönemlerde Kuzey Amerika’da bazı spor liglerinin sınırlı sorumlu şirketler (limited liability company (LLC)) olarak örgütlendiğini görmekteyiz. Bu türe örnek olarak; Futbol Ligi (Major League Soccer (MLS)), Kadınlar Basketbol Ligi (Women's National Basketball Association (WNBA)) ve 2001 yılında kurulduktan sonra 2003 yılında feshedilen Kadınlar Futbol Ligi (Women's United Soccer Association) gösterilebilir. Bu modelde lig, tüzel kişiliği bulunan bir şirket olarak örgütlenmektedir. Bir şirket olan lig, tüm takımların sahibidir. Ligin ortağı olan kişiler, teknik olarak kulüp ya da takım sahibi değildir. Bu kişiler sadece bir takımın yönetimini üstlenmektedir. Öte yandan yukarıda incelediğimiz dört büyük ligde oyuncular, doğrudan kulüpler ya da işletme sahibi ile sözleşme imzalamaktadır. Bir başka ifadeyle oyuncuların muhatabı ligin kendisi değil, kulüp ya da kulübü işleten kişidir. Hâlbuki sınırlı sorumlu şirket olarak örgütlenen liglerde oyuncular ile yapılan sözleşmeler, kulüp ya da takımla değil, doğrudan ligin kendisi ile yapılmaktadır.²⁰⁰ Örneğin Sivasspor’dan, MLS’nin Toronto FC kulübüne transfer olan bir futbolcu, Toronto FC ile değil, Major League Soccer LLC ile sözleşme imzalamaktadır.

¹⁹⁶G. Lentze (1995). The legal concept of professional sports leagues: the commissioner and an alternative approach from a corporate perspective. *Marq. Sports LJ*, 6 (1), s. 68-69; M. A. Flynn ve R. J. Gilbert (2003). The analysis of professional sports leagues as joint ventures. *The Economic Journal*, 111 (469), s. F29.

¹⁹⁷Bu şirketlere örnek olarak; NFL Properties LLC, NBA Properties, Inc., Major League Baseball Properties, Inc. ve NHL Enterprises, L.P. sayılabilir. Bkz. <https://apps.dos.ny.gov/publicInquiry/#search> (Erişim tarihi: 06.07.2021).

¹⁹⁸Flynn ve Gilbert, 2003, **a.g.k.**, F29.

¹⁹⁹Genel müdür (commissioner) bir şirketteki CEO gibidir ancak çok daha geniş yetkileri bulunmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Lentze, 1995, **a.g.k.**, 69 vd.

²⁰⁰Wong, 2010, **a.g.k.**, 751; Flynn ve Gilbert, 2003, **a.g.k.**, F30.

2.2.3.3. *Franchise sistemi*

Kuzey Amerika’da ligler, “franchise sistemi” olarak adlandırılan bir yapı içinde örgütlenmiştir. Buradaki franchise kavramı, belirli bir bölgede, bir spor takımına sahip olmak veya işletmek için herhangi bir kişi veya kuruluşa verilen sözleşmeye dayalı hak anlamına gelmektedir. Kuzey Amerika’da, Avrupa’da olduğu gibi, ulusal ve uluslararası federasyon yapılanması da yoktur. Kulüp sahiplerinin bir araya gelmesiyle, çoğunlukla tüzel kişiliği de olmayan, ortak girişim olarak nitelendirilebilecek ligler vardır. Bu şekilde ortaya çıkan franchise sistemi, tipik bir franchise sistemi ile benzerlikler gösterse de, profesyonel spor ligleri ile bunlara üye kulüpler arasındaki ilişkiler kendine özgü nitelikler taşımaktadır.²⁰¹

Franchise sözleşmeleri, geniş anlamıyla bir çalışma sistemi olarak tanımlanmaktadır. Bu yönüyle Kuzey Amerika’daki spor ligleri, tipik bir franchise düzenlemesine benzemektedir. McDonalds örneği üzerinden hareket edecek olursak, kulüpler ile McDonalds’tan franchise alan restoranlar birbirleriyle örtüşmektedir.²⁰² Burada kulüplerin ligden, restoranın ise McDonalds’tan bağımsız sahipleri bulunmaktadır. Ancak her ikisi de bir ürünü halka satmaya yönelik ortak girişimin bir parçası olarak hareket eder ve franchise sisteminden bağımsız olarak bir gelir elde edemez. Franchise veren ile franchise alan arasındaki bu anlaşma, başka türlü gerçekleşmeyecek ekonomik faydaları kolaylaştırmak için yapılmaktadır.²⁰³

İyi bir franchise sistemi oluşturmak için spor ligleri ve McDonalds belirli kurallar koymuşlardır. Kulüpler ile restoran sahipleri, üyelik karşılığında bu kurallara uymayı kabul etmektedir. Bunun bir sonucu olarak McDonalds’ın iki farklı şehirdeki restoranında yiyeceğiniz klasik bir burgerin içeriği ve boyutları aynıdır. Aynı şekilde örneğin NBA’da, diğer düzenlemelerin yanı sıra, maçlarda müziğin ne kadar yüksek sesle çalınabileceği, maskotların sahada neler yapabileceği ve lig logosunun kullanım şekli gibi hususlar da NBA yönetimi tarafından belirlenir. Bu şekilde her iki sistemde de franchise verenin

²⁰¹N. Saenz (2010). Sports franchise bankruptcy: new way for team owners to escape league control. *Virginia Sports and Entertainment Law Journal*, 10 (1), s. 70.

²⁰²L. Goldman (1988). Sports, antitrust, and the single entity theory. *Tul. L. Rev.*, S. 63, s. 764.

²⁰³Saenz, 2010, **a.g.k.**, 70-71.

mallarının piyasaya sürüldüğü bir ağ oluşturulmaktadır.²⁰⁴ Bu ağ içinde bazı franchise alanlar, bu kalite ve değeri korumazsa tüm sistem zarar görür.²⁰⁵

Franchise sistemi, franchise veren için malların piyasaya sürüldüğü bir ağ iken, franchise alan için belirli hakların elde edilmesidir. Franchise alan, franchise verenin tek tip kurallarına uyma karşılığında, ortak girişimin bir parçası olma hakkını elde eder. Franchise sistemine üyelik olarak nitelendirebileceğimiz bu hak, franchise alanın elde ettiği en temel ve en önemli haktır. Örneğin bir McDonalds restoranı açmak isteyen bir kişi, franchise sözleşmesini güvence altına almadan, hamburger ve ketçap gibi ürünleri alıp işletmeyi işletmeye başlamaz. Aynı durum franchise sistemine dayalı ligler için de geçerlidir. Buna göre franchise sistemine dayalı bir ligde, potansiyel bir kulüp alıcısı, bir spor kulübünü yönetmek için elzem olan oyuncu sözleşmeleri ve stadyum hakları gibi varlıklara, lige giriş garantisi olmadan önemli miktarda harcama yapmaz. Ancak kendisine franchise sistemine üyelik hakkı tanınan kişi, kendisini garanti altına aldığı için bu harcamaları rahatlıkla yapabilir. Dolayısıyla franchise sistemine dayalı bir ligde, franchise sistemine üyelik hakkı elde edilmeden bir spor kulübünü satın almanın önemi bulunmamaktadır.²⁰⁶ Bu da lige üyelik olmadan kulüp ya da takım kurmanın veya satın almanın bir anlamı olmayacağını göstermektedir.

Kuzey Amerika’da ligler için söz konusu olan franchise sistemi yukarıda yer verilen yönleri ile tipik bir franchise sözleşmesine benzese de, yönetim ve hak sahipliği bakımından önemli farklılıklar da bulunmaktadır. McDonalds örneği üzerinden devam edecek olursak, McDonalds’ın şirket olarak ayrı bir tüzel kişiliği bulunmaktadır. Bu ayrı tüzel kişilik, McDonalds’ın ekonomik başarısını kolaylaştırmak ve işletme değerini korumak için kurallar koyarak franchise sistemini yönetir. Dolayısıyla franchise veren McDonalds şirketinin yönetimi ve malvarlığı, franchise alan restoran sahiplerinden ayrı ve bağımsızdır. Bir başka ifadeyle restoran sahipleri, McDonalds şirketinin ortağı olmadığı gibi yönetiminde de yer almaz.²⁰⁷

Buna karşılık MLB, NBA, NFL ve NHL gibi profesyonel spor liglerinin tüzel kişiliği bulunmamaktadır. Bunlar; kâr amacı gütmeyen ve tüzel kişiliği bulunmayan ortaklıklar (ortak girişim-joint venture) olarak örgütlenmiştir. Burada kulüpler, üstte ayrı

²⁰⁴Saenz, 2010, **a.g.k.**, 71.

²⁰⁵Goldman, 1988, **a.g.k.**, 764.

²⁰⁶Saenz, 2010, **a.g.k.**, 71-72.

²⁰⁷Saenz, 2010, **a.g.k.**, 73.

bir tüzel kişiliğin kendilerini kontrol etmesi yerine, kendilerini organize etmenin verimli bir yolu olarak franchise tipi bir sistemi benimsemiştir. Böylelikle spor liglerinde, dikey olarak ayrı tüzel kişiliği bulunan bir yapının aksine, ortak girişim çatısı altında sağlanan bir bütünleşme söz konusudur.²⁰⁸

Spor liglerinin aksine, bu liglere üye kulüpler, kâr amacı güden gerçek veya tüzel kişilere aittir. Franchise tipi sistemin işlemesi adına, üye kulüpler sözleşme ile yetkilerini bir yönetim organına devretmektedir. Lig komiseri başkanlığındaki bu yönetim organı, her bir kulüpten bir üyenin temsili ile oluşmaktadır. Ligin kuralları bu yönetim organı tarafından belirlenmektedir. Böylelikle üye kulüpler bir anlamda kendi koydukları kurallar ile yönetilmektedir. Bu kurallar, üye kulüplerin kendilerine ait olan ancak paylaşmayı kabul ettikleri malvarlıklarının kullanım alanını da düzenlemektedir. Bu nedenle lig, üye kulüpler arasındaki karmaşık sözleşmeler ağı olarak tanımlanabilir. Örneğin üye kulüplerin sahip olduğu bağımsız fikri mülkiyet hakları bulunmaktadır. Lig çatısı altında bir araya gelen üye kulüpler, bunların bir kısmını birbirleriyle paylaşmayı kabul etmektedir. Ancak bu sistemde, lig ile üye kulüpler arasında “lisans alan/ lisans veren” ilişkisi yoktur. Çünkü franchise veren lig, herhangi bir fikri mülkiyet hakkına sahip değildir. Bilakis bu haklar kulüplere aittir. Dolayısıyla bu sistemde, temel franchise yapısının özünü teşkil eden, marka lisansına dayalı kontrol hususu bulunmamaktadır. Bunun yerine lig kuralları üye kulüpleri kısıtlamaktadır.²⁰⁹

2.2.3.4. Kuzey Amerika Spor Modeli’nin diğer özellikleri

Kuzey Amerika’da okullar ve kolejler, spor organizasyonlarında temel bir rol oynamaktadır. Spor ile akademik eğitim arasında bir bütünlük söz konusudur.²¹⁰ Bu bütünlüğü sağlamak üzere üniversiteler ile kolejler arası sporu düzenleyen ve bu doğrultuda çeşitli turnuvalar organize eden beş adet gönüllülük esasına dayalı, gelir elde etme amacı gütmeyen federasyon tipi örgütlenme söz konusudur. Bunların içinde en önemlisi, Ulusal Kolej Sporları Federasyonu’dur (National Collegiate Athletics Association (NCAA)).²¹¹ NCAA’nın 1098’i kolej ve üniversiteler, 102’si ligler olmak

²⁰⁸Saenz, 2010, **a.g.k.**, 74.

²⁰⁹Saenz, 2010, **a.g.k.**, 74-76.

²¹⁰Nafziger, 2011, **a.g.k.**, 95.

²¹¹Diğerleri ise şunlardır: National Association of Intercollegiate Athletics (NAIA), National Christian College Athletic Association (NCCAA), National Junior College Athletic Association (NJCAA) ve United States Collegiate Athletic Association (USCAA). Bkz. M. J. Mitten vd. (2013). *Sports law and regulation: cases, materials, and problems*. (3. Baskı). New York: Wolters Kluwer Law & Business, s. 100.

üzere toplamda 1200 üyesi bulunmaktadır.²¹² NCAA'nın temel amacı, üniversite ve kolejler arası sporu, eğitim programının ayrılmaz bir parçası olarak sürdürüp eğitim ile spor birbirinden kopmadan öğrencinin sporculuğa devam etmesini sağlamak ve böylelikle amatör sporlar ile profesyonel sporlar arasında net bir sınır çizgisinin çizilmesini sağlamaktır.²¹³

Avrupa'da spor ligleri piramit yapıdadır. Amatör seviyenin üstünde genellikle üç ya da dört profesyonel lig bulunmaktadır. Bu liglerde başarılı olan kulüpler bir üst lige çıkarken başarısız olanlar bir alt lige düşmektedir. Kuzey Amerika'da ise spor organizasyonları genellikle kapalı lig sistemiyle yürütülmektedir. Özellikle büyük spor liglerinde, genellikle 30-32 kulüpten oluşan kapalı bir sistem söz konusudur. Bu liglere yeni bir kulübün girmesi başarıyla değil, ligdeki diğer kulüplerin onayı ile mümkün olmaktadır. Bir lige üyelik, kulüpler için temel ve kesin bir gerekliliktir. Kulüpler lige üye olduklarında lig organizasyonunun bir parçası haline gelmekte ve bazı haklara sahip olmaktadır. Lige üye olmadan bir kulübün bu hakları elde etmesi mümkün değildir. Bu durum, “Avrupa'da kulüpler olmadan lig olmaz, ABD'de lig olmadan kulüpler olmaz.” şeklinde ifade edilmektedir.²¹⁴

Kuzey Amerika dört büyük spor ligi olan MLB, NBA, NFL ve NHL ile futbol ligi MLS kapalı lig sistemiyle organize olmuştur. Bu liglere yeni kulüplerin girmesi genellikle büyük paraların ödenmesi ile mümkün olmaktadır. Örneğin 2002 yılında NFL'ye üye olan Houston Texans, bu üyelik için 700 milyon dolar ödeme yapmıştır.²¹⁵

Kapalı lig sisteminde kulüplerin ligden düşme korkusu bulunmamaktadır. Bu nedenle kulüp yönetimleri daha stressiz bir ortamda çalışıp daha doğru yatırım kararları alabilmektedir. Bu sistemde başarı olmazsa olmaz değildir. Bu da kulüplerin kâr maksimizasyonunu başarıya tercih etmelerini sağlayabilmektedir.²¹⁶ Bununla birlikte kulüpler genellikle aldıkları franchise ile bir bölge ya da şehirde tekel hakkına sahip olmaktadır. Kulüpler bu bölge veya şehirde bekledikleri gelirleri elde edemezse, lig ile

²¹²<https://www.ncaa.org/about/resources/media-center/ncaa-101/what-ncaa> (Erişim tarihi: 08.07.2021).

²¹³National Collegiate Athletics Association Constitution, Article 1.3.1. Bkz. <https://web3.ncaa.org/lstdbi/search/bylawView?id=1> (Erişim tarihi: 08.07.2021).

²¹⁴Nafziger, 2011, **a.g.k.**, 95-96.

²¹⁵J. Jasina ve K. Rothhoff (2012). A model of promotion and relegation in league sports. *Journal of Economics and Finance*, 36 (2), s. 304.

²¹⁶W. Andreff (2011). Some comparative economics of the organization of sports: competition and regulation in North American vs. European professional team sports leagues. *The European Journal of Comparative Economics*, 8 (1), s. 9.

anlaşma yaparak başka bir bölge veya şehre taşınabilmektedir.²¹⁷ Öte yandan kapalı lig sisteminde, ülkenin birçok şehrinin ligde kulübünün olmaması gibi bir durum ortaya çıkabilmektedir. Bu da liglerde kulübü olmayan şehirlerdeki sporseverlerin o spora daha mesafeli olması sonucunu doğurabilmektedir.

Avrupa Spor Modeli'nde rekabet dengesi, takımlara ve oyunculara getirilen kısıtlamalar üzerinden sağlanmaz. Buna karşılık Kuzey Amerika Spor Modeli'nde takımlar ve oyuncular üzerindeki kısıtlamalar sistemin önemli bir parçasıdır. Özellikle sözleşmeye dayalı kısıtlamalar, oyuncu seçme sistemi (draft system) ve tavan ücret uygulaması gibi hususlar sistemin birer yapı taşıdır.²¹⁸

Sözleşmeye dayalı kısıtlamalar ligden lige farklılıklar göstermektedir. Bu kısıtlamalar genel olarak bir oyuncunun kulübüne verdiği hizmet süresi ve koşulları dikkate alınarak belirlenmektedir. Buna bağlı olarak bir kulüple sözleşme yapmayı reddeden bir oyuncunun başka kulüplerle sözleşme yapması bir süreliğine yasaklanabilmektedir.²¹⁹

Oyuncu seçme sistemi, kulüplerin, lige yeni katılacak oyuncuları hangi koşullarda ve hangi sıralamayla transfer edebileceğini belirleyen bir sistemdir. Ligden lige farklılıklar olsa da, genellikle ligin genel müdürü, yeni oyuncuların seçimi için kulüpler arasında bir sıralama belirlemektedir. Bu sıralama belirlenirken, takımlar arasında denge sağlamak adına, geçen sezonun en kötü performans gösteren kulübü ilk seçim hakkına sahip olmaktadır. Böylelikle sezonu başarısız geçiren kulüplerin daha iyi oyuncuları seçerek daha iyi takımlar kurmasının önü açılmaktadır.²²⁰

Kuzey Amerika profesyonel spor liglerinde, ligler veya takım sahipleri ile oyuncu birliği sendikaları arasında her yıl toplu iş sözleşmesi yapılmaktadır. Toplu iş sözleşmesi ile belirlenen en önemli husus, ilgili spordan elde edilecek gelirlerin kulüpler ile oyuncular arasında hangi oranda paylaşılacağıdır. Bu belirlendikten sonra bir kulübün, oyuncu ücret ve diğer giderleri için harcayabileceği toplam miktar belirlenmektedir. Bu toplam harcama miktarı, NFL ve NHL'de katı şekilde uygulanmakta ve kulüplerin belirlenen miktarı aşması yasaklanmaktadır. NBA'de ise kulüpler belirlenen miktarı

²¹⁷Andreff, 2011, **a.g.k.**, 7.

²¹⁸Nafziger, 2011, **a.g.k.**, 97.

²¹⁹Nafziger, 2011, **a.g.k.**, 97.

²²⁰Nafziger, 2011, **a.g.k.**, 98.

aştıkları takdirde lüks vergisine tâbi olmaktadır. Öte yandan sadece toplam harcama miktarı için değil, bireysel oyuncu ücretleri için de taban ve tavan uygulamaları söz konusudur.²²¹

2.3. Uluslararası Örgütlenme

2.3.1. Uluslararası Olimpiyat Komitesi

Uluslararası Olimpiyat Komitesi 23 Haziran 1894'te kurulmuştur. İlk olimpiyat oyunları ise 1896 yılında Atina'da yapılmıştır.²²² UOK Olimpik Şart (Olympic Charter)²²³ m. 15/1'e göre, UOK; İsviçre Federal Konseyi tarafından tanınan, özel hukuk hükümlerine göre süresiz olarak dernek statüsünde kurulmuş, uluslararası bir tüzel kişiliktir. Bu dernek, İsviçre Medeni Kanunu m. 60 ve devamındaki hükümlere göre kurulmuştur.²²⁴ UOK'un merkezi, Olimpiyat Başkenti olarak kabul edilen İsviçre'nin Lozan kentindedir (Olimpik Şart m. 15/2).

Olimpiyat Oyunları dört yılda bir yapılmaktadır. 1924 yılına kadar sadece Yaz Olimpiyat Oyunları düzenlenmekteydi. 1924 yılından itibaren UOK, yine dört yılda bir kez olmak üzere, Kış Olimpiyat Oyunları'nı da düzenlemeye başlamıştır. 1992 yılına kadar Yaz ve Kış Olimpiyat Oyunları aynı yılda yapılmaktaydı. Bu tarihten sonra, Kış Olimpiyat Oyunları'nın Yaz Olimpiyat Oyunları'ndan iki yıl sonra yapılmasına karar verilmiş ve bunun ilk uygulaması olarak 1994 yılında Kış Olimpiyat Oyunları düzenlenmiştir.

Olimpik Şartta, Olimpizmin Temel İlkeleri yedi madde halinde düzenlenmiştir. Buna göre olimpizm; beden, irade ve zihnin tüm niteliklerini bir denge içinde yücelten ve birleştiren bir hayat felsefesidir. Sporu kültür ve eğitimle harmanlayan olimpizm; çabanın verdiği haz, iyi örnek olmanın eğitsel değeri, sosyal sorumluluk ve evrensel temel etik

²²¹R. Simmons ve D. J. Berri (2019). Labor markets in professional team sports. *Sports (and) Economics, FUNCAS Social and Economic Studies* 7. (Ed: J. Garcia), Madrid: Funcas, s. 247; M. J. Parlow (2020). Restarting professional sports during a global pandemic. *U. Louisville L. Rev.*, 59 (2), s. 234-235; C. Ç. Ötken ve T. Çolakoğlu (2017). Salary cap system in NBA and adaptability to Turkish basketball leagues NBA'de uygulanan salary cap sistemi ve Türkiye basketbol liglerine uyarlanabilirliği. *Journal of Human Sciences*, 14 (1), s. 964-965.

²²²<https://www.olympic.org/about-ioc-olympic-movement> (Erişim tarihi: 30.01.2020).

²²³UOK Olimpik Tüzüğü için bkz. <https://www.olympic.org/documents/olympic-charter> (Erişim tarihi: 26.09.2021).

²²⁴K. Erkiner (2011). *Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve spor hukuku*. Spor Hukuku Enstitüsü, s. 12. <http://www.sporhukuku.org.tr/uluslararasi-olimpiyat-komitesi-ve-spor-hukuku/> (Erişim tarihi: 28.01.2020).

ilkelere saygı temelinde bir hayat biçimi yaratmayı amaçlamaktadır. Olimpizmin amacı; insanlık onurunun korunduğu barışçıl bir toplumun oluşmasını teşvik eden bakış açısıyla, sporu, insanoğlunun uyum içinde gelişimine hizmet eden bir noktaya taşımaktır. Olimpik hareket; UOK'un üstün otoritesi altında, olimpizmin değerlerinden esinlenen tüm gerçek ve tüzel kişilerin gerçekleştirdiği uyumlu, organize, evrensel ve kalıcı eylemdir.

Olimpizmin Temel İlkeleri arasında spor hakkına da yer verilmiştir. Buna göre spor yapmak bir insan hakkıdır. Herhangi bir ayırım gözetilmeksizin ve olimpik ruh içinde her bireyin, spor yapma olanağına sahip olması gerekir. Bu olimpik ruh; dostluk, dayanışma ve adil oyundan beslenen karşılıklı anlayışa dayanmaktadır.

Olimpik hareketin üç temel bileşeni şunlardır: Uluslararası Olimpiyat Komitesi, uluslararası spor federasyonları ve ulusal olimpiyat komiteleri (Olimpik Şart m. 1/2). Bunlara ek olarak; ulusal dernekler, uluslararası spor federasyonları ve ulusal olimpiyat komitelerine bağlı kulüpler veya kişiler, sporcular, hakemler, antrenörler ve diğer spor görevlileri ile teknisyenler de olimpik hareketin bileşenleri arasında yer almaktadır (Olimpik Şart m. 1/3). Olimpik harekete bağlı tüm kişi veya organizasyonlar, Olimpik Şartın hükümlerine tâbidir ve bunlar UOK'un aldığı kararlara uymak zorundadır (Olimpik Şart m. 1/4). Olimpik Şart m. 1'de yer alan hükümler birlikte değerlendirildiğinde, UOK'un doğrudan kulüplere ve bu arada spor anonim şirketlerine yönelik düzenlemeler yapabileceğini görmekteyiz.

UOK'un aldığı kararlar kesindir. Bu kararların uygulanması ve yorumuyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar, sadece yönetim kurulu tarafından çözülebilir. Ancak belirli durumlarda, Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) huzurunda, tahkim yoluyla çözülmesi de mümkündür (Olimpik Şart m. 61/1). Olimpiyat Oyunları sırasında veya bu oyunlarla bağlantılı olarak ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümü için başvurulacak yargı yolu tahkimdir. Bu konuda CAS, münhasır yetkili kılınmıştır. CAS yargılaması, CAS Spor Tahkim Kodu (Code of Sports-Related Arbitration) gereğince yapılır (Olimpik Şart m. 61/2).

2.3.2. Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS)

1980'li yılların başında uluslararası spor uyuşmazlıklarının sayısı artmakta, spor kuruluşları farklı ülkelerde birbirinden farklı yargılama kuralları çerçevesinde kendilerini

savunmak zorunda kalmaktaydı.²²⁵ Bağımsız ve bağlayıcı karar alacak bir mahkemenin olmayışı, bazı uluslararası spor federasyonlarını bu yönde çalışmalar yapmaya sevk etmiştir. 1981 yılında UOK Başkanı Juan Antonio Samaranch, uluslararası bir spor mahkemesi kurulması fikrini ortaya koymuş ve bu fikrin kabul görmesiyle UOK bünyesinde çalışmalara başlanmıştır.²²⁶ Burada amaç; uluslararası uyuşmazlıkları çözmeye yetkili ve usul hukuku açısından esnek, hızlı ve ucuz yargılama yapacak özel bir tahkim otoritesi kurmaktır.²²⁷ 1983 yılında yapılan UOK Genel Kurulu'nda CAS'ın Statüsü onaylanmış ve 1984 yılında yürürlüğe girmiştir.²²⁸

1993 yılında İsviçre Federal Mahkemesi'nin verdiği bir kararda²²⁹ CAS ile UOK arasındaki ilişki irdelenmiş; CAS'ın neredeyse tamamen UOK tarafından finanse edilmesi, CAS Statüsünün değiştirilmesinde UOK'un yetkili olması,²³⁰ CAS üyelerinin bir kısmının UOK ve onun başkanı tarafından belirlenmesi²³¹ hususlarına dikkat çekilerek, CAS ile UOK arasında organik ve ekonomik bir bağlılığın olduğu ifade edilmiştir.²³² Bu karar CAS için bir dönüm noktası olmuş ve 1994 yılında Paris'te

²²⁵I. Blackshaw (2003). The Court of Arbitration for Sport: an international forum for settling disputes effectively within the family of sport. *Entertainment Law*, 2 (2), s. 63; M. Coccia (2013). International sports justice: The Court Of Arbitration For Sport. *European Sports Law And Policy Bulletin* 1/2013, s. 24. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2541849&download=yes (Erişim tarihi: 05.02.2020).

²²⁶Bu çalışmaları yürütme görevi, o dönem UOK üyesi ve Uluslararası Adalet Divanı hâkimi olan Kéba Mbaye'ye verilmiştir. Blackshaw, 2003, **a.g.k.**, 63; K. Erkiner (2010). *Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi CAS 2010 değişikliklerini içeren açıklamalı İngilizce-Türkçe mevzuatı*. (2. Baskı). İstanbul: XII Levha Yayınları, s. 9; Coccia, 2013, **a.g.k.**, 24; Ayrıca bkz. <https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html> (Erişim tarihi: 06.02.2020).

²²⁷<https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html> (Erişim tarihi: 06.02.2020).

²²⁸CAS, 1986 yılında Strazburg'da imzalanan ve 1991 yılında yürürlüğe giren Uluslararası Hükümetdışı Örgütlerin Hukuki Kişiliklerinin Tanınmasına İlişkin Avrupa Konvansiyonu (European Convention on the Recognition of the Legal Personality of International Non-Governmental Organisations) kapsamında tanınmıştır. Bkz. Nuray Ekşi (2015). *Spor tahkim hukuku*. İstanbul: Beta Yayınları, s. 507-508; Erkiner, 2010, **a.g.k.**, 9. Türkiye tarafından henüz onaylanmayan bu Konvansiyonun metni ve taraf olan devletler için bkz. <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/124> (Erişim tarihi: 05.02.2020).

²²⁹İsviçre Federal Mahkemesi tarafından "Gundel v FEI" davasında verilen bu kararın tam metni için bkz. *Digest of CAS Awards I, 1986-1998*. (Ed: M. Reeb). Kluwer Law International 1998, s. 545-559.

²³⁰CAS Statüsü, UOK Yönetim Kurulu'nun önerisi üzerine, sadece UOK Genel Kurulu tarafından değiştirilebiliyordu. Bkz. <https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html> (Erişim tarihi: 06.02.2020).

²³¹O dönem CAS'ın 60 üyesi bulunmaktaydı ve bu üyeler UOK, ulusal olimpiyat komiteleri, uluslararası spor federasyonları ve UOK başkanı tarafından seçilmekteydi. Bunlardan her birine 15 üye seçme hakkı tanınmıştı. Bkz. I. Blackshaw (2013). CAS 92/A/63 Gundel v FEI. *Leading Cases in Sports Law*. (Ed: J. Anderson). ASSER International Sports Law Series, T.M.C. Asser Press, s. 67. Ayrıca o dönem UOK başkanı, CAS'ın da başkanı sayılmaktaydı. Bkz. D. Kane (2003). Twenty years on: an evaluation of The Court of Arbitration for Sport. *Melbourne Journal of International Law*, 4 (2), s. 614.

²³² Blackshaw, 2013, **a.g.k.**, 68; Kane, 2003, **a.g.k.**, 616.

imzalanan Uluslararası Spor Tahkim Konseyi'nin Kuruluşuna İlişkin Anlaşma²³³ ile Uluslararası Spor Tahkim Konseyi (ICAS) kurulmuştur. Bunun sonucu olarak idari yapı ile yargılama yetkilerinin iki farklı organ tarafından yürütülmesine karar verilmiştir. Buna göre idari yapı ile finansman işlerini yönetim organı olan ICAS yürütecek; yargılama yetkisi ise yargılama organı olan CAS'ta olacaktır.²³⁴ ICAS'ın amacı; sporla ilgili uyuşmazlıkların tahkim veya arabuluculuk yoluyla çözümlenmesini kolaylaştırmak, CAS'ın bağımsızlığını ve tarafların haklarını korumaktır. CAS'ın idari yapısı ve finansmanından ICAS sorumludur (CAS Kodu S2).²³⁵

CAS ve ICAS'ın merkezi İsviçre'nin Lozan kentindedir. Başvuru açısından kolaylık sağlamak için Avustralya'nın Sydney ve ABD'nin New York kentlerinde iki yerel CAS klemi kurulmuştur. Bunun dışında CAS, 1996 yılından bu yana Yaz ve Kış Olimpiyat Oyunları, UEFA Avrupa Şampiyonası, FIFA Dünya Kupası ve diğer bazı uluslararası spor organizasyonlarında geçici görevli ad hoc tahkim mahkemeleri de kurmaktadır.²³⁶ Belirtmek gerekir ki tahkim yeri neresi olursa olsun, hakem kararının Lozan'da verildiği kabul edilmektedir. Bunun altında yatan temel sebep, tüm yargılamalarda aynı usul hukukunun uygulanmasını ve hakem kararlarına karşı iptal davalarının sadece İsviçre Federal Mahkemesi'nde açılmasını sağlayarak, spor uyuşmazlıklarında yeknesak bir uygulama oluşturmaktır.²³⁷

CAS Kodu incelendiğinde, sporla doğrudan veya dolaylı ilgisi bulunan tüm uyuşmazlıkların CAS tahkimine tâbi kılındığını görmekteyiz. Nitekim CAS Kodu R27/2'ye göre; sporla ilgili temel konuları veya parasal konuları veya sporun uygulanması veya geliştirilmesi ile ilgili konuları içeren tüm uyuşmazlıklar CAS tahkimine tâbidir. Bunun da ötesinde sporla ilgili veya bağlantılı her türlü konu veya

²³³Kısaca "Paris Anlaşması" olarak da bilinen bu Anlaşma, spor dünyasını en üst düzeyde temsil eden kişi ve kuruluşlar tarafından imzalanmıştır. Bunlar arasında; UOK başkanları, Uluslararası Yaz Olimpiyatları Federasyonları Birliği (ASOIF), Uluslararası Kış Sporları Federasyonları Birliği (AIWF) ve Ulusal Olimpiyat Komiteleri Birliği (ANOC) sayılabilir. Bkz. <https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html> (Erişim tarihi: 06.02.2020).

²³⁴Ekşi, 2015, **a.g.k.**, 509; Erkiner, 2010, **a.g.k.**, 25.

²³⁵Toplam 70 maddeden oluşan CAS Kodu iki bölüme ayrılarak hazırlanmıştır. İlk bölümde Sporla İlgili Uyuşmazlıkların Çözümünde Görev Alan Organların Statüsü (Statutes of the Bodies Working for the Settlement of Sports-Related Disputes) düzenlenmiştir. Bu bölüm İngilizce "Statute", Fransızca "Statut" sözcükleri dikkate alınarak "S" harfiyle numaralandırılmıştır. CAS Kodu S1-S26 maddeleri bu bölümü oluşturmaktadır. İkinci bölümde ise Usul Kuralları (Procedural Rules) düzenlenmiştir. Bu bölüm ise İngilizce "Rules", Fransızca "Reglement" sözcükleri dikkate alınarak "R" harfiyle numaralandırılmıştır. CAS Kodu R27-R70 maddeleri bu bölümü oluşturmaktadır. Erkiner, 2010, **a.g.k.**, 25.

²³⁶Erkiner, 2010, **a.g.k.**, 6; Ekşi, 2015, **a.g.k.**, 512-513.

²³⁷Coccia, 2013, **a.g.k.**, 29-30; Ekşi, 2015, **a.g.k.**, 512.

faaliyete ilişkin uyuşmazlıklar da CAS'a götürülebilir. Böylelikle CAS tahkim yargılamasının konu itibariyle oldukça geniş bir alanı kapsadığını söylemek mümkündür. Nitekim CAS'ın kurulduğu günden bu yana CAS önüne giden hiçbir uyuşmazlık sporla ilgili olmadığı gerekçesiyle reddedilmemiştir.²³⁸ Belirtmek gerekir ki bir federasyonun, derneğin veya diğer bir sportif kuruluşun taraf olduğu uyuşmazlıkların CAS tahkimine tâbi kılınabilmesi için, söz konusu kuruluşların statülerinde (tüzüklerinde) veya yaptıkları diğer düzenlemelerde ya da yaptıkları özel bir sözleşmede CAS'ın yetkisini kabul etmeleri gerekmektedir (CAS Kodu S1).

CAS tahkim yargılaması, temel olarak ilk derece ve temyiz tahkim yargılaması olarak iki usulde yapılmaktadır. Bunun yanında dopinge ilgili uyuşmazlıkların çözümü için 2019 yılında Anti-doping Tahkim Dairesi kurulmuştur.²³⁹ Şu an itibariyle CAS bünyesinde üç tahkim dairesi bulunmaktadır. Bunlar; Olağan (İlk Derece) Tahkim Dairesi, Temyiz Tahkim Dairesi ve Anti-doping Tahkim Dairesi'dir (CAS Kodu S3 ve S20).

Şayet CAS önüne getirilen uyuşmazlık daha önce başka bir mercii tarafından çözümlenmemiş, ilk yargı mercii olarak CAS'a başvurulmuş ise, ilk derece tahkim yargılaması söz konusu olur ve olağan tahkim usulü işletilir. Bunun için taraflar arasında CAS'ın yargılama yetkisini öngören bir anlaşma yapılmış olması veya sportif kuruluşların yaptıkları düzenlemelerde buna izin veren bir tahkim hükmünün bulunması gerekmektedir (CAS Kodu R27/1). Sporla ilgili her türlü sözleşmeye tahkim şartı konularak veya bu sözleşmelere ek bir tahkim sözleşmesi yapılarak CAS'a yetki verilmesi mümkündür. Tahkim sözleşmesi uyuşmazlık çıkmadan önce yapılabileceği gibi uyuşmazlık çıktıktan sonra da yapılabilir (CAS Kodu R27/1). Bu nedenle sadece sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıklar için değil, haksız fiilden kaynaklanan uyuşmazlıklar için de CAS'a gidilmesi mümkündür.

Öte yandan ilgili federasyon veya sportif kuruluşun münhasıran kendi kurullarına yetki tanıdığı uyuşmazlıklar bakımından, tarafların CAS'ı ilk derece tahkim mercii olarak belirlemiş olması durumunda, bu uyuşmazlıkların doğrudan CAS'a götürülüp

²³⁸W.Sternheimer ve H. Le Lay (2012). Arbitrages ordinaires pouvant être soumis au Tribunal Arbitral du Sport. *Bulletin TAS/ CAS Bulletin* 2012/I, s. 49; H. Özdemir Kocasakal (2013). *Sportif uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözümü ve spor tahkim mahkemesi*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 178.

²³⁹CAS Kodunda 2019 yılında yapılan değişiklikler için bkz. https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Amendments_Code_2019_en_.pdf (Erişim tarihi: 26.02.2020).

götürülemeyeceği tartışması gündeme gelebilir. CAS, 2007 yılında verdiği *Del Bosque ve Diğerleri/Beşiktaş Kararı*'nda,²⁴⁰ o dönem TFF kurullarının münhasır yetkisini öngören düzenlemelere rağmen, tarafların yaptıkları özel sözleşmede CAS'ı ilk derece tahkim mercii olarak belirlemelerine istinaden, kendisini uyuşmazlığı incelemeye yetkili görmüştür. CAS, İsviçre Uluslararası Özel Hukuk Hakkında Federal Kanunun 176. maddesini dayanak göstererek, yabancı hukukun münhasır yargı yetkisi veren emredici hükümlerinin ilkesel olarak uygulanabilir nitelikte olmadığına, bu noktada tek istisnanın, yabancı emredici hükümlerin uygulanmasının kamu düzeni açısından gerekli olması durumu olduğuna karar vermiştir. CAS'a göre, TFF kurullarına tanınan münhasır yargılama yetkisine ilişkin emredici hükümler, CAS'ın yetkisini ortadan kaldırmaya neden olabilecek bir kamu düzeni sorunu oluşturmamaktadır.²⁴¹ CAS Kodu R27 ve diğer ilgili hükümleri incelediğimizde de, böylesi bir durumda CAS'a başvurulmasına engel teşkil edecek bir hükmün olmadığını görmekteyiz. Sonuç olarak uyuşmazlığın taraflarının CAS'ı ilk derece tahkim mercii olarak belirlemiş olması durumunda, federasyonlar ve diğer sportif kuruluşlar kendi kurullarına münhasır yetki tanımış olsa dahi, şayet kamu düzenine bir aykırılık söz konusu değilse CAS'a başvuru mümkündür.²⁴²

Söz konusu uyuşmazlığın ilgili federasyon veya sportif kuruluşun yetki alanına girmediği veya ilgili federasyon veya sportif kuruluşun kendi kurulları yanında ilk derece tahkim mercii olarak CAS yargılamasına da imkân tanıdığı durumlarda,²⁴³ taraflar arasında akdedilen sözleşme hükümlerine göre hareket edilir ve doğrudan CAS'a gidilebilir.²⁴⁴ Bu durumda CAS'ın yargılama yetkisinin olup olmadığına yönelik herhangi bir tartışma söz konusu olamaz.

CAS'ın temyiz tahkim yargılamasına başvurulduğunda temyiz tahkim usulü işletilir. Bunun için bazı koşullar öngörülmüştür. İlk koşul, ilgili uyuşmazlığın daha önceden başka bir mercii tarafından çözümlenmiş olmasıdır. Bu mercii bir federasyon,

²⁴⁰Kararın Türkçe çevirisi için bkz. B. Aktürk (2007). Spor tahkim mahkemesinin 9 Şubat 2007 tarihli *Del Bosque ve diğerleri/Beşiktaş kararı*. *İstanbul Barosu Dergisi Spor Hukuku Özel Sayısı*, Özel Sayı 3, s. 237-269. Kararın orijinal metni için bkz. <http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1055.pdf#search=del%20bosque> (Erişim tarihi: 26.02.2020).

²⁴¹Aktürk, 2007, **a.g.k.**, 256-257.

²⁴²Aynı yönde görüşü için bkz. Özdemir Kocasakal, 2013, **a.g.k.**, 188-189.

²⁴³İstisnai bazı durumlarda sportif kuruluşların kendi bünyesinde tahkim kurulu oluşturmak yerine doğrudan CAS'a yetki verildiği de görülmektedir. Örneğin Avustralya Olimpiyat Komitesi, dopinge ilgili ulusal düzeydeki uyuşmazlıklar bakımından, Sydney'de bulunan CAS daimi bürosuna ilk derece tahkim yetkisi vermiştir. Bkz. Özdemir Kocasakal, 2013, **a.g.k.**, 175.

²⁴⁴Özdemir Kocasakal, 2013, **a.g.k.**, 168 vd.

konfederasyon veya başka bir sportif kuruluş olabilir. İkinci koşul, bu sportif kuruluşun statü veya tüzüğünde ya da diğer düzenlemelerinde veya özel olarak akdedilmiş bir sözleşmesinde CAS'ın temyiz tahkim mercii olarak öngörülmüş olmasıdır (CAS Kodu R27/1 ve R47/1). Üçüncü ve son koşul ise, temyiz tahkim mercii olarak CAS'a başvuran kişinin iç hukuk yollarını tüketmiş olmasıdır. Bir başka ifadeyle bu kişinin, ilk yargı mercii olan sportif kuruluşun statü veya tüzüğünde ya da diğer düzenlemelerinde öngörülen başvuru yollarını tüketmiş olması gerekmektedir (CAS Kodu R47/1).

Bunların yanında CAS'ın arabuluculuk yaptığını da belirtmek gerekir. Arabuluculuk usulü, CAS Kodundan ayrı şekilde düzenlenmiş CAS Arabuluculuk Kurallarına göre yürütülmektedir (CAS Kodu S20).²⁴⁵ Buna karşın kuruluşundan itibaren tavsiye kararları veren CAS'ın, tavsiye usulüne ilişkin CAS Kodu R60-62 ve R66 maddeleri 2012 yılında yürürlükten kaldırılmıştır.²⁴⁶ Sonuç olarak bugün itibarıyla CAS'ta beş ayrı usulden bahsetmek mümkündür:

- a) Olağan tahkim usulü
- b) Temyiz tahkim usulü
- c) Anti-doping tahkim usulü
- d) Ad hoc tahkim usulü
- e) Arabuluculuk usulü.

²⁴⁵CAS Arabuluculuk Kuralları için bkz. <https://www.tas-cas.org/en/mediation/rules.html> (Erişim tarihi: 02.03.2020).

²⁴⁶CAS Genel Sekreteri tarafından tavsiye usulüne son verilmesine ilişkin olarak iki neden gösterilmiştir. Birinci neden, 1990'lı yılların ikinci yarısından itibaren başvuru sayısının giderek düşmesi idi. İkinci neden ise, son yıllarda yapılan başvurular ile birlikte tavsiye usulünün temel amacından sapması idi. Tavsiye usulünün öngörülmesinin altında yatan temel amaç, spor kuruluşlarının, spor kurallarının yorumuna ilişkin sorularına cevap bulmak ve çelişen spor kurallarından kaynaklanan sıkıntılarını gidermekti. Bunun için de spor kuruluşlarının, CAS'tan tarafsız resmî görüş almalarına olanak tanınmıştı. Ancak son dönemlerde sıklıkla görüldüğü üzere, tavsiye usulünden yararlanmak için başvuru yapanların tek amacı, devam eden veya yakın tarihte ortaya çıkabilecek uyuşmazlıklarla ilgili, bağlayıcı olmasa dahi söz konusu uyuşmazlıkların sonuçlandırılmasında tartışılmayacak derecede belirli bir etkiye sahip olacak ve otorite olarak kabul edilen bir kurum tarafından verilmiş bir görüş elde etmektir. Ancak bu durum sporu yönetenlerin sporcular karşısında yersiz bir avantaj sağlamasına neden oluyordu. Çünkü CAS Kodu R60 gereği sporcuların tavsiye usulüne başvurması mümkün değildi. Bkz. A. Rigozzi ve E. Hasler (2013). *Sports arbitration under the CAS Rules. Arbitration in Switzerland: the practitioner's guide*. (Ed: M. Arroyo), The Netherlands: Kluwer Law International, s. 1061. CAS tavsiye usulüne; UOK, uluslararası federasyonlar, ulusal olimpiyat komiteleri, Dünya Anti-Doping Ajansı, Olimpiyat Oyunları organizasyon komiteleri ve 2010 yılında yapılan değişiklikle UOK tarafından tanınan teşkilatlar başvurabiliyordu. Bkz. Erkiner, 2010, **a.g.k.**, 74.

2.3.3. Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA)

Orijinal adı *The Union des Associations Européennes de Football* olan Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA), 15 Haziran 1954 yılında İsviçre'nin Basel kentinde kuruldu. Avrupa futbolunun çatı kuruluşu olarak kabul edilen UEFA, dünya futbolunu yöneten FIFA tarafından tanınan altı kıta konfederasyonundan birisidir. 31 ulusal futbol federasyonunun katılımıyla kurulan UEFA'nın şu anda 55 üyesi bulunmaktadır.²⁴⁷

UEFA, İsviçre Medeni Kanununun 60 ve devamı maddelerine göre kurulmuş ve tescil edilmiş, politik ve dini açıdan tarafsız bir dernek statüsündedir (UEFA Statüsü m. 1/1).²⁴⁸ Şu anda merkezi İsviçre'nin Nyon kentindedir.²⁴⁹

UEFA'nın en temel amaçlarından birisi, Avrupa düzeyindeki uluslararası futbol turnuva ve yarışmalarını düzenlemek ve yönetmektir (UEFA Statüsü m. 2/1-d). Bu anlamda UEFA'nın ilk turnuva organizasyonu, kuruluşundan hemen sonra 1955 yılından itibaren başlayan ve Avrupa kıtasındaki ulusal liglerde şampiyon olan takımların katıldığı Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası'dır.²⁵⁰ Bu organizasyonu, milli takımlar düzeyinde yapılan ve 1958 yılında hayata geçirilen Avrupa Uluslar Kupası takip etmiştir.²⁵¹ UEFA ilerleyen yıllarda farklı adlar ile birçok turnuva ve yarışma düzenlemiştir.²⁵²

Avrupa kıtasında yer alan ve Birleşmiş Milletler tarafından bağımsız bir devlet olarak tanınmış her ülkenin ulusal futbol federasyonu, kendi ülkesi sınırları içinde futbolla ilgili konuların düzenlenmesi ve uygulanmasından sorumlu olmak şartıyla, UEFA'ya üye olabilir. (UEFA Statüsü m. 5/1) İstisnai durumlarda, başka bir kıtada yer alan bir ulusal futbol federasyonu, o kıtanın Konfederasyonuna veya başka bir

²⁴⁷<https://www.uefa.com/insideuefa/about-uefa/history/> (Erişim tarihi: 05.03.2020).

²⁴⁸UEFA Statüsü için bkz.

https://documents.uefa.com/search/all?filters=FT_ContentType_custom~%2522UEFA+Statutes%2522&content-lang=en-GB (Erişim tarihi: 05.01.2022).

²⁴⁹UEFA Statüsü, UEFA'nın merkezini İsviçre olarak belirlemiş ancak merkezin hangi kentte olacağı konusunda yönetim kuruluna yetki vermiştir (UEFA Statüsü m. 1/2). Basel'de kurulan UEFA'nın ilk merkezi Paris'tir. 1960'ta merkezini İsviçre'nin federal başkenti Bern'e taşıyan UEFA, 1995 yılında merkez olarak Nyon'u seçmiş ve o tarihten bu yana Nyon'da ikamet etmektedir. Bkz. <https://www.uefa.com/insideuefa/about-uefa/history/> (Erişim tarihi: 05.03.2020).

²⁵⁰1992 yılından itibaren kulüpler arası yarışmalarda önemli değişiklikler yapan UEFA, bu turnuvanın adını da "UEFA Şampiyonlar Ligi" olarak değiştirmiştir. Bkz. <https://www.uefa.com/insideuefa/about-uefa/history/> (Erişim tarihi: 07.03.2020).

²⁵¹Bu turnuvanın adı 1968 finallerinden itibaren "UEFA Avrupa Futbol Şampiyonası" olarak değiştirilmiştir. Bkz. <https://www.uefa.com/insideuefa/about-uefa/history/> (Erişim tarihi: 07.03.2020).

²⁵²Ayrıntılı bilgi için bkz. <https://www.uefa.com/insideuefa/about-uefa/history/> (Erişim tarihi: 07.03.2020).

Konfederasyona üye olmaması ve UEFA üyeliğinin FİFA tarafından onaylanması koşuluyla üyeliğe kabul edilebilir (UEFA Statüsü m. 5/2).²⁵³

2.3.4. Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FİFA)

Orijinal adı *The Fédération Internationale de Football Association* olan Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FİFA), yedi Avrupa futbol ülkesinin katılımıyla 1904 yılında kurulmuştur.²⁵⁴ Şu anda 211 ülke federasyonunun üye olduğu FİFA, aynı zamanda altı kıta konfederasyonunun da desteğini almaktadır.²⁵⁵

FİFA, İsviçre Medeni Kanununun 60 ve devamı maddelerine göre kurulmuş ve tescil edilmiş bir dernek statüsündedir, merkezi İsviçre'nin Zürih kentindedir (FİFA Statüsü m. 1).

FİFA'nın temel amaçlarını kısaca şöyle sıralayabiliriz: Futbol oyununu sürekli olarak geliştirmek ve futbolu küresel olarak tanıtmak; uluslararası yarışmalar düzenlemek; futbol ve ilgili diğer konularda talimat ve diğer düzenlemeleri hazırlamak ve bunlara uyulmasını sağlamak; FİFA Statü, talimat ve kararları ile Oyun Kurallarının ihlal edilmesini önlemek amacıyla her türde futbol kuruluşunu denetlemek; futbol oyununa ulaşılabilirliği sağlamak ve cinsiyet ve yaştan bağımsız olarak isteyen herkesin katılımını sağlamak; kadın futbolunun gelişimini ve futbol yönetiminin her kademesinde kadınların tam katılımını teşvik etmek; dürüst, etik ve adil oyunu teşvik etmektir (FİFA Statüsü m. 2).

Kendi ülkesinde futbolun örgütlenmesi ve denetiminden tüm yapısıyla sorumlu olan her federasyon FİFA üyesi olabilir (FİFA Statüsü m. 11/1). Sadece hâlihazırda bir konfederasyona üye olan federasyonlar üye olarak kabul edilir (FİFA Statüsü m. 11/2). Henüz bağımsızlık kazanmamış bir bölgede yer alan federasyonlar, bağlı oldukları ülkedeki üye federasyonun izni ile FİFA'ya kabul için başvurabilir (FİFA Statüsü m.

²⁵³Benzer bir hükme FİFA Statüsünde de yer verilmiş, ek olarak üyelik için başvuran federasyonun coğrafi olarak bulunduğu kıtadaki konfederasyondan da görüş alınacağı belirtilmiştir (FİFA Statüsü m. 22/2). Bu duruma örnek olarak; Azerbaycan, Kazakistan, İsrail gibi ülkelerin ulusal futbol federasyonlarının UEFA üyeliği gösterilebilir. UEFA'ya üye tüm ulusal futbol federasyonlarını görmek için bkz. <https://www.uefa.com/insideuefa/member-associations/> (Erişim tarihi: 07.03.2020).

²⁵⁴Bu ülkeler; Belçika, Danimarka, Fransa, Hollanda, İspanya, İsveç ve İsviçre'dir. Bkz. A. Tomlinson (2014). *FIFA (Fédération Internationale de Football Association): the men, the myths and the money*. New York: Tyler and Francis Books, s. 12-13.

²⁵⁵Kısaltılmış halleri ile bu konfederasyonlar; Asya'da AFC, Afrika'da CAF, Kuzey ve Orta Amerika ve Karayipler'de CONCACAF, Güney Amerika'da CONMEBOL, Avrupa'da UEFA ve Okyanusya'da OFC'dir. Bkz. <https://www.fifa.com/associations/> (Erişim tarihi: 20.03.2020).

11/6). Üye olmak isteyen her federasyon genel sekreterlik makamına yazılı olarak başvurur (FİFA Statüsü m. 11/3). Üyeliğin kabulü, askıya alınması ve üyelikten çıkarma kararlarını, konseyin tavsiyesi üzerine, kongre verir (FİFA Statüsü m. 10).

Üyelik başvurusunda bulunan federasyonlar, bu başvuruyu yasal olarak geçerli statülerini de başvuru dosyasına ekleyerek yapar. FİFA, üye olacak federasyonların statülerinde bazı hususların zorunlu olarak yer almasını talep etmektedir. Buna göre federasyonlar; FİFA ve bağlı oldukları konfederasyonların statü, talimat ve kararları ile yürürlükteki Oyun Kurallarına uyacaklarına statülerinde mutlaka yer vermek zorundadır. Bunun yanında federasyonlar, FİFA Statüsünde belirtilen şekliyle, CAS'ı tanıdıklarına ilişkin bir hükme de statülerinde yer vermek zorundadır (FİFA Statüsü m. 11/4). Bu hususlara statülerinde yer vermeyen federasyonların üyelikleri kabul edilmez. Üye federasyonlar, kendi üyelerinin de FİFA Statüsü, talimatları, yönergeleri ve FİFA organlarının aldıkları kararlara uymalarını sağlamakla yükümlüdür (FİFA Statüsü m. 14/1-d). Öte yandan kulüplerin de içinde yer aldığı futbolun ilgili diğer tüm paydaşları,²⁵⁶ yukarıda sayılan hususların yanında sadakat, dürüstlük, sportmenlik ve adil oyun ilkelerine de uymakla yükümlüdür. Ayrıca bu paydaşlar, bir uyuşmazlık çözüm yolu olarak tahkime öncelik vermeyi kabul etmelidir. Üye federasyonlar, bunu sağlamaya yönelik olarak statülerine hüküm koymak zorundadır (FİFA Statüsü m. 15/1-e, f). Üye federasyonların statüleri aşağıdaki hususları da içermelidir;

- a) Siyasi ve din konularda tarafsız olmak,
- b) Her türlü ayrımcılığı yasaklamak,
- c) Bağımsız olmak ve herhangi bir siyasi müdahaleden kaçınmak,
- d) Yargı organlarının bağımsız olmasını sağlamak.

FİFA, tüm bu hususlarda sadece federasyonlara değil, konfederasyonlara da yükümlülükler yüklemiştir. Buna göre içlerinde UEFA'nın da yer aldığı konfederasyonlar, statülerinde yukarıda sayılan tüm hususlara yer vermek zorundadır (FİFA Statüsü m. 23).

²⁵⁶FİFA Statüsünün tanımlar bölümünde paydaş (stakeholder); FİFA organı ve üye federasyonlar haricinde, FİFA faaliyetleri ile ilgisi bulunup FİFA'nın eylemlerini, amaçlarını ve politikalarını etkileyebilecek veya bunlardan etkilenebilecek, gerçek ve tüzel kişiler ile kuruluşlar, özellikle kulüpler, oyuncular, antrenörler ve profesyonel ligler olarak tanımlanmıştır.

FİFA Statüsünde üye federasyonlar ve bunların organlarının bağımsızlığına sık sık vurgu yapılmıştır. FİFA Statüsü m. 19'da ise bu konu özel olarak düzenlenmiştir. Buna göre her üye federasyon, işlerini bağımsız olarak ve üçüncü kişilerin etkisinde kalmadan yönetir. Üye federasyonun organları, federasyonun kendi içinde seçilir veya atanır. Üye federasyonun statüsü, seçim veya atamanın tam bağımsızlığını garanti altına almak için demokratik bir usule yer verir. Böyle bir usulde seçilmeyen veya atanmayan organların kendisi de aldıkları kararlar da FİFA tarafından tanınmaz.

Üye federasyona bağlı kulüpler, ligler veya diğer gruplar o üye federasyona tâbi olmalı ve bu federasyon tarafından tanınmalıdır. Üye federasyonun statüsünde bu grupların yetki alanı ile hak ve görevleri tanımlanır. Bu grupların statü ve talimatları üye federasyon tarafından onaylanır (FİFA Statüsü m. 20/1). Her üye federasyon, kendisine bağlı kulüplerin, üyelikle ilgili her türlü kararı, herhangi bir dış organdan bağımsız olarak alabilmesini sağlar. Bu yükümlülük, bağlı kulübün kurumsal yapısına bakılmaksızın geçerlidir. FİFA, gerçek veya tüzel kişilerin (hâkim şirketler ve bağlı ortaklıkları dâhil), bir maç ya da turnuvanın dürüstlüğünü tehlikeye atarak, herhangi bir şekilde birden fazla kulübü kontrolü altında bulundurmasına karşı çıkmaktadır. Birden fazla kulübün kontrol altında bulundurulmasına örnek olarak; payların çoğunluğuna sahip olma, oy haklarının çoğunluğuna sahip olma, yönetim kurulunda çoğunluğu oluşturma halleri sayılmıştır. Ancak bunun dışında, diğer herhangi bir ekonomik bağımlılık veya hâkimiyet de bu kapsamda değerlendirilmektedir. Üye federasyonlar böyle bir durumun ortaya çıkmaması için gerekli önlemleri almakla yükümlüdür (FİFA Statüsü m. 20/2).

2.3.5. Lex sportiva kavramı

Sporun temelde kendi kurallarını içinde barındıran bir eğlence olması, spor hukukunun diğer disiplinlerden farklı olarak, kendine özgü bir yapıda gelişmesini sağlamıştır. Bu bağlamda sporun özellikle uluslararası örgütlenmesi devletlerden bağımsız olarak gelişmiştir. Devletlerden bağımsız gelişen bu örgütlenme, oyunun kurallarını belirlemenin ötesinde bir misyon üstlenmiştir. Buna göre uluslararası spor örgütleri sporu bir uluslararası organizasyona dönüştürmüş ve bu organizasyonun hukukunu kendileri belirlemiştir. Bu durumun devletler tarafından kabul görmesiyle birlikte spor hukuku, uluslararası bir hukuk disiplini olmanın ötesine geçip, devletler üstü

bir nitelik kazanmaya başlamıştır. İşte lex sportiva ya da küresel spor hukuku kavramı, spor hukukunun bu küresel yönünü açıklamak üzere ortaya çıkmış bir kavramdır.²⁵⁷

Buna göre spor hukuku, kendine özgü bir doğaya ve kurallar bütününe sahiptir. Spor hukukunun özerk bir alanda gelişim göstermesi, onu uluslararası hukuktan ayırmaktadır. Çünkü uluslararası hukuk, temelde devletler arası resmî ilişkilere dayanır. Oysa spor hukuku, hem yerel örgütlenme hem de uluslararası örgütlenme bakımından çoğunlukla devletlerden bağımsız tüzel kişilerin koyduğu kurallar ile hayat bulmuştur. Bu nedenle spor hukuku, uluslararası hukukun bir dalı olmanın ötesinde, devletlerden bağımsız örgütlerin koyduğu kurallar ile oluşmuş ve bu kuralların küresel ölçekte kabul edilmesiyle kendine özgü küresel bir hukuk sistemi haline gelmiştir. Bu yeni küresel hukuk sistemi ise lex sportiva olarak adlandırılmaktadır.²⁵⁸

Lex sportivanın varlığı için dört temel unsur aranmaktadır. Bunlar; uluslararası spor üzerinde kurucu ve düzenleyici gücü bulunan bir organizasyon,²⁵⁹ devletler üstü hukuk normları, bağımsız bir yargılama sistemi, ulusal hukuk düzenlerinden bağımsızlık ve üstünlüktür.²⁶⁰

Lex sportiva ya da küresel spor hukukunu uygulamaya yetkili kurumları iradi olarak tanıyan gerçek ve tüzel kişiler, bu kurumların koyduğu kuralları ve yargılama yetkisini de kabul etmiş olmaktadır. Bu arada küresel spor hukukunu uygulamaya yetkili kurumların bu yetkilerini tanıyan devletler de yasama, yürütme ve yargı yetkilerini belirli oranda sınırlandırarak, uluslararası spor örgütlerinin kurallarına uymaktadır. Böylelikle lex sportiva, devletler tarafından kabul görmüş, tabiiyeti olmayan küresel bir hukuk sistemi özelliği kazanmaktadır.²⁶¹

²⁵⁷K. Foster (2012). Is there a global sports law?. *Lex sportiva: what is sports law?*. (Ed: R. C. R. Siekmann ve J. Soek). The Hague, The Netherlands: TMC Asser Press, s. 42-43; L. Casini (2011). The making of a lex sportiva by the Court of Arbitration for Sport. *German Law Journal*, 12 (5), s. 1317 vd.; K. Gürten ve S. E. Erenel (2012). Lex sportiva: spor hukukunun küreselliği. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3 (1), s. 300-301; Nafziger, lex sportivanın henüz başlangıç aşamasında olduğunu, CAS'ın aldığı kararlar ile gerçek anlamda bir hukuk sisteminin oluşturulması ve böylece lex sportivanın bu hukuk sisteminin kendisi haline gelmesi için daha fazla gelişmenin yaşanması gerektiğini ifade etmektedir. Bkz. J. A. R. Nafziger (2012). *Lex sportiva. Lex sportiva: what is sports law?*. (Ed. R. C. R. Siekmann ve J. Soek). The Hague, The Netherlands: TMC Asser Press, s. 66.

²⁵⁸Foster, 2012, **a.g.k.**, 37; Casini, 2011, **a.g.k.**, 1318-1319.

²⁵⁹Bu organizasyon başta UOK olmak üzere, FIFA ve Uluslararası Basketbol Federasyonları Birliği (FİBA) gibi uluslararası spor örgütleri tarafından sağlanmaktadır.

²⁶⁰Foster, 2012, **a.g.k.**, 42; M. J. Beloff, T. Kerr ve M. Demetriou (1999). *Sports law*. Oxford: Hart Publishing, s. 4-5; Gürten ve Erenel, 2012, **a.g.k.**, 304.

²⁶¹Foster, 2012, **a.g.k.**, 37; Gürten ve Erenel, 2012, **a.g.k.**, 301.

Acaba gerç k anlamda devletler üstü, küresel spor hukukundan bahsetmek mümkün müdür? Bunun için küresel spor hukukunu en üst düzeyde şekillendiren ve uygulayan CAS'ın konumunu incelemek gerekiyor. CAS, merkezi İsviçre'nin Lozan kentinde olan ve İsviçre Medeni Kanunu hükümlerine göre kurulmuş bir spor yargı merciidir. Dolayısıyla CAS, İsviçre tahkim hukukuna göre yargılamalarını gerçekleştirir. Bu durum sadece CAS için değil; UOK, FİFA, UEFA, FİBA gibi diğer uluslararası spor örgütleri için de geçerlidir. Nitekim bunlar da merkezi İsviçre'de olan ve İsviçre Medeni Kanunu hükümlerine göre kurulmuş spor örgütleridir. Bu da küresel spor hukukunun devletlerden bağımsız ve özerk bir disiplin olma özelliğine zarar vermektedir.

İkinci bir eleştiri konusu, yerel mahkemelerin zaman zaman, CAS ve diğer uluslararası spor örgütlerinin yargılama yetkilerini kabul etmemeleridir. Bu durum da küresel spor hukukunun henüz tam manasıyla kendini kabul ettiremedi ini göstermektedir.²⁶²

   nc  bir eleştiri konusu, CAS'ın yargılama yetkisini layı ıyla yerine getirebilecek nesnelli e sahip olup olmadığıdır.²⁶³ Esasen bu noktada, CAS ile UOK arasındaki organik ve ekonomik ba lılı ın ortadan kaldırılması amacıyla ICAS kurulmuştur. Kuşkusuz ICAS'ın kurulu u ile birlikte CAS'ın bağımsız konumunun g  lendi ini söylemek mümkündür. Ancak yine de CAS'ın UOK'tan tamamen bağımsız ve kararları tartı ılmayan bir küresel spor hukuku erki olduğunu söylemek güçtür.

CAS'tan bağımsız olarak ortaya koyabilece imiz son eleştiri konusu, sporun uluslararası organizasyonunun henüz tam bir uyum içinde olmamasıdır. Örneğin belirli bir spor dalını temsil eden FİFA ve FİBA gibi spor kuruluşlarının uyum içinde çalışmasını sağlayacak bir çatı spor kurulu u bulunmamaktadır. Bu konum için en uygun aday UOK olsa da, UOK bu misyonu olimpiyatlar ile sınırlı olmak üzere üstlenmektedir.

²⁶²Casini, küresel spor yargısının özellikle doping ile ilgili uyuşmazlıklarda çok iyi bir seviyeye geldiğini ancak bunun dışındaki diğer alanlarda h l  büyük boşluklar olduğunu belirtmektedir. Özellikle yayın haklarının ulusal hukukun konusu olması, yerel bir spor kurulu u tarafından verilen bir karara karşı CAS'a başvuru imk nının olmaması gibi hususlar küresel spor yargısında gri alanların varlığını göstermektedir. Ancak yine de küresel spor yargı sisteminin, internet de dâhil olmak üzere, diğer özel hukuk rejimlerinden daha çok geli mi  olduğu söylenebilir. Bunun yanında küresel spor yargısı sistemi, uluslararası kamu hukuku mekanizmalarından etkilidir. Çünkü devletler uluslararası bir mahkemeye yetki devrini kolayca kabul etmez. Hâlbuki sporda devletler uyuşmazlıkların tarafı olmadıklarından böyle bir risk yoktur. Casini, 2011, **a.g.k.**, 1337-1338.

²⁶³G rten ve Erenel, 2012, **a.g.k.**, 310.

Tüm bunlardan hareketle küresel spor hukukunun henüz tam anlamıyla kabul görmüş olduğunu söylemek mümkün değildir. Ancak CAS'ın bağımsızlığının sağlanması adına ICAS'ın kurulması; Avrupa Birliği Adalet Divanı tarafından verilen Bosman,²⁶⁴ Meca-Medina,²⁶⁵ Kolpak²⁶⁶ gibi kararlarda sporun özerk niteliğine ve kendine özgü doğasına vurgu yapılması;²⁶⁷ Nice Deklarasyonu,²⁶⁸ “White Paper On Sport”²⁶⁹ ve Lizbon Antlaşması²⁷⁰ gibi siyasi metinlerde spor organizasyonlarının bağımsızlığının kabul edilmesi gibi hususlar, küresel spor hukukunun giderek daha çok kabul gördüğünü göstermektedir.²⁷¹

Türk spor hukuku mevzuatında lex sportiva veya küresel spor hukukunun birçok yansıması bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi hiç kuşkusuz Anayasa m. 59/3 hükmüdür.²⁷² Bunun yanında spor hukuku mevzuatının birçok yerinde lex sportivanın izlerine rastlamak mümkündür. Örneğin TFF Kanunu m. 3/1'e göre TFF'nin görevlerinden biri, FIFA ve UEFA'nın yetkili organları tarafından konulan kuralların gereği gibi uygulanmasını sağlamaktır. TFF'nin diğer bir görevi, tüm ilgililerin; FIFA, UEFA ve TFF tarafından konulan statü, talimat ve diğer düzenlemeler ile bunların yetkili

²⁶⁴Kararın tam metni için bkz. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61993CJ0415&qid=1640517178417> (Erişim tarihi: 07.11.2021).

²⁶⁵Kararın tam metni için bkz. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62004CJ0519&qid=1640516992286> (Erişim tarihi: 07.11.2021).

²⁶⁶Kararın tam metni için bkz. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62000CJ0438&qid=1640517230409> (Erişim tarihi: 07.11.2021).

²⁶⁷Belirtmek gerekir ki bu kararlarda bir yandan sporun özerk niteliğine vurgu yapılırken, diğer yandan da uluslararası spor örgütlerinin koyduğu kurallara müdahale edilmektedir. Bu da lex sportivanın, hukukun genel ilkelerine aykırı olarak oluşturulamayacağını göstermektedir.

²⁶⁸Nice Deklarasyonunda Avrupa Konseyi'nin spor organizasyonlarının bağımsızlığını ve federatif yapı içinde kendi organizasyonlarını sağlama haklarını desteklediği vurgulanmıştır. European Council – Nice 7-10 December 2000, Conclusions Of The Presidency, Annex IV https://www.europarl.europa.eu/summits/nice2_en.htm (Erişim tarihi: 07.11.2021).

²⁶⁹Avrupa Komisyonu tarafından kabul edilen White Paper On Sport'ta Nice Deklarasyonuna atıf yapıldıktan sonra, yerleşik içtihat hukuku gereği, sporun kendine özgü yapısının tanınmaya devam edileceği ancak bu durumun AB hukukunun uygulanmasından genel bir muafiyet tanınması şeklinde yorumlanmayacağı vurgulanmıştır. White Paper On Sport'un tam metni için bkz. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52007DC0391> (Erişim tarihi: 07.11.2021).

²⁷⁰Lizbon Antlaşmasında Avrupa Birliği'nin sporun kendine özgü doğasını dikkate alarak sporun tanıtımına katkı yapacağı vurgulanmıştır. Bkz. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12007L%2FTEXT> (Erişim tarihi: 07.11.2021).

²⁷¹Gürten ve Erenel, 2012, **a.g.k.**, 298; Erbsen, lex sportiva kavramı ilk ortaya çıktığında, CAS'ın tanınmasına ve kendisini saygın ve yetkili bir mahkeme olarak sunmasına yardımcı olan üstün yeni bir spor düzenlemesi biçimi olarak sunulduğunu ancak bu kavramın kullanışlığını yitirdiğini ifade etmektedir. Yazara göre lex sportiva, kanun yapımının farklı metodolojilerini kapsayan ve bir dizi değişkeni aşırı basitleştirilmiş bir slogana dönüştüren şemsiye bir etikete dönüşmüştür. Bkz. A. Erbsen (2012). The substance and illusion of lex sportiva. *Lex sportiva: what is sports law?*. (Ed. R. C. R. Siekmann ve J. Soek). The Hague, The Netherlands: TMC Asser Press, s. 92.

²⁷²Bu hükme ilişkin değerlendirme aşağıda ayrıntılı olarak yapılmıştır. Bkz. Beşinci Bölüm, 2. altında yapılan açıklamalar.

kurulları tarafından verilen kararlara uymalarını sağlamaktır. TFF Kanunu m. 3/2'ye göre TFF Statüsü ve talimatları FIFA ve UEFA kurallarına uygun olarak hazırlanır. TFF Statüsünde de benzer birçok hüküm bulunmaktadır. TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 19'a göre Tahkim Kurulu; TFF Kanunu, Statüsü, talimat ve düzenlemeleri ile FIFA ve UEFA kurallarını esas alarak Türk maddi hukukuna göre karar verir. SKSFK m. 38/1-a'ya göre spor federasyonları, spor dalı ile ilgili faaliyetleri ulusal ve uluslararası kurallara göre yürütür. SKSFK m. 20/7 gereği, spor kulüpleri ve spor anonim şirketleri, tescilli oldukları ulusal spor federasyonu ile bu spor federasyonunun üyesi olduğu uluslararası kuruluşların belirlediği sportif, altyapı, personel, idari, hukuki, mali ve diğer kriterleri yerine getirmek zorundadır. SKSFK m. 23/1'e göre bir spor dalının profesyonel olup olmadığının tespiti için ilk olarak, spor federasyonunun üyesi olduğu uluslararası spor kuruluşunun bu spor dalını profesyonel olarak kabul edip etmediğine bakılır. GSHK ek m. 9/A'ya göre Tahkim Kurulu kararını, *"kanun, ulusal ve uluslararası federasyonların kuralları... dairesinde tesis eder."* 1 sayılı CBK m. 189/1-e hükmüne göre, Bakanlığın hizmet birimlerinden biri olan Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün görev ve yetkilerinden biri, spor müsabakalarında uluslararası kuralların uygulanmasını sağlamaktır. Bu örneklerin artırılması mümkündür. Tüm bu örnekler lex sportiva'nın ulusal mevzuata ciddi bir etkisinin olduğunu göstermektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

Spor Anonim Şirketlerinin Kuruluşu ile Birleşme ve Devir İşlemleri

1. SPORDA ŞİRKETLEŞME

1.1. Genel Olarak

SKSFK yürürlüğe girmeden önce sporda şirketleşmeyi düzenleyen tek yasal düzenleme GSHK m. 24/3 hükmüydü.²⁷³ Bu hükme göre, spor kulüpleri sadece profesyonel takımlarını şirketleştirebilmekteydi. Bir başka ifadeyle sporda şirketleşme profesyonel spor dalları ile sınırlandırılmıştı. Amatör spor dallarında şirketleşme yasaklanmıştı.

SKSFK’da şirketleşme bakımından “amatör-profesyonel” şeklinde bir ayrıma gidilmemiştir. Buna göre her spor dalında şirketleşme mümkün olduğu gibi profesyonel bir spor dalının amatör seviyesinde de şirketleşme mümkündür.

Bir başka yenilik, şirketleşme bakımından “bireysel spor-takım sporu” ayrımının ortadan kaldırılmasıdır. SKSFK’ya göre şirketin spor faaliyetinde bulunma amacının olması yeterlidir. Bu spor faaliyetinin bir bireysel spora veya takım sporuna yönelik olması önem taşımaz. Elbette işin uygulama boyutunda takım sporları şirketleşmeye daha uygundur. Ancak SKSFK gereği teorik olarak; tenis, boks, yüzme gibi daha çok bireysel yapılan sporlarda da şirketleşme yoluna gidilebilir. Buna göre sadece tenis faaliyetlerinde bulunmak üzere bir spor anonim şirketi kurulabilir. Hatta bir tenisçinin, bir spor anonim şirketi kurup kendi spor faaliyetlerini resmî olarak bu şirketin çatısı altında yürütmesi dahi mümkündür. Belirtmek gerekir ki bu konularda SKSFK’nın çizdiği çerçeve çok geneldir. Bu nedenle Bakanlık tarafından çıkarılacak ikincil mevzuat ve spor dalı tescili bakımından spor federasyonlarının uygulamaları büyük önem taşımaktadır.

1.2. Şirketleşmenin Anonim Şirketler ile Sınırlandırılması

SKSFK yürürlüğe girmeden önce, kulüplerin örgütlenebileceği şirket türleri konusunda karmaşık bir durum bulunmaktaydı. GSHK m. 24/3’e göre, spor kulüpleri

²⁷³Esasen bu hususta 17.06.1992 tarihli ve 3813 sayılı TFF Kanunu m. 27’de de bir hüküm bulunmaktaydı. Hükme göre, “Futbol dalında faaliyet gösteren kulüpler, futbol şubelerini kanunlarda belirtilen şekil ve esaslarda, kuracakları veya kurulmuş anonim şirketlere devredebilirler.”. Futbol dalına özgü şirketleşmeyi düzenleyen bu hüküm, 05.05.2009 tarihli ve 5894 sayılı TFF Kanunu ile yürürlükten kaldırılmış ve şirketleşme TFF Statüsü ile düzenlenmiştir.

diledikleri ticaret şirketi türünü seçerek şirketleşebilirdi. Ancak bu hüküm şirketleşmeyi bir yandan profesyonel spor dalları ile sınırlarken diğer yandan belirli bir spor şubesi ile sınırlamaktaydı. Buradan iki sonuç çıkmaktaydı. Birincisi, profesyonel olduğu tespit edilmemiş spor dallarında şirketleşme mümkün değildi. Profesyonel spor dallarını tespit yetkisi Bakanlığa aitti ve bu yetki hiç kullanılmamıştı. İkincisi, spor kulüpleri, kulüp olarak tüm spor şubeleri ile değil, sadece belirli bir şubenin bir şirkete devredilmesi sonucu kısmen şirketleşebilirdi. Buna karşılık spor federasyonlarının ana statülerini incelediğimizde şirketleşmenin anonim şirketler ile sınırlandırıldığını görmekteyiz.²⁷⁴ Üstelik bu durum profesyonel olduğu kanun ile tespit edilen futbol dışında, resmî anlamda profesyonel spor dalı olarak tespit edilmeyen basketbol, voleybol ve hentbol gibi diğer spor dallarında da söz konusudur. Dolayısıyla futbolda şirket türü ile ilgili yapılan sınırlandırma bakımından GSHK'ya aykırılık bulunmakta iken, diğer spor dallarında hem profesyonelliğin resmî anlamda tespit edilmemesi hem de şirket türü ile ilgili yapılan sınırlandırma bakımından GSHK'ya aykırılık bulunmaktaydı. GSHK m. 24/1'de profesyonel spor dallarını tespit yetkisinin Bakanlığa verilmesi ve Bakanlık tarafından bugüne kadar bu yetkinin kullanılmaması, spor federasyonlarının düzenlemelerine karşı zorunlu tahkim yoluna başvurulmaması gibi hususlar bu hükmün işlevsiz hale gelmesine neden olmuştu.

SKSFK'da uygulamada ortaya çıkan bu durum dikkate alınmış ve sporda anonim şirket dışındaki diğer ticaret şirketi türlerinde örgütlenmeye izin verilmemiştir. Nitekim SKSFK m. 14/1'e göre TTK'ya göre kurulup tüzel kişilik kazanan anonim şirketler, Bakanlık tarafından tescil edilmeleri ile spor anonim şirketi statüsünü kazanır. SKSFK'da anonim şirketler dışındaki ticaret şirketlerinin kuruluş ve tesciline ilişkin bir hüküm öngörülmemiştir. Dolayısıyla TTK kapsamında spor faaliyetlerinde bulunmak amacıyla bir ticaret şirketinin kurulması mümkündür. Ancak bu şirket anonim şirket değilse, Bakanlık tarafından tescil edilmeyeceğinden, spor anonim şirketi statüsünü de kazanamayacaktır. Sonuç olarak ilgili ticaret şirketi, Bakanlık veya spor federasyonları tarafından düzenlenen ya da izin verilen spor müsabaka ve yarışmaları ile bunların hazırlık ve eğitim çalışmalarına katılamayacağından, böyle bir şirketin kurulmasının bir anlamı olmayacaktır.

²⁷⁴Bkz. Türkiye Futbol Federasyonu Ana Statüsü m. 76/5, Türkiye Basketbol Federasyonu Ana Statüsü m. 38/1, Türkiye Voleybol Federasyonu Ana Statüsü m. 39/1, Türkiye Hentbol Federasyonu Ana Statüsü m. 39/1.

1.2.1. Konuya ilişkin değerlendirmemiz

SKSFK sporda şirketleşmeyi anonim şirketler ile sınırlandırmıştır. Yukarıda incelediğimiz Birleşik Krallık ve Kuzey Amerika örneklerinde böyle bir sınırlama söz konusu değildir.²⁷⁵ Bu iki örneğin Anglo-Sakson hukuk sistemini temsil ettiği ve bu ülkelerdeki sistemin ülkemize uygun düşmeyeceği ileri sürülebilir. Ancak yukarıda incelediğimiz Almanya örneğinde de şirketleşme anonim şirketler ile sınırlı tutulmamış, tüm ticaret şirketlerine izin verilmiştir.²⁷⁶

Kanımızca kulüplerin şahıs şirketi olarak örgütlenmesine izin verilmemesi doğrudur. Öncelikle ülkemizde sermaye şirketlerinin sayısı giderek artarken, şahıs şirketlerine olan ilgi çok düşüktür ve bu şirketlerin sayısı gün geçtikçe azalmaktadır. Örneğin 2021 yılı Kasım ayı verilerine göre Türkiye’de 982.957 limited şirket, 162.421 anonim şirket bulunurken; 10.746 kolektif şirket, 1.916 komandit şirket bulunmaktadır. Buna karşılık Türkiye’de 2021 yılında kurulan limited şirket sayısı 86.666, kapanan limited şirket sayısı 10.188, kurulan anonim şirket sayısı 13.235, kapanan anonim şirket sayısı 2.202 iken; kurulan kolektif şirket sayısı 20, kapanan kolektif şirket sayısı 24, kurulan komandit şirket bulunmazken kapanan komandit şirket sayısı 5’tir.²⁷⁷

Diğer yandan TTK’da öngörülen şahıs şirketlerinin yapı olarak sporda şirketleşmeye uygun olmadığı kanaatindeyiz. Şahıs şirketlerinin kuruluş amacı, ticari işletme işletmektir. Hâlbuki kulüplerin ticari işletme kapsamında sayılmayacak faaliyetleri de bulunmaktadır. Örneğin birden çok spor şubesi bulunup şirketleşen bir kulübün spor şubelerinin her biri ticari işletme niteliğinde olmayabilir. Bunun yanında şirketleşen her kulübün büyük sermayeleri yönetmek üzere bu yola gittiği söylenemez. Bazen çok küçük bütçelere sahip kulüpler de, daha profesyonel bir yönetim anlayışı için şirketleşebilmektedir. Şirketleşen bu küçük bütçeye sahip kulüplerin faaliyetlerini bir ticari işletme kapsamında yürütmeleri zorunlu olmadığı gibi işlettikleri işletmeler de her zaman ticari işletme niteliğinde olmayabilir.

Bir diğer husus şahıs şirketi ortaklarının gerçek kişi olması zorunluluğudur. Hâlbuki kulüpler bazı durumlarda, kurulan spor anonim şirketine ortak olmaktadır. Her ne kadar

²⁷⁵Bkz. yukarıda Birinci Bölüm, 2.2.1. ve 2.2.3. altında yapılan açıklamalar.

²⁷⁶Bkz. yukarıda Birinci Bölüm, 2.2.2 altında yapılan açıklamalar.

²⁷⁷Bu veriler 2021 yılı Kasım ayına kadar olan kısmı kapsamaktadır. Bkz. <https://www.tobb.org.tr/BilgiErisimMudurlugu/Sayfalar/KurulanKapananSirketistatistikleri.php> (Erişim tarihi: 30.12.2021).

komandit şirketlerde komanditer ortakların tüzel kişi olması mümkün ise de (TTK m. 304/3), bu ortakların yönetim ve temsil yetkisi olmayacağından (TTK m. 309/2 ve TTK m. 318/1), bu durum şirketleşen kulübe ortak olmak isteyen tüzel kişilerin tercih edeceği bir yol olmayacaktır.

Bunun yanında şahıs şirketlerinin varlığı ortaklara bağımlıdır. Ortaklardan birinin ölümü, kısıtlanması, iflası gibi durumlar şirketin sona ermesine neden olabilmektedir. Hatta iki ortağın bulunduğu bir kolektif şirkette, ortakların yaşayacağı küçük bir anlaşmazlık bile ortaklardan birinin haklı sebeple şirketten çıkarılmasına sebebiyet verebilmektedir (TTK m. 257). Bu durumda şirketin tüzel kişiliği ortadan kalkmakta ve tasfiye gerçekleşmeksizin şirketin işlettiği ticari işletme davacı ortağa devredilmektedir.²⁷⁸ Spor kulüpleri şirketleşse dahi, belirli bir kültür ve geleneği temsil etmektedir. Şirketleşen kulüplerin bu şekilde bir veya birkaç kişinin akıbeti veya tutumuna bağlı bir yapıya terk edilmesi sakıncalı olacaktır. Son olarak şahıs şirketlerinde yönetim ve temsil işlerinin genellikle ortaklar tarafından yürütüldüğünü göz önüne aldığımızda, kurumsallık ve profesyonelleşme bakımından da kulüpler için şahıs şirketi modelinin doğru bir model olmayacağı kanaatindeyiz.

Öte yandan şirketleşmeye, bir sermaye şirketi olan anonim şirket bakımından izin verilip diğer bir sermaye şirketi olan limited şirket bakımından izin verilmemesi doğru olmamıştır. Şirketleşmenin amacı her durumda büyük sermayelerin yönetimi, büyük yatırım ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesi değildir. Kulüplerin şirketleşmedeki temel amacı, spor kulübü çatısı altında gerçekleştirilmesi güç olan ticari faaliyetleri şirket çatısı altında gerçekleştirmektir. Kaldı ki amaç büyük sermayelerin yönetimi olsa dahi, limited şirketler de büyük sermayelerin yönetimi için uygun yapılardır.

Ayrıca SKSFK, amatör spor dalları ve profesyonel spor dallarının amatör seviyesinde de şirketleşmeye izin vermektedir. Örneğin profesyonel bir spor dalı olan futbolda, profesyonel liglerde yer alan bir spor kulübü veya şirketin spor şubesini devralmadan kurulan anonim şirket, faaliyetlerine amatör seviyeden başlamak zorundadır. Amatör spor dalları ve profesyonel spor dallarının amatör seviyesinde faaliyet göstermek üzere kurulan şirketlerin, anonim şirket seviyesinde sermaye yapısına

²⁷⁸R. Ayhan, H. Çağlar ve M. Özdamar (2021b). *Şirketler hukuku genel esaslar*. (3. Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları, s. 183; O. H. Şener (2022). *Teorik ve uygulamalı ortaklıklar hukuku*. (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi, s. 256-257; R. Poroy, Ü. Tekinalp ve E. Çamoğlu (2019). *Ortaklıklar hukuku C. I.* (14. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 257.

ve kurumsallığa sahip olmasını aramak gerçekçi bir yaklaşım değildir. Bunun yanında şirketleşmek isteyen kulüpler ile bir spor şirketi kurmak isteyen kişilerin her zaman anonim şirket kapasitesinde bir sermayeye sahip olmaları söz konusu olmayabilir. Hatta futbolda profesyonel ligler ile basketbolda Basketbol Süper Ligi'ni bir kenara koyacak olursak, bu spor dallarının alt ligleri ile diğer spor dallarında yer alan kulüplerin büyük çoğunluğunun bu nitelikte olmadığını söyleyebiliriz. Çünkü bu kulüpler küçük sermayeler ile yönetilen, ticari faaliyetleri sınırlı kulüplerdir. Kanunun kulüplere limited şirket olarak kurulma izni vermesi, başlangıçta küçük sermayeler ile yönetilen kulüplerin, bu şirket türünü tercih etmesini sağlayacaktır. Elbette bunların içinde zamanla büyüyen kulüpler, tür değiştirerek anonim şirkete dönüşme yolunu seçebilir.

Limited şirketlerin, 6762 sayılı eski TTK döneminde şahıs şirketlerine ait taşıdıkları birçok özellik, 6102 sayılı TTK ile terk edilmiş ve limited şirketlerin sermaye şirketi karakteristiği güçlendirilmiştir.²⁷⁹ Özellikle TTK m. 623 ile özden organ ilkesinin terkedilerek seçilmiş yönetim ilkesinin kabul edilmesi,²⁸⁰ TTK m. 397'nin beşinci ve altıncı fıkraları dışında kalan, anonim şirketin denetçiye, denetime ve özel denetime ilişkin hükümlerinin limited şirkete de uygulanacak olması gibi yenilikler, limited şirketleri anonim şirketlere daha da yakınlaştırmıştır. Genel gerekçede bu değişikliklerin sebebi olarak, özellikle asgarî sermayenin yüksekliği sebebiyle girişimcilerin ileriki yıllarda anonim şirket yerine limited şirket kurmaya daha fazla yönelecekleri, limited şirketin de en az anonim şirket kadar ticaret ve sanayi hayatında işlev sahibi olması ve özellikle son yıllarda yabancı yatırımcıların bu türü tercih etmeleri gösterilmiştir. TTK m. 623'ün gerekçesinde ise, limited şirketin anonim şirkete nazaran küçük ölçekli bir şirket olarak düşünüldüğü ve bu anlayışın Türk hukukunda da geçerli olduğu, seçilmiş

²⁷⁹Ü. Tekinalp (2015). *Sermaye ortaklıklarının yeni hukuku*. (4. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 510; M. Bahtiyar (2022). *Ortaklıklar hukuku*. (16. Baskı). İstanbul: Beta Yayınevi, s. 347; F. Bilgili ve E. Demirkapı (2021). *Şirketler hukuku dersleri*. Ankara: Dora Yayınları, s. 413; Ş. Kayıhan (2021b). *Şirketler hukuku*. (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi, s. 299.

²⁸⁰Özden organ ilkesi, tüm ortakların şirketi birlikte yönetmesi sonucu, şirket yönetim ve temsilinin tüm ortaklar için hem hak hem de yükümlülük niteliği taşıması anlamına gelmektedir. Seçilmiş yönetim ilkesi ise, yapısı sermayeye dayalı olan şirketlerde, yönetimin ortaklara kanunen bir hak ve yüküm olarak bırakılmaması, ortak olsun olmasın seçilmiş kişilere ait olmasıdır. Bkz. TTK Madde Gerekçeleri m. 623, <https://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1138.pdf> (Erişim tarihi: 19.11.2021); L. Biçer ve E. Hamamcıoğlu (2011). 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun limited ortaklıklarda meydana getirdiği temel değişiklikler. *Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 10 (1), s. 242; Alışkan, 2013, **a.g.k.**, 216. Belirtmek gerekir ki özden organ ilkesi terk edilse de, TTK m. 623/1 son cümleye göre, limited şirketlerde en azından bir ortağın, şirketi yönetim hakkının ve temsil yetkisinin bulunması gerekir. Buna göre ortakların hepsi için olmasa da en azından bir ortak için yönetim ve temsil yükümlülüğü devam etmektedir. Bkz. Biçer ve Hamamcıoğlu, 2011, **a.g.k.**, 243.

yönetim ilkesinin benimsenmesi ile özellikle yönetimde profesyonelleştirmeye gitmenin gereksinimlere daha iyi cevap vereceği ifade edilmiştir. Öğretide de limited şirketin, küçük anonim şirket niteliğinde olduğu bazı yazarlarca ifade edilmektedir.²⁸¹

Tüm bu hususlar göz önüne alındığında, 6762 sayılı eski TTK döneminde kulüplere sadece anonim şirket seçeneği tanınması anlaşılabılır. Ancak 6102 sayılı TTK ile birlikte limited şirketlerin büyük oranda sermaye şirketi özellikleri taşıması, bunların âdeti küçük ölçekli anonim şirketler olarak değerlendirilmesi ve uygulamada en çok tercih edilen şirket türü olması sebebiyle, yeni dönemde kulüplerin limited şirket olarak da kurulabilmesine imkân tanınmalıydı. Limited şirketlerin anonim şirketlere nazaran hem kuruluş hem de organizasyon bakımından daha basit ve az masraflı olması,²⁸² bu şirket türünün, dernek statüsündeki mevcut kulüpler ile şirket statüsünde kulüp kurmak isteyen kişiler için cazip olmasını sağlayacaktı. Kanımızca SKSFK'nın şirketleşme bakımından “amatör-profesyonel” ayrımını ortadan kaldırması çok olumlu bir gelişme olmakla birlikte, şirketleşmenin anonim şirketlerle sınırlandırılması, sporda şirketleşmenin yaygınlaşmasının önünde ciddi bir engeldir.

1.3. Şirketleşmeye Uygulanacak Hukuk

Yıllardır Türk hukukunda sporda şirketleşmeyi doğrudan düzenleyen tek kanun hükmü GSHK m. 24/3 idi. SKSFK ile birlikte sporda şirketleşme daha kapsamlı düzenlenmiştir. Ancak SKSFK'da da sporda şirketleşmenin genel hatlarıyla düzenlendiğini, ayrıntıların ikincil düzenlemelere bırakıldığını belirtmek gerekir.

Öte yandan sporun kendine özgü yapısı, spor hukukunun da farklı bir zemine oturtulmasını zorunlu kılmaktadır. Özellikle lex sportivanın ulusal spor hukukuna etkileri, spor hukukunu konu alan kuralların zaman zaman Türk maddi hukukundan farklılaşmasına sebebiyet vermektedir. Bu doğrultuda bazen spor federasyonlarının hukuki düzenlemeleri, normlar hiyerarşisine galip gelmekte ve kanunlara nazaran öncelikle uygulama bulmaları söz konusu olmaktadır. Belirtmek gerekir ki şirketin kuruluşu bakımından lex sportivanın etkisi daha zayıftır. Çünkü uluslararası spor

²⁸¹E. Çamoğlu (1973). İsviçre, Alman ve Türk hukuklarında limited ortağın sınırlı sorumluluğu ilkesinin anlamı ve nitelikleri. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 38 (1-4), s. 499-500; Tekinalp, 2015, **a.g.k.**, 510; Bilgili ve Demirkapı, 2021, **a.g.k.**, 413; H. Çebi (2019). *Limited şirketler hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, s. 35; Alışkan, 2013, **a.g.k.**, 84.

²⁸²Kayıhan, 2021b, **a.g.k.**, 299.

kuruluşları kulüplerin hukuki yapısından ziyade mali yapısı ve sportif rekabete yönelik kurallar koymaktadır.

Bu bilgiler ışığında spor anonim şirketlerine yönelik olarak öncelikle SKSFK'nın uygulama bulacağını, SKSFK'da yer almayan hususlarda ise genel hükümlerin uygulanacağını belirtmek gerekir (SKSFK m. 25). SKSFK'da spor anonim şirketlerine yönelik dar bir çerçevede düzenleme yapıldığından, spor anonim şirketlerinin de temel olarak TTK sistemine tâbi olduğunu söylemek yanlış olmaz. Ancak aşağıda daha ayrıntılı olarak inceleyeceğimiz üzere,²⁸³ Anayasa m. 59/3 gereği spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı sadece zorunlu tahkim yoluna gidilebilir. Zorunlu tahkim başvurusundan sonra tahkim kurulunun vereceği kararlar kesindir ve bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz. Spor federasyonlarının çıkardığı statü, talimat ve benzeri hukuki düzenlemelerin spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlar arasında olduğuna şüphe yoktur. Dolayısıyla spor federasyonlarının çıkardığı statü, talimat ve benzeri hukuki düzenlemelerin iptaline yönelik olarak ancak zorunlu tahkim yoluna gidilebilir.

Anayasa m. 59/3 hükmü, uluslararası spor hukuku kurallarını, iç hukuka yansıtma amacı taşımaktadır. Bir başka ifadeyle Anayasa m. 59/3 hükmü, spor federasyonlarının, uluslararası spor hukuku kurallarını, normlar hiyerarşisi engeline takılmadan iç hukuka yansıtabilmesi için alan açmaktadır. Dolayısıyla spor federasyonlarının iç hukuka yansıttığı bu uluslararası spor hukuku kuralları ile diğer mevzuat arasında bir çelişki bulunduğu, spor federasyonlarının uluslararası spor hukuku kurallarına dayanarak yaptıkları hukuki düzenlemeler kamu düzenine aykırı değilse, bu düzenlemeler esas alınır. Bu durum SKSFK hükümleri için de geçerlidir. Futbol örneği üzerinden açıklayacak olursak, TFF'nin UEFA veya FİFA'nın koyduğu kurallar doğrultusunda hazırladığı ve kamu düzenine bir aykırılık teşkil etmeyen talimat ile SKSFK hükümleri arasında çelişki bulunursa, TFF'nin hazırladığı talimat üstün kabul edilir. Ancak TFF'nin, UEFA veya FİFA'dan bağımsız olarak çıkardığı diğer hukuki düzenlemeler için bunu söylemek mümkün değildir. Bunların SKSFK ve diğer kanun hükümlerine uygun olması gerekmektedir. Aksi takdirde bunların kanuna aykırı olduğu gerekçesiyle zorunlu tahkime gidilerek iptali istenebilir.

²⁸³Bkz. aşağıda Beşinci Bölüm, 3.1.1. altında yapılan açıklamalar.

SKSFK geçici m. 3'e göre, *“Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce yürürlükte bulunan yönetmelik ve diğer düzenleyici işlemlerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri; Bakanlık ve spor federasyonları tarafından çıkarılması öngörülen alt düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar geçerliliğini sürdürür.”*. Hükümde yer alan “yönetmelik ve diğer düzenleyici işlemler”e spor federasyonlarının hukuki düzenlemelerinin de dâhil olduğunun kabulü gerekir. Nitekim hükmün ikinci kısmında spor federasyonları tarafından çıkarılacak alt düzenlemelere de yer verilmiştir. Buna göre spor federasyonlarının şirketleşmeye ilişkin hukuki düzenlemelerinin, SKSFK’ya aykırı olmayan hükümleri geçerliliğini korumaktadır. Örneğin Futbol Kulüpleri Tescil Talimatında spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerine ait futbol şubesinin devri ile spor anonim şirketlerinin birleşmesi özel olarak düzenlenmiştir. SKSFK’da spor anonim şirketlerine ait spor şubelerinin devri ile spor anonim şirketlerinin birleşmesi düzenlenmemiştir. Dolayısıyla Futbol Kulüpleri Tescil Talimatının bu hususları düzenleyen hükümleri geçerliliğini korumaktadır.²⁸⁴ Yukarıda ifade ettiğimiz üzere, Talimatta yer alan hükümlerin kanuna aykırı olduğu iddia edilse bile, bu aykırılık iddiasının TFF Tahkim Kurulu’na taşınması gerekmektedir (TFF Kanunu m. 5/3).

Bu noktada önemli bir eleştiri getirmek gerekir. Birleşme ve spor şubesinin devri gibi tüm spor dallarında ortak kuralların uygulanmasını gerektiren hususlarda inisiyatifin spor federasyonlarına bırakılması yerinde değildir. Spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerinin adı, ticaret unvanı, lige katılım adı, renkleri, amblemleri, il değiştirmeleri gibi hususlarda da aynı kanaatteyiz. Bu hususlar Bakanlık tarafından yapılacak ikincil mevzuat ile düzenlenebilir. Kanımızca böylesine önemli hususların ikincil mevzuat ile değil, Kanun ile düzenlenmesi daha doğru olurdu. Buna karşılık SKSFK’da ayrıntılı şekilde düzenlenen bütçe ve harcama ilkelerine ilişkin genel bir çerçeve çizilip uygulamanın spor federasyonlarına bırakılması gerekirdi. Çünkü hem ulusal spor federasyonları hem de uluslararası spor kuruluşları, kulüplerin mali yapısına ilişkin düzenlemeler yapmaktadır. Bu doğrultuda yapılması gereken denetim mekanizmasının güçlendirilmesidir.

²⁸⁴SKSFK’nın yürürlüğünden sonra Futbol Kulüpleri Tescil Talimatının da değişebileceğini öngörerek, bu çalışmada futbol kulüplerinin birleşmesi ve futbol şubesinin devri ile ilgili özel bir inceleme yapmayacağız. Ancak yeri geldiğinde Futbol Kulüpleri Tescil Talimatına atıfta bulunacağımızı belirtmek gerekir.

1.4. Şirketleşmenin Önemi, Yararları ve Sakıncaları

Bugün itibariyle Türkiye ve Avrupa’da futbol ve onu takip eden basketbol; ABD’de ise Amerikan futbolu, basketbol, beyzbol gibi artık bir endüstri haline gelmiş takım sporları bulunmaktadır. Bu takım sporlarının endüstri haline gelmesinin temelinde seyircinin ilgisi yatmaktadır. Bir spor dalı ne kadar çok seyirci çekerse ve bu seyirciler bu alanda ne kadar çok tüketirse o spor dalının ekonomik büyüklüğü o kadar çok artar. Bir spor dalındaki ekonominin büyümesi, o dalda faaliyette bulunan kulüplerin de ekonomik olarak büyümesini sağlar. Seyircinin ilgisi artıkça, spor kulüplerinin gelir kalemleri de büyür ve çeşitlenir. Büyüyen gelir kalemlerine yayın gelirleri örnek verilebilir. Seyircinin ilgisinin artmasıyla yayın hakları daha büyük ücretler karşılığında devredilmekte ve kulüplerin kasasına daha çok para girmektedir. Gelir kalemlerinin çeşitlenmesine bahis gelirleri örnek verilebilir. Son yıllara kadar spor kulüplerinin böyle bir geliri bulunmamaktaydı. Ancak seyircinin bu alana ilgisiyle birlikte sporda bahis gelirleri büyük rakamlara ulaşmış ve kulüpler de bu pastadan pay almaya başlamıştır. Diğer bir örnek kripto varlıklardır.²⁸⁵ Son dönemlerde Türkiye’de birçok kulüp, taraftar tokeni adı altında kendi kripto varlıklarını çıkarmış ve buradan ciddi gelirler elde etmeye başlamıştır.²⁸⁶

Eğer biraz daha geriye gidecek olursak, 1980’li yıllardan önce, spor kulüplerinin gelir kaynaklarının önemli bir kısmını maç bileti satışı ve maç günü gelirleri oluşturmaktaydı.²⁸⁷ Bugün itibariyle özellikle futbol kulüplerinin sponsorluk, UEFA turnuvaları ve yayın hakları gibi bazı kalemlerden elde ettiği gelirlerin maç bileti satış gelirlerinden daha yüksek seviyelere çıkabildiğini görmekteyiz.

Öte yandan seyircinin ilgisiyle birlikte sadece gelir kalemleri değil, gider kalemleri de büyümekte ve çeşitlenmektedir. Çünkü spor kulüplerinin gelirlerinin çok büyük bölümünü doğrudan veya dolaylı olarak oluşturan seyirci, bu defa daha büyük ve daha konforlu stadyumlar, daha kaliteli sporcular ve daha büyük başarılar talep etmektedir.

²⁸⁵Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelikte kripto varlık, “*dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak sanal olarak oluşturulup dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan, ancak itibari para, kaydi para, elektronik para, ödeme aracı, menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilmeyen gayri maddi varlıklar*” olarak tanımlanmıştır. Bkz. RG.: T. 16.04.2021, S. 31456.

²⁸⁶Başta Galatasaray, Trabzonspor ve Fenerbahçe olmak üzere birçok kulüp taraftar tokeni çıkartmıştır. Kulüpler bu tokenler ile taraftarlarına; marş seçimi, forma tasarımı, takım ile geziler gibi çeşitli vaatlerde bulunmaktadır. Galatasaray, Trabzonspor ve Fenerbahçe taraftar tokenleri ile ilgili bilgi için bkz. <https://www.paribu.com/blog/kriptopara/> (Erişim tarihi: 07.01.2022).

²⁸⁷T. Akşar (2005). *Endüstriyel futbol*. İstanbul: Literatür Yayıncılık, s. 5.

Stadyumların, yayınların ve oynanan oyunun kalitesi artıkça seyirci sayısı da artmakta ve döngü bu şekilde devam etmektedir.

Gelir ve gider kalemlerindeki bu büyüme ve çeşitlenme, spor kulüplerinin ticari faaliyetlerde bulunmasını kaçınılmaz kılmaktadır. Bu ticari faaliyetlerin belirli bir seviyenin üstüne çıkması ise, artık kulüplerin spor kulübü statüsünde yönetilmesinin zorluklarını ortaya çıkarmaktadır. Çünkü spor kulüpleri, kişi topluluklarıdır ve kazanç paylaşma amacı ile kurulmadıkları gibi bir malvarlığı topluluğunu yönetmek için de kurulmazlar. Spor kulüplerinde sermayenin değil, bilgi ve emeğin birleştirilmesi söz konusudur (TMK m. 56 ve DK m. 2/1-a).

Spor kulüpleri, sadece tüzüklerinde gösterilen amaç ve bu amacı gerçekleştirmek üzere yine tüzüklerinde belirtilen çalışma konularında faaliyette bulunabilir (DK m. 30/1-a). Dolayısıyla spor kulüplerinin amaçlarına ulaşmak için ticari faaliyetlerde bulunmasına bir engel yoktur. Spor kulüpleri, ticari işletme işletmek suretiyle ekonomilerini büyütebilir ve büyüyen ekonomilerini bu şekilde yönetebilir. Ancak spor kulüplerinin ticari faaliyet alanlarının büyümesi ve çeşitlenmesi, daha çok ticari işletme kurulması ve var olan işletmelerin daha da büyütülmesi demektir. Bu da kişilerin, kazanç paylaşma dışında belirli ve ortak (manevi) bir amacı gerçekleştirmek üzere, bilgi ve çalışmalarını birleştirdiği yapının giderek ticarileşmesi sonucunu doğurmaktadır. Bir başka ifadeyle spor kulübünün ticari faaliyetleri artıkça, bu faaliyetler spor kulübünün manevi amacına ulaşmasını sağlayacak bir araç olmaktan çıkmaktadır. Her ne kadar TTK gereği ticari işletme işleten spor kulüpleri tacir sayılmakta ise de, bu hükmün amacı spor kulüplerinin ticari faaliyetlerde bulunmasının önünü açmak değil, bu faaliyetlere giren spor kulüplerinin de tacir olmanın nimetlerinden yararlanması ve külfetlerine katlanmasıdır. Dolayısıyla ticari faaliyetleri büyüüp çeşitlenen spor kulüplerinde bu yapının yönetimi de zorlaşmaktadır. Örneğin bir spor kulübünün yönetim kurulu, taraftara yönelik ürettiği ürünleri satmak için açacağı bir mağazanın bulunduğu taşınmazı satın almak için genel kuruldan yetki almak zorundadır (DK m. 22). Hâlbuki spor anonim şirketlerinde temsile yetkili olanlar, şirketin amacı ve işletme konusuna giren tüm iş ve hukuki işlemleri şirket adına yapabilir (TTK m. 371/1). Hatta şirketi temsile yetkili olanların, üçüncü kişilerle, işletme konusu dışında yaptığı işlemler de kural olarak şirketi bağlar. Ancak şirket, üçüncü kişinin, yapılan işlemin işletme konusu dışında olduğunu bildiğini veya durumun

gereğinden bilebilecek durumda bulunduğunu ispat ederse işlemle bağlı olmaktan kurtulur (TTK m. 371/2).²⁸⁸

Öte yandan TTK m. 125/2 hükmü ile ticaret şirketleri bakımından işletme konusu ile sınırlı hak ehliyetini ifade eden ultra vires ilkesi ortadan kaldırılmıştır.²⁸⁹ Dernekler ve bu arada spor kulüpleri bakımından ise, tüzükte zorunlu olarak yer alması gereken amacın, hak ehliyetini sınırlandırıp sınırlandırmadığı hususu tartışmalıdır.²⁹⁰ Ancak hak ve fiil ehliyetine yönelik sınırlamalar ile ilgili yapılan tartışmaların ötesinde, TMK m. 90/1 ve DK m. 30/1-a hükümlerinden çıkan sonuç, spor kulüplerinin tüzüklerinde gösterilen amaç ve bu amacı gerçekleştirmek üzere tüzükte sürdürüleceği belirtilen çalışma konuları dışında faaliyette bulunamayacağıdır. Dolayısıyla spor kulüpleri için en azından bir faaliyet sınırlaması olduğuna şüphe yoktur.²⁹¹ Bu nedenle spor anonim şirketlerinin, spor kulüplerine nazaran daha esnek bir hareket alanına sahip olduğunu söyleyebiliriz.²⁹²

²⁸⁸Belirtmek gerekir ki şirketin bu durumun ispatı için, esas sözleşmenin ilan edilmiş olmasını tek başına delil olarak kullanması yeterli olmayacak, şirket başkaca deliller sunmak zorunda kalacaktır (TTK m. 371/2). Kanun koyucu bu hükümle TTK m. 36/3'te düzenlenen sicil olumlu etkisini devre dışı bırakmıştır.
²⁸⁹Öğretide bazı yazarlar, TTK m. 125/2 ve 371/1-2 hükümlerinden hareketle, işletme konusunun hak ehliyetine değil fakat fiil ehliyetine sınır oluşturduğu görüşündedir. Bkz. Bahtiyar, 2022, **a.g.k.**, 45 ve 200; Akipek, Akıntürk ve Ateş, 2020, **a.g.k.**, 549-550; B. Çetiner (2020). Dernekler örneğinde tüzel kişi temsil organının temsil gücünün/yetkisinin sınırlanması. *Prof. Dr. Necla Giritlioğlu'na Armağan*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 238. Diğer bir görüşe göre, bu hükümler fiil ehliyetine yönelik bir sınırlama oluşturmamakta, sadece organın temsil yetkisini sınırlamaktadır. Bkz. Dural ve Ögüz, 2019, **a.g.k.**, 263; İ. Kırca, F. H. Şehirali Çelik ve Ç. Manavgat (2013). *Anonim şirketler hukuku C. 1*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, s. 643. Bir başka görüşe göre, tüzel kişiler açısından hak ve fiil ehliyeti tam olarak örtüştüğünden, hak ehliyeti sınırlandırılmadan fiil ehliyeti sınırlandırılmaz. TTK m. 371/2 hükmünde şirketin, kural olarak işletme konusu dışında yapılan işlemler ile bağlı olduğu düzenlenmiş, dolayısıyla şirketin fiil ehliyeti işletme konusu ile sınırlandırılmamıştır. İşletme konusu dışında yapılan işlemler ile bazı durumlarda şirketin bağlı olmaması da, şirketin o işlemi yapmaya ehil olmadığı anlamına gelmez. Bu durumlarda işletme konusuna aykırılığın hem temsile yetkili şirket organlarına hem de üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi, bir ehliyet sınırlaması değil şirkete tanınan bir imkandır. Bkz. M. E. Bingöl (2018). Anonim şirketlerde konu dışı işlemlerin hukuki niteliği. *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5 (2), s. 203. TTK madde gerekçesinde ise, doğrudan fiil ehliyeti üzerinden bir değerlendirme yapılmamış, şirketin amacı ve işletme konusunun, hak ehliyetini değil, sınırı aşan temsil yetkisini haiz kişiye karşı, şirketin, rücu edeceği veya edemeyeceği sınırı belirlediği ifade edilmiştir. Böylelikle dolaylı da olsa TTK m. 371/1 ve m. 371/2 hükümlerinin fiil ehliyetine yönelik bir sınırlama içermediği vurgulanmış olmaktadır. Bkz. TTK Madde Gerekçeleri m. 371, <https://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1138.pdf> (Erişim tarihi: 19.11.2021). Aynı doğrultuda görüşü için bkz. H. Pulaşlı (2016). *Şirketler hukuku genel esaslar*. (4. Baskı). Ankara: Adalet Yayınevi, s. 456.

²⁹⁰Bu konuya ilişkin tartışmalar ve ayrıntılı bilgi için bkz. Çetiner, 2020, **a.g.k.**, 233 vd.

²⁹¹Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir'e göre bu düzenleme hak ehliyeti ile ilgili değildir ancak derneği temsil eden organın temsil yetkisini sınırlandırmaktadır. M. K. Oğuzman, Ö. Seliçi ve S. Oktay-Özdemir (2018). *Kişiler hukuku (gerçek ve tüzel kişiler)*. (17. Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi, s. 296.

²⁹²Önemle belirtmek gerekir ki tüzel kişinin fiil ehliyetinin tüzel kişinin amacı ve işletme konusu ile sınırlı olduğu görüşünden hareketle, bu noktada dernekler ile sermaye şirketleri arasında bir farkın bulunmadığı sonucuna da ulaşılabilir. Tüzel kişinin fiil ehliyetinin tüzel kişinin amacı ve işletme konusu ile sınırlı olduğu

Spor kulüplerinin ticari faaliyetlerinin büyümesi ve çeşitlenmesi ile ulaştıkları büyük bütçelerin bu yapıda yönetimi zordur. Buna karşılık kanunen yasaklanmamış her türlü ekonomik amaç ve konuda kurulabilen anonim şirketlerin (TTK m. 331) temelinde büyük bütçelerin yönetilmesi düşüncesi vardır. Bu nedenle büyük bütçelere ulaşan spor kulüpleri, şirketleşerek bu bütçeleri daha kolay ve daha verimli yönetebilir.²⁹³

Sporda şirketleşme, kurumsallaşma ve profesyonelleşme anlamında da önemli avantajlar sağlar. Özellikle halka arz ile birlikte sermaye piyasası mevzuatına tâbi olan bu şirketler, kurumsal yönetim ilkeleri doğrultusunda hareket etmek zorunda kalır. Böylelikle şirketlerin keyfi uygulamalardan uzaklaşıp daha ilkesel temelde ve şeffaf hareket etmeleri sağlanır. Spor kulüplerinde, gönüllülük esasına dayalı olarak kulübe maddi yardım vaadinde bulunan başkan adayları ve yöneticiler ön plana çıkmaktadır.²⁹⁴ Dahası bu kişiler çoğunlukla iş adamı olduklarından, sadece kulüp yöneticiliği yapmamakta, kendi özel işleriyle de ilgilenmektedir.²⁹⁵ Bu durum da kulüp yöneticiliğinin hobi olarak veya saygınlık kazanmak amacıyla yapılması ya da reklam aracı olarak kullanılması gibi sonuçlar doğurmaktadır.²⁹⁶ Hâlbuki şirketleşme ile birlikte kulübün profesyonel yöneticiler tarafından yönetilmesi söz konusudur. Bu durum kulübün daha uzun vadeli planlar doğrultusunda yönetilmesini, ileriye dönük gelir sağlayacak önemli yatırımlar yapılmasını ve kulübün mevcut gelirlerinin daha dikkatli ve efektif kullanılmasını sağlayacaktır.

yönündeki görüşleri için bkz. Akipek, Akıntürk ve Ateş, 2020, **a.g.k.**, 549-550; Çetiner, 2020, **a.g.k.**, 236 vd.

²⁹³Akşar, 2005, **a.g.k.**, 4-5; Ertaş ve Petek, 2017, **a.g.k.**, 143 ve dn. 156.

²⁹⁴Ş. Dorukkaya, A. Kıratlı ve F. K. Ebiçlioğlu. (1998). *Türkiye’de futbol kulüplerinin şirketleşmesi, halka açılması, finansmanı ve vergileme*. İstanbul: Dünya Yayıncılık, s. 11.

²⁹⁵Kocaoğlu, 2011, **a.g.k.**, 85; 2011 tarihli Meclis Araştırması Komisyonu Raporu’nda dönemin milletvekili Ali Uzunırmak’ın konuyla ilgili şu tespitlerine yer verilmiştir: “Bugün, kulüplerin en önemli problemi kulüp profesyonelken, yapılan iş dolaylı etkileriyle dünyadaki dördüncü büyük sektör iken, yöneticilerin gönüllülük esasına dayalı bir taraftar havası içerisinde amatör olmasıdır. Yani, kulübün başında kulübü yönetenler, kulüp yönetimini iş olarak benimsemiş değil; profesyonel bir anlayış içerisinde bunu kendi işiymiş gibi, kendi ticarethanesiymiş gibi görmüyor. Bu işi gönüllülük esasına dayalı, Dernekler Kanunu’na göre yönetilen bir yer olarak görüyor; profesyonel kulüpler Dernekler Kanunu’na göre taraftarlık, amatör ruh denebilecek şekilde yönetilmemeli, profesyonelce yönetilmeli. Şirket kendi şirketiymiş gibi mesuliyet yüklenmeli ve yöneticinin psikolojisi de o olmalı.”. Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, 2011, **a.g.k.**, s. 79; Dağlı Ekmekçi’nin spor kulüpleri yöneticileri ile yapmış olduğu görüşmelerde bu doğrultuda çok çarpıcı tespitler yer almaktadır. Örneğin bir yönetici, “Bizde uzmanlık alanı yok, daha doğrusu herkes daha çok para kazanabilmek, söz sahibi olabilmek için üst makamlara yöneliyor.” demiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Y. A. Dağlı Ekmekçi (2015). *Türkiye profesyonel futbol kulüplerinin kurumsallaşması*. Yayımlanmış Doktora Tezi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 147 vd.

²⁹⁶D. A. Genç (1999). *Futbol kulüplerinin stratejik yönetimi Beşiktaş örneği*. Ankara: Bağırman Yayınevi, s. 48.

Spor kulüplerinde yönetim kurulu genellikle üç yıl için seçilmektedir. Ancak uygulamada yönetim kurullarının bu üç yılı dâhi doldurmadan sık sık seçime gittiği görülmektedir.²⁹⁷ Bu durum spor kulüplerinin hâkimiyetinde bulunan spor anonim şirketleri için de geçerlidir. Çünkü spor kulübü yönetim kurulunun değişmesi ile şirket yönetim kurulu da değişmektedir. Yönetim kurulunun değişmesi ile profesyonel kadrolarda da değişim yaşanmaktadır. Bu da spor kulübü ve şirketin uzun vadeli planlar oluşturmaya engel olmaktadır. Bugün spor kulüplerinin hâkimiyetinde bulunan spor anonim şirketlerinin ekonomik başarısızlıklarının altında yatan en büyük sebeplerden biri budur. Spor anonim şirketlerinde de yönetim kurulunun görev süresi en çok üç yıldır (TTK m. 362/1). Ancak spor kulüplerinden bağımsız spor anonim şirketlerinde, pay sahipleri kâr saikiyle hareket ettiğinden, yönetimde istikrar daha kolay sağlanabilmektedir. Bir yandan yönetimde istikrarın sağlanması diğer yandan şirketin profesyonel yöneticiler tarafından yönetilmesi, şirketin uzun vadeli planları gerçekleştirebilmesini daha olası kılmaktadır.

Spor kulüplerinde yöneticilerin doğrudan bir menfaati bulunmasa dahi; kişisel tatmin, saygınlık kazanma, reklam gibi dolaylı maddi ve manevi menfaatleri bulunmaktadır.²⁹⁸ Bu da yöneticilerin ve özellikle başkanların yönetimde uzun süre kalma isteğini tetiklemektedir. Koltuğu kaybetmek istemeyen başkan ve yöneticiler, popülist yaklaşımlar sergilemekte ve bu şekilde kulübe zarar vermektedir. Futbol kulüpleri veya futbol şubesi bulunan kulüplerde sıkça gördüğümüz üzere, sportif başarının gelmemesi nedeniyle tepki çeken yönetimler, bir transfer furyası ile rüzgârı tersine çevirip koltuklarını sağlamlaştırmaktadır. Bu arada kulüp büyük bir maddi külfetin altına girmekte ve uzun vadede bunun sancılarını çekmektedir. Bu durum sadece spor kulüplerinde değil, spor kulüplerinin hâkimiyetinde bulunan spor anonim şirketlerinde de yaşanmaktadır. Spor kulübünden bağımsız spor anonim şirketlerinde de taraftar baskısıyla zaman zaman bu tür popülist yaklaşımların ortaya konulması muhtemeldir. Ancak nihayetinde bu şirketler kâr elde etme amacına sadık kalıp bu popülizmi belirli bir sınır içinde tutmak zorundadır.

Spor kulüplerinin büyük seyirci kitlelerine ulaşması, bunların arasındaki rekabeti de artırmaktadır. Bu rekabet neticesinde artan maliyetleri karşılamak için kulüplerin kredi

²⁹⁷Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, 2011, **a.g.k.**, 61.

²⁹⁸Genç, 1999, **a.g.k.**, 48; Ege, 2021, **a.g.k.**, 290.

ihtiyacı doğabilmektedir. Bu kredi ihtiyacının temini açısından şirket statüsü daha avantajlıdır. Özellikle pay senetleri borsada işlem gören spor anonim şirketlerinin kredi kuruluşları nezdindeki kredibilitesi artmakta, daha kolay ve daha uygun kredi alma imkânları doğmaktadır.²⁹⁹ Çünkü bu şirketler, pay senetlerinin borsada işlem görmesiyle birlikte daha çok tanınmakta ve sermayelerini daha kolay artırabilme imkânına kavuşmaktadır.³⁰⁰

Sporda şirketleşme, aşağıda inceleyeceğimiz TFF ve UEFA denetimi açısından da kulüplere kolaylık sağlar.³⁰¹ Şirketleşme ile daha kurumsal bir yapıya bürünen kulüplerin hem denetimi hem de bu denetimden başarılı bir şekilde geçmeleri daha kolay olur.

Ticari faaliyetleri büyüyen ve çeşitlenen spor kulüpleri, birden fazla ticari işletme işletmek durumunda kalmaktadır. Günümüzde ürün satışından inşaata kadar birçok ticari faaliyette bulunan spor kulüplerinin bir şirketler topluluğu modeliyle yönetilmesi söz konusu olabilmektedir. Bu anlamda spor kulübü statüsü yerine, şirket statüsü daha yerinde olur.

Öte yandan spor kulüpleri, gerek ülkemizde gerekse dünyada dernek modeliyle bir kültür oluşturmuştur. Spor kulüplerinin üye ve taraftarları bu kültürle beslenmektedir. Şirketleşme ile birlikte en büyük korku, bu kültürün ortadan kalkmasıdır. Özellikle spor kulüplerinin genel kurul üyeleri, bir yandan kulüp üzerindeki kontrollerini kaybetmemek diğer yandan da kulüplerin kâr merkezli bir yapıya dönüşmesi sonucu kulüp kültürünün ortadan kalkması endişesi ile şirketleşmeye karşı çıkmaktadır.³⁰² Şirketleşme ile birlikte kulüp kültürünün değişime uğraması ve hatta ortadan kalkması endişesi haklı görülebilir. Ancak spor kulüplerine hayat veren ve kulüp kültürünün oluşmasını sağlayan en önemli unsur taraftardır. Şirketleşme ile birlikte, aynı zamanda müşteri olarak da nitelendirebileceğimiz bu taraftarı kaybetmek istemeyen şirket yönetimleri, şirket politikalarını bu doğrultuda belirlemek durumunda kalacaktır. Örneğin 18 Nisan 2021 tarihinde Avrupa'nın on iki önemli futbol kulübünün³⁰³ öncülüğünde, UEFA'dan bağımsız ve UEFA Şampiyonlar Ligi organizasyonuna bir alternatif olarak Avrupa Süper

²⁹⁹Dorukkaya, Kıratlı ve Ebiçlioğlu, 1998, **a.g.k.**, 28.

³⁰⁰Kocaoğlu, 2011, **a.g.k.**, 85.

³⁰¹Bkz. aşağıda Dördüncü Bölüm, 4. ve 5. altında yapılan açıklamalar.

³⁰²Dorukkaya, Kıratlı ve Ebiçlioğlu, 1998, **a.g.k.**, 10.

³⁰³Bu kulüpler şunlardır: Real Madrid, Juventus, Barcelona, Milan, Arsenal, Atletico Madrid, Chelsea, İnter, Liverpool, Manchester City, Manchester United ve Tottenham Hotspur.

Ligi'nin (The Super League) kurulduğu duyurulmuştur. Bu girişim hem ulusal federasyonlardan hem de UEFA'dan tepki görmüştür. Ancak asıl tepki futbol seyircisi ve kurucu kulüplerin taraftarlarından gelmiştir. Özellikle tamamı şirket olarak örgütlenmiş altı İngiliz kulübünün taraftarlarının gösterdiği büyük tepkiler nedeniyle bu kulüpler projeden çekildiklerini duyurmuştur.³⁰⁴ Bunun devamında proje askıya alınmıştır.³⁰⁵ Dolayısıyla spor kulüpleri şirketleşse dahi taraftardan tamamen bağımsız bir şirket politikası söz konusu olamaz.

2. SPOR ANONİM ŞİRKETLERİNİN UNSURLARI

Bir anonim şirketin unsurları olarak; kişi, amaç ve konu, sermaye, ortakların sınırlı sorumluluğu, ticaret unvanı ve tüzel kişilik sayılabilir.³⁰⁶ Bu unsurların tamamı spor anonim şirketleri için de söz konusudur. Çalışmamızda bu unsurların spor anonim şirketleri için özellik arz eden yönleri incelenecektir.

2.1. Kişi

Spor anonim şirketleri TTK'ya göre kurulduklarından, pay sahibi olan bir veya birden fazla kişiyle kurulur (TTK m. 338/1). Pay sahipleri gerçek veya tüzel kişi olabilir. Ancak SKSFK'ya göre bir spor kulübünün pay sahibi olması durumunda, spor kulübünün spor anonim şirketinde doğrudan veya dolaylı hâkimiyeti olmak zorundadır (SKSFK m. 15/2). TTK gereği pay sahiplerinin tabiiyeti ve ikametgâhı bakımından bir sınırlama olmadığından, spor anonim şirketinin yabancı kişi veya kişiler tarafından kurulması da mümkündür.³⁰⁷

2.2. Amaç ve Konu

Anonim şirketler, kanunen yasaklanmamış her türlü ekonomik amaç ve konular için kurulabilir (TTK m. 331). SKSFK m. 2'ye göre spor anonim şirketleri, spor faaliyetinde bulunmak amacıyla Bakanlığa tescilini yaptırır. SKSFK m. 2'de spor faaliyeti, *“Bakanlık veya spor federasyonları tarafından düzenlenen ya da izin verilen spor müsabaka ve*

³⁰⁴Söz konusu İngiliz kulüpleri şunlardır: Arsenal, Chelsea, Liverpool, Manchester City, Manchester United ve Tottenham Hotspur.

³⁰⁵Şu anda projeden resmî olarak ayrıldığını duyurmayan üç kulüp bulunmaktadır. Bu kulüpler; Real Madrid, Barcelona ve Juventus'tur. Projenin internet sitesi hâlen faaliyettedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. <https://thesuperleague.com> (Erişim tarihi: 26.06.2021).

³⁰⁶O. İmregün (1989). *Anonim ortaklıklar*. (4. Baskı). İstanbul: Yasa Yayıncılık, s. 20 vd.; Pulaşlı, 2016, **a.g.k.**, 299 vd.; Ayhan, Çağlar ve Özdamar, 2021b, **a.g.k.**, 207 vd.; H. Çebi (2020). *Şirketler hukuku*. Ankara: Seçkin Yayınevi, s. 113 vd.

³⁰⁷Pulaşlı, 2016, **a.g.k.**, 312; Çebi, 2020, **a.g.k.**, 114.

yarışmaları ile bunların hazırlık ve eğitim çalışmaları” olarak tanımlanmıştır. O halde spor anonim şirketleri, Bakanlık ile spor federasyonları tarafından dzenlenen ya da bunlar tarafından izin verilen spor müsabaka ve yarışmaları ile bunların hazırlık ve eğitim çalışmalarına katılmak amacıyla kurulmaktadır.

Belirtmek gerekir ki spor anonim şirketlerinin tek kuruluş amacı spor faaliyetinde bulunmak olmayabilir. Bir başka ifadeyle spor anonim şirketleri, spor faaliyetleri yanında diğerk amaç ve konular için de kurulabilir. Nitekim SKSFK, spor anonim şirketlerinin kuruluş aşamasındaki amacına ilişkin bir sınırlama öngörmemekte ancak Bakanlığa tescildeki amacın spor faaliyetinde bulunmak olmasını aramaktadır. Dolayısıyla spor anonim şirketlerinin, spor faaliyetleri yanında, kanunen yasaklanmamış başkaca amaçlar için kurulmuş olması ve başkaca konularda faaliyette bulunması mümkündür. Örneğın bir spor anonim şirketi, spor faaliyetleri ile birlikte, inşaat veya turizm alanında da faaliyette bulunabilir. Bu durum söz konusu şirketin spor anonim şirketi olarak, Bakanlık tarafından tutulan spor anonim şirketi siciline tescil edilmesine engel değıldir.

SKSFK m. 2’nin gerekçesine göre, *“SKSFK kapsamındaki faaliyetlerin spor faaliyeti sayılabilmesi için bu faaliyetin Gençlik ve Spor Bakanlığınca spor dalı olarak belirlenmiş bir spor dalına ilişkin olması zorunludur.”*³⁰⁸ Bu açıklama SKSFK kapsamında spor faaliyetinin bir spor dalına ilişkin olması zorunluluğunu ifade etmektedir. Dolayısıyla bir spor anonim şirketinin spor faaliyeti bir spor dalına ilişkin olmak zorundadır. Buradan hareketle Bakanlık tarafından spor dalı olarak belirlenmeyip bir spor federasyonuna bağlanmayan spor faaliyetleri ile ilgili spor anonim şirketi kurulamayacağı sonucuna ulaşılmaktadır. Ancak biz buna katılmamaktayız. Çünkü spor faaliyeti her durumda spor dalı faaliyetini ifade etmez. Henüz spor dalı olarak belirlenmeyen bir sporla ilgili Bakanlık tarafından veya Bakanlığın izniyle spor faaliyetlerinde bulunulması mümkündür. Bu şekilde Bakanlık tarafından spor dalı olarak belirlenmemiş bir spora ilişkin spor faaliyetinde bulunmak amacıyla kurulan anonim şirketin, spor anonim şirketi siciline tescili teorik olarak mümkündür. Ancak Bakanlık tarafından henüz spor dalı olarak kabul görmeyen bir sporda, büyük kazançlardan bahsetmek zor olacağından, bu sporla ilgili faaliyetler neticesinde kazanç elde etme amacı güden anonim şirketlerin kurulması çok düşük ihtimaldir. Bir başka ifadeyle teorik olarak

³⁰⁸SKSFK Madde Gerekçeleri m. 2, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4331.pdf> (Erişim tarihi: 10.05.2022).

kabul ettiğimiz bu ihtimalin uygulamada ortaya çıkması ancak istisnai durumlarda söz konusu olabilir. Bu nedenle spor anonim şirketleri kural olarak, bir veya daha çok spor dalına ilişkin faaliyetlerde bulunmak amacıyla kurulur. Bu kuralı, “spor dalı olmadan spor anonim şirketi olmaz” şeklinde ifade edebiliriz. Belirtmek gerekir ki SKSFK anlamında spor faaliyeti olarak kabul görmeyen, sporla ilgili diğer amaç ve konularda anonim şirket kurulması da mümkündür. Ancak bu anonim şirketler Bakanlık tarafından tescil edilmeyeceğinden, spor anonim şirketi olarak nitelendirilemez.

TTK m. 339/2-b gereği anonim şirketin işletme konusu, esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde esas sözleşmede yer almak zorundadır. Acaba spor anonim şirketlerinin esas sözleşmelerinde amaç ve konu olarak, spor faaliyeti tanımına yer verilmesi yeterli midir? Anonim şirketlerde amaç, belirli faaliyetlerden kazanç elde etmek ve paylaşmaktır. İşletme konusu ise, şirketin amacına ulaşması için yürüteceği faaliyetlerdir.³⁰⁹ O halde spor anonim şirketlerinin amacı, spor faaliyetlerinden kazanç elde etmek ve paylaşmak iken; konusu yürütülecek spor faaliyetleridir. Esas sözleşmede yer alan spor faaliyeti tanımı amacı gösterirken, yürütülecek spor faaliyetleri ise konuyu gösterir. Bu nedenle esas sözleşmede faaliyette bulunulacak spor dalları ve spor dalı olarak belirlenmemiş spor faaliyetleri yer almalıdır. Sadece spor faaliyeti tanımına yer verilmesi, işletme konusunun esaslı noktalarının belirtilmesi bakımından bir eksiklik oluşturur. Ayrıca spor faaliyeti, bugüne kadar ortaya çıkmış tüm sporların yanında gelecekte ortaya çıkacak sporları da kapsayan geniş bir kavramdır. Sadece spor faaliyeti tanımına yer vermek, bu yönüyle işletme konusunu belirsiz kılar.

SKSFK m. 17 gereği spor anonim şirketlerinin esas sözleşmesinin asgari içeriği, Bakanlık tarafından çıkarılacak tebliğle belirlenecektir. Henüz yayımlanmayan bu tebliğde, spor anonim şirketlerinin işletme konusunun esas sözleşmede nasıl yer alması gerektiği düzenlenebilir. Kuşkusuz bu düzenleme, TTK m. 339’a aykırı olmayacak şekilde, işletme konusunun esaslı noktalarının bir açılımından ibaret olmalıdır.

2.3. Sermaye

Anonim şirketlerin sermayesi belirli ve paylara bölünmüştür (TTK m. 329/1). Bir anonim şirketin kurulabilmesi için en az 50.000 TL esas sermaye gerekmektedir. Kayıtlı

³⁰⁹Pulaşlı, 2016, **a.g.k.**, 317; Kırca, Şehirali Çelik ve Manavgat, 2013, **a.g.k.**, 58; Bahtiyar, 2022, **a.g.k.**, 115; TTK Madde Gerekçeleri m. 529, <https://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1138.pdf> (Erişim tarihi: 19.05.2022).

sermaye sistemini kabul etmiş bulunan halka açık olmayan anonim şirketlerde başlangıç sermayesi en az 100.000 TL olmalıdır (TTK m. 332/1). SKSFK'da spor anonim şirketlerine yönelik asgari bir sermaye zorunluluğu öngörülmemiştir. Dolayısıyla TTK'nın asgari sermayeye ilişkin hükümleri spor anonim şirketleri için de geçerlidir.

SKSFK m. 14/3'te ilginç bir hükme yer verilmiştir. Bu hükme göre, *“Spor federasyonları, belirli liglerde yer alabilmek için spor anonim şirketi statüsünde olma yükümlülüğü ve bu şirketler için ödenmiş sermayesi birmilyon Türk Lirasından az olmamak üzere asgari sermaye zorunluluğu getirebilir.”*.

Bir ligde yer alan tüm kulüplerin spor anonim şirketi statüsünde olması anlaşılabilir. Çünkü bir spor federasyonu, Kuzey Amerika örneğinde olduğu gibi, ligi tamamen ticari temeller üzerine kurmak isteyebilir. Nitekim madde gerekçesinde de bu uygulamanın, bir yandan gelirleri artırıcı yönünün olacağı, diğer yandan dernek veya spor kulübü statüsünden kaynaklanan sakıncaları ortadan kaldıracağı veya en aza indireceği vurgulanmıştır.³¹⁰ Ancak bu durumda kulüplerin sadece spor anonim şirketi olarak organize olabilmesi tartışma konusu olacaktır. Kanımızca bu sınırlama limited şirketleri de kapsayacak şekilde genişletilmeliydi.

Öte yandan spor anonim şirketi statüsünde olma koşulu ile asgari sermaye koşulunun birbirinden bağımsız mı yoksa birlikte aranan iki koşul mu olduğu tartışma konusu olabilecek bir diğer husustur. Hükümün lafzı iki yoruma da müsaittir. Bu nedenle hükmün amacından hareketle bir sonuca varılması daha yerinde olur. Söz konusu iki koşulun birbirinden bağımsız olduğunu varsayarsak, spor federasyonlarının herhangi bir asgari sermaye zorunluluğu öngörmeden, bir ligdeki tüm kulüplere spor anonim şirketi statüsünde olma yükümlülüğü getirebilmeleri mümkün olacaktır. Bu durumda TTK'nın aradığı asgari sermaye koşulları geçerli olacaktır. Böylelikle spor federasyonları,

³¹⁰ “Bu şekilde belirli liglerde anonim şirket statüsünde bulunma yükümlülüğünün getirilmesi; demek ve kulüp statüsü dolayısıyla bazen görülen, genel kurul öncesinde yöneticisiz kalma, sürekli olarak başkan ve yöneticilerin mali desteğine muhtaç olma ve bu kişilerin çoğu kez yönetim ilkelerinden uzak ve hatta spor camiası ve kulüpler yönünden sakıncalı uygulamaları, üyeliği güçleştirme, üyelik haklarını kısıtlama veya erteleme, zamanlı zamansız olağanüstü genel kurul tartışmaları, sporcuları yönetim çekişmelerinin içine çekme gibi sakıncaları ya tamamen ortadan kaldıracak veya en aza indirecektir. Ayrıca bu uygulama; gelirleri çoğaltmak üzere, her spor dalında sezonun olabildiğince geniş tutulması, spor organizasyonlarının ve müsabaka sayılarının artırılması, sporcu yetiştirilmesine daha fazla önem verilmesi, hemen her yaş grubunda olabildiğince çok sporcu ve takım bulundurulması, bir kısım genç ve olay çıkarmaya eğilimli taraftar gruplarının hem altyapı sporcusu hem de ortak olmaları gibi çeşitli yararlar da sağlayacaktır.”. Bkz. SKSFK Madde Gerekçeleri m. 14, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4331.pdf> (Erişim tarihi: 10.05.2022).

TTK'nın öngördüğü asgari sermaye koşullarını karşılayabilecek ekonomik pazara sahip liglerde, ligde yer alan tüm kulüplerin spor anonim şirketi statüsünde olmasını şart koşabilecektir.³¹¹ Ancak bu ihtimal, hükmün ikinci kısmında asgari sermaye zorunluluğunun öngörülmesini anlamsız kılmaktadır. Spor federasyonları asgari sermaye zorunluluğu öngörmeden, bir ligdeki tüm kulüplere spor anonim şirketi statüsünde olma zorunluluğu getirebilecekse, asgari sermayeye ilişkin miktar belirtilerek yapılan düzenlemenin bir anlamı olmaz.

Söz konusu iki koşulun birlikte arandığını varsayarsak, Kanunun sadece güçlü bir ekonomik pazara sahip spor dalları bakımından, tüm kulüplerin spor anonim şirketi statüsünde olmasını amaçladığı sonucuna ulaşırız. Şöyle ki her spor dalının dinamikleri farklıdır. Özellikle işin ticari boyutuna baktığımızda, bazı spor dalları çok büyük kitlelere ulaşp büyük bir ekonomik pazar haline gelebilirken, bazı spor dalları bu anlamda çok sınırlı bir alanda kalmaktadır. Örneğin Türkiye'de futbolun oluşturduğu ekonomik pazar ile hentbolun oluşturduğu ekonomik pazar arasında kıyas kabul edilmeyecek derecede büyük bir fark bulunmaktadır. Dolayısıyla futbol dalında en üst ligde yer alan spor anonim şirketleri için bir milyon TL asgari ödenmiş sermaye tutarı makul görülebilir. Futbol dalında Süper Lig'i bir kenara koyacak olursak, futbol dalındaki alt ligler ile diğer spor dallarındaki ligler için bu rakam oldukça yüksektir. Sonuç olarak iki koşulun birlikte arandığı varsayımında bu hüküm, şu an itibariyle futbol dalı özelinde sadece Süper Lig için uygulanabilir gözükmektedir.

Kanımızca iki koşulun birbirinden bağımsız olduğunun kabulü durumunda, hükmün ikinci kısmının bir anlamı kalmayacağından; bu hüküm, sadece güçlü bir ekonomik pazara sahip spor dallarına yönelik olarak, bir ligdeki tüm kulüplerin spor anonim şirketi statüsünde olmasını amaçlamaktadır. Ancak bunun bazı önemli sonuçları olacaktır. Öncelikle bir ligdeki tüm kulüplere spor anonim şirketi statüsünde olma yükümlülüğünün getirilmesi, bir alt ligden bu lige yükselen kulüplerin de spor anonim şirketi statüsünde olması zorunluluğunu beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla bir alt ligden bu lige yükselen kulüpler spor kulübü statüsünde ise, bu kulüplerin şirketleşerek

³¹¹Bir spor dalındaki tüm ligler bir spor federasyonuna bağlı olduğundan, bu ihtimalde, spor federasyonunun tüm ligleri spor anonim şirketlerinden teşekkül edecek şekilde oluşturması mümkündür. Bu da ilgili spor dalında kulüplerin sadece spor anonim şirketi olarak örgütlenebilmesi sonucunu doğuracaktır.

spor anonim şirketi statüsüne geçmesi gerekmektedir.³¹² SKSFK’da spor kulübünden spor anonim şirketine dönüşmeye ilişkin bir hükme yer verilmediğinden, bir başka ifadeyle spor kulüpleri ile spor anonim şirketleri arasında tür değiştirme öngörülmediğinden,³¹³ bu kulüplerin ilgili spor şubelerini kurdukları veya kuracakları bir spor anonim şirketine devretmeleri gerekmektedir. Şayet spor kulübünün tek spor şubesi varsa bu şube devredilir. Spor kulübünün birden fazla şubesi varsa ilgili şubenin devredilmesi yeterlidir. Ancak diğer şubelerin de spor anonim şirketine devredilmesinde hukuki bir engel bulunmamaktadır.

SKSFK m. 8/7 gereği spor şubesinin devri işlemleri, ilgili spor dalında sezonun sona erdiği ve spor federasyonu tarafından tescil edildiği tarihten itibaren yeni sezon başlangıcına kadar yapılabilir. Spor dallarında bir sezonun sona ermesi ile yeni sezonun başlaması arasında uzun bir süre bulunmamaktadır. Örneğin futbolda bu süre yaklaşık üç aydır. Üç ay gibi kısa bir sürede anonim şirketin kurulması ve devir işlemlerinin tamamlanması sorun olacaktır. Anonim şirketin kuruluş işlemleri bir yana, spor anonim şirketi statüsünün kazanılması için yapılacak tescil başvurusunda Bakanlığa tanınan inceleme süresi 30 gündür (SKSFK m. 14/2). Bu işlemler üç ayda tamamlanabilse dahi, devir işlemleri yapılana kadar spor anonim şirketinin lige kabul edilip edilmeyeceği belirsizdir. Spor anonim şirketinin kurulamaması veya devir işlemlerinde başarısız olunması durumunda, nasıl bir çözüm yolunun benimseneceği de soru işaretidir. Bu durumda alt ligden başka bir kulübün lige alınması öngörülebilir. Ancak lige alınmasına karar verilen yeni kulüp spor anonim şirketi statüsünde değilse, aynı işlemlerin bu kulüp tarafından da yapılması gerekmektedir. Diğer bir çözüm yolu, üst lige yükselen kulübe belirli bir süre verilmesi; bu süre içinde işlemlerin tamamlanmaması halinde, ligden düşen spor anonim şirketlerinden birinin ligde tutulmasıdır. Ancak bu defa da ligden düşen spor anonim şirketlerinden hangisinin ligde tutulacağı sorun olacaktır.

Öte yandan alt ligden üst lige çıkan spor anonim şirketlerinin bir milyon Türk Lirası ödenmiş sermayeye sahip olmamaları da ihtimal dâhilindedir. Bu durumda söz konusu

³¹²Bu durum zamanla ilgili spor dalında faaliyet gösteren kulüplerin giderek şirketleşmesi sonucunu doğuracaktır. Örneğin bir spor dalında, her sezon üç kulübün bir alt ligden yükseldiği ve bu kulüplerin tamamının veya bir kısmının spor kulübü statüsünde olduğunu varsayalım. Spor kulübü statüsünde olan kulüpler şirketleşmek zorunda olduğundan, ilgili spor dalındaki spor anonim şirketi sayısı artacaktır.

³¹³Belirtmek gerekir ki bir spor kulübünün spor anonim şirketi olarak tür değiştirmesi, ortaksız bir yapıdan ortaklı bir yapıya geçiş olduğundan, bunun uygulanabilme şansı oldukça güçtür. Dolayısıyla bu durumun SKSFK’da düzenlenmemiş olması doğaldır.

spor anonim şirketlerinin sermaye artırımına gitmeleri gerekir. Hiç kuşkusuz spor anonim şirketlerinin kendi ekonomik gerçeklerinden bağımsız olarak, zorunlu şekilde sermaye artırımına gitmesi bazı sorunları da beraberinde getirir. Bunun yanında sürenin kısıtlı olmasından kaynaklı yukarıda bahsettiğimiz sorunlar burada da yaşanacaktır.

Sayılan nedenlerle SKSFK'da, TTK m. 332'de öngörülen asgari sermaye tutarının çok üstünde bir rakam belirtilerek, spor federasyonlarının düzenleme alanını sınırlayan bir asgari sermaye zorunluluğunun öngörülmesini doğru bulmuyoruz. Bunun yanında spor anonim şirketi statüsünde olma yükümlülüğünün lig bazında aranması, Kuzey Amerika tipi kapalı lig sistemlerinde sorunsuz uygulanabilir. Çünkü kapalı lig sisteminde başarısızlığa bağlı olarak ligden düşme söz konusu değildir. Ancak Avrupa ve Türkiye'de ligler piramit yapıdadır. Piramit yapıda kulüpler, başarı ve başarısızlık durumlarına göre bir üst lige yükselebilmekte veya bir alt lige düşebilmektedir. Spor anonim şirketi statüsünde olma yükümlülüğünün lig bazında aranması, piramitsel yapının uygulandığı sistemlerde yukarıda bahsettiğimiz sorunları beraberinde getirir. Sonuç olarak SKSFK m. 14/3 hükmünün uygulama bulması çok zor görünmektedir.

Acaba SKSFK m. 14/3 hükmü ile amaç, kapalı lig sistemine geçişin arzu edilmesi midir? Kanımızca günümüz Türk spor kültürü buna uygun değildir. Kaldı ki ulusal spor federasyonları bu sisteme geçmek istese dahi, bağlı bulundukları uluslararası spor kuruluşları bu sisteme onay vermeyebilir. Ancak önümüzdeki yıllarda kapalı lig sisteminin Türkiye'de tartışılmaya başlanması da şaşırtıcı olmaz.

2.4. Sınırlı Sorumluluk

TTK'ya göre kurulan spor anonim şirketleri, borçlarından dolayı kendi malvarlığıyla sorumludur (TTK m. 329/1). Pay sahiplerinin taahhüt ettikleri sermaye payından kaynaklı sorumluluğu ise şirkete karşıdır (TTK m. 329/2). Sermaye borcunun ödenmesi ile bu sorumluluk ortadan kalkar. Pay sahiplerinin şirket borçlarından dolayı sorumlu tutulması mümkün değildir.

2.5. Ticaret Unvanı ve Lige Katılım Adı

Ticaret unvanı, tacirin ticari işlerinde kullandığı adıdır. Her tacir bir ticaret unvanı seçmek ve ticari işlerinde bunu kullanmak zorundadır (TTK m. 18/1 ve m. 39/1). Buna

göre ticaret unvanı, tacirleri birbirinden ayırt etmeye yarayan ad olarak ifade edilebilir.³¹⁴ Spor anonim şirketleri de bir ticaret unvanı seçip kullanmak zorundadır. Ancak spor anonim şirketleri, ilk aşamada anonim şirket olarak ticaret siciline, ikinci aşamada kulüp olarak spor anonim şirketi siciline tescil edilmektedir. Spor anonim şirketi ilk tescilde anonim şirket olarak, ikinci tescilde ise kulüp olarak doğmaktadır. Bu durumda spor anonim şirketinin ticaret unvanı ile kulüp adının aynı olup olmayacağı tartışması gündeme gelecektir. SKSFK bu konuda sessiz kalmıştır.

Spor anonim şirketi, ticari işlerinde ticaret unvanını kullanmak zorunda olduğuna göre, spor faaliyetlerinde de bu unvanı kullanmak zorundadır. Çünkü spor anonim şirketi için spor faaliyetleri ticari iştir. Spor anonim şirketinin ticaret unvanından ayrı bir kulüp adı kullanabilmesi, en azından belirli ticari işler bakımından ticaret unvanının kullanılmaması sonucunu doğurur. Bu nedenle kanımızca spor anonim şirketlerinin kulüp adı, ticaret unvanı olmalıdır.

Spor anonim şirketlerinin yukarıda sayılan iki tescilin dışında, ilgili spor federasyonlarına spor dalı tescilini de yapmaları gerekmektedir (SKSFK m. 14/5). Kanımızca burada da ticaret unvanından farklı bir adla tescil mümkün değildir. Ancak spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerinin lige katılım adlarını farklı bir noktaya koymak gerekir. SKSFK’da lige katılım adı tanımlanmamıştır. SKSFK m. 8/3’e göre, “*Devralan spor kulübü, tescilli isminde ve lige katılımı kullandığı isminde, devrolunan spor kulübü izlenimi doğuracak herhangi bir değişiklik yapamaz. Devrolunan spor kulübünün müsabakalara katılım ismi veya unvanı yeniden tescil edilmez.*”. Görüldüğü üzere bu hükümde, “lige katılım ismi” ve “müsabakalara katılım ismi” aynı anlamda kullanılmıştır. Ancak hüküm, tescilli ad yanında lige katılım adından da bahsettiğine göre, lige katılım adını spor kulübünün adından ayırmak gerekir. Bir başka ifadeyle kulüplerin tüzel kişi olarak tescil edilen adı ile lige katılımı kullandıkları ad farklı olabilir. SKSFK m. 8/3 sadece spor kulüplerine yönelik bir düzenlemedir. Ancak spor anonim şirketleri için de ticaret unvanı ile lige katılım adının farklı olabileceğini belirtmek gerekir. Nitekim Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı m. 3/3’e göre, kulüpler müsabakalara iştirak ederken

³¹⁴Arkan, 2018, **a.g.k.**, 277; H. Ülgen vd. (2021). *Ticari işletme hukuku*. (7. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 397; M. Bahtiyar (2018). *Ticari işletme hukuku*. (19. Baskı). İstanbul: Beta Yayınevi, s. 132; R. Ayhan, H. Çağlar ve M. Özdamar (2021a). *Ticari işletme hukuku genel esaslar*. (14. Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları, s. 298; A. Bozer ve C. Göle (2017). *Ticari işletme hukuku*. (4. Baskı). Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, s. 159.

kullanacakları lige katılım adını da TFF'ye tescil ettirmek zorundadır.³¹⁵ Buna göre lige katılım adı, spor anonim şirketlerinin belirli bir ligdeki müsabakalarda kullanmak üzere seçtikleri ad olarak tanımlanabilir. Lige katılım adının ticaret unvanından farklı olabilmesi, özellikle sponsorluk bakımından önemlidir. Günümüzde birçok kulüp adlarının başına sponsorluk almaktadır. Örneğin Süper Lig'de yer alan Çaykur Rizespor A.Ş.'de "Çaykur", Medipol Başakşehir FK'da "Medipol", Vavacars Fatih Karagümrük'te "Vavacars" ibareleri sponsorluk ibareleridir. Öte yandan birden çok konuda faaliyet gösteren spor anonim şirketlerinin ticaret unvanı, lige katılım adı olarak uygun olmayabilir. Örneğin bir spor anonim şirketinin ticaret unvanı, "İzmir İnşaat, Turizm ve Sportif A.Ş." şeklinde olabilir. Spor anonim şirketinin çıktığı müsabakalarda ticaret unvanını birebir kullanması, hem spor medyası hem de taraftarlar için çeşitli zorluklar doğurabilir. Hâlbuki bu unvanın "İzmirspor" veya "İzmir Sportif" şeklinde kısaltılarak lige katılım adına dönüştürülmesi, çok daha kolay bir kullanımı da beraberinde getirir.

SKSFK'da spor anonim şirketlerinin ticaret unvanı, kulüp adı, spor federasyonlarına tescil edilecek adı ve lige katılım adına ilişkin hiçbir hüküm bulunmamaktadır. Bu kavramlar tüm spor dallarındaki spor anonim şirketleri için ortak kavramlardır. Yeknesak bir uygulama sağlamak adına, söz konusu ortak kavramların hüküm ve sonuçları spor federasyonları talimatları ile değil, Kanun ile veya en azından Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelik ile belirlenmelidir. SKSFK m. 14/6'ya göre spor anonim şirketlerinin tesciline ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenecek olup ilgili yönetmelik henüz yayımlanmamıştır. Kanımızca yukarıda sayılan ortak kavramların da bu yönetmelik ile düzenlenmesi gerekir.

2.6. Tüzel Kişilik ve Spor Anonim Şirketi Statüsü

Spor anonim şirketleri ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanırken (TTK m. 355/1), Bakanlık tarafından tutulan spor anonim şirketi siciline tescil ile spor anonim şirketi statüsünü kazanmaktadır.

3. SPOR ANONİM ŞİRKETLERİNİN KURULUŞU

SKSFK yürürlüğe girmeden önceki mevzuata göre, spor anonim şirketlerinin doğrudan kurulması mümkün değildi. Spor anonim şirketi kurulması için spor kulübü

³¹⁵Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı m. 2'ye göre kulüp kavramının içinde spor anonim şirketleri de yer almaktadır.

statüsünde bir derneğin varlığı şarttı.³¹⁶ Buna göre spor anonim şirketi kurmak isteyen kişiler iki yoldan birini izleyebilirdi. İlk yolda, mevcut bir spor kulübüne ait spor şubesi devralınabilirdi. İkinci yolda, önce bir dernek kurulup bu derneğin spor kulübü statüsü kazanabilmesi için Bakanlık tarafından tutulan kütüğe kayıt ve tescilinin yapılması ve ardından anonim şirket kurulup derneğin ilgili spor şubesinin anonim şirkete devri gerekmektedir.

SKSFK’da bu hususta çok yerinde bir değişikliğe gidilerek, spor anonim şirketlerinin doğrudan kurulmasının önü açılmıştır. Bir başka ifadeyle bir anonim şirketinin kurulması ve bu şirketin spor anonim şirketi statüsünü kazanması için spor kulübünün spor şubesi veya şubelerini devralması gibi bir zorunluluğu bulunmamaktadır.

SKSFK m. 14/1’e göre, TTK’ya göre kurulup ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanan anonim şirketler, Bakanlık tarafından tutulan spor anonim şirketi siciline tescil ile spor anonim şirketi statüsünü kazanır. Böylelikle spor anonim şirketinin kuruluşu ve spor anonim şirketi statüsünün kazanılması bakımından iki aşamalı tescil öngörülmektedir. İlk aşamada anonim şirketin tüzel kişilik kazanması için ticaret siciline yapılan tescil, ikinci aşamada spor anonim şirketi statüsünün kazanılması için spor anonim şirketi siciline yapılan tescil söz konusudur. Bu nedenle spor anonim şirketi statüsünün kazanılması bakımından ticaret siciline yapılan tescil tek başına bir anlam ifade etmemekte, spor anonim şirketi siciline tescilin de mutlaka yapılması gerekmektedir.

3.1. Anonim Şirketin Kurulması ve Tüzel Kişilik Kazanması

Bir spor anonim şirketinden söz edebilmek için öncelikle TTK’ya göre bir anonim şirket kurulup ticaret siciline tescil edilmelidir (SKSFK m. 14/1). TTK m. 331 gereği anonim şirketler, kanunen yasaklanmamış her türlü ekonomik amaç ve konular için kurulabilir. Spor anonim şirketleri de, her türlü ekonomik amaç ve konular için kurulabilir. Ancak spor anonim şirketlerinin işletme konuları arasında spor faaliyetlerinin bulunması zorunludur.

³¹⁶Kocaoğlu ile Küçükgüngör ve Akgül çalışmalarında spor kulüplerinin dernek şeklinde ya da anonim şirket şeklinde kurulabileceğini ifade ederek, bir spor kulübünün doğrudan şirket şeklinde kurulabileceği izlenimi oluşturmuşlardır. Ancak yazarlar çalışmalarının devamında spor kulüplerinin doğrudan şirket şeklinde kurulmasına dair bir bilgi ya da görüşe yer vermemişlerdir. Bkz. Kocaoğlu, 2011, **a.g.k.**, 75 vd.; E. Küçükgüngör ve B. Akgül (2013). Futbol kulüplerinin halka açılması. *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu “Av. Ömer Remzi Arıkan” Armağanı*, s. 560 vd.

Spor anonim şirketi, kurucuların, kanuna uygun olarak düzenlediği esas sözleşmeyi ticaret sicili müdürü yahut yardımcısı huzurunda imzalaması veya esas sözleşmedeki imzaların noterce onaylanmasıyla kurulmuş olur. Esas sözleşmede kurucuların anonim şirket kurma iradesi yer almalı ve sermayenin tamamının ödenmesi şartsız taahhüt edilmelidir (TTK m. 335/1). Bu aşamada ön şirket olarak nitelendirilen şirket,³¹⁷ ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanır (TTK m. 355/1).

3.2. Spor Anonim Şirketi Statüsünün Kazanılması

TTK'ya göre kurulan ve ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanan bir anonim şirketin, spor anonim şirketi statüsünü kazanması için ikinci aşama, Bakanlık tarafından tutulan spor anonim şirketi siciline tescildir (SKSFK m. 14/1).

SKSFK m. 14/2'ye göre spor anonim şirketi statüsünü kazanmak isteyen anonim şirketler, Bakanlığa tescil başvurusunda bulunur. Bakanlık tescil başvurusunu otuz gün içinde karara bağlar. Şayet mevzuata aykırı bir durum veya belgelerde bir eksiklik varsa, öncelikle bu aykırılık veya eksiklerin giderilmesi için şirkete otuz günlük süre verilir. Şirket, verilen süre içerisinde söz konusu aykırılık veya eksikleri gidermezse, tescil başvurusu reddedilir. Buna karşılık tescil başvurusunda mevzuata aykırılık veya belgelerde eksiklik yoksa ya da bunlar giderilmişse; şirket, spor anonim şirketi siciline tescil edilir. Şirket, spor anonim şirketi siciline tescil edildiği anda spor anonim şirketi statüsünü kazanır.³¹⁸

SKSFK'ya göre Bakanlık tarafından spor kulüpleri için, spor kulüpleri sicili; spor anonim şirketleri için, spor anonim şirketi sicili tutulur. Bu iki sicil arasındaki en önemli fark, spor kulüpleri sicilinin tüzel kişilik kazandırmasıdır. Bir başka ifadeyle spor kulüpleri, spor kulüpleri siciline yapılan tescil ile tüzel kişilik kazanırken, spor anonim şirketleri ticaret siciline yapılan tescil ile tüzel kişilik kazanmaktadır. Burada spor kulüplerinde olduğu gibi, spor anonim şirketlerinin de doğrudan spor anonim şirketi siciline yapılacak tescil ile tüzel kişilik kazanmaları, bundan sonra gerekli belgelerle birlikte durumun ticaret siciline bildirilmesi gerektiği savunulabilir. Ancak bu tercih, oldukça kapsamlı bir spor anonim şirketleri mevzuatı hazırlanması sonucunu doğurur.

³¹⁷Ön şirket kavramı için bkz. Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, 2019, **a.g.k.**, 344 vd.; Pulaşlı, 2016, **a.g.k.**, 251 vd.; C. Tarhanlı (2013). *Türk ve Alman hukukunda ön-anonim şirket*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 57 vd.

³¹⁸SKSFK Madde Gerekçeleri m. 14, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4331.pdf> (Erişim tarihi: 10.05.2022).

Çünkü bu durumda TTK'nın öngördüğü sistemin dışına çıkılmaktadır. Şu an itibariyle böyle bir ihtiyaç da bulunmamaktadır. Kaldı ki spor anonim şirketlerinin spor faaliyetleri dışında, başkaca ticari faaliyetlerinin bulunması da mümkündür. Dolayısıyla SKSFK'da izlenen yolun doğru olduğu kanaatindeyiz.

SKSFK m. 2'de yer alan tanıma göre spor anonim şirketleri, bir spor kulübünün bağlı ortaklığı veya iştiraki olarak ya da spor kulübünden bağımsız şekilde kurulabilir. Buna göre spor anonim şirketi statüsü iki yolla kazanılabilir:

- Spor anonim şirketi statüsünün spor kulübünden bağımsız şekilde kazanılması,
- Spor anonim şirketi statüsünün spor kulübünün bağlı ortaklığı veya iştiraki olarak kazanılması.

3.2.1. Spor anonim şirketi statüsünün spor kulübünden bağımsız şekilde kazanılması

Spor anonim şirketleri, spor kulüplerinden bağımsız şekilde kurulabilir. Bir başka ifadeyle spor anonim şirketleri, bir spor kulübünün bağlı ortaklığı veya iştiraki olarak ya da spor kulübüyle yapılan bir sözleşmeye dayanılarak kurulmak zorunda değildir.

Spor anonim şirketlerinin spor kulüplerinden bağımsız şekilde kurulması üç şekilde söz konusu olabilir:

- Spor anonim şirketi statüsünün doğrudan kazanılması,
- Spor anonim şirketi statüsünün bir spor kulübüne ait spor şubesinin devralınması yoluyla kazanılması,
- Spor anonim şirketi statüsünün bir şirkete ait spor şubesinin devralınması yoluyla kazanılması.

3.2.1.1. Spor anonim şirketi statüsünün doğrudan kazanılması

SKSFK yürürlüğe girmeden önceki mevzuata göre, spor kulüplerinin dernek şeklinde kurulması zorunluydu. Dolayısıyla spor anonim şirketi kurulabilmesi için spor kulübü statüsünde bir derneğin varlığı şarttı. Bir başka ifadeyle sporda şirketleşmenin tek yolu, bir spor kulübüne ait spor şubesinin devralınmasıydı. Bu durum spor anonim şirketlerinin kurulması ve yaygınlaşmasının önünde bir engeldi.

Esasen GSHK'nın temel amacı, spor anonim şirketlerinin kurulması ve yaygınlaşmasını kolaylaştırmak değildi. Bilakis bu Kanun, spor kulüplerinde dernek statüsünün devamından yanaydı. Kanunda spor kulüplerinin profesyonel takımlarını ticaret şirketlerine devretmelerine izin verilmesinin sebebi ise, dernek statüsündeki kulüplerin profesyonel spor şubelerini ticari anlamda daha etkin bir şekilde kullanmalarını sağlamaktı. Burada profesyonel spor şubesinin devredileceği şirketin dernekten bağımsız bir şirket olabileceği düşüncesi ile hareket edilmemişti. Tam aksine futbol şubesinin veya diğer profesyonel spor şubelerinin, derneğin hâkimiyetinde, TTK hükümlerine göre kurulmuş bir şirket tarafından yönetilmesi öngörülmüştü.³¹⁹ Dolayısıyla Kanunu hazırlayanların esas amacı, günümüzde de Beşiktaş, Fenerbahçe, Galatasaray, Trabzonspor gibi kulüplerde görüleceği üzere, dernek hâkimiyetinde şirketleşmeye izin vermektir.³²⁰

SKSFK'nın yürürlüğe girmesiyle birlikte, bir spor kulübüne ait spor şubesini devralmak zorunluluğu olmaksızın, spor anonim şirketi statüsünün doğrudan kazanılması mümkün hale gelmiştir. Buna göre bir veya birden fazla gerçek veya tüzel kişi, spor faaliyetlerinde bulunmak üzere, TTK'ya göre bir anonim şirket kurup bu anonim şirketi spor anonim şirketi siciline tescil ettirebilir (SKSFK m. 14).

Spor anonim şirketi statüsünün doğrudan kazanılabilmesinin önemli yararları olacaktır. Öncelikle spor anonim şirketini kurmak isteyen kişi veya kişiler, bu şirketi diledikleri şehirde kurabilir. Hâlbuki SKSFK'nın yürürlüğe girmesinden önceki mevzuata göre, spor anonim şirketi kurmak isteyen kişiler, bir spor kulübüne ait spor şubesini devralmak zorunda oldukları için, spor anonim şirketini kurmak istedikleri şehirde buna uygun bir spor kulübü bulmak zorundaydı. Şayet uygun bir spor kulübü yoksa bu kişiler ya şirketi kurmaktan vazgeçecekti ya da başka bir şehirde uygun bir spor kulübü bulsalar dahi şirketi istemedikleri bir yerde kuracaktı. Bu kişilerin izleyebileceği

³¹⁹Nitekim Kanunun kabulü sırasında TBMM'de yapılan tartışmalarda, bir milletvekilinin GSHK m. 24/3 ile ilgili sorusu üzerine, dönemin Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı, kulüplerin profesyonel takımlarını devretme mecburiyetlerinin olmadığını ancak arzu eden kulüplere böyle bir imkânın "istisnai" olarak tanındığını ifade etmiştir. 20.05.1986 tarihli TBMM Genel Kurul Tutanağı için bkz. https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/td_v2.goruntule?sayfa_no_ilk=166&sayfa_no_son=172&sayfa_no=171&v_meclis=1&v_donem=17&v_yasama_yili=&v_cilt=29&v_birlesim=107 (Erişim tarihi: 07.06.2020).

³²⁰Ancak bu durum, GSHK'nın, spor şubelerinin dernekten bağımsız bir şirkete devrine izin vermediği şeklinde yorumlanmamalıdır. Nitekim GSHK'nın uygulandığı dönemde, spor şubelerini dernekten bağımsız spor anonim şirketlerine devreden spor kulüpleri vardı. Bu noktada futbol şubesini devraldığı dernekten tamamen bağımsız olan Kasımpaşa Sportif Faaliyetler Anonim Şirketi örnek olarak verilebilir.

diğer bir yol, bir spor kulübü kurup bu kulübe ait spor şubesini kurdukları veya kuracakları anonim şirkete devretmektir. Bu da öncelikle bir dernek kurulmasını gerektirdiği için birçok sorunu beraberinde getirmektedir.

Bir diğer husus, spor kulübüne ait spor şubesinin aktif ve pasifleri ile birlikte bir bütün olarak devralınmasıdır. Spor anonim şirketini kurmak isteyen kişi veya kişiler, bir spor kulübünün spor şubesini almaya mahkûm edildiklerinde, ilgili spor şubesine özgülenmiş aktif ve pasif malvarlığına razı olmak zorundaydı. Bu da kişilerin çoğu durumda istemedikleri bir finansal tablo ile karşı karşıya kalması demektir.

Yeni sistemde, spor anonim şirketi statüsünün doğrudan kazanılabilmesi ile tüm bu sorunlar aşılmakta, kişilerin diledikleri yerde ve diledikleri koşullarda spor anonim şirketi kurmasının önü açılmaktadır.

Belirtmek gerekir ki spor dallarında yer alan ligler piramit yapıda olduğundan; spor anonim şirketi statüsünün doğrudan kazanılması, ilgili spor anonim şirketinin spor faaliyetlerine amatör seviyeden başlaması demektir. Spor anonim şirketi, bulunduğu liglerdeki başarısına göre amatör liglerden profesyonel liglere yükselirse, amatör spor faaliyetleri de profesyonel spor faaliyetine dönüşür. Ancak spor dallarında liglerin statüsü ve kuralları spor federasyonları tarafından belirlenmektedir. Spor federasyonlarının belirlediği kuralların izin vermesi halinde, spor faaliyetlerine profesyonel seviyeden başlanması da mümkün olabilir.

3.2.1.2. Spor anonim şirketi statüsünün bir spor kulübüne ait spor şubesinin devralınması yoluyla kazanılması

Anonim şirketler, bir spor kulübünün spor şubesini devralarak spor anonim şirketi statüsünü kazanabilir. Bu devralma, anonim şirket ile spor kulübü arasında bir bağlı ortaklık veya iştirak ilişkisi olmaksızın gerçekleşirse, spor anonim şirketi statüsünün spor kulübünden bağımsız şekilde kazanılması söz konusu olur.

Anonim şirket, spor kulübüne ait bir veya birkaç spor şubesini devralabilir (SKSFK m. 8/5) Devralma tek spor şubesi ile sınırlandırılmamıştır. Spor kulübüne ait bir veya birden fazla spor şubesini devralan şirket, bu aşamadan sonra Bakanlığa başvurarak spor anonim şirketi siciline tescilini talep eder. Tescil ile birlikte şirket, spor anonim şirketi statüsünü kazanır.

3.2.1.3. Spor anonim şirketi statüsünün bir şirkete ait spor şubesinin devralınması yoluyla kazanılması

SKSFK’da spor anonim şirketlerine ait spor şubelerinin başka bir anonim şirkete devri düzenlenmemiştir. Dolayısıyla bu hususta TTK hükümleri uygulama bulur (SKSFK m. 25). Bu durumda devir, spor şubesinin hukuki niteliğine göre ticari işletme veya ticari işletme niteliğinde olmayan işletme devri olarak gerçekleşir.

Spor kulüplerinde olduğu gibi, spor anonim şirketlerinde de birden fazla spor şubesinin devri mümkün olmalıdır. Bu şekilde bir spor anonim şirketine ait bir veya birden fazla spor şubesini devralan şirket, Bakanlık nezdindeki tescil ile birlikte spor anonim şirketi statüsünü kazanır.

3.2.2. Spor anonim şirketi statüsünün spor kulübünün bağlı ortaklığı veya iştiraki olarak kazanılması

Ülkemizde spor kulüpleri, dernek modeliyle bir spor kültürü oluşturmuştur. Spor kulüplerinin üye ve taraftarları bu kültürden beslenmektedir. Şirketleşme ile birlikte en büyük korku, bu kültürün ortadan kalkmasıdır. Ancak sporun bir endüstri haline gelmesiyle şirketleşme kaçınılmaz olmaktadır. Spor kulüplerinin hem geleneksel yapılarını korumaları hem de büyüyen ekonomilerini daha iyi yönetebilmeleri adına, spor kulübünün hâkimiyetinde şirketleşme bir çözüm yolu olarak benimsenmiştir. Beşiktaş, Fenerbahçe, Galatasaray ve Trabzonspor gibi Türk sporunun sembol kulüpleri bu çözüm yolunu benimseyerek futbol şubelerini şirketleştirmiştir.

SKSFK’da bu durum göz önüne alınarak, şirketleşmenin spor kulübünün bağlı ortaklığı veya iştiraki şeklinde gerçekleşebileceği hüküm altına alınmıştır. Buna göre bir spor kulübü, bağlı ortaklığı veya iştiraki olarak kurulan anonim şirkete, bir veya birden fazla spor şubesini devrederek şirketleşme yolunu seçebilir. Spor kulübü şirketleşmeyi, kurulacak bir anonim şirkete spor şubesinin sermaye olarak taahhüdü yoluyla da sağlayabilir (SKSFK m. 15/1). Spor şubesinin devredildiği veya sermaye olarak taahhüt edildiği şirketin, Bakanlık nezdindeki tescili ile birlikte ilgili şirket, spor anonim şirketi statüsünü kazanır.

SKSFK m. 15/2’ye göre, “Bir spor anonim şirketi ile bu şekilde malvarlığı ya da sözleşme, ortaklık, yönetim veya benzeri bir bağlantısı olan spor kulübünün, ilgili spor anonim şirketinde 6102 sayılı Kanunun 195 inci maddesi anlamında doğrudan ya da

dolaylı hâkimiyeti bulunmalıdır.”. Hüküm emredici dilde kaleme alınmıştır. Nitekim madde gerekçesinde de, spor kulübü ile spor anonim şirketi arasında malvarlığı, sözleşme, ortaklık, yönetim veya benzeri bir bağlantı varsa, spor anonim şirketinin doğrudan veya dolaylı olarak spor kulübünün hâkimiyetinde olmasının zorunlu tutulduğu vurgulanmıştır.³²¹ Buna göre SKSFK m. 15/2 hükmü, spor şubesini devreden fakat bir şekilde spor anonim şirketi ile bağlantısını da sürdüren spor kulüplerine, bu bağlantının hâkimiyet olmadan devam edemeyeceğini dikte etmektedir. Hâlbuki kulüpler, hâkimiyet olmadan da spor anonim şirketi ile bağlantısını bir şekilde devam ettirmek isteyebilir. Örneğin spor anonim şirketinde sembolik bir paya sahip olarak veya yönetim kurulunda karar alabilecek çoğunluğu oluşturmayan sayıda üyenin seçimini sağlayabilme hakkını saklı tutarak bu bağlantı devam ettirilebilir. Ancak Kanun, bu hususta keskin bir sınır çizerek, spor kulüpleri ile spor anonim şirketleri arasında hâkimiyet dışında bir hukuki ilişkiye izin vermemiştir.

SKSFK m. 15/2’de geçen, *“malvarlığı ya da sözleşme, ortaklık, yönetim veya benzeri bir bağlantı”* ifadesinden, TTK m. 195 anlamında doğrudan veya dolaylı hâkimiyeti tek başına veya birlikte sağlayan hukuki ilişkiler anlaşılmalıdır. TTK m. 195 anlamında oy hakkı ve paylardan bağımsız olarak veya bunlarla birlikte hükümde sayılan diğer araçların kullanılmasıyla da hâkimiyetin sağlanması mümkündür. Örneğin bir spor kulübü, bir anonim şirketi, bir sözleşme gereğince veya başka bir yolla hâkimiyeti altında tutabiliyorsa, hâkimiyet ilişkisi kurulmuş olur (TTK m. 195/1-b). Bu durumda hâkimiyet ilişkisi oy hakkı ve paylardan bağımsız olarak sağlanmaktadır. Buna karşılık bir spor kulübü kendi oy hakları yanında, bir sözleşmeye dayanarak oy haklarının çoğunluğunu oluşturuyorsa yine hâkimiyet ilişkisi söz konusu olur. Ancak bu defa hâkimiyet ilişkisi oy haklarıyla birlikte yapılan bir sözleşme ile sağlanmaktadır.

Bir spor kulübünün spor şubesini, pay ve oy haklarından dolayı bağlı ortaklığı niteliğinde olan anonim şirkete devretmesi halinde, TTK m. 195 anlamında hâkimiyet ilişkisi zaten vardır. Burada sorgulanması gereken bir spor kulübünün spor şubesini, bağlı ortaklığı olmayan ancak iştiraki olan bir anonim şirkete devretmesidir. Çünkü bu durumda hâkimiyet tek başına oy haklarıyla sağlanmamaktadır. SKSFK m. 2’de yer alan spor anonim şirketi tanımı gereği, spor anonim şirketleri bir spor kulübünün iştiraki

³²¹SKSFK Madde Gerekçeleri m. 15, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4331.pdf> (Erişim tarihi: 10.05.2022).

olarak da kurulabilir. İştirak kavramı, genel anlamıyla ortaklığı; anonim şirketler bakımından pay sahipliğini ifade etmektedir. O halde spor kulübünün iştirakinden kasıt, spor kulübünün pay veya paylarına sahip olduğu anonim şirkettir. Spor kulübünün spor anonim şirketinin tek bir payına sahip olması da iştirak ilişkisini meydana getirir. İşte SKSFK m. 15/2'ye göre hâkimiyet ilişkisi olmadan, spor anonim şirketi, spor kulübünün iştiraki olamaz. Spor kulübü tek bir paya sahip olsa dahi, TTK m. 195'te öngörülen diğer yollarla spor anonim şirketini hâkimiyeti altında tutmalıdır. Buna göre spor anonim şirketi statüsünün bir spor kulübünün iştiraki olarak kazanıldığı durumlarda, spor kulübü ile şirket arasında tek başına paylardan ve oy haklarından kaynaklı bir hâkimiyet ilişkisi oluşmuyorsa, bu ilişkinin TTK m. 195'te öngörülen diğer araçlarla birlikte sağlanması gerekmektedir. Aksi takdirde spor şubesinin devri veya sermaye olarak taahhüdü geçersiz olacaktır. Kanun bu durumda uygulanacak yaptırım türüne yer vermemiştir. Kanımızca SKSFK m. 15/2 hükmünün emredici dili karşısında, Türk Borçlar Kanunu (TBK) m. 27/1 gereği kesin hükümsüzlük yaptırımı söz konusu olur. Ayrıca bu yasak sadece kuruluşta değil, kuruluştan sonrası için de uygulanır. Buna göre bir spor kulübünün, spor anonim şirketinin paylarını devralması, spor kulübü ile spor anonim şirketi arasında TTK m. 195 anlamında hâkimiyet ilişkisini sağlamıyorsa, devir geçersizdir. Dolayısıyla spor kulüpleri, hâkimiyet ilişkisi dışında, spor anonim şirketlerinde pay sahibi olamaz.

3.3. İki Aşamalı Tescilin Sonuçları

Spor anonim şirketleri için öngörülen iki aşamalı tescilin bazı hukuki sonuçlarının bulunması kaçınılmazdır. Bu kısımda spor anonim şirketi siciline yapılan tescilin belirli hususlarda doğuracağı sonuçlar incelenecektir.

3.3.1. Spor anonim şirketinin merkezi bakımından

Spor anonim şirketleri bir ticaret şirketi olarak ticaret siciline, bir kulüp olarak spor anonim şirketi siciline tescil edilmektedir. Ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanan bu şirketler, spor anonim şirketi siciline tescil ile spor anonim şirketi veya kulüp statüsünü kazanmaktadır. Bu şekilde gerçekleşen iki aşamalı tescil sonucu, şirket merkezi yanında bir de kulüp merkezi kavramı ortaya çıkmaktadır.

TTK m. 339/2-a gereği anonim şirketin merkezinin bulunacağı yer, esas sözleşmede gösterilmek zorundadır. Dolayısıyla anonim şirketin merkezi esas sözleşmede gösterilen yerdir. Bu durum spor anonim şirketleri için de geçerlidir. Ancak

bu şekilde esas sözleşmede gösterilen yer, kulüp merkezi değil, şirket merkezidir. Acaba spor anonim şirketlerinde şirket merkezi ile kulüp merkezi farklı yerlerde olabilir mi?

Bir spor anonim şirketinin işletme konusu spor faaliyetleri ile sınırlı ise, şirket merkezi ile kulüp merkezi genellikle aynı ilde olacaktır. Ancak kanunen yasaklanmamış her türlü ekonomik amaç ve konular için kurulabilen (TTK m. 331) anonim şirketlerin bir ya da birden fazla konuda faaliyet göstermesi mümkündür. Bu ihtimalde anonim şirketin spor faaliyetleri ile diğer faaliyetleri farklı illerde yürütülebilir. İşte bu tarz durumlarda, şirket merkezi ile kulüp merkezinin farklı illerde olması söz konusu olabilir.

Belirtmek gerekir ki SKSFK’da bu konuya ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. SKSFK m. 14/6 gereği spor anonim şirketlerinin tesciline ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle; SKSFK m. 17 gereği spor anonim şirketlerinin esas sözleşmesinin asgari içeriği Bakanlık tarafından çıkarılacak tebliğle belirlenecektir. Ancak ilgili yönetmelik ve tebliğ henüz yayımlanmadığından, konunun mevcut hukuki düzenlemeler ışığında incelenmesi gerekmektedir.

Sporda şirketleşmenin en yaygın görüldüğü spor dalı futbol olduğundan, bu hususta en net düzenlemeler de TFF tarafından yapılmıştır. Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı m. 7/1’e göre kulüpler herhangi bir nedenle il değiştiremez. Bu talimatın tanımlar bölümünde kulüp, “dernek veya şirket” olarak tanımlandığından, il değiştirememeye kuralı spor anonim şirketleri için de geçerlidir. TFF Statüsü m. 76/5’e göre, “*Kendisini bir ticari kuruluş olarak yeniden yapılandıran bir kulüp tescilini başka bir şehre transfer edemez; bu hallerde futbol oyununun tanıtımı, güçlendirilmesi ve çıkarları öncelik taşır.*”. Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı m. 14/3’e göre bir spor kulübünün futbol şubesini devralan şirket, ticaret merkezini başka bir ile taşısa dahi, futbol şubesini devraldığı kulübün tescilli olduğu ilden başka bir ile taşıyamaz. Bu hükümleri birlikte değerlendirdiğimizde, spor anonim şirketlerinin şirket merkezlerini değiştirebilecekleri ancak kulüp merkezi ile futbol şubesinin tescilli olduğu ili değiştiremeyecekleri sonucuna ulaşmaktayız. O halde TFF’nin hukuki düzenlemeleri gereği, şirket merkezi ile kulüp merkezi aynı anlama gelmemektedir. Şirket merkezi ile kulüp merkezinin farklı illerde olması mümkündür. Örneğin şirket merkezi İstanbul’da bulunan X Spor Anonim Şirketi’nin, aynı ilde faaliyet gösteren Y Spor Kulübü’ne ait futbol şubesini devraldığını varsayalım. Bu durumda X Spor Anonim Şirketi, şirket merkezini başka bir ile taşıyabilir. Ancak kulüp merkezini ve futbol şubesini İstanbul dışında bir ile taşıyamaz. Buna karşılık şirket merkezi İstanbul’da

bulunan X Spor Anonim Şirketi'nin, İzmir'de faaliyet gösteren Y Spor Kulübü'ne ait futbol şubesini devraldığını varsayalım. Bu durumda X Spor Anonim Şirketi, şirket merkezini İzmir'e taşıyabilir. Ancak kulüp merkezini ve futbol şubesini İstanbul'a taşıyamaz.

Kanımızca Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelik veya tebliğ ile spor anonim şirketlerinde merkez kavramı ve bu merkezin değiştirilip değiştirilemeyeceği gibi hususlar düzenlenmelidir.³²² Aksi takdirde spor federasyonlarının hukuki düzenlemeleri esas alınacaktır. Fakat spor federasyonları, kendilerine bağlanan spor dallarına özgü düzenlemeler yapabilir. Hâlbuki bir spor anonim şirketi onlarca spor dalında faaliyette bulunabilir. Tüm spor anonim şirketleri için ortak kuralların olması gerektiği bu tarz konularda, spor anonim şirketinin her spor dalı bakımından ayrı kurallara tâbi tutulması birçok sorunu beraberinde getirecektir. Örneğin X Spor Anonim Şirketi'nin futbol ve basketbol dallarında faaliyette bulunduğunu varsayalım. TFF, futbolda kulüplerin il değiştirmesine izin vermemektedir. Buna karşılık Türkiye Basketbol Federasyonu'nun (TBF) basketbolda il değiştirmeye izin vermesi halinde, X Spor Anonim Şirketi, TFF'ye göre il değiştirebilecek, TBF'ye göre değiştiremeyecektir. Dolayısıyla spor federasyonlarının düzenlemeleri ile bu konuda yeknesak bir uygulamanın sağlanması mümkün değildir. Kanımızca bu hususlar Kanun ile düzenlenmeliydi. Ancak yeknesak bir uygulama adına, bu hususların en azından ikincil mevzuat ile düzenlenmesi yerinde olacaktır.

3.3.2. Spor anonim şirketi statüsünün kaybedilmesi bakımından

Spor anonim şirketlerinin ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik, spor anonim şirketi siciline tescil ile spor anonim şirketi statüsünü kazanması, spor anonim şirketinin sona ermesi ile spor anonim şirketi statüsünün kaybedilmesi arasında bir ayrıma gidilmesini zorunlu kılmaktadır. Buna göre spor anonim şirketinin sona ermesi TTK'da öngörülen nedenlere bağlıyken, spor anonim şirketi statüsünün kaybedilmesi SKSFK'da öngörülen nedenlere bağlıdır.

³²²Belirtmek gerekir ki SKSFK'da spor kulüplerinin merkezine ilişkin bir hükme de yer verilmemiştir. Fakat SKSFK m. 8/1'e göre spor kulüplerinin birleşmesi aynı ilde bulunmaları koşuluna bağlıdır. Buna göre spor kulüpleri merkezlerinin bulunduğu ildeki başka bir spor kulübüyle birleşebilir. Ancak merkezleri farklı illerde olan spor kulüpleri birleşemez. Bu hükümden spor kulüplerinin merkezlerini değiştiremeyecekleri sonucuna varılamaz. Ancak Kanun, birleşme sonucu spor kulüplerinin merkezinin değiştirilmesine izin vermemektedir.

SKSFK m. 14/4'e göre spor anonim şirketi statüsünün kaybedilmesinin nedenleri şunlardır:

- Şirketin tescile ilişkin şartları kaybetmesi,
- Şirketin organlarının SKSFK'ya aykırı olarak oluşturulması ve Bakanlık tarafından yapılan yazılı ihtar rağmen bu aykırılıkların ihtar tarihinden itibaren üç ay içinde giderilmemesi,
- Şirketin taahhüt ettiği hiçbir spor faaliyetine izinsiz ve mazeretsiz olarak üst üste üç yıl katılmaması.

3.3.2.1. *Şirketin tescile ilişkin koşulları kaybetmesi*

SKSFK m. 14/4-a'ya göre tescile ilişkin koşulları kaybeden spor anonim şirketlerinin Bakanlık nezdindeki tescilleri iptal edilir. Tescile ilişkin koşullar ile Bakanlık nezdindeki tescilin kastedildiğini belirtmek gerekir. Ancak Kanunda tescile ilişkin koşullar sayılmamıştır.

Spor anonim şirketi siciline tescil edilecek şirket, anonim şirket olduğuna göre, tescile ilişkin ilk koşul, bir anonim şirketin varlığıdır. Anonim şirketin varlığının ortadan kalkması tescile ilişkin koşulların kaybedilmesi demektir. Bir başka ifadeyle TTK gereği anonim şirketin sona ermesi ve tasfiye sonucunda tüzel kişiliğinin ortadan kalkması, şirketin Bakanlık nezdindeki tescilinin iptal edilmesi sonucunu doğurur. Fakat bu durumda şirket tüzel kişiliğini kaybedeceğinden, Bakanlık nezdindeki sicilden terkin işlemi bir yaptırım olmaktan çıkar, bir formaliteye dönüşür.

Tescile ilişkin ikinci koşul, anonim şirketin işletme konuları arasında spor faaliyetlerinin bulunmasıdır. İşletme konuları arasından spor faaliyetlerini çıkaran veya spor faaliyetlerini başka bir konu ile değiştiren anonim şirketler de tescile ilişkin koşulları kaybeder. Fakat bu durumda da Bakanlık nezdindeki sicilden terkin işlemi bir yaptırım olmaktan çıkıp, bir formaliteye dönüşmektedir. Çünkü işletme konusu şirket iradesiyle değişmektedir.

Tescile ilişkin bir diğer koşul, spor faaliyetlerinde bulunma amacıdır. Çünkü anonim şirketler, spor faaliyetlerinde bulunmak amacıyla Bakanlığa tescilini yaptırmaktadır. Spor faaliyetlerinde bulunma amacının ortadan kalkmasıyla Bakanlık nezdindeki tescilin bir anlamı kalmaz. Spor faaliyetinde bulunma amacının ortadan kalkması iki şekilde mümkün olabilir: Amacın gerçekleşmesi veya amacın

gerçekleşmesinin imkânsız hale gelmesi. Esasen bu hususu TTK'nın diliyle ifade etmek gerekir. TTK m. 529'un gerekçesinde de vurgulandığı üzere anonim şirketlerde amaç, kazanç elde etmek ve paylaşmaktır; konu ise bu amaca ulaşmak için yürütülen faaliyetlerdir.³²³ Dolayısıyla spor anonim şirketinin spor faaliyeti olarak yürüttüğü işletme konusunun gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkânsız hale gelmesi, Bakanlık nezdindeki tescile ilişkin koşulların ortadan kalkması anlamına gelmektedir.

Ancak spor anonim şirketleri, spor faaliyetleri yanında diğer faaliyetlerde de bulunabileceğinden burada bir ayrıma gitmek gerekir. Şayet şirketin işletme konusu spor faaliyetleri ile sınırlı ise; şirket, işletme konusunun gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkânsız hale gelmesiyle infisah eder (TTK m. 529/1-b). Buna karşılık şirketin işletme konusu spor faaliyetleri ile sınırlı değilse, spor faaliyetleri konusunun gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkânsız hale gelmesi, şirketin sona ermesi sonucunu doğurmaz. Bu durumda sadece spor anonim şirketi statüsünün sona ermesi söz konusu olur.

Bu noktada konunun daha iyi anlaşılabilmesi adına, işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsız hale gelmesi durumunu kısaca açıklamak gerekir. Öncelikle işletme konusu bakımından imkânsızlık, hukuki ve fiili olarak ikili bir ayrıma tâbi tutulmaktadır. Hukuki imkânsızlık, işletme konusu faaliyetlerin bir karar veya yasal düzenleme ile durdurulması veya yasaklanması şeklinde ortaya çıkar. Fiili imkânsızlık ise, şirketin işletme konusunu elde etme ihtimalinin ortadan kalkması veya buna ihtiyaç kalmaması şeklinde ortaya çıkar.³²⁴ İster hukuki ister fiili olsun, imkânsızlığın TTK m. 529/1-b anlamında bir infisah sebebi olabilmesi için objektif nitelikte ve sürekli olması gerekir.³²⁵ Kanımızca SKSFK m. 14/4-a gereği, spor anonim şirketinin Bakanlık nezdindeki tescilinin iptal edilebilmesi için de imkânsızlığın, objektif nitelikte olması gerekir. Çünkü subjektif imkânsızlık, TTK m. 531 gereği ancak haklı sebeplerle fesih davasının konusu olabilir.³²⁶

³²³TTK Madde Gerekçeleri m. 529, <https://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1138.pdf> (Erişim tarihi: 19.05.2022).

³²⁴Pulaşlı, 2016, **a.g.k.**, 614; S. Dinç (2016). 6102 sayılı Kanuna göre anonim şirketlerde sona erme. *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi*, S. 2, s. 229-230; F. Arslan (2020). Anonim şirketin TTK m. 529/1-a, b, c, d gereğince sona ermesi ve limited şirketlerdeki durum. *Regesta Ticaret Hukuku Dergisi*, 5 (1), s. 116-117.

³²⁵Şener, 2022, **a.g.k.**, 631; Dinç, 2016, **a.g.k.**, 230; Arslan, 2020, **a.g.k.**, 117.

³²⁶S. Uzunallı (2013). *Anonim şirkette işletme konusu*. Ankara: Adalet Yayınevi, s. 157; Arslan, 2020, **a.g.k.**, 117.

SKSFK m. 14/6 gereği tescile ilişkin diğer usul ve esaslar Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenecektir. Bu yönetmelikte tescile ilişkin başkaca koşullara yer verilmesi mümkündür. Ancak bu koşulların SKSFK ve TTK'ya aykırı olmaması gerekmektedir.

3.3.2.2. şirketin organlarının Kanuna aykırı oluşturulması

SKSFK m. 14/4-b'ye göre spor anonim şirketinin organlarının SKSFK'ya aykırı olarak oluşturulması ve Bakanlık tarafından yapılan yazılı ihtar ađđmen bu aykırılıkların ihtar tarihinden itibaren üç ay içinde giderilmemesi durumunda, spor anonim şirketlerinin Bakanlık nezdindeki tescilleri iptal edilir.

SKSFK'da spor anonim şirketlerinin genel kurulu ile ilgili bir hüküm bulunmamaktadır. SKSFK'da hüküm bulunmayan konularda, spor anonim şirketleri hakkında TTK hükümleri uygulanır (SKSFK m. 25). TTK'da genel kurulun oluşumu ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. SKSFK m. 14/4'e göre spor anonim şirketi statüsünün kaybedilmesinin nedeni, şirketin organlarının SKSFK'ya aykırı olarak oluşturulması olduğuna göre, bu hükmün spor anonim şirketinin genel kurulu bakımından uygulama bulması mümkün değildir. Ancak genel kurul bakımından TTK gereği oluşan sonuçların, spor anonim şirketi statüsüne etkisi de mümkündür. Örneğin genel kurulun toplanamaması nedeniyle, TTK m. 530 gereği dava açılması ve şirketin feshine karar verilmesi durumunda, spor anonim şirketi statüsü de son bulur.

SKSFK'da spor anonim şirketlerinin yönetim kurulu ve ihtiyari organları ile ilgili bazı hükümlere yer verilmiştir. SKSFK m. 5/6'ya göre, bu maddenin dördüncü ve beşinci fıkralarında belirtildiği şekilde mahkûm olanlar veya hak mahrumiyeti cezası alanlar, spor anonim şirketlerinin genel kurul dışındaki organlarında görev alamaz. SKSFK m. 5/4'e göre belirli suçlardan ceza alan kişilerin, SKSFK m. 5/5'e göre ise belirli bir sürenin üstünde hak mahrumiyeti cezası alan kişilerin, spor kulüpleri veya bunların spor anonim şirketi statüsündeki bağlı ortaklığı ve iştiraklerindeki yönetim, denetim, disiplin ve ihtiyari diğer kurul yelikleri, mahkeme veya kurul kararının kesinleştiği tarihte, başka bir işlem ve karara gerek olmaksızın kendiliğinden sona erer. SKSFK m. 16/3'e göre spor anonim şirketlerinin yönetim kurulu yeleri hakkında, Kanunun 5. maddesinin dördüncü ve beşinci fıkrası da uygulanır. Bu şekilde belirli suçlardan mahkûm olanlar veya hak mahrumiyeti cezası alanlar, buna ađđmen spor anonim şirketinin yönetim kurulu ve diğer ihtiyari organlarında görev yapmaya devam ederlerse, şirketin organlarının SKSFK'ya

aykırı olarak oluşturulması söz konusu olur. Bu durumda Bakanlık, ilgili kişilerin görevden alınması için spor anonim şirketine yazılı ihtarda bulunur. Yazılı ihtarla rağmen, ilgili kişiler üç ay içinde görevden alınmazsa, Bakanlık spor anonim şirketinin tescilini iptal eder. Böylelikle spor anonim şirket statüsü kaybedilmiş olur.

SKSFK m. 16/4'e göre spor anonim şirketlerinin yönetiminde yer alan kişiler, aynı spor dalında ve aynı ligde yer alan başka bir spor kulübü veya spor anonim şirketinin yönetiminde görev alamaz. Yönetim kurulunu bu hükme aykırı oluşturan spor anonim şirketlerinin de, yukarıdaki prosedür izlenerek, spor anonim şirketi statüsünü kaybetmesi mümkündür. Öte yandan SKSFK m. 16/4'te "yönetim kurulu" değil, "yönetim" terimi kullanılmıştır. SKSFK m. 16/4'e aykırılığın yönetim kurulu üyeleri dışında kalan yöneticilerden kaynaklanması durumunda, SKSFK m. 14/4-b hükmünün uygulama bulup bulmayacağı tartışma konusu olabilecek bir husustur. SKSFK m. 14/4-b'nin lafzına göre şirket organlarının SKSFK'ya aykırı oluşturulmaması gerekmektedir. Anonim şirketlerde zorunlu organ yönetim kurulu olduğuna göre,³²⁷ lafızdan hareket edersek, SKSFK m. 14/4-b hükmünün uygulama bulmaması gerektiği söylenebilir. Ancak yönetim ve temsil yetkisinin devri halinde organsal işlev devredildiğinden, görevin devredildiği kişilerin organ sıfatı bulunmaktadır.³²⁸ Dolayısıyla SKSFK m. 16/4'e aykırılığın yönetim ve/veya temsil yetkisinin devredildiği yöneticilerden kaynaklanması durumunda da organların SKSFK'ya aykırı oluşturulması söz konusu olur. Öte yandan ilk yönetim kurulu üyeliği veya yöneticiliğin yapıldığı spor kulübü veya şirket değil, ikincisi yaptırıma maruz kalmalıdır. Çünkü yasağa aykırılık ikinci yönetim kurulu üyeliği veya yöneticilikten kaynaklanmaktadır.

SKSFK m. 17'ye göre spor anonim şirketlerinin organlarına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından çıkarılacak tebliğle belirlenir. Acaba spor anonim şirketlerinin organlarına ilişkin tebliğle belirlenen usul ve esaslara aykırılık durumunda SKSFK m.

³²⁷Nitekim "Yönetimin devri" başlıklı TTK m. 367'nin gerekçesine göre, "Hüküm ile yönetim kurulu yanında ondan tamamen bağımsız, "yönetim" diye adlandırılan bir organ yaratılmamış, yönetim kurulu ile "yönetim" arasında kesin bir ayrım bulunduğu anlayışı reddedilmiş, sadece şirketin işletme konusunun elde edilebilmesi için gerekli tüm kararların alınması hakkının, yani bir iç ilişki hakkı olan yönetimin (gestion, Geschäftsführung, management) kısmen veya tamamen devrine imkân verilmiştir.". Bkz. TTK Madde Gerekçeleri m 367, <https://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1138.pdf> (Erişim tarihi: 19.05.2022).

³²⁸Kırca, Şehirali Çelik ve Manavgat, 2013, **a.g.k.**, 592-593 ve 629; E. Çamoğlu (2010). *Anonim ortaklık yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğu*. (3. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 36-37; Akdağ Güney, 2016, **a.g.k.**, 133; E. Cenkci (2018). *Anonim ortaklıkta yönetim kurulunun temsil yetkisinin devri*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 30-31; S. Seyman (2020). *Anonim şirket yönetim kurulu ve yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu*. Ankara: Adalet Yayınevi, s. 29.

14/4-b hükmü uygulama bulacak mıdır? SKSFK m. 14/4-b’de “Kanun” terimi kullanılmıştır. Kanımızca “Kanun” terimi dar yorumlanmalı ve doğrudan SKSFK ile öngörülen aykırılıklar esas alınmalıdır. Aksi takdirde spor anonim şirketlerinin keyfi uygulamalar ile statülerini kaybetmeleri söz konusu olabilir.

3.3.2.3. *Şirketin taahhüt ettiği spor faaliyetlerine katılmaması*

SKSFK m. 14/4-c’ye göre taahhüt ettiği hiçbir spor faaliyetine izinsiz ve mazeretsiz olarak üst üste üç yıl katılmayan spor anonim şirketlerinin Bakanlık nezdindeki tescilleri iptal edilir.

Öncelikle spor anonim şirketlerinin, spor faaliyeti taahhüdünden ne anlaşılması gerektiği sorgulanmalıdır. Kanımızca spor faaliyeti taahhüdünden, spor anonim şirketi esas sözleşmesinde işletme konusu olarak yer alan spor faaliyetleri anlaşılmalıdır. Uygulamada spor anonim şirketleri, esas sözleşmelerinde şirketin amaç ve konusunu geniş tutmakta ve hemen hemen tüm spor dallarını amaç ve konu başlığı altında yazmaktadır. İşte spor anonim şirketinin esas sözleşmesinde yer alan bu spor faaliyetlerinden hiçbirine katılmaması, tescilinin iptaline neden olabilir.

Spor anonim şirketleri, spor faaliyetlerinde bulunmak amacıyla Bakanlığa tescilini yaptırır. Bir spor anonim şirketinin esas sözleşmesinde yer alan spor faaliyetlerinden hiçbirine katılmaması, amacıyla bağdaşmaz. SKSFK, bu durumun izinsiz ve mazeretsiz olarak üst üste üç yıl devam etmesini, spor anonim şirketi statüsünün kaybedilme nedeni olarak görmüştür.

Öte yandan SKSFK’da spor faaliyetine izinsiz ve mazeretsiz olarak katılmamak, tescilin iptali nedeni olarak sayılmıştır. Spor anonim şirketinin spor faaliyetine katılmaması durumunda Bakanlık nezdindeki tescili iptal edildiğine göre, izin talebi ve mazeretin de Bakanlığa bildirilmesi gerekir. Ancak Kanun bildirim şekli ve bildirimin içeriği ile ilgili sessiz kalmıştır. Bu hususlar Bakanlık tarafından çıkarılacak tebliğ ile düzenlenebilir. Fakat hükümde yer alan “mazeret” kavramı, bir takdir hakkına işaret etmektedir. Mazeretin göreceliliği, subjektif değerlendirmeler ile çelişkili uygulamaların ortaya çıkmasına neden olabilir.

Buna karşılık taahhüt ettiği hiçbir spor faaliyetine izinsiz ve mazeretsiz olarak üst üste üç yıl katılmayan spor anonim şirketlerinin Bakanlık nezdindeki tescillerinin iptal edilmesi bir yaptırımdır. Buna göre SKSFK, spor anonim şirketlerinin spor faaliyetlerine

katılımını zorunlu tutmaktadır. Spor anonim şirketleri, esas sözleşmelerinde yer verdikleri tüm spor faaliyetlerine katılmak zorunda olmasa da, en azından bir spor faaliyetine katılmak zorundadır. Bu zorunluluğa izinsiz ve mazeretsiz olarak üst üste üç yıl uymayan şirketlerin tescili iptal edilmektedir.

TTK m. 210/3 gereği işletme konusuna aykırı işlemlerde bulunan şirketlere karşı Ticaret Bakanlığı fesih davası açabilir. SKSFK m. 14/4-c hükmü ise, şirketin işletme konusu ile ilgili hareketsizliğine yaptırım öngörmektedir. Bir spor anonim şirketinin izinsiz ve mazeretsiz olarak üst üste üç yıl hiçbir spor faaliyetine katılmaması, işletme konusunun gerçekleşmesi bakımından, somut olaya göre objektif nitelikte veya subjektif nitelikte imkânsızlığı gösterebilir. Şayet objektif imkânsızlık söz konusu ise, spor anonim şirketi TTK m. 529 gereği sona erer ve SKSFK m. 14/4-a gereği şirketin tescili iptal edilir. O halde SKSFK m. 14/4-c hükmü, subjektif imkânsızlığın söz konusu olduğu hallerde uygulama bulur. TTK sisteminde subjektif imkânsızlık, haklı sebeplerle fesih davasının konusudur (TTK m. 531). Fakat subjektif imkânsızlıktan kaynaklı olarak haklı sebeple fesih davası açılabilmesi için şirketin tüm işletme konuları bakımından imkânsızlığın söz konusu olması gerekmektedir. Spor anonim şirketlerinin spor faaliyetleri dışında, başkaca konularda faaliyet göstermesi de mümkündür. Bu ihtimalde Bakanlık tarafından tescilin iptali şirketin sona ermesi anlamına gelmez.

Öte yandan spor anonim şirketinin işletme konusu spor faaliyetleri ile sınırlı ise, Bakanlık nezdindeki tescilin iptali, spor anonim şirketinin sona ermesi sonucunu doğurabilir. Çünkü Bakanlık nezdindeki tescilin iptaliyle spor anonim şirketi spor faaliyetlerinden yasaklanmaktadır. Spor faaliyetleri dışında bir faaliyette bulunmayan bu şirketin bundan sonra işletme konusunu gerçekleştirmesi imkânsız hale gelmektedir. Bakanlığın yaptığı tescilin iptali işlemini subjektif imkânsızlığın tespiti olarak görürsek, şirket infisah etmez. Bu durumda TTK m. 531 uyarınca pay sahiplerinin talebiyle mahkeme tarafından verilecek fesih kararının beklenmesi gerekir. Buna karşılık tescilin iptali işlemini objektif imkânsızlığın tespiti olarak görürsek, iptal ile birlikte şirket, infisah eder. Objektif imkânsızlık, imkânsızlığın sürekliliğini de içerir. Teorik olarak tescilin iptali işlemi sürekliliği ifade etmez. Çünkü tescilin iptalinden sonra koşulları yeniden sağlayan şirketin, spor anonim şirketi siciline tekrar tescili mümkündür. Ancak şirketin, tescilin iptaline kadar üst üste üç yıl hiçbir spor faaliyetine katılmaması bu sürekliliği zaten ifade etmektedir. Kanımızca Bakanlığa verilen bu yetki, subjektif

imkânsızlığın objektif imkânsızlık olarak tespiti anlamına gelmektedir. Bu durumda tescilin iptali ile birlikte şirket, infisah eder. Dolayısıyla SKSFK m. 14/4-c hükmü, TTK m. 531 gereği pay sahiplerinin talebiyle mahkemeye tanınan yetkinin, bazı durumlarda Bakanlığa verilmesi şeklinde yorumlanabilir. Kaldı ki TTK m. 531'in ikinci cümlesi gereği, fesih için haklı sebepler bulunsa bile mahkeme fesih yerine diğer bir çözüme karar verebilir. Kanımızca bu hususta Bakanlığa tescilin iptali yetkisini vermek yerine, fesih davası açma yetkisinin verilmesi daha yerinde olurdu.

3.3.2.4. Spor anonim şirketi statüsünün kaybedilmesinin tüzel kişiliğe etkisi

SKSFK m. 14/4'e göre spor anonim şirketi statüsünün kaybedilme nedenlerinden biri gerçekleştiği takdirde, Bakanlık tarafından spor anonim şirketlerinin tescili iptal edilir. Bir başka ifadeyle şirket, sicilden terkin edilir. Böylelikle ilgili şirket, spor anonim şirketi statüsünü kaybeder.

Spor kulüpleri için, SKSFK m. 14/4'ün muadili SKSFK m. 9/4 hükmüdür. İki hükümde de aynı nedenlere yer verilmiştir. Ancak iki hükümde öngörülen yaptırımlar farklıdır. SKSFK m. 9/4'e göre sayılan nedenlerin gerçekleşmesi durumunda, Bakanlık spor kulüplerinin spor faaliyetlerine katılmasını yasaklayabilir.³²⁹ Buna göre Bakanlık spor kulübünün tescilini iptal etmemekte, spor faaliyetinden yasaklama yaptırımını uygulamaktadır. Spor kulübünün feshine ise, Bakanlık veya spor kulübünün herhangi bir üyesinin istemi üzerine, mahkeme karar vermektedir.³³⁰ Esasen iki hüküm arasındaki bu farkın temel sebebi, spor anonim şirketleri için söz konusu olan iki aşamalı tescilin spor kulüpleri için söz konusu olmamasıdır. Spor kulüpleri, spor kulüpleri siciline tescil ile tüzel kişilik kazanmaktadır. Spor kulüplerinin bu sicilden terkin, tüzel kişiliğin sona ermesi anlamına gelmektedir. Dolayısıyla spor kulüpleri için tescilin iptali yaptırımının öngörülmemesinin sebebi, tüzel kişiliğin Bakanlık kararı ile değil, mahkeme kararı ile sona erdirilmesinin amaçlanmasıdır. Spor anonim şirketleri için tescilin iptali de sonuç

³²⁹SKSFK m. 9/4'te kullanılan "yasaklayabilir" yüklemi, Bakanlığa bu hususta bir takdir yetkisi tanıdığı izlenimi vermektedir. Hâlbuki SKSFK m. 14/4'te emredici bir dil kullanılmıştır. Sayılan nedenlerin gerçekleşmesi halinde Bakanlık, spor anonim şirketlerinin tescilini iptal eder.

³³⁰SKSFK m. 9/4 hükmü, spor kulüplerinin spor faaliyetlerine katılmasının yasaklanmasından sonra fesih için mahkemeye başvuru zorunluluğunun olup olmadığı yönünden belirsizdir. Hükme göre sayılan nedenlerin gerçekleşmesi üzerine dava açılması halinde; mahkeme, dava devam ederken faaliyetten alıkoyma dâhil gerekli bütün önlemleri alır. Faaliyetten alıkoyma kararının mahkemece verilmesi, Bakanlığın faaliyetten yasaklama kararı almadan da dava açabileceği veya Bakanlığın faaliyetten yasaklama kararını geçici olarak alabileceği şeklinde yorumlanabilir.

itibariyle şirketin spor faaliyetinden yasaklanması anlamına geldiğinden, SKSFK görünürde kendi içinde tutarlı bir yol izlemiştir.

Ancak spor anonim şirketleri için öngörülen tescilin iptali yaptırımı, bazı durumlarda işletme konusunun gerçekleşmesini imkânsız hale getirebileceğinden, spor anonim şirketinin sona ermesi sonucunu doğurabilir. Öncelikle spor faaliyetleri yanında diğer faaliyetlerde de bulunan spor anonim şirketleri bakımından tescilin iptali şirketin sona ermesi anlamına gelmez. Bu şirketler varlığını diğer faaliyetleri ile sürdürür. Fakat tescilin iptali ile bir mahkeme kararı olmaksızın bu şirketlerin spor faaliyetlerinden yasaklanması da başlı başına ciddi bir yaptırımdır.

Öte yandan tek faaliyet konusu spor faaliyetleri olan spor anonim şirketleri bakımından tescilin iptalinin tüzel kişiliğe etkisi çeşitli ihtimallere göre değerlendirilmelidir. Öncelikle tescilin iptali bir yaptırım niteliği taşımıyorsa, spor anonim şirketi statüsünün kaybedilmesi SKSFK'dan kaynaklanmaz. Örneğin TTK gereği anonim şirketin sona erdiği durumlarda, Bakanlık nezdindeki tescilin iptali bir yaptırım niteliğinde değildir. Bu durumlarda tüzel kişiliğin son bulması ile spor anonim şirketi statüsünün kaybedilmesi işin doğası gereğidir. Burada tüzel kişiliğin statüye etkisini görmekteyiz. Buna karşılık tescilin iptalinin bir yaptırım niteliği taşıdığı durumlarda, statünün tüzel kişiliğe etkisinden bahsedebiliriz.

Tek faaliyet konusu spor faaliyetleri olan spor anonim şirketinin tescilinin iptali yaptırım niteliğindeyse, şirket, spor faaliyetlerinden yasaklanmaktadır. Bu yasak, şirketin işletme konusunun gerçekleşmesini objektif nitelikte imkânsız hale getiriyorsa, şirket, tescilin iptaliyle infisah eder. O halde yasağın niteliğine bakmak gerekir. Şayet yasak süreklilik arz ediyorsa objektif imkânsızlık gerçekleşmiş olur ve şirket infisah eder. Buna karşılık yasak, süreklilik taşımıyorsa infisah söz konusu olmaz. Bu durum TTK m. 531 gereği fesih davasına konu olur. Belirtmek gerekir ki SKSFK m. 14/4 hükmü, şirketin spor faaliyetlerinden yasaklanmasını değil, tescilin iptalini düzenlemektedir. Tescilin iptali ise, spor faaliyetlerinden yasaklanma anlamına gelmektedir. Doğrudan spor faaliyetlerinden yasaklanma söz konusu olsaydı, yasağın geçici olarak veya belirli bir süre için verilip verilemeyeceği tartışma konusu olabilirdi. Fakat tescilin iptalinin geçici olarak veya belirli bir süre için verilmesi mümkün değildir. Dolayısıyla teorik olarak tescilin iptali, sürekli dir. Buna karşılık SKSFK gereği, yine teorik olarak, tescile ilişkin koşulları yeniden sağlayan şirketlerin tekrar tescilinin önünde bir engel bulunmamaktadır.

Kanımızca bu hususta somut olaya göre sonuca gidilmelidir. Şirketin tekrar tescilinin önünde süreklilik arz eden bir engel yoksa şirket sona ermez. Bu durumda TTK m. 531 gereği haklı sebeplerle fesih davası açılabilir. Ancak şirketin tekrar tesciline engel teşkil eden durum sürekli nitelikteyse şirket infisah eder. Son ihtimalde şirket, bir mahkeme kararı olmaksızın, tasfiye işlemleri sonucunda tüzel kişiliğini kaybeder. Böylelikle bir mahkeme kararı olmaksızın spor kulüplerinin feshi sonucunu doğurmayan nedenler, spor anonim şirketlerinin infisahı sonucunu doğurabilmektedir.

Kanımızca spor anonim şirketinin sona ermesine neden olsun veya olmasın, böylesine ciddi sonuçlar doğuracak hususlarda, spor anonim şirketi statüsünün doğrudan Bakanlık sicil memurlarının yapacağı işlemle sona erdirilmesi doğru değildir.³³¹ Bu durumlarda TTK m. 530'a benzer şekilde, Bakanlık tarafından kulüp merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine dava açılması ve kararın mahkeme tarafından verilmesinin sağlanması daha uygun bir çözüm yolu olurdu. Nitekim TTK sisteminde de Ticaret Bakanlığı'na tescilin iptali değil, fesih davası açma yetkisi verilmiştir (TTK m. 210/3 ve m. 530/1).

3.3.3. Sicil müdürlüğünün kararlarına itiraz bakımından

Sicil işlemleri; tescil, değişiklik (tadil) ve silinme (terkin) şeklinde üçe ayrılmaktadır.³³² TTK m. 34 gereği, ilgililerin bu işlemlere ilişkin taleplerine yönelik ticaret sicil müdürlüğünce verilen kararlara karşı itiraz edilmesi mümkündür. Buna göre ilgililer, kararın tebliğinden itibaren sekiz gün içinde, sicilin bulunduğu yerde ticari davalara bakmakla görevli asliye ticaret mahkemesine dilekçe ile itiraz edebilir.

SKSFK'da spor anonim şirketi sicilinde gerçekleştirilen işlemlere yönelik sicil görevlilerince verilen kararlara karşı itiraz imkânı öngörülmemiştir. Öyle görünüyor ki bu husus, Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikte düzenlenecektir (SKSFK m. 14/6). Kanımızca sicil müdürlüğünce verilen kararlara itiraz noktasında, TTK m. 34 ile

³³¹Spor kulüplerinin spor faaliyetlerine katılmasının Bakanlık kararıyla yasaklanabilmesi hususunda da aynı kanaati taşımaktayız.

³³²Arkan, 2018, **a.g.k.**, 265; Ülgen vd., 2021, **a.g.k.**, 361; Ayhan, Çağlar ve Özdamar, 2021a, **a.g.k.**, 264. *“Tescil, bir olgunun sicile geçirilmesini; değişiklik, tescil edilmiş bir olgudaki değişiklik dolayısıyla sicildeki kayıtların değiştirilmesini veya düzeltilmesini; silinme ise tescil edilmiş olan bir olgunun ortadan kalkması veya sona ermesi sebebiyle ona ait kayıtların silinmesini ifade eder.”* (Ticaret Sicil Yönetmeliği m. 28/2).

paralel bir düzenleme yapılarak, asliye ticaret mahkemesi itiraz mercii olarak öngörülmelidir.

3.3.4. Sportif başarı ve sportif tarihçe bakımından

Gerek spor kulüpleri gerekse spor anonim şirketleri bakımından sportif başarı ve sportif tarihçenin hem maddi hem de manevi anlamı büyüktür. Sportif başarı ve sportif tarihçe, spor anonim şirketi statüsü ile elde edilmektedir. Acaba spor anonim şirketi statüsünün kaybedilmesi, sportif başarı ve sportif tarihçeden kaynaklanan hakların da kaybedilmesi sonucunu doğurur mu? Konuyu çarpıcı bir örnekle açıklayalım: Süper Lig’de yayın haklarından elde edilen gelirin bir kısmı şampiyonluk sayılarına göre dağıtılmaktadır. Süper Lig’de şampiyonluk yaşamış X Spor Anonim Şirketi’nin Bakanlık nezdindeki tescili iptal edilmiştir. Ancak X Spor Anonim şirketi başkaca konularda da faaliyet gösterdiği için varlığını sürdürmektedir. Bu durumda geçmişte yaşadığı şampiyonluklar nedeniyle X Spor Anonim Şirketi’ne yayın haklarından ücret ödemesi yapılır mı? İlgili spor dalına hiçbir katkısı olmayan bir şirketin yayın haklarından ücret alması, hakkaniyete uygun düşmeyebilir. Ancak sportif başarıya ücret ödenmesi, spor federasyonunun bir politikasıdır. Bunun yanında söz konusu şirketin, tescile ilişkin koşulları sağlaması durumunda, yeniden spor anonim şirketi statüsünü kazanması mümkündür. O halde tüzel kişilik kaybedilmeden, sportif başarı ve sportif tarihçe üzerindeki haklar kaybedilmez.

3.4. Spor Anonim Şirketlerinin Spor Faaliyetlerine Katılması

Spor anonim şirketlerinin katılacağı spor faaliyeti, spor dalı olarak belirlenmişse, ilgili spor federasyonuna spor dalı tescilinin yaptırılması zorunludur (SKSFK m. 14/5).³³³ Spor dalı tescili olmadan spor anonim şirketi statüsü kazanılabılır. Ancak şirketlerin spor faaliyetlerine aktif olarak başlayabilmesi, faaliyette bulunacakları spor dalını ilgili spor federasyonuna tescil ettirmelerine bağlıdır. Dolayısıyla kural olarak, spor dalı tescili olmadan spor faaliyeti olmaz. O halde spor anonim şirketlerinin, spor faaliyetlerine katılabilmesi için, ticaret sicili ve spor anonim şirketi siciline yapılan tesciller yeterli değildir. Bunların yanında ilgili spor federasyonuna spor dalı tescilinin yaptırılması gerekmektedir. Örneğin X Spor Anonim Şirketi, futbolla ilgili faaliyetlerde bulunmak

³³³Aynı durum spor kulüpleri için de geçerlidir. Nitekim SKSFK m. 4/1’e göre, “*Spor kulüplerinin bir spor dalında faaliyetlere katılabilmesi, bu spor dalının bağlı olduğu spor federasyonu tarafından tescil edilmesine bağlıdır.*”.

istiyorsa, TFF'nin öngördüğü kurallar doğrultusunda TFF'ye tescilini yaptırmak zorundadır. X Spor Anonim Şirketi, futbolun yanında basketbolla ilgili faaliyetlerde bulunmak istiyorsa, bu defa da TBF'ye tescilini yaptırmak zorundadır. Burada spor anonim şirketleri, her spor federasyonunun kendi koyduğu kurallar çerçevesinde hareket etmek zorundadır.

SKSFK m. 14'ün gerekçesinde ilgili spor federasyonuna yaptırılacak tescil, “branş tescili” olarak nitelendirilmiştir. Her ne kadar “spor branşı” ile “spor dalı” kavramları aynı anlamı ifade etse de, SKSFK’da spor dalı kavramı kullanılmaktadır. Nitekim spor kulüplerine yönelik olarak, hem SKSFK m. 4’te hem de bu maddenin gerekçesinde, “spor dalı tescili” kavramı kullanılmıştır. Bu nedenle ilgili spor federasyonuna yaptırılacak tescili, “spor dalı tescili” olarak nitelendirmek gerekir.

SKSFK m. 4'ün gerekçesine göre, *“ilgili spor federasyonunca yapılacak tescil kurucu tescil olmayıp, spor dalı tescili olacaktır.”*³³⁴ Spor kulüpleri, spor kulübü siciline tescil ile tüzel kişilik kazanırken; anonim şirketler, spor anonim şirketi siciline tescil ile spor anonim şirketi statüsünü kazanmaktadır. Kanımızca madde gerekçesinde, spor kulüpleri için tüzel kişiliğin, anonim şirketler için ise spor anonim şirketi statüsünün kazanılması bakımından, bu sicillere yapılan tescilin kurucu tescil olduğu ifade edilmek istenmektedir. Bu yönüyle spor federasyonu tarafından yapılan tescil kurucu değildir. Ancak bir spor dalı ile ilgili spor faaliyetlerine katılabilmek için spor federasyonuna, spor dalı tescilini yaptırmak zorunludur. O halde spor federasyonu tarafından yapılan tescil, spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerinin spor faaliyetlerine aktif olarak başlayabilmesi bakımından kurucudur.

3.4.1. Üç aşamalı tescilin sonuçları

Spor dalı tescilinin spor anonim şirketleri için bazı önemli sonuçları olabilir. Öncelikle spor dalı tesciline ilişkin kurallar spor federasyonları tarafından belirlenmektedir. Her federasyon ayrı kurallar koyabilir. Bu nedenle spor anonim şirketinin kuruluş aşamasında sadece TTK ve SKSFK’nın koyduğu kurallar değil, spor federasyonlarının kuralları da göz önünde bulundurulmalıdır. TTK’ya göre tüzel kişilik, SKSFK’ya göre statü kazanan bir şirketin, faaliyette bulunacağı spor dalının bağlı olduğu spor federasyonu tarafından tescilinin yapılmaması, şirketin ölü doğmasına neden olur.

³³⁴SKSFK Madde Gerekçeleri m. 4, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4331.pdf> (Erişim tarihi: 10.05.2022).

Özellikle tek bir spor dalında faaliyette bulunmak üzere kurulan spor anonim şirketlerinin spor dalı tescilinin yapılmaması veya tescilin (lisansın) iptali, işletme konusunun gerçekleşmesini imkânsız hale getiriyorsa, bu durum şirketin sona ermesi anlamına gelir. Buna göre spor anonim şirketleri, Bakanlık nezdindeki tescilin iptaliyle sona erme tehlikesiyle karşı karşıya oldukları gibi spor dalı tescilinin iptaliyle de aynı tehlikeyi yaşamaktadır. Bu doğrultuda spor anonim şirketlerinin profesyonel ekipler ile yönetilmesi büyük önem taşımaktadır.

Spor dalı tesciline ilişkin kurallar spor federasyonları tarafından belirlenir demiştik. Ancak SKSFK’da spor dalı tesciline ilişkin bir hükme yer verilmiştir. Bu hükme göre taahhüt ettiği spor dalı faaliyetlerine izinsiz ve mazeretsiz olarak üst üste üç yıl katılmayan spor anonim şirketlerinin bu spor dallarına ilişkin tescilleri ilgili spor federasyonu tarafından iptal edilir (SKSFK m. 14/5). Yukarıda incelediğimiz üzere, taahhüt ettiği hiçbir spor faaliyetine izinsiz ve mazeretsiz olarak üst üste üç yıl katılmayan spor anonim şirketlerinin, Bakanlık nezdindeki tescilleri de iptal edilmektedir. Bu iki hükmün birlikte uygulanması bazı sorunlara neden olabilir. Örneğin tek bir spor dalında faaliyette bulunmak üzere kurulan ve spor dalı tescilini de yaptıran spor anonim şirketi, bu spor dalındaki faaliyetlere izinsiz ve mazeretsiz üst üste üç yıl katılmadığında, hem Bakanlık nezdindeki tescilin hem de spor dalı tescilinin iptal edilmesi gerekmektedir. Öncelikle her iki hükümde de izin ve mazeret koşulu bulunmaktadır. Spor anonim şirketi sicili bakımından izin ve mazeretin Bakanlığa, spor dalı sicili bakımından federasyona bildirimi sorunlara yol açabilir. Bakanlığın mazeret olarak gördüğü bir husus, spor federasyonu tarafından mazeret olarak görülmeyebilir. Tam tersi de mümkündür. Dolayısıyla Bakanlık tescilin iptalini uygun görürken, federasyon görmeyebilir. Bakanlık tarafından tescili iptal edilen şirket, spor anonim şirketi statüsünü kaybeder. Bu durumda spor federasyonunun da ilgili şirketin spor dalı tescilini iptal etmesi gerekmektedir. Buna karşılık spor dalı tescili iptal edilen ve başka bir spor faaliyeti de bulunmayan şirketin, Bakanlık nezdindeki tescilinin iptal edilmesi gerekmektedir. Böylelikle spor federasyonları ile Bakanlık arasında hem mevzuat hem de uygulama bakımından sorunlar yaşanabilir. Bu tür sorunların yaşanmaması adına Bakanlık ve spor federasyonlarının uyumlu çalışması gerekmektedir.

3.5. Geçiş Hükümü

SKSFK'nın yürürlüğe girdiği 26.04.2022 tarihinden önce kurulan anonim şirketler, Kanunun yürürlük tarihinden itibaren en geç bir yıl içinde Kanunda kendileri için öngörülen yükümlülükleri yerine getirerek spor anonim şirketi hâline gelirler. Bu süre içinde uygunluğunu sağlayamayanlara, altı aya kadar ek süre verilebilir. Bu süre sonunda yükümlülüklerini yerine getirmeyen anonim şirketler spor faaliyetlerine katılamaz (SKSFK geçici m. 1/6). Buna göre mevcut spor anonim şirketleri, en geç bir yıl altı ay içinde SKSFK'da öngörülen hükümlere uygunluk sağlayarak Bakanlık nezdindeki tescili yaptırmak zorundadır. Aksi takdirde bu şirketler, spor anonim şirketi statüsünü kazanamayacağından, spor faaliyetlerine katılamaz. Verilen süreden sonra SKSFK'ya uyumlu değişiklikleri yapan şirketlerin tekrar tescil başvurusunda bulunması ve tescillerinin yapılmasına bir engel bulunmamaktadır. Ancak verilen süre içerisinde tescil için başvuru yapmayan veya tescil başvurusu reddedilen şirketlerin spor dalı tescili de iptal edilecektir. Dolayısıyla bu şirketler yarışma haklarını kaybedecektir. Örneğin TFF 2. Lig'de yer alan bir şirket, verilen süre içerisinde Bakanlık tescilini yaptıramazsa spor faaliyetlerine katılamaz ve TFF 2. Lig'de yarışma hakkını kaybeder. Bu şirket verilen süre bittikten sonra tescili yaptırır bile, futbol faaliyetlerine amatör seviyeden başlamak zorunda kalır.

4. BİRLEŞME VE DEVİR İŞLEMLERİ

SKSFK'da spor kulüplerinin birleşmesi ve spor kulüplerine ait spor şubelerinin devri düzenlenmiş ancak spor anonim şirketlerinin birleşmesi ve spor anonim şirketlerine ait spor şubelerinin devri düzenlenmemiştir. Spor kulüplerinin birleşmesine ilişkin öngörülen hükümler, spor anonim şirketlerinin birleşmesi bakımından bazı tartışmalar doğurabilecek niteliktedir. Bu nedenle spor kulüplerinin birleşmesini de inceleme konusu yapmak gerekir.

4.1. Spor Kulüplerinin Birleşmesi

SKSFK m. 8/1'e göre spor kulüpleri aynı ilde bulunan başka bir spor kulübü ile birleşebilir. Buna göre farklı illerde bulunan spor kulüplerinin birleşmesine izin verilmemektedir. TFF Statüsü m. 76/5'te de benzer bir hüküm yer almaktadır. Bu hükme göre futbol şubesinin anonim şirkete devrinden sonra bu şubeyi devralan spor anonim şirketi, kulüp tescilini başka bir şehre transfer edemez. TFF Statüsüne göre bu durumda futbol oyununun tanıtımı, güçlendirilmesi ve çıkarları öncelik taşımaktadır. Buna izin

verilmemesinin sebebi daha çok ülkenin spor kültürü ile ilgilidir. Özellikle kulüplerin kuruldukları il, ilçe veya semtlerle özdeşleşmeleri, taraftarlarının genellikle bu yerlerde olması, kulübün başka bir ile taşınması durumunda bunlardan yoksun kalması gibi hususlardan kaynaklı olarak spor kulüplerinin aynı il sınırları içerisinde kalması istenmektedir. Spor kulüplerinin kazanç paylaşma amacı bulunmadığından, bu düzenlemeyi yerinde bulmaktayız.

Birleşme sözleşmesi yazılı şekilde yapılır ve spor kulüplerinin yönetim kurulu tarafından imzalanır. Bu aşamadan sonra spor kulüplerinin genel kurullarında birleşme kararının alınması gerekmektedir. Genel kurullarda alınacak birleşme kararı için ağırlaştırılmış toplantı ve karar yeter sayıları öngörülmüştür.³³⁵

Genel kurullarda alınan birleşme kararından sonra birleşme sözleşmesinin spor kulüpleri siciline tescil edilmesi gerekmektedir. Birleşme, tescil ile geçerlilik kazanır. Buna göre tescil ile birlikte, devrolunan spor kulübünün tüm aktif ve pasifleri bir bütün halinde devralan spor kulübüne geçer. Bu durumda devrolunan spor kulübü tasfiye sürecine girmeden kendiliğinden sona erer ve spor kulüpleri sicilinden silinir (SKSFK m. 8/2).

Birleşmenin tescili ile birlikte devrolunan spor kulübüne ait sportif başarı ve sportif tarihçe de devralan spor kulübüne geçer. Ancak devralan spor kulübü, tescilli adında ve lige katılımda kullandığı adında, devrolunan spor kulübü izlenimi doğuracak herhangi bir değişiklik yapamaz. Devrolunan spor kulübünün lige katılım adı veya unvanı yeniden tescil edilmez (SKSFK m. 8/3). Spor kulübünün unvanı ile neyin kastedildiği soru işaretidir. Benzer bir hüküm Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı m. 14/5'te yer almaktadır. Bu hükme göre spor anonim şirketleri arasında gerçekleşen birleşmelerde, devrolunan kulübün lige katılım adı ve unvanı yeniden TFF'ye tescil edilemez. Görüldüğü üzere Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı m. 14/5'te yer alan bu yasak, futbolda spor anonim

³³⁵Genel kurulda alınacak birleşme kararı için toplantı yeter sayısı, genel kurul üye tam sayısının dörtte üçü; karar yeter sayısı, toplantıya katılanların salt çoğunluğu olarak öngörülmüştür. SKSFK m. 7'ye göre spor kulüplerinde genel kurulun toplantı ve kararlarıyla ilgili hususlarda TMK ve DK hükümleri uygulanır. TMK m. 78/2'ye göre derneklerde olağan toplantı yetersayısı, genel kurula katılma hakkı bulunan üyelerin salt çoğunluğudur. Tüzük değişikliği ve derneğin feshi hâllerinde bu oran, genel kurula katılma hakkı bulunan üyelerin üçte ikisidir. Buna göre SKSFK'da spor kulüplerinin birleşmesi için öngörülen toplantı yetersayısı, derneğin feshi için öngörülen toplantı yetersayısından dahi daha ağır bir orandır. Kanımızca birleşme kararı için ağırlaştırılmış toplantı yetersayısının öngörülmesi yerindedir ancak bu oranın en azından derneğin feshi ile eşit olacak şekilde düşürülmesi gerekmektedir. Ayrıca toplantı ve karar yeter sayıları, SKSFK m. 8'in hem birinci fıkrasında hem de beşinci fıkrasında düzenlenmiştir. Bu açıdan Kanunda bir tekrerrür söz konusudur.

şirketleri arasında gerçekleşen birleşmelere özgü olarak düzenlenmiştir. Dolayısıyla burada unvandan kasıt, şirketin ticaret unvanıdır. Spor kulübü ticari işletme işlettiğinde tacir sıfatıyla ticaret unvanına sahip olur. Ancak spor kulüplerinin ticaret unvanı kendi adlarıdır (TTK m. 44/1). Unvana ek yapılsa bile, unvanın spor kulüpleri siciline veya spor federasyonları tarafından tutulan sicillere tescili mümkün değildir. Spor kulüpleri bu sicillere kendi adlarıyla tescil edilir. Kanımızca SKSFK m. 8/3'te "unvan" sözcüğü sehven kullanılmıştır.³³⁶ Unvan sözcüğünü, spor kulübünün adı olarak anlamak gerekir. Bu durumda birleşmeye katılarak sona eren spor kulüplerin adlarının, spor kulüpleri siciline yeniden tescili mümkün olmayacaktır.

Öte yandan SKSFK'da sadece birleşmeye katılarak sona eren spor kulüplerinin adlarının yeniden tescil edilmeyeceği hüküm altına alınmıştır. Birleşme dışında başkaca nedenlerle sona eren kulüplerin adlarının yeniden kullanılıp kullanılamayacağına ilişkin bir hükme yer verilmemiştir. Buna karşılık Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı m. 3/4'te bu konuyla ilgili hem spor kulüpleri hem de spor anonim şirketlerini kapsayan genel bir hüküm bulunmaktadır. Bu hükme göre, herhangi bir nedenle kapanan veya kapatılan ya da TFF tarafından tescili silinen kulüplerin adının yeniden kullanılması için TFF'den izin alınması zorunludur. Böylelikle TFF, sona erme sebebine bakmaksızın, kapanan kulüplerin adlarının yeniden tesciline açık kapı bırakmaktadır. Ancak TFF'nin hukuki düzenlemeleri futbol dalına özgü hüküm ve sonuç doğurur. Kanımızca bu konuda SKSFK'da genel bir hükme yer verilseydi, hem soru işaretleri ortadan kaldırılmış olurdu hem de spor federasyonlarının yapacağı hukuki düzenlemeler arasında uyum sağlanabilirdi.

SKSFK'da devralan ve devrolunan tarafta yer alabilecek spor kulüpleri ile ilgili aynı ilde bulunmaları dışında başkaca bir koşula yer verilmemiştir. Buna göre aynı spor dalında farklı liglerde yer alan spor kulüpleri birleşebilir. Örneğin Süper Lig'de yer alan bir futbol kulübü ile TFF 3. Lig'de yer alan bir futbol kulübü birleşebilir. Hatta böyle bir birleşmede devralan kulüp, TFF 3. Lig'de yer alan kulüp olabilir. Bu durumda Süper Lig'de yer alan kulübün yarışma hakları da TFF 3. Lig'de yer alan kulübe geçeceğinden,

³³⁶Bu sehven kullanımın sebebi, hükmün, Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı m. 14/5'ten esinlenerek hazırlanması olabilir.

TFF 3. Lig’de yer alan kulüp birleşmenin sonucu olarak Süper Lig’e yükselecektir.³³⁷ SKSFK’da bu hususlarla ilgili bir hükme yer verilmemesi yerindedir. Çünkü spor kulüpleri birden fazla spor dalında faaliyet gösterebilir. Bu durumda spor kulüplerinin her spor dalındaki takımlarının farklı liglerde mücadele etmesi muhtemeldir. Acaba spor federasyonları bu hususlara ilişkin özel koşullara yer verebilir mi? Kanımızca spor federasyonları sportif rekabete açıkça aykırılık teşkil edecek durumlara özgü özel koşullar öngörebilir.

Spor kulüplerinin birleşmesi, Bakanlığın iznine tâbidir. Bakanlık incelemesini, sadece Kanun hükümlerine bir aykırılık bulunup bulunmadığı yönünden yapar, bu hükümlere aykırılık yoksa birleşmeye izin verir. Dolayısıyla burada bir takdir yetkisinden bahsedilemez. Esasen bunu “izin” olarak değil, “onay” olarak görmek gerekir. Çünkü Bakanlığın Kanun hükümlerine göre inceleme yapabilmesi için, öncelikle birleşme sözleşmesinin yapılması ve birleşme kararının alınması gerekmektedir. Dolayısıyla Bakanlığın onayı, spor kulüpleri siciline yapılacak tescilden önce aranır.

Birleşme işlemleri, yılın her döneminde yapılamaz. Bunun için ilgili spor dalında sezonun bitmesinin beklenmesi gerekmektedir. Örneğin futbolda sezon genellikle Ağustos ayında başlar, Mayıs ayında sona erer. Mayıs ayında müsabakaların sona ermesiyle TFF tarafından lig tescil edilmektedir. Birleşme işlemleri, federasyonun ligi tescil ettiği tarihten itibaren başlatılabilir. Ayrıca birleşme işlemlerinin yeni sezon başlayana kadar bitirilmesi gerekmektedir (SKSFK m. 8/7). Kanun Teklifinde bulunmayan bu hüküm, TBMM Genel Kurul görüşmelerinde Kanuna eklenmiştir.³³⁸ Hükümün amacı, sezon devam ederken gerçekleşecek birleşmelerin yol açabileceği sorunların önüne geçmektir. Sezon devam ederken aynı ligde yer alan iki kulübün birleşmesi, özellikle sportif rekabete aykırılık teşkil edebilir. Çünkü malvarlığının birleşmesi, sportif gücün de birleşmesi anlamına gelmektedir. Özellikle sporcu sözleşmelerinin sezon içinde devri, sportif anlamda bir haksız rekabete yol açar.

SKSFK m. 8’de spor kulüplerinin sadece devralma şeklinde birleşmesine izin verilmiştir. Kanunda yeni kuruluş şeklinde birleşmeye ilişkin bir hüküm yer almamaktadır. Kanımızca yeni kuruluş şeklinde birleşmeye engel bir durum

³³⁷Bu durum köklü spor kulüplerinin yok olmasının önüne geçmek adına olumlu sonuç verir. Buna karşılık yıllar boyu kötü yönetilip alt liglere düşen kulüplerin kolay yoldan üst liglere yükselmesinin de önü açılmaktadır.

³³⁸<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanak/donem27/yil5/ham/b08201h.htm> (Erişim tarihi: 30.04.2022).

bulunmamaktadır. Dolayısıyla iki veya daha fazla spor kulübünün yeni kurulan bir spor kulübünün çatısı altında bir araya gelerek birleşmeleri de mümkün olmalıdır.

4.2. Spor Anonim Şirketlerinin Birleşmesi

SKSFK’da spor anonim şirketlerinin birleşmesi ile ilgili bir hükme yer verilmemiştir. Bu durumda spor anonim şirketlerinin birleşmesi ile ilgili TTK m. 136 ve devamında yer alan hükümler uygulanır. Buna göre spor anonim şirketlerinin birleşmesi devralma şeklinde gerçekleşebileceği gibi yeni kuruluş şeklinde de gerçekleşebilir. Ancak spor kulüplerinin birleşmesini düzenleyen SKSFK m. 8’de yer alan hükümler, spor anonim şirketlerinin birleşmesi ile ilgili bazı soru işaretlerinin doğmasına neden olmaktadır.

SKSFK m. 8/1 gereği sadece aynı ilde bulunan spor kulüpleri birleşebilir. Bu hususta spor anonim şirketleri ile ilgili SKSFK ve TTK’da bir yasak öngörülmediğine göre farklı illerde bulunan spor anonim şirketlerinin birleşebilmesi gerekir. Ancak bu durum spor federasyonlarının her spor dalı ile ilgili farklı kurallar koymasının önünü açmaktadır. Örneğin Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı m. 14/5’e göre sadece aynı ildeki spor anonim şirketlerinin birleşmesi mümkündür. Kuşkusuz bu Talimat, SKSFK’nın yürürlüğünden önce hazırlandığından, SKSFK’nın yürürlüğe girmesiyle birlikte TFF’nin bu Talimatta değişikliğe gitmesi muhtemeldir. Ancak tüm spor anonim şirketleri için ortak kurallar konularak sonuca gidilmesi gereken bu tür durumlarda, inisiyatifin federasyonlara bırakılması doğru olmamıştır.

Spor anonim şirketleri arasında gerçekleşen birleşmelerde Bakanlığın izni aranmamıştır. Birleşme, birleşmenin ticaret siciline tescili ile geçerlilik kazanır. Tescil ile birlikte devrolunan şirketin bütün aktif ve pasifi devralan şirkete geçer (TTK m. 153/1). Devralan şirket, spor anonim şirketi statüsüne sahip değilse, spor anonim şirketi siciline tescil şarttır. Ancak devralan şirket, hâlihazırda spor anonim şirketi statüsüne sahipse, birleşmenin spor anonim şirketi siciline tescil edilip edilmeyeceği belirsizdir. Kanımızca bu hususta siciller arası iş birliği sağlanarak, birleşmenin ticaret sicil müdürlüğünce Bakanlığa bildirilmesi gerekir. Öte yandan birleşme sonucu sona eren şirketlerin, spor anonim şirketi sicilinden silineceğine kuşku yoktur.

Kanımızca spor kulüplerinin birleşmesinde olduğu gibi spor anonim şirketlerinin birleşmesinde de devrolunan şirkete ait sportif başarı ve sportif tarihçe devralan şirkete

geçer. Çünkü külli halefiyet ilkesi gereği, devrolunan şirketin bütün aktif ve pasifi devralan şirkete geçmektedir (TTK m. 136/4).

Spor kulüplerinin birleşmesinde devrolunan spor kulübünün lige katılım adı ve kulüp adı yeniden tescil edilememektedir (SKSFK m. 8/3). Spor anonim şirketlerinin birleşmesinde böyle bir yasak öngörülmemiştir. Kanımızca SKSFK’da buna ilişkin bir hükme yer verilmeliydi.

Spor kulüplerinin birleşmesinde olduğu gibi spor anonim şirketlerinin birleşmesinde de, aynı spor dalında farklı liglerde yer alan şirketlerin birleşmesine bir engel bulunmamaktadır.

SKSFK m. 8/7 gereği birleşme işlemleri, federasyonun ligi tescil ettiği tarihten itibaren başlatılabilir. Ayrıca birleşme işlemlerinin yeni sezon başlayana kadar bitirilmesi gerekmektedir. Bu hükmün spor anonim şirketlerinin birleşmesinde uygulama görüp görmeyeceği tartışma konusu olabilir. Çünkü SKSFK’da spor kulüplerinin birleşmesi düzenlenmektedir. Ancak SKSFK m. 8’in başlığı, “Birleşme ve mal varlığının devri” şeklinde düzenlenmiş, SKSFK m. 8/7’de spor kulüplerine bir indirgeme yapılmamıştır. Ayrıca bu yasağın sebebi, sportif rekabetin engellenmesinin önüne geçmektir. Dolayısıyla amaçsal yorumdan hareketle, bu hükmün spor anonim şirketlerinin birleşmesinde de en azından kıyasen uygulama bulması gerektiği kanaatindeyiz. Belirtmek gerekir ki birleşme işlemlerinin belirli bir zaman aralığında yapılması zorunluluğu, birleşme işlemlerinin tamamlanması bakımından sorunlara yol açabilir. Spor anonim şirketleri bakımından öncelikle TTK m. 136 vd. gereği söz konusu olan işlemlerin tamamlanması, ardından Bakanlık nezdindeki tescil işlemlerinin yapılması gerekmektedir. Tüm bu işlemlerin üç-dört ay gibi kısa bir sürede tamamlanması gerekmektedir. Ayrıca birden fazla spor dalında faaliyet gösteren spor anonim şirketleri bakımından, her spor dalında sezonun sona ermesi ve tescili aynı döneme denk gelmeyebilir. Dolayısıyla işin uygulama boyutunda spor anonim şirketlerinin birleşmesi oldukça güçleşecektir.

4.3. Spor Şubelerinin Devralınması ve Devri

Spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerine ait futbol şubelerinin devri ile ilgili Futbol Kulüpleri Tescil Talimatında ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir. SKSFK’da

ise sadece spor kulüplerine ait spor şubelerinin devri ile ilgili hükümlere yer verilmiş, spor anonim şirketlerine ait spor şubelerinin devri düzenlenmemiştir.

SKSFK m. 8/5'e göre spor kulüplerinin faaliyet gösterdikleri spor dallarından bir veya birkaçı, aktif ve pasif varlıklarıyla bir bütün olarak, bir spor anonim şirketine devredilebilir.³³⁹ Öncelikle hükümde “spor dalı” kavramının kullanılmasını doğru bulmuyoruz. Çünkü burada devredilen spor dalı değil, ilgili spor şubesine özgülenmiş aktif ve pasif malvarlıklarıdır. Dolayısıyla “spor şubesi” kavramının kullanılmasının daha doğru olacağı kanaatindeyiz. Öte yandan SKSFK m. 8, “Birleşme ve malvarlığının devri” başlığıyla düzenlenmiş ve spor şubelerinin devri, malvarlığı devri olarak nitelendirilmiştir. Aşağıda inceleyeceğimiz üzere spor şubesinin devri, spor şubesinin hukuki niteliğine bağlı olarak ticari işletme devri, ticari işletme niteliğinde olmayan işletme devri veya malvarlığı devri şeklinde gerçekleşebilir. Bu nedenle spor hukukunun ruhuna uygun olarak bu tür devirler için “spor şubesinin devri” kavramının kullanılmasının daha uygun olacağı kanaatindeyiz. Nitekim TFF Statüsü m. 76/5 ve Futbol Kulüpleri Tescil Talimatında da “futbol şubesinin devri” kavramı kullanılmıştır.

4.3.1. Spor şubesinin hukuki niteliği

Spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerine ait spor şubelerinin hukuki niteliği, tartışma konusu olabilecek bir husustur. Spor şubesinin tüzel kişiliği var mıdır? Tüzel kişiliği yoksa spor şubesi bir ticari işletme midir yoksa TBK m. 202 kapsamında bir malvarlığı bütünü müdür?

Günümüzde, özellikle Türkiye’de, kulüplerin büyük çoğunluğu sporun birçok dalında faaliyet göstermektedir. Buna karşın bazı kulüpler ise sadece belirli bir spor dalı ile uğraşmaktadır. Her iki durumda da spor şubesinin tüzel kişiliği söz konusu değildir. Tüzel kişilik spor kulübü veya spor anonim şirketine aittir.

Ticari işletme, her şeyden önce bir işletmedir. İşletme, ekonomik çıkar sağlamak amacıyla emek ve sermayenin bağımsız şekilde bir araya getirilmesidir.³⁴⁰ Buna göre bir işletmenin varlığından bahsedebilmek için ekonomik bir organizasyonun varlığı ve bu

³³⁹Kanuna göre spor kulübüne ait spor şubesinin başka bir spor kulübüne devri de mümkündür.

³⁴⁰Arkan, 2018, **a.g.k.**, 26; Ayhan, Çağlar ve Özdamar, 2021a, **a.g.k.**, 107; Ülgen vd., 2021, **a.g.k.**, 154-155; Bahtiyar, 2018, **a.g.k.**, 17.

organizasyonun işletilmesi gerekir.³⁴¹ Spor kulüplerine ait spor şubelerindeki faaliyetlerin bir organizasyon olarak nitelendirilmesi mümkündür. Çünkü spor şubesi, bir spor kulübü veya spor anonim şirketinin belirli bir spor dalına ilişkin faaliyetlerinin birlikte yürütüldüğü şubedir. Nitekim Futbol Kulüpleri Tescil Talimatında futbol şubesi ile ilgili yapılan tanımda yer alan, “*tüm futbol faaliyetlerinin birlikte yürütüldüğü...şube*” ifadesi de bu sonucu vermektedir. Ancak spor kulüpleri için bu organizasyonun ekonomik bir organizasyon olarak nitelendirilmesi mümkün değildir. Çünkü bu kulüpler ekonomik bir amaç için değil, spor faaliyetlerine katılmak amacıyla kurulmaktadır. Sporun endüstrileşmesi ile birlikte spor kulüplerinin spor faaliyetlerinden elde ettiği ekonomik menfaat ise amaç değil sonuçtur. Bir başka ifadeyle bu kulüpler maddi tatmine değil, manevi tatmine yönelmiştir.³⁴² Spor kulüplerine ait spor şubeleri işletme olmadığından, bu spor şubeleri esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir elde etse dahi ticari işletme olarak nitelendirilemez.

Öte yandan spor kulüpleri, amaçlarına ulaşmak için bir veya daha fazla ticari işletme işletebilir. Bu işletmelerin sporla ilgili konularda faaliyet göstermesi de zorunlu değildir. Örneğin bir spor kulübü, takım formalarını satmak için ticari işletme niteliğini haiz bir mağaza işletebileceği gibi bir kafe de işletebilir.

Sonuç olarak spor kulüplerine ait spor şubeleri, hukuki niteliği itibarıyla TBK m. 202 anlamında bir malvarlığı bütünü olarak ifade edilebilir. Nitekim SKSFK m. 8/5’te de, bu malvarlığının aktif ve pasif varlıklarıyla bir bütün olarak devredilebileceği hüküm altına alınmıştır. Bu malvarlığının spor kulübünden ayrı bir tüzel kişiliği

³⁴¹Ü. Tekinalp (2008). Türk ticaret hukukunu ticari işletme bağlamında yeniden düşünmek. *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 24 (3), s. 9; O. H. Şener (2016). *Ticari işletme hukuku*. Ankara: Seçkin Yayınları, s. 4.

³⁴²Uyuşmazlık Mahkemesi 1996 yılında verdiği bir kararda, profesyonel spor kulüplerinin ticari kuruluş olduğunu, profesyonel spor kulüplerinin aralarında yapacakları futbol müsabakalarının televizyon ve radyo kanallarından yayınlanmasının ticari bir yanı olduğunu, kulüplerin söz konusu yayınlar için yine ticari amaçla kurulmuş bulunan yayın kuruluşları (reklâm şirketleri) ile yayın hakkını belirleyen sözleşmeler yapmalarının da ticari nitelik taşıdığını belirtmiştir. Yargı kolunun belirlenmesi amacıyla yapılan bu tespitlerde, kullanılan “ticari kuruluş” kavramına ilişkin bir tanım ya da açıklım yapılmamıştır. Anonim şirket statüsündeki bir spor kulübü için bu kavramın kullanılmış olabileceği düşünülebilir ancak olayda bahsi geçen kulüplerden biri, o dönem henüz şirketleşmeye gitmemiş olan, dernek statüsündeki Galatasaray Spor Kulübü’dür. Bir dernek amacına varmak için ticari işletme işletirse tacir sayılır (TTK m. 16/1). Uyuşmazlık Mahkemesi’nin bu kararda, futbol şubesini ticari işletme niteliğinde gördüğü ve bu nedenle profesyonel spor kulüplerini ticari kuruluş olarak nitelendirdiği değerlendirmesinde bulunulabilir. Ancak kararda bunun açıkça vurgulanmadığını belirtmek gerekir. Bkz. Uyuşmazlık Mahkemesi, T. 13.12.1996, E. 996/65, K. 996/110, RG T. 21.01.1997 S. 22884. Bkz. <https://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/Karar/Content/76fa5a66-0295-4bbd-8cb6-8508c601c9d6?excludeGerekce=False&wordsOnly=False> (Erişim tarihi: 13.04.2022).

bulunmamaktadır. Ancak bir spor kulübüne ait spor şubesindeki faaliyetler, kulübün diğer faaliyetlerinden ayırt edilebilecek nitelikte olduğundan, spor şubesinin tüm aktif ve pasifleriyle bir malvarlığı bütünü olduğu söylenebilir. O halde spor kulüplerine ait spor şubelerinin devrinden kastedilen husus, SKSFK m. 8/5 ve TBK m. 202 anlamında bir malvarlığının tüm aktif ve pasifleriyle devridir. Bunun içinde kulübün işlettiği ticari işletmeler olduğu gibi futbolcuların lisans hakları, yayın hakları ve fikri mülkiyet hakları da bulunmaktadır.

Buna karşılık spor anonim şirketlerine ait spor şubeleri için farklı bir değerlendirme yapılabilir. Spor anonim şirketine ait spor şubesi, belirli bir spor dalındaki faaliyetlerin birlikte yürütüldüğü şubedir. Buna göre spor şubesini bir ekonomik organizasyon ve işletme olarak nitelendirmek mümkündür. Zira anonim şirketler birer tüzel kişi tacirdir. TTK m. 19/1 gereği tüzel kişi tacirlerin adi iş sahası yoktur. Tüzel kişi tacirlerin tüm işlem ve fiilleri ticaridir. Bu nedenle tüzel kişi tacirlerin yaptığı tüm işlemlerin ekonomik bir amaca yöneldiğini söyleyebiliriz. Zaten anonim şirketler ekonomik amaç ve konular için kurulabilmektedir (TTK m. 331). Dolayısıyla bir spor anonim şirketinin, bir spor kulübüne ait spor şubesini devralması ve bu şubedeki spor faaliyetlerini yürütmesi ekonomik bir amaç taşımaktadır.

Spor anonim şirketine ait spor şubesi bir işletme olduğuna göre, bundan sonra spor şubesinin ticari işletmenin unsurlarını taşıyıp taşımadığına bakmak gerekir. TTK m. 11/1 gereği bir işletmenin ticari işletme olarak kabulü için üç önemli unsurun varlığı aranmaktadır. Bunlar; esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlama hedefi, devamlılık ve bağımsızlıktır.

Öncelikle burada kullandığımız “spor şubesi” kavramı ile ticari işletme şubesinin kastedilmediğini belirtmek gerekir. Spor şubesi kavramı, bir spor kulübünün belirli bir spor dalındaki faaliyetlerinin, diğer spor faaliyetlerinden ayırt edilmesi için kullanılan bir kavramdır. Nitekim Futbol Kulüpleri Tescil Talimatında futbol şubesi, “*Dernek veya şirkete ait olan amatör ve profesyonel tüm futbol faaliyetlerinin birlikte yürütüldüğü TFF’ye tescilli olan kulübe ait şube*” olarak tanımlanmıştır. Bu nedenle “şube” kavramının kullanılması bağımsızlık unsuruna hâlel getirmez. Bunun dışında da spor kulüplerine ait spor şubelerindeki faaliyetlerin bağımsız ve devamlı yürütüldüğünü söyleyebiliriz. Bu nedenle devamlılık ve bağımsızlık unsurları açısından bir sorun gözükmemektedir.

Ancak tüm işletmelerde olduğu gibi ticari işletmelerde de gelir sağlama hedefinin bulunması gerekmektedir. Şayet gelir sağlama hedefi esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde ise, diğer unsurların da sağlanması ile söz konusu işletme, ticari işletme olarak nitelendirilir. Spor anonim şirketinin spor şubesini devralması ve sporla ilgili faaliyetlerde bulunması, bu faaliyetlerden gelir elde etme hedefinin olduğunu göstermektedir. Bir tüzel kişi tacir olan anonim şirketin başka türlü hareket etmesi düşünülemez. Spor faaliyetlerinden gelir elde etme hedefinin, esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde olup olmadığı somut olay açısından değerlendirilmelidir. Özellikle profesyonel spor faaliyetinin söz konusu olduğu spor dallarında, spor anonim şirketlerine ait spor şubelerinin ticari işletme niteliğinde olması muhtemeldir. Örneğin futbolda profesyonel ligler olarak kabul edilen Süper Lig, TFF 1. Lig, TFF 2. Lig ve TFF 3. Lig’de mücadele eden spor anonim şirketlerine ait futbol şubelerinin, esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir elde etme hedeflerinin olduğu söylenebilir.³⁴³ Futbol şubesinin bağımsızlığı ve devamlılığında da bir şüphe olmadığına göre, söz konusu liglerde yer alan spor anonim şirketlerine ait futbol şubelerinin birer ticari işletme olarak nitelendirilmesi mümkündür.³⁴⁴

Spor şubesinin hukuki niteliğinin tespiti, özellikle devir işlemleri bakımından önem arz etmektedir. Spor şubesinin bir ticari işletme olarak kabulü halinde, içerdiği malvarlığı unsurlarının devri için zorunlu tasarruf işlemlerinin ayrı ayrı yapılmasına gerek olmaz, spor şubesi bir bütün olarak devredilebilir. Bunun için devir sözleşmesinin yazılı olarak yapılması ve ticaret siciline tescil edilmesi yeterlidir (TTK m. 11/3). Örneğin taşınmazlarda resmî şekilde yapılmış sözleşme ile birlikte tapuda devralan adına tescil, taşınırlarda zilyetliğinin nakli, motorlu taşıtlarda satış ve devrin noter tarafından yapılması, bono gibi kıymetli evraklarda ciro gibi işlemlere gerek kalmaz. Öte yandan spor şubesini bir malvarlığı bütünü veya ticari işletme niteliğinde olmayan bir işletme olarak değerlendirdiğimizde, SKSFK m. 8/5 ve TBK m. 202/1 gereği bu malvarlığı veya işletmenin aktif ve pasifleriyle birlikte devredilmesi mümkündür. Ancak bu durumda devir için zorunlu tasarruf işlemlerinin ayrı ayrı yapılması gerekir. Bu nedenle spor

³⁴³Belirtmek gerekir ki şirket ve bu arada futbol şubesi yeni kurulmuş veya futbol şubesi şirket tarafından yeni devralınmışsa, TTK m. 11/1 gereği, gelir elde etme hedefine bakılır. Buna karşılık futbol şubesi en az bir yıldır faaliyet gösteriyorsa TTK m. 11/2 gereği, 18.06.2007 tarih ve 2007/12362 sayılı Esnaf ve Sanatkar ile Tacir ve Sanayicinin Ayrımına İlişkin Kararda belirlenen ölçütlere göre sonuca gidilir.

³⁴⁴Aksi yönde görüş için bkz. Türe, 2018, **a.g.k.**, 41.

anonim şirketleri ticari işletme niteliğini haiz spor şubelerini TTK m. 11/3'e göre devredebilecekken, bir spor kulübünün bunu yapması mümkün değildir.

4.3.2. Spor kulüplerine ait spor şubelerinin devralınması

SKSFK m. 8/5'e göre anonim şirketler, spor kulüplerine ait bir veya birden fazla spor şubesini devralabilir. Söz konusu anonim şirket, spor anonim şirketi statüsünde olabileceği gibi henüz bu statüyü elde etmemiş bir anonim şirket de olabilir. Şayet spor şubesini devralan şirket, spor anonim şirketi statüsünde değilse, devir işlemlerinden sonra Bakanlık nezdinde tescilini yaptırarak spor anonim şirketi statüsünü kazanır. Ayrıca spor şubesinin devri, sermaye taahhüdü yoluyla da gerçekleştirilebilir (SKSFK m. 15/1). Ancak bu durumda SKSFK m. 15/2 gereği, spor kulübü ile spor anonim şirketi arasında TTK m. 195 anlamında hâkimiyet ilişkisinin kurulması zorunludur.

SKSFK m. 8/5'te devir sözleşmesinin tescilinden önce doğmuş veya borçları doğuran sebeplerin tescil tarihinden önce oluştuğu borçlar bakımından devralanla birlikte devreden de müteselsil olarak sorumlu olduğu hüküm altına alınmıştır. Kanunda devreden sorumluluk süresi ile ilgili bir hüküm bulunmamaktadır. SKSFK m. 25 gereği bu durumda TBK m. 202 uygulama bulur. TBK m. 202/1'e göre devri alacaklılara bildirim yükümlülüğü devralana aittir. Buna göre bildirim yükümlülüğü şirkete aittir. Spor kulüplerine ait spor şubeleri ticari işletme niteliğinde olmadığından, devrin Ticaret Sicili Gazetesi'ne verilecek ilanla duyurulması mümkün değildir. O halde şirketin bildirim yükümlülüğünü diğer yollarla yerine getirmesi gerekmektedir. Spor kulübünün şirketle birlikte müteselsil sorumluluğunun başlayacağı iki yıllık süre, muaccel borçlar için bildirim yükümlülüğünün gerçekleştiği tarihten itibaren işlemeye başlar. Müeccel borçlar için bu süre, muacceliyet tarihinden itibaren işlemeye başlar.

Spor kulübü, şirkete, tek bir spor şubesini devredebileceği gibi birden fazla spor şubesini de devredebilir. Örneğin X Spor Kulübü, hem futbol hem de basketbol şubesini tek bir devir sözleşmesi ile Y Spor Anonim Şirketi'ne devredebilir. Şayet X Spor Kulübü'nün sadece futbol ve basketbol şubesi bulunuyorsa, bu durumda devir ile birlikte X Spor Kulübü'nün akıbeti konusunda da çeşitli ihtimaller söz konusu olur. Birinci ihtimal Y Spor Anonim Şirketi'nin, X Spor Kulübü'nün hâkimiyeti altında bulunmasıdır. Bu durumda X Spor Kulübü spor faaliyetlerini, Y Spor Anonim Şirketi aracılığı ile yürüteceğinden, X Spor Kulübü'nün sona ermesi söz konusu olmaz. İkinci ihtimal Y Spor Anonim Şirketi'nin, X Spor Kulübü'nden tamamen bağımsız bir şirket olmasıdır. Bu

durumda başkaca bir spor faaliyetinde bulunmayan X Spor Kulübü'nün sona ermesi söz konusu olabilir.

Spor şubelerini Y Spor Anonim Şirketi'ne devredip sona eren ve tasfiye sürecine giren X Spor Kulübü'nün, söz konusu spor şubelerinden kaynaklı borçlardan sorumluluğu iki yıl boyunca devam eder. Ancak X Spor Kulübü'nün tasfiye sürecinin bu sürelerden önce tamamlanarak sicilden silinmesi ve tasfiye amacıyla sınırlı da olsa devam eden tüzel kişiliğinin ortadan kalkması, borçlardan sorumluluğunun da sona ermesi sonucunu doğurmaktadır. Kanunda bununla ilgili bir düzenleme yapılmamıştır. Böyle bir ihtimalde spor kulübü üyelerinin borçlardan sorumlu tutulması söz konusu olamaz. Kanunda spor kulübü yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerinin kasıt veya ihmalle verdikleri zarardan sorumluluğu düzenlenmiştir. Ancak bu sorumluluk bir kusur sorumluluğudur. Dolayısıyla yönetim kurulu üyeleri ve yöneticiler, sadece devir ile ilgili işlemlerden kaynaklanan ve kasıt veya ihmalle verdikleri zararlardan dolayı sorumlu tutulabilir. X Spor Kulübü de sicilden silindiğine göre, devreden tarafta borçlardan doğrudan sorumlu tutulabilecek bir gerçek veya tüzel kişi bulunmamaktadır. Bu durumda benimsenebilecek ilk çözüm yolu, X Spor Kulübü'nün hukuki varlığını tasfiye ile sınırlı olarak iki yıl daha sürdürmesi ve bu süre içinde sicilden silinmemesidir.³⁴⁵ Bu çözüm yolu, devir sözleşmesinin ilan tarihi itibarıyla muaccel olan borçlar için sonuç verse de iki yıllık süreden sonra muaccel olacak borçlar bakımından etkisiz kalacaktır. İkinci çözüm yolu, alacaklıların korunması adına onlara teminat verilmesidir. Devreden spor kulübü sona erdiğinden, bu teminat ancak devralan şirket tarafından verilebilir. Alacakların teminat altına alınması ile ilgili TTK m. 157 hükmü kıyasen uygulanabilir.

Devir sözleşmesi yazılı şekilde yapılır, yönetim kurulları tarafından imzalanıp genel kurulların onayına sunulur. Genel kurul toplantı yetersayısı; spor kulüplerinde üyelerin, spor anonim şirketlerinde sermayenin dörtte üçüdür. Karar yetersayısı ise; spor kulüplerinde toplantıya katılanların salt çoğunluğu, spor anonim şirketlerinde toplantıya

³⁴⁵Öğretide bazı yazarlar, tek ticari işletmesini devreden şirketin işletme konusunun kalmayacağını ve bu nedenle tasfiye haline gireceğini ancak TBK m. 202/2 gereği devreden şirketin hukuki varlığını iki yıl daha sürdürmesi gerektiğini ve iki yıllık süre dolmadan ortaklara tasfiye bakiyesi dağıtılamayacağını savunmaktadır. H. S. Türk (1986). *Ticaret ortaklıklarının birleşmesinde "nevilerin aynı olması" koşulu*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, s. 184-185; Arkan, 2018, **a.g.k.**, 47 ve dn. 1. Tasfiye halindeki anonim şirketin tek ticari işletmesini devretmesi halinde, devredilen işletmenin borçlarından iki yıl boyunca sorumlu olması sebebiyle, bu süre içinde şirketin ticaret sicilinden silinmesinin talep edilemeyeceği yönündeki görüşü için bkz. Şener, 2022, **a.g.k.**, 657.

katılan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin sahip oldukları sermayenin salt çoğunluğudur.

Kanunda devir sözleşmesinin genel kurullar tarafından onaylanmasından sonra nasıl bir yol izleneceği düzenlenmemiştir. SKSFK m. 8/5'in son cümlesinde devir kararının tescilinden söz edilmiş ancak bu tescilin hangi sicile yapılacağı belirtilmemiştir. Devralan spor anonim şirketi bakımından tescilin, ticaret sicili veya spor anonim şirketi siciline yapılması söz konusu olabilir. Tescil hangi sicile yapılırsa yapılsın siciller arası iş birliğinin sağlanması bir gerekliliktir. Öte yandan devir sözleşmesinin hüküm ve sonuçlarını hangi andan itibaren doğurmaya başlayacağı hususu da Kanunda düzenlenmemiştir. Spor kulüplerine ait spor şubeleri ticari işletme niteliğinde olmadığından, bu durumda TTK m. 11/3 hükmünün uygulama bulması mümkün değildir. Buna göre devir sözleşmesinin genel kurullar tarafından onayı ile birlikte sözleşme geçerlilik kazanır. Ancak spor şubesinin içerdiği malvarlığı unsurlarının devri için tasarruf işlemlerinin ayrı ayrı yapılması gerekmektedir.

Birleşmede olduğu gibi spor şubesinin devrinde de devir işlemleri, federasyonun ligi tescil ettiği tarihten itibaren başlatılabilir. Ayrıca devir işlemlerinin yeni sezon başlayana kadar bitirilmesi gerekmektedir (SKSFK m. 8/7).

4.3.3. Spor anonim şirketine ait spor şubesinin devri

Spor anonim şirketine ait spor şubesi, bir başka anonim şirkete devredilebilir. Bu durumda devralan anonim şirketin işletme konuları arasında spor faaliyetlerinin bulunması gerekir. Buna karşılık spor anonim şirketine ait spor şubesinin bir spor kulübüne devri çeşitli ihtimallere göre değerlendirilmelidir.

4.3.3.1. Spor şubesinin anonim şirkete devri

SKSFK'da spor kulüplerine ait spor şubelerinin devri düzenlenmiş ancak spor anonim şirketlerine ait spor şubelerinin devri düzenlenmemiştir. Dolayısıyla spor anonim şirketlerine ait spor şubelerinin devrinde, duruma göre TTK m. 11/3 ile TBK m. 202 hükümleri uygulama bulabilir. Spor anonim şirketine ait spor şubesi ticari işletme niteliğinde ise, TTK m. 11/3 gereği zorunlu tasarruf işlemlerinin ayrı ayrı yapılmasına gerek bulunmamaktadır. Yazılı olarak yapılan devir sözleşmesi, ticaret siciline tescil ile hüküm ve sonuçlarını doğurur. Buna karşılık spor şubesi ticari işletme niteliğinde değilse, devir TBK m. 202'ye göre yapılır. Bu durumda işletme devir sözleşmesinin ticaret sicili

veya spor anonim şirketi siciline tescili ile ilgili bir hüküm bulunmamaktadır. Dolayısıyla spor şubesinin içerdđđ malvarlıđđ unsurları için tasarruf işlemlerinin ayrı ayrı yapılması gerekmektedir. Bunların dışında spor federasyonlarının özel düzenlemeleri varsa, bu düzenlemeler de uygulama bulur. Örneđđn TFF, Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı m. 14 ve devamında bu hususta özel düzenleme yapmıştır. Ancak yeknesak bir uygulama adına bu hususun da Kanunda düzenlenmesi yerinde olurdu.

SKSFK’da bir spor kulübüne ait spor şubesinin spor anonim şirketine devrinde, spor anonim şirketi genel kurulunun devir sözleşmesinin onayına ilişkin alacađđ karar ile ilgili ađđrılařtırılmıř toplantı ve karar yetersayılarına yer verilirken, spor anonim şirketine ait spor şubesinin devrinde konuya ilişkin bir hüküm bulunmaması izaha muhtaçtır. Bu durumda TTK hükümleri uygulama bulur. Buna göre kural olarak spor şubesinin devrinde genel kurul kararı aranmaz (TTK m. 408/1). Ancak bazı durumlarda spor şubesinin devri için genel kurul kararı gerekebilir. Örneđđn spor şubesinin devri esas sözleşme deđđiřikliđđ gerektiriyorsa TTK m. 421’de öngörölen ađđrılařtırılmıř toplantı ve karar yeter sayıları aranır. Yine spor şubesinin devri, önemli miktarda şirket varlıđđının satışı anlamına da gelebilir. Bu durumda da TTK m. 408/2-f geređđi, TTK m. 418’deki adi yetersayılar ile karar alınması gerekmektedir. Ayrıca esas sözleşmede spor şubesinin devri, genel kurulun kararı alması koşuluna bađđlanabilir.

Spor şubesini devralan şirket, spor anonim şirketi statüsünde deđđilse, devir işlemlerinden sonra Bakanlık nezdinde tescilini yaptıırarak spor anonim şirketi statüsünü kazanır. Ayrıca spor şubesinin devri, sermaye taahhüdü yoluyla da gerçekleştirilebilir (SKSFK m. 15/1).

Spor kulüplerinde olduğu gibi, spor anonim şirketlerinde de birden fazla spor şubesinin devri mümkün olmalıdır.

4.3.3.2. *Spor şubesinin spor kulübüne devri*

SKSFK’daki en önemli eksikliklerden biri, spor anonim şirketine ait spor şubesinin bir spor kulübüne devrinin düzenlenmemiş olmasıdır. Hâlbuki Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı m. 16’da şirketin spor kulübünden devraldıđđ spor şubesini, aynı spor kulübüne tekrar devri düzenlenmiştir. Ancak Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı da sadece aynı spor kulübüne devri düzenlemektedir.

Bu durumda spor anonim şirketine ait spor şubesinin bir spor kulübüne devrinin mümkün olup olmadığı ve mümkünse nasıl bir yol izleneceği belirsizdir. Ülkemizde geleneksel yapılarını koruyup ticarileşen spor dallarındaki faaliyetlerini bir şirket çatısı altında yürüten spor kulüpleri bulunmaktadır. Spor kulüpleri spor şubelerini bağlı ortaklığı niteliğindeki şirketlere devrederek, ilgili spor dalındaki faaliyetlerini bu şirketin çatısı altında yürütmektedir. Dolayısıyla spor anonim şirketlerine ait spor şubelerinin hâkim teşebbüs konumundaki spor kulübüne tekrar devri mümkün olmalıdır. Çünkü bu spor kulüplerinin şirketleşmeye gitmesindeki temel amaç, spor kulübünün geleneksel yapısını bozmadan ilgili spor şubesini bir ticari organizasyona dönüştürmektir. Spor şubesinin spor kulübüne tekrar devrine izin verilmemesi, bu kulüplerin geleneksel yapıdan tasfiye edilmesi sonucunu doğurur. Futbol Kulüpleri Tescil Talimatında bu durum göz önüne alınarak geri dönüş imkânı sunulmuştur. Bu nedenle spor şubesinin hâkim teşebbüs konumundaki spor kulübüne devrine izin verilmelidir.

Öte yandan spor anonim şirkete ait spor şubesinin şirketle hiçbir bağlantısı olmayan spor kulüplerine devri çeşitli sorunları beraberinde getirecektir. Öncelikle spor kulüpleri birer ticari organizasyon değildir ve ekonomik amaçlarla kurulmaz. Spor anonim şirketine ait spor şubesinin spor kulüplerine devrine izin vermek, hem kurumsallaşma hem de ticari organizasyonun yürütülebilirliği açısından geriye gitmek demektir.

Spor anonim şirketine ait spor şubesinin spor kulüplerine devri, hukuki açıdan da sorunlara yol açabilir. Yukarıda spor şubesinin hukuki niteliğini incelemiştik.³⁴⁶ Spor kulüplerine ait spor şubesi ile spor anonim şirketlerine ait spor şubesi hukuki niteliği itibarıyla aynı şeyi ifade etmez. Spor kulüpleri, spor faaliyetlerine katılmak amacıyla kurulmaktadır. Spor kulüpleri ekonomik menfaat elde etmek amacıyla spor şubesi açmaz. Ekonomik menfaat spor kulüpleri için amaç değil ancak sonuç olabilir. Çünkü bu kulüpler manevi tatmine yönelmiştir. Buna karşılık spor anonim şirketlerinin yegâne amacı ekonomik menfaat elde etmektir. Bu nedenle spor anonim şirketlerine ait spor şubeleri duruma göre ticari işletme veya ticari işletme niteliğinde olmayan işletme olarak nitelendirilebilir. Spor anonim şirketlerine ait ticari işletme niteliğini haiz bir spor şubesinin, bu şubeyi ticari işletme olarak işletemeyecek bir spor kulübüne devri hukuken çelişkili bir durum doğurur. Çünkü bir taraf ticari işletmesini devrederken, diğer taraf kendisi için işletme olarak dahi nitelendirilemeyecek bir malvarlığını devralmaktadır.

³⁴⁶Bkz. yukarıda İkinci Bölüm, 4.3.1. altında yapılan açıklamalar.

Ancak SKSFK’da bu devirler açıkça yasaklanmadığından, sözleşme özgürlüğü ilkesi gereği, devrin malvarlığı devri olarak gerçekleştirilmesi mümkündür.

SKSFK’nın bu hususta sessiz kalması, sorunun spor federasyonlarının hukuki düzenlemeleri ile çözüme kavuşturulması anlamına gelmektedir. Kanımızca tüm spor dalları bakımından ortak hükümlerin öngörülmesi gereken bu tür devirlere ilişkin koşullar Kanun ile düzenlenmeliydi.

4.3.4. Spor şubesinin bir bütün olarak devredilmesi

SKSFK m. 8/5 gereği spor kulüplerine ait spor şubeleri “*aktif ve pasif varlıklarıyla bir bütün olarak*” devredilebilir. Hüküm sadece aktifleri konu alan devir sözleşmelerine izin vermemektedir. Hükümün emrediciliği karşısında, pasiflerin kapsam dışında bırakıldığı devir sözleşmeleri geçersiz olur. Nitekim SKSFK m. 15/1’de de spor kulüplerine ait spor şubelerinin aktif ve pasif varlıklarıyla bir bütün olarak spor anonim şirketlerine devredilebileceği tekrarlanmıştır.

SKSFK m. 8/5 hükmü sadece spor kulüplerine ait spor şubelerinin devrini düzenlemektedir. Spor anonim şirketlerine ait spor şubelerinin devrinde genel hükümler uygulama bulur. Buna göre spor şubesi ticari işletme niteliğinde ise TTK m. 11/3 ve TBK m. 202’nin birlikte yorumlanması ile sonuca gidilir. Öğretide pasiflerin kapsam dışında bırakıldığı devir sözleşmelerinin akıbeti konusunda görüş birliği bulunmamaktadır. Bir görüşe göre TBK m. 202 emredici nitelikte olduğundan, pasifler devrin kapsamı dışında bırakılamaz. Bu görüşü savunan yazarlardan bir kısmı, pasiflerin kapsam dışında bırakıldığı sözleşmelerin geçersiz olduğunu savunmaktadır.³⁴⁷ Diğer yazarlar sözleşmenin geçersiz olmayacağını fakat sözleşmede pasiflerin kapsam dışında bırakıldığını düzenleyen hükümlerin geçersiz olacağını savunmaktadır.³⁴⁸ Giderek daha çok taraftar bulan diğer görüşe göre TBK m. 202 hükmü emredici nitelikte olmadığından, pasifler kapsam dışı bırakılabilir ve pasiflerin kapsam dışı bırakıldığı sözleşmeler geçerlidir.³⁴⁹ Kanımızca TBK m. 202/1’de kullanılan “aktif ve pasifleri ile birlikte”

³⁴⁷Arkan, 2018, **a.g.k.**, 43; Bozer ve Göle, 2017, **a.g.k.**, 27.

³⁴⁸K. Acemoğlu (1971). *Borçlar Kanununun 179. maddesine göre malvarlığı veya ticari işletmenin devri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, s. 33 ve 38.

³⁴⁹Ü. Tekinalp (2015). Ticari işletmenin TK m. 11(3)’e göre devrinde borçların hukuki yazgısı. *Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 60. Yıl Armağanı*, s. 12 ve 14; F. Arıcı (2007). *Ticari işletmenin aktif ve pasifi ile devri*. Yayınlanmış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 162 vd.; Ülgen vd., 2021, **a.g.k.**, 183-184; K. Çelikboya (2017). *Ticari işletmenin devri*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 255 vd.; M. F. Cengil (2018). *Ticari işletmenin devri*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 249 vd.; B. Sertoğlu (2019). *Ticari işletmenin devri*. Ankara: Seçkin Yayınevi, s. 36-37.

ifadesi ile TTK m. 11/3'te kullanılan “bir bütün halinde” ifadesi aynı sonucu vermektedir. TTK m. 11/3'te ifade edilen bütünlük, sadece aktiflere yönelik bütünlüğü değil, aktif ve pasiflerin birlikteliğini de temsil etmektedir.³⁵⁰ Bu nedenle pasiflerin kapsam dışı bırakıldığı devir sözleşmeleri geçersiz kabul edilmelidir. O halde ticari işletme niteliğindeki spor şubelerinin aktif ve pasifleriyle birlikte bir bütün olarak devredilmesi gerekir.

Spor anonim şirketine ait spor şubesi ticari işletme niteliğinde değilse, TBK m. 202'nin emredici olup olmadığına göre sonuca gidilir. Kanımızca hükmün temel amacı, malvarlığı veya işletmenin devri halinde, TBK m. 196 ve devamı hükümlerinde düzenlenen dış üstlenme sözleşmesinin yapılmaması nedeniyle alacaklıların olası mağduriyetlerini gidermektir. Bu nedenle sadece aktiflerin devrini konu alan devir sözleşmeleri geçersizdir.

SKSFK'da spor kulüplerine ait spor şubelerinin “*aktif ve pasif varlıklarıyla bir bütün olarak*” devredilmesine hükmedilmesi, TBK m. 202 üzerinden yapılan tartışmalarda, pasiflerin devir sözleşmesinin kapsamı dışında bırakılamayacağını savunan görüşten yana tavır alındığını göstermektedir. Özellikle lafızdan hareketle, TBK m. 202'nin malvarlığı veya işletmenin aktif ve pasifleriyle birlikte devralınması ihtimalini düzenlediği yönündeki çıkarsamaya³⁵¹ izin verilmeyecek şekilde, SKSFK m. 8/5'te aktif ve pasiflerin bütünlüğü vurgulanmıştır. Ancak SKSFK'da spor anonim şirketlerine ait spor şubeleri bakımından bu hususta düzenleme yapılmaması bir eksikliktir. Bu durumda pasiflerin kapsam dışında bırakılması ile ilgili TTK m. 11/3 ve TBK m. 202 üzerinden yaşanan tartışmaların, spor anonim şirketlerine ait spor şubelerinin devrinde de yaşanmasına zemin hazırlanmıştır. Kanımızca SKSFK m. 8/5 hükmünün, spor kulüplerine ait spor şubelerinin devri ile sınırlı bir amaca hizmet ettiği söylenemez. Spor kulüplerine ait spor şubelerinin devrinde pasiflerin kapsam dışında bırakılamayacağını kabulü karşısında, spor anonim şirketlerine ait spor şubeleri için de aynı sonuca ulaşmak gerekir. Dolayısıyla genel hüküm niteliğindeki TTK m. 11/3 ve TBK m. 202 üzerinden yaşanan tartışmalar nedeniyle bir tereddüt doğsa dahi, özel hüküm niteliğindeki SKSFK

³⁵⁰Bozer ve Göle, 2017, **a.g.k.**, 27; F. Kayış (2020). Ticari işletmenin devrinde bazı sorunlu noktalar ve buna ilişkin tespitler. *Legal Hukuk Dergisi*, 18 (215), s. 5013; İ. Akgöl (2019). *Ticari işletmenin devri*. Ankara: Seçkin Yayınevi, s. 111. Ancak madde gerekçesinde “bütün” ifadesinin sadece aktifler üstünden açıklandığını belirtmek gerekir. Bkz. TTK Madde Gerekçeleri m 11, <https://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1138.pdf> (Erişim tarihi: 19.04.2022)

³⁵¹Bu yönde bkz. Arıcı, 2007, **a.g.k.**, 170-171; Cengil, 2018, **a.g.k.**, 249.

m. 8/5'in genel amacının spor anonim şirketlerine ait spor şubeleri bakımından da sonuç doğuracağını ve bunların devrinde de pasiflerin kapsam dışında bırakılamayacağını kabulü gerekir.

4.3.5. Devrin kapsamı

Ticari işletme niteliğindeki spor şubeleri bakımından devrin kapsamı TTK m. 11/3'e göre belirlenir. TTK m. 11/3'e göre, “*Aksi öngörülmemişse, devir sözleşmesinin duran malvarlığını, işletme değerini, kiracılık hakkını, ticaret unvanı ile diğer fikrî mülkiyet haklarını ve sürekli olarak işletmeye özgülenen malvarlığı unsurlarını içerdiği kabul olunur.*”. Hükümde kullanılan “aksi öngörülmemişse” ifadesinden, bazı malvarlığı unsurlarının devrin kapsamı dışında bırakılabileceği anlaşılmaktadır.

Esasen bu hükmün iki temel amacı bulunmaktadır. Hükmün ilk amacı, ticari işletmeye doğal olarak özgülenmiş malvarlığı unsurlarını belirlemektir.³⁵² Böylelikle doğal olarak devrin kapsamında yer alan malvarlığı unsurları da belirlenmiş olmaktadır. Bu belirleme yapılırken örneksene yoluyla bir sayımdan sonra, “sürekli olarak işletmeye özgülenen malvarlığı unsurları” ifadesi ile ticari işletmeye özgülenmiş her türlü malvarlığı unsurunun kural olarak devrin kapsamında olduğu hüküm altına alınmıştır. Hükmün ikinci amacı ise, “aksi öngörülmemişse” ifadesi ile bazı malvarlığı unsurlarının devrin kapsamı dışında bırakılmasına olanak tanımaktır. Ancak Kanun, hangi malvarlığı unsurlarının devrin kapsamı dışında bırakılabileceğini belirlememiş, buna ilişkin genel bir kriter de koymamıştır. Öğretide genel kabul gören görüş, kapsam dışı bırakılan unsurların ticari işletmenin bütünlüğü ve devamlılığına hanel getirmemesi, devredilen unsurlar ile ticari işletmenin faaliyetlerine devam edebilmesidir.³⁵³ Ticaret Sicil Yönetmeliği m. 133/1'de de ticari işletmenin, bir bütün halinde ve devamlılığı sağlanmak suretiyle devredilebileceği hüküm altına alınmıştır. Hatta Ticaret Sicil Yönetmeliği m. 133/2'de ticari işletmenin devrine ilişkin devir sözleşmesinde yer alacak hususlara yer verilmiş ve ticari işletmenin bir bütün olarak ve devamlılığını sağlayacak şekilde devredildiğine ilişkin şartsız beyanın sözleşmenin içeriğinde zorunlu olarak yer alması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Böylelikle devrin kapsamı bakımından, Yönetmelik hükmü ile de olsa, genel bir kriter konulmuştur.

³⁵²TTK Madde Gerekçeleri m. 11, <https://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1138.pdf> (Erişim tarihi: 19.11.2021).

³⁵³Ülgen vd., 2021, **a.g.k.**, 182; Bozer ve Göle, 2017, **a.g.k.**, 26-27; Ayhan, Çağlar ve Özdamar, 2021a, **a.g.k.**, 132.

Yukarıdaki kriteri spor şubesinin devri için uygularsak; spor şubesinin devamlılığına etki etmeyen malvarlığı unsurlarının devrin kapsamı dışında bırakılabileceği, spor şubesinin devamlılığını sekteye uğratacak unsurların ise zorunlu olarak devrin kapsamında yer alacağı sonucuna ulaşırız. Bu durumda sporcu sözleşme ve lisanslarının tamamen devrin kapsamı dışında bırakılması mümkün değildir. Ancak spor şubesinin devamlılığını sekteye uğratmayacağından, bir ya da birkaç sporcunun sözleşme ve lisanslarının kapsam dışında bırakılması mümkündür. Spor şubesine özgülenmiş antrenman tesisleri ve stadyum üzerinde kulübün mülkiyet, kiracılık ya da üst hakkı söz konusu olabilir. Antrenman tesisleri ve stadyum olmadan spor şubesinin devamlılığı sağlanamayacağına göre bunların mülkiyet, kiracılık ya da üst hakkının da devrin kapsamında yer alması gerekmektedir. Ancak bu hususu somut olayı da göz önünde bulundurarak değerlendirmek gerekmektedir. Şöyle ki, spor şubesini devralan şirketin hâlihazırda kendi tesisleri ve stadyumu olabilir. Böyle bir durumda devreden tarafa ait tesisler ve stadyumun devrin kapsamında olmadığı gerekçesiyle sözleşmenin geçersiz olduğu iddiasında bulunulamaz. Çünkü bu durumda devralan şirketin spor faaliyetlerinin devamlılığı mevcut tesisler ve stadyumla sağlanmış olmaktadır. Belirtmek gerekir ki tesisler ve stadyumun bu şekilde kapsam dışında bırakılması, tesislerde ve stadyumda yer alan taşınırın da kapsam dışı bırakıldığı sonucunu doğurmaz. Taşınır, haklar ve spor şubesine sürekli olarak özgülenmiş diğer malvarlığı unsurları bakımından, spor şubesinin devamlılığının sağlanması kriteri göz önünde bulundurularak ayrı ayrı değerlendirme yapılmalıdır.

Spor şubesine özgülenmiş tüm malvarlığı unsurları, bütünün doğal parçalarıdır. Bu nedenle devir sözleşmesinde ismen zikredilmemiş olan malvarlığı unsurları da devrin kapsamına dâhildir. Hatta devir sözleşmesinde spor şubesine özgülenmiş malvarlığı unsurlarından hiçbiri ismen zikredilmemiş olabilir. Bu durum devir sözleşmesinin geçerliliğine etki etmez, devir sözleşmesi spor şubesine özgülenmiş tüm malvarlığı unsurlarını içerir şekilde yapılmış kabul edilir.³⁵⁴

TTK m. 11/3 ve Ticaret Sicil Yönetmeliği m. 133 hükümleri ticari işletme devrini düzenlediğinden, şu ana kadar anlattığımız hususların ticari işletme niteliğindeki spor şubeleri bakımından uygulanması sorunsuz olacaktır. Ancak spor şubesinin ticari işletme niteliği olmayan bir işletme veya bir malvarlığı bütünü olarak kabul edildiği durumlarda,

³⁵⁴TTK Madde Gerekçeleri m. 11, <https://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1138.pdf> (Erişim tarihi: 19.11.2021).

bu hükümlerin doğrudan uygulanması mümkün değildir. TBK m. 202 hükmü ise, işletme veya malvarlığının bir bütün olarak devredilmesi durumunda, devreden de devralanla birlikte borçlardan sorumluluğunu düzenlemekte, devrin kapsamına ilişkin aktif ve pasiflerin birlikte devri dışında, ayrıntıya yer vermemektedir. SKSFK m. 8/5'te de aktif ve pasiflerin bir bütün olarak devredileceği hüküm altına alınmış ancak devrin kapsamına ilişkin bir belirleme yapılmamıştır. Kanımızca futbol şubesinin bir işletme veya malvarlığı bütünü olarak kabul edildiği durumlarda, devrin kapsamının belirlenmesi bakımından TTK m. 11/3 ve Ticaret Sicil Yönetmeliği m. 133 hükümleri kıyas yoluyla uygulanabilir. Dolayısıyla bu durumda da devrin kapsamı dışında bırakılabilecek malvarlığı unsurları bakımından, spor şubesinin devamlılığının sağlanması kriteri uygulanarak sonuca gidilmelidir.

Spor şubesinin devri bakımından tartışma konusu olabilecek en büyük husus, sportif başarı ve sportif tarihçenin geçişidir. SKSFK m. 8/3'e göre spor kulüplerinin birleşmesi durumunda, sportif başarı ve sportif tarihçe de devralan spor kulübüne geçmiş sayılır. Ancak birleşmede, sona eren kulübe ait sportif başarı ve sportif tarihçenin devralan kulübe geçişi söz konusudur. Buna karşılık spor şubesinin devri, bazı durumlarda spor kulübü veya şirketin sona ermesi sonucunu doğursa da, genellikle devreden taraf varlığını sürdürür. Şayet spor kulübü veya şirket tüm spor şubelerini devredip sona eriyorsa ve sportif başarı ile sportif tarihçe açıkça kapsam dışı bırakılmamışsa, bu unsurların da devrin kapsamında olduğunun kabulü gerekir.

Öte yandan devreden spor kulübü veya şirketin sona ermediği durumlarda bir ayırma gitmek gerekir. Bir spor kulübü veya spor anonim şirketine ait sportif başarı, spor şubeleri itibariyle bölünebilir. Bir başka ifadeyle her spor şubesinin sportif başarısı, o şubeye özgülenmiş gayri maddi malvarlığı unsurudur. Bu yönüyle sportif başarının her spor şubesi bakımından ayrı ayrı devri mümkün olmalıdır. Buna karşılık sportif tarihçenin spor şubeleri itibariyle bölünebilmesi mümkün değildir. Çünkü sportif tarihçenin kapsamında yer alan unsurlar, spor kulübü veya şirketin belirli bir spor şubesine özgülenmiş unsurlar değildir. Bunlar spor kulübü veya şirketin bütünlüğünden doğan unsurlardır. Bu nedenle spor kulübü veya şirket sona ermediğinde, bunların devri mümkün değildir. Ancak sportif başarı ve sportif tarihçe birbirinden tamamen bağımsız malvarlığı unsurları değildir. Sportif başarı üzerindeki hakkın devri, belirli oranda sportif tarihçe unsurlarının da kullanılmasını zorunlu kılmaktadır. Dolayısıyla sportif başarı

üzerindeki hakkın devri ile sportif tarihçe kapsamında kullanımı zorunlu olan unsurların kullanım yetkisinin de devredildiğinin kabulü gerekir.

Kanımızca sportif başarı ve sportif tarihçe işletmenin devamlılığını sekteye uğratacak unsurlar değildir. Bu nedenle bu unsurların devrin kapsamı dışında bırakılması mümkündür. Ancak devrin kapsamı dışında bırakılan bu unsurların, başkasına devrinin de mümkün olmaması gerekir. Buna karşılık yarışma hakkı devrin kapsamı dışında bırakılamaz. Çünkü yarışma hakkı olmaksızın spor kulübü veya şirketin spor faaliyetlerini sürdürmesi mümkün değildir. Yarışma hakkı, spor şubesinin âdeta bütünleyici parçası niteliğindedir. Dolayısıyla yarışma hakkı, spor şubesinden ayrı olarak başkasına devredilemeyeceği gibi devrin kapsamı dışında da bırakılamaz.

Acaba spor anonim şirketleri için sportif başarı ve sportif tarihçe, işletme değerinin bir parçası olarak görülebilir mi? İşletme değeri, müşteri çevresini de kapsayan, işletmenin malvarlığı unsurlarının teker teker hesaplanması ile ulaşılan değeri aşan değer olarak ifade edilmektedir.³⁵⁵ Sportif başarı ve sportif tarihçe, taraftar edinmek bakımından önemli birer etkindir. Spor anonim şirketleri için taraftar aynı zamanda müşteri anlamına geldiğinden, müşteri çevresinin oluşumunda sportif başarı ve sportif tarihçenin etkili olduğuna kuşku yoktur.

Ancak sportif başarı ve sportif tarihçeyi müşteri çevresi olarak yorumlamak mümkün değildir. Müşteri çevresinin manevi yönünden söz edilemez, hâlbuki sportif başarı ve sportif tarihçenin manevi bir yönü bulunmaktadır. Müşteri çevresinin doğrudan gelir getirici özelliği yoktur, buna karşılık sportif başarı doğrudan gelir sağlayabilmektedir. O halde sportif başarı ve sportif tarihçenin, müşteri çevresini aşan özelliklerde olduğu söylenebilir. Öte yandan işletme değeri; müşteri çevresi yanında, işletmenin konumu, kurumsal yapısı, mal ve hizmet kalitesi gibi unsurları da kapsayan daha geniş bir kavramdır.³⁵⁶ Bu anlamda sportif başarı ve sportif tarihçe, işletme değerinin bir parçası olarak görülebilir mi? Kanımızca sportif başarı ve sportif tarihçe, işletme değerinden bağımsız birer malvarlığı unsurudur. Bu nedenle spor şubesinin işletme değeri, sportif başarı ve sportif tarihçeyi de kapsayan işletmenin malvarlığı unsurlarının teker teker hesaplanması ile ulaşılan değeri aşan değer olarak görülmelidir.

³⁵⁵TTK Madde Gerekçeleri m. 11, <https://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1138.pdf> (Erişim tarihi: 19.11.2021).

³⁵⁶Y. Karayalçın (1968). *Ticaret hukuku I.* (3. Baskı). Ankara: Güzel İstanbul Matbaası, s. 173; Arkan, 2018, **a.g.k.**, 32.

Ancak sportif başarı ve sportif tarihçenin müşteri çevresini de kapsayan özelliği, spor şubeleri bakımından işletme değerinin, müşteri çevresi dışında kalan değeri olarak hesaplanmasını gerektirir diye düşünöyoruz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Spor Anonim Şirketlerinde Genel İşleyiş

1. BÜTÇE VE HARCAMA İLKELERİ

1.1. Genel Olarak

SKSFK m. 20’de spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerinin bütçe ve harcamaları ile ilgili on üç fıkradan oluşan oldukça ayrıntılı hükümlere yer verilmiştir. SKSFK m. 20’nin ilk üç fıkrası konsolide bilanço ve hesap dönemi ile ilgilidir. Bu hükümlere göre, spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerinin spor faaliyetleri ile ilgili gelir ve giderleri, bağlı ortaklıklar dâhil, konsolide bilanço içerisinde ve ayrı bir hesapta toplanır.

Spor kulübüne bağlı bir veya daha fazla spor anonim şirketi varsa konsolidasyon, spor kulübü bilançosunda yapılır. Spor kulübüne bağlı spor anonim şirketi sayısı bir ise, spor anonim şirketinin hesap dönemi, spor kulübüne de uygulanır. Spor kulübüne bağlı spor anonim şirketi sayısı birden fazla ise, en yüksek harcamaya sahip spor dalında faaliyet gösteren spor anonim şirketinin hesap dönemi spor kulübüne de uygulanır. Buna göre Beşiktaş, Fenerbahçe, Galatasaray, Trabzonspor gibi spor kulüpleri için en yüksek harcama futbol dalında söz konusu olduğundan, futbol dalında faaliyet gösteren spor anonim şirketlerinin hesap dönemi esas alınarak konsolide bilanço hazırlanır.

Bir spor kulübüne bağlı olmayan spor anonim şirketlerinin hesap dönemi ise, faaliyette bulundukları spor dallarından en yüksek harcamaya sahip spor dalındaki müsabakaların yapıldığı döneme göre esas sözleşmede belirlenir.

1.2. Alacakların Devrine İlişkin Sınırlamalar

Uygulamada spor anonim şirketlerinin henüz vadesi gelmemiş, hatta doğmamış alacaklarını dahi devretmelerinden kaynaklı olarak sorunlar çıkmaktadır. Özellikle yeni gelen yönetimler, eski yönetimlerin bıraktığı borç yükü ve alacakların devredilmiş olması nedeniyle rahat hareket edememektedir. Bu duruma bir çözüm olarak, SKSFK m. 20/4’te spor anonim şirketlerinde gelir ve alacakların devrine ilişkin sınırlamalar belirlenmiştir. Hükme göre spor anonim şirketleri, bir önceki hesap döneminde gerçekleşen brüt gelirlerinin yüzde yirmi beşini aşmayan gelir ve alacaklarını serbestçe devredebilir. Bu yüzdeyi aşan devirler için genel kurul kararı gereklidir. Aynı şekilde mevcut yönetim kurulunun olağan görev süresinin bitiminden sonra doğacak ya da vadesi gelecek gelir ve

alacakların devri için de genel kurul kararı gereklidir. SKSFK’da genel kurulun alacağı bu kararlar için ağırlaştırılmış toplantı ve karar yetersayıları öngörülmüştür.

SKSFK’da mevcut yönetim kurulunun olağan görev süresinin bitiminden sonra doğacak ya da vadesi gelecek gelir ve alacakların devrine bir üst sınırlama da getirilmiştir. Buna göre bir önceki hesap döneminde gerçekleşen brüt gelirin yüzde ellisini aşan devirler, genel kurul kararı ile dahi yapılamaz. Dolayısıyla genel kurul, mevcut yönetim kurulunun olağan görev süresinin bitiminden sonra doğacak ya da vadesi gelecek gelir ve alacakların, bir önceki hesap döneminde gerçekleşen brüt gelirin yüzde ellisine kadar olan kısmının devri için karar alabilir, bunun üstündeki devirler mümkün değildir. Buna karşılık bir önceki hesap döneminde gerçekleşen brüt gelirin yüzde yirmibeşini aşan ancak muaccel veya mevcut yönetim kurulunun olağan görev süresinin bitiminden önce doğacak ya da vadesi gelecek gelir ve alacakların devri bakımından bir üst sınırlama öngörülmemiştir.

1.3. Borçlanmaya İlişkin Sınırlamalar

SKSFK m. 20/5’te spor anonim şirketlerinin borçlanma sınırları belirlenmiştir. Buna göre spor anonim şirketleri, kural olarak bir bütçe yılında önceki yıl brüt gelirlerinin en fazla yüzde onuna kadar borçlanabilir. Bunun üstündeki borçlanmalar için ağırlaştırılmış yetersayıların öngörüldüğü genel kurul kararı gerekmektedir. Bu şekilde genel kurul tarafından alınacak ek bütçe verilmesi yönündeki karar ile spor anonim şirketleri, önceki yıl brüt gelirlerinin yüzde ellisine kadar borçlanabilir. Spor anonim şirketlerine yüzde elliyi aşma imkânı da istisnai olarak tanınmıştır. Şayet spor anonim şirketinin önceki yıl brüt gelirleri giderlerinden fazla ise, takip eden yıl yüzde ellilik sınırlamanın üzerinde borçlanma imkânları doğar. Ancak bu durumda yapılacak ilave borçlanmanın sınırı, brüt gelir fazlasıdır.

SKSFK’da spor anonim şirketlerinin borç verebilecekleri sınır da belirlenmiştir. Buna göre spor anonim şirketleri, önceki yıl brüt gelirlerinin yüzde onuna kadar borç verebilir. Bu yüzde onluk oran doğrultusunda verilen borçların vadesinin ise, mevcut yönetim kurulunun olağan görev süresi bitmeden önceki bir tarih olması zorunludur.

Alınmış veya verilmiş mevcut borçların vadesinin mevcut yönetim kurulunun olağan görev süresinin bitiminden sonraki bir tarihe uzatılması da borçlanma veya borç verme olarak değerlendirilir.

Spor anonim şirketlerinin borç alması ve vermesine yönelik getirilen bu sınırlamalardan muafiyete ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından belirlenir. Dolayısıyla Bakanlık tarafından belirlenecek olan usul ve esaslar doğrultusunda bazı şirketlerin bu sınırlamaları aşan miktarda borç alması ve vermesi mümkün olabilir. Belirtmek gerekir ki ilk muafiyet, SKSFK geçici m. 2 ile tanınmıştır. Buna göre brüt gelirleri beş yüz bin Türk lirasından fazla olan spor anonim şirketleri, doğmuş ve doğacak borçlarını Bakanlığa bildirdikleri takdirde, bildirilen borçlar ve bu borçlara ilişkin oluşan dönem faiz giderlerinin yüzde ellilik kısmı, on yıl süreyle borçlanmaya ilişkin sınırlamalara tâbi tutulmayacaktır. Bu hükmün uygulama alanına giren spor anonim şirketleri; Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş., Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş., Fenerbahçe Futbol A.Ş. ve Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş.’dir.

1.3.1. Borçlanma kavramına ilişkin değerlendirmemiz

SKSFK m. 20/5’te spor anonim şirketlerinin borçlanabileceği üst sınırlar belirlenmiş ancak borçlanma kavramına bir açıklık getirilmemiştir. Öğretide borç, bir kişiyi, diğer bir kişiye karşı bir edimi yerine getirme yükümlülüğü altına sokan hukuki bağ olarak tanımlanmaktadır.³⁵⁷ Bu hukuki bağın bir tarafında alacaklı, diğer tarafında borçlu yer almaktadır. Bu ilişkide borçlunun edim yükümlülüğü; verme, yapma veya yapmama şeklinde tezahür etmektedir.³⁵⁸

Acaba SKSFK m. 20/5 hükmünde yer verilen borçlanma kavramı ile spor anonim şirketlerinin edim yükümlülüğü altına girdiği tüm borç ilişkileri mi anlaşılmalıdır? Şayet hükmü bu şekilde yorumlarsak, spor anonim şirketini borç altına sokan her türlü hukuki işlemi SKSFK m. 20/5 kapsamına almak mümkündür. Buna göre spor anonim şirketinin bir taşınırı veya taşınmazı satın alması veya satması, kiralaması veya kiraya vermesi, bir sporcu veya teknik direktör ile sözleşme imzalaması, spor federasyonundan para cezası alması gibi spor anonim şirketini borç altına sokan her türlü işlemin SKSFK m. 20/5’teki sınırlamaya tâbi olması söz konusu olmaktadır. Bu yorum sadece sözleşmeden değil, haksız fiil ve sebepsiz zenginleşmeden kaynaklanan borçların da bu kapsamda değerlendirilmesi sonucunu doğurmaktadır. Kanımızca SKSFK m. 20/5 hükmünün lafzı

³⁵⁷Oğuzman ve Öz, 2019, **a.g.k.**, 3; Eren, 2021, **a.g.k.**, 22-23; M. A. Gümüş (2021). *Borçlar hukukunun genel hükümleri*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 39-40.

³⁵⁸Oğuzman ve Öz, 2019, **a.g.k.**, 3; Eren, 2021, **a.g.k.**, 105; A. Kılıçoğlu (2021b). *Borçlar hukuku genel hükümler*. (25. Baskı) Ankara: Turhan Kitabevi, s. 481; Gümüş, 2021, **a.g.k.**, 40.

bu denli geniş yorumlanmaya müsait olsa da; borçlanma kavramını bu şekilde geniş yorumlamak, spor anonim şirketlerinin ekonomik olarak yönetilebilirliğini ortadan kaldıracığı için amaca uygun düşmez.

SKSFK ile ilgili TBMM Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu'nda yapılan görüşmelerde, SKSFK m. 20/5 hükmüne ilişkin bir değerlendirme yapılmıştır. Bu değerlendirmede spor anonim şirketlerinin, bir bütçe yılında önceki yıl brüt gelirlerinin en fazla yüzde onuna kadar borçlanması, spor anonim şirketinin bir önceki yıl brüt gelirinin yüzde on fazlasına kadar ilave harcama yapabilmesi şeklinde yorumlanmıştır.³⁵⁹ Örneğin 2021-2022 sezonunda 100 milyon TL brüt geliri olan bir spor anonim şirketi, 2022-2023 sezonunda genel kurul kararı gerekmeksizin 110 milyon TL harcama yapabilecektir. Genel kurul kararıyla bu harcamanın 150 milyon TL'ye kadar yükseltilmesi mümkündür. Aşağıda inceleyeceğimiz üzere denk bütçe, SKSFK m. 18 ve m. 20'de düzenlenmiştir. Bu hükümlerde spor anonim şirketlerinin denk bütçe tesis etmesi bir ilke olarak kabul edilmiş ancak denk bütçeye ilişkin usul ve esasları belirleme konusunda spor federasyonlarına görev verilmiştir. Dolayısıyla spor anonim şirketlerinin harcama limitleri zaten ilgili spor federasyonu tarafından belirlenecektir. SKSFK m. 20/5 hükmü spor anonim şirketlerinin harcama limitlerini belirlemeye yönelik bir hüküm ise bu hususta spor federasyonlarına verilen yetki anlamsız kalmaktadır. Çünkü yukarıda verdiğimiz örnekten çıkan sonuç, spor anonim şirketlerinin harcama limitlerinin SKSFK ile belirlendiğidir.

Öte yandan SKSFK m. 20/5'e göre, bu fıkra yer alan sınırlamalardan muafiyete ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından belirlenir. SKSFK m. 20/11'e göre ise, denk bütçeden muaf olacak spor kulüpleri ve spor anonim şirketleri, ilgili spor federasyonu tarafından çıkarılacak talimatla belirlenir. SKSFK m. 20/5 hükmü denk bütçeye ilişkin harcama esaslarını belirlemeye yönelik bir hüküm olarak yorumlandığında, bundan

³⁵⁹Teklifin ilk imza sahibi İzmir milletvekili Fehmi Alpay Özalan'ın değerlendirmesi şu şekildedir: *"Esas kuralımız denk bütçedir. "Gelir kadar harcama yap." esas olmalıdır fakat bazı durumlarda ilave harcamalar gerekebilir. Denetim kurulu kararıyla bir önceki yıl brüt gelirin yüzde 10 fazlasına kadar ilave harcama yapılabilir. Genel Kurul kararıyla, nitelikli çoğunluk alınmak kaydıyla, bir önceki yıl brüt gelirin yüzde 50 fazlasına kadar ilave harcama yapılabilir. Bunu örneklendirecek olursak, şimdi, bir kulübün diyelim ki 2021 yılında 1 milyar brüt geliri var, yönetim kurulu kararıyla artık 1 milyar 100 milyon lira harcama limiti olacaktır. 1 milyar 100 milyon lirayı, 1 lira aştığı takdirde artık nitelikli çoğunlukla genel kurul kararı istenmektedir. Ayrıca genel kurul da 1 milyar 500 milyon Türk lirasına kadar harcama yetkisi verebilecektir."* Bkz.

https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=2940 (Erişim tarihi: 31.04.2022).

muafiyete ilişkin hem Bakanlığa hem de spor federasyonlarına yetki verilmesi gibi bir çelişki doğar. Kaldı ki zorlama bir yolla SKSFK m. 20/5’te yer verilen “borçlanma” kavramını “harcama” olarak yorumladığımızda, spor anonim şirketlerinin bir bütçe yılında önceki yıl brüt gelirlerinin en fazla yüzde onuna kadar harcama yapabileceği sonucu çıkmaktadır. Ancak hükmün bu amaçla öngörülmesi söz konusu olamaz.

Kanımızca bu haliyle borçlanma kavramı dar yorumlanarak para ödöncü ve bununla aynı hukuki sonucu veren diğerk hukuki işlemler olarak anlaşılmalıdır. Buna göre TBK m. 386’da düzenlenen ve konusu para olan tüketim ödöncü sözleşmesinin yanında, spor anonim şirketi tarafından çıkarılan tahvil, finansman bonosu ve benzeri borçlanma araçlarıyla doğan borçlar da (TTK m. 504) bu kapsamda değerlendirilmelidir. Nitekim 2015 yılında hazırlanan ve SKSFK’nın öncüsü olarak nitelendirebileceğimiz Spor Kulüpleri ve Spor Anonim Şirketleri Kanunu Tasarısı Taslağı m. 23’te de benzer bir hükme yer verilmiş ve bu hükümde “borçlanma” kavramı yerine “ödönç” kavramı kullanılmıştır.³⁶⁰

Sonuç olarak spor anonim şirketleri, denk bütçe gereğı, gelirleri kadar harcama yapabilir. SKSFK m. 20/5’te yer alan borçlanma sınırı ise denk bütçeden bağımsız borçlanmayı ifade etmektedir. Buna göre spor anonim şirketleri bir bütçe yılında, gelirlerine bağılı olarak yapacakları harcamalardan bağımsız olarak, SKSFK m. 20/5’te öngörölen koşullarda borçlanabilir. Ancak borçlanma kavramının hukuki ve finansal anlamda ucu açık bir kavram olması nedeniyle bu hükmün farklı yorumlara açık olduğunu belirtmek gerekir.³⁶¹

1.4. Hak ve Alacakların Devri Yasağı

SKSFK’da alacakların devrine getirilen sınırlamalar yanında, belirli kişilere hak ve alacakların devri de yasaklanmıştır. SKSFK m. 20/8’in ilk cümlesine göre spor anonim şirketleri aşağıda yer alan kişilere hak ve alacaklarını devredemez:

- a) Yönetim kurulu üyeleri,
- b) Yönetim kurulu üyelerinin eşleri ve üçüncü dereceye kadar hısımları,

³⁶⁰Taslağın tam metni için bkz. <https://www.fenerbahce.org/haberler/arsiv/spor-kulupleri-ve-spor-anonim-sirketleri-kanunu-tasarisi-taslagi> (Erişim tarihi: 31.03.2022).

³⁶¹Kulüpler Birliğı de SKSFK yürürlüğe girmeden önce yaptığı açıklamada, borçlanma kavramının hukuki ve mali olarak farklı anlamlarda kullanılmasından kaynaklanan endişesini dile getirmiştir. Bkz. <https://twitter.com/kulupler/status/1517310943969124352/photo/2> (Erişim tarihi: 04.05.2022).

- c) Şirket çalışanları,
- d) Yüzde beş ve üzeri pay sahipleri,
- e) Yönetim kurulu üyelerinin yüzde beş ve daha fazla pay sahibi olduğu şirketler.

Devri mümkün olmayan şahıs varlığı haklarını bir kenara koyacak olursak, hak kavramının içerisine tüm malvarlığı hakları girer. Dolayısıyla aynı haklar, alacak hakları, fikri mülkiyet hakları ve gayri maddi diğer değerler üzerindeki tüm haklar bu kapsamdadır.³⁶² Hükümde hakkın devri, karşılıksız olup olmadığına bakılmaksızın yasaklanmıştır.

1.5. Şirkete Borçlanma Yasağı

SKSFK m. 20/8'in ikinci cümlesine göre spor anonim şirketleri aşağıda yer alan kişilere borç veremez ve bu kişiler lehine rehin, kefalet, ipotek veya diğer bir teminat sağlayamaz, sorumluluk yüklenemez ve bunların borçlarını devralamaz:

- a) Yönetim kurulu üyeleri,
- b) Yönetim kurulu üyelerinin eşleri ve üçüncü dereceye kadar hısımları.

TTK m. 358'de pay sahiplerinin şirkete borçlanma yasağı, TTK m. 395/2'de ise pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri ile yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olmayan yakınlarının³⁶³ şirkete borçlanma yasağı düzenlenmiştir. SKSFK'da yönetim kurulu üyesi olmayan pay sahiplerinin şirkete borçlanması ile ilgili doğrudan bir hükme yer verilmediğinden, spor anonim şirketlerinde yönetim kurulu üyesi olmayan pay sahipleri için kural olarak TTK m. 358 uygulanır.³⁶⁴ Buna karşılık spor anonim şirketi yönetim kurulu üyeleri ve bunların yakınlarının şirkete borçlanma yasağı SKSFK'da özel olarak düzenlendiğinden, bu hususlarda SKSFK hükümleri öncelikle uygulanır. TTK'da şirkete borçlanma yasağı bakımından, pay sahibi olan yönetim kurulu üyeleri ile pay

³⁶²Oğuzman ve Barlas, 2018, **a.g.k.**, 143 vd.; Öztan, 2021, **a.g.k.**, 70-71; Serozan, 2018, **a.g.k.**, 211 vd.; Antalya ve Topuz, 2021, **a.g.k.**, 128 vd.

³⁶³TTK m. 395/2'ye göre yönetim kurulu üyelerinin yakınları, TTK m. 393'e göre tespit edilir. TTK m. 393/1'e göre yönetim kurulu üyesinin yakınları; alt ve üst soy, eş ve üçüncü derece dâhil üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarıdır. SKSFK'da alt ve üst soy zikredilmemiş, kayın hısımlığı ayrıca vurgulanmamış ve üçüncü derece hısımların yasağa dâhil olup olmadığı da açıkça yazılmamıştır. Ancak kanımızca "üçüncü dereceye kadar hısımlar" ifadesinin, TTK m. 393/1'de sayılan tüm yakınları kapsadığının kabulü gerekir.

³⁶⁴Spor anonim şirketi üzerinde, TTK m. 195 anlamında doğrudan veya dolaylı hâkimiyeti bulunan kişilerin şirkete borçlanma yasağı aşağıda incelenecektir. Spor anonim şirketi üzerinde, hâkimiyeti bulunan kişiler genelde pay sahipleri olacağı için, TTK m. 358'in her durumda uygulanmayacağını belirtmek gerekir.

sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri arasında bir ayrıma gidilmiştir. Pay sahibi olan yönetim kurulu üyeleri için TTK m. 358, pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri için ise TTK m. 395/2 uygulama bulmaktadır. Aynı durum yönetim kurulu üyelerinin yakınları için de geçerlidir. SKSFK’da ise hem yönetim kurulu üyeleri hem de bunların yakınları için böyle bir ayrıma gidilmeksizin, yasak, tüm yönetim kurulu üyeleri ve bunların yakınları için düzenlenmiştir.

TTK m. 358’e göre pay sahibi olan yönetim kurulu üyesinin şirkete borçlanabilmesi yukarıda zikrettiğimiz iki koşulun birlikte sağlanması ile mümkündür. İlk koşul, pay sahibinin sermaye taahhüdünden doğan vadesi gelmiş borçlarını ifa etmesidir. İkinci koşul, şirketin serbest yedek akçelerle birlikte kârının geçmiş yıl zararlarını karşılayacak düzeyde olmasıdır. Bu iki koşul birlikte sağlandığı takdirde, şirket, pay sahibine borç verebilir. Buna karşılık SKSFK’da herhangi bir koşula yer verilmeksizin spor anonim şirketlerinin yönetim kurulu üyelerine borçlanması yasaklanmıştır.

TTK m. 395/2’ye göre, pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri ile yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olmayan yakınları şirkete nakit borçlanamaz. Bu kişiler için şirket kefalet, garanti ve teminat veremez, sorumluluk yüklenemez, bunların borçlarını devralamaz. TTK m. 395/2 ile SKSFK m. 20/8’in ikinci cümlesi iki noktada ayrılmaktadır. Birincisi, TTK m. 395/2’de nakit borçlanma yasaklanırken, SKSFK’da “nakit-ayın” ayrımı yapılmamıştır.³⁶⁵ Bu açıdan yönetim kurulu üyesi ve yakınlarının şirketten nakit para alması yanında, kendisine ait bir taşınır veya taşınmazı şirkete satması da borçlanma olarak kabul edilir. Öte yandan şirkete ait bir taşınır veya taşınmazın yönetim kurulu üyesi veya yakınlarına satılması, hem hakkın devri hem de borçlanma yasağı kapsamında değerlendirilebilir.

İkincisi, SKSFK’da yönetim kurulu üyelerinin yakınları bakımından, “pay sahibi olan-pay sahibi olmayan” şeklinde bir ayrım yapılmamıştır. Yukarıda spor anonim şirketlerinde yönetim kurulu üyesi olmayan pay sahiplerinin şirkete borçlanması ile ilgili kural olarak TTK m. 358’in uygulanacağını belirtmiştik. SKSFK’da yönetim kurulu

³⁶⁵TTK m. 358’de de “nakit-ayın” ayrımı yapılmamıştır. TTK m. 358’de böyle bir ayrıma gidilmeyip TTK m. 395/2’de sadece nakit borçlanmanın yasaklanması öğretide eleştiri konusu olmaktadır. Bkz. A. Kendigelen (2016). *Türk Ticaret Kanunu değişiklikler, yenilikler ve ilk tespitler*. (3. Baskı). İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 284 ve dn. 120; M. Özdamar ve İ. Doğan (2013). Banka anonim şirketi yönetim kurulu üyelerinin borçlanma yasağı. *Bankacılar Dergisi*, S. 86, s. 9.

üyelerinin yakınları olan pay sahipleri de yasak kapsamına alındığından, bu kişiler için TTK m. 358 uygulanamaz.

SKSFK'ya göre spor kulüpleri ve spor anonim şirketleri, yönetim kurulu üyeleri ve bunların üçüncü dereceye kadar hısımlarından borç alabilir. Ancak bu kişilerden borç alınması, SKSFK m. 20'nin beşinci fıkrasında belirlenen sınırlamalara tâbidir.

SKSFK m. 8/8'in ikinci cümlesine göre spor anonim şirketi, üzerinde TTK m. 195 anlamında doğrudan veya dolaylı hâkimiyeti bulunan kişilere; borç veremez ve bu kişiler lehine rehin, kefalet, ipotek veya diğer bir teminat sağlayamaz, sorumluluk yüklenemez ve bunların borçlarını devralamaz. Bu hüküm özellikle spor kulübünün bağlı ortaklığı niteliğindeki spor anonim şirketleri bakımından önem taşımaktadır. Haliyle bu durumda spor kulübü ile şirket arasında oldukça sık gerçekleşen borç alışverişleri bulunmaktadır. SKSFK'daki bu hüküm ile spor anonim şirketinin spor kulübüne borç vermesi yasaklanmıştır. Spor anonim şirketinin spor kulübünden borç alması ise SKSFK m. 20'nin beşinci fıkrasında belirlenen sınırlamalar doğrultusunda mümkündür. Ancak SKSFK hükmünde şirketler topluluğunun varlığı aranmamakta, spor anonim şirketi üzerinde TTK m. 195 anlamında doğrudan veya dolaylı hâkimiyeti bulunan her kişi kapsama alınmaktadır.³⁶⁶ Dolayısıyla bu hüküm “spor kulübü-bağlı şirket” ilişkisini aşar nitelikte, spor anonim şirketi üzerinde doğrudan ve dolaylı hâkimiyeti bulunan her gerçek ve tüzel kişi için uygulanma kabiliyetine sahiptir. Doğrudan hâkimiyet açısından bakarsak, örneğin X Spor Anonim Şirketi'nde payların ve oy haklarının çoğunluğunu elinde bulunduran iş adamı Murat, X Spor Anonim Şirketi'ne borçlanamaz. İş adamı Murat'ın Y Turizm Anonim Şirketi'nde de payların ve oy haklarının çoğunluğunu elinde bulundurduğunu varsayalım. Bu durumda X Spor Anonim Şirketi ile Y Turizm Anonim

³⁶⁶TTK m. 195/5 gereği, ticaret şirketleri dışında, diğer tüzel kişiler ile gerçek kişiler de hâkim teşebbüs olarak şirketler topluluğu içerisinde yer alabilir. TTK m. 195/4'e göre, hâkim şirkete doğrudan veya dolaylı olarak bağlı bulunan şirketler, onunla birlikte şirketler topluluğunu oluşturur. Bu hüküm, şirketler topluluğunun varlığı için biri hâkim, diğeri bağlı olmak üzere iki şirketin varlığının yeterli olacağı şeklinde yorumlanmaktadır. Ancak Ticaret Sicili Yönetmeliği m. 105'e göre şirketler topluluğunun varlığı için bir ticaret şirketi ile buna doğrudan veya dolaylı olarak bağlı bulunan en az iki ticaret şirketi gereklidir. Hâkim teşebbüsün ticaret şirketi olmadığı durumlarda şirketler topluluğundan bahsedebilmek için ise, bu teşebbüse doğrudan veya dolaylı olarak bağlı bulunan en az üç ticaret şirketinin varlığı aranmaktadır. Dolayısıyla SKSFK'da, TTK m. 195 anlamında hâkimiyete atf yapılması yerine, şirketler topluluğunun varlığı aransaydı, Ticaret Sicili Yönetmeliği m. 105 gereği borçlanma yasağının kapsamı oldukça daralırdı. Şirketler topluluğunun varlığı ile ilgili öğretideki tartışmalar ve ayrıntılı bilgi için bkz. F. B. Çakır Çelebi (2018). Şirketler topluluğunda hâkim teşebbüs. *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, 4 (1), s. 22 vd.

Şirketi arasında dolaylı hâkimiyet ilişkisi kurulmuş olur. Buna göre Y Turizm Anonim Şirketi de, X Spor Anonim Şirketi'ne borçlanamaz.

Belirtmek gerekir ki TTK m. 358'in temel amacı, hâkim ortağın, şirketin malvarlığını kendi malvarlığı gibi kullanmasının önüne geçmektir.³⁶⁷ Bu nedenle SKSFK'da spor anonim şirketleri için, hâkimiyet ilişkisine dayalı borçlanma yasağının ayrıca düzenlenmesi gereksiz görülebilir. Ancak spor anonim şirketi üzerinde hâkimiyeti olan kişilerin, spor anonim şirketine borçlanma yasağı, pay sahiplerinin şirkete borçlanma yasağını düzenleyen TTK m. 358'in kapsamını aşar niteliktedir. Öncelikle SKSFK'da, sadece borçlanma değil, TTK m. 395/2'ye paralel olarak yukarıda sayılan diğer hukuki işlemler de yasaklanmıştır. İkincisi TTK m. 195 anlamında hâkimiyet, pay sahipliği dışında da söz konusu olabilir. Son olarak TTK m. 358'e göre pay sahiplerinin şirkete borçlanması, maddede sayılan iki koşulun birlikte sağlanması durumunda mümkündür. Hâlbuki SKSFK'da, spor anonim şirketi üzerinde hâkimiyeti olan kişilerin, spor anonim şirketine borçlanması, herhangi bir koşul öngörülmezsizin yasaklanmıştır.

1.6. Bütçe ve Harcama İlkelerine Uymamanın Yaptırımı

SKSFK m. 20/13'ün ikinci ve üçüncü cümlesine göre, *“zarara sebebiyet verenlerin bu maddenin dördüncü, beşinci, sekizinci ve dokuzuncu fıkralarına aykırılık hâllerine ilişkin sorumluluklarında kasıt veya ihmâl aranmaz ve zararın doğmasını engellemek için gerekli özeni gösterdiğini ispat etmedikçe sorumluluğu devam eder. Bu durumda spor kulübü, spor anonim şirketi, spor anonim şirketi pay sahipleri ve bunların alacaklıları, spor kulübünün ve spor anonim şirketinin yükümlendirildiği tutar için sorumluları doğrudan takip edebilir.”*.

SKSFK m. 20'nin dördüncü ve beşinci fıkralarında alacakların devri ile borçlanmaya ilişkin sınırlamalara yer verilmiş, sekizinci fıkrasında hak ve alacakların devri ile borçlanmaya ilişkin yasaklar düzenlenmiştir.³⁶⁸ Öncelikle belirtmek gerekir ki bu sınırlama ve yasaklara aykırılık hukuki işlemlerle söz konusu olabilir. Haksız fiil ve sebepsiz zenginleşmeden kaynaklı borçlanmalar bu kapsamda değerlendirilemez.

³⁶⁷Kendigelen, 2016, **a.g.k.**, 243; E. Toraman Çolgar (2015). *Anonim ortaklıkta şirkete borçlanma yasağı*. Yayımlanmış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 122-123.

³⁶⁸Dokuzuncu fıkradan kaynaklı sorumluluk aşağıda inceleneceğinden, bu bölümde ayrıca incelenmemiştir. Bkz. aşağıda Üçüncü Bölüm, 1.7. altında yapılan açıklamalar.

SKSFK m. 20/13'ün ilk cümlesinde yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin sorumluluğu düzenlendikten sonra, ikinci cümle “*Ancak zarara sebebiyet verenlerin...*” diye başlamaktadır. Dolayısıyla hükmün ikinci cümlesinde öngörülen kusursuz sorumluluk hali, sadece yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilere yönelik değildir. Zarara sebebiyet veren kim ise zarardan o sorumludur. Örneğin alacakların devri veya borçlanmaya ilişkin Kanunda öngörülen sınırlar, bir genel kurul kararı veya yönetim kurulu kararı ile aşılabılır. Şirketi temsile yetkili kişiler, genel kurul veya yönetim kurulu kararına dayanarak veya böyle bir karar olmaksızın üçüncü kişilerle işlem yaparak bu sınırları aşabilir. Zarara sebebiyet veren hukuki işlem bir genel kurul kararına dayanıyorsa, bu karara olumlu oy veren pay sahiplerinin sorumluluğu doğar. Hukuki işlem bir yönetim kurulu kararına dayanıyorsa, bu karara olumlu oy veren yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu doğar. Üçüncü kişilerle yapılan hukuki işlem olmaksızın zarar söz konusu olmayacağına göre, genel kurul veya yönetim kurulu kararlarının icrası gerekir. Bunu da şirketi temsile yetkili kişiler yapar. Şirketi temsile yetkili kişiler, zarara sebebiyet veren hukuki işlemi genel kurul veya yönetim kurulu kararına dayanarak veya bir karar olmaksızın yapmış olabilir. İki durumda da şirketi temsile yetkili kişilerin sorumluluğu doğar. Hak ve alacakların devri ile borçlanma yasağında ise şirketi temsile yetkili kişilerle birlikte, şirketin hak ve alacaklarını devrettiği kişi veya şirkete borçlanan kişinin sorumluluğu doğar.

SKSFK m. 20'nin dördüncü, beşinci ve sekizinci fıkralarına aykırılık halinde, zarara sebebiyet verenlerin sorumluluğu, kusursuz sorumluluk olarak düzenlenmiştir. Kusur sorumluluğu ile kusursuz sorumluluk arasındaki ortak noktalar, zarar ve zarar ile zarara sebep olan olay arasında uygun illiyet bağının bulunmasıdır. Buna karşılık kusursuz sorumluluğun sebebi; kusur değil, kanunda belirlenen objektif koşulların gerçekleşmesidir.³⁶⁹ SKSFK m. 20/13'ün ikinci cümlesine göre zarara sebep olabilecek olaylar, SKSFK m. 20'nin dördüncü, beşinci ve sekizinci fıkralarında sayılan hukuki işlemlerdir. Bu hukuki işlemlerden bir zarar doğduğu ispatlanırsa, ilgili kişilerin sorumluluğu karine olarak kabul edilir. Bunların sorumluluktan kurtulabilmesinin tek yolu, zararın doğmasını engellemek için gerekli özeni gösterdiklerini ispat etmeleridir. Buna göre ilgili kişiler, zararın doğmasını engellemek için çaba sarf etmiş olmalı ve bunu

³⁶⁹Eren, 2021, **a.g.k.**, 567-568; M. Ünlütepe (2021). *Borçlar hukuku genel hükümler*. Ankara: Seçkin Yayınevi, s. 171. G. Antalya (2019). *Borçlar hukuku genel hükümler C. V/1, 2*. Ankara: Seçkin Yayınevi, s. 309.

ispatlamalıdır. Zararın bu çabaya rağmen doğduğu ispatlanırsa sorumluluk ortadan kalkar. Bunun yanında ilgili kişi, gerekli özeni gösterseydi dahi zararın yine de meydana geleceğini ispat ederse de sorumluluktan kurtulur. Çünkü bu ihtimalde uygun illiyet bağı bulunmamaktadır.³⁷⁰

SKSFK m. 20/13'ün son cümlesine göre kusursuz sorumluluk hallerine aykırılıktan dolayı şirketin uğradığı zarar tutarında; şirketin, pay sahiplerinin ve alacaklıların doğrudan takip hakkı doğar. Bu hüküm TTK m. 395/2'ye benzemektedir. TTK m. 395/2'de pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri ile yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olmayan yakınlarının şirkete borçlanma yasağı düzenlenmiştir. TTK m. 395/2'ye aykırılık halinde uygulanacak yaptırım konusunda öğretide ağırlıklı görüş, yaptırımın TTK m. 395/2'nin son cümlesinde düzenlendiği yönündedir.³⁷¹ Son cümleye göre, TTK m. 395/2'ye aykırı hareket edilmesi durumunda, şirket alacaklıları bu kişileri, şirkete borçlanılan tutar kadar ve alacakları ölçüsünde doğrudan takip edebilir. Azınlıkta kalan görüşe göre, TTK m. 1530/1 ve TBK m. 27 gereği, TTK m. 395/2'ye aykırı işlemler kesin hükümsüzdür.³⁷²

TTK m. 395/2'nin son cümlesi “Aksi halde...” diye başlarken, SKSFK m. 20/13'ün son cümlesi “Bu durumda...” diye başlamaktadır. Kanımızca her iki hüküm de yasağa aykırılığa uygulanacak yaptırıma kendi içinde yer vermiştir. Kaldı ki SKSFK'da sadece alacaklılara değil, şirkete ve pay sahiplerine de doğrudan zararları bakımından dava ve takip hakkı tanınmıştır. SKSFK m. 20'nin dördüncü, beşinci ve sekizinci fıkralarında öngörülen yasakların birincil sebebi şirketin zarara uğramasını engellemek ve böylece sermayenin korunmasını sağlamaktır. Zararın telafisi için şirkete de dava hakkı

³⁷⁰M. K. Oğuzman ve M. T. Öz (2018). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler C. 2.* (14. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 141; Eren, 2021, **a.g.k.**, 573; M. Ayan (2016). *Borçlar hukuku genel hükümler.* (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi, s. 292.

³⁷¹Tekinalp, 2015, **a.g.k.**, 281; M. Çeker (2012). Şirkete borçlanma yasağı. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 18 (2), s. 666; A. Paslı (2011). Yeni Türk Ticaret Kanunu anonim ortaklık hükümlerinin tanıtılması (I), YTK kitap 2 – kısım 4 – bölüm I: genel hükümler ve temel ilkeler. *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 27 (3), s. 161 ve dn. 44; Ö. Ayan (2013). *Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin sadakat yükümlülüğü ve bu yükümlülüğün ihlalinin sonuçları*. Ankara: Adalet Yayınevi, s. 146; S. Bora (2017). *Şirkete borçlanma yasağı*. Ankara: Seçkin Yayınevi, s. 115. Özdamar ve Doğan, yasak kapsamındaki kişiler ile şirket arasındaki işlemin hukuken geçerli olduğunu, yaptırım olarak yasağı ihlal eden işlemde kaynaklanan şirket alacağının şirket alacaklıları tarafından talep edilebileceğini ancak Kanunda benimsenen bu çözüm yolunun sermayenin korunması ilkesini yeterince korumadığını, bu nedenle yapılacak bir değişiklik ile daha uygun bir yaptırımın (örneğin işlemin geçersiz sayılması) öngörülmesi gerektiğini savunmaktadırlar. Özdamar ve Doğan, 2013, **a.g.k.**, 9-10.

³⁷²Toraman Çolgar, 2015, **a.g.k.**, 359. Kendigelen ise bu hükme uygulanacak yaptırım hususunun tartışma konusu olacağını öngörerek her iki görüşe de eserinde yer vermiş fakat kesin kanaatini belirtmemiştir. Bkz. Kendigelen, 2016, **a.g.k.**, 285-286 ve dn. 125.

tanındığına göre, söz konusu yasaklara aykırılığın geçersizlik yaptırımına tâbi tutulması istenmemiştir.³⁷³ Nitekim SKSFK m. 20'nin dördüncü, beşinci ve sekizinci fıkralarında öngörülen yasaklar, hem içerik bakımından hem de uygulandığı çevre bakımından çok geniş tutulmuştur. Tüm bu yasaklara aykırılığı geçersizlik yaptırımına tâbi tutmak, spor anonim şirketinin bu işlemlerden ve bu işlemlerin uygulandığı çevreden edineceği menfaatlere de engel olur. Madde gerekçesinde de yasakların amacı, çeşitli suistimallerin önüne geçmek olarak açıklanmıştır.³⁷⁴ Ayrıca sorumluların yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerle sınırlandırılmaması ve zarara sebebiyet verenlerin kusursuz sorumlu tutulmasıyla, zarar görenin durumu güçlendirilmiştir. Dolayısıyla hükmün hem lafzı hem de amacından çıkan sonuç, işlemlerin geçersiz kılınması değil, bu işlemlerden kaynaklı olarak şirket, pay sahipleri ve alacaklıların zararlarının telafisidir.

Ayrıca kusursuz sorumluluk hallerine aykırı hareket eden yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilere hapis cezası da öngörülmüştür (SKSFK m. 47/1). Buna göre SKSFK m. 20'nin dördüncü, beşinci ve sekizinci fıkralarında öngörülen yasaklara aykırı davranış, SKSFK'nın kendi içinde hem hukuki hem de cezai yaptırıma tâbi tutulmuştur. O halde SKSFK m. 20'nin dördüncü, beşinci ve sekizinci fıkralarını dar anlamda emredici hükümler olarak değil, birer düzen hükmü olarak görmek gerekir.³⁷⁵ Bu nedenle yapılan hukuki işlemlerin geçerli olacağı kanaatindeyiz.

SKSFK'da kusursuz sorumluluk hallerine aykırılıktan doğan zarar bakımından, pay sahipleri ve alacaklıların şirket adına dava açıp açamayacağı ayrıca hüküm altına alınmamıştır. Bu durumda pay sahipleri ve alacaklılar TTK m. 555 ve m. 556'ya dayanarak şirket adına dava açabilir.

³⁷³TTK m. 395/2'ye aykırılığın geçersizlik olduğunu savunan Toraman Çolgar, amaçlanan korumanın başta şirket olmak üzere, pay sahiplerinin de menfaatine olduğunu, sadece alacaklılar için öngörülen sonucun benimsenmesinin hükmün amacı ile bağdaşmayacağını ifade etmektedir. Bkz. Toraman Çolgar, 2015, **a.g.k.**, 358. TTK m. 395/2'ye aykırılık halinde yaptırım olarak alacaklılara dava hakkı tanınmasını eleştiren Akdağ Güney, dava hakkı tanınacaksa bunun öncelikle şirket ve pay sahiplerine tanınması gerektiğini, şirkete borçlanma yasağına aykırılığın şirketin malvarlığını tehlikeye attığını ifade etmektedir. Bkz. N. Akdağ Güney (2016). *Anonim şirket yönetim kurulu*. (2. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 235-236.

³⁷⁴SKSFK Madde Gerekçeleri m. 20, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4331.pdf> (Erişim tarihi: 10.05.2022).

³⁷⁵Düzen hükmünün söz konusu olduğu hallerde, hukuki işlem geçerliliğini korur fakat başka türlü bir yaptırım söz konusu olur. Bu yaptırım genellikle cezai bir yaptırımdır. Ayrıntılı bilgi için bkz. N. Kocayusufpaşaoğlu vd. (2017). *Borçlar hukuku genel bölüm*. (7. Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi, s. 538 vd.

1.7. Spor Anonim Şirketleri Adına veya Hesabına Yapılacak Ödeme ve Tahsilatlar

SKSFK m. 20/9'a göre spor anonim şirketleri adına yapılacak ödeme ve tahsilatların 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamında yer alan bankalar ve finansal kuruluşlar ya da Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi aracılığıyla yapılması zorunludur. Bu konuda Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen usul ve esaslar dâhilindeki parasal sınırlar uygulanır. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 257. maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendine dayanılarak çıkarılan 459 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde³⁷⁶ buna ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Tebliğde, tevsik zorunluluğu tutarı olarak ifade edilen parasal sınır, kural olarak 7.000 TL'dir. SKSFK hükmüne göre spor anonim şirketleri adına yapılacak ve 7.000 TL'yi aşan tutardaki her türlü tahsilat ve ödemelerin bankalar, finansal kuruluşlar veya Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi aracılığıyla yapılması zorunludur. 459 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde, tevsik zorunluluğu tutarından muaf tutulan bazı işlemlere de yer verilmiştir. Örneğin tapu sicil müdürlüklerinde gerçekleştirilen işlemler karşılığında yapılan tahsilat ve ödemeler, noterlerde gerçekleştirilen işlemler karşılığında yapılan tahsilat ve ödemeler bu kapsamda sayılan işlemlerden bazılarıdır. SKSFK'da tevsik zorunluluğu tutarından muaf tutulan bu işlemlerin, spor anonim şirketleri adına yapılacak ödeme ve tahsilatlar için de uygulama bulup bulmayacağı açık bir şekilde ifade edilmemiştir. Ancak SKSFK'da "parasal sınırlar" ifadesi kullanıldığı için sadece genel kuralın değil, 459 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde yer alan diğer kuralların da uygulama bulması gerekir.

459 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği m. 5'e göre, tahsilat ve ödemelerin aracı finansal kurumlar kanalıyla yapılması zorunluluğuna uyulmaması durumunda; ilgililere, Vergi Usul Kanununda yer alan cezalar verilir. SKSFK'da Vergi Usul Kanununun idari para cezalarına ilişkin hükümleri saklı tutulduğuna göre, bu cezaların spor anonim şirketleri bakımından da uygulanması mümkündür.

SKSFK'ya göre spor anonim şirketleri adına veya hesabına, parasal sınırı aşmasına rağmen bankalar, finansal kuruluşlar veya Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi aracılığıyla yapılmayan ödeme ve tahsilatların varlığı veya başka bir şekilde yapıldığı ispat edilemez. Hüküm bir varsayım (faraziye) içermektedir. Spor anonim şirketleri adına

³⁷⁶RG.: T. 24.12.2015, S. 29572.

veya hesabına yapılan ödeme ve tahsilatların belirlenen şeklin dışında yapılması durumunda, bu husus ispat edilse de, ödeme veya tahsilatın yapılmadığı kabul edilir.

Spor anonim şirketleri adına veya hesabına, parasal sınırı aşmasına rağmen bankalar, finansal kuruluşlar veya Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi aracılığıyla yapılmayan ödeme ve tahsilatlardan dolayı şirketin uğradığı zarardan, zarara sebebiyet verenler müteselsilen sorumludur. Bu sorumluluk, bir kusursuz sorumluluk halidir. SKSFK m. 20/9 hükmü hem şirket adına veya hesabına üçüncü kişilere yapılacak ödemeleri, hem de üçüncü kişilerin şirkete yapacağı ödemeleri kapsamaktadır. Ödeme ve tahsilatların varlığı veya başka bir şekilde yapıldığı ispat edilemese de, şirketin zarara uğramadığı ispat edilebilir. Ancak ödeme ve tahsilatın yapılmadığının bir varsayım olarak kabulü karşısında, şirketin zarara uğramadığının ispatlanması zorlaşacaktır. Bu kişilerin sorumluluktan kurtulmasının tek yolu, zararın doğmasını engellemek için gerekli özeni gösterdiklerini ispat etmeleridir (SKSFK m. 20/13).

1.8. Spor Anonim Şirketleri İçin Öngörülen Denk Bütçe

SKSFK m. 20/10'a göre spor anonim şirketlerinin bütçelerinde gelir ve gider denkleğinin sağlanması esastır. SKSFK m. 18'e göre spor anonim şirketleri; denk bütçe tesis etmek, giderlerini gelirleri oranında gerçekleştirecek bir idari ve mali yapı oluşturmak ve bu kapsamda ilgili spor federasyonu tarafından talimatlarla belirlenmiş bütçe ve harcama ilkelerine uyum göstermek zorundadır. Denk bütçeye ilişkin esaslar, uluslararası spor kuruluşlarının düzenlemeleri göz önüne alınmak suretiyle ve SKSFK ile belirlenen bütçe ve harcama ilkelerine aykırı olmamak koşuluyla spor federasyonları tarafından düzenlenir (SKSFK m. 20/11). Şu an itibariyle belirli bir ekonomik büyüklüğe ulaşmış futbol ve basketbol gibi spor dallarında ilgili federasyonlar, denk bütçe hususu ile ilgili hazırladıkları talimatlarda çeşitli düzenlemelere yer vermiş durumdadır. Ancak SKSFK hükmü, tüm spor federasyonlarının bu hususu hazırlayacakları talimatlar ile düzenleme altına almalarını zorunlu kılmaktadır. Böylelikle tüm spor anonim şirketleri, spor federasyonları aracılığıyla denk bütçe esasına tâbi olacaktır.

SKSFK m. 2'de denk bütçe, gelirleri giderlerine eşit olan bütçe olarak tanımlanmaktadır. Acaba SKSFK m. 18 ve m. 20/10 hükümlerinden hareketle, spor anonim şirketlerinin giderlerinin gelirlerinden daha fazla olamayacağı sonucuna varılabilir mi? Bir başka ifadeyle spor federasyonları hazırlayacakları talimatlarda giderlerin gelirlere denk veya daha az olmasını öngörmek zorunda mıdır? SKSFK m.

18’de spor anonim şirketlerinin denk bütçe tesis etmesi bir zorunluluk olarak öngörülmüştür. SKSFK’nın genel gerekçesi ve madde gerekçesinde de, SKSFK ile denk bütçe zorunluluğunun getirildiği ifade edilmiştir.³⁷⁷ Buna karşılık SKSFK m. 20/9’da spor anonim şirketlerinin bütçelerinde gelir gider denkliğinin sağlanması esastır denilerek, denk bütçenin bir ilke olarak kabul edildiği; SKSFK m. 20/11’de denk bütçeye ilişkin koşulların spor federasyonları tarafından talimatla belirleneceği hüküm altına alınmıştır. Her ne kadar SKSFK m. 18’de denk bütçe tesis etmenin bir zorunluluk olduğu ifade edilse de, “Temel ilkeler” başlığı ile düzenlenen bu hükmün amacı da denk bütçeyi bir ilke olarak ortaya koymaktır. Nitekim bu hükümde de spor federasyonları adres gösterilmiştir. Sonuç itibarıyla SKSFK ile spor anonim şirketlerinin bütçelerinde gelir ve gider denkliğinin sağlanması bir ilke olarak ortaya konulmakta, bu ilkeyi zorunlu olarak uygulama görevi spor federasyonlarına verilmektedir. Dolayısıyla SKSFK ile tüm spor anonim şirketlerinin giderlerinin gelirlerine denk veya daha az olması zorunluluğunun öngörüldüğünü söylemek doğru bir yorum olmayacaktır. Spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerinin bu konuda sağlaması gereken koşullar spor federasyonlarının çıkaracakları talimatlar ile belirlenecektir. Kanımızca spor federasyonlarının bu konuda çıkaracakları talimatları, o spor dalının kendine özgü durumu ve özellikle ekonomik büyüklüğü ile değerlendirip, SKSFK ile düzenlenen denk bütçe ilkesinin ihlal edilip edilmediğini somut olaya göre değerlendirmek gerekir.

SKSFK m. 20/11’de, spor federasyonlarının denk bütçeye ilişkin hazırladıkları esasların, SKSFK hükümlerine aykırı olmaması öngörülmüştür. Ancak uluslararası spor kuruluşlarının düzenlemelerini dikkate alarak bu hususta düzenleme yapan spor federasyonlarının yaptığı düzenlemelerin SKSFK hükümleri ile çelişmesi durumunda, izlenecek yol konusunda tereddütler ortaya çıkacaktır. Bu hususta aşağıda ayrıntılı inceleme yapılacağı için bu bölümde ayrıca tartışmayacağız.³⁷⁸

SKSFK m. 20/10’da denk bütçe ile birlikte spor anonim şirketlerinin kimlere karşı vadesi geçmiş borcunun bulunmayacağı da düzenlenmiştir. Buna göre spor anonim şirketlerinin, ilgili spor dalında; sporculara, spor kulüplerine ve spor anonim şirketlerine, kamu hukukundan kaynaklı kamu kurumlarına vadesi geçmiş borcunun bulunmaması esastır. Her ne kadar vadesi geçmiş borçlarla ilgili spor federasyonlarına bir atıf

³⁷⁷<https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4331.pdf> (Erişim tarihi: 28.03.2022).

³⁷⁸Bkz. aşağıda Beşinci Bölüm, 2. altında yapılan açıklamalar.

yapılmasa da, bu hususta da spor federasyonlarının düzenleyici kurum olduklarına şüphe yoktur.

2. ORGANLAR

2.1. Genel Kurul

SKSFK’da spor anonim şirketlerinin genel kurulu ile ilgili özel hükümlere yer verilmemiştir. Sadece bazı hususlar ile ilgili genel kurulun alacağı kararlarda, ağırlaştırılmış toplantı ve karar yetersayıları aranmıştır. Bunların dışında genel kurulun işleyişi ve kararları ile ilgili TTK hükümleri uygulama bulur (SKSFK m. 25). Buna göre spor anonim şirketlerinde genel kurulun işleyişi, klasik anonim şirketlerden çok önemli farklılıklar taşımaz. Bu nedenle bu bölümde uygulamada dikkat çeken temel bazı hususları incelemekle yetineceğiz. Bu doğrultuda Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Fenerbahçe Futbol A.Ş. örnekleri üzerinden hareket edeceğiz.

2.1.1. Uygulamadan genel kurul örnekleri

2.1.1.1. Beşiktaş Futbol A.Ş. Genel Kurulu

Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Beşiktaş Futbol A.Ş.) Ana Sözleşmesi m. 11’e göre, olağan ve olağanüstü genel kurul toplantılarında hazır bulunan (A) Grubu pay sahiplerinin veya vekillerinin her bir pay için on beş oy, (B) Grubu pay sahiplerinin veya vekillerinin her bir pay için bir oy hakkı vardır. TTK m. 478’e göre ilk esas sözleşme ile veya esas sözleşme değiştirilerek bazı paylara imtiyaz tanınması mümkündür. İmtiyazın oy hakkı bakımından da tanınması mümkündür ki uygulamada en sıklıkla karşılaştığımız imtiyaz türü budur. Oyda imtiyaz, eşit itibarî değerdeki paylara farklı sayıda oy hakkı verilerek tanınır. Kural olarak bir paya en çok on beş oy hakkı tanınabilir (TTK m. 479/2).³⁷⁹ Beşiktaş Futbol A.Ş. Ana Sözleşmesi m. 6’ya göre, gerek (A) Grubu gerekse (B) Grubu paylar birer kuruş itibari değerdedir. Buna göre TTK’ya uygun olarak, eşit itibari değerdeki paylara ana sözleşme ile farklı sayıda oy hakkının tanınması söz konusudur. Belirtmek gerekir ki (A) Grubu paylara tanınan oyda imtiyaz;

³⁷⁹Ancak kurumlaşmanın gerektirdiği veya haklı bir sebebin ispatlandığı durumlarda on beş oy hakkı sınırlaması uygulanmaz. Bu iki hâlde, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinin, kurumlaşma projesini veya haklı sebebi inceleyip, bunlara bağlı olarak, sınırlamadan istisna edilme kararını vermesi gerekir. Projede yapılacak her değişiklik mahkeme kararına bağlıdır. Kurumsallaşmanın gerçekleşmeyeceğinin anlaşıldığı veya haklı sebebin ortadan kalktığı hâllerde istisna etme kararı mahkeme tarafından geri alınabilir (TTK m. 479/2).

esas sözleşme değişiklikleri, yönetim kurulunun ibrası ve yönetim kurulu aleyhine sorumluluk davası açılmasında kullanılamaz (TTK m. 479/3).

Beşiktaş Futbol A.Ş. Ana Sözleşmesi ile oluşturulan oyda imtiyaz, TTK m. 454 gereği bazı genel kurul ve yönetim kurulu kararları bakımından “İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulu”nun oluşumunu ve söz konusu kararların bu kurul tarafından onanmasını da gündeme getirmektedir. Buna göre genel kurulun aldığı esas sözleşme değişikliklerine ilişkin kararlar³⁸⁰ ile kayıtlı sermaye sistemi içinde yönetim kurulunun aldığı sermaye artırımına ilişkin kararlar, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edici nitelikte ise, söz konusu kararların uygulanabilmesi için imtiyazlı pay sahiplerinin bu kararları yapacakları özel bir toplantıda onaması gerekir (TTK m. 454/1). Beşiktaş Futbol A.Ş.’de (A) grubu pay senetlerinin tamamı Beşiktaş Jimnastik Kulübü’ne aittir (Beşiktaş Futbol A.Ş. Ana Sözleşmesi m. 20). Dolayısıyla imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu, Beşiktaş Jimnastik Kulübü’nün tek başına oluşturduğu bir kuruldur. Bu nedenle yukarıda anılan kararlar, Beşiktaş Jimnastik Kulübü’nün haklarını ihlal edici nitelikte ise, bu kararların uygulanabilmesi için Beşiktaş Jimnastik Kulübü’nün onayı gerekmektedir. Beşiktaş Jimnastik Kulübü’nün tek başına oluşturduğu imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu, haklarının ihlal edildiği sonucuna varırsa, bu durumu gerekçeli bir tutanakta belirtmek ve bu tutanağı on gün içinde şirket yönetim kuruluna teslim etmek zorundadır (TTK m. 454/3).³⁸¹ Yönetim kurulu, özel kurul tarafından alınan bu kararın iptali ile genel kurul kararının tescili için, şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde dava açabilir (TTK m. 454/7). Belirtmek gerekir ki Beşiktaş Futbol A.Ş. ile Beşiktaş Jimnastik

³⁸⁰Hükümde genel kurulun, yönetim kuruluna sermayenin artırılması konusunda yetki verilmesine dair aldığı kararın da bu kapsamda olduğu belirtilmiştir. Ancak TTK m. 460/1’e göre yönetim kuruluna sermayenin artırılması konusunda verilecek yetki de esas sözleşme değişikliği gerektirdiğinden, bu hususun TTK m. 454/1’de ayrıca düzenlenmesine gerek yoktur. H. A. Dural (2013). İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulu (TTK m.454). *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2013/2, s. 141. Ayrıca Moroğlu ve Kendigelen, yönetim kuruluna sermayenin artırılması konusunda yetki verilmesine dair genel kurul kararının imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal etmeyeceğini, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarının yönetim kurulunun aldığı sermaye artırımına ilişkin karar ile ihlal edilebileceğini, bu nedenle hükümde yönetim kuruluna sermayenin artırılması konusunda yetki verilmesine dair genel kurul kararına yer verilmesinin isabetli olmadığını savunmaktadır. Bkz. E. Moroğlu (2016). *6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu değerlendirme ve öneriler*. (8. Baskı). İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 273; Kendigelen, 2016, **a.g.k.**, 353.

³⁸¹TTK m. 454/3’e göre özel kurul, imtiyazlı payları temsil eden sermayenin en az yüzde altmışı oranındaki çoğunluk ile toplanır ve toplantıda temsil edilen payların çoğunluğuyla karar alır. Ancak somut durumda imtiyazlı payların tamamı Beşiktaş Jimnastik Kulübü’ne ait olduğu için toplantı ve karar yetersayıları bakımından bir sorun yaşanmayacaktır.

Kulübü aynı kişiler tarafından yönetildiği için, pratikte bu davanın açılması pek de ihtimal dâhilinde değildir.

Öte yandan genel kurulda, Beşiktaş Jimnastik Kulübü temsilcileri, esas sözleşmenin değiştirilmesine, olumlu oy vermişlerse ayrıca özel toplantı yapılmaz (TTK m. 454/4). Yine yönetim kurulunun çağrısına rağmen, özel kurul bir ay içinde toplanamazsa, genel kurul kararı onaylanmış sayılır (TTK m. 454/5).

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu (SerPK) m. 18/4 gereği halka açık anonim şirketlerde, kayıtlı sermaye sistemi içinde yönetim kurulunun aldığı sermaye artırımına ilişkin kararlar bakımından ayrıca imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu kararı aranmaz. Bu hüküm halka açık anonim şirket olan Beşiktaş Futbol A.Ş. için de uygulama bulur.³⁸² Dolayısıyla Beşiktaş Futbol A.Ş. yönetim kurulunun kayıtlı sermaye tavanı dâhilinde yaptığı sermaye artırımlarının uygulanabilmesi için imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu kararı aranmaz.

Son olarak belirtmek gerekir ki Beşiktaş Futbol A.Ş. Ana Sözleşmesinde, genel kurul toplantı ve karar sayılarına ilişkin özel bir düzenleme yapılmamış, TTK ve sermaye piyasası mevzuatına atıf yapılmıştır. Bu nedenle esas sözleşme değişikliklerine ilişkin kararlar ile ilgili TTK m. 418 ve m. 421 hükümleri uygulama alanı bulur.

2.1.1.2. Fenerbahçe Futbol A.Ş. Genel Kurulu

Fenerbahçe Futbol A.Ş. Esas Sözleşmesinde genel kurul, 19 ilâ 24. maddeler arasında düzenlenmiştir. Burada özellikle “Toplantı ve Karar Nisabı” başlığıyla düzenlenen 22. madde dikkat çekmektedir. Hükme göre toplantı yetersayısı bakımından TTK ve sermaye piyasası mevzuatı hükümleri uygulanır. Ancak başka şirket paylarının iktisabı ve katılma veya devralma yoluyla başka bir şirketle birleşmeye ilişkin genel kurul kararları bakımından toplantı yetersayısı, tüm payların %75’i olarak belirlenmiştir.³⁸³

Karar yetersayısı ise, genel kurula katılan payların %75’i olarak belirlenmiştir. Böylelikle Fenerbahçe Futbol A.Ş. Esas Sözleşmesinde toplantı yetersayısı bakımından TTK’daki düzenlemelerden kural olarak daha ağır bir nisap öngörülmemiş ancak karar

³⁸²Halka Arz İzahnamesi için bkz. https://images.bjk.com.tr/media/uploads/halkaarz_izahnamesi.pdf (Erişim tarihi: 20.02.2021).

³⁸³Esasen Fenerbahçe Futbol A.Ş. Esas Sözleşmesi m. 22’de bir istisnaya daha yer verilmiştir. Buna göre Esas Sözleşmenin 32. maddesinde değişiklik yapılmasına ilişkin alınacak Genel Kurul kararı bakımından da toplantı nisabı tüm payların %75’i olarak belirlenmiştir. Ancak Esas Sözleşmenin 32. Maddesi yürürlükten kaldırıldığı için bu istisna işlevsiz hale gelmiştir.

yetersayısı bakımından daha ağır bir nisap öngörülmüştür. Genel olarak genel kurul toplantı ve karar yetersayılarını düzenleyen TTK m. 418 ile esas sözleşme değişikliklerinde toplantı ve karar yetersayılarını düzenleyen TTK m. 421 hükümlerine göre gerek toplantı gerekse karar yetersayıları bakımından esas sözleşme ile daha ağır nisapların öngörülmesi mümkündür. Fenerbahçe Futbol A.Ş. halka açık bir anonim şirkettir.³⁸⁴ Ancak SerPK m. 29/3'te halka açık anonim şirketlerin genel kurul toplantı ve karar yetersayıları bakımından TTK m. 418 hükmüne atıf yapıldığı için yine TTK hükümleri uygulama alanı bulur. Bu nedenle Fenerbahçe Futbol A.Ş. Esas Sözleşmesinde, TTK hükümlerine göre daha ağır karar yetersayısı öngören bu hüküm hukuka uygundur.

Fenerbahçe Futbol A.Ş.'de paylar (A) ve (B) olarak iki gruba ayrılmıştır. (A) grubu payların sahibi Fenerbahçe Spor Kulübü Derneği'dir (Fenerbahçe Futbol A.Ş. Esas Sözleşmesi m. 7 ve m. 8). Esas Sözleşmede sayılmış bazı önemli genel kurul kararları bakımından (A) grubu payların hem toplantıda temsili hem de alınacak kararlarda olumlu oyu aranmıştır. Buna göre söz konusu genel kurul kararları bakımından toplantı yetersayısının sağlanması için (A) grubu payların toplantıda temsil edilmesi, karar yetersayısının sağlanması için ise yukarıda bahsedilen %75'lik oranın yanında (A) grubu payların olumlu oy vermesi aranmaktadır. Söz konusu kararlar şunlardır:

- a) Şirket Esas Sözleşmesinin herhangi bir maddesinin tadili,
- b) Şirket sermayesinin eksiltilmesi ya da artırılması ya da kayıtlı sermayeye geçilmesi,
- c) Şirket sermayesinin artırılması halinde hangi gruptan pay ihraç olup hangi gruptan olunmayacağı,
- d) Sermaye Piyasası Kurulu Mevzuatına ve işbu Esas Sözleşmeye uygun suretle ihraç edilecek ve/veya ortak satış yoluyla arz edilecek payların halka satılması,
- e) Sermaye piyasası mevzuatının öngördüğü sair menkul değerlerin ihracı, geri alınması ve itfası,
- f) Yap-işlet-devret uygulaması çerçevesinde gerçek veya tüzel üçüncü kişilerle sözleşme yapılması,

³⁸⁴Halka Arz İzahnamesi için bkz. <https://www.fenerbahce.org/fbfutbol> (Erişim tarihi: 26.02.2021).

- g) Şirketin Türk Ticaret Kanunu'nun 395 ve Esas Sözleşme madde 36 hükmü kapsamında Genel Kurul'dan izin almış Yönetim Kurulu üyesi veya üyeleriyle ve/veya Şirkette yönetim hakkı sağlayacak oranda sermaye payına, oy hakkına veya aday gösterme imtiyazına sahip olan gerçek veya tüzel kişilerle her türlü sözleşme yapılması,
- h) Başka şirket paylarının iktisabı; katılma veya devralma yoluyla başka bir şirketle birleşme,
- i) Şirketin iflası, konkordato,
- j) Şirket bütçesinin kabulü, kâr payı dağıtılması,
- k) Bağımsız denetim şirketinin onayı.

Acaba (A) grubu payların hem toplantıda temsili hem de alınacak kararda olumlu oyunun aranması TTK hükümlerine aykırılık taşımakta mıdır? TTK m 418 ve 421 gereği genel kurul toplantı ve karar yetersayılarının esas sözleşme ile hafifletilmesi mümkün değilken, ağırlaştırılması mümkündür. Yine SerPK m. 29/3'e göre esas sözleşme ile daha ağır yetersayıların öngörülmesi, açıkça oran belirtilmek suretiyle yapılabilir. Örneğin karar yetersayısının genel kurula katılan payların %75'i olarak belirlenmesi, açıkça oran belirtilmek suretiyle yapılan bir düzenleme olduğu için hukuka uygundur. Buna karşın toplantı yetersayısı bakımından (A) grubu payların temsili, karar yetersayısı bakımından (A) grubu payların olumlu oyunun aranması, açıkça oran belirtmek suretiyle yapılan düzenlemeler değildir. Kanımızca Fenerbahçe Futbol A.Ş. Esas Sözleşmesinde yer alan bu düzenlemenin amacı da genel kurul toplantı ve karar yetersayılarının ağırlaştırılması değildir. Nitekim bu amaç doğrultusunda karar yetersayısına yönelik olarak %75'lik oran düzenlemesi zaten yapılmıştır. Dolayısıyla burada amaç (A) grubu paylara bir ayrıcalık, bir imtiyaz tanımadır. Bu doğrultuda (A) grubu pay sahibine esas sözleşme ile tanınan bu hakkın oyda imtiyaz olup olmadığı tartışılabilir. TTK m. 479/1'e göre oyda imtiyaz, eşit itibari değerdeki paylara farklı sayıda oy hakkı verilerek tanınabilir. Fenerbahçe Futbol A.Ş. Esas Sözleşmesi m. 6'ya göre (A) ve (B) grubundan oluşan şirket paylarının itibari değeri 1 (bir) TL'dir. Buna göre esas sözleşme ile (A) grubu veya (B) grubu paylara birden fazla oy hakkı tanınarak oyda imtiyaz oluşturulması mümkündür. Örneğin (A) grubu payların her birine yedi ya da on beş oy hakkı tanınabilir. Ancak toplantı yetersayısı bakımından (A) grubu payların temsili, karar yetersayısı bakımından (A) grubu payların olumlu oyunun aranması oyda imtiyaz olarak değerlendirilemez. Burada oyda imtiyazı aşan bir imtiyaz hakkı tesis edilmiştir. Ancak TTK m. 478/2 gereği imtiyaz;

kâr payı, tasfiye payı, rüçhan ve oy hakkı ile sınırlandırılmamış, bunların dışında kalan diğer hususlarda da kanunun emredici hükümlerine aykırı olmamak şartıyla imtiyaz oluşturulmasına izin verilmiştir. Yeter ki esas sözleşme ile oluşturulan imtiyazın konusu, niteliği, koşulları ve sınırları açıkça belirlenmiş olsun.³⁸⁵ Kanımızca Fenerbahçe Futbol A.Ş. Esas Sözleşmesinde (A) grubu paylara tanınan bu hakkın konusu, niteliği, koşulları ve sınırları açıkça belirlendiğinden, tesis edilen bu imtiyazda bir hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

2.2. Yönetim Kurulu

2.2.1. Genel olarak

SKSFK m. 16/1'e göre spor anonim şirketlerinin yönetim kurulu, esas sözleşmeyle atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş bir veya daha fazla kişiden oluşur. Bu hüküm TTK m. 359/1'in tekrarından ibarettir. SKSFK'da yönetim kurulu üyelerinin atanma ve seçilmesi ile ilgili başkaca bir hüküm yer almadığından, bu hususta TTK m. 359 ve devamında yer alan hükümler uygulanır.

2.2.2. Yönetim ve yönetici kavramları

SKSFK'da spor anonim şirketlerine yönelik olarak yönetim kurulu yanında, yönetim ve yönetici kavramlarına da yer verilmiş, yöneticinin tanımı yapılmış fakat yönetim kavramı tanımlanmamıştır. Bu nedenle yönetim ve yönetici kavramlarına yönelik bir inceleme yapmak gerekmektedir.

Anonim şirketlerde zorunlu organ yönetim kuruludur. Anonim şirket, kural olarak yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur (TTK m. 365). Dolayısıyla anonim şirketlerde “yönetim” kavramı, bir organı ifade etmez. Anonim şirketlerde, şirketin işletme konusunun elde edilebilmesi için iç ilişkide kararlar alınır ve bu kararlar doğrultusunda dış ilişkide üçüncü kişilerle iş ve işlemler yapılır.³⁸⁶ TTK m. 367'de karar alma hakkını ifade eden yönetimin devri düzenlenirken; TTK m. 370/2'de üçüncü kişilerle iş ve işlem yapma hakkı, yani temsil yetkisinin devri düzenlenmiştir.

TTK m. 367 gereği yönetim, kısmen veya tamamen üçüncü kişilere devredilebilir. Ancak yönetim kurulunun, kurul olarak sahip olduğu devredilemez ve vazgeçilemez

³⁸⁵M. Bahtiyar (2001). *Anonim ortaklık anasözleşmesi*. İstanbul: Beta Yayınevi, s. 199-200.

³⁸⁶Pulaşlı, 2016, **a.g.k.**, 444; Tekinalp, 2015, **a.g.k.**, 237; R. C. Ömür ve M. Çalışkan (2020). *Anonim şirketlerde yönetim kurulu*. Ankara: Adalet Yayınevi, s. 107.

görev ve yetkileri bulunmaktadır. Yönetim tamamen devredilse bile bu görev ve yetkilerin kurul olarak kullanılması zorunludur.³⁸⁷ O halde dar anlamda yönetim, yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri dışındaki iş ve işlemlere ilişkin alınacak kararları ifade etmektedir.³⁸⁸

TTK m. 370/2 gereği yönetim kurulu, temsil yetkisini Murahhas üye veya yönetim kurulu üyesi olmayan Murahhas müdürlere devredebilir. Ancak en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisine sahip olması gerekmektedir. Temsil yetkisinin tamamen üçüncü kişilere devri mümkün değildir. Bu hüküm, yönetimin devrini düzenleyen TTK m. 367 hükmünü tamamlayıcı niteliktedir. O halde geniş anlamda yönetim, temsil yetkisini de kapsayan, şirketin işletme konusunun elde edilmesi için yapılması gereken işlemlerle alınması gereken kararların bütününe ifade eden bir kavramdır.³⁸⁹

SKSFK’da yönetim kurulu yanında, yönetici kavramına da yer verilmiştir. SKSFK m. 2’de spor anonim şirketi yöneticisi, “*Spor anonim şirketi yönetim kurulunca spor anonim şirketinin yönetim veya temsili hususunda Murahhas üye veya Müdür olarak yetkilendirilen gerçek veya tüzel kişi*” olarak tanımlanmıştır. Görüldüğü üzere bu tanımda yönetim kavramının geniş anlamından hareket edilmiş ve yönetimin devredildiği kişiler yanında temsil yetkisinin devredildiği kişiler de yönetici olarak kabul edilmiştir. Bunun yanında tanımda, yönetim kurulu üyeleri anılmamıştır. Dolayısıyla SKSFK’daki kullanımı açısından yönetici kavramı, Murahhas üyeler dışındaki yönetim kurulu üyelerini kapsamaz.

Uygulamada anonim şirketlerin yönetim ve temsil yetkileri genellikle aynı kişilerde toplansa da, TTK m. 367 ve m. 370/2 gereği yönetim ve temsil yetkisinin farklı kişilere devri mümkündür.³⁹⁰ Bu nedenle temsil yetkisinden bağımsız olarak yönetimin devredildiği kişiler, Murahhas üye veya Murahhas Müdür olarak adlandırılmaz.³⁹¹

³⁸⁷Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, 2019, **a.g.k.**, 383; Tekinalp, 2015, **a.g.k.**, 253; Bahtiyar, 2022, **a.g.k.**, 196; Kırca, Şehirali Çelik ve Manavgat, 2013, **a.g.k.**, 592.

³⁸⁸Pulaşlı, 2016, **a.g.k.**, 444 ve 446; Çebi, 2020, **a.g.k.**, 174.

³⁸⁹Pulaşlı, 2016, **a.g.k.**, 444; Tekinalp, 2015, **a.g.k.**, 237; Kırca, Şehirali Çelik ve Manavgat, 2013, **a.g.k.**, 527-528; Çebi, 2020, **a.g.k.**, 173.

³⁹⁰Murahhas üye ve müdürlerin amaca uygun çalışabilmesi için yönetim ve temsil yetkisinin birlikte devredilmesi gerektiğine yönelik görüşleri için bkz. Tekinalp, 2015, **a.g.k.**, 255; A. E. Gürbüz Usluel (2019). İcra kurulu. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S. 142, s. 372-373.

³⁹¹TTK m. 370/2’de temsil yetkisinin Murahhas üye veya Murahhas müdürlere devredileceği hüküm altına alınmışken, TTK m. 367’de yönetimin devredildiği kişiler için bu kavramlar kullanılmamıştır. Dolayısıyla sadece yönetimin devredildiği hallerde, yönetimin devredildiği kişiler için bu kavramlar kullanılamaz. Bkz. Tekinalp, 2015, **a.g.k.**, 255; Şener, 2022, **a.g.k.**, 372; Kırca, Şehirali Çelik ve Manavgat, 2013, **a.g.k.**, 595; Gürbüz Usluel, 2019, **a.g.k.**, 369. Öğretide Pulaşlı, temsil yetkisinden bağımsız olarak yönetimin

SKSFK’da böyle bir ayrıma gidilmeden, yönetim veya temsil yetkisinin devredildiği kişiler Murahhas üye veya Murahhas müdür olarak anılmıştır.

TTK sistematiğine baktığımızda, yönetici kavramının temsilcileri de içerecek şekilde geniş anlamda kullanıldığını görmekteyiz. Nitekim hukuki sorumluluğu düzenleyen TTK m. 553/1’de yönetim kurulu üyeleri yanında yöneticiler de zikredilmiştir. Öğretide bu hükümde yer verilen “yönetici” kavramı içerisinde, yönetim ve temsil yetkisinin devredildiği Murahhas üye ve Murahhas müdürlerin yanında, ticari temsilci ile genel ve özel ticari vekillerin de yer aldığı kabul edilmektedir.³⁹² Bunun yanında anonim şirketlerde pay çoğunluğunu elinde bulundurup şekli olarak bir veya daha fazla kişiyi yönetim kuruluna seçtiren ancak fiili olarak yönetim kurulu gücünü bizzat kullanan fiili organ konumunda gizli yönetim kurulu üyeleri de olabilir. Bu kişiler de kapsama alınmaktadır.³⁹³ Buna göre TTK’da kullanılan yönetici kavramı ile SKSFK’da kullanılan yönetici kavramı aynı anlamı ifade etmektedir. O halde spor anonim şirketi yöneticisi olarak değerlendirilebilecek kişiler; genel müdür, genel müdür yardımcısı, müdür, genel koordinatör, direktör ve benzeri sıfatları taşıyan kişiler ile ticari temsilci ve ticari vekillerdir.

2.2.3. Yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin nitelikleri

Anonim şirketlerin yönetim kurulu pay sahibi olan veya olmayan bir veya daha fazla kişiden oluşur. Yönetim kurulu üyeleri gerçek kişi olabileceği gibi tüzel kişi de olabilir. Yönetim kurulu üyelerinin tam ehliyetli olması gerekir. Yönetim kurulu üyelerinin niteliklerine ilişkin esas sözleşme ile bazı ilave koşulların öngörülmesi mümkündür. Yönetim kurulu üyesinin iflası, ehliyetinin kısıtlanması ve kanunda veya esas sözleşmede öngörülen diğer koşulların ortaya çıkması durumunda, söz konusu kişinin üyeliği kendiliğinden sona erer (TTK m. 363/2). TMK m. 407/1 gereği, bir yıl veya daha uzun süreli hapis cezasına mahkûm olan kişilerin fiil ehliyeti kısıtlanacağından, bu kişilerin yönetim kurulu üyeliği kendiliğinden sona erer. Ayrıca kasten işlemiş olduğu suçtan dolayı hapis cezasına mahkûm olan kişiler, hapis cezasının infazı tamamlanıncaya kadar yönetim kurulu üyeliğinden yoksun bırakılır (Türk Ceza Kanunu m. 53/1-2).

devredildiği durumlarda, kendisine görev devredilen üyelerin Murahhas sıfatını taşıyacağını ancak bu kişiler şirketi temsile yetkili olmadığından bunlar arasında “icracı-icracı olmayan” ayrımının yapılamayacağını belirtmektedir. Bkz. Pulaşlı, 2016, **a.g.k.**, 445.

³⁹²Tekinalp, 2015, **a.g.k.**, 431; Ayhan, Çağlar ve Özdamar, 2021b, **a.g.k.**, 400-401.

³⁹³Tekinalp, 2015, **a.g.k.**, 431; Şener, 2022, **a.g.k.**, 421.

TTK ve diğer kanunlarda anonim şirket yönetim kurulu üyelerine yönelik olarak öngörülen bu nitelik ve koşullar, spor anonim şirketi yönetim kurulu üyeleri için de geçerlidir. Ancak SKSFK’da spor anonim şirketi yönetim kurulu üyelerine yönelik özel düzenlemeler de bulunmaktadır.

SKSFK m. 16/3’e göre spor anonim şirketi yönetim kurulu üyeleri hakkında, diğer mevzuatta aranan şartlara ek olarak, SKSFK m. 5/4 ve m. 5/5 hükümleri de uygulanır. SKSFK m. 5/4’e göre kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla hapis cezasına mahkûm olan kişiler ile affa uğramış olsa bile hükümde sayılan suçlardan ceza alan kişilerin, spor kulüpleri veya bunların spor anonim şirketi statüsündeki bağlı ortaklığı ve iştiraklerindeki yönetim, denetim, disiplin ve ihtiyari diğer kurul üyelikleri; mahkeme veya kurul kararının kesinleştiği tarihte, başka bir işlem ve karara gerek olmaksızın kendiliğinden sona erer. Kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla hapis cezasına mahkûm olan kişilerin fiil ehliyeti kısıtlanacağından, bunların yönetim kurulu üyeliği TTK gereği zaten sona ermektedir. Hatta TMK m. 407/1’nin kapsamına taksirle işlenen suçlar da girdiğinden, SKSFK m. 5/4 hükmü spor anonim şirketlerine yönelik olarak TTK’dan daha dar bir çerçeve sunmaktadır.

SKSFK m. 5/5’e göre belirli bir sürenin üstünde hak mahrumiyeti cezası alan kişilerin, spor kulüpleri veya bunların spor anonim şirketi statüsündeki bağlı ortaklığı ve iştiraklerindeki yönetim, denetim, disiplin ve ihtiyari diğer kurul üyelikleri; mahkeme veya kurul kararının kesinleştiği tarihte, başka bir işlem ve karara gerek olmaksızın kendiliğinden sona erer. Böylelikle sportif cezadan kaynaklı olarak yönetim kurulu üyeliği sona ermektedir. Bu ceza; tahkim kurulları, Bakanlık disiplin kurulları, spor federasyonlarının ceza veya disiplin kurulları ya da spor federasyonlarının bağlı olduğu uluslararası spor kuruluşları tarafından verilmiş olabilir. Buna göre son beş yıl içinde bir defada bir yıl veya toplam iki yıl hak mahrumiyeti cezası alan kişilerin yönetim kurulu üyeliği kendiliğinden sona erer.

SKSFK m. 5/6’ya göre, SKSFK m. 5/4 ve m. 5/5 kapsamında mahkûm olanlar veya hak mahrumiyeti cezası alanlar, spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerinin genel kurul dışındaki diğer organlarında görev alamaz.³⁹⁴ Buna göre SKSFK m. 5/4 ve m. 5/5

³⁹⁴SKSFK m. 5/4 ve m. 5/5’te sadece spor kulüplerinin bağlı ortaklığı niteliğindeki spor anonim şirketleri sayılmıştır. SKSFK m. 5/6’da ise “bağlı ortaklık” niteliğine vurgu yapılmaksızın, spor anonim şirketleri zikredilmiştir. Dolayısıyla SKSFK m. 5/6, tüm spor anonim şirketlerini kapsayan bir hükümdür. SKSFK m. 16/3’te, SKSFK m. 5/6’ya atıf yapılmamasının sebebi budur. Sistematiği açıdan spor kulüpleri ve spor

kapsamında mahkûm olanlar veya hak mahrumiyeti cezası alanlar, bundan sonra spor anonim şirketi yönetim kurulu üyesi olamaz. Hapis cezası veya hak mahrumiyeti cezasının, SKSFK'nın yürürlüğe girdiği tarihten sonra alınmış olması gerekmektedir.³⁹⁵ SKSFK m. 5/4'te sayılan suçlardan mahkûm olanlar, 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu³⁹⁶ m. 13/A gereği yasaklanmış hakların geri verilmesi kararı ile birlikte yönetim kurulu üyeliği yapabilir. Hak mahrumiyeti cezası alanlarla ilgili bu hususta bir belirleme yapılmamıştır. Kanımızca hak mahrumiyeti cezası alanların da yasaklanmış hakların geri verilmesi kurumundan istifade edebilmesi gerekir.

SKSFK m. 16/3'te sadece yönetim kurulu üyeleri bakımından, SKSFK m. 5/4 ve m. 5/5'e atıf yapılmıştır. Dolayısıyla yönetim kurulu üyesi olmayan yöneticiler bu kapsamda değildir. SKSFK m. 5/6 ise genel kurul dışındaki organlarda görev yasağı öngörmektedir. Bu nedenle yönetim kurulu üyelerinin yasak kapsamında bulunduğu şüphe yoktur. Bunun yanında yönetim ve temsil yetkisinin devri halinde organsal işlev devredildiğinden, görevin devredildiği kişilerin organ sıfatı bulunmaktadır.³⁹⁷ Dolayısıyla yönetim ve/veya temsil yetkisinin devredildiği yöneticilerin de SKSFK m. 5/6'da öngörülen yasak kapsamında yer aldıklarının kabulü gerekir. Kaldı ki genel kurul dışındaki organlara ihtiyari organlar da dâhildir. İhtiyari organlara üyeliğin yasaklandığı bir durumda, yönetim ve temsil yetkisinin devredildiği kişilerin evleviyetle bu yasak kapsamında yer almaları gerekir. Nitekim madde gerekçesine göre, *“sayılan suçlardan mahkum olanlar veya hak mahrumiyeti cezası alanlar bu Kanun kapsamında yer alan spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerinde fahri ya da profesyonel olarak hiçbir şekilde çalışamayacak ve herhangi bir görev alamayacaktır.”*³⁹⁸ Belirtmek gerekir ki SKSFK

anonim şirketlerine yönelik bu tarz hükümlerin, “ortak hükümler” başlığı altında düzenlenmesi daha yerinde olurdu. Nitekim bir spor kulübünün bağlı ortaklığı olmayan, bir başka ifadeyle spor kulübünden bağımsız şekilde kurulan spor anonim şirketlerinin yönetim kurulu ve genel kurulu dışındaki diğer organlarında görev alan kişiler SKSFK m. 5/4 ve m. 5/5'te öngörülen yasağın kapsamı dışında bırakılmıştır. Örneğin Beşiktaş Jimnastik Kulübü'nün bağlı ortaklığı konumundaki Beşiktaş Futbol A.Ş.'nin ihtiyari organlarında görev alan kişiler, SKSFK m. 5/4 ve m. 5/5'te öngörülen cezaları aldığı kurul üyelikleri kendiliğinden sona erecektir. Buna karşılık Kasımpaşa Sportif Faaliyetler A.Ş.'nin ihtiyari organlarında görev alan kişiler aynı cezaları aldığı kurul üyelikleri devam edecektir. Çünkü SKSFK m. 5/4 ve m. 5/5 sadece spor kulüpleri ve bunların bağlı ortaklığı konumundaki spor anonim şirketlerini kapsayacak şekilde kaleme alınmıştır.

³⁹⁵SKSFK Madde Gerekçeleri m. 5, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4331.pdf> (Erişim tarihi: 10.05.2022).

³⁹⁶RG.: T. 01.06.2005, S. 25832.

³⁹⁷Kırca, Şehirali Çelik ve Manavgat, 2013, **a.g.k.**, 592-593 ve 629; Çamoğlu, 2010, **a.g.k.**, 36-37; Akdağ Güney, 2016, **a.g.k.**, 133; Cenkeci, 2018, **a.g.k.**, 30-31; Seyman, 2020, **a.g.k.**, 29.

³⁹⁸SKSFK Madde Gerekçeleri m. 5, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4331.pdf> (Erişim tarihi: 10.05.2022).

m. 5/4 ve m. 5/5'te öngörülen yasağın sadece yönetim kurulu üyelerine yönelik öngörülmesi, buna karşılık SKSFK m. 5/6'daki yasağın yöneticileri de kapsama alması, Kanunun kendi içinde bir çelişki doğurmuştur.

2.2.4. Yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin rekabet yasağı

SKSFK m. 16/4'e göre, "*Spor kulübü ve spor anonim şirketi yönetiminde yer alanlar aynı spor dalında ve aynı ligde faaliyet gösteren başka bir spor kulübü veya spor anonim şirketinin yönetiminde aynı anda görev alamazlar.*".³⁹⁹ Yukarıda incelediğimiz üzere anonim şirketlerde dar anlamıyla yönetim, yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri dışındaki iş ve işlemlere ilişkin alınacak kararlar ile ilgili yetkileri ifade eder. SKSFK m. 16/4'te öngörülen rekabet yasağının, yönetim kurulu üyelerini kapsamayan bu dar çerçeve üzerine oturtulması düşünülemez. Bu nedenle hükümde "yönetim" ifadesi geniş yorumlanmalı ve "*spor anonim şirketi yönetiminde yer alanlar*" ifadesinden, yönetim kurulu üyeleri yanında, diğer yöneticiler de anlaşılmalıdır.⁴⁰⁰ Dolayısıyla spor kulübü ve spor anonim şirketi yönetim kurulu üyeleri ile yöneticileri, aynı spor dalında ve aynı ligde faaliyet gösteren başka bir spor kulübü veya spor anonim şirketinde yönetim kurulu üyeliği ve yöneticilik yapamaz.

SKSFK m. 16/4 hükmü ile öngörülen rekabet yasağı, spor kulübü ve/veya spor anonim şirketlerinin aynı spor dalında ve aynı ligde yer almaları halinde uygulama bulur. Hüküm, "*aynı spor dalında ve aynı ligde*" ibaresi ile spor dalından lige bir indirgeme yapıldığı izlenimi vermektedir. Aynı ligde yer alan kulüpler, doğal olarak aynı spor dalında olacaktır. Şayet yasak lig bazında uygulanacaksa "aynı spor dalı" ibaresine, spor dalı bazında uygulanacaksa "aynı lig" ibaresine gerek yoktur. Kanımızca her iki ibare birlikte kullanılıp bu ibareler "ve" bağlacıyla birbirine bağlandığından, bu yasağı aynı ligde yer alan kulüplerde yöneticilik yapmak şeklinde yorumlamak daha doğru olur. Öte yandan her spor dalında, spor faaliyetleri lig usulü yürütülmez. Örneğin boks, tenis ve yüzme gibi bireysel sporlar genellikle bir lig olmaksızın icra edilir. Bu spor dalları

³⁹⁹SKSFK m. 14 ilâ 17'de spor anonim şirketleri düzenlenmektedir. Spor kulüplerini de kapsayan bu hükmün, kanun sistematigi açısından bu bölümde değil, ortak hükümlerde yer alması daha doğru olurdu.

⁴⁰⁰Hükümde, "*Spor kulübü ve spor anonim şirketlerinin yönetiminde yer alanlar*" ifadesi yerine, "*Spor kulübü ve spor anonim şirketi yönetim kurulu üyeleri ile yöneticileri*" ifadesi kullanılabilirdi. Nitekim yönetim kurulu üyeleri ile yöneticilerin sorumluluğunu düzenleyen SKSFK m. 20/13'te bu ifade kullanılmış ve SKSFK m. 2'de spor anonim şirketi yöneticisi tanımlanmıştır.

bakımından yasağın nasıl uygulanacağı soru işaretidir. Kanımızca bu haliyle lig usulü yürütülmeyen spor dalı faaliyetleri yasak kapsamında değerlendirilemez.

Belirtmek gerekir ki spor anonim şirketi yönetim kurulu üyeleri ve yöneticileri, sadece aynı ligde yer alan diğer spor anonim şirketlerinde değil, aynı ligde yer alan spor kulüplerinde de yönetim kurulu üyeliği ve yöneticilik yapamaz.⁴⁰¹

Öte yandan anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin rekabet yasağı TTK m. 396'da düzenlenmiştir. Bir kıyas yapabilmek adına bu hükmün de incelenmesi gerekmektedir. Hükme göre anonim şirket yönetim kurulu üyeleri, kural olarak, şirketin işletme konusuna giren ticari iş türünden bir işlemi kendi veya başkası hesabına yapamaz ve aynı tür ticari işlemlerle uğraşan bir şirkete sorumluluğu sınırsız ortak sıfatıyla giremez. Ancak esas sözleşmede aksine düzenleme olması veya genel kuruldan izin alınması durumunda, sayılan işlerin yapılması mümkündür.

Anonim şirket yönetim kurulu üyesi, şirketin işletme konusuna giren ticari iş türünden işlemleri başkası hesabına yapamayacağından, öğretide genel kabul gören görüş, anonim şirket yönetim kurulu üyesinin aynı işlemlerle uğraşan başka bir anonim şirkette yönetim kurulu üyesi olamayacağı yönündedir.⁴⁰² Spor anonim şirketleri açısından bakarsak, kanımızca TTK'da öngörülen rekabet yasağı, aynı spor dalında faaliyet gösteren şirketler bakımından uygulama bulur. Çünkü işletme konusu bakımından her spor dalı farklı bir faaliyet alanıdır. Öte yandan SKSFK özel, TTK genel kanun niteliğinde olduğundan, SKSFK m. 16/4 hükmünün düzenlediği alan bakımından TTK m. 396/1 hükmü uygulanmaz. SKSFK m. 16/4 hükmü aynı ligde yer alan şirketler bakımından çifte yönetim kurulu üyeliğine yasak getirdiğine göre, artık bu hususta TTK m. 396/1 uygulama bulmaz. Böylelikle SKSFK m. 16/4 hükmü anonim şirket yönetim kurulu üyeleri bakımından yasağın kapsamını daraltmaktadır. Bu durumda hükmün amacı sorgulanabilir. Ancak hüküm çifte yönetim kurulu üyeliğini, spor kulüplerinin kendi

⁴⁰¹Yönetim kurulunu SKSFK m. 16/4'e aykırı oluşturan şirketlerin, spor anonim şirketi statüsünü kaybetmesi de mümkündür. Bkz. yukarıda İkinci Bölüm, 3.3.2.2. altında yapılan açıklamalar.

⁴⁰²İmregün, 1989, **a.g.k.**, 234; Çamoğlu, 2010, **a.g.k.**, 101-102; Kırca, Şehirali Çelik ve Manavgat, 2013, **a.g.k.**, 692 ve dn. 807; M. Helvacı (2001). *Anonim ortaklıkta yönetim kurulu üyesinin hukuki sorumluluğu*. (2. Baskı). İstanbul: Beta Yayınları, s. 93; Ayan, 2013, **a.g.k.**, 152; B. Günaydın Gültekin (2022). *Anonim ortaklıkta yönetim kurulu üyesinin rekabet yasağı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 177-178. Öğretide Akdağ Güney, yönetim kurulu üyelerinin başka bir anonim şirkette yönetim kurulu üyesi olmaları halinde, sınırsız sorumluluktan dolayı rekabet yasağına aykırılığın söz konusu olacağı görüşündedir. Bkz. Akdağ Güney, 2016, **a.g.k.**, 240.

arasında ve spor kulüpleri ile spor anonim şirketleri arasında da yasakladığından, daha geniş bir tüzel kişilik çevresini kapsamaktadır.

SKSFK m. 16/4'te yönetim kurulu üyeleri yanında yöneticiler de rekabet yasağı kapsamındadır. Buna karşılık TTK m. 396'daki rekabet yasağı yönetim kurulu üyelerine yönelik olarak öngörülmüştür. Yöneticiler bakımından TBK m. 553'ün uygulama bulması mümkündür. Ancak öğretide ağırlıklı görüş rekabet yasağının yöneticileri de kapsamı gerektiği yönündedir.⁴⁰³

SKSFK m. 16/4'te sadece yönetim kurulu üyeliği ve yöneticiliğe yönelik bir yasak söz konusudur. Spor anonim şirket yönetim kurulu üyesi veya yöneticisinin, bu sıfatları taşımadan başka bir spor anonim şirketi hesabına işlem yapması da mümkündür. Bu durumda TTK m. 396 uygulama bulacaktır.

SKSFK m. 16/4'te aynı ligde yer alan kulüplerde yönetim kurulu üyeliği ve yöneticilik kesin olarak yasaklanmıştır. Hâlbuki TTK m. 396/1 gereği esas sözleşmede aksine düzenleme olması veya genel kurultan izin alınması durumunda, sayılan işlerin yapılması mümkündür.

SKSFK m. 16/4'te rekabet yasağının ihlali durumunda uygulanacak yaptırıma yer verilmemiştir. Bu durumda SKSFK m. 25 gereği, TTK m. 396 uygulama bulur. Buna göre spor anonim şirketi, yönetim kurulu üyesinden tazminat talep edebileceği gibi diğer spor anonim şirketi hesabına yapılan sözleşmeden doğan menfaatlerin kendisine devrini de talep edebilir. Diğer yönetim kurulu üyeleri bu hakları, işlemin yapıldığını veya yönetim kurulu üyesinin diğer bir şirkete girdiğini öğrendikleri tarihten itibaren üç ay ve her hâlde bunların gerçekleşmesinden itibaren bir yıl içinde kullanmak zorundadır. Aksi takdirde şirketin hakları zamanaşımına uğrar. Kanımızca spor kulüpleri yönetim kurulu üyeleri ve yöneticileri bakımından da TTK m. 396'da öngörülen yaptırımlar kıyas yoluyla uygulanabilir.

2.2.5. Yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin hukuki sorumluluğu

Spor kulüpleri ve spor anonim şirketleri yöneticilerine daha ağır sorumluluklar yüklenmesi yönünde öteden beri süregelen bir talep bulunmaktaydı. Özellikle kulüplerin

⁴⁰³Kırca, Şehirli Çelik ve Manavgat, 2013, **a.g.k.**, 688; Akdağ Güney, 2016, **a.g.k.**, 240; Günaydın Gültekin, 2022, **a.g.k.**, 143; Aksi yönde görüş için bkz. G. Üçışık ve A. Çelik (2013). *Anonim ortaklıklar hukuku C. 1*. Ankara: Adalet Yayınevi, s. 503; Ayan, 2013, **a.g.k.**, 154.

kötü yönetim sonucu ağır borç yükü altına girmeleri, yöneticilerin bu borçlardan belirli koşullar altında sorumlu tutulması gerektiğini gündeme getirmekteydi. Esasen TTK m. 553 ve devamında anonim şirketlerde yöneticilerin sorumluluğu için düzenlenen hükümler, spor anonim şirketleri için de geçerlidir. SKSFK’da spor anonim şirketleri yanında spor kulüplerini de kapsayacak şekilde ve sorumluluk şartlarının biraz daha ağırlaştırıldığı bir hükme yer verilmiştir.

SKSFK m. 20/13’e göre spor kulübü ve spor anonim şirketi başkan ve yönetim kurulu üyeleri ile yöneticileri, mevzuat, tüzük ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kasıt veya ihmalle ihlal ettikleri takdirde; kulüp, şirket, pay sahipleri ve alacaklılara karşı verdikleri zararlardan müteselsilen sorumludur. Öncelikle kanun yapma tekniği açısından, “spor kulübü ve spor anonim şirketi başkanı” ifadesi yerine, “spor kulübü ve spor anonim şirketi yönetim kurulu başkanı” ifadesinin kullanılmasının daha doğru olurdu diye düşünmekteyiz. Hatta “başkan” ifadesinin gerekli olup olmadığı da sorgulanabilir. Çünkü yönetim kurulu başkanı, aynı zamanda yönetim kurulu üyelerinden biridir. Ancak spor kulübü ve spor anonim şirketlerinde yönetim kurulu başkanının uygulamadaki önemi dikkate alınarak bu vurgulamanın ayrıca yapılması istenmiş olabilir.

Öte yandan spor kulübü ve spor anonim şirketi yönetim kurulu üyeleri ile yöneticilerin sorumluluğunu düzenleyen bu hüküm, “*Spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerinin bütçe ve harcama ilkeleri*” başlığı ile düzenlenen maddede yer almaktadır. Kanımızca kanun sistematigi açısından bu hükmün ayrı bir maddede düzenlenmesi daha uygun olurdu.

SKSFK m. 20/13’te spor anonim şirketi yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerinin hem kusur sorumluluğu hem de özene dayalı kusursuz sorumluluğu düzenlenmiştir. Bu nedenle konuyu iki başlık altında inceleyeceğiz.

2.2.5.1. Kusur sorumluluğu

SKSFK m. 20/13’ün ilk cümlesine göre, “*Spor kulübü ve spor anonim şirketi başkan ve yönetim kurulu üyeleri ile yöneticileri; mevzuat, tüzük ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kasıt veya ihmalle ihlal ettikleri takdirde kulüp, şirket, pay sahipleri ve alacaklılara karşı verdikleri zararlardan müteselsilen sorumludur.*”.

SKSFK m. 20’nin gerekçesinde, yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin hukuki sorumluluğunun TTK’da yer alan hükümlere benzer şekilde düzenlendiği

vurgulanmıştır.⁴⁰⁴ TTK m. 549 ilâ 554’te hukuki sorumluluk halleri altı başlık altında düzenlenmiştir. Bu sorumluluk halleri sadece yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilere yönelik değildir. Duruma göre kurucular, denetçiler, bilirkişiler, çalışanlar ve devlet memurları gibi birçok kişi sorumlu tutulabilir. Buna karşılık TTK m. 553’te kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurlarının kusura dayalı hukuki sorumluluğu özel olarak düzenlenmiştir. SKSFK m. 20/13’ün ilk cümlesi, TTK m. 553’ün özel görünüm hallerinden biridir. Bu nedenle iki hükmün birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

TTK m. 553/1’de hukuki sorumluluğa tâbi tutulan kişiler; kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurlarıdır. SKSFK m. 20/13’te sadece yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin sorumluluğu düzenlenmiştir.

TTK m. 553/1’de kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerin ihlali düzenlenirken, SKSFK m. 20/13 hükmü, kanun yerine “mevzuat” ibaresine yer vermiştir. TTK m. 553/1’de açıkça “kanun” ibaresine yer verildiğinden, kanunda ve esas sözleşmede dayanağı olmayan ikincil mevzuat hükümleri ile öngörülen sorumluluk halleri uygulama bulmaz.⁴⁰⁵ Buna karşılık SKSFK m. 20/13’e göre ikincil mevzuat ile sorumluluk öngörülebilir. Bakanlığın ikincil düzenlemelerinin bu kapsamda olduğu kuşkusuzdur. Kanımızca hükümde kanun yerine “mevzuat” ibaresinin kullanılmasının asıl sebebi, spor federasyonlarının hukuki düzenlemeleridir. Spor federasyonları belirli bir spor dalı ile ilgili düzenleyici ve denetleyici kurum pozisyonundadır. Kamu tüzel kişisi olarak kabul ettiğimiz spor federasyonlarının hukuki düzenlemeleri ile kanunda öngörülme-yen sorumluluk halleri öngörülebilir. Buna göre spor anonim şirketi yönetim kurulu üyeleri ve yöneticileri, TTK’da öngörülen sorumluluk hallerinden çok daha geniş bir sorumluluğa tâbi olacaktır.⁴⁰⁶

TTK m. 553/1’de kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerin “kusur” ile ihlali düzenlenmiştir. SKSFK m. 20/13’te “kusur” ifadesi yerine, “kasıt veya ihmal” ifadesi kullanılmıştır. “Kusur” sözcüğü, kasıt ve ihmali birlikte içerdiğinden bu anlamda

⁴⁰⁴SKSFK Madde Gerekçeleri m. 20, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4331.pdf> (Erişim tarihi: 10.05.2022).

⁴⁰⁵Tekinalp, 2015, **a.g.k.**, 432.

⁴⁰⁶Spor federasyonlarının özel hukuk tüzel kişisi olduğu görüşünden hareket edilse dahi, bunların spor dalları ile ilgili düzenleyici ve denetleyici konumu inkâr edilemez. Kanımızca bu durumda da spor federasyonlarının hukuki düzenlemelerinin ikincil mevzuat olarak kabulü gerekir.

iki hüküm arasında bir farktan bahsedilemez. SKSFK’da “kasıt veya ihmâl” ifadesinin kullanılması, sadece kusurun derecesinde ayrıma vurgu yapılması bakımından önem taşıyabilir.⁴⁰⁷

TTK m. 553/1 ile SKSFK m. 20/13 arasındaki en önemli fark müteselsil sorumluluk bakımındandır. TTK m. 553/1’de “müteselsil sorumluluk” ifadesi kullanılmamış, bu husus TTK m. 557’de işlenmiştir. TTK m. 557’de ise tam (mutlak) teselsül değil, farklılaştırılmış teselsül öngörülmüştür. Buna karşılık SKSFK m. 20/13’te, spor kulübü ve spor anonim şirketi yönetim kurulu üyeleri ile yöneticilerin verdikleri zarardan müteselsilen sorumlu olacakları hüküm altına alınmıştır. Kanunda bu sorumluluğun türü ile ilgili bir hüküm yer almadığı gibi TTK’nın ilgili hükümlerine atıf da yapılmamıştır. Bu durumda buradaki müteselsil sorumluluğu tam teselsül olarak anlamak gerekir. Çünkü farklılaştırılmış teselsüle yer verme amacı olsaydı, SKSFK’da bu durum açıkça öngörülebilir ya da en azından TTK m. 557 hükmüne atıf yapılabilirdi. Dolayısıyla burada TBK m. 162 gereği, kanundan doğan bir tam teselsül hali söz konusudur.

Konunun daha iyi anlaşılması için tam teselsül ile farklılaştırılmış teselsül arasındaki ayrıma kısaca değinmek gerekir. Tam teselsül, müteselsil sorumlulardan her birinin zararın tamamından sorumlu olmasıdır. Tam teselsülde kusurun derecesine bakılmaksızın dış ilişkide tüm borçlular borcun tamamından sorumludur. İşte farklılaştırılmış teselsülün ortaya çıkmasında bu durumun hakkaniyete aykırı olması düşüncesi yatmaktadır. Farklılaştırılmış teselsül, iç ilişkide ileri sürülebilecek kusurun derecesinin dış ilişkide de ileri sürülebilmesi imkânıdır.⁴⁰⁸ Böylelikle müteselsil borçlular, alacaklıya karşı, kendi kusurları oranında sorumluluk altında tutulmaktadır. TTK m. 557 gereği anonim şirket yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerinin aynı zarardan sorumlu oldukları hallerde, bunların müteselsil sorumluluğu devam eder ancak her borçlu kusurunun derecesine karşılık gelen miktar kadar sorumlu olur. Örneğin A, B ve C adında

⁴⁰⁷Nitekim TTK m. 553’ün gerekçesinde, TTK m. 557’de bu ayrımın yapıldığı, bu nedenle TTK m. 553/1’de “kusur” ifadesi ile yetinildiği vurgulanmıştır. Bkz. TTK Madde Gerekçeleri m. 553, <https://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1138.pdf> (Erişim tarihi: 19.11.2021).

⁴⁰⁸M. Helvacı (2013). Yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğunda farklılaştırılmış teselsül. *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12 (2), s. 85. Ayhan, Çağlar ve Özdamar, 2021b, **a.g.k.**, 394; Bahtiyar, 2022, **a.g.k.**, 332; Akdağ Güney, 2016, **a.g.k.**, 372-373; E. Çamurcu (2015). *Anonim ortaklıklarda farklılaştırılmış teselsül ilkesi uyarınca yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının belirlenmesi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 112; Y. Yördem (2022). *Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğunda farklılaştırılmış teselsül ilkesi*. (2. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları, s. 59; Ayrıca bkz. TTK Madde Gerekçeleri m. 557, <https://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1138.pdf> (Erişim tarihi: 19.11.2021).

üç yönetim kurulu üyesi bulunan X Anonim Şirketi, bu yönetim kurulu üyelerinin yaptığı işlemle 10.000 TL zarara uğramıştır. Bu zararın ortaya çıkmasında A'nın kasıtlı hareket ettiği, B ve C'nin ise ihmalinin bulunduğu ortaya çıkmıştır. Mahkemece yapılan değerlendirmede A'nın zararın tamamından, B ve C'nin ise 5.000 TL'lik kısmından sorumlu olduğu hüküm altına alınmıştır. Bu durumda X Anonim Şirketi, müteselsil sorumlu oldukları gerekçesiyle 10.000 TL'lik zararın tamamı için B ve C'ye başvuramayacak, B ve C'nin A ile birlikte müteselsil sorumluluğu 5.000 TL'lik kısım için geçerli olacak, kalan 5.000 TL için ise sadece A'ya başvurulabilecektir.⁴⁰⁹ Buna karşılık TBK m. 162 ve devamında düzenlenen tam teselsüle ilişkin hükümler uygulansaydı, X Anonim Şirketi zararın tamamını, daha hafif kusurları olmasına rağmen B ve C'den de isteyebilecekti (TBK m. 163/1).

SKSFK'da açıkça öngörülmüş olmasa da spor anonim şirketleri için TTK m. 557 hükmünün uygulama bulacağı görüşü savunulabilir. Ancak böyle bir durumda, spor kulübü yönetim kurulu üyeleri ve yöneticileri verdikleri zarardan dolayı tam teselsüle tâbi olacakken; spor anonim şirketi yönetim kurulu üyeleri ve yöneticileri farklılaştırılmış teselsüle tâbi olacaktır. Müteselsil sorumluluk söz konusu olduğunda asıl olan, TBK m. 162 ve devamında öngörülen tam teselsüldür. Bir başka ifadeyle müteselsil sorumlulukta kural, tam teselsüldür. Bu husus TBK m. 163'te açıkça hüküm altına alınmıştır. Buna göre alacaklı, borcun tamamının ifası için dilerse tüm borçlulara dilerse yalnızca bir borçluya başvurabilir. Borçluların sorumluluğu da borcun tamamı alacaklıya ödeninceye kadar devam eder. Kanımızca SKSFK m. 20/13'te aksi açıkça belirtilmediğinden, spor anonim şirketleri ile spor kulüpleri arasında böyle bir ayrıma gidilemez.

TTK m. 553/1 ile SKSFK m. 20/13 arasında ispat yükü bakımından bir fark bulunmamaktadır. Yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin yükümlülüklerini ihlal ettiği davacı tarafından ispatlanmalıdır.⁴¹⁰

⁴⁰⁹Belirtmek gerekir ki bu durumda yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin dış ilişkide sorumlu olduğu tazminat tutarı belirlenmektedir. Bir başka ifadeyle mahkemece yapılan değerlendirmede her bir kişinin müteselsilen sorumlu olduğu azami miktar belirlenmektedir. Kişinin dış ilişkide sorumlu tutulduğu azami miktar, gerçekte ödemesi gereken miktardan fazla olabilir. Yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin gerçekte ödemesi gereken miktar, iç ilişkiye dayanarak açılan rücu davası ile tespit edilir. Bkz. Ayhan, Çağlar ve Özdamar, 2021b, **a.g.k.**, 396; Tekinalp, 2015, **a.g.k.**, 465-466; Akdağ Güney, 2016, **a.g.k.**, 387. Yukarıdaki örnekten hareket edersek, zararın tamamının A'dan tahsil edilmesi, A'nın iç ilişkiye dayanarak B ve C'ye başvurmasına engel değildir. A açacağı rücu davası ile kusurları oranında zararın bir kısmını B ve C'den tahsil edebilir.

⁴¹⁰Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, 2019, **a.g.k.**, 432; Tekinalp, 2015, **a.g.k.**, 441; Bahtiyar, 2022, **a.g.k.**, 329-330; Ayhan, Çağlar ve Özdamar, 2021b, **a.g.k.**, 391; Akdağ Güney, 2016, **a.g.k.**, 320. TTK m. 553/1'in ilk

TTK m. 553/2 gereği, devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkiler dışında, yönetim ve temsil yetkisinin devri, hukuki sorumluluğu ortadan kaldırır. Bu durumda devreden, devralanın fiil ve kararlarından sorumlu tutulmaz. Ancak davacı, yönetim ve temsil yetkisini devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen gösterilmediğini ispat ederse, devreden sorumlu olur. SKSFK’da bu hususta bir hükme yer verilmese de, SKSFK m. 25 gereği, TTK m. 553/2 hükmü spor anonim şirketi yönetim kurulu ve yöneticileri bakımından da uygulama bulur.

TTK m. 553/1 ile SKSFK m. 20/13’ün ilk cümlesinde öngörülen kusur sorumluluğunda davacılar; şirket, pay sahipleri ve alacaklılardır. Her iki hükümde de davacı sıfatı doğrudan zararlar bakımından belirlenmiştir. SKSFK’da kusur sorumluluğuna aykırılıktan doğan zararlar bakımından, pay sahipleri ve alacaklıların şirket adına dava açıp açamayacağı ayrıca hüküm altına alınmamıştır. Bu durumda pay sahipleri ve alacaklılar TTK m. 555 ve m. 556’ya dayanarak şirket adına dava açabilir.

2.2.5.2. Kusursuz sorumluluk

SKSFK m. 20/13’ün şimdiye kadar incelediğimiz ilk cümlesinde kusurlu sorumluluk haline yer verilmiştir. Hükümün ikinci cümlesinde, SKSFK m. 20’nin dördüncü, beşinci, sekizinci ve dokuzuncu fıkralarına aykırılık halinde zarara sebebiyet verenlerin kusursuz sorumluluğu düzenlenmiştir. Bu hususa ilişkin değerlendirmemizi yukarıda yapmıştık.⁴¹¹ Bu kısımda sadece yönetim kurulu üyeleri ve yöneticiler bakımından kusursuz sorumluluğun özellik arz eden yönlerine değineceğiz.

SKSFK m. 20/13’e göre yönetim kurulu üyeleri ve yöneticiler, hükümde sayılan sorumluluk hallerine uymadıkları takdirde, kusurları aranmaksızın sorumlu kabul edilirler. Ancak yönetim kurulu üyeleri ve yöneticiler de diğer sorumlular gibi zararın doğmasını engellemek için gerekli özeni gösterdiklerini ispat ederek sorumluluktan kurtulabilirler. Kanımızca yönetim kurulu üyeleri ve yöneticiler bakımından gerekli özenden, objektif özen anlaşılmalıdır. Buna göre yönetim kurulu üyesi veya yöneticinin,

halinde, yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin kusurlarının bulunmadığını ispat etmeleri gerekiyordu. Ancak 6335 sayılı Kanun m. 41 ile bu fıkra da yer alan “*kusurlarının bulunmadığını ispatlamadıkça,*” ibaresi madde metninden çıkarıldığından, ispat yükü davacıya geçmiştir. Bkz. RG.: T. 30.06.2012, S. 28339. Yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin şirkete karşı sorumluluğunun sözleşme ilişkisine dayanmasından dolayı, bu kişiler hakkında kusur karinesinin devam ettiği, yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin kusurlarının bulunmadığını ispat etmeleri gerektiği yönünde görüşleri için bkz. Kendigelen, 2016, **a.g.k.**, 459-460; Pulaşlı, 2016, **a.g.k.**, 693; Şener, 2022, **a.g.k.**, 422.

⁴¹¹Bkz. yukarıda İkinci Bölüm, 1.6. altında yapılan açıklamalar.

tedbirli bir yöneticinin özeniyle zararın doğmasını engellemek için çaba sarfetmesi ve bunu ispatlaması gerekir.

Ancak bu anlamda özen sorumluluğunu, TTK m. 369/1’de düzenlenen özen yükümlülüğü ile karıştırmamak gerekir. Özen yükümlülüğü, yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin kusur sorumluluğunun nesnelleştirilmesini ifade eder. Yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmesi, kusurlarının belirlenmesi bakımından objektif ölçünün esas alınacağını ifade etmektedir.⁴¹² Buna karşılık özen sorumluluğundaki özenin derecesi, kusursuz sorumluluktan kurtulabilmenin objektif ölçüsünü ifade etmektedir. Dolayısıyla her iki durumda esas alınan ölçü aynı olsa da; ilk halde objektif ölçü, kusur sorumluluğunun ve kusurun ölçüsünün belirlenmesini sağlarken, ikinci halde kusursuz sorumluluğun ortadan kalkıp kalkmayacağını belirlemektedir. Özen yükümlülüğünde, yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin özenle hareket ettiği karine olarak kabul edilmektedir. İspat yükü aksini iddia edenlere aittir.⁴¹³ Buna karşılık özen sorumluluğunda, zararın doğmasıyla birlikte yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin sorumluluğu, kusurları olup olmadığına bakılmaksızın karine olarak kabul edilir. Yönetim kurulu üyeleri ve yöneticiler kusurlarının olmadığını ispat ederek sorumluluktan kurtulamazlar. Bu kişilerin sorumluluktan kurtulmalarının tek yolu, zararın doğmasını engellemek için gerekli özeni gösterdiklerini ispat etmeleridir. Dolayısıyla burada kabul edilen karine, kusur karinesi değil, sorumluluk karinesidir.

Kusursuz sorumlulukta müteselsil sorumluluğun tam teselsül olması işin doğası gereğidir. Çünkü farklılaştırılmış teselsül kusurun derecesini belirlemeye yöneliktir. Ancak kusursuz sorumluluk hallerinde de yönetim ve temsil yetkisinin devri, hukuki sorumluluğu ortadan kaldırır. Nitekim hükümde “zarara sebebiyet verenlerin” kusursuz sorumlu tutulacağı öngörülmüştür. Buna göre zarar ile zarara sebebiyet veren olay arasında uygun illiyet bağı bulunmalıdır. Kusursuz sorumluluk hallerinde ortaya çıkan zararın yönetim ve temsil yetkisini devredenlere yükletilebilmesi, devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispatlanmasına bağlıdır. Dolayısıyla bu kişilerin sorumluluğu yine kusur sorumluluğu olacaktır.

⁴¹²Tekinalp, 2015, **a.g.k.**, 442; Pulaşlı, 2016, **a.g.k.**, 482; Kendigelen, 2016, **a.g.k.**, 260; Bahtiyar, 2022, **a.g.k.**, 210; Akdağ Güney, 2016, **a.g.k.**, 193; Ayan, 2013, **a.g.k.**, 44; TTK Madde Gerekçeleri m 390, <https://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1138.pdf> (Erişim tarihi: 19.11.2021);

⁴¹³Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, 2019, **a.g.k.**, 422 ve 432.

2.2.5.3. İbra kararının sorumluluğa etkisi

Türk hukukunda, anonim şirket genel kurulu tarafından alınan ibra kararı, menfi borç ikrarı olarak kabul edilmektedir.⁴¹⁴ İbra kararı, tek taraflı ve kurucu yenilik doğuran bir hukuki işlemdir.⁴¹⁵ Genel kurulun aldığı ibra kararı ile; yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve denetçilerin, ilgili dönemde yaptıkları işlemlerin kanuna ve esas sözleşmeye uygun olduğu onaylanmaktadır. Genel kurulun şirket adına ortaya koyduğu bu irade, şirketin bu kişilere karşı sorumluluk davası açma hakkını ortadan kaldırmaktadır.⁴¹⁶ Buna göre ibra kararı, bir yönüyle güven açıklaması niteliğinde iken, diğer yönüyle ilgili kişilerin şirkete karşı sorumluluğunu sona erdiren menfi borç ikrarı niteliğindedir.⁴¹⁷

İbra kararı ile birlikte, şirketin yanında, ibraya olumlu oy veren ve ibra kararını bilerek payı iktisap etmiş olan pay sahiplerinin de şirket adına dava açma hakkı ortadan kalkmaktadır (TTK m. 558/2). Buna karşılık ibra kararı, genel kurula katılmayan pay sahipleri ile genel kurula katılıp da ibraya olumsuz oy kullanan pay sahiplerinin şirket adına dava açma hakkını ortadan kaldırmaz. Belirtmek gerekir ki ibra kararı pay sahiplerinin doğrudan uğradıkları zararlar bakımından bir etki göstermez. Pay sahipleri ibra kararına olumlu oy verseler dahi, doğrudan uğradıkları zararlar bakımından, yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilere karşı dava açabilirler. Çünkü ibra kararı ile pay sahiplerinin değil, şirketin tazminat alacağından vazgeçilmektedir.⁴¹⁸

Aynı şekilde TTK sisteminde ibra kararının alacaklıların açacağı davalara da bir etkisi bulunmamaktadır. Alacaklılar, ibra kararına rağmen, hem doğrudan uğradıkları zararlar bakımından kendi adlarına, hem de dolaylı zararları bakımından şirket adına sorumluluk davası açabilirler.⁴¹⁹

⁴¹⁴Z. Aytaç (1982). *Anonim ortaklıklarda ibra*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, s. 16 ve 45; Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, 2019, **a.g.k.**, 458; Bahtiyar, 2022, **a.g.k.**, 340; Şener, 2022, **a.g.k.**, 338; Ayhan, Çağlar ve Özdamar, 2021b, **a.g.k.**, 405; H. Turanlı (2014). Türk Ticaret Kanunu'na göre anonim ortaklıkta ibra. *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2 (2), s. 108; S. Canöz (2021). *Anonim şirketlerde ibra*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 35 vd.

⁴¹⁵Pulaşlı, 2016, **a.g.k.**, 725; Turanlı, 2014, **a.g.k.**, 108; Canöz, 2021, **a.g.k.**, 25 ve 27.

⁴¹⁶Pulaşlı, 2016, **a.g.k.**, 726; Bahtiyar, 2022, **a.g.k.**, 340; Şener, 2022, **a.g.k.**, 430-431; Ayhan, Çağlar ve Özdamar, 2021b, **a.g.k.**, 405.

⁴¹⁷Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, 2019, **a.g.k.**, 458; Aytaç, 1982, **a.g.k.**, 22; Turanlı, 2014, **a.g.k.**, 116.

⁴¹⁸Şener, 2022, **a.g.k.**, 433; Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, 2019, **a.g.k.**, 467; Pulaşlı, 2016, **a.g.k.**, 730; Aytaç, 1982, **a.g.k.**, 208.

⁴¹⁹Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, 2019, **a.g.k.**, 467; Şener, 2022, **a.g.k.**, 432; Pulaşlı, 2016, **a.g.k.**, 730; Canöz, 2021, **a.g.k.**, 222 vd.

SKSFK m. 22’de spor anonim şirketi genel kurulu tarafından alınan ibra kararı ile ilgili önemli bir hükme yer verilmiştir. SKSFK m. 22/1’e göre Bakanlık ve ilgili spor federasyonu; spor anonim şirketleri ile ilgili olarak, TTK m. 549 ilâ 557 ve SKSFK m. 20 kapsamında açılacak davalarda, davacı taraf yanında ve davacıya yardımcı olmak amacıyla fer’i müdahil olarak yer alabilir. SKSFK m. 22/3’e göre, “*Spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerinde ibra kararı; davacı, Bakanlık ve ilgili spor federasyonunun bu madde kapsamında sahip olduğu dava ve fer’i müdahale hakkını ortadan kaldırmaz.*”.

Gerek TTK m. 549 ilâ 557 gerekse SKSFK m. 20 kapsamında dava açma hakkı; şirket, pay sahipleri ve alacaklılara tanınmıştır. SKSFK m. 22/3’e göre spor anonim şirketi genel kurulu tarafından alınan ibra kararı, davacının dava hakkını sona erdirmez. Hükümde yer alan “davacı” kavramını, TTK m. 549 ilâ 557 ve SKSFK m. 20 çerçevesinde yorumlarsak, şirket ile ibraya olumlu oy veren ve ibra kararını bilerek payı iktisap etmiş olan pay sahiplerini de bu kapsamda sayabiliriz. Bu durumda spor anonim şirketi genel kurulunun; yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve denetçiler ile ilgili aldığı ibra kararı, şirketin ve pay sahiplerinin bu kişilere karşı sorumluluk davası açma hakkını ortadan kaldırmayacaktır. Böylelikle spor anonim şirketi genel kurulu tarafından alınan ibra kararı, menfî borç ikrarı niteliğinde olmayacak, Alman hukukunda olduğu gibi sadece güven açıklaması niteliği taşıyacaktır.⁴²⁰ Üstelik bu durum sadece SKSFK m. 20/13 gereği söz konusu olan sorumluluk davası bakımından değil, TTK m. 549 ilâ 557 gereği açılacak sorumluluk davaları bakımından da geçerli olmaktadır.

Ancak SKSFK m. 22’nin başlığı, “*Davanın ihbarı ve fer’i müdahale*” şeklinde düzenlenmiştir. Hükümün esas amacı, Bakanlık ve spor federasyonlarının sorumluluk davalarında davacı taraf yanında yer alarak bunlara yardımcı olmasıdır. Ayrıca SKSFK m. 22/3’e göre ibra kararı, davacının “*bu madde kapsamında*” sahip olduğu dava haklarını ortadan kaldırmaz. Hâlbuki SKSFK m. 22 ile davacıya tanınan bir dava hakkı bulunmamaktadır. Davacının dava hakları, TTK m. 549 ilâ 557 ve SKSFK m. 20’ye dayanmaktadır. İbra kararının menfî borç ikrarı niteliğinden arındırılıp güven

⁴²⁰Alman Pay Senetli Ortaklıklar Kanunu m. 120/2 gereği ibra kararı, yönetim kurulu ve denetçilerin ilgili dönemde yaptıkları işlemlerin onaylanması ve geleceğe dönük bir güven açıklamasından ibarettir. Dolayısıyla ibra kararı, tazminat taleplerinden feragat anlamına gelmez. Bkz. E. Çamoğlu (1971). Anonim ortaklık yönetim kurulu üyelerinin ibrasının sorumluluk davalarına etkisi. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 36 (1-4), s. 327-328; Aytaç, 1982, **a.g.k.**, 40-41; Canözü, 2021, **a.g.k.**, 39.

açıklamasından ibaret sayılması, radikal bir değişikliktir. Kanımızca SKSFK m. 22/3'ün muğlak ifadesinden bu sonuca ulaşamaz. Dolayısıyla SKSFK m. 22/3 hükmünün, ibra kararına yönelik TTK sisteminden farklı bir düzenleme getirdiği söylenemez.

2.2.5.4. Zamanaşımı

SKSFK'da spor anonim şirketi yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerine karşı dava ve takip haklarıyla ilgili bir zamanaşımı süresine yer verilmemiştir. Bu durumda TTK m. 560 uygulama bulur. Buna göre spor anonim şirket yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerine karşı tazminat istemek hakkı, davacının zararı ve sorumluyu öğrendiği tarihten itibaren iki ve her hâlde zararı doğuran fiilin meydana geldiği günden itibaren beş yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Sorumluluk hallerine aykırılık ile ilgili Türk Ceza Kanununda daha uzun bir dava zamanaşımı öngörülmüşse, tazminat davasına da bu zamanaşımı uygulanır.

TTK m. 549 ve devamında kusur sorumluluğuna yer verilmiştir. Bu nedenle kusursuz sorumluluk hallerine aykırılık durumunda, TTK m. 560 hükmünün uygulama bulmayacağı düşünülebilir. Ancak TTK m. 549 ve devamında “hukuki sorumluluk” halleri düzenlenmiştir. Kusursuz sorumluluk halleri de netice itibarıyla hukuki sorumluluk kapsamındadır. Dolayısıyla kusursuz sorumluluk hallerine aykırılık bakımından da TTK m. 560 hükmü uygulama bulmalıdır diye düşünüyoruz.

2.2.6. Yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin cezai sorumluluğu

SKSFK'da yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilere yönelik hukuki sorumluluk yanında, cezai sorumluluğa da yer verilmiştir. SKSFK m. 47/1'e göre spor anonim şirketi yönetim kurulu üyeleri ve yöneticileri, SKSFK m. 20'nin dördüncü, beşinci ve sekizinci fıkralarına aykırı fiilleri nedeniyle bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Böylelikle SKSFK m. 20'de öngörülen hak ve alacakların devri ile borçlanmaya ilişkin sınırlama ve yasaklara uymayan yönetim kurulu üyeleri ve yöneticiler, hapis cezası ile karşı karşıya kalır. Ayrıca spor anonim şirketi adına veya hesabına yapılacak ödeme ve tahsilatları belirlenen şekilde yapmayan yönetim kurulu üyeleri ve yöneticiler, yüz günden beş yüz güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır (SKSFK m. 47/2).

SKSFK'da yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin cezai sorumluluğu, kusursuz sorumluluk halleriyle sınırlandırılmıştır. Spor anonim şirketi yönetim kurulu ve

yöneticileri, kusurlu sorumluluklarından dolayı TTK m. 562 kapsamında cezai sorumluluğa tâbidir.

2.2.7. Belirli grupların yönetim kurulunda temsili

SKSFK'nın yürürlüğe girmesinden önce ülkemizde spor kulüplerinin dernek şeklinde kurulması zorunlu olduğundan, mevcut tüm spor anonim şirketlerinin geçmişinde bir dernek bağlantısı bulunmaktadır. Bazı spor anonim şirketleri, ilgili spor şubesini devralırken dernekten tamamen bağımsız bir yapılanmaya giderken, azımsanmayacak sayıda spor anonim şirketinin dernekle hukuki bağlantısı devam etmektedir. Bu bağlantı daha çok pay sahipliği üzerinden devam etmekte ve derneğin veya yeni sistemde spor kulübünün şirket üzerinde hâkimiyeti bulunmaktadır. Zaten SKSFK'da da hâkimiyet ilişkisinin varlığı zorunlu tutulmuştur (SKSFK m. 15/2). Hal böyle olunca spor anonim şirketi yönetim kurulunun şekillenmesinde spor kulübünün etkisi büyük olmaktadır. Bu anlamda *“Belirli grupların yönetim kurulunda temsil edilmesi”* başlığıyla düzenlenen TTK m. 360 hükmü büyük önem taşımaktadır.

Anonim şirketlerde ilk yönetim kurulu üyeleri esas sözleşme ile atanır (TTK m. 339/3). Kuruludan sonra ise yönetim kurulu, kural olarak genel kurul tarafından seçilir (TTK m. 359/1). TTK m. 360/1'e göre belirli pay gruplarına, yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınabilir.⁴²¹ Bu hakkın esas sözleşmede öngörülmüş olması şarttır. Anonim şirket esas sözleşmesinde, yönetim kurulu üyelerinin, belirli pay grupları arasından seçileceği öngörülebileceği gibi, söz konusu pay gruplarına yönetim kurulu üyeliği için aday önerme hakkı da tanınabilir. Haklı bir sebep bulunmadığı takdirde, belirli bir pay grubunun yönetim kurulu üyeliğine önerdiği aday veya adayların, genel kurul tarafından üye seçilmesi zorunludur.

Halka açık anonim şirketlerde belirli pay grupları tarafından temsil edilme hakkı, yönetim kurulu üye sayısının yarısını aşamaz.⁴²² Örneğin yönetim kurulu beş kişiden oluşuyorsa, bunlardan en fazla iki kişi belirli pay grupları arasından seçilebilir veya bunların gösterdiği adaylardan en fazla ikisi genel kurul tarafından seçilebilir. Ancak

⁴²¹TTK m. 360/1 hükmünde belirli grup pay sahipleri ve azınlığa da aynı hakkın tanınabileceği hüküm altına alınmıştır. Ancak çalışma konumuz ve uygulamadaki durum açısından bu konuyu sadece belirli pay grupları üzerinden açıklamayı tercih etmekteyiz.

⁴²²Hükümdeki oran, TBMM Adalet Komisyonu aşamasında üçte ikiden yarıya çekilmiştir. Yönetim kurulunda temsil edilme hakkına ilişkin imtiyaz, sermayenin çoğunluğunu elinde bulundurmeyen gruplara yönetim kurulunda söz sahibi olma imkânı tanıdığından, oranda yapılan değişiklik öğretide eleştiri konusu olmuştur. Bkz. Kendigelen, 2016, **a.g.k.**, 252.

6103 sayılı Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun⁴²³ (YürK) m. 28/2 gereği, 6762 sayılı eski TTK zamanında ve yeni TTK'nın kabul edilmesinden en az bir yıl önce esas sözleşme hükmü ile bazı pay gruplarına tanınmış olan yönetim kurulu üyeliği için aday gösterme hakkı, müktesep haktır.⁴²⁴ Dolayısıyla bu kapsama giren halka açık anonim şirketlerde, belirli pay gruplarına tanınan yönetim kurulunda temsil edilme hakkı, yönetim kurulu üye sayısının yarısını aşsa dahi, müktesep haktan dolayı Kanuna aykırılık söz konusu olmayacaktır.

İsviçre hukukunda oy hakkı, kâr payı, tasfiye payı ve rüçhan hakkında söz konusu olan imtiyazlar, belirli pay gruplarına yönetimde temsil edilme hakkı sağlamaktadır. Bu açıdan “belirli pay grubu” kavramının tanımlanması önemlidir. Ancak Türk hukukunda TTK m. 360 ve m. 478 birlikte incelendiğinde, imtiyazlı paylar mevcut olsa dahi, belirli pay gruplarına yönetim kurulunda temsil edilme hakkının sağlanması gibi bir zorunluluk bulunmamaktadır. Bu nedenle yönetim kurulunda temsil edilme hakkının tanındığı “belirli pay grubu”, emredici hükümlere aykırı olmamak koşuluyla serbestçe belirlenebilir.⁴²⁵ Örneğin iki ailenin birlikte kurduğu bir anonim şirkette paylar, her biri bir aileyi temsil etmek üzere (A) ve (B) grubu olarak ikiye ayrılıp yönetim kurulunda temsil hakkı buna göre düzenlenebilir. Aynı şekilde imtiyazlı payların gruplara ayrılması ile de yönetim kurulunda temsil hakkı sağlanabilir. Örneğin kâr payında imtiyazlı paylar ile oy hakkında imtiyazlı paylar iki ayrı gruba ayrılarak bunlara yönetim kurulunda temsil hakkı sağlanabilir. Bir başka yöntem pay senetlerinin hukuki niteliğine göre gruplar oluşturmaktır. Buna göre nama yazılı paylar (A) grubu, hamiline yazılı paylar ise (B) grubu olarak tanımlanıp yönetim kurulunda temsil hakkı belirlenebilir.⁴²⁶ Bu şekilde yapılacak gruplandırmalarda her iki grubun yönetim kurulunda temsil hakkının ayrı ayrı belirlenmesine gerek yoktur. Örneğin esas sözleşmede sadece (A) grubunun yönetim kurulunda temsiline ilişkin bu gruba tanınan imtiyaz belirlenebilir.

⁴²³RG.: T. 14.02.2011, S. 27846.

⁴²⁴TTK m. 360/1’de yönetim kurulu üyelerinin, belirli pay grupları arasından seçilmesi veya söz konusu pay gruplarına yönetim kurulu üyeliği için aday önerme hakkı tanınması şeklinde iki yöntem benimsenirken, YürK m. 28/2’de bu yöntemlerden sadece bir tanesi anılmıştır. Ayrıca TTK m. 360/1’de “aday önerme hakkı” olarak kullanılan kavram, YürK m. 28/2’de “aday gösterme hakkı” olarak ifade edilmiştir. Bkz. Kendigelen, 2016, **a.g.k.**, 253 ve dn. 72.

⁴²⁵Pulaşlı, 2016, **a.g.k.**, 419; R. Karasu (2016). Anonim şirket yönetim kurulunda belirli grupların temsil edilme hakkı. *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, 2 (1), s. 32; E. Oğuz (2019). *Anonim şirket yönetim kurulunda belirli grupların temsil edilme hakkı*. Ankara: Seçkin Yayınevi, s. 40.

⁴²⁶Pulaşlı, 2016, **a.g.k.**, 419.

SKSFK m. 15/2'ye göre TTK m. 195 anlamında hâkimiyet ilişkisi olmadan, spor anonim şirketi, spor kulübünün iştiraki olamaz. Buna göre bir spor kulübü, payların ve oy haklarının çoğunluğunu elinde bulundurmadan, TTK m. 360 gereği bir spor anonim şirketinin hâkim ortağı olmayı seçebilir. Bu durumda spor kulübü, TTK m. 195/1-a-2 gereği, esas sözleşmede yönetim kurulunda karar alabilecek çoğunluğu oluşturan sayıda üyeyi aday olarak önerme hakkını elinde bulundurmalıdır.⁴²⁷ Örneğin Y Spor Kulübü futbol şubesini, oy haklarının yüzde onuna sahip olduğu X Spor Anonim Şirketi'ne devredebilir. Bu durumda Y Spor Kulübü ile X Spor Anonim Şirketi arasında hâkimiyet ilişkisi kurulmuş olmaz. Ancak X Spor Anonim Şirketi esas sözleşmesinde, Y Spor Kulübü'ne ait paylara yönetim kurulu çoğunluğunu oluşturacak şekilde aday önerme hakkı tanınırsa, hâkimiyet ilişkisi kurulmuş olur. Dolayısıyla spor kulüpleri ile spor anonim şirketleri arasındaki hâkimiyet ilişkisinin TTK m. 360'ta tanınan imkân ile sağlanması mümkündür. Ancak yönetim kurulunda temsil edilme hakkı, halka açık spor anonim şirketlerinde üye sayısının yarısını aşamayacağından bu imkân sadece halka kapalı spor anonim şirketleri bakımından kullanılabilir.

SKSFK'nın yürürlüğe girmesinden önce de spor anonim şirketleri TTK m. 360'ta tanınan imkândan faydalanmaktaydı. Bu husus aşağıda somut örnekler üzerinden incelenecektir.

2.2.8. Uygulamadan yönetim kurulu örnekleri

2.2.8.1. Beşiktaş Futbol A.Ş. Yönetim Kurulu

Beşiktaş Futbol A.Ş. Ana Sözleşmesini incelediğimizde şirkette pay senetlerinin hukuki niteliğine göre iki grubun oluşturulduğunu görmekteyiz.⁴²⁸ Buna göre nama yazılı paylar (A) grubu, hamiline yazılı paylar ise (B) grubu olarak tanımlanmıştır. Şirket Ana Sözleşmesi m. 6'ya göre, Şirketin çıkarılmış sermayesi 240.000.000.-TL (ikiyüzkırmilyon Türk Lirası) olup, her biri 1 Kr (bir Kuruş) nominal değerde 24.000.000.000 (yirmidörtmilyar) adet toplam paya bölünmüştür. Buna göre 60.000.000 (altmışmilyon) adet nama yazılı (A) Grubu, 23.940.000.000 (yirmüçmilyardokuzyüz kırkmilyon) adet hamiline yazılı (B) Grubu pay bulunmaktadır. Nama yazılı pay

⁴²⁷G. Okutan Nilsson (2009). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na göre şirketler topluluğu hukuku*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 128; Oğuz, 2019, **a.g.k.**, 43.

⁴²⁸Beşiktaş Futbol A.Ş. Ana Sözleşmesi tam metni için bkz. https://bjk.com.tr/sirketlerimiz/futbol_as/ (Erişim tarihi: 20.02.2021).

senetlerinin tamamı Beşiktaş Jimnastik Kulübü'ne ait olup hiçbir şekil ve surette, hiç kimseye devir ve temlik edilemez (Şirket Ana Sözleşmesi m. 20-a). Şu an itibarıyla hamiline yazılı pay senetlerinin çoğunluk kısmı da Beşiktaş Jimnastik Kulübü'nün elinde bulunmaktadır. Sonuç olarak Beşiktaş Futbol A.Ş.'nin mevcut ortaklık yapısını incelediğimizde, şirket paylarının %51'lik bölümünün Beşiktaş Jimnastik Kulübü'ne ait olduğunu görmekteyiz.⁴²⁹

Beşiktaş Futbol A.Ş. Ana Sözleşmesi m. 8'de yönetim kurulu düzenlenmiştir. Bu hükme göre şirketi yönetmek üzere genel kurul tarafından iki yıllık bir süre için en az beş en çok dokuz üyeden oluşan bir yönetim kurulu seçilir. Ana Sözleşme m. 8/2 hükmü şu şekildedir:

“Yönetim kurulu üyelerinin tamamı A grubu hissedarlarının göstereceği adaylar arasından seçilir. Her durumda, yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğu icrada görevli olmayan üyelerden oluşur. Yönetim kuruluna, Sermaye Piyasası Kurulu'nun Kurumsal Yönetim İlkelerinde belirtilen, yönetim kurulu üyelerinin bağımsızlığına ilişkin esaslar çerçevesinde yeterli sayıda bağımsız yönetim kurulu üyesi genel kurul tarafından seçilir.”.

Belirtmek gerekir ki Beşiktaş Futbol A.Ş. halka açık bir anonim şirkettir.⁴³⁰ TTK m. 360/1'e göre halka açık anonim şirketlerde belirli pay grupları tarafından yönetim kurulunda temsil edilme hakkı, yönetim kurulu üye sayısının yarısını aşamaz. Bu nedenle Şirket Ana Sözleşmesinde yer verilen, yönetim kurulu üyelerinin tamamının (A) grubu pay sahiplerinin göstereceği adaylar arasından seçileceğine ilişkin hükmün Kanuna aykırı olduğu söylenebilir. Ancak YürK m. 28/2 gereği, Beşiktaş Futbol A.Ş. Ana Sözleşmesinde yer alan bu hüküm müktesep hak oluşturduğundan, TTK m. 360/1'deki sınır aşılmasına rağmen, uygulanmaya devam edebilecektir.⁴³¹ Belirtmek gerekir ki YürK m. 28/2 olmasa dahi, mevcut durumda şirket paylarının %51'lik bölümü Beşiktaş Jimnastik Kulübü'ne ait olduğundan, Beşiktaş Jimnastik Kulübü'nün, bağımsız yönetim kurulu üyeleri hariç olmak üzere, geri kalan tüm Yönetim Kurulu üyelerini seçme gücü

⁴²⁹https://bjk.com.tr/sirketlerimiz/futbol_as_page/25 (Erişim tarihi: 20.02.2021).

⁴³⁰Halka Arz İzahnamesi için bkz. https://images.bjk.com.tr/media/uploads/halkaarz_izahnamesi.pdf (Erişim tarihi: 20.02.2021).

⁴³¹Beşiktaş Futbol A.Ş. Ana Sözleşmesinde (A) grubu paylara tanınan yönetim kurulunda temsil edilme hakkına ilişkin imtiyaz, 2002 yılına dayanmaktadır. Bkz. https://www.ticareticil.gov.tr/tmp_gazete/bf304e52-bd79-11e9-87ce-54171cd56113.pdf (Erişim tarihi: 03.11.2021).

bulunmaktadır. Yine zorunlu olmamakla birlikte, uygulamada genellikle dernek yönetim kurulu başkanlığına seçilen kişinin şirket yönetim kuruluna da başkan seçildiği görülmektedir.⁴³²

Öte yandan SPK II-17.1 Kurumsal Yönetim Tebliğinin⁴³³ 4.3.4. sayılı ilkesine göre, yönetim kurulu içerisindeki bağımsız üye sayısı toplam üye sayısının üçte birinden az olamaz. Bağımsız üye sayısının hesaplanmasında kusuratlar izleyen tam sayı olarak dikkate alınır.⁴³⁴ Her durumda, bağımsız üye sayısı ikiden az olamaz. Bu doğrultuda mevcut yönetim kurulu dokuz kişiden oluşan Beşiktaş Futbol A.Ş.'de üç bağımsız yönetim kurulu üyesi bulunmaktadır.⁴³⁵

2.2.8.2. Fenerbahçe Futbol A.Ş. Yönetim Kurulu

Fenerbahçe Futbol A.Ş. Esas Sözleşmesini incelediğimizde payların, (A) ve (B) olarak iki gruba ayrıldığını görmekteyiz. (A) grubu payların tamamı nama yazılıdır. (A) grubu nama yazılı paylar hiçbir şekilde hamiline yazılı hale dönüştürülemez ve hiç kimseye devir ve temlik edilemez. (B) grubu payların tamamı ise hamiline yazılıdır. Şirket çıkarılmış sermayesi, 98.980.000 TL (Doksansekizmilyondokuzyüzseksenbin Türk Lirası) olup, bu sermaye A ve B gruplarına ait her biri 1 TL (Bir Türk Lirası) nominal değerinde toplam 98.980.000 (Doksansekizmilyondokuzyüzseksenbin) adet paya ayrılmıştır. Bu payların %10,36'sına tekabül eden 10.250.000 (Onmilyonikiyüzellibin) adedi (A) grubunu, %89,64'üne tekabül eden 88.730.000 (Seksensekizmilyonyediyüzotuzbin) adedi ise (B) grubunu oluşturmaktadır. (A) grubu payların sahibi olan Fenerbahçe Spor Kulübü'nün Fenerbahçe Futbol A.Ş.'de sahip olduğu A ve B grubu payların toplamı hiçbir zaman %51'in altına inemez (Fenerbahçe Futbol A.Ş. Esas Sözleşmesi m. 7 ve m. 8). Buna göre Fenerbahçe Futbol A.Ş.'nin mevcut

⁴³²Uygulamada bu duruma istisnai bir örnek Beşiktaş Futbol A.Ş.'de yaşanmıştır. 2019 yılında Beşiktaş Jimnastik Kulübü Derneği yönetim kuruluna başkan seçilen Ahmet Nur Çebi, Beşiktaş Futbol A.Ş. yönetim kurulunda görev almamış, onun yerine Erdal Torunoğulları yönetim kurulu başkanı seçilmiştir. Bkz. <https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/813233> (Erişim tarihi: 21.02.2021). Ancak gelen eleştiriler ve bu durumun sürdürülebilir olmadığına görülmesi üzerine yaklaşık bir yıl sonra Beşiktaş Futbol A.Ş. yönetim kurulunda değişikliğe gidilmiş ve Ahmet Nur Çebi başkan olarak seçilmiştir. Bkz. <https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/894655> (Erişim tarihi: 21.02.2021).

⁴³³RG.: T. 03.01.2014, S. 28871.

⁴³⁴İlgili tebliğin tam metni için bkz. <http://mevzuat.spk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 21.02.2021).

⁴³⁵<https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/894655> (Erişim tarihi: 21.02.2021).

ortaklık yapısını incelediğimizde, şirket paylarının %67,07'lik bölümünün Fenerbahçe Spor Kulübü'ne ait olduğunu görmekteyiz.⁴³⁶

Fenerbahçe Futbol A.Ş. Esas Sözleşmesi m. 12'ye göre Şirket, genel kurul tarafından seçilecek dokuz üyeden oluşan bir yönetim kurulu tarafından yönetilir. Dokuz kişilik yönetim kurulunun altı üyesi, (A) grubu paylarına sahip olan Fenerbahçe Spor Kulübü'nün göstereceği adaylar arasından genel kurul tarafından seçilir. Kurumsal Yönetim Tebliğinin 4.3.4. sayılı ilkesine göre geriye kalan üç üye bağımsız üye olacağından bunların seçimi ile ilgili sermaye piyasası mevzuatına atıf yapmakla yetinilmiştir.

Fenerbahçe Futbol A.Ş., halka açık bir anonim şirkettir.⁴³⁷ TTK m. 360/1'e göre halka açık anonim şirketlerde belirli pay gruplarına yönetim kurulunda tanınan temsil edilme hakkı, yönetim kurulu üye sayısının yarısını aşamaz. Buna göre dokuz üyeden oluşan Fenerbahçe Futbol A.Ş. yönetim kurulunun en fazla dört üyesinin (A) grubu paylarına sahip olan Fenerbahçe Spor Kulübü tarafından aday gösterilmesi ve bu adayların genel kurul tarafından seçilmesi söz konusu olabilir. Ancak YürK m. 28/2 gereği, Fenerbahçe Futbol A.Ş. Esas Sözleşmesi m. 12'deki bu hüküm müktesep hak oluşturmaktadır.⁴³⁸ Bu nedenle Fenerbahçe Futbol A.Ş. Esas Sözleşmesi m. 12 hükmünde, görünüşte TTK m. 360/1'e bir aykırılık olsa da, YürK m. 28/2 ile bu aykırılık ortadan kalkmaktadır. Müktesep hak olmasa dahi pratikte sonucun değişmeyeceğini belirtmek gerekir. Çünkü Fenerbahçe Spor Kulübü şirket paylarının %67,07'lik bölümünü elinde bulundurmaktadır. Bu nedenle Fenerbahçe Spor Kulübü'nün, bağımsız üyeler dışında kalan altı üyenin tamamını seçme gücü bulunmaktadır.

⁴³⁶https://media.fenerbahce.org/FB/media/FB/pic_lib/fbsportif/ortaklik-yapisi_6179913.pdf (Erişim tarihi: 26.02.2021).

⁴³⁷Halka Arz İzahnamesi için bkz. <https://www.fenerbahce.org/fbfutbol> (Erişim tarihi: 26.02.2021).

⁴³⁸YürK m. 28/2'ye göre, esas sözleşme hükmü ile bazı pay gruplarına tanınmış olan yönetim kurulunda temsil edilme hakkının müktesep hak sayılabilmesi için, 6102 sayılı TTK'nın kabul edilmesinden en az bir yıl önce esas sözleşmede düzenlenmiş olması gerekmektedir. 6102 sayılı TTK'nın kabul tarihi 13.01.2011 olduğuna göre, esas sözleşme hükmü en geç 13.01.2010 tarihinde kabul edilmiş olmalıdır. Fenerbahçe Futbol A.Ş. Esas Sözleşmesi m. 12'deki bu hüküm, 2004 yılında kabul edilmiştir. Ancak o dönem şirketin ticaret unvanı, Fenerbahçe Sportif Hizmetler Sanayi ve Ticaret A.Ş. idi. Bkz. https://www.ticaret sicil.gov.tr/tmp_gazete/206960f7-bda4-11e9-87ce-54171cd56113.pdf (Erişim tarihi: 02.11.2021). 2012 yılında esas sözleşmede bir dizi değişikliğe gidilerek, şirketin ticaret unvanı da Fenerbahçe Futbol A.Ş. olarak değiştirilmiştir. Bkz. https://www.ticaret sicil.gov.tr/tmp_gazete/dbdf8651-be79-11e9-899e-54171cd56113.pdf (Erişim tarihi: 02.11.2021). Kanımızca Fenerbahçe Futbol A.Ş., Fenerbahçe Sportif Hizmetler Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin devamı niteliğinde olduğundan, Fenerbahçe Futbol A.Ş. Esas Sözleşmesi m. 12'deki hüküm müktesep hak oluşturmaya devam etmektedir.

Esas sözleşmeye göre Fenerbahçe Spor Kulübü tarafından aday gösterilip genel kurul tarafından seçilecek altı adaydan biri kulüp başkanıdır. Diğer beş aday ise kulüp başkanı tarafından kulüp yönetim kurulu üyeleri arasından belirlenir (Esas Sözleşme m. 12/1). Öte yandan Fenerbahçe Futbol A.Ş. yönetim kuruluna seçilen kulüp başkanı, aynı zamanda Fenerbahçe Futbol A.Ş. yönetim kurulu başkanı olur (Esas Sözleşme m. 13/1). Görüldüğü üzere yukarıda verdiğimiz Beşiktaş örneğinde bir teamül olarak gelişen bu durum, Fenerbahçe’de Şirket Esas Sözleşmesi ile zorunlu tutulmuştur.

TTK m. 366/1’e göre anonim şirketlerde yönetim kurulu başkanı, kural olarak yönetim kurulu tarafından seçilir. Ancak esas sözleşmede hüküm bulunması koşuluyla, başkanın genel kurul tarafından seçilmesi de mümkündür. Fenerbahçe Futbol A.Ş. Esas Sözleşmesi m. 13/1 hükmü, yönetim kurulu başkanının genel kurul tarafından seçimine olanak tanımamakta, yönetim kuruluna seçilen kulüp başkanının aynı zamanda Fenerbahçe Futbol A.Ş.’nin yönetim kurulu başkanı olacağı kabulüne dayanmaktadır. Kanaatimizce Esas Sözleşme m. 13/1 hükmü bu haliyle TTK m. 366/1’e aykırılık taşımaktadır.

Fenerbahçe Futbol A.Ş. Esas Sözleşmesi m. 15/3 hükmü şu şekildedir:

“Yönetim Kurulu toplantılarında en az 6 üyenin hazır bulunması zorunlu olup, kararlar katılan üyelerin oylarının ekseriyetiyle alınır. Şu kadar ki, Yönetim Kurulu’nda karar alınabilmesi için söz konusu karara (A) grubu pay sahibini temsil eden en az 3 (üç) Yönetim Kurulu üyesinin olumlu oy kullanması zorunludur.”.

TTK m. 390/1’e göre, esas sözleşmede aksine ağırlaştırıcı bir hüküm bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve kararlarını toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alır. Buna göre toplantı ve karar yetersayılarının esas sözleşme ile ağırlaştırılması mümkündür. Örneğin toplantı yetersayısı olarak “tüm üyeler”, “üye tam sayısının üçte ikisi”; karar yetersayısı olarak “tüm üyelerin oybirliği”, “toplantıya katılan üyelerin oy birliği” gibi daha ağır nisaplar öngörülebilir. Ancak toplantı ve karar yetersayılarının esas sözleşmeye hüküm konularak hafifletilmesi mümkün değildir.⁴³⁹ Öte yandan TTK m. 390’da aksi yönde bir belirleme yapılmadığı

⁴³⁹TTK Madde Gereççeleri m 390, <https://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1138.pdf> (Erişim tarihi: 19.11.2021); Bahtiyar, 2022, **a.g.k.**, 189; Şener, 2022, **a.g.k.**, 407.

için, yönetim kurulu toplantılarında her yönetim kurulu üyesi tek oy hakkına sahiptir.⁴⁴⁰ Eski TTK döneminde oylarda eşitlik halinde başkanın oyuna üstünlük tanınacağı yönünde kabul gören bir görüş bulunmaktaydı.⁴⁴¹ Ancak yeni TTK döneminde Kanunda açık bir hüküm bulunmaması ve TTK m. 340 hükmüyle düzenlenen emredici hükümler ilkesinin bu tarz bir yoruma açık kapı bırakmamasından dolayı başkanın oyuna üstünlük tanınması söz konusu değildir.⁴⁴²

Fenerbahçe Futbol A.Ş. Esas Sözleşmesi m. 15/3 hükmü toplantı yetersayısını altı üye olarak belirlemiştir. Şayet Esas Sözleşmede böyle bir belirleme yapılmayıp, yönetim kurulu dokuz üyeden oluştuğundan, TTK m. 390/1 gereği beş kişi ile toplanması mümkün olacaktı. Ancak toplantı yetersayısının esas sözleşme ile ağırlaştırılabilmesi mümkün olduğu için, yetersayının altı kişi olarak belirlenmesinde hukuka aykırı bir durum bulunmamaktadır. Öte yandan Fenerbahçe Futbol A.Ş. Esas Sözleşmesi m. 15/3 hükmünde karar yetersayısı kural olarak toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu olarak kabul edilmiş ancak karar alınabilmesi için (A) grubu pay sahibini temsil eden en az üç yönetim kurulu üyesinin olumlu oy kullanması şart koşulmuştur. Gerek Esas Sözleşme gerekse de uygulamaya baktığımızda, dokuz üyeden oluşan yönetim kurulunun altı üyesi (A) grubu pay sahibini temsil etmekte, diğer üç üye bağımsız üyelerden oluşmaktadır. O halde altı kişiyle toplanmış bir yönetim kurulu toplantısında, toplantıya üç bağımsız üye ile birlikte (A) grubu pay sahibini temsil eden üç üyenin katıldığını varsayalım: Esas Sözleşme m. 15/3 hükmüne göre bu toplantıda karar alınabilmesi için üç bağımsız üye ile birlikte (A) grubu pay sahibini temsil eden bir ya da iki üyenin olumlu oy kullanması yeterli olmaz, oybirliğinin sağlanması gerekir. Öte yandan (A) grubu pay sahibini temsil eden üç üyenin olumlu oyu ile birlikte bir bağımsız üyenin de olumlu oy vermesi karar alınması için yeterlidir. Dolayısıyla Esas Sözleşme m. 15/3 hükmü bazı durumlarda karar yetersayısının ağırlaştırılması sonucunu doğurmakta, bazı durumlarda ise çoğunluk ile karar alınmasında bir değişiklik oluşturmamaktadır. TTK m. 390/1 hükmüne aykırılık teşkil edecek şekilde karar yetersayısının hafifletilmesi söz konusu

⁴⁴⁰Şener, 2022, **a.g.k.**, 406. Bu husus TTK m. 390'da açıkça belirtilmemiş ise de maddenin 2. ve 3. fıkralarının dolaylı anlatımından bu sonuca ulaşmak mümkündür. Kurumsal Yönetim Tebliğinin 4.4.4. sayılı ilkesinde ise yönetim kurulunda her üyenin bir oy hakkı bulunduğu açıkça hüküm altına alınmıştır.

⁴⁴¹Y. Karayalçın (1970). Anonim şirket yönetim kurullarında başkanın üstün oyu. *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 5 (3), s. 524 vd.

⁴⁴²Bahtiyar, 2022, **a.g.k.**, 189-190.

olmadığı için, Esas Sözleşmede yer verilen bu hükmün Kanuna aykırı olmadığı kanaatindeyiz.

2.2.8.3. Galatasaray Sportif A.Ş. Yönetim Kurulu

Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş. (Galatasaray Sportif A.Ş.) Esas Sözleşmesini incelediğimizde paylar, (A) ve (B) olarak iki gruba ayrılmıştır. (A) grubu payların tamamı nama, (B) grubu payların tamamı ise hamiline yazılıdır. (A) grubu nama yazılı paylar devredilemez, teminat olarak kullanılamaz, rehnedilemez ve üzerlerinde hiçbir intifa hakkı tesis olunamaz. Esas Sözleşmeye göre bu kısıtlamaların gerekçesi, (A) grubu payların maliki olan Galatasaray Spor Kulübü'nün, şirket yönetimi üzerindeki hâkimiyetini kaybetmesini engellemektir.

Galatasaray Sportif A.Ş.'nin çıkarılmış sermayesi 540.000.000 TL (BeşyüzkırkmilyonTürk Lirası) olup, Şirket sermayesi her biri bir kuruş nominal değerde A ve B grubundan oluşan toplam 54.000.000.000 (Ellidörtmilyar) adet paya bölünmüştür. Bu payların %25'ine tekabül eden 13.500.000.000 (Onüçmilyarbeşyüzmilyon) adet pay (A) grubunu, %75'ine tekabül eden 40.500.000.000 (Kırkmilyarbeşyüzmilyon) adet pay (B) grubunu oluşturmaktadır. Galatasaray Sportif A.Ş.'nin mevcut ortaklık yapısını incelediğimizde, şirket paylarının %60,01'lik bölümünün Galatasaray Spor Kulübü'ne ait olduğunu görmekteyiz.⁴⁴³

Galatasaray Sportif A.Ş. halka açık bir anonim şirkettir.⁴⁴⁴ Galatasaray Sportif A.Ş. Esas Sözleşmesi m. 13'e göre Şirket, yedi üyeden oluşan bir yönetim kurulu tarafından yönetilir. Yönetim kurulunun altı üyesi (A) grubu paylarına sahip olan Galatasaray Spor Kulübü tarafından gösterilecek adaylar arasından, genel kurul tarafından seçilir. Hükme göre ikiden az olmamak üzere, yeterli sayıda bağımsız yönetim kurulu üyesi, genel kurul tarafından seçilir. Belirtmek gerekir ki Galatasaray Sportif A.Ş. Esas Sözleşmesi m. 13 hükmü kendi içinde bir çelişki barındırmaktadır. Şöyle ki, toplam yedi kişiden oluşan yönetim kurulunun en az altı üyesi Galatasaray Spor Kulübü tarafından gösterilecek adaylar arasından seçilecekse, geriye sadece bir üyelik boşluk kalmaktadır. Bu durumda sadece bir bağımsız üyenin bulunması gerekir. Kurumsal Yönetim Tebliğinin 4.3.4. sayılı ilkesine göre, yönetim kurulu içerisindeki bağımsız üye sayısı toplam üye sayısının üçte

⁴⁴³<http://sportif.galatasaray.org/default.aspx> (Erişim tarihi: 27.02.2021).

⁴⁴⁴Halka arz izahnamesi için bkz. http://sportif.galatasaray.org/39_izahname-ve-halka-arz-sirkuleri.aspx (Erişim tarihi: 27.02.2021).

birinden az olamaz. Bağımsız üye sayısının hesaplanmasında küsuratlar, izleyen tam sayı olarak dikkate alınır. Her durumda, bağımsız üye sayısı ikiden az olamaz. Galatasaray Sportif A.Ş. yönetim kurulunun toplam üye sayısı yedi olarak belirlenmiştir. Bağımsız üye sayısı toplam üye sayısının üçte birinden az olamayacağından ve küsuratlar da bir üst sayıya tamamlanacağından, Galatasaray Sportif A.Ş. yönetim kurulunda en az üç bağımsız üyenin bulunması gerekir. Şayet Galatasaray Sportif A.Ş. Esas Sözleşmesi m. 13 hükmünü, bağımsız üyeler hariç yedi kişi şeklinde yorumlarsak, bu durumda da en az dört bağımsız üyenin ayrıca seçilmesi gerekir. İşin uygulama boyutuna baktığımızda, Galatasaray Sportif A.Ş.'nin mevcut yönetim kurulunda yedi üyeden ikisinin bağımsız üye olduğunu görmekteyiz.⁴⁴⁵ Bu yönüyle Galatasaray Sportif A.Ş. Esas Sözleşmesi m. 13 hükmü Kurumsal Yönetim Tebliğinin 4.3.4. sayılı ilkesine aykırılık taşımaktadır.⁴⁴⁶

Öte yandan TTK m. 360/1'e göre halka açık anonim şirketlerde belirli pay gruplarına yönetim kurulunda tanınan temsil edilme hakkı, yönetim kurulu üye sayısının yarısını aşamaz. Buna göre yedi üyeden oluşan Galatasaray Sportif A.Ş. yönetim kurulunun en fazla üç üyesinin (A) grubu paylarına sahip olan Galatasaray Spor Kulübü tarafından aday gösterilmesi ve bu adayların genel kurul tarafından seçilmesi söz konusu olabilir. Ancak YürK m. 28/2 gereği, Galatasaray Sportif A.Ş. Esas Sözleşmesi m. 13'teki bu hüküm müktesep hak oluşturmaktadır.⁴⁴⁷ Dolayısıyla burada TTK m. 360/1'de öngörülen sayı sınırlaması uygulama bulmayacaktır.

Galatasaray Sportif A.Ş. Esas Sözleşmesi m. 14/2'ye göre yönetim kurulu başkanı, yönetim kuruluna (A) Grubu paydaşlar tarafından aday gösterilen üyeler arasından seçilir. Dolayısıyla yönetim kurulu başkanının, Galatasaray Spor Kulübü yönetim kurulu başkanı olması gibi bir zorunluluk öngörülmemiştir. Ancak uygulamada Galatasaray Spor Kulübü

⁴⁴⁵<https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/954261> (Erişim tarihi: 27.10.2021).

⁴⁴⁶Kurumsal Yönetim Tebliği m. 5/2'ye göre şirketler, piyasa değerleri ve fiili dolaşımdaki payların piyasa değerleri dikkate alınarak üç gruba ayrılmıştır. Kurumsal Yönetim Tebliği m. 6/1'e göre 4.3.4. sayılı ilkede belirtilen kriterler, üçüncü grupta yer alan şirketler için uygulanmaz. Ancak Galatasaray Sportif A.Ş. ikinci grup şirketler arasında yer aldığından, 4.3.4. sayılı ilke kendisi için uygulama bulur. Bkz. <https://www.spk.gov.tr/Bulten/Goster?year=2022&no=2> (Erişim tarihi: 17.01.2022).

⁴⁴⁷Galatasaray Sportif A.Ş.'de (A) grubu paylara tanınan yönetim kurulunda temsil edilme hakkı 2000 yılına dayanmaktadır. Bkz. https://www.ticaret sicil.gov.tr/tmp_gazete/8fc52a5b-bd60-11e9-87ce-54171cd56113.pdf (Erişim tarihi: 03.11.2021). Galatasaray Sportif A.Ş. ile Galatasaray Spor ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş., devralan Galatasaray Sportif A.Ş. olmak üzere, 7 Eylül 2010 tarihinde birleşmiştir. Birleşme sözleşmesine göre devralan Galatasaray Sportif A.Ş.esas sözleşmesi ile (A) grubu pay sahiplerine tanınan imtiyazlı haklar ve söz konusu imtiyazlı paylar birleşme sonrasında devralan şirket bünyesinde devam edecektir. Bkz. https://www.ticaret sicil.gov.tr/tmp_gazete/2d74e558-be43-11e9-899e-54171cd56113.pdf (Erişim tarihi: 03.11.2021). Sonuç olarak yönetim kurulunda temsil edilme hakkına ilişkin imtiyaz kaldırılmadığından, YürK 28/2'ye bir aykırılık bulunmamaktadır.

yönetim kurulu başkanının, Galatasaray Sportif A.Ş. yönetim kurulu başkanı da seçildiğini belirtmek gerekir.

Galatasaray Sportif A.Ş. Esas Sözleşmesi m. 16'ya göre, yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve kararlarını toplantıya katılanların çoğunluğuyla alır. Ancak Esas Sözleşmede tek tek ve ayrıntılı olarak belirtilen bir dizi karar için yönetim kurulu üyelerinin en az dörtte üçünün toplantıda hazır bulunması ve hazır bulunan üyelerin en az üçte ikisinin olumlu oy kullanması şart koşulmuştur.⁴⁴⁸ TTK m. 390/1 hükmü ile toplantı ve karar yetersayılarının ağırlaştırılmasına cevaz verildiği için Galatasaray Sportif A.Ş. Esas Sözleşmesinde yer verilen bu ağırlaştırılmış nisaplarda hukuki bir sakınca bulunmamaktadır.

⁴⁴⁸Söz konusu kararlar şunlardır:

- a) Şirket Esas Sözleşmesinin herhangi bir maddesinin tadili için alınacak karar;*
 - b) Şirket sermayesinin eksiltilmesi ya da arttırılması ya da kayıtlı sermayeye geçilmesi için alınacak karar;*
 - c) Sermayenin arttırılması halinde hangi gruptan pay ihraç olunup olunmayacağı hususunda alınacak karar;*
 - d) Sermaye Piyasası Kurulu Mevzuatına ve işbu Esas Sözleşmeye uygun suretle ihraç edilecek ve/veya ortak satış yoluyla arz edilecek payların halka satılması hususunda alınacak veya bu konuda Genel Kurul kararı aranacaksa, Genel Kurula sunulacak herhangi bir karar;*
 - e) Sermaye Piyasası mevzuatının öngördüğü sair menkul değerlerin ihracına ilişkin karar ile geri alınması ve ifası için alınacak karar;*
 - f) Bedeli ne olursa olsun, her türlü sabit değer, spor tesisleriyle, sınai ve ticari tesislerin satın alınması ya da satılması hususunda karar;*
 - g) Yap-işlet-devret uygulaması çerçevesinde hakiki veya hükmi üçüncü şahıslarla yapılacak bütün sözleşmelere ilişkin kararlar;*
 - h) Miktarı ve vadesi ne olursa olsun alınacak bütün krediler ve bunlar karşılığı verilecek teminatlara dair kararlar;*
 - ı) Şirketin faaliyet alanı dahilinde her türlü maddi, gayrimaddi hakların varlık ve tesisin işletme sözleşmelerine ilişkin kararlar;*
 - j) Şirketin Türk Ticaret Kanunu'nun 395. maddesi hükmü kapsamında Genel Kuruldan izin almış Yönetim Kurulu üyesi veya üyeleriyle ve/veya Galatasaray Spor Kulübü Derneği'nin, Yönetim Kurulu üyeleriyle her türlü sözleşme yapılması hususundaki kararlar ile Şirkette ve/veya Galatasaray Spor Kulübünde yönetim hakkı sağlayacak oranda sermaye payına, oy hakkına veya aday gösterme imtiyazına sahip olan gerçek veya tüzel kişilerle yapılacak olan bütün sözleşmeler konusundaki kararlar. Türk Ticaret Kanunu'nun 436. maddesi hükmü uyarınca, bu sözleşmelerin oylamasında, sözleşmeye taraf Yönetim Kurulu Üyesi oylamaya katılamaz.*
 - k) Şirketin markaları üzerinde bedelli ya da bedelsiz intifa hakkı tesisi yahut mevcut markaların devrine ilişkin kararlar;*
 - l) Başka şirket paylarının iktisabına ilişkin kararlar;*
 - m) Şirket üst düzey yöneticilerinin atanması veya görevden alınmasına ilişkin kararlar;*
 - n) Şirketin iflasının Genel Kurul'a teklif edilmesine ilişkin kararlar;*
 - o) Şirket bütçesinin hazırlanması, kar payı ve Genel Kurul'a teklif edilmesine ait kararlar;*
 - p) Bağımsız denetim şirketinin Genel Kurul'a tavsiye edilmesine ait kararlar;*
 - r) Şirketle ilgili davaların kabulüne, bunların geri alınmasına ve feragate, bunlarda sulh ve ibra olunmasına ilişkin kararlar;*
 - s) Sermaye Piyasası Kurulu'nun belirlediği esaslara uymak kaydıyla, Şirket adına veya üçüncü kişiler lehine garanti, kefalet, teminat verilmesi veya ipotek dahil rehin hakkı tesis edilmesine ait kararlar;*
 - ş) Katılma veya devralma yoluyla başka şirketle birleşmeye ilişkin Genel Kurula sunulacak kararlar."*
- (Galatasaray Sportif A.Ş. Esas Sözleşmesi m. 16/9).

3. PAYLAR VE PAY SAHİPLİĞİ YAPISI

Anonim şirketlerde pay, esas sermayenin belirli bir parçasını ifade eder.⁴⁴⁹ Her payın bir itibari değeri bulunmaktadır. Tüm payların itibari değeri toplamı esas sermayeye eşittir. Pay, şirketin veya sermaye artırımının ticaret siciline tescili ile oluşur (TTK m. 486/1). Payı edinen kişi, pay sahibi olarak şirkete ortak olur. Payın senede bağlanması, payın tedavülünü kolaylaştırma amacı taşır.⁴⁵⁰ Paylar nama veya hamiline yazılı olabilir.

SKSFK m. 15'te spor anonim şirketlerinde pay ve pay sahipliği yapısına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Paya ilişkin tek hüküm, SKSFK m. 15/3'tür. Bu hükme göre bir spor kulübü ile bağlantılı olan spor anonim şirketlerinin paylarının nama yazılı olması zorunludur. Spor kulübü ile bağlantı, spor kulübünün spor anonim şirketinde doğrudan veya dolaylı hâkimiyetinin olmasıdır. Bu şekilde bir hâkimiyet ilişkisinde, şirketin tüm paylarının nama yazılı olması zorunlu tutulmuştur. SKSFK m. 1/3 gereği bu hüküm, halka açık spor anonim şirketleri için uygulanmaz. Madde gerekçesine göre hükmün amacı, *“bir kamu hizmeti olan sporun icra edildiği bu şirketlerin pay sahiplerinin belli olması”*dır.⁴⁵¹ Ancak TTK m. 486/2 ve m. 489/1 gereği hamiline yazılı pay sahipleri ve bunların sahip oldukları paylara ilişkin bilgiler Merkezi Kayıt Kuruluşu'na bildirilmektedir. Dolayısıyla hamiline yazılı pay sahipleri de bilinmektedir. Kanımızca hükmün esas amacı; spor kulübünün, spor anonim şirketi üzerindeki hâkimiyetini hamiline yazılı paylar ile kaybetmesini engellemektir. Ancak aşağıda inceleneceği üzere bu yönde bir tedbir hükmüne zaten yer verilmiştir. Bunun yanında halka açık spor anonim şirketleri de kapsam dışında olduğundan hükmün uygulama alanı oldukça sınırlıdır. Kanımızca spor kulübüne ait payların nama yazılı olmasının zorunlu tutulması anlaşılabilir. Ancak diğer payların nama yazılı olması zorunluluğu, payların devrini zorlaştırdığından, spor anonim şirketlerinin hareket alanını daraltır.

SKSFK m. 15/2'nin ilk cümlesine göre spor kulüplerinin spor anonim şirketleri ile bağlantısı, doğrudan veya dolaylı hâkimiyet şeklinde olabilir. Bu hâkimiyet TTK m. 195 kapsamında herhangi bir şekilde sağlanabilir. Bu şekilde doğrudan veya dolaylı bir hâkimiyet söz konusu ise, spor kulübü lehine bazı imtiyazlar tanınabilir. Ancak spor

⁴⁴⁹Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, 2019, **a.g.k.**, 615; Pulaşlı, 2016, **a.g.k.**, 534; Ayhan, Çağlar ve Özdamar, 2021b, **a.g.k.**, 335.

⁴⁵⁰Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, 2019, **a.g.k.**, 617; Pulaşlı, 2016, **a.g.k.**, 533; Ayhan, Çağlar ve Özdamar, 2021b, **a.g.k.**, 334; Bahtiyar, 2022, **a.g.k.**, 231.

⁴⁵¹SKSFK Madde Gerekçeleri m. 15, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4331.pdf> (Erişim tarihi: 10.05.2022).

kulübü lehine tanınan imtiyazlar dışında; diğer paylara, belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine, belirli pay gruplarına ve azlığa TTK'da düzenlenen herhangi bir imtiyaz tanınamaz.

Burada temel amaç, spor anonim şirketlerinde hâkimiyeti bulunan spor kulüpleri dışında diğer kişi veya grupların hâkimiyetini engellemektir. Türkiye'de spor kulüpleri ile spor anonim şirketleri arasındaki hâkimiyet ilişkisi, dernek statüsünde olan kulüplerin, bu statüde sürdürülebilirliği mümkün gözükmeyen spor şubelerini şirketleştirmeyi bir çare olarak görmesi ile ortaya çıkmıştır. Burada derneğin amacı, spor şubesini kendisinden bağımsız bir şirkete devretmek değildir. Tam aksine dernek, spor şubesini hâkimiyeti altında olacak bir şirkete devrederek, bir yandan ilgili spor şubesinin daha kurumsal bir yapıda sürdürülmesini sağlamakta, diğer yandan da spor şubesinin faaliyet gösterdiği spor dalında dolaylı da olsa faaliyetlerini sürdürmüş olmaktadır. Böylelikle spor kulübünün geleneksel yapısından taviz verilmeden şirketleşme sağlanmış olmaktadır. Türkiye'de dört büyük kulüp olarak anılan Beşiktaş, Fenerbahçe, Galatasaray ve Trabzonspor, futbol şubeleri için bu yolu tercih etmiştir. İşte SKSFK m. 15'in ikinci fıkrası esasen bu gerçeğe yola çıkılarak düzenlenmiştir.

SKSFK m. 15/2'nin ikinci cümlesine göre spor anonim şirketi üzerinde hâkimiyeti bulunan spor kulübü lehine öngörülecek imtiyazlar dışında, spor anonim şirketlerinde; diğer paylara, belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine, belirli pay gruplarına ve azlığa TTK'da düzenlenen herhangi bir imtiyaz tesis edilemez. Bu hükmün genel anlamda tüm spor anonim şirketlerini mi kapsadığı yoksa sadece spor kulübü ile spor anonim şirketi arasında hâkimiyet ilişkisinin bulunduğu durumlarda mı uygulanacağı tam olarak anlaşılamamaktadır. Kanımızca bu hüküm TTK m. 478/4'ün bir yansımasıdır. TTK m. 478/4'e göre sermayesinin yarısından fazlası tek başına veya birlikte; Devlet, il özel idaresi, belediye ve diğer kamu tüzel kişileri, sendikalar, dernekler, vakıflar, kooperatifler ve bunların üst kuruluşlarına ait anonim şirketlerde; bunların sahip oldukları paylara tesis edilebilecek imtiyazlar hariç olmak üzere, diğer paylara, belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine, belirli pay gruplarına ve azlığa TTK'da düzenlenen herhangi bir imtiyaz tesis edilemez. Görüldüğü üzere bu hüküm sermayesinin yarısından fazlası derneklere ait anonim şirketler için öngörülmüştür. SKSFK m. 15/2'nin son cümlesinin de bir spor kulübü ile bir spor anonim şirketi arasında hâkimiyet ilişkisinin bulunduğu durumlarda uygulama bulması gerektiği kanaatindeyiz. Burada amaç, yukarıda izah ettiğimiz

gerekçelerle spor şubasını bir spor anonim şirketine devredip, spor anonim şirketi üzerinde hâkimiyetini sürdürmek isteyen spor kulüplerinin, diğer paylara, kişilere, gruplara imtiyazlar tanınarak bu kontrolü kaybetmelerini engellemektir.

Öte yandan TTK m. 478/4'ün son cümlesinde, bu hükmün payları borsada işlem gören anonim şirketlerde uygulanmayacağı hüküm altına alınmıştır. SKSFK m. 15/2'de böyle bir ayrıma gidilmemiştir. Dolayısıyla hüküm, payları borsada işlem gören spor anonim şirketlerini de kapsar. O halde spor kulüplerinin bağlı ortaklığı niteliğinde olan ve payları borsada işlem gören; Beşiktaş Futbol A.Ş., Galatasaray Sportif A.Ş., Fenerbahçe Futbol A.Ş. ve Trabzonspor Futbol A.Ş. bu kapsamdadır.

TTK m. 339/2-f'ye göre şirket kârından kuruculara, yönetim kurulu üyelerine ve diğer kimselere sağlanacak menfaatler esas sözleşmeye yazılır. Buna göre anonim şirketlerde, esas sözleşmeye yazılması kaydı ile şirket kârından; kuruculara, yönetim kurulu üyelerine ve diğer kimselere menfaat sağlanması mümkündür. SKSFK m. 15/4'te bir spor kulübü ile bağlantılı spor anonim şirketleri için bu hükmün uygulanmasını engelleyecek bir hükme yer verilmiştir. Buna göre bir spor kulübü ile bağlantılı spor anonim şirketlerinde, şirket kârından; kuruculara, yönetim kurulu üyelerine ve diğer kimselere herhangi bir menfaat sağlanamaz. Hükümün amacı, şirket kârından; kuruculara, yönetim kurulu üyelerine ve diğer kişilere menfaat sağlanarak oluşabilecek sermaye kayıplarını engellemektir.⁴⁵² Spor kulüplerinde gönüllülük esas olduğundan, söz konusu kişilerin şirketleşmeden menfaat temin etmelerinin engellenmesi isabetlidir. Şirket kârından menfaat temini özellikle intifa senetleri ile sağlanabilir. İntifa senetleri, sahibine pay sahipliği hakları tanımaz. Fakat net kâra veya tasfiye bakiyesine katılma ya da yeni çıkarılacak payları alma hakkı sağlar (TTK m. 503). İntifa senedi ile bu hakların birlikte tanınması da mümkündür.⁴⁵³ SKSFK m. 15/4'te sadece kuruluşta değil, kuruluştan sonra da şirket kârından menfaat temini yasaklandığından, spor kulübü ile bağlantılı spor anonim şirketlerinde intifa senedi çıkarılması tamamen yasaklanmıştır.

SKSFK m. 15/5'e göre gerçek veya tüzel kişilerin, aynı ligde yer alan birden fazla spor kulübünde veya spor anonim şirketinde doğrudan veya dolaylı hâkimiyeti bulunamaz. Burada spor kulübünde hâkimiyetin nasıl sağlanacağı ve tespit edileceği

⁴⁵²SKSFK Madde Gerekçeleri m. 15, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4331.pdf> (Erişim tarihi: 10.05.2022).

⁴⁵³İmregün, 1989, **a.g.k.**, 376; Çebi, 2020, **a.g.k.**, 250.

hususları yoruma açıktır. Spor kulüplerinde hâkimiyet, TTK m. 195 kapsamında tespit edilemez. Çünkü spor kulüpleri ile ticaret şirketleri birbirinden tamamen farklı hukuki nitelikleri bulunan yapılardır. Bir spor kulübünün doğrudan bir gerçek veya tüzel kişinin hâkimiyetinde olması hukuken mümkün değildir. Spor kulübünde hâkimiyet ancak dolaylı yoldan sağlanabilir. Örneğin Türkiye’de spor kulüpleri genellikle yönetim kurulu başkanının talimatları doğrultusunda yönetilir. Dolayısıyla bir spor kulübünün yönetim kurulu başkanı, aynı zamanda bir spor anonim şirketinde doğrudan veya dolaylı hâkimiyet sahibi ise bu hüküm uygulama bulabilir.

Belirtmek gerekir ki bu konuda Alman hukukunda daha katı kurallar yer almaktadır. Futbol alanında geçerli olan bu kurallara göre hiç kimse, doğrudan veya dolaylı olarak, ticaret şirketi olarak örgütlenmiş birden fazla futbol kulübünde, oy haklarının veya payların %10 veya daha fazlasını elinde bulunduramaz. Bunun yanında pay oranı ne olursa olsun, hiç kimse doğrudan veya dolaylı olarak üçten fazla şirketin paylarını veya oy haklarını elinde bulunduramaz. Hâkimiyet büyük oranda oy hakları veya paylar üzerinden sağlanacağından, hem oy hakkı hem de pay sahipliği bakımından %10 kabul edilebilir bir sınır olarak gözükebilir. Ancak TTK m. 195 anlamında oy hakkı ve paylardan bağımsız olarak da hâkimiyetin sağlanması mümkündür. TTK m. 195/1-b hükmü bu durumu ifade etmektedir. Buna göre bir ticaret şirketi, diğer bir ticaret şirketini, bir sözleşme gereğince veya başka bir yolla hâkimiyeti altında tutabiliyorsa, hâkimiyet ilişkisi kurulmuş olur. Öte yandan Alman hukukunda sadece ticaret şirketi olarak örgütlenmiş kulüpler için bu kurallar öngörülmüştür. SKSFK’da haklı olarak, spor kulüpleri de işin içine dâhil edilmiştir. Çünkü yukarıda verdiğimiz örnekte olduğu gibi, tüm ihtimalleri düşündüğümüzde, bir gerçek veya tüzel kişinin bir spor kulübü ve bir spor anonim şirketinde aynı anda hâkimiyet kurması mümkündür. Burada tartışma konusu olabilecek önemli husus, spor kulüplerinde hâkimiyetin tespiti. Sonuç itibarıyla Alman hukukunda uygulanan kurallar daha net sınırlar çizse de, spor kulüplerini kapsamadığından bazı boşluklara sebebiyet verebilir. Bu nedenle hâkimiyet kavramının esas alınmasının daha doğru olduğu kanaatindeyiz. Bu noktada hâkimiyetin tespiti bakımından TTK m. 195/2’de düzenlenen hâkimiyet karinesi önemlidir. Örneğin bir spor anonim şirketinde oy haklarının yüzde otuzunu elinde bulunduran kişi, genel kurula katılım oranının düşük kalması halinde şirketi yönetebilecek kararları alabilir. Dolayısıyla hâkimiyetin somut olaya göre değerlendirilmesi gerekmektedir.

Öte yandan sadece aynı ligde mücadele eden spor kulüpleri ve spor anonim şirketleri üzerinde hâkimiyet kurulması yasaklanmıştır. Dolayısıyla bir gerçek veya tüzel kişi, farklı liglerde yer alan spor kulüpleri ve spor anonim şirketleri üzerinde hâkimiyet kurabilir. Bu durum uygulamada talep edilen bir ihtiyacın karşılık görmesi anlamına da gelmektedir. Örneğin Beşiktaş Jimnastik Kulübü, Süper Lig’de mücadele eden Beşiktaş Futbol A.Ş.’nin hâkim ortağıdır. Beşiktaş Jimnastik Kulübü, TFF 1. Lig veya TFF 2. Lig’den bir spor anonim şirketinin oy haklarının çoğunluğunu elde edecek oranda veya tüm paylarını devralmak istediğinde, TFF’nin koyduğu kurallar buna engel olmaktadır. TFF Statüsü m. 76/6’ya göre hiçbir gerçek veya tüzel kişi (holding şirketler ve bağlı kuruluşları dâhil) herhangi bir müsabaka ya da turnuvanın dürüstlüğünü herhangi bir biçimde zedeleyecek şekilde birden fazla kulübü yönetemez veya birden fazla kulübün kontrolünü elinde bulunduramaz. Görüldüğü üzere bu hüküm oldukça geniş yorumlanabilecek şekilde kaleme alınmıştır. Bu hükme göre Beşiktaş Jimnastik Kulübü, TFF 2. Lig’den bir spor anonim şirketini devralmak istediğinde, devralınan şirket ile Beşiktaş Futbol A.Ş. aynı ligde yer almadığından, bu şirketler ligde karşı karşıya gelemmez. Ancak bu iki şirket, Türkiye Kupası’nda karşı karşıya gelebileceğinden, Beşiktaş Jimnastik Kulübü’nün TFF 2. Lig’de yer alan şirketi devralması mümkün değildir. SKSFK m. 15/5 ise, TFF Statüsü m. 76/6’nın aksine, bu duruma müsaade etmektedir. Bu hükmü isabetli bulmaktayız. Çünkü en üst ligde yer alan kulüpler; sporcuların gelişimi, yatırım amacı veya diğer sebeplerle böyle bir yola gitmek isteyebilir. Bu yolun açılması yerinde olmuştur.

Belirtmek gerekir TFF Statüsü m. 76/6’nın kaynağı, FİFA Statüsü m. 20/2’dir. Ancak FİFA, birden fazla kulübün kontrol altında tutularak bir müsabaka veya yarışmanın dürüstlüğünün tehlikeye atılmasına karşı çıkmaktadır. Bu durum spor federasyonların tarafından önlenirse FİFA Statüsüne bir aykırılık söz konusu olmaz. Örneğin aralarında hâkimiyet ilişkisi olan kulüplerin aynı ligde yer alma ihtimali daha sonradan ortaya çıkabilir. Yukarıdaki örnekten hareket edecek olursak, Beşiktaş Jimnastik Kulübü’nün TFF 2. Lig’den devraldığı şirketin önce TFF 1. Lig’e yükselmesi, ardından bu ligde de şampiyon olarak Süper Lig’e yükselme hakkını elde etmesi mümkündür. SKSFK’da bu ihtimal yasaklanmış ancak hangi yaptırımın uygulanacağı belirtilmemiştir. Böyle bir ihtimalde Süper Lig’e yükselecek kulübün, bu hakkını kullanmasının TFF tarafından yasaklanması yeterli olur ve böylelikle FİFA Statüsüne aykırılık ihtimali de ortadan kalkar. Örneğin söz konusu kulüp yerine, puan sıralamasında

bir altta yer alan kulübün Süper Lig'e yükseltilmesi yerinde bir uygulama olur. Türkiye Kupası gibi eleme usulü oynanan yarışmalarda ise söz konusu kulüplere ait takımların birbirlerine karşı oynamasının engellenmesi yeterlidir. SKSFK'da bu hususun düzenlenmeyip bunun uygulamasının spor federasyonlarına bırakılması daha doğru olmuştur.⁴⁵⁴

4. HALKA AÇILMA

4.1. Genel Olarak

Spor anonim şirketlerinin halka açılması, daha kurumsal ve denetlenebilir bir yapıya bürünmesi demektir. Diğer anonim şirketler gibi spor anonim şirketleri de halka açılabilir. Nitekim ülkemizde halka açık dört tane spor anonim şirketi bulunmaktadır. Bunlar; Beşiktaş Futbol A.Ş., Galatasaray Sportif A.Ş., Fenerbahçe Futbol A.Ş. ve Trabzonspor Futbol A.Ş.'dir.

SKSFK m. 1/3'e göre halka açık spor anonim şirketlerine yönelik olarak, öncelikle sermaye piyasası mevzuatı uygulanır. SKSFK hükümlerinin bu şirketlere uygulanabilmesi için, sermaye piyasası mevzuatında aksi yönde bir düzenlemenin bulunmaması gerekmektedir. Şayet sermaye piyasası mevzuatı ile SKSFK aynı konuda farklı hükümlere yer vermişlerse, sermaye piyasası mevzuatı hükümleri uygulanır. SKSFK'da "sermaye piyasası mevzuatı" ifadesi kullanıldığından, sadece SerPK hükümleri değil, yönetmelik, tebliğ gibi diğer düzenleyici hükümler de bu kapsamda değerlendirilir. Sonuç olarak halka açık spor anonim şirketleri kural olarak SKSFK'nın uygulama alanı içerisindedir. Ancak SKSFK hükümlerinin uygulama bulup bulmayacağını tespit etmek için öncelikle sermaye piyasası mevzuatı incelenmeli, burada bir düzenleme yoksa SKSFK hükümleri uygulanmalıdır. Örneğin alacakların devri ve borçlanmaya ilişkin sınırlamalar konusunda sermaye piyasası mevzuatında özel düzenleme olmadığından, halka açık spor anonim şirketleri SKSFK ile getirilen sınırlamalara uymak zorundadır.

Türkiye'de spor anonim şirketlerinin halka açılması 2000'li yılların başına dayanmaktadır. Sermaye Piyasası Kurulu da bu duruma kayıtsız kalmamıştır. Kurul,

⁴⁵⁴Nitekim TFF, Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı m. 17'de bu ihtimallere ilişkin düzenlemeler yapmıştır. Ancak Talimatta gerçek veya tüzel kişilerin aynı ligde yer alan spor anonim şirketlerinde pay sahibi olması yasaklanmıştır. Bu hüküm SKSFK'ya aykırı olduğundan, SKSFK'nın yürürlüğe girmesiyle birlikte ilga olmuştur.

07.02.2002 tarih ve 9/181 sayılı kararı ile 28.03.2008 tarih ve 9/412 sayılı kararında halka açılan spor anonim şirketlerine yönelik ilave kriterler öngörmüştür. Ancak 9/412 sayılı karar, SerPK ve ilgili ikincil düzenlemeler dikkate alınarak 2017 yılında yürürlükten kaldırılmıştır.⁴⁵⁵ Hemen belirtelim ki ilave kriterler futbola özgü olarak belirlenmiştir. Bunun nedeni o tarihlerde futbol dışındaki spor dallarının profesyonel spor dalı olarak nitelendirilmemesi ve bunun sonucu olarak bu dallarda şirketleşmenin mümkün olmamasıdır.

Burada sermaye piyasası mevzuatının tüm hükümlerinin spor anonim şirketleri için değerlendirilmesi mümkün olmadığı gibi buna gerek de yoktur. Bu nedenle Kurul'un 9/181 sayılı kararı ve SKSFK'nın öngördüğü bazı düzenlemeler ışığında, özellik arz eden hususları incelemekle yetineceğiz.

4.2. Kurumsal Yönetim İlkelerine Uyum

SerPK m. 17'de kurumsal yönetim ilkelerinin belirlenmesi için Sermaye Piyasası Kurulu'na yetki verilmiştir. Bu doğrultuda halka açık anonim şirketlerin tâbi olduğu kurumsal yönetim ilkeleri, II-17.1 sayılı Kurumsal Yönetim Tebliği ile düzenlenmiştir.⁴⁵⁶ Şirketler, Kurumsal Yönetim Tebliği m. 5/1'de sayılan kurumsal yönetim ilkelerini uygulamakla yükümlüdür. Bunun dışında kalan ilkeler, "uygula veya açıkla" esasına tâbidir.⁴⁵⁷ Şirketler bu ilkelere uymadığı takdirde, bunu yıllık faaliyet raporunda gerekçeli bir şekilde açıklamak zorundadır (Kurumsal Yönetim Tebliği m. 8/1).

SKSFK m. 16/2'ye göre SerPK hükümleri saklı kalmak üzere, halka açık spor anonim şirketlerinin kurumsal yönetim ilkelerine uyumlarının derecelendirilmesi ve uymakla yükümlü oldukları kurumsal yönetim ilkelerine ilişkin esaslar, Sermaye Piyasası Kurulu'nun görüşü alınarak, Bakanlık tarafından ayrıca belirlenebilir. Bu hükümden Bakanlığın Kurumsal Yönetim Tebliğinde düzenlenmeyen ilave ilkeler öngörebileceği sonucu çıkarılabilir. Madde gerekçesine baktığımızda hükmün amacı, ilave ilkeler öngörülmesi değil, Kurumsal Yönetim Tebliği ile belirlenen ilkelere uyulmasının sağlanmasıdır.⁴⁵⁸ Kanımızca hükümde, "*uyumla yükümlü oldukları kurumsal yönetim*

⁴⁵⁵İlgili karar için bkz. <https://spk.gov.tr/Bulten/Goster?year=2017&no=36> (Erişim tarihi: 03.02.2021).

⁴⁵⁶RG.: T. 03.01.2014, S. 28871.

⁴⁵⁷İ. Ege ve Ö. Ege (2017). *Sermaye piyasasında yatırımcının korunması*. Ankara: Seçkin Yayınevi, s. 67; H. E. Demir (2013). *Sermaye Piyasası Kurulu'nun anonim şirketlerde yönetim kuruluna ilişkin kurumsal yönetim ilkeleri*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 42.

⁴⁵⁸"Aynı maddeyle, halka açık spor anonim şirketlerinin. Sermaye Piyasası Kurulu tarafından belirlenen kurumsal yönetim ilkelerini uygulamak zorunda olduklarına ilişkin düzenleme yapılmak suretiyle bu

ilkeleri” ifadesi ile Kurumsal Yönetim Tebliği m. 5/1’de sayılan ilkeler kastedilmektedir. Dolayısıyla hükmün amacı Bakanlık tarafından yeni ilkeler öngörülmesi değil, halka açık spor anonim şirketlerinin uymakla yükümlü oldukları ilkeler bakımından ayrıca Bakanlık denetimine tâbi tutulmasıdır. Halka açık spor anonim şirketlerinin bu ilkelere uyup uymadıkları Sermaye Piyasası Kurulu tarafından zaten denetlenmektedir. Dolayısıyla SKSFK m. 16/2 hükmü ile Bakanlığa tanınan yetkinin nasıl bir yarar sağlayacağı soru işaretidir.

4.3. Kamuyu Aydınlatma

Sermaye piyasası hukukunun en temel ilkelerinden biri kamuyu aydınlatmadır. Kamuyu aydınlatma, anonim şirketin ekonomik durumu ve faaliyetleri hakkında ilgililerin bilgilendirilmesine yönelik yapılan açıklamaların tümü olarak ifade edilebilir.⁴⁵⁹ SerPK m. 15/1’e göre, “*Sermaye piyasası araçlarının değerini, fiyatını veya yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyebilecek nitelikteki bilgi, olay ve gelişmeler, ihraççılarca veya ilgili taraflarca kamuya açıklanır.*”⁴⁶⁰ Bu doğrultuda Sermaye Piyasası Kurulu tarafından II-15.1 sayılı Özel Durumlar Tebliği (ÖDT)⁴⁶¹ yayımlanmış ve buna dayanılarak Özel Durumlar Rehberi (ÖDR)⁴⁶² çıkarılmıştır.

ÖDT’de içsel bilgi, sermaye piyasası araçlarının değerini, fiyatını veya yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyebilecek henüz kamuya açıklanmamış bilgi, olay

şirketlerin doğru zamanda doğru karar verebilme yeteneklerinin artırılması ve bunlar tarafından gerçekleştirilen iş ve işlemler konusunda kamunun aydınlatılması amaçlanmıştır. Bu kapsamda; spor anonim şirketlerinde kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ilgili mevzuatı çerçevesinde Sermaye Piyasası Kurulunun görüşü alınmak suretiyle Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından belirlenebilecektir.” Bkz. SKSFK Madde Gereklere m. 16, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4331.pdf> (Erişim tarihi: 10.05.2022).

⁴⁵⁹Kırca, Şehirli Çelik ve Manavgat, 2013, **a.g.k.**, 199; M. İhtiyar (2006). *Sermaye piyasası hukukunda kamuyu aydınlatma ilkesi*. İstanbul: Beta Yayınevi, s. 59; N. Meral (2020). *Sermaye piyasasında kamuyu aydınlatma belgelerinden doğan hukuki sorumluluk*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 12. Öğretide Tekinalp tarafından yapılan ayrıntılı tanıma göre kamuyu aydınlatma ilkesi, “*Ortaklık pay sahipleri ve alacaklılarının menfaatlerini korumaya ve haklarını bilinçli ve etkili bir şekilde kullanmaya yardım eden; gelecekteki pay ve tahvil sahiplerinin ve sermaye piyasasının diğer ilgililerinin aldatılmalarını önleyip, ortaklık yararına kazanılmalarını sağlayan; özel ekonomik gücün, milli iktisadın gereklerine ve faydasına uygun çalışmasını gerçekleştiren; gerek iç gerek dış denetimi kapsamı içine alan, ilkelerin tümüdür*”. Bkz. Ü. Tekinalp (1979). *Anonim ortaklığın bilançosu ve yedek akçeleri: kamuoyu aydınlatma ilkesi ile*. (2. Baskı). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, s. 53.

⁴⁶⁰Kamuyu aydınlatma ilkesinin birincil muhatabı mevcut ve müstakbel yatırımcılar olmakla birlikte, bu ilkenin şirket alacaklıları, müşteriler, çalışanlar, devlet ve şirket ile ilgisi bulunan diğer üçüncü kişileri de korumaya yönelik olduğu söylenebilir. Bkz. Tekinalp, 1979, **a.g.k.**, 25 vd.; V. Yanlı (2005). *Sermaye piyasası hukuku çerçevesinde halka açık anonim şirketler ve kamunun aydınlatılması*. İstanbul: Beta Yayınevi, s. 101; İhtiyar, 2006, **a.g.k.**, 95; Kırca, Şehirli Çelik ve Manavgat, 2013, **a.g.k.**, 199-200; Meral, 2020, **a.g.k.**, 30.

⁴⁶¹2014 tarihli ve II-15.1 nolu Özel Durumlar Tebliği için bkz. RG.: T. 23.01.2014, S. 28891.

⁴⁶²<https://www.spk.gov.tr/Sayfa/Dosya/1103> (Erişim tarihi: 07.05.2022).

ve gelişmeler olarak tanımlanmıştır. ÖDT m. 5/1 gereği içsel bilgiler ve bu bilgilere ilişkin daha önce kamuya açıklanan hususlarda değişiklikler ortaya çıktığında veya öğrenildiğinde spor anonim şirketi tarafından açıklama yapılır.

ÖDT’de yer alan ve spor anonim şirketleri için özellik arz eden durumlardan biri haber ve söylentilerin doğrulanmasıdır. ÖDT m. 9 gereği spor anonim şirketi hakkında sermaye piyasası araçlarının değerini, fiyatını veya yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyebilecek öneme sahip, basın-yayın organları veya diğer iletişim yollarıyla ilk kez kamuya duyurulan veya daha önce kamuya duyurulmuş bilgilerden farklı içerikteki haber veya söylentilerin varlığı halinde; bunların doğru veya yeterli olup olmadığı konusunda, ÖDT’de belirtilen esaslar çerçevesinde spor anonim şirketi tarafından kamuya açıklama yapılması zorunludur. Spor anonim şirketi bu yükümlülüğü, Kurul veya ilgili borsa tarafından herhangi bir uyarı, bildirim veya talep beklenmeksizin yerine getirmek zorundadır.

ÖDT’de yer alan ve spor anonim şirketleri için özellik arz eden durumlardan bir diğeri, açıklama yükümlülüğüne tâbi içsel bilgilerin neler olduğudur. Konuyla ilgili ÖDT m. 5’te genel bir çerçeve çizilmiş, ayrıntılı düzenleme ÖDR’de yapılmıştır. ÖDR’de açıklama yükümlülüğüne tâbi içsel bilgiler 10 başlık altında sıralanmıştır. Bunlardan maddi duran varlıklar ile ilgili işlemler spor anonim şirketleri için büyük önem arz etmektedir. Spor anonim şirketi, maddi duran varlıkların alım satımı, kiralanması, kiraya verilmesi veya ayni sermaye olarak konulması durumlarında bu durumun içsel bilgiyi oluşturup oluşturmadığını değerlendirecektir.

Spor anonim şirketinin faaliyetlerine ve finansal tablolarına yaptığı etki dikkate alınarak;

1) Alış veya satış bedeli ya da yıllık kira tutarı Kurul düzenlemeleri uyarınca kamuya açıklanan son bilançodaki maddi duran varlıkların toplam net değerinin en az %25 ine veya aktif toplamının en az %10 una ulaşan maddi duran varlık satışları, alışları, kiraya verilmesi, kiralanması veya bir şirkete ayni sermaye olarak konulması,

2) Bu oranlara ulaşıldıktan sonra, son bilanço aktif toplamının %5 ve katlarına veya maddi duran varlıkların toplam net değerinin %10 ve katlarına ulaşan veya aşan maddi duran varlık alınması, satılması, kiralanması, kiraya verilmesi veya bir şirkete ayni sermaye olarak konulması,

3) Spor anonim şirketi tarafından, değerlendirme sonucunun icra takibi gibi hukuki bir işlemde ya da finansal tablolara alınma gibi bir muhasebe işleminde kullanılması amacıyla maddi duran varlıkların değerlemeye konu edilmesi, içsel bilgi niteliğinde değerlendirilebilir.

Bununla birlikte, bu oranlara bağlı olmaksızın, mal ve hizmet üretimini önemli derecede etkileyecek maddi duran varlık alınması, kiralanması, bu nitelikteki maddi duran varlıkların satılması veya kiraya verilmesi ya da bir şirkete aynı sermaye olarak konulması da içsel bilgi olarak kabul edilebilir. Görüldüğü üzere ÖDR’de maddi duran varlıklar ile ilgili işlemlerin açıklanmasına yönelik kesin kurallar öngörülmemiş, spor anonim şirketlerine yönelik yol gösterici bir düzenleme yapılmıştır.

Öte yandan halka açık spor anonim şirketlerinin kamuyu aydınlatmasına yönelik olarak Sermaye Piyasası Kurulu’nun 9/181 sayılı kararında özel düzenlemelere de yer verilmiştir. Hemen belirtelim ki 9/181 sayılı kararda yer alan düzenlemelerin bir kısmı ÖDT ve ÖDR’de yer alan hükümlerle geçerliliğini yitirmiştir. Bu nedenle 9/181 sayılı kararda halen geçerliliğini koruyan düzenlemeleri incelemekle yetineceğiz.

4.3.1. Futbolcu ve teknik yönetime ilişkin açıklamalar

Kurul’un 9/181 sayılı kararı gereğince spor anonim şirketinin en son mali yıla ilişkin gelir tablosundaki esas faaliyet kârının %5’ini aşan miktarlarda, futbolcu satın alınması/satılması, kiralanması/kiraya verilmesi, takas edilmesi durumlarında, söz konusu görüşmeler sonuçlandığında, kesinleşen hususlarda, sözleşme imzalanmadan önce gerekli özel durum açıklamasının yapılması zorunludur. Yapılacak açıklamada asgari olarak, ödenecek her türlü ücretlere, sözleşme süresine ve sözleşmede bulunan ve tasarruf sahiplerinin yatırım kararlarını etkileyebilecek tüm özel şartlara yer verilmesi zorunludur.

Hemen belirtelim ki 9/181 sayılı kararda, futbolculara ödenecek bonservis bedelinin maliyet bedeli ile bilançoda "Maddi Olmayan Duran Varlıklar-Haklar" kaleminde gösterileceği ve sözleşme süresi içinde amorti edileceği düzenlenmiştir. Dolayısıyla yukarıda ÖDR’de maddi duran varlıklar için verilen sınırlamaların futbolcu transfer açıklamaları için geçerli olmadığını, 9/181 sayılı kararda yer alan %5’lik sınırın geçerli olduğunu belirtmek gerekir. Bu doğrultuda halka açık spor anonim şirketleri

yaptıkları bazı transferlerde bonservis bedellerini ve oyuncuların yıllık ücretlerini açıklamamaktadır.

9/181 sayılı karar gereği spor anonim şirketi, takımın performansını önemli derecede olumsuz yönde etkileyecek sakatlık, hastalık ve iş göremezlik gibi durumlarda, futbolcunun bu nedenlerle futbol oynayamayacağı süreye ilişkin bilgileri açıklamak zorundadır.

Takımın teknik yönetiminin değişmesi ve yeni teknik ekiple görüşmelere başlanması halinde, görüşmeler sonuçlandığında, kesinleşen hususlarda sözleşme imzalanmadan önce gerekli özel durum açıklamasının yapılması zorunludur. Dikkat edilecek olursa görüşmelere başlanması, görüşmelerin sonuçlanması gibi özel durumların ayrı ayrı açıklanması aranmaktadır.

4.3.2. Gelir kaybına ilişkin açıklamalar

9/181 sayılı karar gereği spor anonim şirketinin en son mali yıla ilişkin gelir tablosundaki esas faaliyet kârının %5'ini aşan gelirlerin kaybına sebep olacak gelişmelerin ortaya çıkması veya kaybedilmesi ya da bu tutarlardaki yeni sözleşmeler düzenlenmesi durumlarında da özel durum açıklaması yapılması zorunludur. Ancak 9/181 sayılı kararın bu hükmü, ÖDT ve ÖDR'de yer alan hükümlerle birlikte büyük oranda geçerliliğini yitirmiştir. Öncelikle maddi duran varlıklarla ilgili işlemler için hangi durumlarda açıklama yapılması gerektiğini yukarıda açıklamıştık. Dolayısıyla maddi duran varlıklarla ilgili sözleşme imzalanması ÖDT ve ÖDR'de yer alan düzenlemelere tâbidir.

Öte yandan ÖDR'de İhraççının Finansal Yapısına İlişkin Değişiklikler başlığı altında, 9/181 sayılı kararın gelir kaybına ilişkin hükmünü birçok konuda hükümsüz kılacak düzenlemeler bulunmaktadır. ÖDR'de kamuya açıklanan son bilançodaki aktif tutar toplamı esas alınmakta ve %10 veya daha fazlasına tekabül eden tutarların açıklanması öngörülmektedir. Bu çerçevede icra takibi, alacakların devri, kefalet gibi hususlar açıklanacaktır.

4.3.3. Diğer açıklamalar

9/181 sayılı karar gereği TFF, FIFA veya UEFA tarafından alınan ve spor anonim şirketinin gelirlerini doğrudan ve/veya dolaylı olarak etkileyebilecek önemdeki kararların

kulübe bildirildiği tarihte, şirket tarafından açıklanması zorunludur. Bu konudaki sorumluluk şirkete aittir.

Örneğin Galatasaray Sportif A.Ş., 19.01.2016 tarihli açıklamasında, başa baş kriterlerine uymadığı için UEFA tarafından ceza verilmesi istemiyle bir üst kurula sevk edildiğini KAP'a yaptığı bildirimle açıklamıştır.⁴⁶³

9/412 sayılı kararda spor anonim şirketlerinin, kâr dağıtım politikalarına halka açılma sırasında izahname ve sirkülerlerde, halka açılma sonrasında ise Kurumsal Yönetim Uyum Raporlarında ayrıntılı olarak yer vermesi öngörülmekteydi. Böylelikle kâr dağıtım politikalarının kamuya açıklanması öngörülmüştü. 9/412 sayılı karar yürürlükten kaldırılmıştır ancak Kurulun II-19.1 sayılı Kâr Payı Tebliğinde⁴⁶⁴ spor anonim şirketleri de kapsayacak şekilde daha ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir.

4.4. İlişkili Taraf İşlemleri

SKSFK m. 20/8'de spor anonim şirketlerine borçlanamayacak kişiler sayılmıştır. Buna göre borçlanma yasağı kapsamındaki ilişkili taraflar; yönetim kurulu üyeleri ve bunların yakınları ile spor anonim şirketi üzerinde doğrudan veya dolaylı hâkimiyeti bulunan kişilerdir.

Sermaye Piyasası Kurulu'nun halka açık spor anonim şirketlerine yönelik aldığı 9/181 sayılı kararda bu hususta özel düzenleme bulunmaktadır. Bu karara göre spor anonim şirketi ile ilişkili taraflar aşağıda yer aldığı şekildedir:

- a) Şirket sermayesinin %51'inden fazlasına ve/veya yönetim ve denetim imtiyazını haiz pay senetlerine sahip olmaları nedeniyle şirket yönetiminde kontrolü elinde bulunduran gerçek ve tüzel kişiler,

⁴⁶³Galatasaray Sportif A.Ş.'nin yaptığı açıklama aşağıda yer aldığı şekildedir: "UEFA, 18 Ocak 2016 akşamı resmi sitesinden duyurduğu açıklamada, Galatasaray Sportif A.Ş.'nin mali durumunun UEFA Kulüp Finansal Kontrol Kurulu(UEFA CFCB) Araştırma Komisyonu (Investigatory Chamber) tarafından incelenmesi sonucunda, Şirketimizin belirlenen başa baş kriterlerine uymadığı, bu nedenle ceza verilmesi istemiyle bir üst makam niteliğindeki CFCB Adjudicatory Chamber (Yargı Komisyonu)'na sevk edildiği belirtilmiştir. UEFA CFCB Araştırma Komisyonu, Şirketimizin 1 Haziran 2012 -31 Mayıs 2013 Mayıs döneminde 38 milyon Euro, 1 Haziran 2013 - 31 Mayıs 2014 döneminde 70,4 milyon Euro ve 1 Haziran 2014 - 31 Mayıs 2015 döneminde 55,8 milyon Euro olmak üzere üç sezonluk dönemde toplam 164,2 milyon Euro zarar ederek, belirlenen zarar miktarını 134,2 milyon Euro aştığına vurgu yaparak, Galatasaray'ın 1+1 yıl UEFA müsabakalarından men edilmesi istemiyle bir üst kurula havale edildiği ifade etmiştir. İlgili karar tavsiye niteliğinde bir karar olup, nihai hükmün Şubat ayı sonunda toplanacak UEFA Kulüp Finansal Kontrol Kurulu Yargı Komisyonu tarafından, Galatasaray'ın yapacağı sunum ve sözlü savunmanın ardından verileceği bildirilmiştir. Kamuoyuna saygı ile duyurulur.". Bkz. <https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/499971> (Erişim tarihi: 13.02.2021).

⁴⁶⁴RG.: T. 23.01.2014, S. 28891.

- b) Şirket yönetim ve denetim kurulu üyeleri,
- c) Kulüp,
- d) Kulüp yönetim ve denetim kurulu üyeleri,
- e) Kulüp ile doğrudan veya dolaylı ilişkisi bulunan üçüncü şahıslar.⁴⁶⁵

Kararda kulübün tanımı yapılmamıştır. Faaliyet ile ilgili kriterler bölümünde, “*futbol takımının kulüp tarafından anonim şirkete kiralanması veya devredilmesi*” ifadesinden çıkan sonuç, kulüp ile futbol şubesini anonim şirkete devreden spor kulübünün kastedildiğidir. Dolayısıyla futbol şubesini spor anonim şirketine devreden spor kulübü, spor anonim şirketi yönetiminde kontrolü elinde bulundurmasa da ilişkili taraf sayılır.

9/181 sayılı karar gereği spor anonim şirketlerinin, ilişkili tarafların borcunu teminen; temlik, kefalet, ipotek ve ayni hak tesis edememesini sağlamak üzere, ilk genel kurulda ana sözleşmeye hüküm eklemesi zorunludur. Buna göre örneğin Beşiktaş Futbol A.Ş., Beşiktaş Jimnastik Kulübü lehine teminat, rehin, ipotek ve kefalet veremez.

SKSFK’ya göre ilişkili tarafları daha geniş tutan bu karar, hukuki işlem açısından sadece ilişkili tarafların borcunun teminat altına alınmasını yasakladığından SKSFK’ya göre daha dar bir çerçeve sunmaktadır.⁴⁶⁶ Bu karar dışında ilişkili taraflara örtülü kazanç aktarımını yasaklayan SerPK m. 21 hükmünün de halka açık spor anonim şirketleri bakımından uygulama bulduğunu belirtmek gerekir.⁴⁶⁷ Bunun yanında ilişkili taraflarla yapılacak varlık ve hizmet alış-satışı ve benzeri işlemler ile yükümlülük transferi işlemlerini bazı koşullara bağlayan SerPK m. 17/3 ve Kurumsal Yönetim Tebliği m. 9 ve m. 10 hükümleri de halka açık spor anonim şirketleri için uygulama bulmaktadır.⁴⁶⁸ Bir başka hüküm Kurumsal Yönetim Tebliğinin 4.6.4. sayılı ilkesidir. Bu ilkeye göre, “*Şirket, herhangi bir yönetim kurulu üyesine veya idari sorumluluğu bulunan yöneticilerine borç veremez, kredi kullandıramaz, verilmiş olan borçların veya kredilerin*

⁴⁶⁵Kurul’un tanımında yer alan “kulüp ile doğrudan veya dolaylı ilişkisi bulunan üçüncü şahıslar” ifadesi öğretide eleştirilmektedir. Bu ifadenin doğru, tam, dolaysız, anlaşılabilir ve yeterli olmadığı savunulmaktadır. Bkz. Kocaoğlu, 2011, **a.g.k.**, 99.

⁴⁶⁶Kanımızca oldukça eski tarihli olan ve sadece futbol kulüplerine yönelik düzenlemeler içeren bu kararın SKSFK’nın da yürürlüğü ile birlikte güncellenmesi gerekmektedir.

⁴⁶⁷SerPK m. 21’e göre ilişkili taraflar, halka açık anonim şirket ile bunun iştirak ve bağlı ortaklıklarının yönetim, denetim veya sermaye bakımından doğrudan veya dolaylı olarak ilişkide bulundukları gerçek veya tüzel kişilerdir. Örtülü kazanç aktarımı ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. R. Cankat (2021). *Anonim ortaklıklar hukukunda ilişkili taraf işlemleri*. Yayımlanmış Doktora Tezi. Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 387 vd.

⁴⁶⁸Konuya ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Cankat, 2021, **a.g.k.**, 263 vd.

süresini uzatamaz, şartlarını iyileştiremez, üçüncü bir kişi aracılığıyla şahsi kredi adı altında kredi kullandıramaz veya lehine kefalet gibi teminatlar veremez.”. Ancak Kurumsal Yönetim Tebliği m. 5/1 gereği bu ilke, şirketlerin uygulamakla yükümlü olduğu ilkelerden biri değildir. Bir başka ifade ile bu ilke, “uygula veya açıkla” esasına tâbidir.⁴⁶⁹ Şirketler bu ilkeye uymadığı takdirde, bunu yıllık faaliyet raporunda gerekçeli bir şekilde açıklamak zorundadır (Kurumsal Yönetim Tebliği m. 8/1). Dolayısıyla halka açık spor anonim şirketi yönetim kurulu üyelerinin şirkete borçlanması kural olarak yasaklanmamıştır.

SKSFK m. 1/3 gereği, halka açık spor anonim şirketleri bakımından borçlanma yasağı ile ilgili sermaye piyasası mevzuatı öncelikle uygulanır. Dolayısıyla sermaye piyasası mevzuatındaki tüm bu düzenlemeler göz önüne alındığında, SKSFK’nın borçlanmaya ilişkin öngördüğü yasakların halka açık spor anonim şirketleri için uygulama bulamayacağını göstermektedir. Öte yandan şirketler topluluğunun söz konusu olduğu durumlarda da, TTK m. 202 gereği, denkleştirme imkânı sürdükçe SKSFK hükümlerinin uygulama bulamayacağı sonucuna ulaşılabilir.⁴⁷⁰ Bu sonucun spor anonim şirketleri arasında uygulama farkına yol açacağı şüphesizdir. Ancak bu uygulama farkı, spor anonim şirketleri için öngörülen hukuki rejimden kaynaklı olmayıp halka açılma veya şirketler topluluğu içerisinde yer almanın sonucu olduğundan normal karşılanabilir.

4.5. Vergi Muafiyeti

Kurumlar Vergisi Kanunu m. 4/1-j gereği, Gençlik ve Spor Bakanlığı⁴⁷¹ ile özerk spor federasyonlarına tescil edilmiş spor kulüplerinin idman ve spor faaliyetlerinde bulunan iktisadî işletmeleri ile sadece idman ve spor faaliyetlerinde bulunan anonim şirketler kurumlar vergisinden muaftır. Kurumlar Vergisi Kanununa dayanılarak çıkarılan 1 Seri No’lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin 4.12. bölümünde, idman ve spor faaliyetlerinde bulunan anonim şirketlerin, sadece idman ve spor faaliyetinde bulunmaları kaydıyla kurumlar vergisinden muaf olacakları bir kez daha vurgulanmıştır. Öte yandan

⁴⁶⁹Ege ve Ege, 2017, **a.g.k.**, 67; Demir, 2013, **a.g.k.**, 42.

⁴⁷⁰TTK m. 358 ile TTK m. 202’nin birlikte uygulanmasının söz konusu olduğu hallerde, denkleştirme imkânı sürdükçe hukuka aykırılık yaptırımının uygulanmayacağına yönelik görüşü için bkz. İ. Kırca ve M. Gürel (2014). Bağlı ve bağımsız anonim şirketlerde pay sahibinin şirkete borçlanması ve şirketler topluluğuna ilişkin hükümlerin özgül ağırlığı. *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 30 (2), s. 14. SerPK m. 21 ile TTK m. 202’nin birlikte uygulanmasının söz konusu olduğu hallerde, denkleştirme imkânı sürdükçe hukuka aykırılık yaptırımının uygulanmayacağına yönelik görüşü için bkz. Cankat, 2021, **a.g.k.**, 431.

⁴⁷¹Kanunda, “Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü” olarak ifade edilen kurum lağvedildiğinden, bunu Gençlik ve Spor Bakanlığı olarak anlamak gerekmektedir.

Tebliğ gereği, transfer ve bonservis gelirleri, saha reklam gelirleri, ma bileti satışları, sporcuların formalarına aldıkları reklamlar, ma yayın hakkının satılması faaliyetleri de idman ve spor faaliyeti kapsamında değerlendirilir. Örneğin; Türkiye Futbol Federasyonuna tescil edilmiş bir spor kulübünün, idman ve spor faaliyetlerine bağlı olarak ma bileti satışları, sporcuların formalarına aldıkları reklamlar, ma yayın hakkının satılması gibi faaliyetleri muafiyet kapsamında değerlendirilir. Ancak, kulübün söz konusu idman ve spor faaliyetlerinin yanı sıra forma, ayakkabı ve diğer malzeme satışı, otopark, benzin istasyonu, restoran, otel, büfe ve plaj işletmeciliği yapması durumunda, idman ve spor faaliyetleri dışındaki faaliyetler ayrı bir iktisadi işletme olarak kurumlar vergisine tâbi tutulur.

Sermaye Piyasası Kurulu'nun 9/181 sayılı kararında da bu düzenlemelere paralel olarak spor anonim şirketinin, sadece idman ve spor faaliyetlerinde bulunması ve sadece bu faaliyetlerle bağlantılı olarak elde edilecek;

- a) stadyum ma hasılatı,
- b) stadyum kira gelirleri,
- c) isim hakkı gelirleri,
- d) radyo ve televizyon yayın gelirleri,
- e) forma ve stat reklam gelirleri,
- f) sponsorluk gelirleri,
- g) sadece idman ve spor faaliyeti yapanlara ve izleyicilere hizmet vermek üzere spor tesislerinde bulunan büfelerin gelirleri,

kurumlar vergisinden muaf tutulmuştur.

Sayılan bu faaliyetlerin dışında herhangi bir (markalı ürün satışı dâhil) faaliyetin bulunması halinde, şirket kurumlar vergisi mükellefi olur ve bu husus, izahname ve sirkülerde açıklanarak Maliye Bakanlığı'na bildirilir.

Söz konusu muafiyetten yararlanmak için futbol takımının kulüp tarafından anonim şirkete kiralanması veya devredilmesi (sürelili veya süresiz, bedelli veya bedelsiz) gerekmektedir. Yukarıda belirtilen haklar devir veya satın alma yolu ile anonim şirkete geçebilir veya uzun vadeli sözleşmelerle şirkete kiralanabilir. Belirtilen hakların kiralama yolu ile geçmesi durumunda, yapılan sözleşmelere ilişkin bilgilere halka açılma sırasında

yayımlanacak izahnamelerde yer verilir. Söz konusu hususlar Türkiye Futbol Federasyonu'na bildirilerek, federasyondan alınan onay yazısı Kurula sunulur.

Bu hükümler birlikte değerlendirildiğinde önemli sonuçlara ulaşmak mümkündür. Öncelikle spor anonim şirketlerinin sadece sporla ilgili faaliyetleri muafiyet kapsamında yer almaktadır. Diğer ticari amaçlı faaliyetleri kurumlar vergisine tâbidir. Örneğin forma, atkı, ayakkabı gibi sportif ürünlerin satılması, restoran işletmeciliği yapılması, otopark işletilmesi gibi faaliyetler kurumlar vergisine tâbidir. Bu faaliyetlerde bulunan spor anonim şirketleri, izahname ve sirkülerde bu durumu açıklamak ve Maliye Bakanlığı'na bildirmek zorundadır.

Hemen belirtelim ki ülkemizde spor anonim şirketleri doğrudan sportif ürünlerin satılması konulu ticari işletme işletmemekte, genellikle bağlı bir şirket kurarak sportif ürünlerini pazarlamaktadır. Böylelikle şirketler vergi mevzuatı karşısında kendilerini korumakta ve vergi muafiyetinden yararlanmış olmaktadır. Örneğin Fenerbahçe lisanslı ürünlerinin üretim, dağıtım, satış ve pazarlanması konularında faaliyet gösteren Fenerbahçe Spor Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Fenerium), ana şirket konumundaki Fenerbahçe Futbol A.Ş.'nin bağlı ortaklığıdır. Beşiktaş markalı ürünlerin üretimi ve pazarlanması konularında faaliyet gösteren Beşiktaş Sportif Ürünler Sanayi ve Ticaret A.Ş., Beşiktaş Futbol A.Ş.'nin bağlı ortaklığıdır. Gayrimenkul yatırım ve geliştirme faaliyetlerini yürüten Galatasaray Gayrimenkul Yatırım ve Geliştirme A.Ş., Galatasaray Sportif A.Ş.'nin bağlı ortaklığıdır. Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür. Ancak özetle şunu belirtmek gerekir ki halka açık spor anonim şirketleri, vergi muafiyeti kapsamında sporla doğrudan ilgili olmayan faaliyetlerini bağlı bir ortaklık ya da doğrudan veya dolaylı iştiraki oldukları bir şirket aracılığıyla yürütmektedir.

5. TÜRKİYE'DE SPOR ANONİM ŞİRKETİ ÖRNEKLERİ

Türk sporunda şirketleşmenin ilk örneği 1989 yılında kurulan Malatyaspor A.Ş.'dir.⁴⁷² Malatyaspor Kulübü Derneği futbol şubesini, Malatyaspor A.Ş.'ye devretmiş ve böylece şirketleşme başlamıştır. Ancak futbol takımının Süper Lig'den düşmesi üzerine şirket tasfiye edilmiştir.⁴⁷³ Malatyaspor A.Ş.'den sonra İstanbulspor, Adana Spor, Van Spor, Çanakkale Dardanel Spor, Karşıyaka Spor, Antalya Spor, Siirt Jet-Pa Spor

⁴⁷²K. Makascı (1990). *Türkiye'de profesyonel futbol şubesi bulunan spor kulüplerinde şirketleşme*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, s. 108-109.

⁴⁷³Ş. Dorukkaya (1999). Futbol kulüpleri ve vergi. *Vergi Dünyası*, Y. 1999, S. 211, s. 21.

kulüpleri futbol şubelerini anonim şirketlere devreden kulüpler olmuştur.⁴⁷⁴ Dört büyük kulüp olarak tabir edilen Beşiktaş, Fenerbahçe, Galatasaray ve Trabzonspor ise bunları takiben futbol şubelerini anonim şirketlere devretmiştir.⁴⁷⁵

5.1. Halka Kapalı Şirketleşme Örnekleri

Türkiye’de halka kapalı birçok spor anonim şirketi bulunmaktadır. Bu bölümde öncelikle spor kulübünden bağımsız bir şekilde şirketleşen Kasımpaşa örneği üzerinde durulacak, daha sonra diğer kulüplerde şirketleşme incelenecektir. SKSFK’nın henüz uygulaması olmadığından, inceleme konusu yapılan tüm şirketlerin SKSFK’nın yürürlüğünden önceki döneme dayandığını belirtmek gerekir.

5.1.1. Kasımpaşa örneği

Kasımpaşa Sportif Faaliyetler Anonim Şirketi 2011 yılında tescil ve ilan edilerek kurulmuştur.⁴⁷⁶ Şirket beş gerçek kişi tarafından 1.000.000 TL nakdi sermaye ile kurulmuştur. Şirketin 13.02.2012 tarihinde yapılan olağan genel kurul toplantısında yönetim kuruluna yetki verilerek, Kasımpaşa Spor Kulübü Derneği futbol şubesinin TFF nezdindeki faaliyetlerine ilişkin tüm aktif ve pasiflerin satın alma yoluyla devralınması, Derneğin mülkiyetinde bulunan ve futbol faaliyetine özgülenmiş tüm hak ve gayrimenkulleri tüm aktif ve pasifiyle satın alınması ve bu konularda şirketi ilgili mercilerde temsil etmesi kararlaştırılmıştır.⁴⁷⁷ Bunun sonucunda gerekli işlemler yapılarak, Derneğin futbol şubesine ilişkin hakları Şirkete geçmiştir.

⁴⁷⁴Kocaoğlu, 2011, **a.g.k.**, 78.

⁴⁷⁵Küçükgüngör ve Akgül, 2013, **a.g.k.**, 568.

⁴⁷⁶https://www.ticareticil.gov.tr/tmp_gazete/ba712612-be6a-11e9-899e-54171cd56113.pdf (Erişim tarihi: 19.10.2021).

⁴⁷⁷13.02.2012 tarihinde alınan kararın tam metni şu şekildedir: “Kasımpaşa Spor Kulübü Derneği Futbol Şubesi’nin (amatör ve profesyonel olarak bir bütün halinde) Türkiye Futbol Federasyonu nezdindeki faaliyetlerine ilişkin tüm aktif ve pasifiyle satın alınması yoluyla devralınması hususunda Türkiye Futbol Federasyonuna müracatta bulunmaya, devralmaya ilişkin olarak TFF nezdinde ifası lazım gelen biçimle işlemi son dereceye kadar takip ve intaca, TFF’nin devre ilişkin olarak istediği devir sözleşmesini, devir sonrasında Kasımpaşa Spor Kulübü Derneği’nin mülkiyetinde bulunan ve futbol faaliyetine özgülenmiş tüm hak ve gayrimenkulleri tüm aktif ve pasifiyle satın almaya, yine üst hakkı dahilinde Kasımpaşa Spor Kulübü Derneği’ne devredilen futbol faaliyetleri ile ilgili tüm gayrimenkullere ilişkin hakların Şirketimize devri için her türlü işlemi yapmaya, Kasımpaşa Spor Kulübü Derneği Futbol Şubesi’nin devralınmasına ilişkin sair merciler nezdinde yapılması lazım gelen sair biçimle işlemi son dereceye kadar takip ve intaç hususlarında Yönetim Kurulu’na yetki verilmesine oy birliği ile karar verildi.” Bkz. https://www.ticareticil.gov.tr/tmp_gazete/ba915873-be71-11e9-899e-54171cd56113.pdf (Erişim tarihi: 19.10.2021).

Kasımpaşa Sportif Faaliyetler Anonim Şirketi, Kasımpaşa Spor Kulübü Derneği'nden tamamen bağımsız bir şekilde kurularak, bu anlamda başta dört büyükler olmak üzere Türkiye'deki diğer birçok spor anonim şirketinden farklı bir örnek olmuştur.

Kasımpaşa Sportif Faaliyetler Anonim Şirketi Ana Sözleşme m. 5'te şirketin amaç ve konusu sadece futbol ile ilgili faaliyetlere özgülenmemiştir. Şirketin; basketbol, voleybol, tenis, hentbol, güreş, atıcılık, atletizm, boks, halter, yüzme, kayak, masa tenisi, sörf, su kayağı, tekvando, su topu, judo, golf, polo, binicilik, dağcılık, bisiklet, jimnastik, eskrim, kürek, kano, okçuluk, yelken, çim hokeyi ve benzeri alanlarda da sportif faaliyetlerde bulunacağı kararlaştırılmıştır.⁴⁷⁸

5.1.2. Diğer kulüplerde şirketleşme

Süper Lig'de 2021-2022 sezonu itibariyle, 4 büyükler ve yukarıda incelediğimiz Kasımpaşa A.Ş. dışında, TFF nezdinde tescil edilen spor anonim şirketleri şunlardır: Adana Demirspor A.Ş., Antalyaspor A.Ş., Gaziantep Futbol Kulübü A.Ş., Göztepe A.Ş., Çaykur Rizespor A.Ş. ve İstanbul Başakşehir Futbol Kulübü A.Ş..⁴⁷⁹ Geriye kalan dokuz spor kulübü futbol şubesini şirketleştirme yoluna gitmese de, bünyesinde çeşitli konularda faaliyet gösteren şirketleri barındırmaktadır. Örneğin Konyaspor Kulübü, Konyaspor Yatırım A.Ş. ticaret unvanıyla bir şirket kurmuştur.⁴⁸⁰

TFF 1. Lig'de 2021-2022 sezonu itibariyle, TFF nezdinde tescil edilen üç spor anonim şirketi bulunmaktadır. Bunlar; Adanaspor A.Ş., İstanbulspor A.Ş. ve Tuzlaspor A.Ş.'dir. Spor Toto 2. Lig'deki spor anonim şirketleri; Adıyaman Futbol Kulübü A.Ş., Bodrumspor A.Ş., Diyarbakirspor A.Ş., Kahramanmaraşspor A.Ş., Pendikspor A.Ş., Sakaryaspor A.Ş., Uşakspor A.Ş., Zonguldak Kömürspor A.Ş. ve Teco Karacabey Belediye Spor A.Ş.'dir. Spor Toto 3. Lig'deki spor anonim şirketleri; Bayrampaşa Spor A.Ş., Batman Petrol Spor A.Ş., Beyoğlu Yeni Çarşı Futbol Kulübü A.Ş., Büyükçekmece Tepecik Spor A.Ş., Darıca Gençlerbirliği A.Ş., Gümüşhane Sportif Faaliyetler A.Ş. ve İskenderunspor A.Ş.'dir. BAL Ligi olarak ifade edilen bölgesel amatör liglerdeki spor anonim şirketleri; Aliğa Futbol A.Ş., Beykozspor 1908 A.Ş., Beykoz İdman Yurdu

⁴⁷⁸https://www.ticaretsicil.gov.tr/tmp_gazete/ba712612-be6a-11e9-899e-54171cd56113.pdf (Erişim tarihi: 19.10.2021).

⁴⁷⁹<http://www.tff.org/default.aspx?pageID=119> (Erişim tarihi: 08.12.2021).

⁴⁸⁰https://www.ticaretsicil.gov.tr/tmp_gazete/22f689f4-ddf4-11e9-9262-48df373f5970.pdf (Erişim tarihi: 08.12.2021).

Futbol Yat. San. Tic. A.Ş., Çubukspor Futbol A.Ş., Tokatspor A.Ş. ve Üsküdar Futbol Yatırımları A.Ş.'dir.⁴⁸¹

5.2. Halka Açık Şirketleşme Örnekleri

Türkiye’de halka açık dört tane spor anonim şirketi bulunmaktadır. Bunlar; Beşiktaş Futbol A.Ş., Galatasaray Sportif A.Ş., Fenerbahçe Futbol A.Ş. ve Trabzonspor Futbol A.Ş.’dir. Bunlardan Beşiktaş Futbol A.Ş., gelir ve giderlerin tamamını kendi bünyesinde toplayacak şekilde, futbol şubesini bir bütün olarak devralmıştır. Diğer üç şirketin bağlı olduğu kulüpler, başlangıçta gelirlerinin önemli bir kısmını şirket bünyesinde toplamış, devredilen gelirlere bağlı olmayan giderleri ise dernek olarak karşılama yolunu seçmiştir. Bu üç kulüp, özellikle futbol takımı sözleşme ve lisanslarını şirkete devretmemiş, futbol takımını şirkete kiralama yolunu seçmiştir. Bir futbol kulübü veya futbol şubesinin en önemli gider kalemini futbolcu ve teknik ekip ücretleri oluşturmaktadır. Futbolcu ve teknik ekip sözleşmeleri şirkete devredilmediği takdirde, gelir ağırlıklı bir şirket modeli benimsenmiş olmaktadır. Böylelikle şirketin kâr etmesi garanti altına alınmaktadır. Bu da halka arzdan elde edilen gelirden daha fazlasının zamanla kâr payı olarak dağıtılması sonucunu doğurmaktadır.⁴⁸² Nitekim bu üç kulüp de bu sorunu yaşamış ve ilerleyen yıllarda bu modelden vazgeçerek, futbol takımı sözleşme ve lisanslarını şirketlere devretmiştir.⁴⁸³ Biz çalışmamızda bu dört kulüpten, Beşiktaş ve Galatasaray örneklerini inceleyeceğiz.

5.2.1. Beşiktaş örneği

Beşiktaş Jimnastik Kulübü’ne ait futbol şubesinin şirketleşme süreci 1995 yılında başlamıştır. Bu yılda, B.J.K. Beşiktaş Jimnastik Kulübü Spor Malzemeleri Spor Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş. ticaret unvanıyla, 11 gerçek kişi tarafından, 5.5 milyar TL nakdi sermaye ile bir şirket kurulmuştur. Şirket spor yatırımları yapmak, spor tesisleri kurmak, spor malzemeleri üretimi yapmak, almak, satmak gibi çeşitli konularda faaliyet

⁴⁸¹<http://www.tff.org/default.aspx?pageID=119> (Erişim tarihi: 08.12.2021).

⁴⁸²Bu model nedeniyle kulüplerin uğradığı zarar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. T. Akşar (2011). *Yanlış halka arzın faturası 400 milyon dolar*. <https://www.dunya.com/kose-yazisi/yanlis-halka-arzin-faturasasi-400-milyon-dolar/9768> (Erişim tarihi: 15.07.2021).

⁴⁸³2002 yılında halka açılan Galatasaray Sportif A.Ş., futbol takımı sözleşme ve lisanslarını 2010 yılında devralmıştır. Bkz. <http://cdn1.galatasaray.org/files/sportif/82201.pdf> (Erişim tarihi: 13.04.2021). 2004 yılında halka açılan Fenerbahçe Futbol A.Ş., futbol takımı sözleşme ve lisanslarını 2011 yılında devralmıştır. Bkz. https://www.ticaretisicil.gov.tr/tmp_gazete/abeb75e6-be72-11e9-899e-54171cd56113.pdf (Erişim tarihi: 13.04.2021). 2005 yılında halka açılan Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş., futbol takımı sözleşme ve lisanslarını 2011 yılında devralmıştır. Bkz. https://www.trabzonspor.org.tr/Download/files/izahname_14_02_2019.pdf (Erişim tarihi: 13.04.2021).

göstermek amacıyla kurulmuştur. Şirkete, Beşiktaş Jimnastik Kulübü tarafından tekstil, gıda gibi alanlarda üretilen bazı ürünlerde kulübün adını ve amblemini kullanma izni verilmiştir.⁴⁸⁴ Daha sonra şirket paylarının %99,9'luk kısmı Beşiktaş Jimnastik Kulübü'ne devredilmiştir. 2000 yılında şirketin ticaret unvanı, Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş. olarak değiştirilmiştir.⁴⁸⁵

Beşiktaş Futbol A.Ş., kurumlar vergisi muafiyetinin kaybedilmemesi amacıyla, Beşiktaş marka, logo ve amblemlili ürünlerin üretim ve pazarlanması faaliyetini, 16.01.2001 tarihinde kuruluşuna %99,9 oranında iştirak ettiği Beşiktaş Sportif Ürünler Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye devretmiştir.⁴⁸⁶

24.01.2002 tarihinde Beşiktaş Futbol A.Ş. ile Beşiktaş Jimnastik Kulübü arasında lisans sözleşmesi imzalanmıştır. Bu sözleşme ile Beşiktaş Jimnastik Kulübü bünyesinde yer alan futbol şubesi, tüm aktif ve pasifleri ile birlikte ve 30 yıl süreyle Beşiktaş Futbol A.Ş.'ye devredilmiştir. Sözleşmeye göre Beşiktaş Futbol A.Ş., 30 yıl süreyle Profesyonel Futbol takımı ile ilgili görsel hakların, internet haklarının, medya yayın haklarının, forma ve stat reklamları dâhil ve fakat bunlarla sınırlı kalmamak üzere reklam haklarının ve diğer fikri mülkiyet haklarının yani yasa ve sözleşmelerden doğmuş ve doğacak olan profesyonel futbol şubesi ile ilgili hakların ve tüm Beşiktaş markalarına ilişkin hakların meşru ve yasal sahibidir.⁴⁸⁷

Sözleşme gereği Beşiktaş Futbol A.Ş.'nin yıllık net cirosunun %5'i lisans hakkı bedeli olarak Beşiktaş Jimnastik Kulübü'ne ödenecektir. Ancak ilk on yıl için bu bedel 1 milyon dolardan az ve 2 milyon dolardan fazla olmayacaktır. Daha sonraki yıllarda ise üst limite bakılmaksızın yıllık net cironun %5'i lisans ücreti olarak ödenecektir. 28.11.2003 tarihinde Beşiktaş Jimnastik Kulübü ve Beşiktaş Futbol A.Ş. arasında imzalanan sözleşme ile 2030 yılı sonuna kadar olan lisans bedeli, yıllık ortalama 1,5 milyon dolar üzerinden ve %7'lik iskonto oranı ile sözleşme tarihine indirgenerek 17.980.063 dolar peşin olarak ödenmiştir.⁴⁸⁸

⁴⁸⁴https://bjk.com.tr/media/uploads/kurulus_gazetesi.pdf (Erişim tarihi: 13.06.2021).

⁴⁸⁵ M. İkiz (2007). *Spor hukuku dersleri*. Türk spor kulüplerinin şirketleşme modellerinin analizi ve Galatasaray modeli. İstanbul: Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi, Yayın No: 2, s. 704.

⁴⁸⁶http://www.bjk.com.tr/media/uploads/izahname_1.pdf (Erişim tarihi: 15.07.2021).

⁴⁸⁷http://www.bjk.com.tr/media/uploads/izahname_1.pdf (Erişim tarihi: 15.07.2021).

⁴⁸⁸http://www.bjk.com.tr/media/uploads/izahname_1.pdf (Erişim tarihi: 15.07.2021).

Beşiktaş Futbol A.Ş.'nin halka arzı 14-15.02.2002 tarihlerinde gerçekleşmiştir. Sermaye artırımını yoluyla halka arzı gerçekleştirilen Şirket, ödenmiş sermayesinin %15'ini halka arz etmiştir.⁴⁸⁹

Halka arzla birlikte Beşiktaş Jimnastik Kulübü, futbol şubesi bünyesinde bulunan 29 futbolcunun bonservis bedellerini 10 milyon dolar karşılığında Beşiktaş Futbol A.Ş.'ye devretmeyi taahhüt etmiş ve Beşiktaş Futbol A.Ş. halka arzla birlikte 29 oyuncunun sözleşme ve lisanslarını devralmıştır.⁴⁹⁰

Beşiktaş Futbol A.Ş. halka açılan diğer kulüplerden farklı olarak, İngiliz Modeli olarak popüler olan, gelir ve giderlerin tamamını içeren tüm hakların kulüp tarafından şirkete devredildiği modeli seçmiştir. Yukarıda da ifade ettiğimiz üzere, futbol şubesi tüm aktif ve pasifiyle birlikte şirkete devredilmiştir.⁴⁹¹

5.2.2. Galatasaray örneği

Galatasaray Sportif A.Ş. sporun bütün dallarıyla ilgili ticari ve sınai faaliyetlerde ve yatırımlarda bulunmak üzere 26.11.1997 tarihinde, Galatasaray Spor Kulübü'nün iştiraki olarak kurulmuş⁴⁹² ve faaliyetlerine 01.01.1998 tarihi itibarıyla başlamıştır.⁴⁹³

Galatasaray Spor Kulübü ile Galatasaray Sportif A.Ş. arasında 01.11.2000 tarihinde imzalanan lisans sözleşmesi ile futbol takımına ilişkin tüm medya, reklam, imaj ve pazarlama hakları otuz yıl süreyle Galatasaray Sportif A.Ş.'ye devredilmiştir. Bunun yanında taraflar arasında yapılan alt lisans sözleşmesine göre, Galatasaray'a ait markaların inhisari lisansı da Galatasaray Sportif A.Ş.'ye verilmiştir.⁴⁹⁴ Böylelikle medya ve reklam gelirleri, isim hakkı gelirleri ve futbol takımı performans gelirleri Galatasaray

⁴⁸⁹M. E. Akyüz (2005). Futbol kulüplerinin şirketleşmesi ve halka açılması: Avrupa futbol piyasasındaki gelişmeler çerçevesinde Beşiktaş, Fenerbahçe, Galatasaray ve Trabzonspor örneğinden değerlendirilmesi (*Sermaye Piyasası Kurulu Yeterlilik Etüdü*), s. 27.

⁴⁹⁰https://www.ticareticil.gov.tr/tmp_gazete/bf304e52-bd79-11e9-87ce-54171cd56113.pdf (Erişim tarihi: 15.07.2021).

⁴⁹¹Akyüz, 2005, **a.g.k.**, 28; Küçüküngör ve Akgül, 2013, **a.g.k.**, 588.

⁴⁹²Şirket, Galatasaray Spor Kulübü ile birlikte sekiz ortaklı olarak kurulmuştur. Ancak Galatasaray Spor Kulübü dışında kalan yedi gerçek kişinin ortaklığı semboliktir. Nitekim 20.000 adet paydan 19993'ü Galatasaray Spor Kulübü'ne aittir. Diğer ortakların sadece birer payı bulunmaktadır. Bkz. https://www.ticareticil.gov.tr/tmp_gazete/518076c8-bd29-11e9-87ce-54171cd56113.pdf (Erişim tarihi: 15.07.2021).

⁴⁹³Galatasaray Sportif A.Ş. Onaylı İzahname 1, s. 57. <http://cdn1.galatasaray.org/files/sportif/82201.pdf> (Erişim tarihi: 15.07.2021).

⁴⁹⁴Taraflar arasındaki lisans sözleşmesine göre, Şirket, 01.06.2005 tarihinden itibaren ve yıllık 200.000 dolardan az olmamak şartıyla, elde edeceği yıllık gelirlerinin brüt yüzde 1'i oranındaki tutarı, lisans ücreti olarak Galatasaray Spor Kulübü'ne ödeyecektir. <http://cdn1.galatasaray.org/files/sportif/82201.pdf> (Erişim tarihi: 15.07.2021).

Sportif A.Ş.'nin bünyesine geçmiştir. Aynı sözleşmede Galatasaray futbol takımı da otuz yıllığına şirkete kiralanmıştır. Buna göre futbolcu ve teknik ekip giderleri Galatasaray Spor Kulübü tarafından karşılanırken, Galatasaray Sportif A.Ş. kira bedeli ödemekteydi.⁴⁹⁵ Galatasaray Spor Kulübü, stadyum gelirlerini Galatasaray Sportif A.Ş.'ye devretmemiştir.⁴⁹⁶

2000 yılında, finansal durumunu iyileştirilmeyi amaçlayan Galatasaray Sportif A.Ş., paylarının bir bölümünü AIG'ye satmaya karar vermiştir. AIG, bünyesinde faaliyet gösteren AIG Blue Voyage Fund L.P ve AIG Global Sports and Entertainment Fund L.P üzerinden, toplam 20 milyon dolar karşılığında Galatasaray Sportif A.Ş.'nin %21.05 paylarını satın almıştır. Ancak 2002 yılından itibaren, kendi istediği yönetim kurulu üyeleri ve denetçiler seçilmediği için AIG ile kulüp ve şirket arasında sorunlar yaşanmaya başlanmıştır. Bu sorunlar AIG tarafından yerel mahkemelere ve uluslararası tahkime taşınmıştır. Bu sorunlar 14.02.2004 tarihinde taraflar arasında yapılan sulh anlaşması ile çözüme kavuşturulmuştur. Sulh anlaşması gereğince, AIG'nin elinde bulunan %21.05'lik pay senetleri, Galatasaray Spor Kulübü tarafından 23,5 milyon dolar bedelle satın alınmıştır. Anlaşma gereği Galatasaray Spor Kulübü, 9 milyon dolar da tazminat ödemıştır. AIG, Galatasaray Sportif A.Ş.'ye ortak olduğu dört yıl boyunca yaklaşık 11 milyon dolar kâr payı geliri elde etmiştir.⁴⁹⁷

14-15.02.2002 tarihlerinde, Galatasaray Sportif A.Ş. sermayesinin %16'sı halka arz edilmiştir. Şirketin halka arz edilen her bir payı için 87 TL fiyat belirlenmiştir. Halka arz sonucunda elde edilen gelir 28.327.200 TL'dir. 20.02.2002 tarihinde İMKB Ulusal Pazar'da işlem görmeye başlayan şirketin halka arzdaki piyasa değeri ise 177.045.000 TL olarak gerçekleşmiştir.⁴⁹⁸

Galatasaray Sportif A.Ş., Galatasaray Spor Kulübü futbol şubesinin en önemli gelir kalemlerini bünyesinde toplarken, giderlerin önemli bir kısmı dernek bünyesinde kalmıştır. Özellikle Profesyonel Futbol A Takımı futbolcu sözleşme ve lisansları Galatasaray Sportif A.Ş.'ye devredilmemiş, futbolcuların ücretleri dernek tarafından

⁴⁹⁵Buna göre 2001 ile 2005 yılları arasında bu ödeme yapılmış, 2005 yılında kira bedelinin geriye kalan kısmının iskonto edilmek suretiyle tespit edilen tutarı, Galatasaray Sportif A.Ş.'nin Galatasaray Spor Kulübü'nden olan alacağına mahsup edilmiştir. Akyüz, 2005, **a.g.k.**, 25.

⁴⁹⁶<http://cdn1.galatasaray.org/files/sportif/82201.pdf> (Erişim tarihi: 15.07.2021); Akyüz, 2005, **a.g.k.**, 24.

⁴⁹⁷Akyüz, 2005, **a.g.k.**, 23.

⁴⁹⁸Akyüz, 2005, **a.g.k.**, 22.

karşılanarak, futbol takımı belirli bir ücret karşılığında Galatasaray Sportif A.Ş.'ye kiralanmıştır. Böylelikle giderlerin artmasıyla başarısız mali performans riski bertaraf edilmektedir.⁴⁹⁹ Yatırımcı açısından avantajlı olan bu model, zamanla halka arzdan elde edilen gelirlerden daha fazlasının kâr payı olarak dağıtılmasıyla, kulübe zarar verilmesi sonucunu doğurabilir.⁵⁰⁰ Nitekim halka arzdan elde ettiği gelirden daha fazlasını kâr payı olarak dağıtmaya başlayan Galatasaray bu modelden vazgeçmiştir.⁵⁰¹ Bu doğrultuda AIG'den devralınan pay senetleri, 2004 yılında Galatasaray Spor Kulübü'nün %98,6 iştiraki olan Galatasaray Spor ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş.'ye devredilmiştir.⁵⁰² Böylelikle Galatasaray Sportif A.Ş. payları; %16'lık kısmı halka açık, %83,98'lik kısmı Galatasaray Spor ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş.'ye ait, %0,02'lik kısmı da kurucu yedi gerçek kişiye ait olacak şekilde bir dağılıma kavuşmuştur.⁵⁰³ Galatasaray Sportif A.Ş. ile Galatasaray Spor ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş., devralan Galatasaray Sportif A.Ş. olmak üzere, 07.09.2010 tarihinde birleşmiştir. Birleşme çalışmaları kapsamında 17.05.2010 tarihinde, Galatasaray futbol şubesinin tüm hak ve borçları Galatasaray Sportif A.Ş.'ye devredilmiştir.⁵⁰⁴ Buna göre Galatasaray Profesyonel A Takımı ve Futbol Akademisi'nin tüm hakları ve bu arada futbolcu sözleşme ve lisansları, Galatasaray Sportif A.Ş.'ye geçmiştir. Böylelikle futbolcu ve teknik ekip gelir ve giderleri Galatasaray Sportif A.Ş. bünyesinde toplanmıştır.

⁴⁹⁹İkiz, 2007, **a.g.k.**, 701.

⁵⁰⁰Akyüz, 2005, **a.g.k.**, 39.

⁵⁰¹Halka arzdan 20,8 milyon dolarlık gelir elde eden Galatasaray, 40,5 milyon doları da kâr payı olarak dağıtmak zorunda kalmıştır. Bkz. T. Akşar (2011). *Yanlış halka arzın faturası 400 milyon dolar*. <https://www.dunya.com/kose-yazisi/yanlis-halka-arzin-faturasi-400-milyon-dolar/9768> (Erişim tarihi: 15.07.2021).

⁵⁰²Galatasaray Spor ve Futbol İşletmeciliği Ticaret Anonim Şirketi, 2003 yılında yedi gerçek kişi tarafından kurulmuştur. Ana Sözleşmeye göre 50.000.000 payın 49.400.000 adedi Özhan Canaydın'a aittir. https://www.ticareticil.gov.tr/tmp_gazete/cd68abe7-bd8c-11e9-87ce-54171cd56113.pdf (Erişim tarihi: 15.07.2021). Daha sonra Özhan Canaydın'a ait bu paylar, Galatasaray Spor Kulübü'ne devredilmiştir. https://www.ticareticil.gov.tr/tmp_gazete/7e45af47-bd98-11e9-87ce-54171cd56113.pdf (Erişim tarihi: 15.07.2021).

⁵⁰³Akyüz, 2005, **a.g.k.**, 24.

⁵⁰⁴<http://cdn1.galatasaray.org/files/sportif/82201.pdf> (Erişim tarihi: 15.07.2021).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Spor Anonim Şirketlerinde Denetim

1. GENEL OLARAK ANONİM ŞİRKETLERDE DENETİM

Türk Dil Kurumu denetim sözcüğünü denetleme sözcüğü ile eş anlamlı olarak, bir görevin yolunda yürütülüp yürütülmediğini anlamak için yapılan araştırma, bakı, teftiş, murakabe, kontrol olarak tanımlamaktadır.⁵⁰⁵ Çalışma konumuz açısından en genel anlamıyla denetim, belirli eylem, işlem ve/veya faaliyetlerin kurallara uygun yapılıp yapılmadığını incelemek ve değerlendirmek olarak tanımlanabilir.⁵⁰⁶

Anonim şirketlerde denetim kavramı, kapsamı bakımından geniş ve dar olmak üzere iki anlamda kullanılmaktadır. Geniş anlamda denetim, anonim şirket ile doğrudan veya dolaylı ilgisi bulunan her kişi veya grup ile devlet tarafından yapılan denetlemedir.⁵⁰⁷ Anonim şirketin iradesini ve hareket alanını sınırlandıran tüm hususlar geniş anlamda denetim olarak değerlendirilebilir.⁵⁰⁸ Bu doğrultuda azınlık pay sahipleri ile bireysel pay sahiplerine tanınan bazı haklar, genel kurul ve yönetim kurulunun bazı görev ve yetkileri ile şirket alacaklılarına tanınan bazı haklar da geniş anlamda denetimin kapsamında yer almaktadır.⁵⁰⁹

Dar anlamda denetim ise, kendisine bu amaçla görev ve yetki verilmiş kişi, organ veya kuruluşlar tarafından yapılan denetlemedir.⁵¹⁰ Bu doğrultuda genel olarak yönetim kurulunun işlemleri ile şirket hesaplarının ilgili mevzuat ve ilkelere uygun olup olmadığı incelenip değerlendirme yapılmaktadır.⁵¹¹ Bizim inceleme konumuzun temelini teşkil eden dar anlamda denetim, amacı ve denetçinin statüsü bakımından iç denetim ve dış denetim olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

⁵⁰⁵<https://sozluk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 02.03.2021).

⁵⁰⁶Ö. A. Atasoy (1984). *Anonim ortaklıkların denetlenmesinde hakim olan esaslar ve Türk hukukunda denetleme organının görevleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, s. 12; Bahtiyar, 2022, **a.g.k.**, 211.

⁵⁰⁷Atasoy, 1984, **a.g.k.**, 27.

⁵⁰⁸Bahtiyar, 2022, **a.g.k.**, 211.

⁵⁰⁹Geniş bilgi için bkz. A. Altınkaynak (2009). *Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na göre anonim şirketlerde denetim*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 7 vd.

⁵¹⁰R. Poroy, Ü. Tekinalp ve E. Çamoğlu. (2010). *Ortaklıklar ve kooperatif hukuku*. (12. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 339; Atasoy, 1984, **a.g.k.**, 27.

⁵¹¹Bahtiyar, 2022, **a.g.k.**, 211.

1.1. İç Denetim

İç denetim, bir şirketin kendisinin görevlendirdiği denetçiler tarafından şirket adına yapılan, şirket faaliyetlerinin incelenip şirket yönetimine rapor edildiği ve elde edilen sonucun pay sahiplerine sunulduğu denetimdir.⁵¹² İç denetim; mali denetim, uygunluk denetimi ve faaliyet denetimi olmak üzere üç temel başlık altında toplanabilir.⁵¹³ İç denetimin temel amacı şirket ve pay sahiplerinin çıkarlarını korumaktır.

6762 sayılı eski TTK'nın 347 ilâ 359. maddelerinde düzenlenen ve zorunlu organ niteliği de bulunan denetçi veya denetçiler tarafından sağlanan iç denetim, yeni TTK ile birlikte bir zorunluluk olmaktan çıkarılmıştır. Ancak yönetim kurulu, iç denetim amacıyla içlerinde yönetim kurulu üyelerinin de bulunabileceği komiteler ve komisyonlar kurabilir (TTK m. 366/2). Öte yandan anonim şirket yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri kapsamında, "*Muhasebe, finans denetimi ve şirketin yönetiminin gerektirdiği ölçüde, finansal planlama için gerekli düzenin kurulması*" hususu da sayılmıştır (TTK m. 375/1-c). Hükmün gerekçesine göre finansal denetim düzeninin kurulmasından kasıt, şirketin iş ve işlemlerinin denetlenmesine ilişkin bir "iç-denetim" sisteminin kurulması ve bu denetimi yapacak örgütün de gösterilmesidir.⁵¹⁴ Gerekçenin devamında, anonim şirketlerde denetimin sadece bir bağımsız dış denetim kuruluşuna bırakılamayacağı, birçok müşterisi bulunan bağımsız denetim kuruluşlarının her müşterisini içerden ve yakından izleyemeyeceği, bu nedenle anonim şirket hangi büyüklükte olursa olsun, şirkette, muhasebeden tamamen bağımsız, uzmanlardan oluşan, etkin bir iç denetim örgütüne ihtiyaç olduğu vurgulanmıştır.⁵¹⁵ Tüm bunlardan hareketle yeni sistemde iç denetim bir "zorunluluk" olarak değil, fakat bir "gereklik" olarak öngörülmüştür diyebiliriz.⁵¹⁶

⁵¹²Bahtiyar, 2022, **a.g.k.**, 211; Altınkaynak, 2009, **a.g.k.**, 10.

⁵¹³H. Türedi, T. Ala ve Ş. M. Tepegöz (2018). Uluslararası denetim standartları açısından kurumsal yönetim sürecinin değerlendirilmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, S. 78, s. 7.

⁵¹⁴Belirtmek gerekir ki TTK'da kullanılan finansal denetim kavramı, iç denetimi de kapsayan daha geniş bir kavram olarak kullanılmıştır. Buna göre finansal denetim iş ve işlemlerin iç denetimi yanında, şirketin finansal kaynaklarının, bunların kullanılması şeklinin, durumunun, likiditesinin denetimini ve izlenmesini de içerir. Bkz. TTK Madde Gerekçeleri m. 375, <https://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1138.pdf> (Erişim tarihi: 19.11.2021).

⁵¹⁵TTK Madde Gerekçeleri m. 375, <https://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1138.pdf> (Erişim tarihi: 19.11.2021).

⁵¹⁶Ancak özel mevzuat gereği bazı anonim şirket türleri için iç denetim zorunlu olarak öngörülmüştür. Örneğin Bankacılık Kanunu m. 29 ve m. 32'ye göre bankalar, bütün birim, şube ve konsolidasyona tâbi ortaklıklarını kapsayan bir iç denetim sistemi kurmak zorundadır.

1.2. Dış Denetim

Dış denetim, şirketin, şirketten bağımsız kişi, kurum veya kuruluşlar tarafından denetlenmesini ifade etmektedir. Dış denetimde, iç denetimdekine nazaran daha geniş bir amaç güdülmektedir. Buna göre şirket ve pay sahiplerinin çıkarları yanında, menfaat sahipleri ile birlikte Devletin çıkarlarını koruma amacı da bulunmaktadır.⁵¹⁷ Menfaat sahipleri ise; sermaye piyasası aktörleri ile birlikte mevcut ve müstakbel yatırımcılar başta olmak üzere şirket müşterileri, çalışanları, alacaklıları ve tedarikçilerden oluşan geniş bir çevredir.⁵¹⁸ Dış denetim; devlet tarafından yapılan denetim ve bağımsız denetim olmak üzere iki başlık altında incelenebilir.

2. SPOR ANONİM ŞİRKETLERİNİN DEVLET TARAFINDAN DENETİMİ

Devlet tarafından yapılan dış denetim, sağlıklı ve sürdürülebilir bir ekonomik düzenin sağlanmasını amaç edinmektedir.⁵¹⁹ Devlet bu denetimi bazı durumlarda doğrudan bakanlıklar eliyle, bazı durumlarda ise kamu tüzel kişiliğini haiz kurumlar aracılığıyla yerine getirmektedir.

Devletin bakanlıklar eliyle anonim şirketler üzerinde yaptığı denetim, büyük oranda Ticaret Bakanlığı⁵²⁰ vasıtasıyla gerçekleşmektedir.⁵²¹ Spor anonim şirketleri de diğer anonim şirketler gibi bu denetime dâhildir. TTK m. 210'da Ticaret Bakanlığı'nın ticaret şirketleri üzerindeki düzenleme ve denetleme yetkisine yer verilmiştir. Buna göre ticaret şirketlerinin, TTK kapsamındaki işlemleri, Ticaret Bakanlığı denetim elemanları tarafından denetlenir. Bu doğrultuda ticaret şirketlerinin denetime tâbi işlemlerini belirlemek ve bu işlemlerin Bakanlıkça denetlenmesine ilişkin ilkeleri ve usulü düzenlemek üzere, Ticaret Şirketlerinin Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca

⁵¹⁷Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, 2019, **a.g.k.**, 508; Bahtiyar, 2022, **a.g.k.**, 212; Ayhan, Çağlar ve Özdamar, 2021b, **a.g.k.**, 300.

⁵¹⁸Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, 2019, **a.g.k.**, 508.

⁵¹⁹Devlet tarafından yapılan denetimin hukuki dayanağı, “Piyasaların denetimi ve dış ticaretin düzenlenmesi” başlığını taşıyan Anayasa m. 167 hükmüdür. Bu hükme göre Devlet; para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemelerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri almakla yükümlüdür. Böylelikle Devlete, ekonomik kamu düzenini sağlama görevi yüklenmiştir. Bkz. G. Yüzügüllü (2011). *Bağımsız idari otorite olarak Sermaye Piyasası Kurulu*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 81.

⁵²⁰703 sayılı KHK'nın 29. maddesi ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın adı, Ticaret Bakanlığı olarak değiştirilmiş, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi m. 441 ve devamında görev ve teşkilatı düzenlenen söz konusu Bakanlık, Ticaret Bakanlığı olarak anılmaya devam etmiştir. Ancak TTK'da henüz gerekli değişiklikler yapılmadığı için söz konusu Bakanlık, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı olarak yer almaktadır.

⁵²¹Ayhan, Çağlar ve Özdamar, 2021b, **a.g.k.**, 300.

Denetlenmesi Hakkında Yönetmelik⁵²² çıkarılmıştır. Bu Yönetmelik kapsamında düzenlenen denetim, dar anlamda denetimdir. Çünkü bu denetim, Bakanlıkça görevlendirilen denetim elemanları tarafından resen veya şirket ortaklarının ya da üçüncü kişilerin istem, ihbar ve şikâyetleri üzerine gerçekleşmektedir (Yönetmelik m. 8/2). Denetimin kapsamına, ticaret şirketlerinin kuruluşundan sona ermesine kadar gerçekleşen tüm işlemler girmektedir. Yapılan denetim sonucunda ise, söz konusu işlemlerde Kanuna ve Kanuna dayanılarak çıkarılan düzenleyici işlemlere bir uygunsuzluk varsa bunun giderilmesi için şirketlere rehberlik edilmekte, cezai sorumluluğun tespiti halinde bu durum yetkili makamlara bildirilmekte ve hukuki sorumluluğun tespiti halinde ise, bu durum şirket genel kurul gündemine alınıp görüşülmek üzere şirketin yönetim organına bildirilmektedir (Yönetmelik m. 4 ve m. 9). Ayrıca yapılan denetim sonucunda Ticaret Bakanlığı'nın idari para cezası uygulaması da mümkündür (Yönetmelik m. 9/4-b). Öte yandan yapılan denetim sonucunda diğer bakanlık, kurul, kurum ve kuruluşların görev alanına giren ve bunlar tarafından tedbir alınmasını veya denetim yapılmasını gerektiren bir durum var ise, bu durum yetkili makamlara bildirilmektedir (Yönetmelik m. 9/4-c).

Ticaret Bakanlığının spor anonim şirketleri üzerindeki denetimi, TTK kapsamındaki işlemler ile sınırlıdır. SKSFK'da spor anonim şirketlerinin bir de Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından denetimi düzenlenmiştir. SKSFK m. 13/1'e göre Gençlik ve Spor Bakanlığı, spor anonim şirketlerinin, mevzuat ve esas sözleşmelerinde gösterilen amaçlar doğrultusunda faaliyet gösterip göstermedikleri, defterlerini ve kayıtlarını mevzuata uygun olarak tutup tutmadıkları başta olmak üzere, idari ve mali her türlü işlem ve faaliyetlerini denetler. Gençlik ve Spor Bakanlığı'na tanınan bu denetim yetkisinin sınırları belirsizdir. Öncelikle mevzuata göre yapılacak denetim, kanun ve ikincil düzenlemeler yanında, spor federasyonlarının hukuki düzenlemelerini de kapsayacak şekilde anlaşılabilir. Ancak spor federasyonları bu doğrultuda spor anonim şirketlerini zaten denetlemektedir. Mali denetim açısından baktığımızda, spor anonim şirketleri gerek ulusal spor federasyonları gerekse uluslararası spor kuruluşlarının denetimine tâbidir. Bunun yanında Ticaret Bakanlığı da spor anonim şirketlerini denetlemektedir. Halka açık spor anonim şirketleri, Sermaye Piyasası Kurumu tarafından da denetlenmektedir. Bunların üstüne Gençlik ve Spor Bakanlığı'na sınırları belirsiz bir denetim yetkisinin

⁵²²RG.: T. 28.08.2012, S. 28395.

tanınması, spor anonim şirketlerinin bir denetim ablukasına alınmasına neden olacaktır. Kanımızca mali denetimin, SKSFK kapsamındaki işlemlerle sınırlı tutulması daha doğru bir yaklaşım olurdu.

SKSFK m. 13/3'e göre Gençlik ve Spor Bakanlığı mali denetimi lig bazında da yapabilir. Buna göre belirlenen ligde yer alan tüm spor anonim şirketleri, Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yetkilendirilen bir bağımsız denetim kuruluşunca denetlenecektir. Denetimin giderleri Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından karşılanır. Lig bazında denetim, TTK veya spor federasyonlarının hukuki düzenlemeleri gereği bağımsız denetime tâbi olmayan spor anonim şirketlerinin bağımsız denetim kapsamına girmesini sağlar. Ancak bu denetimin hangi koşullarda ve hangi liglerde uygulanacağı tamamen Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın takdirine bırakılmıştır. Örneğin futbolda Kulüp Lisans ve Finansal Fair Play Talimatı gereği, UEFA Kulüp Lisansı veya Ulusal Kulüp Lisansı almak için başvuruda bulunan Süper Lig kulüplerinin, bağımsız denetim şirketi tarafından denetimi zorunlu tutulmuştur. Bu durumda Süper Lig'de yer alan spor anonim şirketlerinin ayrıca Bakanlık aracılığıyla bağımsız denetime tâbi tutulmasının bir anlamı olmaz.

SKSFK m. 13/2'ye göre bir spor anonim şirketinin faaliyeti çerçevesinde, Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun kapsamında yer alan suçlar ile Türk Ceza Kanununda yer alan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti veya suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçlarından dolayı şirketin genel kurulu dışındaki organlarında görevli olanlar veya ilgili personel hakkında kovuşturma başlatılması hâlinde bu kişiler veya bu kişilerin görev yaptığı organlar geçici bir tedbir olarak İçişleri Bakanı tarafından görevden uzaklaştırılabilir. Görevden uzaklaştırılan kişiler yerine görev yapmak üzere kurul yedek üyeleri sırayla çağrılır. Görevden uzaklaştırma tedbiri nedeniyle spor anonim şirketi yönetim kurulunun oluşturulamaması hâlinde, spor anonim şirketinin merkezinin bulunduğu ilin valisi tarafından görevlendirilecek üç kişilik komisyon tarafından en geç otuz gün içinde olağanüstü genel kurul yapılır.

SKSFK'da Gençlik ve Spor Bakanlığı'na mali denetimi aşan, bir de idari denetim yetkisi verilmiştir. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın spor anonim şirketleri üzerindeki idari denetim yetkisi, idari kolluk faaliyetidir. Gençlik ve Spor Bakanlığı'na tanınan bu kolluk

yetkisi genel idari kolluk değil, özel idari kolluk yetkisidir.⁵²³ Çünkü bu yetki, belirli bir faaliyet kategorisinde, belirli grup kişiler hakkında tanınmıştır.⁵²⁴ Burada faaliyet kategorisi spor, haklarında özel idari kolluk faaliyeti yürütülecek kişiler ise spor anonim şirketleridir.

Spor anonim şirketlerinin, bağımsız idari otoriteler diye adlandırılan, kamu tüzel kişiliğini haiz kurumlar aracılığıyla denetlenmesi de söz konusu olabilir. Buna göre halka açık spor anonim şirketleri Sermaye Piyasası Kurumu tarafından denetlenmektedir. SerPK m. 89'a göre denetim, SerPK kapsamındaki tüm kurum ve kuruluşlar ile ilgili diğer gerçek ve tüzel kişilerin SerPK ve ilgili diğer mevzuatın sermaye piyasasına ilişkin hükümleriyle ilgili faaliyet ve işlemlerini kapsar. Bu doğrultuda halka açık spor anonim şirketleri olan Beşiktaş Futbol A.Ş., Fenerbahçe Futbol A.Ş., Galatasaray Sportif A.Ş. ve Trabzonspor Futbol A.Ş., SerPK m. 88 vd. hükümlerine göre Sermaye Piyasası Kurumu tarafından denetlenebilir.⁵²⁵

3. SPOR ANONİM ŞİRKETLERİNİN TTK KAPSAMINDA DENETİMİ

TTK'nın ilk halinde tüm sermaye şirketlerini kapsayan bir bağımsız denetim sistemi öngörülmüştü.⁵²⁶ Ancak TTK'nın yürürlüğe girdiği tarihten hemen önce yapılan değişiklikler⁵²⁷ ile bu sistem terk edilmiş, iki başlı bir denetim sistemi öngörülmüştür.⁵²⁸ Buna göre TTK'da anonim şirketler için, “bağımsız denetim” ve “bağımsız denetim dışında kalan şirketlerin denetimi” şeklinde iki ayrı denetim türü öngörülmüştür.

3.1. Bağımsız Denetim

TTK'da bağımsız denetim kavramı doğrudan tanımlanmamıştır. Ancak bağımsız denetimin kapsamını düzenleyen TTK m. 398'den hareketle bir tanım yapmak mümkündür. Buna göre bağımsız denetim, denetime tâbi anonim şirket ile organik bir bağı bulunmayan, tarafsız ve uzman denetçiler tarafından yapılan, anonim şirketin finansal tablolarının ve yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun Kanuna, Türkiye

⁵²³Konu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. K. Gözler (2009). *İdare Hukuku, C. II.* (2. Baskı). Bursa: Ekin Yayınevi, s. 472 vd.

⁵²⁴Gözler, 2009, **a.g.k.**, 493.

⁵²⁵<https://www.kap.org.tr/tr/bist-sirketler> (Erişim tarihi: 25.03.2021).

⁵²⁶Kanun metninin ilk hali için bkz. <https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0324.pdf> (Erişim tarihi: 13.03.2021).

⁵²⁷Söz konusu değişiklikler 6335 sayılı Kanunun 18. maddesi ile yapılmıştır. Bkz. RG.: T. 30.06.2012, S. 28339.

⁵²⁸Konuya ilişkin yaşanan süreç hakkında bilgi ve eleştirileri için bkz. Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, 2019, **a.g.k.**, 503-504, 506.

Muhasebe Standartlarına ve esas sözleşmenin finansal tablolara ilişkin hükümlerine uygun olup olmadığının, Türkiye Denetim Standartları çerçevesinde değerlendirilip net ve kesin bir sonuç içeren bir rapora bağlanmasıdır.⁵²⁹

Sermaye Piyasası Kurumu ise bağımsız denetim kavramını şu şekilde tanımlamaktadır: *“İşletmelerin yıllık finansal tablo ve diğer finansal bilgilerinin, bu tablo ve bilgiler için belirlenen kriterlere (örneğin, halka açık şirket finansal tabloları için Kurulca belirlenmiş veya kabul edilmiş finansal raporlama standartlarına) uygunluğu ve doğruluğu hususunda, makul güvence sağlayacak yeterli ve uygun bağımsız denetim kanıtlarının elde edilmesi amacıyla, genel kabul görmüş bağımsız denetim standartlarında öngörülen gerekli tüm bağımsız denetim tekniklerinin uygulanarak, defter, kayıt ve belgeler üzerinden denetlenmesi ve değerlendirilerek rapora bağlanması”*.⁵³⁰

TTK m. 397/4’e göre bağımsız denetime tâbi olacak anonim şirketler Cumhurbaşkanlığı kararı ile belirlenir. Daha önce Bakanlar Kurulu’nda olan bu yetki, cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmesi ile birlikte Cumhurbaşkanlığına geçmiştir. Ancak Cumhurbaşkanlığı tarafından henüz konuyla ilgili bir karar çıkartılmadığından, şu an itibarıyla 26.05.2018 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı (Bağımsız Denetime Tabi Şirketlerin Belirlenmesine Dair Karar) uygulanmaktadır.⁵³¹

Bağımsız Denetime Tabi Şirketlerin Belirlenmesine Dair Karara göre bağımsız denetime tâbi sermaye şirketleri iki yöntem kullanılarak belirlenir. İlk yönteme göre bu karara ekli (I) sayılı listede verilen tüm şirketler, herhangi başka bir kriter aranmaksızın bağımsız denetime tâbidir. Ekli (I) sayılı listeye göre Sermaye Piyasası Kurumu ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu’nun düzenleme ve denetimine tâbi şirketlerin büyük kısmı bağımsız denetim kapsamındadır. Bunun yanında sigorta, reasürans ve emeklilik şirketleri, lisanslı depo işletmeleri, umumi mağazalar, ekli (I)

⁵²⁹Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, 2019, **a.g.k.**, 508; Bahtiyar, 2022, **a.g.k.**, 215.

⁵³⁰Söz konusu tanım, Sermaye Piyasası Kurumu’nun “Bağımsız Denetim Kuruluşları Tanıtım Rehberi”inde yer almaktadır. İlgili Rehber için bkz. <https://www.spk.gov.tr/Sayfa/Dosya/1322> (Erişim tarihi: 13.03.2021). Bu tanımın hukuki dayanağı ise Seri: X, No: 22 sayılı Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğdir. Bu tebliğde bağımsız denetim, *“işletmelerin kamuya açıklanacak veya Kurulca istenecek yıllık finansal tablo ve diğer finansal bilgilerinin, finansal raporlama standartlarına uygunluğu ve doğruluğu hususunda, makul güvence sağlayacak yeterli ve uygun bağımsız denetim kanıtlarının elde edilmesi amacıyla bağımsız denetim standartlarında öngörülen gerekli tüm bağımsız denetim tekniklerinin uygulanarak, defter, kayıt ve belgeler üzerinden denetlenmesi ve değerlendirilerek rapora bağlanması”* olarak tanımlanmıştır.

⁵³¹2018/11597 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı için bkz. RG.: T. 26.05.2018, S. 30432.

sayılı listede sayılan hak veya lisanslardan en az birine sahip olan medya hizmet sağlayıcı kuruluşları ile Borsa İstanbul piyasalarında faaliyet göstermesine izin verilen yetkili müesseseler, kıymetli madenler aracı kurumları, kıymetli maden üretimi veya ticaretiyle uğraşan şirketler de bağımsız denetim kapsamına alınmıştır.

Bağımsız denetime tâbi sermaye şirketlerinin belirlenmesinde kullanılan ikinci yöntem büyüklük eşikleridir. Büyüklük eşiklerinin belirlenmesinde kullanılan ölçütler, şirketin aktif toplamı, yıllık net satış hasılatı ve çalışan sayısıdır. Bu yöntemde şirketler; halka açık sayılan ancak sermaye piyasası araçları bir borsada veya teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem görmeyen şirketler, ekli (II) sayılı listede sayılan şirketler ve bu iki grubun dışında kalan şirketler olmak üzere üç gruba ayrılmış ve bu üç grup için söz konusu ölçütler ayrı ayrı belirlenmiştir.

Ekli (I) sayılı listede verilen tüm şirketler, herhangi başka bir kriter aranmaksızın bağımsız denetime tâbi olduğundan bu kapsama giren spor anonim şirketi olup olmadığını incelemeliyiz. Yukarıda Sermaye Piyasası Kurumu'nun düzenleme ve denetimine tâbi şirketlerin büyük çoğunluğunun bağımsız denetim kapsamına alındığını ifade etmiştik. Ekli (I) sayılı listeye göre, Sermaye Piyasası Kurumu'nun düzenleme ve denetimine tâbi olup, sermaye piyasası araçları bir borsada veya teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem gören veya işlem görmeleri amacıyla Sermaye Piyasası Kurulunca onaylanmış geçerlilik süresi bulunan izahname veya ihraç belgesi bulunan anonim şirketler bağımsız denetime tâbidir. Buna göre payları Borsa İstanbul'da (BİST) işlem gören Beşiktaş Futbol A.Ş., Fenerbahçe Futbol A.Ş., Galatasaray Sportif A.Ş. ve Trabzonspor Futbol A.Ş. bağımsız denetim kapsamındadır.⁵³²

Bunların dışında kalan spor anonim şirketlerinin bağımsız denetim kapsamında olup olmadığı büyüklük eşiklerine göre değerlendirilir. Buna göre halka açık sayılan ancak sermaye piyasası araçları bir borsada veya teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem görmeyen bir spor anonim şirketi bulunmamaktadır. Öte yandan ekli (II) sayılı liste kapsamında, sermayesinin en az %25'i kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına, sendikalara, derneklere, vakıflara, kooperatiflere ve bunların üst kuruluşlarına doğrudan veya dolaylı olarak ait olan şirketler, Bakanlar Kurulu Kararında belirtilen eşik değerleri aştıkları takdirde bağımsız denetime tâbi olur. Bazı spor anonim şirketlerinde derneklerin

⁵³²<https://www.kap.org.tr/tr/bist-sirketler> (Erişim tarihi: 25.03.2021).

veya yeni sistemde spor kulüplerinin pay sahipliği bulunduğu için, söz konusu şirketlerin bu hüküm kapsamında bağımsız denetime tâbi tutulması mümkündür. Ancak ekli (II) sayılı listede sermayenin en az %25'i şartı öngörülmüştür. Futbolda bu koşulu sağlayan dört spor anonim şirketi bulunmaktadır ki bunların tamamı yukarıda anlatıldığı üzere ekli (I) sayılı listeye göre zaten bağımsız denetime tâbidir. Bunların dışında Süper Lig ve TFF 1. Lig'de yer alan spor anonim şirketleri arasında yaptığımız incelemeler sonucunda sadece Rizespor Futbol Yatırımları San. ve Tic. A.Ş.'de dernek pay sahipliği tespit ettik.⁵³³ Buna göre Rizespor Futbol Yatırımları San. ve Tic. A.Ş.'nin paylarının yaklaşık %10'u Çaykur Rize Gençlik ve Spor Kulübü Derneği'ne aittir. Ancak ekli (II) sayılı listede sermayenin en az %25'i şartı öngörüldüğünden, Rizespor Futbol Yatırımları San. ve Tic. A.Ş.'nin bu hüküm kapsamında bağımsız denetime tâbi tutulması mümkün değildir.

Öte yandan basketbolda, SKSFK yürürlüğe girmeden önce spor kulübünden bağımsız anonim şirket kurulması mümkün değildi. Bir spor kulübüne ait basketbol şubesinin sadece kulüp tarafından kurulmuş veya kurulacak bir anonim şirkete ve sadece kiralama yoluyla devri mümkündü. Buna göre anonim şirket statüsündeki tüm basketbol kulüplerinde kurucu derneğin %100 pay sahipliği söz konusuydu. SKSFK'nın yürürlüğü ile birlikte spor kulübünden bağımsız spor anonim şirketleri kurulacaktır. Ancak şu an itibariyle spor kulübünün yüzde yüz iştiraki konumunda basketbol faaliyetlerinde bulunan tüm spor anonim şirketleri, ekli (II) sayılı liste kapsamında değerlendirilir ve aşağıdaki eşik değerlerden en az ikisini art arda iki hesap döneminde aştıkları takdirde, müteakip hesap döneminden itibaren bağımsız denetime tâbi olur:

- a) Aktif toplamı 30 milyon Türk Lirası.
- b) Yıllık net satış hasılatı 40 milyon Türk Lirası.
- c) Çalışan sayısı 125 kişi.

Tüm bu sayılanların dışında kalan spor anonim şirketleri için eşik değerler ise aşağıda yer aldığı şekildedir:

- a) Aktif toplamı 35 milyon Türk Lirası.
- b) Yıllık net satış hasılatı 70 milyon Türk Lirası.

⁵³³https://www.ticaretsicil.gov.tr/tmp_gazete/01f724f3-be0e-11e9-899e-54171cd56113.pdf (Erişim tarihi: 26.03.2021).

c) Çalışan sayısı 175 kişi.

Futbol faaliyetlerinde bulunup Süper Lig ve TFF 1. Lig’de yer alan spor anonim şirketlerinin büyük çoğunluğunun bağımsız denetime tâbi olup olmadığı bu ölçütlere göre belirlenir. Söz konusu anonim şirketler yukarıdaki üç ölçütten en az ikisinin eşik değerini art arda iki hesap döneminde aştığı takdirde müteakip hesap döneminden itibaren bağımsız denetime tâbi olur. Örneğin şu anda Süper Lig’de yer alan Fatih Karagümrük Sportif Faaliyetler Sanayi Ticaret Anonim Şirketi, Gaziantep Futbol Kulübü Anonim Şirketi, Göztepe Sportif Yatırımlar Anonim Şirketi, İstanbul Başakşehir Futbol Kulübü Anonim Şirketi, Kasımpaşa Sportif Faaliyetler Anonim Şirketi ve Rizespor Futbol Yatırımları San. ve Tic. A.Ş. için yukarıdaki ölçütler uygulanır. Bu spor anonim şirketlerinin yukarıda yer alan üç ölçütten ikisinin eşik değerini aşması kuvvetle muhtemeldir. Ancak TFF 1. Lig ve daha alt liglerde yer alan spor anonim şirketleri için aynı şeyi söylemek pek mümkün değildir. Çünkü bu liglerde yer alan spor anonim şirketleri daha küçük ölçeklidir. Sonuç olarak her spor anonim şirketi açısından ayrı değerlendirme yapıp bu ölçütlerdeki eşik değerleri aşp aşmamasına göre karar verilir.

3.2. Bağımsız Denetim Dışında Kalan Anonim Şirketlerin Denetimi

TTK m. 397/5 gereği bağımsız denetim dışında kalan anonim şirketlerin tâbi olduğu denetim sistemi Cumhurbaşkanınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.⁵³⁴ TTK m. 397/6’ya göre bağımsız denetim dışında kalan anonim şirketler, tâbi oldukları denetimi yaptırmadıkları takdirde, bu şirketlerin finansal tabloları ve yönetim kurulu yıllık faaliyet raporu düzenlenmemiş sayılır. Burada uygulanacak yaptırım türü yokluktur.⁵³⁵ Ancak bugüne kadar gerek Bakanlar Kurulu gerekse Cumhurbaşkanı tarafından henüz bu doğrultuda bir yönetmelik çıkarılmadığından, bağımsız denetim dışında kalan anonim şirketlerin şu an itibarıyla denetim dışı olduğunu söylemek gerekir.⁵³⁶ Dolayısıyla yukarıda incelediğimiz iki yönteme göre de bağımsız denetim dışında kalan spor anonim şirketlerinin, en azından şu an için denetim dışı olduğunu söyleyebiliriz.

⁵³⁴Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçişten önce söz konusu yönetmeliğin Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanıp ve Bakanlar Kurulunca çıkarılacağı hüküm altına alınmıştı. 700 sayılı KHK ile bu yetki Cumhurbaşkanına verilmiştir. RG.: T. 07.07.2018, S. 30471 (2. Mükerrer).

⁵³⁵Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, 2019, **a.g.k.**, 527.

⁵³⁶2013 yılında konuyla ilgili Ticaret Bakanlığı tarafından bir taslak çalışma yapılmış ve değerlendirme için kamuoyuna sunulmuştur. “Anonim Şirketler ile Tarım Satış Kooperatifleri ve Üst Kuruluşlarının Denetlenmesine Dair Yönetmelik Taslağı” olarak adlandırılan çalışma yürürlüğe girmemiştir. Taslağın tam metni için bkz. <https://istanbulymmo.org.tr/Data/pdf/316.pdf> (Erişim tarihi: 20.03.2021).

4. SPOR ANONİM ŞİRKETLERİNİN TFF TARAFINDAN DENETİMİ

TFF Kanunu m. 3'te TFF'nin görevleri sayılmıştır. Buna göre TFF'nin görevlerinden biri de Türkiye'deki her türlü futbol faaliyetini denetlemektir. TFF Statüsü m. 2'de ise, TFF'nin amaçları arasında, Türkiye'deki her türlü futbol faaliyetini denetlemek sayılmıştır.

TFF'nin spor anonim şirketleri üzerinde hem geniş hem de dar anlamda denetim yetkileri bulunmaktadır. Örneğin Futbol Kulüpleri Tescil Talimatına göre tescili yapılan ve yapılacak futbol kulüpleri ile diğer spor kulüplerinin futbol şubelerinde aranacak kriterler TFF tarafından belirlenir. Aynı Talimata göre isim, renk veya amblem değişikliği yapmak isteyen şirketler, bazı belgeleri TFF'ye göndermek zorundadır. Yine aynı Talimata göre profesyonel ligde takımları bulunan kulüpler, tüzük veya ana sözleşmelerini TFF'ye göndermek zorundadır. Tüm bu hususlar TFF'nin spor anonim şirketleri üzerinde geniş anlamda denetim yetkisine örnek olarak gösterilebilir.

Ancak TFF'nin spor anonim şirketleri üzerinde geniş anlamda denetimi aşan ve dar anlamda denetim olarak nitelendirilebilecek denetim yetkileri de bulunmaktadır. TFF spor anonim şirketleri üzerinde dar anlamda denetim olarak nitelendirilebilecek üç tür denetim yapmaktadır. Bunlar; TFF mevzuatına ve genel hukuk kurallarına uygunluk denetimi, lisans denetimi ve takım harcama limitleri denetimidir.

4.1. TFF Mevzuatına ve Genel Hukuk Kurallarına Uygunluk Denetimi

“Kulüplerin denetimi” başlığını taşıyan Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı m. 13'e göre, kulüplerin, TFF mevzuatına ve genel hukuk kurallarına uygun olarak faaliyette bulunup bulunmadıkları TFF tarafından denetlenir. Bu doğrultuda yapılan denetim sonucunda, kulübün TFF mevzuatına ve genel hukuk kurallarına aykırı faaliyette bulunduğu tespit edilirse, ilk olarak bu aykırılığın kulüp tarafından giderilmesi için kulüp uyarılır. Uyarıya rağmen söz konusu hukuka aykırılık devam ederse, TFF tarafından kulübün tescili iptal edilir. Tescilden bağımsız olarak, genel denetimi düzenleyen bu hükmün Futbol Kulüpleri Tescil Talimatında yer alması yadırganacak bir durumdur. Denetim sonucunda uygulanacak yaptırım olarak kulüp tescilinin iptalinin öngörülmesi, denetimin içeriğiyle değil sonucuyla ilgilidir. Kanımızca bu hükmün Futbol Kulüpleri Tescil Talimatında düzenlenmesi ve çok genel ifadelerle kaleme alınması yerinde olmamıştır.

Hükümde TFF mevzuatı ve genel hukuk kurallarına aykırı faaliyetlerin neler olabileceği, hangi aykırılıkların yaptırıma tâbi tutulacağı belirtilmemiştir. Bunun yanında “genel hukuk kuralları” ifadesi de çok geniş yorumlanabilecek bir ifadedir. Ayrıca denetimin TFF’nin hangi organ ya da kurulu tarafından yapılacağı belirtilmediği gibi denetimin koşulları ve içeriğine de yer verilmemiştir. Bu haliyle TFF mevzuatına ve genel hukuk kurallarına uygunluk denetiminin, tamamen TFF’nin takdir yetkisine bağlı bir denetim olduğunu söyleyebiliriz.

4.2. Lisans Denetimi

Spor anonim şirketlerinin TFF tarafından düzenlenen turnuva ve yarışmalara katılabilmeleri için TFF nezdinde tescil edilmeleri ve UEFA’nın belirlediği kriterler çerçevesinde TFF tarafından verilen lisansı almaları gerekmektedir. Bu doğrultuda TFF tarafından, UEFA müsabakalarına katılacak kulüplerin sağlamaları gereken asgari kriterleri, ulusal kulüp lisans sistemi kriterlerini, kriterleri yerine getirmeyen kulüplere uygulanacak yaptırımları ve finansal fair play esaslarını düzenlemek amacıyla Kulüp Lisans ve Finansal Fair Play Talimatı (KLFFP) çıkarılmıştır.⁵³⁷ Bu talimatın hukuki dayanağı ise UEFA Kulüp Lisans ve Finansal Fair Play Talimatıdır (UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations (CLFFP)).⁵³⁸ UEFA bu Talimat ile üye federasyonların bir kulüp lisans sistemi kurmalarını zorunlu kılmakta ve bu doğrultuda federasyonlara belli sınırlar dâhilinde takdir hakları da tanıyarak kendi koyduğu kriterlerin uygulanmasını talep etmektedir. Sonuç olarak KLFFP, UEFA’nın federasyonlara tanıdığı takdir hakları doğrultusunda CLFFP’nin genişletilmiş bir çevirisidir diyebiliriz.

Talimatın tanımlar bölümünde lisans, “*UEFA kulüp müsabakalarına katılmak için gerekli prosedürün bir parçası olarak, lisans adayının tüm asgari kriterleri yerine getirdiğini teyit eden ve TFF tarafından verilen sertifika*” olarak tanımlanmıştır. Ancak bu tanım eksik bir tanımdır. Çünkü KLFFP’de UEFA kulüp lisansı ve ulusal kulüp lisansı olmak üzere iki tür lisans düzenlenmiştir. Sportif başarıya dayalı olarak UEFA kulüp müsabakalarına katılmaya hak kazanan kulüplerin, UEFA kulüp müsabakalarına

⁵³⁷Talimat metni için bkz. <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Kul%C3%BCp-Lisans-ve-Finansal-Fair-Play-Talimat%C4%B1.pdf> (Erişim tarihi: 08.07.2021).

⁵³⁸Talimat metni için bkz. <https://documents.uefa.com/v/u/MFxeqLNKelkYyh5JSafuhg> (Erişim tarihi: 08.07.2021).

katılabilmeleri için TFF tarafından verilen UEFA Kulüp Lisansını almaları zorunlu iken; tüm Süper Lig, 1. Lig ve 2. Lig kulüplerinin ise Ulusal Kulüp Lisansı başvurusunda bulunmaları zorunludur (KLFFP m. 16). Dolayısıyla tanımda bu hususa da yer verilmesinin veya iki lisans türü için ayrı ayrı tanım yapılmasının daha doğru olacağı kanaatindeyiz. Öte yandan yapılan bu eksik tanımın sebebi, CLFFP'deki tanımın birebir çeviri olarak kullanılmasıdır. KLFFP'nin diğer hükümlerinde de bu karışıklığı görmek mümkündür. Çünkü CLFFP'de tek lisans türü düzenlenirken, KLFFP'de iki lisans türü birlikte düzenlenmiş ve sistematik bir ayrıma gidilmemiştir.

Gerek UEFA Kulüp Lisansı gerekse Ulusal Kulüp Lisansı TFF tarafından verilir. TFF kulüp lisans sistemi ile ilgili yetkilerini bir müdürlük ve iki kurul aracılığıyla kullanmaktadır. Bunlar; Kulüp Lisans ve Finansal Fair Play Müdürlüğü, Kulüp Lisans Kurulu ve Tahkim Kurulu'dur (KLFFP m. 7). Kulüp Lisans ve Finansal Fair Play Müdürlüğü, Kulüp Lisans Kurulu'nun koordinasyonunda, kulüp lisans sisteminin yönetimi ve denetimini yürütmektedir. TFF, kulüplerde inceleme yapma görevini Kulüp Lisans ve Finansal Fair Play Müdürlüğü'ne vermiştir (KLFFP m. 8). Kulüp Lisans ve Finansal Fair Play Müdürlüğü yaptığı incelemeler sonucu bir rapor hazırlayarak Kulüp Lisans Kurulu'na sunar. Kulüp Lisans Kurulu, bu rapor ve lisans adayı kulüplerin sunduğu bilgi ve belgeler ile birlikte, başvuru yapan kulüplere lisans verilip verilmemesine veya lisansın geri alınmasına karar verir. Kulüp Lisans Kurulu'nun bir diğer önemli görevi KLFFP'de yazılı kriterlere uymayan kulüplerle ilgili yaptırım kararları vermektir (KLFFP m. 10). Lisans adayı kulüpler, lisansı geri alınan lisans sahibi kulüpler ve TFF Hukuk Müşavirliği, Kulüp Lisans Kurulu'nun kararlarına karşı Tahkim Kurulu'na itiraz edebilir. Tahkim Kurulu'nun lisans ile ilgili verdiği kararları nihai ve kesindir (KLFFP m. 14).

Lisans başvuruları kural olarak Ulusal Kulüp Lisansı için yapılır. UEFA Kulüp Lisansı almak isteyen kulüpler, yazılı başvurularında UEFA Kulüp Lisansı başvurusunda bulunduklarını belirtmek zorundadır. Bu şekilde UEFA Kulüp Lisansı için yapılan başvuru, Ulusal Kulüp Lisansı için de yapılmış sayılmaktadır (KLFFP m. 17). Kulüplere verilen bu iki lisans da takip eden sezonda geçerli olacak şekilde bir yıllıktır (KLFFP m. 18). Lisans, sezon sonunda herhangi bir işleme gerek olmaksızın kendiliğinden sona ermektedir (KLFFP m. 19).

Süper Lig, TFF 1. Lig ve TFF 2. Lig kulüpleri her yıl mart ayının son iş günü mesai saati bitimine kadar Ulusal Kulüp Lisansı başvurusunda bulunmak zorundadır. Bu şartı yerine getirmeyen kulüpler, takip eden sezondan itibaren bir alt lige düşürülür ve Türkiye Kupası müsabakalarına katılamaz (KLFFP m. 23). Ancak mart ayının son iş gününü takip eden yedi iş günü içerisinde yapılan başvurular geç başvuru sayılmakta ve geç başvuru halinde bir alt lige düşürülme yaptırımını yerine para cezası yaptırımını uygulanmaktadır (KLFFP m. 24).

KLFFP m. 1/2’de Kulüp Lisans ve Finansal Fair Play Talimatı ile ulaşılmak istenen hedeflere yer verilmiştir. Bu hedeflerden biri de kulüplerin mali, sportif, hukuki, personel-idari ve altyapıya ilişkin kriterlerde gelişimine olanak tanımak olarak açıklanmıştır. KLFFP m. 27 ve devamı hükümlerinde ise bu kriterlerin içerik ve kapsamı belirlenmiştir. Buna göre bir kulübün gerek Ulusal Kulüp Lisansı gerekse de UEFA Kulüp Lisansı’nı alabilmesi için taşıması gereken kriterler beş başlık altında sınıflandırmaya tâbi tutulmuştur. Bunlar; mali kriterler, sportif kriterler, personel/idari kriterler, altyapı kriterleri ve hukuki kriterlerdir.

Ulusal kulüp lisansı kriterleri Süper Lig, TFF 1. Lig ve TFF 2. Lig kulüpleri için ayrı ayrı belirlenmiştir. Kapsam bakımından Süper Lig ve TFF 1. Lig kulüplerinde aranan kriterler büyük oranda aynıdır. TFF 2. Lig kulüpleri için kriterlerin kapsamı biraz daha daraltılmıştır. Süper Lig, TFF 1. Lig ve TFF 2. Lig kulüpleri için belirlenen ulusal kulüp lisansı kriterleri, KLFFP’nin 27 ilâ 29. maddelerinde sadece ana başlıklar ve alt başlıklar olarak sayılmış, ayrıntıya girilmemiştir. KLFFP m. 30 ve devamındaki hükümlerde ise hem UEFA Kulüp Lisansı hem de Ulusal Kulüp Lisansı için geçerli olmak üzere bu kriterler ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

Çalışma konumuz açısından bu kriterlerden mali kriterler ile ilgili özellik arz eden bazı hususlara değinmek gerekmektedir. Ulusal Kulüp Lisansı alabilmek için Süper Lig kulüplerinde aranan mali kriterler aşağıda yer aldığı şekildedir:

- a) Raporlama yapan kuruluş/kuruluşlar ve raporlama kapsamı,
- b) Yıllık finansal tablolar (bağımsız denetim şirketi tarafından denetlenmiş),
- c) Ara dönem finansal tablolar (bağımsız denetim şirketi tarafından denetlenmiş),
- d) Diğer futbol kulüplerine vadesi geçmiş borcun bulunmaması,

- e) Başvuru dosyasında bulunan personele vadesi geçmiş borcun bulunmaması,
- f) Sosyal Güvenlik Kurumu'na ve vergi dairesine vadesi geçmiş borcun bulunmaması,
- g) Lisans verme kararı öncesinde sunulması gereken beyanlar,
- h) Gelecek döneme ilişkin finansal bilgiler,
- i) Denk hesap şartları,
- j) Futbol kulüplerine vadesi geçmiş borcun bulunmaması,
- k) Personel vadesi geçmiş borcun bulunmaması,
- l) Sosyal Güvenlik Kurumu'na ve vergi dairesine vadesi geçmiş borcun bulunmaması,
- m) Finansal durum tablosu sonrası meydana gelen değişikliklerin bildirilmesi,
- n) Kulüplerin takım harcama limitlerine uyulması.

TFF 1. Lig kulüpleri için bu kriterlerden sadece takım harcama limitleri kapsam dışında bırakılmıştır. TFF 2. Lig kulüpleri için ise, 2 ilâ 6. kriterleri sağlamaları yeterli görülmüştür.

KLFFP m. 21/1'e göre UEFA Kulüp Lisansı başvurusunda bulunan kulüplerin denetim gerektiren tüm belgelerinin, bağımsız denetim şirketi tarafından denetlenmiş olması zorunludur. Aynı hükümde Ulusal Kulüp Lisansı almak için başvuruda bulunan Süper Lig kulüplerinin de bağımsız denetim şirketi tarafından denetimi zorunlu olarak öngörülmüştür. Ulusal Kulüp Lisansı başvurusunda bulunan TFF 1. Lig ve TFF 2. Lig kulüplerine de aynı zorunluluk getirilmiş ancak bu kulüplerin söz konusu denetimi bağımsız denetim şirketi veya yeminli mali müşavir aracılığıyla sağlayabileceği hüküm altına alınmıştır. Böylelikle Süper Lig, TFF 1. Lig ve TFF 2. Lig'deki tüm spor anonim şirketleri için bağımsız denetimin zorunlu tutulduğunu söyleyebiliriz. Dolayısıyla TTK'da öngörülen sistem gereği bağımsız denetim dışında kalması muhtemel birçok spor anonim şirketi, TFF'nin öngördüğü bu zorunluluk nedeniyle bağımsız denetime tâbi tutulmuştur.

KLFFP ek IV'te denetçinin nitelikleri ve denetçinin yapacağı değerlendirmeye ilişkin prosedür de belirlenmiştir. Buna göre denetçi, Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu'nun üyesi olmalı ve bu Federasyon'un yayımlamış olduğu 'Profesyonel Muhasebeciler için Etik Kuralları'na uygun olarak bağımsız olmalıdır. Lisans adayı kulübün bulunduğu bölgede Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu üyesi bağımsız

denetim şirketi bulunmuyorsa, kulüp, ulusal yasalar uyarınca denetleme işlerini yapma iznine sahip olan bir bağımsız denetim şirketi ile çalışmalıdır. Öte yandan denetçinin yıllık finansal tabloları, ara dönem finansal tabloları ve varsa ilave bilgileri inceleyip değerlendirmeye tâbi tutması öngörülmüştür. KLFFP ek V’te finansal tabloların asgari bildirim yükümlülükleri, ek VI’da ise finansal tabloların hazırlanmasına ilişkin esaslara yer verilmiştir.

KLFFP ek VIII’de lisans veren taraf olan TFF’nin değerlendirme prosedürüne yer verilmiştir. Bu kapsamda yıllık ve ara dönem finansal tabloları hakkında denetçinin sunduğu rapora ilişkin, Kulüp Lisans Kurulu tarafından yapılacak değerlendirme ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Buna göre Kulüp Lisans Kurulu yapacağı değerlendirme sonucunda aşağıdaki kararları verebilir:

- a) Denetçinin sunduğu raporun kapsamı KLFFP m. 65/A öngörülen gereklilikleri karşılamıyorsa, lisans başvurusu reddedilir. KLFFP m. 65/A’da raporun hangi kapsamda hazırlanıp hangi bilgileri içermesi gerektiği belirlenmiştir.
- b) Denetçi raporu olumlu görüş sunuyorsa, bu durum ilgili kulübe lisans verilmesi için kabul edilebilir bir gerekçe oluşturur ve diğer kriterleri de sağlaması halinde ilgili kulübe lisans verilir.
- c) Denetçi raporunda görüş bildirmekten kaçınma veya olumsuz görüşe yer verilmişse; aynı mali yıl içinde farklı finansal tablolara dayanan, görüş bildirmekten kaçınma veya olumsuz görüş içermeyip Kulüp Lisans Kurulu’nu tatmin eden bir denetçi görüşü alınana kadar ilgili kulübe lisans verilmez.⁵³⁹
- d) Denetçi raporunun, işletmenin sürekliliği ile ilgili olarak, önemli bir hususa vurgu yapması ya da sınırlandırılmış olumlu görüş⁵⁴⁰ içermesi halinde, ilgili

⁵³⁹KLFFP ek VIII’de sınırlandırılmış olumlu görüş (şartlı görüş) de bu bent kapsamında sayılmıştır. Ancak orijinal metin olan CLFFP ek IX’da sadece görüş bildirmekten kaçınma (disclaimer of opinion) ve olumsuz görüş (adverse opinion) bu bent kapsamında sayılmıştır. Sınırlanmış olumlu görüş içeren raporlarla ilgili Kurul’un yapacağı değerlendirmeler “d” ve “e” bentlerinde zaten düzenlenmiştir. Bu nedenle “c” bendinde sınırlandırılmış olumlu görüşe sehven yer verildiğini düşünmekteyiz.

⁵⁴⁰KLFFP’de “şartlı görüş” olarak kullanılan bu kavramı, biz TTK diline uygun olarak “sınırlanmış olumlu görüş” olarak kullanmayı tercih ediyoruz.

kulübe lisans verilmemelidir.⁵⁴¹ Ancak ilgili kulüp aşağıdakilerden birini sağlarsa lisans alabilir:

- i. Aynı mali yıl içinde, işletmenin sürekliliği ile ilgili olarak, önemli bir hususa vurgu içermeyen veya sınırlandırılmış olumlu görüş içermeyen müteakip bir denetim raporu,
 - ii. Lisans adayı kulübün en azından lisans sezonunun sonuna kadar sürekliliğini sağlayabileceğini gösteren ve Kulüp Lisans Kurulu’nu tatmin eden ek belgeler.
- e) Denetçi raporunun, işletmenin sürekliliği dışında bir konu ile ilgili, önemli bir hususa vurgu yapması ya da sınırlandırılmış olumlu görüş içermesi halinde, Kulüp Lisans Kurulu, kulüp lisanslama amaçlarından hareketle, denetim raporunda değişikliğe gidilmesinin sonuçlarını düşünüp buna göre bir karar verir. Kulüp Lisans Kurulu, denetim raporunda değişikliğe gidilip gidilmeyeceğine karar vermek için ilgili kulüpten ek belgesel kanıtlar talep edebilir. Kulüp tarafından söz konusu belgeler verilmez ya da verilen belgeler Kurulu tatmin etmezse lisans başvurusu reddedilebilir.
- f) Denetçi raporunda, KLFFP m. 70/2-d’de tanımlanan hususlardan birine atıf yapılmışsa, lisans başvurusu reddedilmelidir. KLFFP m. 70’te Kulüp Lisans Kurulu tarafından lisans ile ilgili karar verilmeden önce lisans adayı kulüp tarafından sunulması gereken beyanlara yer verilmiştir. Bunlardan biri de lisans adayının, lisans sezonundan önceki 12 ay içerisinde kanun veya yönetmelikler uyarınca alacaklılarından koruma talep edip etmediği veya alıp almadığını beyan etmesidir. Örneğin lisans adayı spor anonim şirketi,

⁵⁴¹KLFFP’nin bu bölümünde kullanılan dilin anlaşılması güçtür. Özellikle “d” ve “e” bentlerinde kanun yapma tekniğinden uzak, karmaşık cümlelere yer verilmiştir. Örneğin “d” bendi, “*Denetçi raporu işletmenin sürekliliği açısından bir konuya vurgu yapması, olumsuz veya görüş bildirmekten kaçınma "şartlı" görüşe sahip olması durumunda:..*” şeklinde başlamaktadır. Burada cümlemin anlaşılması zor olmakla birlikte, görüş bildirmekten kaçınma ve olumsuz görüşün de bu bent kapsamında sayıldığını görmekteyiz. Hâlbuki orijinal metinde bu bent kapsamında sadece sınırlandırılmış olumlu görüşe yer verilmiştir. Öte yandan “e” bendi şu cümle ile başlamaktadır: “*İşletmenin sürekliliği konusunda görüşe şart oluşturmayan hususların olması veya şartlı görüş olması durumunda, lisans veren, kulüp lisans amaçlarına yönelik değişikliklerin etkilerini dikkate almalıdır.*”. Burada kullanılan “görüşe şart oluşturmayan hususların olması” şeklindeki kısmın izahı mümkün değildir. Kaldı ki “d” bendinde sınırlandırılmış olumlu görüşün, işletmenin sürekliliği ile ilgili olması durumuna zaten yer verilmiştir. Aynı şeyin “e” bendinde de düzenlenmesi söz konusu olamaz. Tüm bu hatalar birebir çeviri mantığından kaynaklanmış olabilir ancak bu hataların bir an evvel düzeltilmesi gerekmektedir.

lisans sezonundan önceki 12 ay içerisinde konkordato talebinde bulunmuşsa, lisans başvurusu reddedilir.

Önemle belirtmek gerekir ki yedi kişiden oluşan Kulüp Lisans Kurulu'nun bir üyesi yeminli mali müşavir, iki üyesi bağımsız denetçi ve bir üyesi de serbest muhasebeci mali müşavirdir (KLFFP m. 9/2).⁵⁴² Dolayısıyla Kurul, tüm bu hususları değerlendirebilecek mesleki donanımına sahip kişilerden oluşmaktadır. Bunun yanında Kurulun mali kriterlerle ilgili denetimine yardımcı olmak ve finansal konularda Kurula danışmanlık yapmak üzere, TFF'nin bir bağımsız denetim şirketi ile hizmet sözleşmesi imzalaması öngörülmüştür. Söz konusu bağımsız denetim şirketi, lisans adayı kulüp denetçilerinin hazırladığı denetim raporları ve gerektiğinde finansal tablolar ve diğer belgeler üzerinde yaptığı değerlendirmelerini bir genel rapor halinde Kurul'a sunacaktır. Kuşkusuz Kurul, bağımsız denetim şirketinin sunduğu rapora göre karar vermek zorunda değildir. Ancak bu rapor, Kurulun yapacağı değerlendirme ve alacağı kararda yol gösterici olacaktır.

Kulüp Lisans Kurulu denetçi raporu ile ilgili yaptığı değerlendirme sonucunda ilgili kulübün lisans başvurusunu reddederse, KLFFP m. 25 uygulama alanı bulur. Buna göre lisans başvurusunda bulunan kulüp önce uyarılır ve eksikleri gidermesi için kendisine bir süre verilir. Verilen süre içerisinde eksikler giderilmezse KLFFP ek XIV'te öngörülen yaptırımlar uygulanır.

KLFFP ek XIV'te mali kriter ihlallerine uygulanacak cezalar altı başlık olarak sayılmıştır. Bunlar; yıllık finansal tablolar, ara dönem finansal tablolar, gelecek döneme ilişkin finansal bilgiler, diğer futbol kulüplerine vadesi geçmiş borcun bulunmaması, personele vadesi geçmiş borcun bulunmaması ve Sosyal Güvenlik Kurumu ve vergi dairesine vadesi geçmiş borcun bulunmamasıdır. İhlal halinde verilecek cezalar, Süper Lig, TFF 1. Lig ve TFF 2. Lig kulüpleri için ayrı ayrı düzenlense de büyük oranda aynıdır. Sadece TFF 2. Lig kulüplerine, gelecek döneme ilişkin finansal bilgilerle ilgili bir ceza öngörülmemiştir.

Yukarıda sayılan mali kriterlerle ilgili bir eksiklik söz konusu olduğu takdirde, ilgili kulüp önce uyarılır ve eksikleri gidermesi için kendisine altmış günlük süre verilir. Verilen sürenin sonunda; yıllık finansal tablolar, ara dönem finansal tabloları ve gelecek

⁵⁴²Diğer üç üyeden biri en az beş yıllık mesleki deneyime sahip hukukçular arasından, ikisi ise işletme veya ekonomi alanında en az beş yıllık mesleki deneyime sahip üniversite mezunları arasından seçilmektedir.

döneme ilişkin finansal bilgilerle ilgili eksiklikler giderilmezse, ilgili kulübe bir puan silme cezası verilir. Diğer futbol kulüplerine, personele, Sosyal Güvenlik Kurumu ve vergi dairesine vadesi geçmiş borcu bulunup da verilen süre içinde bu borcu ödemeyen kulüplere ise üç puan silme cezası uygulanır. Verilen puan silme cezaları, ilgili kulübün Ulusal Kulüp Lisansı başvurusunda bulunduğu tarihi takip eden sezonda uygulanır (KLFFP m. 25/3). Örneğin 2020-2021 kulüp lisans süreci sonunda TFF 1. Lig'den Ankaraspor ve Eskişehirspor; TFF 2. Lig'den Elazığspor, Gümüşhaneşpor, Kardemir Karabükspor ve Şanlıurfaspor kulüplerine üçer puan silme cezası verilmiştir.⁵⁴³

4.3. Takım Harcama Denetimi

KLFFP m. 89'a göre Süper Lig'de yer alan kulüplerin; profesyonel futbolcu ücret giderleri, A takım teknik kadro ücret giderleri, transfer harcamaları ve menajer giderlerinin, TFF tarafından belirlenen limitler dâhilinde kalması zorunludur. TFF tarafından takım harcama limitleri olarak tanımlanan bu uygulama, Süper Lig kulüplerinin sürdürülebilir finansal yapıya ulaşmasını sağlamak amacıyla getirilmiştir. Takım harcama limitlerinin hesaplanmasına ilişkin ayrıntılara KLFFP ek XII'de yer verilmiştir.

KLFFP ek XII'de takım harcama limitlerinin belirlenerek, kulüplerin belirlenen limitler dâhilinde kalmasını sağlamaya yönelik bir "kontrol" mekanizmasının oluşturulduğuna vurgu yapılmaktadır. Böylelikle TFF tarafından "takım harca limitleri" adı altında oluşturulan mekanizmanın bir denetim mekanizması olduğu ortaya çıkmaktadır. Esasen KLFFP'de takım harcama limitleri, mali kriterler arasında sayılmıştır. Ancak takım harcama denetimi; içeriği, kapsamı ve sonuçları itibarıyla lisans denetiminden ayrılmaktadır. Bu nedenle biz de çalışmamızda bu denetimi ayrı bir başlık altında incelemeyi uygun gördük.

Takım harcama denetimiyle; profesyonel futbolcu ücret giderleri, A takım teknik kadro ücret giderleri, transfer harcamaları ve menajer giderlerinin, TFF tarafından belirlenen limitler dâhilinde kalması amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda KLFFP ek XII'de takım harcama limitine esas gelir ve gider kalemleri belirlenmiştir. Buna göre kulüplerin son üç sezondaki gelir ve giderleri hesaplanarak, bir sonraki sezonda yapabilecekleri

⁵⁴³<https://www.tff.org/default.aspx?pageID=285&ftxtID=33932> (Erişim tarihi: 01.04.2021). Ankaraspor'un Tahkim Kurulu'na itirazı neticesinde söz konusu üç puan silme cezası kaldırılmıştır. Bkz. <https://www.tff.org/default.aspx?pageID=247&ftxtID=34073> (Erişim tarihi: 01.04.2021).

toplam takım harcama limiti ortaya çıkarılmaktadır. Kulüplerin profesyonel futbolculara, A takım teknik direktörüne, antrenörlere ve menajerlere ödeyecekleri ücret ile transfer harcamalarının toplamı, belirlenen takım harcama limitini aşamaz.

Ancak transfer harcamaları için bir parantez açmak gerekmektedir. Kulüpler futbolcu transferinden kâr edebileceği gibi zarar da edebilir.⁵⁴⁴ Bir kulüp, takım harcama limitinin uygulandığı sezonda, transferlerden zarar etmişse, söz konusu zarar miktarı da takım harcama limiti kapsamında değerlendirilir. Bir başka ifadeyle bu zarar, transfer harcaması olarak nitelendirilir ve takım harcama limitlerinin kapsamına alınır. Örneğin X kulübünün 2020-2021 sezonundaki takım harcama limitinin 100 milyon TL olarak belirlendiğini varsayalım. X kulübü 2020-2021 sezonunda profesyonel futbolcularına toplam 60 milyon TL, teknik direktöre ve antrenörlere toplam 10 milyon TL ve menajerlere toplam 10 milyon TL ödemiştir. Bu durumda X kulübü toplam 80 milyon TL takım harcaması yapmıştır. Şayet X kulübü yapılan transferlerden dolayı herhangi bir kâr ya da zarar etmemişse, takım harcaması 80 milyon TL olarak kalır ve belirlenen limiti aşmadığı için kendisine herhangi bir ceza uygulanmaz. Ancak X kulübü transferlerden 30 milyon TL zarar etmişse, bu miktar da 80 milyon TL'ye eklenip öyle sonuca gidilir. Bu durumda toplam takım harcaması 110 milyon TL olur ve X kulübü kendisi için belirlenen 100 milyon TL'lik takım harcama limitini aştığı için KLFFP ek XII'de belirlenen cezalar ile karşı karşıya kalır.

Öte yandan X kulübü transferlerde 30 milyon TL kâr etmişse, “Net Borç/Net Faaliyet Geliri Rasyosu”na tekabül eden oran ile belirlenen tutar takım harcama limitine eklenmektedir. Eğer bu oran %100 ise, X kulübünün takım harcama limiti 30 milyon TL artırılır.⁵⁴⁵ Bu durumda X kulübünün takım harcama limiti 100 milyon TL'den 130 milyon TL'ye çıkar.

TFF, kulüplerin takım harcama limitlerini iki yöntem kullanarak hesaplamakta ve bu iki yöntemin ortalamasını alarak nihai takım harcama limitini belirlemektedir. Birinci

⁵⁴⁴Transferde zarar; takım harcama limitinin uygulandığı sezonda, kulüplerin yaptıkları transfer işlemlerinde elde ettikleri transfer bedelinden, ödedikleri transfer bedelinin düşülmesiyle bulunan negatif tutardır. Transferde kâr; takım harcama limitinin uygulandığı sezonda, kulüplerin yaptıkları transfer işlemlerinde elde ettikleri transfer bedelinden, ödedikleri transfer bedelinin düşülmesiyle bulunan pozitif tutardır.

⁵⁴⁵Net Borç/Net Faaliyet Gelir Rasyosu 0-%50 ise gelir artışının %100'ü, Net Borç/Net Faaliyet Gelir Rasyosu 51-%200 ise gelir artışının 2/3'ü, Net Borç/Net Faaliyet Gelir Rasyosu %200 ve üzeri ise gelir artışının 1/3'ü harcama limitine eklenmektedir.

yöntemde takım harcama limiti gelir gider farkı üzerinden hesaplanmaktadır. İkinci yöntemde ise, “Net Borç/Net Faaliyet Geliri Rasyosu” üzerinden hesaplama yapılmaktadır. Örneğin birinci yöntem kullanılarak X kulübünün takım harcama limitinin 80 milyon TL, ikinci yöntem kullanılarak ise 100 milyon TL olarak belirlendiğini varsayalım. Bu durumda X kulübünün nihai takım harcama limiti 90 milyon TL olur. Belirtmek gerekir ki takım harcama limitleri, tüm kulüpler için TL cinsinden belirlenmektedir.

Öte yandan TFF, iki yıllık bir geçiş dönemi öngörerek 2019-2020 ve 2020-2021 sezonları için kabul edilebilir sapma oranları belirlemiştir. Buna göre 2019-2020 sezonunda kendileri için belirlenen takım harcama limitlerini %30’a kadar aşan kulüpler cezaya tâbi tutulmaz. Bu oran 2020-2021 sezonu için %15 olarak belirlenmiştir. 2021-2022 sezonundan itibaren herhangi bir sapma oranı söz konusu olmayacak, kulüpler belirlenen limitler dâhilinde harcama yapabilecektir.

Kulüpler için belirlenen takım harcama limitlerinin KLFFP ek XII’de belirlenen bazı gerekçelerle ve usullerle artırılması mümkündür. Örneğin sermaye artış yöntemi ile öz kaynaklarını ve finansal yapılarını güçlendiren kulüpler, sermaye artış işlemi sonrasında sermaye artış bedelinin ödenmiş tutarını takım harcama limitlerini artırmak için kullanabilir. Bunun dışında kulübün UEFA müsabakalarına katılması, transfer faaliyetlerinde gelir fazlası sağlaması, finansal yükümlülüklerini azaltması gibi durumlarda da takım harcama limitinin artırılması mümkündür.

Kulüpler, tescil ettirmek istedikleri profesyonel futbolcu sözleşmesini önceden Kulüp Lisans Kurulu’na sunmak zorundadır. Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin takım harcama limitini aşıp aşmadığına Kulüp Lisans Kurulu karar verir. Kulüp Lisans Kurulu, söz konusu profesyonel futbolcu sözleşmesi ile takım harcama limitinin aşıldığını tespit ederse, bu sözleşme TFF tarafından tescil edilmez.⁵⁴⁶ Bu durumda futbolcusunun sözleşmesini tescil edemeyen kulübün, bu futbolcudan faydalanması da mümkün olmaz. Bir başka deyişle kulüp ile futbolcu arasındaki sözleşme geçerlidir ancak bu sözleşme

⁵⁴⁶Aşağıdaki koşulların sağlanması halinde, takım harcama limiti aşılsa da, ilgili futbolcunun tescili yapılır:

- a) Futbolcunun kulüpte en az altı ay amatör olarak tescilli olması,
- b) Futbolcu ile kulüp arasında profesyonel sözleşme imzalanması,
- c) Sözleşme bedelinin 150.000 TL’yi aşmaması.

Sözleşme bedeli, 2020-2021 sezonundan sonra takip eden sezonlar için her yıl 31 Mayıs tarihinde TÜİK tarafından açıklanan en güncel TÜFE oranında artırılır.

TFF tarafından tescil edilmediğinden, söz konusu futbolcunun TFF'nin düzenlediği Süper Lig, Türkiye Kupası ve diğer organizasyonlarda oynatılması mümkün değildir.

KLFFP ek XII'de sadece profesyonel futbolcu sözleşmesinin tescil edilmemesi hüküm altına alınmıştır. Bu durumda A Takım teknik sorumlusu ve antrenörler ile yapılan ve takım harcama limitini aşan sözleşmelerin bu kapsamda olup olmadığı tartışma konusu olabilir. Kanımızca A Takım teknik sorumlusu ve antrenörler ile yapılan ve takım harcama limitini aşan sözleşmelerin de tescili mümkün değildir. Çünkü burada amaç kulüpleri belirlenen takım harcama limiti içinde tutmaktır.

KLFFP ek XII'de takım harcama limitinin aşılması durumunda, Kulüp Lisans Kurulu tarafından verilecek cezai yaptırımlar da belirlenmiştir. Buna göre takım harcama limitinin;

- %5'e kadar aşılması durumunda ihtar cezası verilir.
- %6 - %10 arası aşılması durumunda kadro sınırlaması cezası verilir.
- %11 - %15 arası aşılması durumunda transfer yasağı cezası verilir.
- %16 - %20 arası aşılması durumunda 1 puan silme cezası verilir. Buna ilave olarak transfer yasağı, kadro sınırlaması ve para cezası yaptırımlarından biri veya birkaçı uygulanır.
- %21 - %25 aşılması durumunda 2 puan silme cezası verilir. Buna ilave olarak transfer yasağı, kadro sınırlaması ve para cezası yaptırımlarından biri veya birkaçı uygulanır.
- %26 ve üstü aşılması durumunda 3 puan silme cezası verilir. Buna ilave olarak transfer yasağı, kadro sınırlaması ve para cezası yaptırımlarından biri veya birkaçı uygulanır.

Kulüplerin, KLFFP ek XII uyarınca, Kulüp Lisans Kurulu'na sunması gereken bilgi ve belgeleri süresinde sunmaması, eksik sunması veya yanıltıcı bilgi ve belge sunması halinde Kurul tarafından, ihlalin ağırlığına göre ihtar, kadro sınırlaması, transfer yasağı ve puan silme yaptırımları uygulanır. Bu yaptırımlar ayrı ayrı uygulanabileceği gibi birlikte de uygulanabilir.

Söz konusu yaptırımlardan para cezasının derhal; transfer yasağı ve kadro sınırlamasının ise takip eden sezonda uygulanacağına kuşku yoktur. Ancak puan silme cezasının, takım harcama limitinin uygulandığı sezon için mi yoksa bir sonraki sezon için

mi uygulanacağı konusunda KLFFP ek XII’de bir hüküm bulunmamaktadır. Ulusal kulüp lisansı için eksikleri bulunan ve verilen süre içinde eksiklikleri tamamlamayan kulüplere uygulanan puan silme cezaları, kulübün lisans başvurusunda bulunduğu tarihi takip eden sezonda uygulanmaktadır (KLFFP m. 25/3). Örneğin 2021-2022 sezonu için lisans başvurusunda bulunan bir kulübün, verilen süre içinde eksiklikleri tamamlamaması halinde alacağı puan silme cezası da 2021-2022 sezonunda uygulanır. Ancak kulüplerin ulusal kulüp lisansı kriterlerine uyup uymadıkları sezon başında, takım harcama limitine uyup uymadıkları ise sezon sonunda belirlenmektedir. Takım harcama limitine uymayan kulüplere uygulanan puan silme cezasının geride bırakılan sezon için uygulanması, özellikle şampiyonluk ve küme düşme yolunda bir kaos oluşturabilir. Bu nedenle transfer yasağı ve kadro sınırlamasında olduğu gibi, buradaki puan silme cezasının da bir sonraki sezon uygulanması gerektiği kanaatindeyiz. Kuşkusuz KLFFP’de bu hususun açıkça hüküm altına alınması çok yerinde olur.

Belirtmek gerekir ki TFF, hem takım harcama limitini aşan profesyonel futbolcu sözleşmelerini tescil etmemekte hem de takım harcama limitinin aşılması durumunda cezai yaptırımlar öngörmektedir. Takım harcama limitini aşan profesyonel futbolcu sözleşmelerinin tescil edilmemesiyle limitin zaten aşılamayacağı, dolayısıyla öngörülen cezai yaptırımların da hiçbir zaman uygulama alanı bulamayacağı düşünülebilir. Ancak profesyonel futbolcu sözleşmelerinin tescili haricinde, menajer giderleri, maç başı primleri, şampiyonluk primleri, transferde şarta bağlı borçlar gibi birçok harcama sonradan ortaya çıkabilir. İşte bu sonradan ortaya çıkan giderlerle birlikte takım harcama limitinin aşılması durumuna karşı cezai yaptırımlar öngörülmüştür.

Son olarak belirtmek gerekir ki, sadece Süper Lig’de yer alan kulüpler için öngörülen ve 2019-2020 sezonundan itibaren uygulanmaya başlayan takım harcama limitleri denetiminden dolayı şu ana kadar henüz cezai yaptırım alan bir kulüp bulunmamaktadır.

5. SPOR ANONİM ŞİRKETLERİNİN UEFA TARAFINDAN DENETİMİ

Spor anonim şirketlerinin, UEFA tarafından düzenlenen turnuva ve yarışmalara katılabilmeleri için TFF tarafından verilen UEFA kulüp lisansını almaları ile lisans denetim süreci sona ermemektedir. TFF, kulüplere lisans verdikten sonra tüm bilgi ve belgeleri UEFA’ya göndermektedir. Bundan sonra süreç UEFA Kulüp Finansal Kontrol Kurulu (UEFA Club Financial Control Body (CFCB)) tarafından yürütülmektedir.

CFCB'nin yetkileri, CLFFP ile genel olarak düzenlenmiş, UEFA Kulüp Finansal Kontrol Kurulunu Düzenleyen Usul Kuralları Talimatı (Procedural rules governing the UEFA Club Financial Control Body (CFCB Talimatı))⁵⁴⁷ ile ayrıntılı düzenleme yapılmıştır. Esasen CLFFP, federasyonlar veya bunlara bağlı ligler tarafından kulüplere verilecek UEFA kulüp lisansı için sağlanması gereken kriterler ile federasyonların izleyeceği süreci düzenlemektedir. Bundan sonra UEFA nezdinde gerçekleşecek denetim süreci ve buna bağlı uygulanacak yaptırımlar ise CFCB Talimatında düzenlenmiştir. Nitekim CLFFP m. 53 ve m. 54'te, CFCB'nin yetkileri ve alacağı kararlarla ilgili CFCB Talimatına atıf yapılmıştır.

CFCB Talimatı m. 5'te CFCB'nin yetkileri düzenlenmiştir. Buna göre CFCB, bir yandan lisans veren konumundaki TFF'yi diğer yandan lisans başvuru sahibi olan kulüpleri denetleme yetkisine sahiptir. CFCB'nin TFF üzerindeki denetim yetkisi, TFF'nin yükümlülüklerini yerine getirip getirmediği hususundan ibarettir. Bunu bir anlamda “denetimin denetimi” olarak ifade edebiliriz.

Öte yandan CFCB'nin, UEFA kulüp lisansı verilen kulüpler ile ilgili yapacağı denetim ikili bir ayrıma tâbi tutulabilir:

1. Lisansın verildiği tarih itibarıyla yapılan denetim,
2. Lisansın verildiği tarihten sonra yapılan denetim.

İlk seçenekte lisans başvuru sahiplerinin, lisansın verildiği tarihte CLFFP'de düzenlenen kulüp lisans kriterlerini karşılayıp karşılamadığı incelenmektedir. İkinci seçenekte ise lisans verildikten sonra, lisans sahiplerinin CLFFP'de düzenlenen kulüp lisans kriterlerini karşılamaya devam edip etmedikleri ve kulüp izleme gerekliliklerini yerine getirip getirmediği incelenmektedir.⁵⁴⁸ Buradan hareketle kulüplerin UEFA tarafından sürekli bir denetime tâbi tutulduğunu söyleyebiliriz.

⁵⁴⁷Talimatın tam metni için bkz. <https://documents.uefa.com/v/u/elrjBoO4LADeQxc8~nVpDg> (Erişim tarihi: 13.01.2022).

⁵⁴⁸Belirtmek gerekir ki “kulüp lisans kriterleri” ile “kulüp izleme gereklilikleri” farklı anlamlar taşımaktadır. Her iki kavram da CLFFP'de tanımlanmıştır. Buna göre kulüp lisans kriterleri, lisans başvuru sahibinin lisans alabilmesi için yerine getirmesi gereken ve mali, sportif, hukuki, personel-idari ve altyapıya ilişkin kriterler olmak üzere beş kategoriye ayrılmış gerekliliklerdir. Kulüp izleme gereklilikleri ise, UEFA kulüp turnuvalarına katılmaya hak kazanan lisans sahibinin yerine getireceği gerekliliklerdir. Kulüp lisans kriterleri, CLFFP m. 16 ilâ 52'de ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Kulüp izleme gereklilikleri ise, CLFFP m. 53 ilâ 68'de düzenlenmiştir. Kulüp izleme gereklilikleri, temel olarak denk bütçe esasına dayanmakta ve sonuç olarak kulüplerin bütçe fazlası vermesi hedeflenmektedir. Öte yandan kulüplerin; diğer futbol kulüplerine, çalışanlara, sosyal kurumlara ve vergi dairesine vadesi geçmiş borçlarının bulunmaması, hem

Lisansın verildiği tarihte kulüp lisans kriterlerini karşılamadığı tespit edilen veya lisans verildikten sonra, izleme sürecinde, kulüp lisans kriterlerini karşılamadığı ve/veya kulüp izleme gerekliliklerini yerine getirmediği tespit edilen kulüpler hakkında CFCB tarafından CFCB Talimatında öngörülen disiplin cezaları uygulanmaktadır.

CFCB Talimatı m. 3'te CFCB'nin hukuki yapısı düzenlenmiştir. Buna göre CFCB, Birinci Daire ve Temyiz Dairesi'nden teşekkül etmektedir. Her iki dairede de bir başkan ve en az üç üye bulunmaktadır. Üyeler iki dairede birden görev alamaz. Üyeler, UEFA yönetim kurulu tarafından dört yıl için seçilmektedirler (CFCB Talimatı m. 4).

Birinci Daire'nin görevleri şunlardır (CFCB Talimatı m. 5):

- a) Lisans verenlerin yükümlülüklerini yerine getirip getirmediği ve lisans başvuru sahiplerinin, lisans verildiği sırada CLFFP ile belirlenen lisans kriterlerini yerine getirip getirmediğini incelemek,
- b) Lisans verildikten sonra lisans sahiplerinin CLFFP ile belirlenen lisans kriterlerini karşılamaya devam edip etmediklerini incelemek,
- c) Lisans sahiplerinin CLFFP ile belirlenen kulüp izleme gerekliliklerini yerine getirip getirmediğini incelemek,
- d) CFCB Talimatında öngörüldüğü üzere uzlaşma anlaşmaları (settlement agreements) yapmak,
- e) CLFFP ile belirlenen gerekliliklerin yerine getirilmemesi durumunda, CFCB Talimatında yer alan disiplin cezalarını uygulamak,
- f) Kulüplerin UEFA kulüp müsabakalarına uygunluğu ile ilgili uyuşmazlıklar hakkında, söz konusu müsabakaları düzenleyen talimatlar doğrultusunda karar vermek,
- g) CLFFP'de tanımlanan "üç yıl kuralı"ndan muafiyet talepleri hakkında karar vermek,⁵⁴⁹

kulüp lisans kriterleri hem de kulüp izleme gereklilikleri kapsamında sayılmıştır. Kulüp lisans kriterleri bakımından bu denetimin lisans öncesi yapıldığı; kulüp izleme gereklilikleri bakımından ise lisans verildikten sonra yapıldığı söylenebilir. Ancak CFCB Talimatı m. 5'e göre, kulüplerin kulüp lisans kriterlerini karşılamaya devam edip etmedikleri lisans verildikten sonra da inceleneceği için, kulüp lisans kriterleri ile kulüp izleme gereklilikleri bu noktada örtüşen iki kavram haline gelmektedir.

⁵⁴⁹Üç yıl kuralı, CLFFP m. 12'de açıklanmıştır. Buna göre lisans başvuru sahibi sadece bir futbol kulübü olabilir. Bu futbol kulübü ise, ulusal ve uluslararası turnuvalara katılan takımdan sorumlu bir tüzel kişilik olmalıdır. Bu tüzel kişi, UEFA üyesi federasyonların veya bu federasyonlara bağlı liglerin tescilli bir üyesi olabileceği gibi, bu tescilli üye ile sözleşme ilişkisi içinde olan bir şirket de olabilir. Lisans başvuru sahibi sadece bu tescilli üye veya bununla sözleşme ilişkisi içinde olan şirket olabilir. Bunların da lisans başvurusu

h) CLFFP ile belirlenen ihtiyari anlaşmalar (voluntary agreements) yapmak.⁵⁵⁰

Davalar, Birinci Daire başkanı tarafından açılır. Davanın açıldığı davalıya bildirilir. Birinci Daire başkanı davayı açarken, kendisini veya Birinci Daire'nin bir üyesini raportör üye olarak atar. Raportör üye, durum tespiti yaparak ilgili tüm delilleri toplar. (CFCB Talimatı m. 12). Raportör üye, delil sayılabilecek tüm araçları değerlendirmeye alabilir. Bu kapsamda davalının ifadesi, tanık ifadeleri, belgeler, ses veya video kayıtları, yerinde incelemeler ve bilirkişi raporları sayılabilir. Ancak delil olarak sayılabilecek araçlar bunlarla sınırlı tutulmamıştır. Raportör üye tüm delilleri topladıktan sonra, verilecek kararlar ilgili tavsiyesini de içeren raporunu, Birinci Daire'ye sunar (CFCB Talimatı m. 13).

Bundan sonra Birinci Daire başkanı, raportör üyenin vardığı sonuçlar ve ilgili deliller hakkında davalıya bilgi verir. Birinci Daire başkanı, gerekli durumlarda, destekleyici deliller ile birlikte yazılı savunmasını vermek üzere davalıya uygun bir süre verebilir. Bu süreden sonra davalı, Birinci Daire'ye başkaca belge sunamaz. Ancak istisnai durumlarda Birinci Daire başkanının rızası varsa ya da Birinci Daire başkanı talepte bulunmuşsa belge sunulması mümkündür. Birinci Daire başkanı, resen veya davalı ya da raportör üyenin talebi ile duruşma yapılmasına karar verebilir. Rapor veren üyenin müzakerelere katılması ve oy kullanması yasaktır (CFCB Talimatı m. 14).

Birinci Daire, yaptığı değerlendirme sonucunda aşağıdaki kararlardan birini verebilir (CFCB Talimatı m. 14):

- a) Davanın reddi,
- b) Kulübün söz konusu UEFA yarışmasına katılmasının kabulü veya reddi,
- c) Üç yıl kuralından muafiyet talebinin kabulü veya reddi,
- d) CLFFP uyarınca kulüple ihtiyari anlaşma yapmak,
- e) CFCB Talimatı uyarınca davalı ile uzlaşma anlaşması yapmak,
- f) CFCB Talimatı uyarınca davalıya disiplin cezası vermek

CLFFP ile belirlenen gerekliliklerin yerine getirilmemesi durumunda; Birinci Daire, davalı ile bir uzlaşma anlaşması yapabilir. Birinci Daire, uzlaşma anlaşması yapıp

yaptıkları tarih itibarıyla, üyeliklerinin ve sözleşme ilişkilerinin en az üç yıldır devam ediyor olması gerekmektedir.

⁵⁵⁰CLFFP ek XII'de kulüplerin denk bütçe şartına uymak amacıyla ihtiyari anlaşma başvurusu yapabilecekleri belirtilmiş ve buna ilişkin ayrıntılara yer verilmiştir.

yapılamayacağını değerlendirirken, CLFFP Ek XI’de belirtilen hususları dikkate alır.⁵⁵¹ Ancak uzlaşma anlaşmasını yapıp yapmamak Birinci Daire’nin takdirindedir. Uzlaşma anlaşmasının yapılması, adil ve caydırıcı bir çözüme varılmasını haklı kılan durumlarda söz konusu olabilir. Uzlaşma anlaşmalarında davalı futbol kulübünün yerine getirmesi gereken yükümlülükler belirlenir. Uzlaşma anlaşmaları, CFCB Talimatı m. 29’da hüküm altına alınan disiplin cezalarını içerebilir. Disiplin cezası belirli koşullara bağlanabileceği gibi koşulsuz da öngörülebilir. Uzlaşma anlaşmaları, futbol kulübünün, CLFFP’de belirlenen koşulları sağlaması amacıyla belirli bir zaman dilimini kapsayabilir. Birinci Daire’nin bir üyesi, kulüplerin uzlaşma anlaşmasına uyup uymadıklarını denetler ve gerekli durumlarda Birinci Daire, uzlaşma anlaşmasında öngörülen disiplin cezalarını uygular (CFCB Talimatı m. 15).

Kural olarak Birinci Daire’nin verdiği kararlara karşı Temyiz Dairesi’ne başvurmak mümkündür. Ancak Birinci Daire’nin aşağıdaki kararları nihaidir (CFCB Talimatı m. 17):

- a) Uyarı,
- b) Kınama,
- c) 10.000 euroya kadar para cezası,
- d) Üç yıl kuralından muafiyete ilişkin kararlar,
- e) Acil durumlar ile ilgili alınan kararlar.⁵⁵²

Birinci Daire’nin kararlarına karşı Temyiz Dairesi’ne itiraz, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren üç gün içinde ve yazılı olarak yapılmalıdır. Üç günlük süre, temyize gidildiğine ilişkin beyan için aranmaktadır. Temyiz eden, temyize gittiğini beyan ettikten sonra, beş gün içinde yazılı gerekçelerini Temyiz Dairesi’ne sunmalıdır. Temyiz eden, bu sürenin sona ermesinden sonra yeni yazılı gerekçe sunamaz (CFCB Talimatı m. 18).

Temyiz Dairesi tarafından yapılan yargılama, Temyiz Dairesi başkanı tarafından yürütülür. Temyiz Dairesi başkanı ilgili tarafları temyiz hakkında bilgilendirir ve bunların cevap vermesi için kesin bir süre belirler. Bu süreden sonra taraflar, Temyiz Dairesi’ne başkaca belge sunamaz. Ancak istisnai durumlarda Temyiz Dairesi başkanının rızası

⁵⁵¹Söz konusu hususlar genel başlıkları ile şunlardır: Denk bütçe hesap sonucunun miktarı ve eğilimi, hedeflenen denk bütçe hesap sonucu, döviz kurlarındaki değişimin sebep olduğu etkiler, borç durumu, mücbir sebepler, ulusal ekonomide büyük ve öngörülemeyen değişimler, futbol kulübünün yapısal olarak yetersiz bir piyasada faaliyet göstermesi, futbol takımı kadrosunun belirli bir sayıda tutulmuş olması.

⁵⁵²Birinci Daire’nin, UEFA yarışmalarına katılım ile ilgili aldığı kararlar başta olmak üzere, acil durumlarda aldığı kararlar nihaidir (CFCB Talimatı m. 16).

varsa ya da Temyiz Dairesi başkanı talepte bulunmuşsa belge sunulması mümkündür. Temyiz Dairesi başkanı, resen veya davalının talebi ile duruşma yapılmasına karar verebilir (CFCB Talimatı m. 19).

Temyiz Dairesi, yaptığı değerlendirme sonucunda aşağıdaki nihai kararlardan birini verebilir (CFCB Talimatı m. 14):

- a) Davanın reddi,
- b) Birinci Daire kararının onaylanması, değiştirilmesi veya bozulması,
- c) Kulübün söz konusu UEFA yarışmasına katılmasının kabulü veya reddi,
- d) CFCB Talimatı uyarınca davalıya disiplin cezası vermek.

Birinci Daire ve Temyiz Dairesi nihai kararlarını, en az üç üyenin katılımıyla ve basit çoğunlukla verir. Oylamada çekimser kalan üyeler dikkate alınmaz ve eşitlik durumunda Birinci Daire veya Temyiz Dairesi başkanının oyu belirleyici olur (CFCB Talimatı m. 24). Her iki daire de nihai kararını verirken, UEFA Statüsü, kuralları, talimatları ve ayrıca İsviçre hukukunu uygular (CFCB Talimatı m. 25).

Gerçek kişiler dışındaki herhangi bir davalı aleyhine aşağıdaki disiplin cezaları verilebilir (CFCB Talimatı m. 29/1):⁵⁵³

- a) Uyarı,
- b) Kınama,
- c) Para cezası,
- d) Puan silme cezası,
- e) UEFA'dan elde edilen gelirlerden kesinti,
- f) UEFA'nın düzenlediği yarışmalarda yeni oyuncu tescil yasağı,
- g) UEFA'nın düzenlediği yarışmalarda tescil edilebilecek toplam oyuncu sayısı ile birlikte kulüplerin Futbol A takım listesinde yer alacak tüm oyuncular için yapabilecekleri toplam harcamanın sınırlanması,
- h) Devam eden ve/veya gelecekteki yarışmalardan men,
- i) Bir unvan veya ödülün iadesi.

⁵⁵³Ülkelerin gerçek ve tüzel kişiler ile ilgili hukuki düzenlemelerinde farklılıklar söz konusu olabileceğinden burada tüzel kişi kavramı özellikle kullanılmamıştır.

Gerçek kişi davahılar aleyhine aşağıdaki disiplin cezaları verilebilir (CFCB Talimatı m. 29/2):

- a) Uyarı,
- b) Kınama,
- c) Para cezası,
- d) Belirli sayıda maçıtan men cezası veya belirli ya da belirsiz bir süre için maçıtan men cezası,
- e) Belirli sayıda maç veya belirli ya da belirsiz bir süre için bir görevi yerine getirmekten men cezası,
- f) Futbolla ilgili tüm faaliyetlerden men cezası.

Daireler, verilecek disiplin cezasının türünü ve kapsamını somut olaya göre belirler (CFCB Talimatı m. 28). Bir davada birden fazla disiplin cezası verilmesi de mümkündür (CFCB Talimatı m. 29/3). Öte yandan disiplin cezasının uygulanması, belirli bir süre için veya belirli bir olayın gerçekleşmesine kadar kısmen veya tamamen ertelenebilir (CFCB Talimatı m. 30).

Birinci Daire ve Temyiz Dairesi'nin verdiği nihai kararlara karşı, UEFA Statüsünün ilgili hükümleri uyarınca, temyiz tahkim mercii olarak CAS'a başvurmak mümkündür. Bu kararların temyizinde CAS'ın münhasır yetkisi bulunmaktadır (CFCB Talimatı m. 34).

BEŞİNCİ BÖLÜM

Spor Anonim Şirketlerinin Tâbi Olduğu Yargılama Hukuku

1. GENEL OLARAK

TTK m. 4'te hangi davaların ticari dava olduğu sayılmıştır. Öğretide bu hükümden hareketle ticari davalar; mutlak ticari davalar, nispi ticari davalar ve bir ticari işletmeyi ilgilendiren havale, vedia ve fikir ve sanat eserlerine ilişkin haklardan doğan davalar şeklinde üçlü bir ayrıma tâbi tutulmaktadır.⁵⁵⁴ Buna göre TTK'da düzenlenen hususlar ve TTK m. 4/1'de sayılan diğer hususlardan doğan hukuk davaları ile özel kanun hükümleri gereği ticari sayılan davalar mutlak ticari davalardır. Her iki tarafın da ticari işletmesiyle ilgili hususlardan doğan hukuk davaları nispi ticari davalardır. Havale, vedia ve fikir ve sanat eserlerine ilişkin haklardan doğan ve bir ticari işletmeyi ilgilendiren davalar ise yarı-nispi ticari davalar olarak anılmaktadır.⁵⁵⁵

TTK m. 5 gereği, aksine hüküm yoksa tüm ticari davalar asliye ticaret mahkemesinde görülür. Asliye ticaret mahkemesi ile asliye hukuk mahkemesi arasındaki ilişki görev ilişkisi olmakla birlikte, bir yerde asliye ticaret mahkemesi yoksa ticari davalar asliye hukuk mahkemesinde görülür (TTK m. 5/2 ve m. 5/3).

Buna göre spor anonim şirketlerinin taraf olduğu ticari davalar, kural olarak asliye ticaret mahkemelerinde görülür. İstisnai olarak bazı ticari davaların başka mahkemelerde görülmesi de söz konusu olabilmektedir. Örneğin Sınai Mülkiyet Kanunundan doğan hukuk davalarında görevli mahkeme, fikri ve sınai haklar hukuk mahkemesidir. Şayet bir yerde fikri ve sınai haklar hukuk mahkemesi yoksa bu davalar asliye hukuk mahkemesinde görülür.⁵⁵⁶ Buna göre bir spor anonim şirketine ait marka hakkına tecavüz

⁵⁵⁴Arkan, 2018, **a.g.k.**, 107 vd.; Bazı yazarlar havale, vedia ve fikir ve sanat eserlerine ilişkin haklardan doğan ve bir ticari işletmeyi ilgilendiren davaları da nispi ticari dava başlığı altında değerlendirip ikili bir ayırım yapmakla yetinmektedir. Bkz. Ayhan, Çağlar ve Özdamar, 2021a, **a.g.k.**, 80 vd.; Şener, 2016, **a.g.k.**, 120 vd.; B. Kuru (2016). *İstinaf sistemine göre yazılmış medeni usul hukuku*. İstanbul: Legal yayınevi, s. 91-91.

⁵⁵⁵Ş. Kayıhan (2021a). *Ticari işletme hukuku*. Ankara: Seçkin Yayınevi, s. 116.

⁵⁵⁶TTK m. 4'ün gerekçesinde, fikri mülkiyet hukukuna dair mevzuattan doğan davaların tek hâkimli olmalarının fikri ve sınai haklar hukuk mahkemelerinin ticaret mahkemesi olmadığı anlamına gelmeyeceği ifade edilerek, bu mahkemelerin bir anlamda asliye ticaret mahkemesi olduğu kabul edilmiştir. Öğretide Arkan, bu mahkemelerin asliye ticaret mahkemesi olduğunun Kanunda belirtilmesinin daha uygun olacağını ifade etmektedir. Bkz. Arkan, 2018, **a.g.k.**, 118. Kayar ise, kanunlarda gerekli değişiklikler yapılarak, fikri ve sınai haklar hukuk mahkemesinin bulunmadığı yerlerde bu davalara asliye ticaret mahkemesince bakılması, o da yoksa asliye hukuk mahkemesince bakılması görüşündedir. Bkz. İ. Kayar (2018). *Ticari işletme hukuku*. (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi, s. 123.

dolayısıyla açılan maddi tazminat davası, TTK m. 4/1-d gereği mutlak ticari dava olmasına rağmen, bu dava asliye ticaret mahkemesinde değil, fikri ve sınai haklar hukuk mahkemesinde görülür.

Öte yandan spor anonim şirketinin taraf olduğu ve ticari olmayan hukuk davalarında görevli mahkeme, Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) m. 2 gereği kural olarak asliye hukuk mahkemesidir. HMK m. 4'te sayılan istisnai hususlarda ise, dava, sulh hukuk mahkemesinde görülür.

Ancak söz konusu spor anonim şirketleri olduğu zaman spor hukukunun kendine özgü yapısından kaynaklı olarak gerek ulusal gerekse uluslararası yargılama mekanizmaları devreye girmekte ve bazı davaların yukarıda açıklanan mahkemelerin dışında, ulusal ya da uluslararası yargı merciileri tarafından çözümü gündeme gelmektedir. Çalışmamızın bu bölümünde spor anonim şirketlerinin tâbi olduğu bu özel yargılama hukukunu inceleyecek ve bunun genel kurallara etkisini tespit etmeye çalışacağız. Bunun için öncelikle spor hukukunda normlar hiyerarşisini inceleyerek bu konudaki tespitlerimizi ortaya koyacağız.

2. SPOR HUKUKUNDA NORMLAR HİYERARŞİSİ

Bir hukuk düzeninde yer alan normlar arasında altlık-üstlük ilişkisi vardır. Alt basamakta yer alan normların dayanağı üst basamakta yer alan normlardır ve alt basamakta yer alan normlar geçerliliğini üst basamakta yer alan normlardan alır. Bu nedenle alt basamakta yer alan normlar, üst basamakta yer alan normlara uygun olmak zorundadır.

Türk hukukunda normlar hiyerarşisinin en üst basamağında Anayasa yer alır. Anayasayı; kanunlar ve usulüne göre yürürlüğe konulmuş uluslararası antlaşmalar,⁵⁵⁷ Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ve yönetmelikler takip eder. Bunların dışında yönetmeliklerle eşdeğer olduğu genel olarak kabul edilen genelge, yönerge, tebliğ, talimat gibi idarenin diğer düzenleyici işlemleri bulunmaktadır.

⁵⁵⁷Anayasa m. 90/5 gereği, temel hak ve özgürlüklere ilişkin olup usulüne göre yürürlüğe giren uluslararası antlaşmalar ile kanunlar aynı konuda farklı hükümler içerdiğinde uluslararası antlaşma hükümleri esas alınır. Öğretide temel hak ve özgürlüklere ilişkin olmayıp usulüne göre yürürlüğe konulmuş uluslararası antlaşmaların kanunlar ile aynı seviyede olduğu ağırlıklı olarak kabul edilse de farklı görüşler de bulunmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Y. B. Gülgeç (2015). *Normlar hiyerarşisi: Türk, Alman ve İngiliz hukuk sistemlerinde kural işlemlerin ve mahkeme kararlarının hiyerarşik gücü*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 134 vd.

Spor hukukunda ise 17.03.2011 tarihinde Anayasa'nın 59. maddesine eklenen üçüncü fıkra⁵⁵⁸ ile zorunlu tahkime yer verilerek normlar hiyerarşisi belirli konularda saf dışı bırakılmıştır. Hüküm şöyledir;

“Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz.”.

17.03.2011 tarih ve 6214 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun gerek genel gerekçesi ve madde gerekçelerinde gerekse Anayasa Komisyonu Raporu'nda bu hükmün varlığını gerektiren nedenler aynı doğrultuda açıklanmıştır.⁵⁵⁹ Buna göre; spor dalları ulusal örgütlenmenin ötesinde bir uluslararası örgütlenmeye sahiptir. Bu örgütlenme neticesinde küresel kurallar egemen olmuş ve spor dallarındaki uyuşmazlıkların süratli ve kesin bir şekilde çözüme kavuşturulması yöntemi benimsenmiştir. Bunun nedeni sporun kendine özgü bir yapısının olması ve bu yapıda gerek spor yönetiminin gerekse de disiplin yargılamalarının belirli bir sürat istemesidir. Klasik dava yönteminde yapılan yargılamalar belirli bir süreye ihtiyaç duymaktadır. Spor hukukunda bu yöntemin benimsenmesi, bu alanın ihtiyaçlarının ivedilikle sonuçlandırılması ilkesiyle bağdaşmaz. Bu ihtiyaçlardan kaynaklı olarak ve Türkiye'nin spor alanındaki uluslararası hukuk kurallarını iç hukuka yansıtması amacıyla, spor hukukunda yargı organlarının dokunamayacağı bu zorunlu tahkim modeli benimsenmiştir.⁵⁶⁰ Görüldüğü üzere gerekçe ve Anayasa Komisyonu Raporu'nda açıkça ifade edilmese de, Anayasa m. 59/3 hükmü lex sportiva'nın Türk hukukundaki en önemli yansımalarından biridir.

Anayasa m. 59/3 hükmü spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı zorunlu tahkim yolunu öngörmektedir. Bunun dışında kalan durumlarda ortaya çıkan uyuşmazlıklar, genel hükümler çerçevesinde adli yargı yerlerinde görülür. Böylelikle spor hukukunda normlar hiyerarşisi, spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararları söz konusu olduğunda

⁵⁵⁸RG.: 29.03.2011 S. 27889.

⁵⁵⁹6214 sayılı Kanunun genel gerekçesi, madde gerekçesi ve Anayasa Komisyonu Raporu için bkz. <https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d23/c096/tbmm23096077ss0697.pdf> (Erişim tarihi: 17.10.2020).

⁵⁶⁰<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d23/c096/tbmm23096077ss0697.pdf> (Erişim tarihi: 17.10.2020).

klasik şekliyle uygulanmaz. Bir başka deyişle spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin statü, yönetmelik, talimat gibi isimlerle çıkardığı normlar geçerliliğini bir üst normdan değil, doğrudan Anayasadan almaktadır. Bunun dışında kalan durumlarda ise normlar hiyerarşisi klasik şekliyle uygulanır.

Belirtmek gerekir ki bu durum spor faaliyetlerinin yönetimi ve disipliniyle ilgili konularda, TFF Kanunu ve diğer üst normlarda düzenleme yapılamayacağı anlamına gelmez. Ancak Kanuni bir düzenleme olmasa dahi, spor federasyonlarının çıkardığı statü, yönetmelik, talimat gibi normların doğrudan Anayasa'dan kaynaklı bir geçerliliğinin olduğunu gösterir.

Öte yandan buradan çıkarılacak daha önemli sonuç; sporun genel hükümlerden bağımsız, kendi kuralları içinde düzenlenmesi ve yargılama hukukunun da bu çerçevede oluşturulmasıdır. Şu anda spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarıyla sınırlı olarak kabul edilen bu gerçek, önümüzdeki yıllarda daha geniş bir çerçeveye oturtulabilir. Özellikle lex sportivanın giderek daha fazla kabul görmesi, bu değişimi kaçınılmaz kılmaktadır.

Acaba Anayasa m. 59/3 hükmü genel hükümlerin uygulanmasını tamamen veya kısmen devre dışı mı bırakmaktadır? Örneğin TFF'nin çıkardığı talimatlarda spor anonim şirketleriyle ilgili yer verilen hükümler TTK'ya aykırılık teşkil etse dahi geçerli olup uygulanacak mıdır? Öncelikle TFF tarafından çıkarılan statü, talimat ve benzeri hukuki düzenlemelerin spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlar arasında olduğu Anayasa Komisyonu Raporunda kabul edilmiştir.⁵⁶¹ Öğretide de aksi yönde bir görüş bulunmamaktadır. Anayasa m. 59/3 hükmünü yukarıdaki örneğe uyguladığımızda, TFF'nin çıkardığı talimatlarda spor anonim şirketleriyle ilgili yer alan hükümler, TTK'ya aykırılık teşkil etse dahi, bu hükümlerle ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar zorunlu tahkim yoluyla çözülür. Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Talimatı m. 19'a göre Tahkim Kurulu, TFF Kanunu, TFF Statüsü, Federasyon Talimat ve Düzenlemeleri ile FIFA ve UEFA kurallarını esas alarak Türk maddi hukukuna göre karar verir. Bu hükme göre Tahkim Kurulu bir yandan TFF'nin hukuki düzenlemeleri ile FIFA ve UEFA kurallarını esas alacak diğer yandan Türk maddi hukukuna göre karar verecektir. Söz konusu spor kuruluşlarının koyduğu kuralların Türk maddi hukuku ile çelişki

⁵⁶¹<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d23/c096/tbmm23096077ss0697.pdf> (Erişim tarihi: 17.10.2020).

göstermemesi durumunda bir sorun olmaz. Ancak esas sorun, spor kuruluşlarının koyduğu kurallar ile Türk maddi hukukunun çelişki göstermesi halinde ortaya çıkar. Bu durumda bir yandan spor kuruluşlarının koyduğu kuralların diğer yandan Türk maddi hukukunun uygulanması söz konusu olamaz.

Anayasa m. 59/3 hükmünün sadece usul hukukuna yönelik bir düzenleme getirdiği, maddi hukuk noktasında spor federasyonlarının da normlar hiyerarşisine bağlı kalarak düzenleme yapmaları gerektiği savunulabilir. Ancak böyle bir görüş iki noktada eleştiri konusu olabilir. Birincisi, spor federasyonları bağlı bulundukları uluslararası kuruluşlara göre düzenlemeler yapmaktadır. Örneğin TFF; FİFA ve UEFA kurallarını esas alarak kendi hukuki düzenlemelerini yapmaktadır. 6214 sayılı Kanunun genel gerekçesinde, “...uluslararası spor camiasının onurlu bir üyesi olan Türkiye'nin, uluslararası spor hukuku kurallarını, iç hukukuna yansıtması kendi taahhütlerinin de gereğidir.” denilerek bu duruma vurgu yapılmıştır. Anayasa Komisyonu Raporunda ise, “...Türkiye Futbol Federasyonunun uluslararası alanda futbolu düzenleyen Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FİFA) ve Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA) ya karşı yükümlülüklerini yerine getirmesi amacıyla Teklifin hazırlandığı,...” ifade edilmiştir. Dolayısıyla spor federasyonlarının bir yandan normlar hiyerarşisine bağlı kalması diğer yandan bağlı oldukları uluslararası spor kuruluşlarının kurallarını esas alması her zaman mümkün olmayabilir. İkinci nokta, Anayasa m. 59/3 hükmünün ortaya çıkış sebebidir. Bu hükmün ortaya çıkış sebebi, spor hukukunun kendine özgü maddi hukuk kurallarının olmasıdır. Müsabakadan men, küme düşürme, ligden ihraç, seyircisiz oynama ve puan tenzili gibi yaptırımlar spor hukukuna özgüdür. Spor hukukunun bu kendine özgü maddi hukuku kuralları olmasaydı, bu alandaki uyuşmazlıkların süratli ve kesin bir şekilde çözüme kavuşturulması yoluna gidilmesine de ihtiyaç duyulmayacaktı. Dolayısıyla kanaatimizce Anayasa m. 59/3 hükmünün hem tarihsel hem de amaçsal yorumundan hareketle, zorunlu tahkime gidilen durumlarda, Türk maddi hukuk kuralları ile TFF'nin hukuki düzenlemeleri arasında çelişki olduğu ve bu çelişkinin FİFA ve UEFA kurallarının esas alınmasından kaynaklandığı durumlarda, genel hükümlere göre değil, TFF'nin hukuki düzenlemelerine göre karar verilmelidir.⁵⁶² Bu durum genel hükümlerin

⁵⁶²Ancak kamu düzenini ilgilendiren emredici hükümleri bu durumdan istisna tutmak gerekir. Şayet TFF'nin, UEFA ve FİFA kurallarını esas alarak yaptığı hukuki düzenleme, kamu düzenini ilgilendiren emredici hükümlere aykırılık taşıyorsa, bu durumda kamu düzenini ilgilendiren emredici hüküm esas alınmalıdır.

uygulanmasını tamamen devre dışı bırakmasa da, en azından TFF'nin, FİFA ve UEFA kurallarını esas alarak statü, talimat ve diğer hukuki düzenlemeler ile düzenlediği konularda genel hükümlerin uygulama bulmayacağını göstermektedir.

SKSFK'nın yürürlüğü ile birlikte özellikle spor federasyonlarına yönelik düzenlemelerin, uluslararası spor kuruluşları tarafından kabul görmeyebileceğine yönelik endişeler bulunmaktadır. Çalışma konumuz açısından baktığımızda, uluslararası spor kuruluşlarının öngördüğü kurallar ile Türk maddi hukuku uyumluluk göstermektedir. Ancak kanaatimizce Anayasa m. 59/3 hükmü, Türk maddi hukukunun öngördüğü sistemin dışında bir spor anonim şirketleri hukuku oluşturulması ihtimalini de içinde barındırmaktadır.

Öte yandan Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Talimatı m. 2'de, Tahkim Kurulu'nun yargı yetkisi belirlenmiştir. Buna göre Tahkim Kurulu sayılan diğer hususlar yanında, TFF yönetim kurulu tarafından çıkartılmış Talimatların; Kanun, Ana Statü, FİFA ve UEFA Ana Statülerine aykırılığına ilişkin başvuruları inceleyip karar bağlar (TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 2/1-d). Bu hükümden önemli sonuçlar çıkmaktadır. İlk ve en önemli sonuç, TFF Statüsünün, Tahkim Kurulu'nun yargı yetkisi dışında bırakılmasıdır. Bu durumda TFF Statüsünde yer alan Kanuna aykırı hükümlere karşı hangi merciiye başvurulacağı sorusu gündeme gelmektedir. Anayasa m. 59/3 gereği TFF Statüsü de, spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ilişkin kararları arasındadır. Bir başka deyişle TFF Statüsündeki her bir hüküm, bir spor federasyonu olan TFF'nin aldığı kararlar arasındadır. Yine Anayasa m. 59/3 gereği bu kararlara karşı sadece zorunlu tahkim yoluna gidilebilir. TFF Statüsü, Tahkim Kurulu'nun yargı yetkisi dışında bırakıldığına göre, TFF Statüsünde yer alan hükümlerin iç hukukta yargısal denetimin dışında bırakıldığı sonucuna ulaşılabilir.⁵⁶³

Öte yandan TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 2/1-d hükmünde yer verilen “Kanun” ifadesinin genel anlamda mı kullanıldığı yoksa bununla TFF Kanununun mu kastedildiği sorusu da gündeme gelebilir. Kanımızca burada sadece TFF Kanunu değil, ilgili tüm kanunlar ifade edilmektedir. Ancak bu durumda da yukarıda ifade ettiğimiz üzere, TFF tarafından FİFA ve UEFA kuralları esas alınarak yapılan hukuki düzenlemelerde kamu

⁵⁶³Bu konuya ilişkin değerlendirmemiz için bkz. aşağıda Dördüncü Bölüm, 3.1.1. altında yapılan açıklamalar.

düzenine bir aykırılık söz konusu değilse, Anayasa m. 59/3 hükmü gereği kanuna değil, TFF'nin hukuki düzenlemelerine üstünlük tanınır.

3. SPOR HUKUKUNDA UYUŞMAZLIKLAR VE ÇÖZÜM YOLLARI

Spor hukuku diğer birçok hukuk disiplini ile ilişki içerisinde. Bu nedenle spor hukukundan kaynaklı uyuşmazlıklar niteliği bakımından birçok farklı ayrıma tâbi tutulabilir. Anayasa m. 59/3 hükmü de bu ayrımlardan birini ortaya koyarak, spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarından kaynaklı uyuşmazlıklar bakımından zorunlu tahkim yolunu öngörmüş, bunun dışında kalan uyuşmazlıkların genel hükümlerle çözülmesi yolunu benimsemiştir. Böylelikle spor hukukunda; zorunlu tahkime tâbi uyuşmazlıklar ve genel hükümlere tâbi uyuşmazlıklar şeklinde bir ayrım doğmuştur. Öte yandan spor hukukundaki uyuşmazlıklar, yabancılık unsuruna bağlı olarak, ulusal veya uluslararası nitelik taşıyabilmektedir. Buna göre kural olarak yabancılık unsuru taşımayan uyuşmazlıkların çözümü ulusal yargı merciileri tarafından sağlanırken, yabancılık unsuru taşıyan uyuşmazlıklar uluslararası yargı merciileri tarafından çözülmektedir.

3.1. Zorunlu Tahkime Tâbi Olup Olmamasına Göre Uyuşmazlıklar

3.1.1. Zorunlu tahkime tâbi uyuşmazlıklar

Anayasa m. 59/3 gereği zorunlu tahkime tâbi uyuşmazlıklar, spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarıdır. Anayasa Komisyonu Raporu'ndan hareketle spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarını üç başlık halinde sıralayabiliriz:⁵⁶⁴

- a) Spor federasyonlarının organ ve kurullarının, sporun yönetilmesi ve disiplinine ilişkin olarak ihtar, kınama, para cezası, küme düşürme, hak mahrumiyeti, ligden ihraç, tescil iptali, üyeliğin askıya alınması ve üyelikten ihraç gibi verdikleri tüm kararlar,
- b) Spor federasyonlarının sporun yönetilmesine yönelik çıkardığı statü, talimat ve benzeri hukuki düzenlemeler,

⁵⁶⁴<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d23/c096/tbmm23096077ss0697.pdf> (Erişim tarihi: 17.10.2020).

- c) Spor federasyonlarının organ ve kurullarının, sporun yönetilmesine ilişkin olarak müsabakaların icrası, tatili, ertelenmesi gibi hususlarda verdikleri tüm kararlar.

TFF Statüsü m. 62’de ise Tahkim Kurulu’nun yargı yetkisi yedi başlık halinde sıralanmıştır. Buna göre aşağıdaki hususlardan doğan uyuşmazlıklar zorunlu tahkime tâbidir:

- a) Federasyon ile kulüpler, hakemler, futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, oyuncu temsilcileri, sağlık personelleri ve diğer yetkililer hakkında TFF yönetim kurulu tarafından verilen kararlar,
- b) Amatör ve Profesyonel Futbol Disiplin Kurullarının kararları,
- c) Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararları,
- d) Kulüp Lisans Kurulu kararları,
- e) Etik Kurulu kararları,
- f) Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü ve talimatları uyarınca nihai karar verme yetkisine sahip diğer kurulların verdikleri hukuki sonuç doğuran kararlar,
- g) Yönetim kurulu tarafından çıkarılan talimatlar.

Hükme göre Tahkim Kurulu, bu hususlardan doğan uyuşmazlıkları ilgililerinin başvurusu üzerine inceleyerek kesin olarak karara bağlar. Tahkim Kurulu kararları idari veya yargısal makamların onayına tâbi olmadığı gibi, bu kararlara karşı idari veya yargısal makamlara başvurulamaz (TFF Statüsü m. 62/3). Bir başka ifadeyle zorunlu tahkime tâbi uyuşmazlıklar konusunda Tahkim Kurulu’nun verdiği kararlara karşı istinaf, temyiz, karar düzeltme gibi kanun yollarına başvurulamayacağı gibi bu kararların hukuka aykırı olduğu iddiasıyla tespit, iptal ve tazminat davası da açılmaz.⁵⁶⁵ Ancak burada atlanan bir husus vardır. Şöyle ki Anayasa m. 59/3’e göre, tahkim kurullarının, spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarından kaynaklı uyuşmazlıklar ile ilgili verdikleri kararlar kesindir. Bunun dışında kalan uyuşmazlıklar ile ilgili verilen kararlar aşağıda açıklandığı üzere yargı denetimine açıktır. Örneğin Uyuşmazlık Çözüm Kurulu sadece spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlar vermez, taraflarca görevinin kabul edilmesi halinde; kulüpler, futbolcular,

⁵⁶⁵<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d23/c096/tbmm23096077ss0697.pdf> (Erişim tarihi: 25.10.2020).

teknik adamlar ve futbol menajerlerinin, aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafları da inceler ve karara bağlar (TFF Statüsü m. 56/1). TFF Statüsü m. 62'nin lafzından, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun ve bu arada zikredilen diğer kurulların tüm kararlarının zorunlu tahkime tâbi olduğu ve bu kararların yargısal denetime kapalı olduğu sonucu çıkmaktadır. Ancak bu kurulların spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin olmayan kararları da olduğundan, bu hususun dikkate alınarak hükümde değişikliğe gidilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Nitekim SKSFK m. 53 ile TFF Kanunu m. 6 değiştirilmiş ve Tahkim Kurulunun sadece futbol faaliyetlerinin yönetimi ve disiplinine ilişkin kararlarının kesin olduğu, bunun dışındaki kararlara karşı yargı yolunun açık olduğu hüküm altına alınmıştır (TFF Kanunu m. 6/6). Yargıtay da 2016 yılında verdiği bir kararda, spor kulüpleri ile futbolcular arasında yapılan sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun münhasıran yetkisinin ihtiyari tahkime çevrildiğini, taraflar ihtiyari tahkime ilişkin bir sözleşme yapmadıklarından taraflar arasındaki uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine tâbi sözleşme ilişkisinden kaynaklandığını ve sözleşme hukuku ve ilkelerine göre adli yargı merciilerince çözümlenmesi gerektiğine hükmetmiştir.⁵⁶⁶

Anayasa m. 59/3 hükmünün doğuşuna yol açan husus, Anayasa Mahkemesi'nin 06.01.2011 tarihli ve E. 2010/61, K. 2011/7 sayılı Kararı ile TFF Kanunu m. 6/4'te yer alan bir bölümü iptal etmesidir. Hüküm şöyleydi: *"Tahkim Kurulu kendisine yapılan*

⁵⁶⁶ "....5894 sayılı yasanın yürürlüğe girmesinden sonra TFF Ana statüsünün 56. maddesinde 21.7.2011 tarihinde yapılan değişiklik ile Kulüpler ve futbolcular arasındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilaflarda Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun yetkili olabilmesi için tarafların ihtilafların ortaya çıkmasından sonra Kurulun yetkisini yazılı olarak kabul etmeleri şartı getirilerek, uyuşmazlığın doğmasından sonra yazılı olarak kabul etmeleri halinde uyuşmazlık çözüm kurulunun ihtiyari tahkim sıfatıyla bakıp sonuçlandırabileceği ve bu kararlara karşı Genel Hükümler uyarınca yargı yoluna başvurulabileceği anlaşılmakta olup, TFF statüsünde yapılan bu düzenleme ile Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun yetkisi sözleşmenin tarafları yönünden ihtiyari hale getirilmiştir.

Yukarıda açıklandığı üzere dava tarihi itibarıyla yürürlükte olan TFF Ana statüsünün 56. maddesindeki düzenlemeye göre spor kulüpleri ile futbolcular arasında yapılan sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun münhasıran yetkisinin ihtiyari tahkime çevrilerek tarafların uyuşmazlığın doğmasından sonra yazılı olarak kabul etmeleri şartına bağlı kıldığı ve somut uyuşmazlık itibarıyla bu şartın gerçekleşmediği anlaşılmaktadır. Taraflar arasındaki uyuşmazlık, özel hukuk hükümlerine tabi sözleşme ilişkisinden kaynaklanmakta olup, sözleşme hukuku ve ilkelerine göre çözümlenmesi gerekir. Bu durumda uyuşmazlığı çözümleme görevi adli yargının görevi içerisinde kalmaktadır. Öyle olunca mahkemece işin esasına girilerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde görev yönünden davanın reddine karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup, bozma sebebidir." Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, T. 01.02.2016, E. 2014/31086, K. 2016/2263. Aynı yönde kararlar için ayrıca bkz. Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, T. 08.02.2016, E. 2014/30851, K. 2016/3216; Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, T. 15.02.2016, E. 2015/32542, K. 2016/4172; Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, T. 05.02.2019, E. 2016/20902, K. 2019/1275; Kararların tam metni için bkz. <https://www.corpus.com.tr/#!/Yargitay> (Erişim tarihi: 25.10.2020).

başvuruları kesin ve nihai olarak karara bağlar ve bu kararlar aleyhine yargı yoluna başvurulamaz.”. Anayasa Mahkemesi bu fıkra da yer alan, “... ve bu kararlar aleyhine yargı yoluna başvurulamaz.” bölümünü iptal etmiştir.⁵⁶⁷ Bu karar neticesinde Anayasa m. 59/3 hükmü yürürlüğe girmiş ancak bu hükümden daha eski olan TFF Kanununda ilgili değişiklikler o dönem itibarıyla yapılmamıştı. Anayasa Mahkemesi’nin 18.01.2018 tarihli ve E. 2017/136, K. 2018/7 sayılı Kararı ile TFF Kanunu m. 5/2 hükmü de iptal edilmiştir. Hüküm şöyleydi: “İlk derece hukuk kurulları kulüp lisansı ile ilgili kararlar almaya veya bu Kanun, TFF Statüsü, TFF’nin diğer talimat ve düzenlemeleri ile diğer yetkili TFF kurul ve organları tarafından alınacak kararlara ilişkin olarak çıkacak ihtilaflarda karar vermeye münhasıran yetkilidir.”. Anayasa Mahkemesi iptal gerekçesinde, Anayasa m. 59/3 hükmünde spor federasyonlarının sadece spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı zorunlu tahkim yolunun öngörüldüğünü, itiraz konusu kuralda bu husus dikkate alınmaksızın ilgili mevzuat ve TFF kurul ve organlarının kararlarıyla ilgili çıkacak tüm uyuşmazlıklar bakımından ilk derece hukuk kurullarının münhasıran karar vermekle yetkili kılındığı, ilk derece hukuk kurullarının kararlarına karşı yargı yolunun kapatıldığı, bu durumun Anayasa m. 59/3 hükmü ile bağdaşmadığı ve ayrıca ilgililerin mahkemeye erişim hakkını ortadan kaldırdığı ve hak arama hürriyetinin özüne dokunduğu belirtilmiştir.⁵⁶⁸

TFF Kanunu m. 5/3’te de benzer bir hüküm bulunmaktaydı. Hükme göre ilk derece hukuk kurullarının görevlerine giren konularda ve bunlar tarafından verilen kararlara karşı yargı yolu kapatılmıştı. Hükümde Anayasa Mahkemesi’nin yukarıda verdiğimiz gerekçesinde belirtildiği üzere, Anayasa m. 59/3’e aykırı olarak, ilk derece hukuk kurullarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararları şeklinde bir indirgeme yapılmamış, bunlar tarafından verilen tüm kararlara karşı yargı yolu kapatılmıştı. Hâlbuki yukarıda açıkladığımız üzere, bu kurulların spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin olmayan kararları da bulunmaktadır. SKSFK m. 52 ile TFF Kanunu m. 5/3’te isabetli bir değişiklik yapılarak, ilk derece hukuk kurullarının sadece futbol faaliyetlerinin yönetimi ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı zorunlu

⁵⁶⁷Anayasa Mahkemesi’nin ilgili kararı için bkz. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110226-11.htm> (Erişim tarihi: 01.11.2020).

⁵⁶⁸Anayasa Mahkemesi’nin ilgili kararı için bkz. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/03/20180302-13.pdf> (Erişim tarihi: 01.11.2020).

tahkim yolu öngörölmüştür. Bunun dışında kalan kararlara karşı yargı yoluna gidilebilir.⁵⁶⁹

Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Talimatında ise Tahkim Kurulu'nun yargı yetkisi, TFF Statüsü m. 62'deki düzenlemeye nazaran daha dar kapsamda düzenlenmiştir. TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 2'ye göre Tahkim Kurulu aşağıdaki hususları ilgililerin talebi üzerine inceler ve karara bağlar:

- a) Federasyon ile kulüpler, hakemler, futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, oyuncu temsilcileri, masörler ile diğer görevliler arasında çıkan uyuşmazlıklar hakkında TFF yönetim kurulu tarafından verilecek kararlar,
- b) Amatör ve Profesyonel Futbol Disiplin Kurulları kararları,
- c) Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararları,
- d) Futbol Federasyonu yönetim kurulu tarafından çıkartılmış Talimatların; Kanun, Ana Statü, FİFA ve UEFA Ana Statülerine aykırılığı.

Göröldüğü üzere bu hükümde disiplin kurulları ile Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararlarına karşı Tahkim Kurulunun yargı yetkisi öngörölmüş ancak Etik Kurulu, Kulüp Lisans Kurulu ve diğer kurulların verdiği kararlara ilişkin bir belirleme yapılmamıştır. TFF Statüsü, TFF Tahkim Kurulu Talimatına göre üst norm niteliğindedir. Dolayısıyla burada mutad olanın aksine, üst normda daha ayrıntılı bir düzenleme yapılmıştır. Doğal olarak bu durumda TFF Statüsü m. 62 hükmü esas alınır.

Bir başka dikkat çeken husus ise TFF yönetim kurulu tarafından çıkarılan talimatların zorunlu tahkime tâbi kılınması karşısında TFF Statüsü için bu durumun öngörölmemiş olmasıdır. TFF Statüsü m. 62/1-g ve TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 2/1-d gereği TFF yönetim kurulu tarafından çıkarılan talimatların; Kanun, Ana Statü, FİFA ve UEFA Ana Statülerine aykırılığı iddiasıyla Tahkim Kuruluna iptal başvurusunda bulunulacaktır. Danıştay uygulaması da bu yöndedir.⁵⁷⁰ Esasen TFF Kanunu m. 2/1-j'de

⁵⁶⁹Öğretide Özdemir Kocasakal özellikle TFF Kanununda ilgili değişikliklerin yapılmamasını eleştiri konusu yapmıştı. Bkz. Özdemir Kocasakal, 2013, **a.g.k.**, 120-121.

⁵⁷⁰“....Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu kararı ile yürürlüğe giren dava konusu iç talimattan kaynaklanan uyuşmazlığın görüm ve çözümü görevi, Tahkim Kuruluna ait bulunduğundan, İdare Mahkemesi kararının, uyuşmazlığın görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğuna ilişkin gerekçesinde hukuki isabet bulunmamakla birlikte; görev yönünden davanın reddi yolunda verilen kararda sonucu itibarıyla hukuki aykırılık görölmemiştir.”. Danıştay 10. Daire, T. 16.01.2013, E. 2010/1141, K. 2013/60; “...Esasen, Hukuk sistemimizde özerk spor federasyonları ile ilgili uyuşmazlıklardan tahkim kurullarının görevi dışında kalanları, adli yargı yerlerinde görölmekte ve verilen kararların temyiz incelemesi de Yargıtay Dördüncü Hukuk Dairesince yapılmaktadır.”. Danıştay 10. Daire, T. 28.03.2011,

talimat, “Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü ve söz konusu Statünün çizdiği çerçevede Yönetim Kurulu tarafından yapılan düzenlemeyi” ifade eder şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanımdan TFF Statüsünün de bir talimat olduğu sonucu çıkmaktadır. Ancak TFF Statüsü, TFF Genel Kurulu tarafından, talimatlar ise yönetim kurulu tarafından hazırlanıp yürürlüğe sokulmaktadır (TFF Kanunu m. 2/1-i ve m. 3/2). TFF Statüsü m. 62/1-g ve TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 2/1-d’de ise özellikle, “Yönetim Kurulu tarafından çıkarılan talimatlar” vurgusu yapılarak TFF Statüsü bu kapsamın dışında bırakılmıştır.⁵⁷¹ Bu durumda TFF Statüsü ile ilgili; Kanun, FIFA ve UEFA Ana Statülerine aykırılık iddialarının hangi merciiye taşınacağı sorusu gündeme gelebilir. Anayasa m. 59/3 hükmü ile ilgili hazırlanan Anayasa Komisyonu Raporu’nda da isabetli olarak belirtildiği üzere, spor federasyonlarının çıkardığı statü, talimat ve benzeri hukuki düzenlemeler de bu hüküm kapsamında spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlar arasında yer almaktadır.⁵⁷² Dolayısıyla TFF Statüsü ve TFF Tahkim Kurulu Talimatında konuya dair bir belirleme yapılmamış olsa da, TFF Statüsüne aykırılık iddialarının zorunlu tahkime tâbi olduğu sonucuna doğrudan Anayasa m. 59/3 hükmünden varmak mümkündür.

Belirtmek gerekir ki TFF Kanunu m. 16’ya göre, TFF Genel Kurulu’nun, Türk hukukuna ve TFF Statüsüne aykırılık teşkil eden tüm kararlarına karşı, karar tarihinden itibaren otuz gün içinde TFF merkezinin bulunduğu yer asliye hukuk mahkemesinde iptal davası açılabilir. TFF Statüsü, TFF Genel Kurulu tarafından yapılan ve değiştirilen bir hukuki düzenlemedir. Bu durumda TFF Statüsünün Türk hukukuna aykırılık teşkil eden hükümlerine karşı asliye hukuk mahkemesinde iptal davası açılabilmesi savunulabilir. Ancak bu duruma iki nedenle katılmamaktayız. Birincisi, kanımızca TFF Genel Kurulu’nun aldığı kararlar da sporun yönetimine ilişkindir. Nitekim TFF Statüsü m. 23’te TFF Genel Kurulu’nun yetkileri sayılmıştır ve bu yetkilerin tamamı TFF’nin işleyişi ile

E. 2011/3748, K. 2011/1148. Kararların tam metni için bkz. <https://www.corpus.com.tr/#!/Danistay> (Erişim tarihi: 25.10.2020).

⁵⁷¹Bu durum TFF Statüsünün futbolun anayasası olarak görüldüğü ve burada bilinçli bir susma söz konusuymuş gibi bir izlenim uyandırmaktadır. Çünkü TFF Statüsünün bir yandan Anayasa m. 59/3 kapsamında değerlendirilmesi diğer yandan zorunlu tahkime tâbi olmaması ihtimalinde, başkaca bir yargısal denetim de söz konusu olamayacağından, dayanağı TFF Kanunu olsa da, kerameti kendinden menkul bir hukuki düzenleme ile karşı karşıya kalmaktayız. Belki ilerde tamamen bağımsız bir spor yargılama hukukunun doğması ile bu durum düşünülebilir ancak mevcut Anayasa m. 59/3 hükmü karşısında TFF Statüsünün yargısal denetim dışında bırakıldığını söylemek söz konusu olamaz.

⁵⁷²<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d23/c096/tbmm23096077ss0697.pdf> (Erişim tarihi: 25.10.2020).

ilgilidir. Dolayısıyla Anayasa m. 59/3 gereği, TFF Genel Kurul kararlarına karşı zorunlu tahkim yoluna gidilmelidir. Kanımızca 2011 yılında yürürlüğe giren Anayasa m. 59/3 hükmü, 2009 yılında yürürlüğe giren TFF Kanunu m. 16'yı zımnen ilga etmiştir. İkincisi, TFF Kanunu m. 16'ya göre TFF Genel Kurul kararlarına karşı iptal davası açma süresi karar tarihinden itibaren otuz gündür. Bu durumda hak düşürücü süreden dolayı mevcut TFF Statüsü hükümlerine karşı iptal davası açılması zaten mümkün değildir.⁵⁷³ Sadece TFF Genel Kurulu tarafından, TFF Statüsünde yapılan değişikliklere karşı asliye hukuk mahkemesinde iptal davası açılabilir. Burada da otuz günden sonra TFF Statüsünün değiştirilen hükümlerine karşı iptal davası açılmayacaktır. Kaldı ki TFF Kanunu m. 16'da TFF Genel Kurulu'nun, TFF Statüsüne aykırılık teşkil eden kararlarına karşı da iptal davası imkânı tanınması, TFF Statüsünün ayrı bir yere konumlandırıldığını göstermektedir.

SKSFK'nın ilk taslak halinde, bağımsız spor federasyonları genel kurul kararlarına karşı zorunlu tahkim yolu öngörülmüştü. Ancak Kanun Teklifi TBMM'ye sunulmadan önce bu hususta değişikliğe gidilmiştir. SKSFK m. 27/2'ye göre bağımsız spor federasyonları genel kurul kararlarının iptali için Ankara asliye hukuk mahkemesinde dava açılmalıdır (SKSFK m. 27/2). Kanımızca hem TFF Kanunu m. 16 hem de SKSFK m. 27/2 hükmü, Anayasa m. 59/3 hükmüne aykırılık taşımaktadır. Ancak Anayasa m. 59/3 hükmüne rağmen, Yargıtay uygulaması da genel kurul kararlarına karşı asliye hukuk mahkemesinde iptal davası açılabileceği yönündedir.⁵⁷⁴

⁵⁷³“...ilgililerin ise genel kurulun yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içerisinde asliye hukuk mahkemesinde genel kurulun iptalini isteyebilecekleri düzenlenmiş olup, (aynı düzenlemeye yönetmeliğin 10/8.maddesi ile Ana Statünün 20/4.maddesinde de yer verilmiştir.) iş bu süre genel kurulun iptali için düzenlenmiş hak düşürücü süredir. Hak düşürücü süreye ilişkin dava şartını mahkemenin kendiliğinden araştırması gerekli olup, bu dava şartının bulunmadığı hallerde mahkemece öncelikli olarak dava şartlarının olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiğinden davanın esası incelenmeden önce davanın kanunda öngörülen süre içerisinde açılıp açılmadığı üzerinde durulması gerekmektedir.”. Yargıtay 8. Hukuk Dairesi, T. 10.3.2021, E. 2020/2411, K. 2021/2151. Bkz. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/> (Erişim tarihi: 15.01.2022).

⁵⁷⁴“...Yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda somut olay değerlendirildiğinde, iptali istenilen genel kurulun 30.10.2016 tarihinde yapıldığı, genel kurulun iptaline dair eldeki davanın ise başkan adaylığı kabul edilmeyen davacı tarafından 27.01.2017 tarihinde açıldığı, buna göre de 3289 sayılı Gençlik Ve Spor Hizmetleri Kanunu'nun Ek 9. maddenin değişik 3 fıkrası, yönetmeliğin 10/8.maddesi ile Ana Statünün 20/4.maddesine göre ilgililerin genel kurulun yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içerisinde Asliye Hukuk Mahkemesinde genel kurulun iptalini isteyebilecekleri hükmü karşısında iptali istenilen genel kurul tarihi üzerinden otuz geçtikten sonra incelemeye konu davanın açılmış olduğu anlaşıldığından; davanın hak düşürücü sürenin geçmesi gerekçesi ile reddi yerine işin esası incelenerek yazılı gerekçe ile davanın reddine karar verilmesi doğru değil ise de; bu husus yeniden yargılama yapmayı gerektirmediğinden ve hükmün redde ilişkin bölümü sonucu itibari ile doğru görüldüğünden bozma nedeni yapılmayarak 6100 sayılı HMK'nin 370/4. maddesi uyarınca hükmün gerekçesinin açıklanan şekilde değiştirilerek bölge adliye mahkemesi kararının düzeltilerek onanması uygun görülmüştür.”. Yargıtay 8.

Öte yandan bağımsız spor federasyonları ile ilgili GSHK ek m. 9’da, Anayasa m. 59/3 hükmünün yürürlüğe girmesinden sonra Tahkim Kurulu’nun yargılama yetkisi ile ilgili herhangi bir değişiklik yapılmamış, maddenin sekizinci fıkrası aynı haliyle korunmuştur. Hüküm şöyledir: *“Tahkim Kurulu, federasyon ile kulüpler, sporcular, hakemler, teknik direktör ve antrenörler; kulüpler ile teknik direktörler, antrenörler ve sporcular; kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflarla, federasyonlarca verilecek kararlar ile disiplin veya ceza kurulu kararlarını, ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek sonuçlandırır. Tahkim Kurulu; itiraz üzerine Gençlik ve Spor Bakanlığı ile federasyonlar ve federasyonların birbirleri arasında çıkacak ihtilafları inceleyerek sonuçlandırır.”* Bu hükme göre Tahkim Kurulu, sadece spor federasyonlarının sporun yönetilmesine ve disiplinine ilişkin kararları bakımından değil, sporla ilgili sayılan diğer kişilerin kendi aralarındaki sözleşmesel uyuşmazlıklarda da, taraflarca yetki verilmemiş olsa dahi yargılama yetkisine sahiptir.⁵⁷⁵

GSHK’da Anayasa m. 59/3 hükmüyle uyumlu değişiklikler yapılmamış ancak Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu Yönetmeliğinde Anayasa hükmü ile uyumlu olarak zorunlu ve ihtiyari tahkim ayırımına gidilmiştir. Yönetmelik m. 5/2’ye göre, bağımsız spor federasyonlarının organ ve kurullarının, sporun disiplinine ilişkin olarak ihtar, kınama, para cezası, küme düşürme, hak mahrumiyeti, ligden ihraç, tescil iptali, üyeliğin askıya alınması ve üyelikten ihraç gibi kararları ve sporun yönetilmesine yönelik statü, talimat ve benzeri hukuki düzenlemeleri, müsabakaların icrası, tatili, ertelenmesi gibi verdikleri tüm kararlarına karşı sadece zorunlu tahkim yoluna gidilebilir. Tahkim Kurulunun kararları kesin olup, bu kararlara karşı istinaf, temyiz, karar düzeltme gibi yargı organları nezdinde kanun yollarına başvurulamaz. Tahkim Kurulu kararlarının hukuka aykırı olduğu iddiasıyla tespit, iptal ve tazminat davası açılmaz. Yönetmelik m. 5/3’te ise, sporla ilgili kişilerin kendi aralarında imzaladıkları sözleşmelerden kaynaklanan alacak iddia ve talepleri ile mali hakların bu Yönetmelik kapsamı dışında olduğu hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla bunlardan kaynaklı uyuşmazlıklar genel hükümlere tâbi uyuşmazlıklar olarak değerlendirilir. Önemle belirtelim ki bu hususların Yönetmelik ile düzenlenmesinde bir sakınca bulunmamaktadır. Ancak mevcut durum açısından

Hukuk Dairesi, T. 10.3.2021, E. 2020/2411, K. 2021/2151. Aynı yönde bir başka karar için bkz. Yargıtay 18. Hukuk Dairesi, T. 03.03.2015, E. 2014/18275 K. 2015/3226. Kararların tam metni için bkz. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/> (Erişim tarihi: 15.01.2022).

⁵⁷⁵Özdemir Kocasakal, 2013, **a.g.k.**, 122.

bakarsak, Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu Yönetmeliği m. 5, GSHK ek m. 9/8'e; GSHK ek m. 9/8 ise Anayasa m. 59/3'e aykırılık teşkil etmektedir. Bu durumda GSHK ek m. 9/8'de ilgili değişiklikler yapılarak Anayasa m. 59/3 hükmüyle uyum sağlanmalıdır.

3.1.2. Genel hükümlere tâbi uyuşmazlıklar

Anayasa m. 59/3 hükmünün temel amacı, spor hukukunun kendine özgü yapısından kaynaklanan uyuşmazlıkların buna uygun bir yargılama mekanizması ile süratli ve kesin bir şekilde çözülmesidir. Bu nedenle spor hukukundan kaynaklı her türlü uyuşmazlık değil, sadece spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı zorunlu tahkim yolu öngörülmüştür. Bunun dışında kalan uyuşmazlıklar bakımından, yetki ve göreve ilişkin genel hükümler çerçevesinde adli yargı merciilerine başvurulabileceği gibi yargı denetimi açık olmak üzere ihtiyari tahkim yoluna da gidilebilir.⁵⁷⁶

Genel hükümlere tâbi uyuşmazlıkları belirlemek için Anayasa m. 59/3 hükmünün mefhumu muhalifinden hareket edilerek sonuca gidilebilir. Zorunlu tahkim yolu, spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı öngörüldüğüne göre, bunun dışında kalan spor hukukundan kaynaklı uyuşmazlıklar genel hükümlere tâbidir. Bu durumda kulüp, sporcu, teknik adam, sağlık personeli, menajer ve maç organizatörü gibi sporla ilgili kişilerin kendi aralarında imzaladıkları transfer, geçici transfer, menajerlik, hizmet, vekalet ve maç organizatörlüğü gibi tüm sözleşmelerden kaynaklanan alacak iddia ve talepleri ile mali haklar, sporun yönetilmesi ve disiplinine ilişkin olmadığından, bunlardan kaynaklı uyuşmazlıklar genel hükümlere tâbidir. Ancak taraflar dilerse spor federasyonlarının kurulları önünde çözülmek üzere ihtiyari tahkim yolunu seçebilir. Bu durumda zorunlu tahkimin aksine, tahkim kurullarının verdikleri kararlar yargı denetimine açıktır.⁵⁷⁷

3.2. Ulusal ve Uluslararası Uyuşmazlıklar

Spor hukukundaki uyuşmazlıklar yabancılık unsuru taşııyorsa ulusal nitelikte bir uyuşmazlıktan söz edilir ve bu uyuşmazlık yukarıda ayrıntılı olarak anlatıldığı üzere, zorunlu tahkime tâbi olup olmamasına bağlı olarak bir yol izlenip çözüme kavuşturulur.

⁵⁷⁶<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d23/c096/tbmm23096077ss0697.pdf> (Erişim tarihi: 25.10.2020).

⁵⁷⁷<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d23/c096/tbmm23096077ss0697.pdf> (Erişim tarihi: 25.10.2020).

Ancak uyuşmazlığın taraflarından en az birinin yabancı olması veya uyuşmazlığın konusu itibariyle yabancılık unsuru taşıması durumunda uluslararası bir uyuşmazlıktan söz edilir ve bu durumda uluslararası spor yapılarının belirlediği kurallar çerçevesinde çözüme gidilir.⁵⁷⁸ Dolayısıyla uyuşmazlığın yabancılık unsuru taşıması, uyuşmazlığı karara bağlayacak mercii ve uyuşmazlığa uygulanacak hukuki rejimin değişmesine yol açabilmektedir. Uyuşmazlığı karara bağlayacak mercii ve uyuşmazlığa uygulanacak hukuk her spor dalı için farklılık göstermektedir. Spor anonim şirketlerinin büyük çoğunluğu futbol dalında faaliyet gösterdikleri için, biz de çalışmamızda futbol örneğinden hareketle bu konuya açıklık getirmeye çalışacağız.

Futbolun yönetiminde iki temel uluslararası spor kuruluşu bulunmaktadır. Bunlar kıta konfederasyonları ve FİFA'dır. Avrupa kıtasında yer alan konfederasyon UEFA'dır. Gerek UEFA'nın gerekse FİFA'nın yönetsel organları dışında hukuk kurulları da bulunmakta ve bu hukuk kurulları yargılama faaliyetleri yürütmektedir. UEFA'nın yargılama faaliyetleri kural olarak kendi organizasyonları ile sınırlı iken, futbolun uluslararası en büyük otoritesi olan FİFA daha geniş çerçevede yargılama yapabilmektedir.

3.2.1. UEFA hukuk kurulları ve yargılama faaliyetleri

UEFA Statüsü m. 32'ye göre UEFA Hukuk Kurulları şunlardır:

- a) UEFA Disiplin Kurulları,
 - Kontrol, Etik ve Disiplin Kurulu,
 - Temyiz Kurulu,
- b) Etik ve Disiplin Müfettişleri,
- c) Kulüp Finansal Kontrol Kurulu.

Hukuk kurullarının üyeleri görevlerinde bağımsızdır ve UEFA'nın diğer organ ve kurullarında görev alamaz. Hukuk kurullarının üyeleri sadece UEFA Statüsü, kuralları ve düzenlemeleri ile kanuna tâbidir (UEFA Statüsü m. 32/1). Hukuk kurullarının üyeleri, yönetim kurulu tarafından dört yıllığına seçilir. Yönetim kurulu tarafından seçilen üyeler onaylanmak üzere kongreye sunulur (UEFA Statüsü m. 32/2).

⁵⁷⁸Ekşi, 2015, **a.g.k.**, 71.

Kontrol, Etik ve Disiplin Kurulu, esas olarak disiplin ve etik ile ilgili konularda yargılama yetkisine sahiptir. Kurul, gerek disiplin ve etik ile ilgili konularda gerekse kendisine yetki verilen diğer tüm konularda, UEFA Statüsü ve yönetim kurulu tarafından kabul edilen diğer düzenlemelere uygun olarak karar verir (UEFA Statüsü m. 33/3). Kontrol, Etik ve Disiplin Kurulu kararlarına karşı itiraz yolu ile Temyiz Kurulu'na başvurmak mümkündür. Temyiz Kurulu, yürürlükte olan disiplin talimatlarına göre kararını verir. Disiplin talimatları, özellikle UEFA yarışmalarına kabul veya bu yarışmalardan men edilme gibi acil durumlar ile ilgili olarak, uyuşmazlığın doğrudan Temyiz Kurulu'na götürülmesi imkânını sunabilir (UEFA Statüsü m. 34/3).

Etik ve Disiplin Müfettişleri; Kontrol, Etik ve Disiplin Kurulu ve Temyiz Kurulu'nda yürütülen kovuşturmalarda UEFA'yı temsil ederler (UEFA Statüsü m. 34bis/2). Kulüp Finansal Kontrol Kurulu ise, yönetim kurulu tarafından kabul edilen düzenlemelerde belirtilen konularda karar alma yetkisine sahiptir (UEFA Statüsü m. 34ter/3).

UEFA Statüsü m. 52'ye göre; sportmenlik dışı davranışlar, oyun kuralları ihlalleri ve UEFA Statülerine, talimatlarına, kararlarına ve yönergelerine aykırı eylemler için disiplin yaptırımları uygulanabilir. UEFA Statüsü m. 53'te federasyonlar ve kulüplere, m.54'te ise gerçek kişilere uygulanabilecek disiplin cezalarına yer verilmiştir.

Federasyon ve kulüplere uygulanabilecek cezalar şunlardır:

- a) Uyarı,
- b) Kınama,
- c) Para cezası,
- d) Maç sonucunun iptali,
- e) Maçın tekrar edilmesi,
- f) Puan silme,
- g) Hükmen mağlubiyet,
- h) Maçın seyircisiz oynanması,
- i) Stadyumun kullanımını yasaklama,
- j) Maçın üçüncü bir ülkede oynanması,
- k) UEFA yarışmalarından elde edilecek gelirlere el koyma,
- l) UEFA yarışmalarına yeni oyuncu tescilini yasaklama,

- m) Bir kulübün UEFA yarışmalarına tescil edebileceği oyuncu sayısını sınırlama,
- n) Devam eden ve/veya gelecekteki yarışmalardan men etme,
- o) Ödül veya kupanın iadesi,
- p) Lisansın iptali.

Gerçek kişilere uygulanabilecek cezalar şunlardır:

- a) Uyarı,
- b) Kınama,
- c) Para cezası,
- d) Belirli sayıda maç için veya belirli ya da belirsiz bir dönem için müsabakadan men etme,
- e) Belirli sayıda maç için veya belirli ya da belirsiz bir dönem için bir görevin yerine getirilmesinden men etme,
- f) Futbolla ilgili herhangi bir faaliyette bulunmaktan men etme,
- g) Ödül veya kupanın iadesi.

Yönetim kurulunun kabul ettiği düzenlemeler ile gerek federasyon ve kulüplere gerekse gerçek kişilere yukarıda sayılanların dışında cezalar öngörülmesi de mümkündür (UEFA Statüsü m. 53/2 ve 54/2).

UEFA Statüsü m. 57 gereği disiplin cezalarını verme yetkisi; Kontrol, Etik ve Disiplin Kurulu, Temyiz Kurulu ve Kulüp Finansal Kontrol Kurulu'ndadır. Bu üç hukuk kurulu haricinde başka bir organ ya da kurulun disiplin cezası verme yetkisi yoktur. Bu kurullar disiplin cezasının uygulanmasını sağlayacak yönergeler çıkarabilir. Bu yönergelerde disiplin cezasının nasıl uygulanacağı ve ilgili taraf ya da tarafların belirli bir şekilde hareket etmesinin nasıl sağlanacağı düzenlenir (UEFA Statüsü m. 55/1 ve 55/3). Öte yandan yönetim kurulu da, yargılama süreci ve disiplin kurallarının uygulanmasına yönelik usul kurallarını düzenleyen disiplin talimatları ya da başkaca özel talimatlar çıkarma yetkisine sahiptir (UEFA Statüsü m. 56). Dolayısıyla hukuk kurullarının çıkaracağı yönergelerin bu talimatlara aykırılık teşkil etmemesi gerekmektedir. Önemle belirtmek gerekir ki, UEFA Statüsünde sayılan cezalar dışında, disiplin cezası öngörme yetkisi sadece yönetim kuruluna verilmiştir. Hukuk kurullarına böyle bir yetki

tanınmamıştır. Bu nedenle hukuk kurullarının çıkaracakları yönergelerde disiplin cezası ihdas etmesi mümkün değildir.

Temyiz Kurulu ve Kulüp Finansal Kontrol Kurulu'nun verdiği kararlar nihaidir (UEFA Statüsü m. 58). Bu kararlara karşı UEFA nezdinde itiraz imkânı bulunmamaktadır. Ancak bu kararlara karşı CAS temyiz tahkim yoluna başvurmak mümkündür. UEFA Statüsü CAS dışında başka bir mahkeme ya da tahkim merciinin yetkisini kabul etmemektedir. Sadece karardan doğrudan etkilenen taraflar CAS'a başvurabilir. Başvuru süresi kararın alındığı tarihten itibaren on gündür. UEFA bünyesindeki iç hukuk yolları tüketilmeden CAS'a başvurulması mümkün değildir (UEFA Statüsü m. 62/1-4). Örneğin Kontrol, Etik ve Disiplin Kurulu kararlarına karşı doğrudan CAS'a başvurmak mümkün değildir; çünkü bu kararlara karşı UEFA Temyiz Kurulu'na itiraz yolu ile başvurmak mümkündür.

UEFA Statüsü m. 63 gereği CAS, aşağıda yer alan konularda, gerek ilk derece tahkim mercii olarak gerekse temyiz tahkim mercii olarak tahkim yargılaması yapmaya yetkili değildir:

1. Salt bir sportif kuralın uygulanması ile ilgili konular. Oyun kuralları ve bir yarışmanın teknik yöntemleri bu kapsamdadır. Örneğin müsabaka hakeminin oyun kuralını yanlış uygulaması veya hiç uygulamaması sonucu ortaya çıkan uyuşmazlıklar ile ilgili CAS temyiz tahkim yoluna gidilemez.
2. Gerçek bir kişinin en fazla iki maç veya en fazla bir aya kadar müsabakalardan men edilmesine ilişkin alınan kararlar. Müsabakalardan men cezasının iki maçtan veya bir aydan fazla olduğu durumlarda CAS temyiz tahkim yoluna gidilebilir.
3. Bir federasyonunun statü ve talimatlarının uygulanmasından kaynaklı ulusal boyuttaki uyuşmazlıklar ile ilgili, bağımsız ve tarafsız bir tahkim mahkemesi tarafından verilen kararlar. TFF Statüsü m. 64/1'de buna paralel bir düzenleme yapılmıştır. Bu hükme göre CAS, TFF'nin bağımsız ve usulüne uygun olarak oluşturduğu Tahkim Kurulu tarafından alınan kararlar aleyhindeki itirazlara bakamaz.

Öte yandan UEFA Statüsünde CAS, sadece bir temyiz tahkim mercii olarak görülmemiş, bazı uyuşmazlıklar bakımından münhasır yetkili ilk derece tahkim mercii

olarak belirlenmiştir. Buna göre; UEFA ile federasyonlar, ligler, kulüpler, oyuncular ya da resmî görevliler arasında ortaya çıkan ve UEFA organlarının yetki alanına girmeyen uyuşmazlıklar bakımından ilk derece tahkim mercii olarak CAS'a başvurmak mümkündür. Aynı şekilde; federasyonlar, ligler, kulüpler, oyuncular ve resmî görevlilerin kendi aralarında Avrupa boyutunda ortaya çıkan ve UEFA organlarının yetki alanına girmeyen uyuşmazlıklar bakımından da ilk derece tahkim mercii olarak CAS'a başvurmak mümkündür (UEFA Statüsü m. 61).

UEFA Statüsü m. 59/1'e göre her üye federasyonun statüsünde; kendilerinin, liglerinin, kulüplerinin, oyuncularının ve resmî görevlilerin UEFA'nın Statü, talimat ve kararlarına her zaman uyacaklarına yönelik bir hüküm bulunmak zorundadır. Üye federasyonlar, UEFA Statüsünde belirlendiği haliyle, CAS'ın yargılama yetkisini kabul ettiklerine dair bir hükme de statülerinde yer vermek zorundadır. Her bir federasyon kendisine bağlı liglerin, kulüplerin, oyuncuların ve resmî görevlilerin UEFA'nın öngördüğü yükümlülükleri kabul edip tanımalarını sağlar (UEFA Statüsü m. 59/2). Ayrıca UEFA yarışmalarına katılan her katılımcı, katılım için tescil işlemini yaparken, oyuncularının ve resmî görevlilerinin bu yükümlülükleri kabul edip tanıdığını yazılı olarak teyit eder (UEFA Statüsü m. 59/3).

3.2.1.1. UEFA Disiplin Talimatı

UEFA Disiplin Talimatı (UEFA Disciplinary Regulations), UEFA yönetim kurulu tarafından, UEFA Statüsü m. 56'ya dayanılarak hazırlanmıştır.⁵⁷⁹ UEFA Disiplin Talimatı m. 2/1 gereği bu Talimat, CLFFP kapsamında yer alan ihlaller hariç olmak üzere, UEFA Statüsü, yönetmelikleri, talimatları ve kararlarının ihlali durumunda uygulanır. Öte yandan dopinge ilişkin cezalandırmalarda UEFA Anti-Doping Talimatı ile birlikte UEFA Disiplin Talimatı hükümleri de uygulanır (UEFA Disiplin Talimatı m. 13). UEFA Disiplin Talimatını uygulayan hukuk kurulları ise Kontrol, Etik ve Disiplin Kurulu ile Temyiz Kurulu'dur (UEFA Disiplin Talimatı m. 28-30). Kontrol, Etik ve Disiplin Kurulu kararlarına karşı itiraz yolu ile Temyiz Kurulu'na başvurulmaktadır. Dolayısıyla Kontrol, Etik ve Disiplin Kurulu, UEFA'nın genel görevli ilk derece tahkim mercii olarak tanımlanabilir. Diğer hukuk kurullarının görev alanına girmeyen yargılamalar, Kontrol, Etik ve Disiplin Kurulu tarafından yapılır. Nitekim UEFA Disiplin Talimatı m. 29/3'e

⁵⁷⁹Talimat metni için bkz. https://documents.uefa.com/viewer/document/ZNsWJsRSmOuSS2Ql_y8~qQ (Erişim tarihi: 05.11.2020).

göre Kontrol, Etik ve Disiplin Kurulu, disiplin ve etikle ilgili konularda ve UEFA Statü ve yönetmelikleri gereği yetki alanına giren diğer tüm konularda yargılama yapma yetkisine sahiptir.

Öte yandan bir uyuşmazlığın hem Kontrol, Etik ve Disiplin Kurulu hem de Kulüp Finansal Kontrol Kurulu'nun görev alanına girmesi durumunda, bu iki kurulun başkanları bir araya gelip kendi takdirleri doğrultusunda uyuşmazlığın hangi kurul tarafından çözümleneceğine karar verir. Şayet başkanlar kendi aralarında anlaşamazlarsa, Temyiz Kurulu başkanı takdir yetkisini kullanarak uyuşmazlığın hangi kurul tarafından çözümleneceğini belirler (UEFA Disiplin Talimatı m. 2/2).

UEFA Disiplin Talimatının uygulama alanı, UEFA tarafından düzenlenen tüm maç ve yarışmalardır (UEFA Disiplin Talimatı m. 2/3). Ancak UEFA'nın meşru hedeflerinin ciddi şekilde ihlal edildiği ve söz konusu ihlalin UEFA üyesi federasyon tarafından uygun bir şekilde kovuşturulmadığı durumlarda yine bu Talimat hükümleri uygulanır (UEFA Disiplin Talimatı m. 2/4). Bu iki hükümden çıkan sonuç şudur: UEFA hukuk kurulları kural olarak sadece UEFA tarafından düzenlenen maç ve yarışmalarla ilgili uyuşmazlıkları yargılama yetkisine sahiptir. Ancak UEFA üyesi federasyonlar kendi görev alanlarında gerçekleşen ihlalleri uygun bir şekilde kovuşturmadıkları ve bu ihlallerin UEFA'nın meşru hedeflerine ciddi zarar vermesi durumunda, söz konusu uyuşmazlık UEFA hukuk kurullarının görev alanına girmese dahi, UEFA hukuk kurulları kendini görevli sayabilir ve UEFA Disiplin Talimatı hükümlerine göre cezalandırma yoluna gidebilir. Örneğin bir ulusal ligde şike yapıldığına ilişkin ciddi deliller ortaya çıkmasına rağmen ilgili federasyon tarafından herhangi bir kovuşturma yapılmazsa, UEFA doğrudan harekete geçecek ve hukuk kurullarının yaptığı kovuşturma neticesinde gerek ilgili federasyonu gerekse kulüpleri cezalandırma yoluna gidebilecektir. Hatta UEFA Disiplin Talimatı m. 29/4'e göre bazı durumlarda kovuşturmanın yapılmış olması dahi yeterli olmaz. Şayet kovuşturma uygun olmayan bir şekilde yapılmışsa, Kontrol, Etik ve Disiplin Kurulunun yargılama yetkisi yine doğar. UEFA burada "uygun olmayan bir şekilde (inappropriate manner)" gibi genel ve yoruma açık bir ifade kullanarak bu tür durumlarda yargılama yetkisini geniş bir çerçevede içinde tutmak istemiştir.

UEFA Disiplin Talimatı m. 5'te disiplin kurullarının uyuşmazlıklara uygulayacağı hukuka da yer verilmiştir. Buna göre disiplin kurulları aldıkları kararları öncelikle UEFA Statüsü, yönetmelikler, talimatlar ve kararlar ile Oyun Kurallarına dayandırır. İkincil

olarak, İsviçre Hukuku ve yetkili disiplin kurulunun uygulanabilir kabul ettiği diğer kanunlar uygulanır. Böylelikle disiplin ile ilgili uyuşmazlıklarda UEFA'nın hukuki düzenlemelerinin asıl ve birincil kaynak olduğu vurgulanmıştır.

UEFA Disiplin Talimatı m. 6'da federasyon ve kulüpler ile gerçek kişilere uygulanacak disiplin cezalarına yer verilmiştir. Burada yer verilen cezalar incelendiğinde, UEFA Statüsü m. 53 ve m.54'ten farklı olarak sadece “toplumsal futbol hizmetleri (community football service)” adı altında bir cezanın düzenlendiği görülmektedir. UEFA Statüsü m. 53/3'e göre üye federasyon ve kulüplere, UEFA Statüsü m. 54/3'e göre ise gerçek kişilere verilecek disiplin cezaları ile toplumsal futbol hizmetleri adı altında verilecek cezaların birleştirilerek bir arada verilmesi mümkündür. UEFA Disiplin Talimatı m. 6/4'te ise tüm disiplin cezaları kastedilerek, bu cezaların birleştirilerek verilebileceği hüküm altına alınmıştır. Örneğin bir kulübe, hükmen mağlubiyet cezası ile birlikte puan silme veya maçın üçüncü bir ülkede oynanması gibi birden fazla disiplin cezasının aynı anda uygulanması mümkündür.

UEFA Disiplin Talimatı m. 8'de “Sorumluluk” başlığı ile üye federasyonlar ve kulüpler ile ilgili son derece önemli bir hükme yer verilmiştir. Bu hükme göre UEFA Statüsü ve diğer hukuki düzenlemelerin; üye federasyon veya kulüplerin üyeleri, oyuncular, resmî görevlileri, taraftarları ya da üye federasyon veya kulüp adına bir görevi yerine getiren herhangi bir kişi tarafından ihlal edilmesi durumunda, üye federasyonlar ve kulüpler herhangi bir kusur veya ihmallerinin olmadığını ispat etseler dahi, bunlar hakkında disiplin cezaları ve direktifleri uygulanabilir. Böylelikle üye federasyonlar ve kulüpler sadece kendi fiilleri sonucu sorumluluk altına girmemekte, hükümde yer verilen diğer kişilerin fiillerinden de sorumluluk altına girmektedir. Üstelik üye federasyonlar ve kulüpler kusurlarının olmadığını ispat etseler dahi sorumluluktan kurtulamaz. Böylelikle üye federasyonlar ve kulüpler için bir kusursuz sorumluluk hali öngörülmüştür.

3.2.2. FİFA hukuk kurulları ve yargılama faaliyetleri

FİFA Statüsü m. 50'ye göre FİFA yargı organları şunlardır:

- a) Disiplin Komitesi
- b) Etik Komitesi
- c) Temyiz Komitesi

Disiplin Komitesi ve Temyiz Komitesi bir başkan, bir başkan yardımcısı ve belirli sayıda üyeden oluşur. Etik Komitesi araştırma ve yargılama olmak üzere iki daireden oluşmaktadır ve her iki daire de bir başkan, iki başkan vekili ve belirli sayıda üyeden oluşur (FİFA Statüsü m. 50/2 ve m. 52/1). Yargı organlarının başkanları, başkan yardımcıları ve diğer üyeleri kongre tarafından seçilir ve başka bir FİFA organının üyesi olamaz (FİFA Statüsü m. 50/5).

Disiplin Komitesi ve Etik Komitesi'nin görevleri, FİFA Disiplin Kodu⁵⁸⁰ ve FİFA Etik Kodunda⁵⁸¹ belirlenmiştir. Bu Komiteler kararlarını en az üç üyenin katılımı ile alır. Ancak belirli bazı durumlarda,⁵⁸² başkan tek başına karar verebilir. Gerek FİFA Disiplin Kodunu gerekse FİFA Etik Kodunu düzenleme ve değiştirme yetkisi, konseye verilmiştir. Disiplin Komitesi ve Etik Komitesi de değişiklik önerilerini konseye sunabilirler (FİFA Statüsü m. 51 ve m.52).

Temyiz Komitesi, Disiplin Komitesi ve Etik Komitesi'nin aldığı ve FİFA'nın ilgili talimatlarında nihai olduğu belirtilmeyen kararlara karşı yapılan itirazları incelemekle görevlidir. Temyiz Kurulu tarafından verilen kararlar nihaidir ve ilgili tüm taraflar için bağlayıcıdır. Ancak bu kararlara karşı CAS temyiz tahkim yoluna başvurulabilir (FİFA Statüsü m. 53).

FİFA, CAS'ın tahkim yetkisini tanımaktadır. Buna göre FİFA, üye federasyonlar, konfederasyonlar, ligler, kulüpler, oyuncular, resmî görevliler, aracılar ve lisanslı menajerler arasındaki uyuşmazlıkların çözümü için CAS'a başvuru yapmak mümkündür. Ancak FİFA, usul açısından CAS'ın düzenlemelerini kabul etse de, esas açısından öncelikle kendi yaptığı düzenlemeler ile birlikte İsviçre hukukunun uygulanmasını istemektedir (FİFA Statüsü m. 56).

FİFA'nın yargılama yapan organları tarafından verilen nihai kararlar ile konfederasyonlar, üye federasyonlar veya ligler tarafından alınan kararlara karşı, kararın alınmasından itibaren 21 gün içinde CAS temyiz tahkim yoluna başvurulabilir. CAS'a

⁵⁸⁰FİFA Disiplin Kodu tam metni için bkz. <https://digitalhub.fifa.com/m/1b1c85f7bbc8b3e6/original/i8zsik8xws0pyl8uay9i-pdf.pdf> (Erişim tarihi: 23.01.2022).

⁵⁸¹FİFA Etik Kodu tam metni için bkz. <https://digitalhub.fifa.com/m/174b40d0256de722/original/upxpc0qzxqdgipiiej-uj-pdf.pdf> (Erişim tarihi: 23.01.2022).

⁵⁸²Bu durumlar FİFA Disiplin Kodu m. 54 ve FİFA Etik Kodu m. 70'te sayılmıştır.

başvuru, tüm iç yollarının tüketilmesinden sonra yapılabilir. CAS, aşağıda yer alan konularda tahkim yargılaması yapmaya yetkili değildir (FİFA Statüsü m. 57):

- 1) Oyun kurallarının ihlali,
- 2) Doping kararları hariç, en fazla dört maç veya en fazla üç aya kadar müsabakalardan men edilmeye ilişkin alınan kararlar,
- 3) Bir federasyon veya konfederasyon kuralları uyarınca tanınan, bağımsız ve usulüne uygun olarak oluşturulmuş bir tahkim mahkemesine itiraz edilebilir kararlar.

Konfederasyonlar, üye federasyonlar ve ligler, CAS'ı bağımsız bir yargı otoritesi olarak tanımak zorundadır. Ayrıca bunlar; üyelerinin, bağlı oyuncuların ve resmî görevlilerin CAS tarafından verilen kararlara uymalarını sağlamalıdır. Bu yükümlülük lisanslı futbol temsilcileri⁵⁸³ ve maç temsilcileri⁵⁸⁴ için de geçerlidir (FİFA Statüsü m. 58/1).

FİFA düzenlemelerinde özel olarak belirtilmedikçe, olağan hukuk mahkemelerine başvurmak yasaktır. Her türlü geçici cezalar için de olağan hukuk mahkemelerine başvurmak yasaktır (FİFA Statüsü m. 58/2). FİFA, federasyonlardan da statü veya talimatlarına bu yönde bir madde eklemelerini istemektedir. Buna göre federasyonlar, kendi içindeki uyuşmazlıklar ile ligleri, lig üyelerini, kulüpleri, kulüp üyelerini, oyuncuları, resmî görevlileri ve diğer federasyon görevlilerini etkileyen uyuşmazlıkların olağan hukuk mahkemelerine taşınmasını yasaklayan bir hükme yer vermek zorundadır.

⁵⁸³FİFA düzenlemelerinde menajer (intermediary), bir ücret karşılığında veya ücretsiz olarak, bir iş sözleşmesi akdetmek amacıyla yapılan görüşmelerde oyuncuları veya kulüpleri ya da bir transfer anlaşması yapmak amacıyla yapılan görüşmelerde kulüpleri temsil eden gerçek veya tüzel kişi olarak tanımlanmaktadır. (FİFA Etik Kodu). <https://digitalhub.fifa.com/m/174b40d0256de722/original/upxpc0qzxqdgipiiej-uj-pdf.pdf> (Erişim tarihi: 23.01.2022). Ancak FİFA'nın 21 Mayıs 2021 tarihinde yaptığı kongrede alınan kararlar sonucu FİFA Statüsü ve bir dizi talimatta değişikliklere gidilmiştir. Buna göre menajer kavramı yerine, futbol temsilcisi (football agent) kavramı kullanılmaya başlanmıştır. Futbol temsilcisi, FİFA düzenlemelerinde henüz tanımlanmasa da, FİFA Statülerinin Uygulanmasına Yönelik Talimat (Regulations Governing The Application Of The Statutes) m. 4'te konuyla ilgili bir hükme yer verilmiştir. Bu hükme göre oyuncular, antrenörler, kulüpler, ligler ve federasyonlar; bir iş sözleşmesi veya transfer anlaşması yaparken oyuncu ve antrenörlerin transferi veya istihdamı ile ilgili hizmetler sunan futbol temsilcisinin bu hizmetlerinden yararlanma hakkına sahiptir. Bu durumda futbol temsilcisi, menajerlerden farklı olarak, antrenörleri, ligleri ve federasyonları da temsil edebilecektir. FİFA Statülerinin Uygulanmasına Yönelik Talimat için bkz. <https://digitalhub.fifa.com/m/3d32b93a1a30430b/original/FIFA-Legal-Handbook.pdf> (Erişim tarihi: 23.01.2022).

⁵⁸⁴Maç temsilcisi, ilgili FİFA düzenlemelerine uygun olarak maçları düzenlemek için FİFA tarafından lisans verilen gerçek veya tüzel kişi olarak tanımlanmaktadır (FİFA Etik Kodu). <https://digitalhub.fifa.com/m/174b40d0256de722/original/upxpc0qzxqdgipiiej-uj-pdf.pdf> (Erişim tarihi: 23.01.2022).

Federasyonlar ilgili maddede, olağan mahkemelere başvuru yerine tahkim yolunu öngörmelidir. Bu tür uyuşmazlıklar, ilgili federasyon veya konfederasyon tarafından tanınan, bağımsız ve usulüne uygun olarak oluşturulmuş tahkim mahkemeleri ya da CAS'a götürülmelidir. Ancak FİFA düzenlemelerinde veya bağlayıcı yasal hükümlerde, olağan hukuk mahkemelerinin görevli olduğunun açık bir hükümle belirtildiği ya da olağan hukuk mahkemelerinin görevinin şart koşulduğu durumlar bundan müstesnadır. Bu durumlarda uyuşmazlıkların olağan mahkemelere taşınması kaçınılmaz olmaktadır (FİFA Statüsü m. 58/3).

Federasyonlar, gerektiğinde üyelerine bağlayıcı bir yükümlülük getirerek, tahkim şartının federasyon içinde uygulanmasını sağlamalıdır. Federasyonlar, bu yükümlülüğe uymayan taraflara yaptırımlar uygulamalı ve bu yaptırım kararlarına karşı yapılacak itirazların da olağan hukuk mahkemelerine değil, kesin olarak tahkime tâbi olmasını sağlamalıdır (FİFA Statüsü m. 58/3).

3.2.2.1. FİFA Disiplin Kodu

FİFA Disiplin Kodu, FİFA düzenlemelerindeki kural ihlallerini açıklayan, uygulanacak yaptırımları belirleyen, karar almakla sorumlu FİFA yargı organlarının organizasyonunu ve işlevini ve söz konusu organlar nezdinde izlenecek prosedürleri açıklayan bir hukuki düzenlemedir (FİFA Disiplin Kodu m. 1).

FİFA Disiplin Kodunun uygulama alanı FİFA tarafından düzenlenen tüm maç ve yarışmalar ile birlikte, FİFA Disiplin Kodunda aksi öngörülmedikçe, federasyon ve konfederasyonların yargılama yetki alanına girmeyen diğer maç ve yarışmalardır (FİFA Disiplin Kodu m. 2/1). Bunun yanında FİFA'nın meşru hedeflerinin ihlali durumunda da FİFA Disiplin Kodu uygulama alanı bulur (FİFA Disiplin Kodu m. 2/2). Benzer bir hükme UEFA Disiplin Talimatında da yer verilmiş ancak söz konusu ihlalin UEFA üyesi federasyon tarafından hiç veya uygun bir şekilde kovuşturulmamış olması şart koşulmuştur (UEFA Disiplin Talimatı m. 2/4 ve m. 29/4). FİFA böyle bir şarta yer vermemiş, meşru hedeflerinin ihlalinin yeterli görmüştür.

FİFA Disiplin Kodu m. 2/2'ye göre, herhangi bir FİFA organının yargılama yetkisine girmeyen FİFA kuralları bakımından FİFA Disiplin Kodu uygulama alanı bulur. Aslında burada kastedilen husus, yargılamanın Disiplin Komitesi tarafından yapılması ve

FİFA Disiplin Kodunda yer alan disiplin cezalarının uygulanmasıdır. Dolayısıyla Disiplin Komitesi, FİFA'nın genel yetkili yargı mercii olarak kabul edilmiştir.

FİFA Disiplin Kodu m. 5'te hukuk kurullarının uyuşmazlıklara uygulayacağı hukuka da yer verilmiştir. Buna göre hukuk kurulları aldıkları kararları öncelikle FİFA Statüsü, yönetmelikler, genelgeler, talimatlar ve kararlar ile Oyun Kurallarına dayandırır. İkincil olarak, İsviçre Hukuku ve yetkili hukuk kurulunun uygulanabilir kabul ettiği diğer kanunlar uygulanır. Böylelikle disiplin ile ilgili uyuşmazlıklarda FİFA'nın hukuki düzenlemelerinin asıl ve birincil kaynak olduğu vurgulanmıştır. FİFA Disiplin Kodu m. 5 ile UEFA Disiplin Talimatı m. 5'te birebir aynı hükümlere yer verilerek bu konuda bir uygulama birliği sağlanması amaçlanmıştır.

Aşağıdaki kişiler FİFA Disiplin Koduna tâbidir:

- a) Federasyonlar,
- b) Federasyon üyeleri, özellikle kulüpler,
- c) Resmî görevliler,
- d) Oyuncular,
- e) Maç görevlileri,
- f) Menajerler,
- g) Lisanslı maç temsilcileri,
- h) Özellikle FİFA'nın düzenlediği maç, yarışma veya diğer organizasyonlarda, FİFA tarafından bir görevi yerine getirmek üzere seçilen veya atanan kişiler (FİFA Disiplin Kodu m. 3).

FİFA Statüsü sadece disiplin cezalarına yer vermiş, disiplin soruşturması ile disiplin suç ve cezalarına ilişkin ayrıntılar FİFA Disiplin Kodunda düzenlenmiştir. FİFA Statüsü m. 55'te başlıca disiplin cezaları sayılmıştır. FİFA Disiplin Kodu m. 6'da ise bazı ilaveler yapılmıştır. Bu iki hükme göre disiplin cezaları aşağıda yer aldığı şekildedir:

Gerçek ve tüzel kişilere uygulanabilecek cezalar:

- a) Uyarı,
- b) Kınama,
- c) Para cezası,
- d) Ödüllerin iadesi,
- e) Kupanın iadesi.

Sadece gerçek kişilere uygulanabilecek cezalar:

- a) İhtar,
- b) İhraç,
- c) Müsabakadan men,
- d) Soyunma odası ve/veya yedek kulübesine giriş yasağı,
- e) Stadyuma giriş yasağı,
- f) Futbolla ilgili herhangi bir etkinliğe katılma yasağı,
- g) Kamu hizmeti cezası,
- h) Uyum eğitimi.

Sadece tüzel kişilere uygulanabilecek cezalar:

- a) Transfer yasağı,
- b) Seyircisiz maç oynama,
- c) Sınırlı sayıda seyirci ile maç oynama,
- d) Tarafsız sahada maç oynama,
- e) Belirli bir stadyumda oynama yasağı,
- f) Maç sonucunun iptali,
- g) İhraç (devam eden yarışmalardan diskalifiye etme ve/veya gelecekteki yarışmalardan men etme),
- h) Hükmen mağlubiyet,
- i) Puan silme,
- j) Alt lige düşürme,
- k) Maç tekrarı,
- l) Önleyici tedbir uygulama.

Bu disiplin cezalarının birlikte uygulanması mümkündür (FİFA Disiplin Kodu m. 6/6). Öte yandan gerek federasyonlar gerekse kulüpler, kendilerini temsil eden oyunculara ve resmî görevlilere uygulanan para cezasından dolayı söz konusu kişiler ile birlikte müteselsilen sorumludur (FİFA Disiplin Kodu m. 6/5).

FİFA Disiplin Kodu m. 8/1'e göre ihlaller, Disiplin Kodunda aksine hüküm yoksa kasıtlı veya ihmal yoluyla gerçekleşip gerçekleşmediğine bakılmaksızın cezaya tâbidir. Federasyon ve kulüpler, herhangi bir kusur ya da ihmallerinin olmadığını ispat etseler dahi, özellikle üyeleri, oyuncularını, resmî görevlileri, taraftarları ya da üye federasyon

veya kulüp adına bir görevi yerine getiren herhangi bir kişinin davranışlarından sorumlu tutulabilir. Bu hüküm UEFA Disiplin Talimatı m. 8 ile paralellik arz etmektedir. Burada da federasyon ve kulüpler için bir kusursuz sorumluluk hali öngörülmüştür. Ancak FİFA Disiplin Kodunda bir adım öteye gidilerek teşebbüsün de cezalandırılabilceğı hüküm altına alınmıştır (FİFA Disiplin Kodu m. 8/2). Bununla birlikte ihlalin oluşmasına ortaklık eden veya kişiyi ihlale teşvik eden diğer kişilerin de disiplin cezasına çarptırılması mümkündür (FİFA Disiplin Kodu m. 8/3).

FİFA Disiplin Kodu m. 27/2'ye göre konfederasyonlar, federasyonlar ve diğer spor kuruluşları kendi görev alanına giren ihlalleri soruşturmak, kovuşturmak ve cezalandırmaktan sorumludur. FİFA tarafından düzenlenmemiş olması koşuluyla, aynı konfederasyona bağlı kulüpler arasında yapılan dostluk maçları ve yarışmalar ile ilgili disiplin konularında yargılama yetkisi ilgili konfederasyondadır.

FİFA Disiplin Kodu m. 27/3'te FİFA'nın yargılama yetkisine sahip olduğu durumlar kural olarak üç temel noktada sıralanmıştır. Buna göre aşağıdaki durumlarda FİFA'nın yargılama yetkisi bulunmaktadır:

1. FİFA tarafından düzenlenen yarışma ve maçlarla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar,
2. Farklı konfederasyonlara bağlı kulüpler arasındaki yarışma ve hazırlık maçlarıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar,
3. Farklı konfederasyonların federasyonlarına bağlı kulüplerde kayıtlı olan karma oyunculardan kurulu takımlar arasındaki maçlarda yaşanan uyuşmazlıklar.

Öte yandan yerel olarak yapılacak soruşturmalar ile ilgili her federasyon diğer federasyonlar ile işbirliği yapmak, onlara bilgi akışı sağlamak ve gerekli belgeleri sunmak zorundadır. Federasyonların bu görevini yerine getirmemesi halinde, FİFA Disiplin Kodu gereğince ceza almaları mümkündür (FİFA Disiplin Kodu m. 27/4).

FİFA Disiplin Kodu m. 27/6 hükmü ile FİFA'ya kendi yargılama yetkisinde olmayan ihlaller ile ilgili bazı koşullar altında genel bir yargılama yetkisi tanınmaktadır. Bu hükme göre konfederasyonların, federasyonların ve diğer spor kuruluşlarının yargılama yetkisinde olup FİFA Disiplin Kodunun uygulama alanına giren ciddi ihlaller ile ilgili FİFA hukuk kurullarının soruşturma, kovuşturma ve cezalandırma yetkisi

saklıdır. Ancak FİFA'nın bu durumlarda yargılama yetkisinin devreye girmesi için, Disiplin Komitesi'nin söz konusu ciddi ihlali öğrendiği tarihten itibaren üç ay içinde ilgili konfederasyon, federasyon ya da spor kuruluşu tarafından doğru şekilde kovuşturulma yapılmamış olması gerekmektedir.

3.2.2.2. FİFA Futbol Mahkemesi

FİFA Futbol Mahkemesi (Football Tribunal), 21 Mayıs 2021 tarihli FİFA kongresinde alınan kararlar ile kurulmuştur. FİFA Statüsü m. 39 ilâ 46'da daimi komiteler, m. 48 ilâ 53'te bağımsız komiteler düzenlenmiştir. Bağımsız komiteler bölümünde hukuk kurullarına da yer verilmiştir. Ancak FİFA Futbol Mahkemesi (Football Tribunal) bunlardan ayrı olarak FİFA Statüsü m. 54'te düzenlenmiştir.

FİFA Statüsü m. 54/1'e göre FİFA Futbol Mahkemesi, futbolla ilgili uyuşmazlıklar ve sportif vatandaşlık başvurularından kaynaklı uyuşmazlıklar ile ilgili karar merciidir. FİFA Futbol Mahkemesi üç daireden oluşmaktadır:

1. Uyuşmazlık Çözüm Dairesi
2. Oyuncuların Statüsü Dairesi
3. Temsilciler (futbol ve maç temsilcileri) Dairesi.

FİFA Futbol Mahkemesi'nin görevleri, konsey tarafından hazırlanan ve 1 Ekim 2021 tarihinde yürürlüğe giren, Futbol Mahkemesini Düzenleyen Usul Kuralları (Procedural Rules Governing the Football Tribunal)⁵⁸⁵ ile belirlenmiştir (FİFA Statüsü m. 54/2).

FİFA Futbol Mahkemesi; üye federasyonlar, kulüpler, resmî görevliler, oyuncular, futbol temsilcileri ve maç temsilcileri hakkında, FİFA Statüsü ve FİFA Disiplin Kodunda belirlenen yaptırımları uygulama yetkisine sahiptir (FİFA Statüsü m. 54/3). Demek oluyor ki FİFA Futbol Mahkemesi yargılama faaliyetinde bulunarak yukarıda zikredilen kişiler hakkında yaptırımlar uygulayabilmektedir. O halde FİFA Statüsünde, FİFA yargı organları arasında doğrudan sayılmamış olsa da, FİFA Futbol Mahkemesi'nin bir yargı organı olarak kabulü gerekir.

⁵⁸⁵Tam metin için bkz. <https://digitalhub.fifa.com/m/29982feff2d2c0a9/original/Procedural-Rules-Governing-the-Football-Tribunal-EN-01-10.pdf> (Erişim tarihi: 25.01.2022).

Futbol Mahkemesini Düzenleyen Usul Kuralları m. 4'e göre, FİFA Futbol Mahkemesi başkanı ile daire başkanları, başkan yardımcıları ve üyeler konsey tarafından dört yıl için atanır. Uyuşmazlık Çözüm Dairesi bir başkan, iki başkan yardımcısı, on beş oyuncu temsilcisi ve on beş kulüp temsilcisinden oluşur. Oyuncu temsilcileri oyuncu birliklerinin önerdiği kişiler arasından, kulüp temsilcileri ise üye federasyonlar, ligler ve kulüplerin önerdiği kişiler arasından atanır. Başkan ve başkan yardımcıları ise, FİFA'nın önerdiği kişilerin oyuncu ve kulüp temsilcileri tarafından oy birliği ile kabulü sonucunda atanır.

Oyuncuların Statüsü Dairesi ve Temsilciler Dairesi bir başkan ve bir başkan yardımcısı ile konsey tarafından karar verilen gerekli sayıda üyeden oluşur. Üyeler; konfederasyonlar, üye federasyonlar, ligler, kulüpler ve oyuncuların önerdiği kişiler arasından atanır.

Futbol Mahkemesini Düzenleyen Usul Kuralları m. 9'a göre, FİFA Futbol Mahkemesi bünyesindeki daireler önünde taraf olabilecek gerçek ve tüzel kişiler şunlardır:

- a) Üye federasyonlar,
- b) Üye federasyonlara bağlı kulüpler,
- c) Oyuncular,
- d) Antrenörler,
- e) FİFA tarafından lisans verilmiş futbol temsilcileri.
- f) FİFA tarafından lisans verilmiş maç temsilcileri.

Futbol Mahkemesini Düzenleyen Usul Kuralları m. 3'e göre, FİFA Futbol Mahkemesi bünyesinde yer alan daireler yargılama yaparken, FİFA Statüsü ve talimatları yanında, ulusal düzeyde ilgili tüm düzenlemeleri, kanunları, toplu iş sözleşmelerini ve sporun kendine has özelliklerini de dikkate alır.

Futbol Mahkemesini Düzenleyen Usul Kuralları m. 2'ye göre, dairelerin yargı görevi çeşitli FİFA düzenlemeleri ile belirlenmiştir. Bu düzenlemelerden en önemlisi, Oyuncuların Statüsü ve Transferi Talimatıdır (Regulations on the Status and Transfer of Players). Bu Talimatın 22. maddesinde FİFA önüne getirilebilecek uyuşmazlıklar, 23. maddesinde ise bu uyuşmazlıklara bakmakla görevli daireler belirlenmiştir. Görev

konusunda bir belirsizlik olması durumunda, FİFA Futbol Mahkemesi başkanı karar verir.

Oyuncuların Statüsü ve Transferi Talimatı m. 23'e göre Oyuncuların Statüsü Dairesi, 22. maddenin 1. fıkrasının (c) ve (f) bentlerinden kaynaklanan uyuşmazlıklar ile 2. fıkradan kaynaklı uyuşmazlıklara bakmakla görevlidir. Bunların dışında Uyuşmazlık Çözüm Dairesinin görev alanına girmeyen diğer tüm uyuşmazlıklara da Oyuncuların Statüsü Dairesi bakmakla görevlidir.⁵⁸⁶

Oyuncuların Statüsü ve Transferi Talimatı m. 22/1-c'ye göre, bir kulüp ya da üye federasyon ile antrenörler arasında iş sözleşmesinden kaynaklanan uluslararası boyuttaki uyuşmazlıklar Oyuncuların Statüsü Dairesi tarafından çözülür. Ancak taraflar bu tür uyuşmazlıkların, ulusal federasyon çatısı içerisinde yer alan bağımsız tahkim mahkemeleri tarafından ya da toplu iş sözleşmeleriyle çözümlenmesine de karar verebilir. Böyle bir durumda bu hususun taraflar arasında yazılı olarak ve açıkça kararlaştırılmış olması gerekir. Taraflar arasındaki sözleşmede böyle bir hüküm yoksa ya da geçerli bir toplu iş sözleşmesine böyle bir hüküm konulmamışsa taraflar bu yola gidemez. Ulusal bağımsız tahkim mahkemesi adil yargılamayı garanti etmeli ve kulüp ve antrenörlerin eşit temsil ilkesine uymalıdır.

Oyuncuların Statüsü ve Transferi Talimatı m. 22/1-f'ye göre, (a), (d) ve (e) bentleri kapsamında yer alıp Uyuşmazlık Çözüm Dairesinin görev alanına giren uyuşmazlıklar dışında kalan, farklı federasyonlara bağlı kulüpler arasındaki uyuşmazlıklar Oyuncuların Statüsü Dairesi tarafından çözülür.

Oyuncuların Statüsü ve Transferi Talimatı m. 22/2'ye göre düzenleyici başvurulardan (regulatory applications) kaynaklanan uyuşmazlıklar Oyuncuların Statüsü Dairesi tarafından çözülür. Oyuncuların Statüsü Dairesi'nin hangi düzenleyici başvurular ile ilgili yargılama yapacağı, Futbol Mahkemesini Düzenleyen Usul Kuralları m. 29'da açıklanmıştır. Bunlar bir oyuncunun hangi ülkeyi ve milli takımı temsil edeceği

⁵⁸⁶Oyuncuların Statüsü ve Transferi Talimatında, 31 Ağustos 2021 yılında yapılan değişikliklerden önce, Uyuşmazlık Çözüm Dairesinin görev alanına girmeyen diğer tüm uyuşmazlıklara Oyuncuların Statüsü Dairesinin (o dönemki adıyla Oyuncuların Statüsü Komitesi) bakmakla görevli olduğu açıkça yer almaktaydı. Değişikliklerden sonra bu yönde açık bir ifadeye yer verilmemiştir. Ancak FIFA tarafından yayımlanan Oyuncuların Statüsü ve Transferi Talimatı Şerhinde (Commentary on the Regulations on the Status and Transfer of Players) bu durum açıkça ifade edilmiştir. Bu şerh için bkz. <https://digitalhub.fifa.com/m/346c4da8d810fbea/original/Commentary-on-the-FIFA-Regulations-on-the-Status-and-Transfer-of-Players-Edition-2021.pdf> (Erişim tarihi: 02.02.2022).

ile ilgili hususlardır. Bir başka ifadeyle oyuncunun sportif vatandaşlığını belirlemeye yönelik başvurulardır.⁵⁸⁷ Bu başvurulardan kaynaklı uyuşmazlıklar da Oyuncuların Statüsü Dairesi tarafından çözümlenir.

Oyuncuların Statüsü ve Transferi Talimatı m. 23'e göre Uyuşmazlık Çözüm Dairesi, Uluslararası Transfer Sertifikalarından (International Transfer Certificate)⁵⁸⁸ kaynaklanan uyuşmazlıklar hariç olmak üzere, 22. maddenin (a), (b), (d) ve (e) bentlerinden kaynaklanan uyuşmazlıklara bakmakla yükümlüdür.

Oyuncuların Statüsü ve Transferi Talimatı m. 22/1-a'ya göre, bir Uluslararası Transfer Sertifikası talebinin olması veya ilgilinin iddiasının Uluslararası Transfer Sertifikası ile bağlantılı olması durumunda, sözleşme istikrarının korunmasına ilişkin olarak kulüpler ile oyuncular arasında ortaya çıkan uyuşmazlıklara Uyuşmazlık Çözüm Dairesi bakmakla görevlidir. Özellikle Uluslararası Transfer Sertifikasına ilişkin hususlar, sportif yaptırımlar ve sözleşmenin ihlalden kaynaklanan tazminatlar bu kapsamdadır. Burada özellikle Uluslararası Transfer Sertifikası ile ilgili bir kafa karışıklığı söz konusu olabilir. Bu nedenle konuyu somutlaştırarak açıklamak gerekir. Şöyle ki Oyuncuların Statüsü ve Transferi Talimatı m. 22/1-a gereği Uyuşmazlık Çözüm Dairesi'ne başvuruda bulunabilecek taraflar kulüpler ve oyunculardır. Örneğin Türkiye'de Süper Lig'de oynayan bir futbolcunun Almanya'da bir kulübe transferinin söz konusu olduğu durumlarda, bu transferin gerçekleşebilmesi için Türkiye Futbol Federasyonu tarafından bir Uluslararası Transfer Sertifikası düzenlenmesi gerekmektedir. Böyle bir durumda Uluslararası Transfer Sertifikasının düzenlenmesi ile ilgili bir uyuşmazlık söz konusu olursa, bu uyuşmazlık, Uyuşmazlık Çözüm Dairesi

⁵⁸⁷Devletler tarafından belirlenen yasal vatandaşlık yanında, bir de uluslararası spor kuruluşları tarafından belirlenen sportif vatandaşlık bulunmaktadır. Sportif vatandaşlık, yasal vatandaşlığı belirleyen veya değiştiren bir etkiye sahip değildir. Aksine sportif vatandaşlık, kural olarak yasal vatandaşlık esas alınarak belirlenmektedir. Ancak uluslararası spor kuruluşları, sporun kendine özgü durumunu dikkate alarak, sporcuların uluslararası yarışmalarda temsil edeceği ülkenin belirlenmesi, bir sporcunun bir ülkede yerli statüsünde oynayabilmesi gibi çeşitli hususlarda belirleyici olacak şekilde sportif vatandaşlığa ilişkin düzenlemeler yapmıştır. Konuya ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. N. Ekşi (2019). "Yasal vatandaşlık" ve "sportif vatandaşlık" ayrımı. *İstanbul Spor Hukuku Dergisi*, 1 (1), s. 6 vd.

⁵⁸⁸Bir ulusal federasyonda kayıtlı oyuncuların başka bir ulusal federasyonda kaydının yapılabilmesi için, bir başka ifade ile uluslararası transferlerin gerçekleşebilmesi için, oyuncunun kayıtlı olduğu federasyonun yeni federasyona bir Uluslararası Transfer Sertifikası göndermesi gerekmektedir. Bu sertifika alınmadan oyuncunun transferinin gerçekleşmesi mümkün değildir. FIFA tarafından kısaca ITC olarak adlandırılan bu belge, Oyuncuların Statüsü ve Transferi Talimatı m. 9'da genel hatlarıyla açıklanmış ve ek madde 3A'da da ise ayrıntılarına yer verilmiştir. Bkz. <https://digitalhub.fifa.com/m/196c746445c58051/original/Regulations-on-the-Status-and-Transfer-of-Players-August-2021.pdf> (Erişim tarihi: 02.02.2022).

tarafından değil, Oyuncuların Statüsü Dairesi tarafından çözümlenir. Ancak bu durumda futbolcunun mevcut kulübü ile futbolcu arasında sözleşme istikrarının korunmasına ilişkin olarak bazı uyuşmazlıkların bulunması da mümkündür. Oyuncuların Statüsü ve Transferi Talimatı m. 22/1-a'da bununla ilgili olarak özellikle sportif yaptırımlara ve sözleşmenin ihlalden kaynaklanan tazminatlara vurgu yapılmıştır. Ancak bunların dışında uyuşmazlıklar da söz konusu olabilir. İşte kulüp ile futbolcu arasında tüm bu durumlardan kaynaklanan uyuşmazlıklar ise Uyuşmazlık Çözüm Dairesi tarafından çözümlenir.

Oyuncuların Statüsü ve Transferi Talimatı m. 22/1-b'ye göre, bir kulüple oyuncu arasında ortaya çıkan ve uluslararası nitelik taşıyan istihdama ilişkin uyuşmazlıklar Uyuşmazlık Çözüm Dairesi tarafından çözümlenir. Ancak taraflar bu tür uyuşmazlıkların, ulusal federasyon çatısı içerisinde yer alan bağımsız tahkim mahkemeleri tarafından ya da toplu iş sözleşmeleriyle çözümlenmesine de karar verebilir. Böyle bir durumda bu hususun taraflar arasında yazılı olarak ve açıkça kararlaştırılmış olması gerekir. Taraflar arasındaki sözleşmede böyle bir hüküm yoksa ya da geçerli bir toplu iş sözleşmesine böyle bir hüküm konulmamışsa taraflar bu yola gidemez. Ulusal bağımsız tahkim mahkemesi adil yargılamayı garanti etmeli ve kulüp ve oyuncunun eşit temsil ilkesine uymalıdır.

Oyuncuların Statüsü ve Transferi Talimatı m. 22/1-d'ye göre, farklı federasyonlara bağlı kulüpler arasında yetiştirme tazminatı ve dayanışma katkı payı ile ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar Uyuşmazlık Çözüm Dairesi tarafından çözümlenir. Şayet uyuşmazlık bir oyuncunun farklı federasyonlara bağlı kulüpler arasındaki transferine dayanıyorsa, aynı federasyona bağlı kulüpler arasında yetiştirme tazminatı ve dayanışma katkı payı ile ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar da Uyuşmazlık Çözüm Dairesi tarafından çözümlenir (Oyuncuların Statüsü ve Transferi Talimatı m. 22/1-e). Örneğin Trabzonspor altyapısından yetişip Galatasaray'a transfer olan ve oradan da Almanya'nın Werder Bremen kulübüne transfer olan bir oyuncunun bu transferinden kaynaklı yetiştirme tazminatı ile ilgili olarak Trabzonspor ile Galatasaray arasında ortaya çıkan uyuşmazlık, Uyuşmazlık Çözüm Dairesi tarafından çözümlenir. FİFA bu durumda uyuşmazlığın taraflarını değil, uyuşmazlığa sebebiyet veren olayı temel almaktadır.

Oyuncuların Statüsü Dairesi ve Uyuşmazlık Çözüm Dairesi tarafından verilen kararlar, nihai kararlar olduğundan, bu kararlara karşı CAS temyiz tahkim yoluna başvurulması mümkündür (FİFA Statüsü m. 57).

4. SPOR ANONİM ŞİRKETLERİNİN TARAF OLDUĞU UYUŞMAZLIKLAR VE ÇÖZÜM YOLLARI

Yukarıda spor hukukunda söz konusu olabilecek uyuşmazlıkları genel hatlarıyla inceledik. Bu başlık altında incelememizi spor anonim şirketlerinin özelinde ve yine futbol örneği üzerinden somutlaştırmaya çalışacağız.

Anayasa m. 59/3 gereği spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarından kaynaklı uyuşmazlıklar zorunlu tahkime tâbidir. Futbolda tahkim mercii TFF çatısı altında kurulan Tahkim Kurulu'dur. Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarının neler olabileceğini yukarıda açıkladık. Şayet bu kararların muhatabı bir spor anonim şirketi ise söz konusu spor anonim şirketinin bu kararlara karşı başvurabileceği tek yol zorunlu tahkim mekanizmasıdır. Örneğin TFF tarafından para cezası, küme düşürme, hak mahrumiyeti, ligden ihraç, tescil iptali, üyeliğin askıya alınması ve üyelikten ihraç gibi cezalara çarptırılan bir spor anonim şirketi, bu kararlara karşı genel hükümlere göre hukuk mahkemelerinde dava açamaz ve Tahkim Kurulu'na başvuru yoluyla uyuşmazlığın çözülmesi yoluna gitmek zorunda kalır. Aynı şekilde TFF tarafından çıkarılan bir talimat veya bu talimatın bir hükmü ile ilgili itirazları olan bir spor anonim şirketinin başvurabileceği tek yol da yine zorunlu tahkim yoludur. Yine bir spor anonim şirketinin oynayacağı müsabakaların icrası, tatili, ertelenmesi gibi hususlarda, TFF yetkili organ ve kurulları tarafından verilen kararlarla ilgili de spor anonim şirketinin zorunlu tahkim dışında seçeneği bulunmamaktadır. Sonuç olarak TFF'nin spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin olarak spor anonim şirketlerine yönelik verdiği tüm kararlara karşı spor anonim şirketlerinin zorunlu tahkime gitmek dışında başka seçenekleri yoktur. Burada söz konusu olabilecek tek istisna UEFA Disiplin Talimatı m. 2/4 ve FİFA Disiplin Kodu m. 2/2 gereği UEFA ve FİFA'nın ilgili hukuk kurullarına başvurdur. UEFA Disiplin Talimatı m. 2/4'e göre, UEFA'nın meşru hedeflerinin ciddi şekilde ihlal edildiği ve söz konusu ihlalin UEFA üyesi federasyon tarafından uygun bir şekilde kovuşturulmadığı durumlarda UEFA Disiplin Talimatı uygulama alanı bulabilir. Bu durumda spor anonim şirketlerinin UEFA Kontrol, Etik ve Disiplin Kuruluna başvuru

şansı doğar. Öte yandan FİFA Disiplin Kodu m. 2/2'ye göre, FİFA'nın meşru hedeflerinin ihlali durumunda FİFA Disiplin Kodu uygulama alanı bulur. Bu durumda ise spor anonim şirketlerinin FİFA Disiplin Komitesine başvuru şansı doğar. Zorunlu tahkim yolunun işletilmediği ya da zorunlu tahkim yolundan istenilen sonucun alınamadığı durumlarda, bir spor anonim şirketinin istisnai de olsa bu iki yoldan birine başvurma şansı bulunmaktadır.

Öte yandan spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarından kaynaklı uyuşmazlıklar haricinde, bir spor anonim şirketinin taraf olduğu diğer tüm uyuşmazlıklar, yabancılık unsuru taşımadığı takdirde genel hükümlere tâbidir. Buna göre bir spor anonim şirketinin; sporcu, teknik adam, sağlık personeli, menajer ve maç organizatörü gibi sporla ilgili kişiler ile imzaladığı transfer, geçici transfer, menajerlik, hizmet, vekalet ve maç organizatörlüğü gibi tüm sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıklar genel hükümlere tâbidir. Bu durumda taraflar TTK ve HMK hükümleri gereği duruma göre asliye ticaret veya asliye hukuk mahkemesinde ve istisnai olarak da sulh hukuk mahkemesinde dava yoluyla hak arayışı içerisine girer. Aynı şekilde İcra ve İflas Kanunu hükümlerinin de işletilmesi mümkündür. Bu arada taraflar dilerse sözleşmeye koyacakları bir hükümle veya ayrı bir sözleşme yaparak ihtiyari tahkim yolunu da seçebilir. Ancak ihtiyari tahkimin söz konusu olduğu durumlarda tahkim kurullarının verdiği kararlar yargı yoluna açıktır.⁵⁸⁹ Önemle belirtmek gerekir ki uyuşmazlığın taraflarından en az birinin yabancı olduğu veya uyuşmazlığın konusu itibarıyla yabancılık unsuru taşıdığı durumlar bu kapsamda değildir.

Bir spor anonim şirketi ile yabancı bir antrenör arasında iş sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklar FİFA Oyuncuların Statüsü Dairesi tarafından çözülür. Örneğin Beşiktaş'ta görev yapan bir yabancı antrenörün iş sözleşmesinin feshi ile ilgili taraflar arasında ortaya çıkan uyuşmazlık, FİFA Oyuncuların Statüsü dairesi tarafından

⁵⁸⁹ “...Yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda somut olay değerlendirildiğinde; taraflar arasında ki uyuşmazlığın spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin olmadığı taraflar arasında imzalanan sözleşmeye aykırılıktan kaynaklandığı Anayasa'nın 59 maddesinin 3. fıkrasında ki düzenlemenin spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin olduğu ve anılan konularda çıkan uyuşmazlıklarda zorunlu tahkim yoluna başvurulabileceği, tahkim kurulu kararlarının kesin olduğu ve bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamayacağı öngörüldüğü sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıklarda tahkim kurulunca verilen kararlara karşı yargı yolunun açık olduğu Hal böyleyken mahkemece Tahkim Kurulunun 01.11.2018 tarihli 2018/305 esas 2018/330 sayılı kararının sözleşmeden kaynaklı uyuşmazlığa ilişkin olduğu ve anılan karara karşı yargı yolunun açık olduğu kabul edilerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması bozmayı gerektirir.”. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, T. 30.09.2020, E. 2020/3283 K. 2020/5165. Kararın tam metni için bkz. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/> (Erişim tarihi: 15.01.2022).

çözümleir. Öte yandan spor anonim şirketi ile yabancı oyuncu arasında iş sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklar ise FİFA Uyuşmazlık Çözüm Dairesi tarafından çözümülenir. Her iki durumda da taraflar, yazılı olarak ve açıkça kararlaştırarak, bu uyuşmazlığın TFF çatısı içerisinde yer alan tahkim kurulları tarafından çözümü yolunu da seçebilir.

Öte yandan Türkiye’de faaliyet gösteren spor anonim şirketleri ile başka ÷lke federasyonuna bağlı kulüpler arasında ortaya çıkan uyuşmazlıklar da kural olarak FİFA Oyuncuların Statüsü Dairesi tarafından çözümülenir. İstisnai olarak bazı uyuşmazlıklar FİFA Uyuşmazlık Çözüm Dairesinin görev alanına girmektedir. Örneğin yetiştirme tazminatı ve dayanışma katkı payı ile ilgili, Türkiye’de faaliyet gösteren bir spor anonim şirketi ile başka ÷lke federasyonuna bağlı bir kulüp arasında ortaya çıkan uyuşmazlık, FİFA Uyuşmazlık Çözüm Dairesi tarafından çözümülenir.

Uluslararası Transfer Sertifikası talebi ile ilgili veya bununla bağlantılı ortaya çıkan ve spor anonim şirketinin taraf olduğu uyuşmazlıklar da yine FİFA çatısı altında çözüme kavuşturulmaktadır. Örneğin Gaziantep Futbol Kulübü Anonim şirketi’nin sözleşmeli futbolcusu (A)’nın İtalya’nın Milan kulübüne transferinin söz konusu olduğu bir durumda, bu transferin gerçekleşebilmesi için TFF tarafından bir Uluslararası Transfer Sertifikası düzenlenmesi gerekmektedir. şayet bu sertifikanın düzenlenmesi ile ilgili bir uyuşmazlık ortaya çıkarsa, bu uyuşmazlığın çözüm mercii FİFA Oyuncuların Statüsü Dairesi’dir. Ancak bu transfer işlemleri yapılırken Gaziantep Futbol Kulübü Anonim şirketi ile futbolcu (A) arasında bazı uyuşmazlıkların doğması da mümkündür. Özellikle taraflar arasında sportif yaptırımlardan kaynaklı para cezaları, sözleşmenin ihlalinden kaynaklı tazminatlar gibi bazı uyuşmazlıklar olabilir. İşte bu tür uyuşmazlıkların çözüm mercii ise, FİFA Uyuşmazlık Çözüm Dairesi’dir. Üstelik bu durumda FİFA uyuşmazlığın tarafı olan futbolcunun yabancı olmasını şart koşmamaktadır. Bu nedenle verdiğimiz örnekte futbolcu (A)’nın yabancı veya Türk vatandaşı olması arasında bir fark bulunmamaktadır.

Spor anonim şirketlerinin, UEFA tarafından düzenlenen tüm ma ve yarışmalarla ilgili, para cezası, puan silme, UEFA yarışmalarından elde edilecek gelirlere el koyma, ödöl veya kupanın iadesi, lisansın iptali gibi çeşitli disiplin cezalarına maruz kalmaları mümkündür. Aynı şekilde spor anonim şirketlerinin, FİFA tarafından düzenlenen tüm ma ve yarışmalar ile birlikte, FİFA Disiplin Kodunda aksi öngörölmedike, federasyon

ve konfederasyonların yargılama yetki alanına girmeyen diğer maç ve yarışmalarla ilgili, benzer disiplin cezalarına maruz kalmaları da mümkündür.⁵⁹⁰ UEFA Disiplin Talimatı m. 8 ve FİFA Disiplin Kodu m. 8’de spor anonim şirketlerinin kusursuz sorumluluğunu düzenleyen aynı doğrultuda iki hüküm bulunmaktadır. Bu iki hükme göre spor anonim şirketleri, herhangi bir kusur ya da ihmallerinin olmadığını ispat etseler dahi, özellikle üyeleri, oyuncular, resmî görevlileri, taraftarları ya da spor anonim şirketi adına bir görevi yerine getiren herhangi bir kişinin davranışlarından sorumlu tutularak disiplin cezasına maruz kalabilir. FİFA Disiplin Koduna göre bu kişilerin teşebbüsü dahi spor anonim şirketlerinin ceza almasına sebep olabilir (FİFA Disiplin Kodu m. 8/2). Spor anonim şirketleri, gerek UEFA’nın gerekse FİFA’nın tüm bu konularda verdiği nihai kararlara karşı temyiz tahkim mercii olarak CAS’a başvurabilir.

Spor anonim şirketlerinin bazı durumlarda ilk derece tahkim mercii olarak CAS’a başvurması da mümkündür. Örneğin spor anonim şirketleri ile UEFA arasında ortaya çıkan ve UEFA organlarının yetki alanına girmeyen uyuşmazlıklar bakımından ilk derece tahkim mercii olarak CAS’a başvurmak mümkündür. Aynı şekilde spor anonim şirketleriyle, federasyonlar, kulüpler, oyuncular ve resmî görevliler arasında Avrupa boyutunda ortaya çıkan ve UEFA organlarının yetki alanına girmeyen uyuşmazlıklar bakımından da ilk derece tahkim mercii olarak CAS’a başvurmak mümkündür. Yine TFF tarafından spor anonim şirketleri ile ilgili alınan ve zorunlu tahkime tâbi olmayan kararlara karşı da temyiz tahkim mercii olarak CAS’a başvurulması mümkündür (FİFA Statüsü m. 57/1). Belirtmek gerekir ki, bir federasyon veya konfederasyon kuralları uyarınca tanınan, bağımsız ve usulüne uygun olarak oluşturulmuş bir tahkim mahkemesine itiraz edilebilir kararlara karşı CAS’a gidilmesi mümkün değildir. Bu husus hem FİFA hem de UEFA statülerinde açıkça hüküm altına alınmıştır (FİFA Statüsü m. 57/3-c, UEFA Statüsü m. 63/1-c).⁵⁹¹ TFF Statüsü m. 64/1’de de benzer bir hükme yer verilmiştir. Bu hükme göre CAS, TFF’nin bağımsız ve usulüne uygun olarak oluşturduğu Tahkim Kurulu tarafından alınan kararlar aleyhindeki itirazlara bakamaz. Dolayısıyla hem zorunlu hem de ihtiyari tahkim bakımından, TFF Tahkim Kurulu’nun verdiği

⁵⁹⁰Gerek UEFA’nın gerekse FİFA’nın spor anonim şirketlerine verebileceği disiplin cezaları yukarıda ayrıntılı olarak anlatıldığı için burada detaya girmedik.

⁵⁹¹UEFA Statüsü m. 63/1-c hükmünde bu husus, “ulusal boyuttaki” uyuşmazlıklar ile sınırlandırılmıştır. Ancak FİFA statüsünde böyle bir ayrıma gidilmemiş, bağımsız ve usulüne uygun olarak oluşturulmuş bir tahkim kurulunun bulunması yeterli görülmüştür.

kararlara karşı spor anonim şirketlerinin itiraz yolu ile CAS'a başvurması mümkün değildir.

Buna karşılık ihtiyari tahkimin söz konusu olduğu durumlarda, taraflar dilerse uyuşmazlıktan önce veya sonra yapacakları bir sözleşme ile veya aralarındaki sözleşmeye tahkim şartı ekleyerek CAS'ın yargılama yetkisini kabul edebilirler. Bu durum sadece ulusal nitelikteki uyuşmazlıklar için değil, uluslararası nitelikteki (yabancılık unsuru taşıyan) uyuşmazlıklar için de geçerlidir. Öte yandan federasyonların hukuk kurullarına münhasır yargılama yetkisinin tanındığı hallerde, tarafların CAS'ı ilk derece tahkim mercii olarak seçip seçemeyecekleri tartışma konusudur. CAS'ın 2007 yılında verdiği *Del Bosque ve Diğerleri/Beşiktaş Kararı*'ndan⁵⁹² hareketle bu konuyla ilgili sonuca gitmek mümkündür. CAS bu kararında, uyuşmazlığın taraflarının CAS'ı ilk derece tahkim mercii olarak belirlemiş olması durumunda, federasyonlar ve diğer sportif kuruluşlar kendi kurullarına münhasır yetki tanımış olsa dahi, kamu düzenine bir aykırılık söz konusu değilse kendi yargılama yetkisinin olduğunu kabul etmektedir. Belirtmek gerekir ki Anayasa m. 59/3'te yer verilen spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararları bu kapsamda değildir. Çünkü bu hükümde sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıklar değil, spor federasyonlarının aldığı kararlardan kaynaklanan uyuşmazlıklar düzenlenmiştir. Hâlbuki uyuşmazlığı CAS'a götürebilmek için öncelikle tarafların bu konuda anlaşmaları gerekmektedir. Bu kararlar bakımından böyle bir anlaşmanın olması söz konusu değildir. Öte yandan hükmün doğrudan Anayasada düzenlenmiş olması ve emredici olması, bu hükmün kamu düzenini korumaya yönelik olduğu sonucunu da vermektedir. Bu nedenle spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarından kaynaklanan uyuşmazlıklara karşı hem ilk derece tahkim mercii olarak hem de temyiz tahkim mercii olarak CAS'a başvurmak mümkün değildir.

⁵⁹²Kararın metni için bkz. <http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1055.pdf#search=del%20bosque> (Erişim tarihi: 26.02.2020).

SONUÇ

Spor, gerek yapan gerekse seyreden için keyif alma aracı olan, insanın beden ve ruh sağlığı ile zihinsel gelişimine katkı sağlayan, fiziksel beceri barındıran ve kendi içinde bütünlük teşkil eden hareketlerden oluşan, belirli rekabet ölçüleri içinde bir mücadele ve yarışmaya dayalı ve belirli kurallarla oynanan bir oyundur.

Kuşkusuz her insan gülmeyi ve eğlenmeyi sever. Ancak insanların eğlence anlayışları farklılıklar göstermektedir. Çünkü insanlar; zekâ, zihniyet, beceri ve kültürel anlayış gibi birçok noktada birbirinden ayrılmaktadır. Bu durumun en büyük yansımalarından birini spor alanında görmekteyiz. Gerçekten de her biri dünyanın farklı coğrafyalarında doğmuş birçok spor çeşidi bulunmaktadır. Ancak toplumlar arası etkileşim ile bu sporlardan bir kısmı farklı coğrafyalara yayılmıştır. Nihayet teknolojinin gelişimi ile birlikte birçok spor dalı, bölgesel olmaktan çıkıp küresel hale gelmiştir.

Sporda örgütlenme daha çok takım sporları ile sağlanmıştır. Belirli bir bölgede bir takım sporunu icra etmek isteyen gençler bir araya gelerek takımlar kurmuş ve daha sonra bu takımların kulüp olarak tescili ile spor alanındaki ilk tüzel kişilikler ortaya çıkmıştır. Örneğin Türkiye’de bu akım 20. yüzyılın başlarında yoğun olarak başlamış ve günümüzde üç büyük kulüp olarak anılan Beşiktaş, Galatasaray ve Fenerbahçe de o tarihlerde kurulmuştur.

Kulüplerin aralarında yapacakları müsabaka ve yarışmaları organize etmek ve belirli bir spor dalında düzenleyici ve denetleyici bir üst mercii oluşturmak için ulusal spor federasyonları, bu organizasyonu farklı ülkelerdeki kulüpler arasında sağlamak üzere uluslararası spor örgütleri kurulmuştur. Sporda uluslararası örgütlenme 1894 yılında kurulan Uluslararası Olimpiyat Komitesi ile başlamıştır. Bunu 1904 yılında kurulan FIFA takip etmiş ve daha sonraki yıllarda tüm spor dallarında ulusal spor federasyonlarının bağlı olduğu uluslararası spor örgütleri kurulmaya başlanmıştır. 1984 yılında Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından kurulan CAS ise, sporun uluslararası örgütlenmesinin yargı ayağını oluşturmuştur. Devletlerden bağımsız bu örgütlerin koyduğu kurallar ile spor hukuku, uluslararası hukukun bir dalı olmanın ötesinde, küresel bir hukuk sistemi haline gelmiştir. Bu yeni küresel hukuk sistemi ise lex sportiva olarak adlandırılmaktadır.

SKSFK’da spor federasyonları; kanunla kurulan federasyonlar ve Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kurulan federasyonlar olmak üzere ikili bir ayrıma tâbi tutulmuştur. Kanunla kurulan spor federasyonlarının ilk ve tek örneği Türkiye Futbol Federasyonu’dur. Bunun dışındaki spor federasyonları Cumhurbaşkanı (önceden Başbakan) kararı ile kurulmuştur. SKSFK’da yapılan değişiklik sonucu, spor federasyonlarının Cumhurbaşkanı kararı ile değil, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kurulması yolu seçilmiştir.

Spor federasyonlarının hukuki niteliği ile ilgili, özellikle Türkiye Futbol Federasyonu üzerinden öteden beri süregelen bir tartışma söz konusudur. Kamu tüzel kişileri ile özel hukuk tüzel kişileri arasındaki temel farklılıklara göre bir irdeleme yaptığımızda, spor federasyonlarının büyük oranda kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlar olduğunu görmekteyiz. Ayrıca SKSFK’da, TFF dışında kalan spor federasyonlarının kamu tüzel kişisi olduğu dolaylı da olsa kabul edilmiştir. Ancak spor alanında lex sportiva ya da küresel spor hukukunun son yıllarda giderek egemen hukuk haline gelmesi, sporun uluslararası örgütlenmesinin özel hukuka tâbi olması ve sporun temelde bir kamu hizmeti olmaması sebepleriyle, spor federasyonlarının özel hukuk tüzel kişileri olarak düzenlenmeleri gerektiği kanaatindeyiz.

Anglo-Sakson hukuk sisteminde yer alan Birleşik Krallık ve ABD’de kulüpler, öteden beri şirket olarak örgütlenebilirken, Kıta Avrupa’sında sporun gönüllülük esası üzerinde yükselmesi sebebiyle, dernekler ön plana çıkmıştır. Türkiye’de de kulüpler, geleneksel olarak dernek statüsünde örgütlenmekte, ticarileşen spor dalları bakımından şirketleşme yolunu seçmekteydi. Ancak SKSFK’da bir sistem değişikliğine gidilmiştir. Buna göre kulüpler, spor kulübü ve spor anonim şirketi şeklinde ikili bir ayrıma tâbi tutulmuş, spor kulüpleri dernek statüsünden çıkarılmıştır. SKSFK gereği spor kulüpleri, spor faaliyetlerinde bulunmak amacıyla kurulur ve Bakanlık nezdinde yapılan tescil ile tüzel kişilik kazanır. Böylelikle Türk hukukunda yeni bir özel hukuk tüzel kişiliği ihdas edilmiştir. Ancak SKSFK’da kuruluşu itibarıyla derneklerden farklı bir yerde konumlandırılan spor kulüplerinin, diğer yönleriyle ve özellikle de işleyişi itibarıyla derneklerden bir farklılık taşımadığı kanaatindeyiz. Bu nedenle spor kulüplerinin özel dernek niteliğinde olduğunu düşünmekteyiz.

SKSFK yürürlüğe girmeden önce sporda şirketleşmeyi düzenleyen tek yasal düzenleme GSHK m. 24/3 hükmüydü. Bu hükme göre, bir spor kulübü sadece

profesyonel takımlarını şirketleştirebilmekteydi. Amatör spor dallarında şirketleşme yasaklanmıştı. Ayrıca spor anonim şirketi kurulması için bir derneğin varlığı şarttı. SKSFK’da hem amatör spor dallarında şirketleşmenin önü açılmış hem de doğrudan spor anonim şirketi kurulmasına izin verilmiştir.

SKSFK’da sporda şirketleşme, anonim şirketler ile sınırlandırılmıştır. Kanımızca şahıs şirketlerinin bu denklemin dışında tutulması anlaşılabilir. Buna karşılık, yeni TTK ile birlikte sermaye şirketi karakteristiği güçlendirilen limited şirketlerin bu denklemin içinde yer alması gerektiği kanaatindeyiz. Küçük ölçekli anonim şirketler olarak değerlendirilen ve uygulamada en çok tercih edilen şirket türü olması sebebiyle, kulüplerin limited şirket olarak kurulabilmesine imkân tanınmalıydı. Limited şirketlerin anonim şirketlere nazaran hem kuruluşu hem de organizasyonu bakımından daha basit ve az masraflı olması, özellikle amatör spor dalları bakımından bu şirket türünün tercih edilmesini sağladı.

SKSFK m. 14/1’e göre, TTK’ya göre kurulup ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanan anonim şirketler, Bakanlık tarafından tutulan spor anonim şirketi siciline tescil ile spor anonim şirketi statüsünü kazanır. Böylelikle spor anonim şirketinin kuruluşu ve spor anonim şirketi statüsünün kazanılması bakımından iki aşamalı tescil öngörülmüştür.

SKSFK m. 2’de yer alan tanıma göre spor anonim şirketleri, bir spor kulübünün bağlı ortaklığı veya iştiraki olarak ya da spor kulübünden bağımsız şekilde kurulabilir. Spor kulübünden bağımsız kuruluş, bir spor kulübü veya spor anonim şirketine ait spor şubesi veya şubeleri devralınarak yapılabileceği gibi doğrudan da gerçekleştirilebilir. Buna göre bir veya birden fazla gerçek veya tüzel kişi, spor faaliyetlerinde bulunmak üzere bir anonim şirket kurup bu anonim şirketi spor anonim şirketi siciline tescil ettirebilir (SKSFK m. 14). Bu aşamadan sonra ilgili spor federasyonlarına spor dalı tescili yaptırılarak, spor anonim şirketinin spor faaliyetlerine aktif olarak başlanması sağlanır.

Ülkemizde spor kulüpleri, hem geleneksel yapılarını korumak hem de büyüyen ekonomilerini daha iyi yönetebilmek adına, spor kulübünün hâkimiyetinde şirketleşmeyi bir çözüm yolu olarak benimsemiştir. SKSFK’da bu durum göz önüne alınarak, şirketleşmenin spor kulübünün bağlı ortaklığı veya iştiraki şeklinde gerçekleştirilebileceği hüküm altına alınmıştır. Ancak spor kulübü ile spor anonim şirketi arasında malvarlığı, sözleşme, ortaklık, yönetim veya benzeri bir bağlantı varsa spor anonim şirketinin, TTK

m. 195 anlamında spor kulübünün doğrudan veya dolaylı hâkimiyetinde bulunması bir zorunluluktur (SKSFK m. 15/2).

SKSFK’da spor anonim şirketlerinin faaliyet alanı spor faaliyetleri ile sınırlandırılmamıştır. Buna göre spor faaliyetinde bulunmak üzere Bakanlığa tescilini yaptırarak spor anonim şirketi statüsünü kazanan anonim şirketler, sadece spor faaliyetlerinde bulunabileceği gibi başkaca konularda da faaliyet gösterebilir. Sadece spor faaliyetlerinde bulunan spor anonim şirketleri ise bir veya birden fazla spor dalında faaliyette bulunabilir. Tüm bu ihtimaller, spor anonim şirketleri için öngörülen Bakanlık nezdindeki tescil ve spor dalı tescilinin ve bu tescillerden terkinin önemli bazı hukuki sonuçlar doğurmasına neden olmaktadır. Örneğin SKSFK m. 14/4’te sayılan hallerde, spor anonim şirketlerinin Bakanlık nezdindeki tescili, doğrudan Bakanlık sicil memurları tarafından iptal edilebilecektir. Bakanlık nezdindeki tescilin iptalinin bir yaptırım olarak uygulandığı durumlarda, spor anonim şirketinin işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsız hale gelmesi gündeme gelmektedir. Özellikle tek faaliyet konusu spor faaliyetleri olan spor anonim şirketinin tescilinin iptali yaptırım niteliğindeyse, şirket, spor faaliyetlerinden yasaklanmış olur. Bu yasak, şirketin işletme konusunun gerçekleşmesini objektif nitelikte imkânsız hale getiriyorsa, şirket, tescilin iptaliyle infisah eder. Kanımızca spor anonim şirketinin sona ermesine neden olsun veya olmasın, böylesine ciddi sonuçlar doğuracak hususlarda, Bakanlığa doğrudan yetki vermek yerine, dava açma yetkisi verilerek tescilin iptalinin mahkeme kararı ile sağlanması daha doğru bir çözüm yolu olurdu.

SKSFK’da spor kulüplerinin birleşmesi ve spor kulüplerine ait spor şubelerinin devri düzenlenmiş ancak spor anonim şirketlerinin birleşmesi ve spor anonim şirketlerine ait spor şubelerinin devri düzenlenmemiştir. Yine spor anonim şirketlerinin ticaret unvanı, lige katılım adı, renkleri, amblemleri, il değiştirmeleri gibi hususlarda da özel düzenlemeler yapılmamıştır. Hiç kuşkusuz bu durumda genel hükümler uygulama alanı bulacaktır. Ancak bu hususların hepsinde spor hukukunun kendine özgü yönleri bulunmaktadır. Örneğin TFF, Futbol Kulüpleri Tescil Talimatında yaptığı düzenlemeler ile bu hususlara ilişkin özel kurallar koymuştur. Tüm spor dallarında ortak kuralların uygulanmasını gerektiren bu hususlarda inisiyatifin spor federasyonlarına bırakılması yerinde olmamıştır. Bu hususlar Bakanlık tarafından yapılacak ikincil mevzuat ile

düzenlenebilir. Ancak kanımızca böylesine önemli hususların ikincil mevzuat ile değil, Kanun ile düzenlenmesi daha doğru olurdu.

Spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerine ait spor şubelerinin hukuki niteliğinin tespiti son derece önemlidir. Spor kulüpleri ekonomik bir amaç için değil, spor faaliyetlerine katılmak amacıyla kurulmaktadır. Bu nedenle spor kulüplerine ait spor şubeleri işletme olarak nitelendirilemez. SKSFK m. 8/5 gereği spor kulüplerine ait spor şubeleri, aktif ve pasif varlıklarıyla bir bütün olarak malvarlığı devrine konu olabilir. O halde spor kulüplerine ait spor şubelerinin, SKSFK m. 8/5 ve TBK m. 202 anlamında bir malvarlığı bütünü olduğu söylenebilir. Buna göre spor kulüplerine ait spor şubelerinin devrinden kastedilen husus, SKSFK m. 8/5 ve TBK m. 202 anlamında bir malvarlığının tüm aktif ve pasifleriyle devridir.

Öte yandan anonim şirketler ekonomik amaç ve konular için kurulmaktadır (TTK m. 331). Dolayısıyla bir spor anonim şirketinin, spor şubesinde yürüttüğü faaliyetler ekonomik bir amaç taşımaktadır. Spor şubesi, spor anonim şirketinin belirli bir spor dalındaki faaliyetlerini birlikte yürüttüğü şubedir. Dolayısıyla spor anonim şirketine ait spor şubesinin ekonomik bir organizasyon ve işletme olarak nitelendirilmesi mümkündür. Bu işletmenin esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlama hedefi varsa, ticari işletmeden bahsedilebilir. Ticari işletme niteliğindeki spor şubelerinin devri ise TTK m. 11/3 kapsamında gerçekleşir. Buna göre zorunlu tasarruf işlemlerinin ayrı ayrı yapılmasına gerek bulunmadan, yazılı olarak yapılan devir sözleşmesinin ticaret siciline tescil ile spor şubesinin devri gerçekleşir. Spor şubesinin ticari işletme niteliğinde olmadığı hallerde ise devir, TBK m. 202 kapsamında gerçekleşir.

Malvarlığı veya işletmenin aktif ve pasifleriyle devrini düzenleyen TBK m. 202 hükmünün emredici nitelikte olup olmadığı hususu tartışmalıdır. Hükmün emredici nitelikte olduğunu savunan görüş, malvarlığı veya işletmenin devrinde, pasiflerin kapsam dışında bırakılamayacağını savunmaktadır. Buna karşılık hükmün emredici nitelikte olmadığını savunan görüş, pasiflerin kısmen veya tamamen kapsam dışında bırakılabileceğini savunmaktadır. SKSFK m. 8/5'te spor kulüplerine ait spor şubelerinin *“aktif ve pasif varlıklarıyla bir bütün olarak”* devredilebileceği hüküm altına alınarak, pasiflerin devir sözleşmesinin kapsamı dışında bırakılamayacağı yönündeki görüş benimsenmiştir. Ancak SKSFK'da spor anonim şirketlerine ait spor şubeleri bakımından bu hususta düzenleme yapılmadığından, TTK m. 11/3 ve TBK m. 202 üzerinden yaşanan

tartışmaların, spor anonim şirketlerine ait spor şubelerinin devrinde de yaşanmasına zemin hazırlanmıştır. Kanımızca hem TTK m. 11/3 hükmü hem de TBK m. 202 hükmü sadece aktiflerin devrini konu alan sözleşmelere izin vermemektedir. Ancak bu konuyla ilgili genel hükümlerden kaynaklı bir tereddüt doğsa dahi, özel hüküm niteliğindeki SKSFK m. 8/5'in genel amacının spor anonim şirketlerine ait spor şubeleri bakımından da sonuç doğurması gerektiği kanaatindeyiz. Dolayısıyla bunların devrinde de pasiflerin kapsam dışında bırakılamayacağını kabulü gerekir.

Spor şubesinin ticari işletme niteliğinde olduğu durumlarda devrin kapsamı, TTK m. 11/3 ve Ticaret Sicil Yönetmeliği m. 133 doğrultusunda belirlenir. Buna göre spor şubesinin devamlılığına etki etmeyen malvarlığı unsurları devrin kapsamı dışında bırakılabilir. Spor şubesinin devamlılığını sekteye uğratacak unsurların ise zorunlu olarak devrin kapsamında yer alması gerekmektedir. Spor şubesinin ticari işletme niteliği olmayan bir işletme veya bir malvarlığı bütünü olarak kabul edildiği durumlarda ise SKSFK m. 8/5 ve TBK m. 202'de devrin kapsamına ilişkin bir belirleme yapılmadığından, TTK m. 11/3 ve Ticaret Sicil Yönetmeliği m. 133 hükümleri kıyas yoluyla uygulanabilir. Dolayısıyla bu durumda da devrin kapsamı dışında bırakılabilecek malvarlığı unsurları bakımından, spor şubesinin devamlılığının sağlanması kriteri uygulanarak sonuca gidilmelidir.

Spor şubesinin devri bakımından tartışma konusu olabilecek en büyük husus, sportif başarı ve sportif tarihçenin geçişidir. SKSFK m. 8/3'e göre spor kulüplerinin birleşmesi durumunda, sportif tarihçe ve sportif başarı da devralan spor kulübüne geçmiş sayılır. Ancak birleşmede, sona eren kulübe ait sportif başarı ve sportif tarihçenin devralan kulübe geçişi söz konusudur. Buna karşılık spor şubesinin devri, bazı durumlarda spor kulübü veya şirketin sona ermesi sonucunu doğursa da, genellikle devreden taraf varlığını sürdürür. Şayet spor kulübü veya şirket tüm spor şubelerini devredip sona eriyorsa ve sportif başarı ile sportif tarihçe açıkça kapsam dışı bırakılmamışsa, bu unsurların da devrin kapsamında olduğunun kabulü gerekir. Buna karşılık spor kulübü veya şirketin sona ermediği durumlarda bir ayrıma gitmek gerekir. Bir spor kulübü veya spor anonim şirketine ait sportif başarı, spor şubeleri itibarıyla bölünebilir. Bir başka ifadeyle her spor şubesinin sportif başarısı, o şubeye özgülenmiş gayri maddi malvarlığı unsurudur. Bu yönüyle sportif başarının her spor şubesi bakımından ayrı ayrı devri mümkün olmalıdır. Buna karşılık sportif tarihçenin spor

şubeleri itibariyle bölünebilmesi mümkün değildir. Çünkü sportif tarihçenin kapsamında yer alan unsurlar, spor kulübü veya şirketin belirli bir spor şubesine özgülünmüş unsurlar değildir. Bunlar spor kulübü veya şirketin bütünlüğünden doğan unsurlardır.

SKSFK m. 20/4'te spor anonim şirketlerinde gelir ve alacakların devrine ilişkin sınırlar belirlenmiştir. Uygulamada spor anonim şirketlerinin henüz vadesi gelmemiş, hatta doğmamış alacaklarını dahi devretmelerinden kaynaklı sorunlar yaşandığından alacakların devrine ilişkin sınırlamaları olumlu bulmaktayız. Bunun yanında SKSFK m. 20/5'te spor anonim şirketlerinin borçlanabileceği üst sınırlar belirlenmiş ancak borçlanma kavramına bir açıklık getirilmemiştir. Kanımızca hükümde yer alan borçlanma kavramı dar yorumlanarak, para ödücü ve bununla aynı hukuki sonucu veren diğer hukuki işlemler olarak anlaşılmalıdır. Buna göre TBK m. 386'da düzenlenen ve konusu para olan tüketim ödücü sözleşmesinin yanında, spor anonim şirketi tarafından çıkarılan tahvil, finansman bonosu ve benzeri borçlanma araçlarıyla doğan borçlar da (TTK m. 504) bu kapsamda değerlendirilmelidir.

SKSFK m. 20/8'de spor anonim şirketlerinde hak ve alacakların devri yasağı ile şirkete borçlanma yasağı düzenlenmiştir. Hak ve alacakların devri yasağı kapsamında yer alan kişiler; yönetim kurulu üyeleri ve yakınları, şirket çalışanları, yüzde beş ve üzeri pay sahipleri ve yönetim kurulu üyelerinin yüzde beş ve daha fazla pay sahibi olduğu şirketlerdir. Şirkete borçlanma yasağı kapsamında yer alan kişiler; yönetim kurulu üyeleri ve yakınları ile şirket üzerinde TTK m. 195 anlamında doğrudan veya dolaylı hâkimiyeti bulunan kişilerdir.

SKSFK m. 20/13'e göre hak ve alacakların devri ile borçlanmaya ilişkin sınırlama ve yasaklara uymayarak şirketi zarara uğratan kişilerin kusursuz sorumluluğu düzenlenmiştir. Bunların sorumluluktan kurtulabilmesinin tek yolu, zararın doğmasını engellemek için gerekli özeni gösterdiklerini ispat etmeleridir. SKSFK m. 20/13'ün son cümlesine göre kusursuz sorumluluk hallerine aykırılıktan dolayı şirketin uğradığı zarar tutarında; şirketin, pay sahiplerinin ve alacaklıların doğrudan takip hakkı doğar. Kanımızca kusursuz sorumluluk hallerine aykırılıktan doğan zararın telafisi için şirkete ve pay sahiplerine dava hakkı tanındığına göre, söz konusu yasaklara aykırılığın geçersizlik yaptırımına tâbi tutulması istenmemiştir. Ayrıca kusursuz sorumluluk hallerine aykırı hareket eden yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilere hapis cezası da öngörülmüştür (SKSFK m. 47/1). Dolayısıyla kusursuz sorumluluk hallerini düzenleyen

hükümlerin birer düzen hükmü olduğunu ve bu yasaklara aykırı işlemlerin geçerli olacağı kanaatindeyiz.

SKSFK m. 2’de denk bütçe, gelirleri giderlerine eşit olan bütçe olarak tanımlanmaktadır. SKSFK m. 20/10’da denk bütçe, bir ilke olarak kabul edilmiş, SKSFK m. 20/11’de denk bütçeye ilişkin koşulların spor federasyonları tarafından talimatla belirleneceği hüküm altına alınmıştır. Böylelikle tüm spor anonim şirketleri, spor federasyonları aracılığıyla denk bütçe esasına tâbi olacaktır.

SKSFK’da spor anonim şirketlerine yönelik olarak yönetim kurulu yanında, yönetim ve yönetici kavramlarına da yer verilmiştir. SKSFK m. 2’de spor anonim şirketi yöneticisi, *“Spor anonim şirketi yönetim kurulunca spor anonim şirketinin yönetim veya temsili hususunda murahhas üye veya müdür olarak yetkilendirilen gerçek veya tüzel kişi”* olarak tanımlanmıştır. Bu tanımda yönetim kavramının geniş anlamından hareket edilmiş ve yönetimin devredildiği kişiler yanında temsil yetkisinin devredildiği kişiler de yönetici olarak kabul edilmiştir. Buna göre spor anonim şirketi yöneticisi olarak değerlendirilebilecek kişiler; genel müdür, genel müdür yardımcısı, müdür, genel koordinatör, direktör ve benzeri sıfatları taşıyan kişiler ile ticari temsilci ve ticari vekillerdir.

SKSFK m. 5/6’ya göre, SKSFK m. 5/4 ve m. 5/5 kapsamında mahkûm olanlar veya hak mahrumiyeti cezası alanlar, spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerinin genel kurul dışındaki diğer organlarında görev alamaz. SKSFK m. 5/6, genel kurul dışındaki organlarda görev yasağı öngörmektedir. Bu nedenle yönetim kurulu üyelerinin yasak kapsamında bulunduğu şüphe yoktur. Bunun yanında yönetim ve temsil yetkisinin devri halinde organsal işlev devredildiğinden, görevin devredildiği kişilerin organ sıfatı bulunmaktadır. Dolayısıyla yönetim ve/veya temsil yetkisinin devredildiği kişilerin, yani yöneticilerin de SKSFK m. 5/6’da öngörülen yasak kapsamında yer aldıklarının kabulü gerekir.

SKSFK m. 16/4’e göre spor kulübü ve spor anonim şirketi yönetim kurulu üyeleri ile yöneticileri, aynı spor dalında ve aynı ligde faaliyet gösteren başka bir spor kulübü veya spor anonim şirketinde yönetim kurulu üyeliği ve yöneticilik yapamaz. Kanımızca hükümde, *“aynı spor dalında ve aynı ligde”* ibaresi ile spor dalından lige bir indirgeme yapıldığından, bu yasağı aynı ligde yer alan kulüplerde yöneticilik olarak yorumlamak

daha doğru olur. SKSFK m. 16/4'te yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin bu rekabet yasağının ihlal etmesi durumunda uygulanacak yaptırıma yer verilmemiştir. Bu durumda spor anonim şirketi yönetim kurulu üyeleri ve yöneticileri bakımından SKSFK m. 25 gereği, TTK m. 396'nın uygulama bulacağı kanaatindeyiz.

SKSFK m. 20/13'e göre spor kulübü ve spor anonim şirketi başkan ve yönetim kurulu üyeleri ile yöneticileri, mevzuat, tüzük ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kasıt veya ihmalle ihlal ettikleri takdirde; kulüp, şirket, pay sahipleri ve alacaklılara karşı verdikleri zararlardan müteselsilen sorumludur. TTK m. 553'ün özel görünüm hallerinden biri olan bu hüküm, “kanun” yerine mevzuat ifadesine yer vererek, sorumluluk hallerini genişletmiştir. TTK m. 553/1 ile SKSFK m. 20/13 arasındaki en önemli fark müteselsil sorumluluk bakımındandır. TTK m. 553/1'de “müteselsil sorumluluk” ifadesi kullanılmamış, bu husus TTK m. 557'de işlenmiştir. TTK m. 557'de ise tam (mutlak) teselsül değil, farklılaştırılmış teselsül öngörülmüştür. Buna karşılık SKSFK m. 20/13'te, spor kulübü ve spor anonim şirketi yönetim kurulu üyeleri ile yöneticilerin verdikleri zarardan müteselsilen sorumlu olacakları hüküm altına alınmıştır. Kanunda bu sorumluluğun türü ile ilgili bir hüküm yer almadığı gibi TTK'nın ilgili hükümlerine atıf da yapılmamıştır. Dolayısıyla buradaki müteselsil sorumluluğu tam teselsül olarak anlamak gerektiği kanaatindeyiz.

Spor kulübü ile spor anonim şirketi arasındaki hâkimiyet ilişkisi, yönetim kurulunun oluşumunda da kendini göstermektedir. TTK m. 360/1'e göre belirli pay gruplarına, yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınabilir. Spor kulüpleri bu hükümden faydalanarak, spor anonim şirketi yönetim kurullarında çoğunluğu ellerinde bulundurmaktadır. Ayrıca SKSFK gereği spor kulüpleri ile spor anonim şirketleri arasındaki hukuki bağlantı, doğrudan veya dolaylı hâkimiyet niteliğinde olmak zorundadır. Spor kulüpleri, spor anonim şirketleri üzerindeki hâkimiyetlerini, pay ve oy hakları yanında TTK m. 360 hükmünü işleterek de sağlayabilir. Dolayısıyla yeni sistemde bu hükmün önemi biraz daha artmıştır.

TTK m. 360/1'e göre halka açık anonim şirketlerde belirli pay grupları tarafından yönetim kurulunda temsil edilme hakkı, bağımsız yönetim kurulu üyelerine ilişkin düzenlemeler saklı kalmak üzere, yönetim kurulu üye sayısının yarısını aşamaz. Ancak YürK m. 28/2 gereği, 6762 sayılı eski TTK zamanında ve yeni TTK'nın kabul edilmesinden en az bir yıl önce esas sözleşme hükmü ile bazı pay gruplarına tanınmış

olan yönetim kurulu üyeliği için aday gösterme hakkı, müktesep haktır. Uygulamada Beşiktaş, Fenerbahçe ve Galatasaray örneklerinde, YürK m. 28/2 işletilerek müktesep hakkın kazanıldığı görülmektedir.

SKSFK m. 15/2'nin ilk cümlesine göre spor kulüplerinin spor anonim şirketleri ile bağlantısı, doğrudan veya dolaylı hâkimiyet şeklinde olabilir. Bu şekilde doğrudan veya dolaylı bir hâkimiyet söz konusu ise, spor kulübü lehine TTK'da düzenlenen imtiyazlar tanınabilir. Ancak spor kulübü lehine tanınan imtiyazlar dışında; diğer paylara, belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine, belirli pay gruplarına ve azlığa TTK'da düzenlenen herhangi bir imtiyaz tanınmaz. Böylelikle spor anonim şirketi üzerinde hâkimiyetini sürdürmek isteyen spor kulüplerinin, diğer paylara, kişilere, gruplara imtiyazlar tanınarak bu kontrolü kaybetmeleri engellenmek istenmiştir.

Bir spor kulübü ile bağlantılı spor anonim şirketinde, şirket kârından kuruculara, yönetim kurulu üyelerine ve diğer kimselere herhangi bir menfaat sağlanamaz. Şirket kârından menfaat temini özellikle intifa senetleri ile sağlanabilir. SKSFK m. 15/4'te sadece kuruluştaki değil, kuruluşun sonra da şirket kârından menfaat temini yasaklandığından, spor kulübü ile bağlantılı spor anonim şirketlerinde intifa senedi çıkarılması tamamen yasaklanmıştır.

SKSFK m. 15/5'e göre gerçek veya tüzel kişilerin, aynı ligde yer alan birden fazla spor kulübünde veya spor anonim şirketinde doğrudan veya dolaylı hâkimiyeti bulunamaz. Böylelikle sadece aynı ligde mücadele eden spor kulüpleri ve spor anonim şirketleri üzerinde hâkimiyet kurulması yasaklanmıştır. Dolayısıyla bir gerçek veya tüzel kişi farklı liglerde yer alan spor kulüpleri ve spor anonim şirketleri üzerinde hâkimiyet kurabilir.

Ülkemizde halka açık dört tane spor anonim şirketi bulunmaktadır. Bunlar; Beşiktaş Futbol A.Ş., Galatasaray Sportif A.Ş., Fenerbahçe Futbol A.Ş. ve Trabzonspor Futbol A.Ş.'dir. SKSFK m. 1/3'e göre halka açık spor anonim şirketleri için, öncelikle sermaye piyasası mevzuatı uygulanır. SKSFK hükümlerinin bu kulüplere uygulanabilmesi için, sermaye piyasası mevzuatında aksi yönde bir düzenlemenin bulunmaması gerekmektedir. Şayet sermaye piyasası mevzuatı ile SKSFK aynı konuda farklı hükümlere yer vermişlerse, sermaye piyasası mevzuatı hükümleri uygulanır. SKSFK'da "sermaye

piyasası mevzuatı” ifadesi kullanıldığından, sadece SerPK hükümleri değil, yönetmelik, tebliğ gibi diğer düzenleyici hükümler de bu kapsamda değerlendirilir.

SKSFK m. 16/2’ye göre SerPK hükümleri saklı kalmak üzere, halka açık spor anonim şirketlerinin uymakla yükümlü oldukları kurumsal yönetim ilkelerine ilişkin esaslar, Bakanlık tarafından ayrıca belirlenebilir. Kanımızca hükümde, “*uymakla yükümlü oldukları kurumsal yönetim ilkeleri*” ifadesi ile Kurumsal Yönetim Tebliği m. 5/1’de sayılan ilkeler kastedilmektedir. Dolayısıyla hükmün amacı Bakanlık tarafından yeni ilkeler öngörülmesi değil, halka açık spor anonim şirketlerinin uymakla yükümlü oldukları ilkeler bakımından ayrıca Bakanlık denetimine tâbi tutulmasıdır.

Sermaye Piyasası Kurulu 07.02.2002 tarih ve 9/181 sayılı kararı ile 28.03.2008 tarih ve 9/412 sayılı kararında halka açılan spor anonim şirketlerine yönelik ilave kriterler öngörmüştür. Ancak 9/412 sayılı karar, SerPK ve ilgili ikincil düzenlemeler dikkate alınarak 2017 yılında yürürlükten kaldırılmıştır. Halen yürürlükte olan 9/181 sayılı kararda, spor anonim şirketlerinin kendine özgü yönleri dikkate alınarak özellikle kamuyu aydınlatma ilkesine yönelik hususlar düzenlenmiştir. Bu kararda ayrıca spor anonim şirketlerinin ilişkili tarafları belirlenmiş ve spor anonim şirketlerin, ilişkili tarafların borcunu teminen; temlik, kefalet, ipotek ve ayni hak tesis edememesini sağlamak üzere, ilk genel kurulda ana sözleşmeye hüküm eklemesi zorunlu tutulmuştur. Bunun yanında sermaye piyasası mevzuatındaki diğer özel düzenlemeler de göz önüne alındığında, SKSFK’nın borçlanmaya ilişkin öngördüğü yasakların halka açık spor anonim şirketleri için uygulama bulamayacağını, bu hususta sermaye piyasası mevzuatının uygulanacağı kanaatindeyiz.

Spor anonim şirketleri bir yandan TTK denetim sistemine tâbi iken diğer yandan ulusal ve uluslararası spor örgütleri tarafından denetlenmektedir. TTK m. 397/4’e göre bağımsız denetime tâbi olacak anonim şirketler Cumhurbaşkanlığı kararı ile belirlenir. Ancak Cumhurbaşkanlığı tarafından henüz konuyla ilgili bir karar çıkartılmadığından, şu an itibarıyla 26.05.2018 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı (Bağımsız Denetime Tabi Şirketlerin Belirlenmesine Dair Karar) uygulanmaktadır. Bu Karara göre bağımsız denetime tâbi sermaye şirketleri iki yöntem kullanılarak belirlenir. İlk yöntemle göre bu karara ekli (I) sayılı listede verilen tüm şirketler, herhangi başka bir kriter aranmaksızın bağımsız denetime tâbidir. Buna göre payları Borsa İstanbul’da işlem gören Beşiktaş Futbol A.Ş., Fenerbahçe Futbol A.Ş., Galatasaray Sportif A.Ş. ve Trabzonspor Futbol

A.Ş. bağımsız denetim kapsamındadır. Bunların dışında kalan spor anonim şirketlerinin bağımsız denetim kapsamında olup olmadığı büyüklük eşiklerine göre değerlendirilir. Süper Lig’de yer alan spor anonim şirketlerinin büyüklük eşiklerine göre bağımsız denetim kapsamında yer alması kuvvetle muhtemeldir. Ancak futbol dalında alt liglerde yer alan spor anonim şirketleri ile diğer spor dallarındaki spor anonim şirketlerinin büyük çoğunluğu daha küçük sermayeler ile yönetildiklerinden bağımsız denetim dışında kalacaktır. TTK m. 397/5 gereği bağımsız denetim dışında kalan anonim şirketler ile ilgili şu ana kadar bir düzenleme yapılmadığından, bu kapsama giren spor anonim şirketleri, TTK’ya göre denetim dışı kalmaktadır.

SKSFK’da spor anonim şirketlerinin Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından denetimi düzenlenmiştir. SKSFK m. 13/1’e göre Gençlik ve Spor Bakanlığı, spor anonim şirketlerinin, mevzuat ve esas sözleşmelerinde gösterilen amaçlar doğrultusunda faaliyet gösterip göstermedikleri, defterlerini ve kayıtlarını mevzuata uygun olarak tutup tutmadıkları başta olmak üzere, idari ve mali her türlü işlem ve faaliyetlerini denetler. Gençlik ve Spor Bakanlığı’na tanınan bu denetim yetkisinin sınırları belirsizdir. Mali denetim açısından baktığımızda, spor anonim şirketleri gerek ulusal spor federasyonları gerekse uluslararası spor kuruluşlarının denetimine tâbidir. Bunun yanında Ticaret Bakanlığı da spor anonim şirketlerini denetlemektedir. Halka açık spor anonim şirketleri, Sermaye Piyasası Kurumu tarafından da denetlenmektedir. Bunların üstüne Gençlik ve Spor Bakanlığı’na sınırları belirsiz bir denetim yetkisinin tanınması, spor anonim şirketlerinin bir denetim ablukasına alınmasına neden olacaktır.

Spor anonim şirketlerinin ulusal spor federasyonları tarafından denetimi ile ilgili TFF tarafından yapılan denetim iyi bir örnek oluşturmaktadır. TFF’nin spor anonim şirketleri üzerinde hem geniş hem de dar anlamda denetim yetkileri bulunmaktadır. Bu noktada dar anlamda denetim olarak nitelendirilebilecek lisans denetimi ve takım harcama limitleri denetimi büyük önem taşımaktadır. Spor anonim şirketlerinin TFF tarafından düzenlenen turnuva ve yarışmalara katılabilmeleri için TFF nezdinde tescil edilmeleri ve UEFA’nın belirlediği kriterler çerçevesinde TFF tarafından verilen lisansı almaları gerekmektedir. Bu doğrultuda TFF tarafından, UEFA müsabakalarına katılacak kulüplerin sağlamaları gereken asgari kriterleri, ulusal kulüp lisans sistemi kriterlerini, kriterleri yerine getirmeyen kulüplere uygulanacak yaptırımları ve finansal fair play esaslarını düzenlemek amacıyla Kulüp Lisans ve Finansal Fair Play Talimatı

çıkarılmıştır. Bu talimatın hukuki dayanağı ise UEFA Kulüp Lisans ve Finansal Fair Play Talimatıdır. Buna göre bir kulübün gerek Ulusal Kulüp Lisansı gerekse de UEFA Kulüp Lisansı'nı alabilmesi için taşıması gereken kriterler beş başlık altında sınıflandırmaya tâbi tutulmuştur. Bunlar; mali kriterler, sportif kriterler, personel/idari kriterler, altyapı kriterleri ve hukuki kriterlerdir.

Mali kriterler kapsamında, UEFA Kulüp Lisansı başvurusunda bulunan kulüplerin denetim gerektiren tüm belgelerinin, bağımsız denetim şirketi tarafından denetlenmiş olması zorunludur. Aynı hükümde Ulusal Kulüp Lisansı almak için başvuruda bulunan Süper Lig kulüplerinin de bağımsız denetim şirketi tarafından denetimi zorunlu olarak öngörülmüştür. Ulusal Kulüp Lisansı başvurusunda bulunan TFF 1. Lig ve TFF 2. Lig kulüplerine de aynı zorunluluk getirilmiş ancak bu kulüplerin söz konusu denetimi bağımsız denetim şirketi veya yeminli mali müşavir aracılığıyla sağlayabileceği hüküm altına alınmıştır. Böylelikle Süper Lig, TFF 1. Lig ve TFF 2. Lig'deki tüm spor anonim şirketleri için bağımsız denetimin zorunlu tutulduğunu söyleyebiliriz. Dolayısıyla TTK'da öngörülen sistem gereği bağımsız denetim dışında kalması muhtemel birçok spor anonim şirketi, TFF'nin öngördüğü bu zorunluluk nedeniyle bağımsız denetime tâbi tutulmuştur. Bu doğrultuda yapılan denetim sonucu, mali kriterlere uymadığı tespit edilen spor anonim şirketleri, lisans başvurusunun reddi ve puan silme cezasıyla karşı karşıya kalabilmektedir.

Süper Lig'de yer alan kulüplerin; profesyonel futbolcu ücret giderleri, A takım teknik kadro ücret giderleri, transfer harcamaları ve menajer giderlerinin, TFF tarafından belirlenen limitler dâhilinde kalması zorunludur. TFF tarafından takım harcama limitleri olarak tanımlanan bu uygulama, Süper Lig kulüplerinin sürdürülebilir finansal yapıya ulaşmasını sağlamak amacıyla getirilmiştir. Takım harcama limitinin aşılması durumunda, TFF Kulüp Lisans Kurulu tarafından, ihlalin ağırlığına göre ihtar, kadro sınırlaması, transfer yasağı ve puan silme yaptırımları uygulanmaktadır. Kulüplerin sunması gereken bilgi ve belgeleri süresinde sunmaması, eksik sunması veya yanıltıcı bilgi ve belge sunması halinde de bu yaptırımlar uygulanmaktadır. Bunun yanında takım harcama limitini aşan profesyonel futbolcu sözleşmeleri de tescil edilmemektedir.

Spor anonim şirketlerinin, UEFA tarafından düzenlenen yarışma ve müsabakalara katılabilmeleri için TFF tarafından verilen UEFA Kulüp Lisansı'nı almaları ile lisans denetim süreci sona ermemektedir. TFF, kulüplere lisans verdikten sonra tüm bilgi ve

belgeleri UEFA'ya göndermekte ve bundan sonra spor anonim şirketleri UEFA tarafından da denetlenmektedir. UEFA yaptığı denetim sonucunda spor anonim şirketlerine; para cezası, puan silme cezası, UEFA'dan elde edilen gelirlerden kesinti, UEFA'nın düzenlediği yarışmalarda yeni oyuncu tescil yasağı gibi çok çeşitli cezalar verebilmektedir.

Spor hukukunun kendine özgü yapısı nedeni ile spor anonim şirketlerinin tâbi olduğu yargılama hukuku da diğer anonim şirketlerden bazı hususlarda ayrılmaktadır. Kural olarak spor anonim şirketleri de TTK ve HMK'da öngörülen yargılama hukukuna tâbidir. Ancak Anayasa m. 59/3 gereği, spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı sadece zorunlu tahkim yoluna gidilebilir. Zorunlu tahkimde, tahkim kurulunun verdiği kararlar kesindir ve bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz. Bunun dışında kalan durumlarda ortaya çıkan uyuşmazlıklar, genel hükümler çerçevesinde adli yargı yerlerinde görülür. Ancak bu uyuşmazlıklar için yargı denetimi açık olmak üzere ihtiyari tahkim yoluna da gidilebilir.

Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Talimatı m. 19'a göre Tahkim Kurulu, TFF Kanunu, TFF Statüsü, Federasyon Talimat ve Düzenlemeleri ile FIFA ve UEFA kurallarını esas alarak Türk maddi hukukuna göre karar verir. Bu hükme göre Tahkim Kurulu bir yandan TFF'nin hukuki düzenlemeleri ile FIFA ve UEFA kurallarını esas alacak diğer yandan Türk maddi hukukuna göre karar verecektir. Söz konusu spor kuruluşlarının koyduğu kuralların Türk maddi hukuku ile çelişki göstermemesi durumunda bir sorun olmaz. Ancak esas sorun, spor kuruluşlarının koyduğu kurallar ile Türk maddi hukukunun çelişki göstermesi halinde ortaya çıkar. Bu durumda bir yandan spor kuruluşlarının koyduğu kuralların diğer yandan Türk maddi hukukunun uygulanması söz konusu olamaz. Kanımızca Anayasa m. 59/3 hükmünün hem tarihsel hem de amaçsal yorumundan hareketle, zorunlu tahkime gidilen durumlarda, Türk maddi hukuk kuralları ile TFF'nin hukuki düzenlemeleri arasında çelişki olduğu ve bu çelişkinin FIFA ve UEFA kurallarının esas alınmasından kaynaklandığı durumlarda, genel hükümlere göre değil, TFF'nin hukuki düzenlemelerine göre karar verilmelidir. Bu durum genel hükümlerin uygulanmasını tamamen devre dışı bırakmasa da, en azından TFF'nin, FIFA ve UEFA kurallarını esas alarak statü, talimat ve diğer hukuki düzenlemeler ile düzenlediği konularda genel hükümlerin uygulama bulmayacağını göstermektedir.

Öte yandan uyuşmazlığın taraflarından en az birinin yabancı olması veya uyuşmazlığın konusu itibariyle yabancılık unsuru taşıması durumunda uluslararası bir uyuşmazlıktan söz edilir ve bu durumda uluslararası spor yapılarının belirlediği kurallar çerçevesinde çözüme gidilir. Örneğin futbolda, UEFA ve FİFA'nın hukuk kurulları tarafından yürütülen yargılama faaliyetleri bulunmaktadır. UEFA'nın yargılama faaliyetleri kural olarak kendi organizasyonları ile sınırlı iken, futbolun uluslararası en büyük otoritesi olan FİFA daha geniş çerçevede yargılama yapabilmektedir. UEFA ve FİFA hukuk kurulları yaptıkları yargılama sonucunda spor anonim şirketlerine para cezası, ödül veya kupanın iadesi, hükmen mağlubiyet, puan silme ve ihraç gibi çeşitli cezalar verebilmektedir.

Spor anonim şirketleri, kural olarak, UEFA ve FİFA hukuk kurullarının verdiği nihai kararlara karşı temyiz tahkim mercii olarak CAS'a başvurabilir. Ancak bir federasyon veya konfederasyon kuralları uyarınca tanınan, bağımsız ve usulüne uygun olarak oluşturulmuş bir tahkim mahkemesine itiraz edilebilir kararlara karşı CAS'a gidilmesi mümkün değildir. Bu husus hem FİFA hem de UEFA statülerinde açıkça hüküm altına alınmıştır (FİFA Statüsü m. 57/3-c, UEFA Statüsü m. 63/1-c). TFF Statüsü m. 64/1'de de benzer bir hükme yer verilmiştir. Öte yandan spor anonim şirketlerinin bazı durumlarda ilk derece tahkim mercii olarak CAS'a başvurması da mümkündür. Örneğin spor anonim şirketleri ile UEFA arasında ortaya çıkan ve UEFA organlarının yetki alanına girmeyen uyuşmazlıklar bakımından ilk derece tahkim mercii olarak CAS'a başvurmak mümkündür. Aynı şekilde spor anonim şirketleri ile federasyonlar, kulüpler, oyuncular ve resmî görevliler arasında Avrupa boyutunda ortaya çıkan ve UEFA organlarının yetki alanına girmeyen uyuşmazlıklar bakımından da ilk derece tahkim mercii olarak CAS'a başvurmak mümkündür. Yine TFF tarafından spor anonim şirketleri ile ilgili alınan ve zorunlu tahkime tâbi olmayan kararlara karşı da temyiz tahkim mercii olarak CAS'a başvurulması mümkündür (FİFA Statüsü m. 57/1).

KAYNAKÇA

- Acemoğlu, K. (1971). *Borçlar Kanununun 179. maddesine göre malvarlığı veya ticari işletmenin devri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.
- Ağar, S. (2006). Türk spor idaresinde Türkiye Futbol Federasyonu'nun yeri ve işlevi. *TBB Dergisi*, S. 63, 271-320.
- Akdağ Güney, N. (2016). *Anonim şirket yönetim kurulu*. (2. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Akgöl, İ. (2019). *Ticari işletmenin devri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Akıntürk, T. ve Ateş, D. (2020). *Medeni hukuk*. (26. Baskı). İstanbul: Beta Yayınevi.
- Akipek, J., Akıntürk, T. ve Ateş, D. (2020). *Türk medeni hukuku başlangıç hükümleri kişiler hukuku C. 1*. (16. Baskı). İstanbul: Beta Yayınevi.
- Akşar, T. (2005). *Endüstriyel futbol*. İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Akşar, T. (2011). *Yanlış halka arzın faturası 400 milyon dolar*. <https://www.dunya.com/kose-yazisi/yanlis-halka-arzin-faturasi-400-milyon-dolar/9768> (Erişim tarihi: 15.07.2021).
- Aktürk, B. (2007). Spor tahkim mahkemesinin 9 Şubat 2007 tarihli Del Bosque ve diğerleri/Beşiktaş kararı. *İstanbul Barosu Dergisi Spor Hukuku Özel Sayısı*, Özel Sayı 3, Mayıs 2007, 237-269.
- Akünel, T. (1995). *Türk medeni hukukunda tüzel kişiler*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Akyüz, M. E. (2005). Futbol kulüplerinin şirketleşmesi ve halka açılması: Avrupa futbol piyasasındaki gelişmeler çerçevesinde Beşiktaş, Fenerbahçe, Galatasaray ve Trabzonspor örneğinden değerlendirilmesi (*Sermaye Piyasası Kurulu Yeterlilik Etüdü*).
- Alışkan, M. (2013). *Limited şirket tarihçe niteliği*. İstanbul: Legal Yayıncılık.
- Altınkaynak, A. (2009). *Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na göre anonim şirketlerde denetim*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Andreff, W. (2011). Some comparative economics of the organization of sports: competition and regulation in North American vs. European professional team sports leagues. *The European Journal of Comparative Economics*, 8 (1), 1-27.
- Antalya, G. (2019). *Borçlar hukuku genel hükümler C. V/1, 2*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Antalya, G. ve Topuz, M. (2021). *Medeni hukuk C. I*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Arıcı, M. F. (2007). *Ticari işletmenin aktif ve pasifi ile devri*. Yayımlanmış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Arkan, S. (2018). *Ticari işletme hukuku*. (24. Baskı). Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Arslan, F. (2020). Anonim şirketin TTK m. 529/1-a, b, c, d gereğince sona ermesi ve limited şirketlerdeki durum. *Regesta Ticaret Hukuku Dergisi*, 5 (1), 107-142.
- Aslan, Z. ve Altındağ, H. (2019). Bağımsız spor federasyonlarının kamu tüzel kişiliği sorunu. *İstanbul Spor Hukuku Dergisi*, 1 (1), 181-195.
- Atasoy, Ö. A. (1984). *Anonim ortaklıkların denetlenmesinde hakim olan esaslar ve Türk hukukunda denetleme organının görevleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Avcı, M. (2012). Spor federasyonlarının hukuki niteliği, idari teşkilat içindeki konumu ve bağımsızlığı sorunu. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 70 (2), 3-19.
- Ayan, M. (2016). Borçlar hukuku genel hükümler. (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Ayan, M. ve Ayan, N. (2021). *Kişiler hukuku*. (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Ayan, Ö. (2013). *Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin sadakat yükümlülüğü ve bu yükümlülüğün ihlalinin sonuçları*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Aydın, A. D., Turgut, M. ve Bayırlı, R. (2007). Spor kulüplerinin halka açılmasının Türkiye’de uygulanan modeller açısından incelenmesi. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, Yıl: 2007, S. 1, 59-70.

- Ayhan, R., Çağlar, H. ve Özdamar, M. (2021a). *Ticari işletme hukuku genel esaslar*. (14. Baskı). Ankara: Yetkin yayınları.
- Ayhan, R., Çağlar, H. ve Özdamar, M. (2021b). *Şirketler hukuku genel esaslar*. (3. Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları.
- Aykul, Ö. (2021). *Dernekler hukuku*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Aytaç, Z. (1982). *Anonim ortaklıklarda ibra*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Bahtiyar, M. (2022). *Ortaklıklar hukuku*. (16. Baskı). İstanbul: Beta Yayınevi.
- Bahtiyar, M. (2018). *Ticari işletme hukuku*. (19. Baskı). İstanbul: Beta Yayınevi.
- Bahtiyar, M. (2001). *Anonim ortaklık anasözleşmesi*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Ballar, S. (2000). *Yeni vakıflar hukuku*. (Düzeltilmiş, Genişletilmiş, Yenilenmiş 3. Baskı). İstanbul: Beta Yayınevi.
- Becher, C. ve Burbach, H. (2018). Die 50+1-Regel im Fokus der Kartellbehörden: Droht die komplette Kommerzialisierung des deutschen Profifußballs?. *Bonner Rechts Journal*, 02/2018, 108-114.
- Beloff, M. J., Kerr, T. ve Demetriou M. (1999). *Sports law*. Oxford: Hart Publishing.
- Bilgili, F. ve Demirkapı, E. (2021). *Şirketler hukuku dersleri*. Ankara: Dora Yayınları.
- Biçer, L. ve Hamamcıoğlu, E. (2011). 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun limited ortaklıklarda meydana getirdiği temel değişiklikler. *Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 10 (1), 229-248.
- Bingöl, M. E. (2018). Anonim şirketlerde konu dışı işlemlerin hukuki niteliği. *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5 (2), 197-217.
- Blackshaw, I. (2003). The Court of Arbitration for Sport: an international forum for settling disputes effectively within the family of sport. *Entertainment Law*, 2 (2), 61-83.

- Blackshaw, I. (2013). CAS 92/A/63 Gundel v FEI. J. Anderson (Editör), *Leading Cases in Sports Law* içinde (s. 65-76). ASSER International Sports Law Series, T.M.C. Asser Press.
- Bloyce, D. ve Smith, A. (2010). *Sport policy and development: an introduction*. Oxon: Routledge.
- Bozer, A. ve Göle, C. (2017). *Ticari işletme hukuku*. (4. Baskı). Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Bozkurt, T. (2016). Amerikan ve İngiliz şirketler hukukunda şirket tipleri ekseninde, özellikle sermaye şirketlerinde pay devri ve devir sınırlamalarına kısa bir bakış. *Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6 (12), 125-138.
- Breuer, C. ve Nowy, T. (2017). Germany: autonomy, partnership and subsidiarity. J. Scheerder, A. Willem ve E. Claes (Editörler), *Sport policy systems and sport federations: a cross-national perspective* içinde (s. 157-178). London: Palgrave Macmillan.
- Bundesministerium für Wirtschaft und Energie (2018). *Sportwirtschaft Fakten & Zahlen*. Bundesministerium für Wirtschaft und Energie (BMWi) Öffentlichkeitsarbeit, Berlin.
- Can, M. (2009). *ABD ortaklıklar hukukunun tasarı Türk Ticaret Kanunundaki ortaklıklar hukukuna etkileri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Candan, T. (2021). Briç kart oyunu bir spor dalı mıdır? Avrupa Birliği hukuku açısından bir değerlendirme. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 25 (1), 99-133.
- Cankat, R. (2021). *Anonim ortaklıklar hukukunda ilişkili taraf işlemleri*. Yayımlanmış Doktora Tezi. Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Canöz, S. (2021). *Anonim şirketlerde ibra*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Casini, L. (2011). The making of a lex sportiva by the Court of Arbitration for Sport. *German Law Journal*, 12 (5), 1317-1340.
- Cengil, M. F. (2018). *Ticari işletmenin devri*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

- Cenkci, E. (2018). *Anonim ortaklıkta yönetim kurulunun temsil yetkisinin devri*. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Coccia, M. (2013). International sports justice: The Court Of Arbitration For Sport. *European Sports Law And Policy Bulletin* 1/2013, 23-76.
- Çakır Çelebi, F. B. (2018). Şirketler topluluğunda hâkim teşebbüs. *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, 4 (1), 19-32.
- Çamoğlu, E. (1971). Anonim ortaklık yönetim kurulu üyelerinin ibrasının sorumluluk davalarına etkisi. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 36 (1-4), 323-348.
- Çamoğlu, E. (1973). İsviçre, Alman ve Türk hukuklarında limited ortağın sınırlı sorumluluğu ilkesinin anlamı ve nitelikleri. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 38 (1-4), 499-519.
- Çamoğlu, E. (2010). *Anonim ortaklık yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğu*. (3. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Çamurcu, E. (2015). *Anonim ortaklıklarda farklılaştırılmış teselsül ilkesi uyarınca yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının belirlenmesi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Çebi, H. (2019). *Limited şirketler hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Çebi, H. (2020). *Şirketler hukuku*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Çeker, M. (2012). Şirkete borçlanma yasağı. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 18 (2), 659-670.
- Çelikboya, K. (2017). *Ticari işletmenin devri*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Çetiner, B. (2020). Dernekler örneğinde tüzel kişi temsil organının temsil gücünün/yetkisinin sınırlanması. *Prof. Dr. Necla Giritlioğlu'na Armağan*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 231-253.
- Çolak, İ. (2006). Türkiye Futbol Federasyonu'nun özerkliği ve idari denetim. *Hukuki Perspektifler Dergisi*, S. 9.

- Dağlı Ekmekçi, Y. A. (2015). *Türkiye profesyonel futbol kulüplerinin kurumsallaşması*. Yayınlanmış Doktora Tezi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Deloitte Annual Review of Football Finance (2019). *Deloitte Sports Business Group*. <https://www2.deloitte.com/us/en/pages/about-deloitte/articles/annual-review-of-football-finance.html> (Erişim tarihi: 10.04.2020).
- Demir, H. E. (2013). *Sermaye Piyasası Kurulu'nun anonim şirketlerde yönetim kuruluna ilişkin kurumsal yönetim ilkeleri*. İstanbul; On İki Levha Yayıncılık.
- Dever, A. (2015). *Spor sosyolojisi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Digest of CAS Awards I, 1986-1998*. (Ed: M. Reeb). Kluwer Law International 1998.
- Dinç, S. (2016). 6102 sayılı Kanuna göre anonim şirketlerde sona erme. *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi*, S. 2, 223-248.
- Dorukkaya, Ş. (1999). Futbol kulüpleri ve vergi. *Vergi Dünyası*, Y. 1999, S. 211, 20-30.
- Dorukkaya, Ş., Kıratlı, A. ve Ebiçlioğlu, F. K. (1998). *Türkiye'de futbol kulüplerinin şirketleşmesi, halka açılması, finansmanı ve vergileme*. İstanbul: Dünya Yayıncılık.
- Dural, H. A. (2013). İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulu (TTK m.454). *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2013/2, 139-157.
- Dural, M. ve Öğüz, T. (2019). *Türk özel hukuku C. 2 kişiler hukuku*. (20. Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Ege, İ. ve Ege, Ö. (2017). *Sermaye piyasasında yatırımcının korunması*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Ege, Ö. (2021). *Türk medeni hukukuna göre spor kulüpleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Ekşi, N. (2015). *Spor tahkim hukuku*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Ekşi, N. (2019). “Yasal vatandaşlık” ve “sportif vatandaşlık” ayrımı. *İstanbul Spor Hukuku Dergisi*, 1 (1), 3-43.

- Engelhard, A. (2017). Germany. A. Gurovits (Editör). *The Sports Law Review* içinde (s. 104-126). (3. Baskı). London: Law Business Research Ltd.
- Erbsen, A. (2012). The substance and illusion of lex sportiva. R. C. R. Siekmann ve J. Soek (Editörler), *Lex sportiva: what is sports law?* içinde (s. 91-108). The Hague, The Netherlands: TMC Asser Press.
- Erdoğan, İ. ve Keskin, A. D. (2021). *Türk medeni hukuku başlangıç hükümleri kişiler hukuku*. (2. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Eren, F. (2021). *Borçlar hukuku genel hükümler*. (26. Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları.
- Erkiner, K. (2010). *Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi CAS 2010 değişikliklerini içeren açıklamalı İngilizce-Türkçe mevzuatı*. (Genişletilmiş 2. Baskı). İstanbul: XII Levha Yayınları.
- Erkiner, K. (2011). *Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve spor hukuku*. Spor Hukuku Enstitüsü. <http://www.sporhukuku.org.tr/uluslararasi-olimpiyat-komitesi-ve-spor-hukuku/> (Erişim tarihi: 28.01.2020).
- Ertaş, Ş. ve Petek, H. (2017). *Spor hukuku*. (Genişletilmiş 3. Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları.
- Erten, R. (2007). *Milletlerarası özel hukukta spor*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Fişek, K. (2003). *Devlet politikası ve toplumsal yapıyla ilişkileri açısından dünyada ve Türkiye’de spor yönetimi*. İstanbul: YGS Yayınları.
- Flynn, M. A. ve Gilbert, R. J. (2003). The analysis of professional sports leagues as joint ventures. *The Economic Journal*, 111 (469), F27-F46.
- Foster, K. (2012). Is there a global sports law?. R. C. R. Siekmann ve J. Soek (Editörler), *Lex sportiva: what is sports law?* içinde (s. 35-52). The Hague, The Netherlands: TMC Asser Press.
- Genç, D. A. (1999). *Futbol kulüplerinin stratejik yönetimi Beşiktaş örneği*. Ankara: Bağırhan Yayınevi.

- Girginov, V. (2017). UK: England-national governing bodies of sport and government agencies. J. Scheerder, A. Willem ve E. Claes (Editörler), *Sport policy systems and sport federations: a cross-national perspective* içinde (s. 283-302). London: Palgrave Macmillan.
- Goldman, L. (1988). Sports, antitrust, and the single entity theory. *Tul. L. Rev.*, S. 63, 751-797.
- Gözler, K. (2009). *İdare Hukuku C. II.* (2. Baskı). Bursa: Ekin Yayınevi.
- Gülgeç, Y. B. (2015). *Normlar hiyerarşisi: Türk, Alman ve İngiliz hukuk sistemlerinde kural işlemlerin ve mahkeme kararlarının hiyerarşik gücü*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gülşen, R. (2020). *Spor hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Gümüş, M. A. (2021). *Borçlar hukukunun genel hükümleri*. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Günaydın Gültekin, B. (2022). *Anonim ortaklıkta yönetim kurulu üyesinin rekabet yasağı*. Yayımlanmış Doktora Tezi. Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Günday, M. (2017). *İdare hukuku*. (11. Baskı). Ankara: İmaj Yayıncılık.
- Gürbüz Usluel, A. E. (2019). İcra kurulu. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S. 142, 357-382.
- Gürten, K. ve Erenel, S. E. (2012). Lex sportiva: spor hukukunun küreselliği. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3 (1), 295-315.
- Gürzumar, O. B. (2009). Türk Medenî Kanunu'nun "Vakıflarda üyelik olmaz." hükmünü iptâl eden Anayasa Mahkemesi kararı hakkında. *Haluk Konuralp Anısına Armağan*, C. III, 523-547.
- Hallmann, K., Breuer C., Disch J., Giel T., Nowy T. (2018). The German sport industry. J. J. Zhang, H. Huang, J. Nauright (Editörler), *Sport business in leading economies* içinde (s. 165-203). Bingley: Emerald Publishing Limited.
- Helvacı, M. (2001). *Anonim ortaklıkta yönetim kurulu üyesinin hukuki sorumluluğu*. (2. Baskı). İstanbul: Beta Yayınları.

- Helvacı, M. (2013). Yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğunda farklılaştırılmış teselsül. *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12 (2), 77-96.
- Ingram, J. D. (2007). Limited liability companies. *Business Law Review*, 6 (1), 1-8.
- İhtiyar, M. (2006). *Sermaye piyasası hukukunda kamuyu aydınlatma ilkesi*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- İkiz, M. (2007). *Spor hukuku dersleri*. Türk spor kulüplerinin şirketleşme modellerinin analizi ve Galatasaray modeli. İstanbul: Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi, Yayın No: 2.
- İmregün, O. (1989). *Anonim ortaklıklar*. (4. Baskı). İstanbul: Yasa Yayıncılık.
- İnal, A. N. (2003). *Beden eğitimi ve spor bilimi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Jasina, J. ve Rothhoff, K. (2012). A model of promotion and relegation in league sports. *Journal of Economics and Finance*, 36 (2), 303-318.
- Kane, D. (2003). Twenty years on: an evaluation of The Court of Arbitration for Sport. *Melbourne Journal of International Law*, 4 (2), 611-636.
- Kara, Y. (2014). Spor hukukunda kurumsallaşma ve spor federasyonlarının tüzel kişilikleri. *Av. Kısmet Erkiner armağanı spor hukuku yazıları*. İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları, 237-253.
- Karasu, R. (2016). Anonim şirket yönetim kurulunda belirli grupların temsil edilme hakkı. *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, 2 (1), 31-40.
- Karayalçın, Y. (1968). *Ticaret hukuku I*. Ankara: Güzel İstanbul Matbaası.
- Karayalçın, Y. (1970). Anonim şirket yönetim kurullarında başkanın üstün oyu. *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 5 (3), 520-530.
- Kayar, İ. (2018). *Ticari işletme hukuku*. (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Kayhan, Ş. (2021a). *Ticari işletme hukuku*. (7. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Kayhan, Ş. (2021b). *Şirketler hukuku*. (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.

- Kayış, F. (2020). Ticari işletmenin devrinde bazı sorunlu noktalar ve buna ilişkin tespitler. *Legal Hukuk Dergisi*, 18 (215), s. 5007-5060.
- Keidel, C. ve Engelhard, A. (2015). Football club ownership in Germany – less romantic than you might think. <https://www.lawinsport.com/topics/sports/football/item/football-club-ownership-in-germany-less-romantic-than-you-might-think> (Erişim tarihi: 08.05.2020).
- Kendigelen, A. (2016). *Türk Ticaret Kanunu değişiklikler, yenilikler ve ilk tespitler*. (3. Baskı). İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Kılıçoğlu, A. (2021a). *Medeni hukuk*. (4. Baskı) Ankara: Turhan Kitabevi.
- Kılıçoğlu, A. (2021b). *Borçlar hukuku genel hükümler*. (25. Baskı) Ankara: Turhan Kitabevi.
- Kırca, İ. ve Gürel, M. (2014). Bağlı ve bağımsız anonim şirketlerde pay sahibinin şirkete borçlanması ve şirketler topluluğuna ilişkin hükümlerin özgül ağırlığı. *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 30 (2), 5-19.
- Kırca, İ., Şehirli Çelik, F. H. ve Manavgat, Ç. (2013). *Anonim şirketler hukuku C. 1*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü.
- Kleinburger, D. S. (2009). The llc as recombinant entity: Revisiting fundamental questions through the llc lens. *Fordham Journal of Corporate & Financial Law*, 14 (2), 473-490.
- Kocaoğlu, N. K. (2011). Futbol şirketlerinin halka açılması. *Ankara Barosu Dergisi*, Y. 2011, S. 4, 69-109.
- Kocasakal, Ü. (2009). *Sporda özerklik*. (Ed: K. Erkiner). İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları.
- Kocayusufpaşaoğlu, N., Serozan, R., Hatemi, H. ve Arpacı, A. (2017). *Borçlar hukuku genel bölüm*. (7. Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi.
- KPMG Sport Advisory (2014). *Benchmarking analysis on sport organizations*. Geneva: KPMG Advisory.

- Kuru, B. (2016). *İstinaf sistemine göre yazılmış medeni usul hukuku*. İstanbul: Legal Yayınevi.
- Küçükgüngör, E. (1999). Türk hukukunda sporcuların hukuki durumu. *Ankara Barosu Dergisi*, 1999/1, 39-52.
- Küçükgüngör, E. (2009). *Sporda özerklik*. (Ed: K. Erkiner). İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları.
- Küçükgüngör, E. ve Akgül, B.(2013). Futbol kulüplerinin halka açılması. *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu “Av. Ömer Remzi Arıkan” Armağanı*, 551-596.
- Lentze, G. (1995). The legal concept of professional sports leagues: the commissioner and an alternative approach from a corporate perspective. *Marq. Sports LJ*, 6 (1), 65-94.
- Macey, J. R. (1995). The limited liability company: lessons for corporate law. *Washington University Law Quarterly*, 73 (2), 433-454.
- Makascı, K. (1990). *Türkiye’de profesyonel futbol şubesi bulunan spor kulüplerinde şirketleşme*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Mayer, D., Warner, D. M., Siedel G. J., Lieberman J. K. (2012). *Foundations of business law and the legal environment*. Irvington: Flat World Knowledge, Inc.
- Meclis Araştırması Komisyonu Raporu (2011). *Spor kulüplerinin sorunları ile sporda şiddet sorununun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla kurulan Meclis araştırması komisyonu raporu*. Türkiye Büyük Millet Meclisi. <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss733.pdf> (Erişim tarihi: 08.04.2020).
- Meral, N. (2020). *Sermaye piyasasında kamuyu aydınlatma belgelerinden doğan hukuki sorumluluk*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Mitten, M. J., Davis T., Smith, R. K. ve Duru, N. J. (2013). *Sports law and regulation: cases, materials, and problems*. (3. Baskı). New York: Wolters Kluwer Law & Business.

- Moroğlu, E. (2016). *6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu değerlendirme ve öneriler*. (8. Baskı). İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Morrow, S. (2011). History, longevity, and change: football in England and Scotland. H. Gammelsæter ve B. Senaux (Editörler), *The organisation and governance of top football across Europe: an institutional perspective* içinde (s. 46-61). New York: Routledge.
- Nafziger, J. A. R. (2011). European and North American model of sports organization. J. A. R. Nafziger ve S. F. Ross (Editörler), *Handbook on international sports law*. içinde (s. 88-111). Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Nafziger, J. A. R. (2012). Lex sportiva. R. C. R. Siekmann ve J. Soek (Editörler), *Lex sportiva: what is sports law?* içinde (s. 53-68). The Hague, The Netherlands: TMC Asser Press.
- Nauright, J. ve Keech, M. (2018). The UK sport industry. J. J. Zhang, H. Huang, J. Nauright (Editörler), *Sport business in leading economies* içinde (s. 427-460). Bingley: Emerald Publishing Limited.
- Oğuz, E. (2019). *Anonim şirket yönetim kurulunda belirli grupların temsil edilme hakkı*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Oğuzman, M. K. ve Barlas, N. (2018). *Medeni hukuk*. (24. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Oğuzman, M. K. ve Öz, M. T. (2019). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler C. 1*. (17. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Oğuzman, M. K. ve Öz, M. T. (2018). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler C. 2*. (Gözden Geçirilmiş 14. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Oğuzman, M. K., Seliçi, Ö. ve Oktay-Özdemir, S. (2018). *Kişiler hukuku (gerçek ve tüzel kişiler)*. (Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 17. Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Okutan Nilsson, G. (2009). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na göre şirketler topluluğu hukuku*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Onar, S. S. (1966). *İdare hukukunun umumi esasları C. 2*. (3. Baskı). İstanbul: İ. Akgün.

- Opening Ceremony Of The Games Of The Olympiad, January 2018.
https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/Factsheets-Reference-Documents/Games/Ceremonies/Factsheet-Opening-Ceremony-of-the-Games-of-the-Olympiad.pdf#_ga=2.23328376.353346239.1580037099-770542117.1580037099.
- Öcal Kaplan, D. (2016). Antropolojik açıdan oyun ve spor ilişkisi. D. Öcal (Editör), *Yaşam pratikleriyle dönüşen oyun içinde* (s. 35-43). Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Ömür, R. C. ve Çalışkan, M. (2020). *Anonim şirketlerde yönetim kurulu*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Ötcan, C. Ç. ve Çolakoğlu, T. (2017). Salary cap system in NBA and adaptability to Turkish basketball leagues NBA’de uygulanan salary cap sistemi ve Türkiye basketbol liglerine uyarlanabilirliği. *Journal of Human Sciences*, 14 (1), 963-975.
- Özçelik, B. (2014). Sözleşmeden doğan borçların ifasında hukukî imkânsızlık ve sonuçları. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 63 (3), 569-622.
- Özdamar, M. ve Doğan, İ. (2013). Banka anonim şirketi yönetim kurulu üyelerinin borçlanma yasağı. *Bankacılar Dergisi*, S. 86, 3-26.
- Özdemir Kocasakal, H. (2013). *Sportif uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözümü ve spor tahkim mahkemesi*. İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Özelçi, A. (2010). *Türkiye Futbol Federasyonu’nun Türk hukukundaki yeri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Özsunay, E. (1982). *Medeni hukukumuzda tüzel kişiler: tüzel kişilerin genel teorisi dernekler, vakıflar*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Öztan, B. (2021). *Medeni hukukun temel kavramları*. (46. Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları.
- Öztürk Kuter, F. ve Kuter, M. (2012). Beden eğitimi ve spor yoluyla değerler eğitimi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 3 (6), 75-94.
- Parlow, M. J. (2020). Restarting professional sports during a global pandemic. *U. Louisville L. Rev.*, 59 (2), 227-254.

- Paslı, A. (2011). Yeni Türk Ticaret Kanunu anonim ortaklık hükümlerinin tanıtılması (I), YTK kitap 2 – kısım 4 – bölüm I: genel hükümler ve temel ilkeler. *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 27 (3), 137-167.
- Pfeiffer, G. ve Timmerbeil, S. (2008). US-American company law - an overview. *Zeitschrift für das Juristische Studium*, 6/2008, 597-599.
- Poroy, R., Tekinalp, Ü. ve Çamoğlu, E. (2019). *Ortaklıklar hukuku I.* (14. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Poroy, R., Tekinalp, Ü. ve Çamoğlu, E. (2010). *Ortaklıklar ve kooperatif hukuku.* (12. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Pulaşlı, H. (2016). *Şirketler hukuku genel esaslar.* (4. Baskı). Ankara: Adalet Yayınevi.
- Pulaşlı, H. (2016). Türk, İsviçre ve Alman hukukuna göre “iktisadi amaç” kavramının şirket ve dernekler bakımından değerlendirilmesi. *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 32 (2), 21-72.
- Reid, H. L. (2012). *Introduction to the philosophy of sport.* Lanham, Md.: Rowman & Littlefield Publishers.
- Ribstein, L. E. (1995). The emergence of the limited liability company. *Business Lawyer*, 51 (1), 1-49.
- Rigozzi, A. ve Hasler, E. (2013). Sports arbitration under the CAS Rules. M. Arroyo (Editör), *Arbitration in Switzerland: the practitioner's guide* içinde (s. 935-1083) The Netherlands: Kluwer Law International.
- Saenz, N. (2010). Sports franchise bankruptcy: new way for team owners to escape league control. *Virginia Sports and Entertainment Law Journal*, 10 (1), 63-105.
- Schaefer, P. (2012). *Die Vereinbarkeit der "50+1"-Regel mit dem Europarecht.* Baden: Nomos Verlagsgesellschaft.
- Scheid, F. (2020). *Die "50+1"-Regel der DFL-Alleinstellungsmerkmal oder unionsrechtswidriges Relikt?.* PhD Thesis. Universität Linz.

- Sermaye Piyasası Kurulu, Haftalık Bülten, No: 2010/46.
<https://www.spk.gov.tr/Bulten/Goster?year=2010&no=46> (Erişim tarihi: 19.11.2020).
- Sermaye Piyasası Kurulu, Haftalık Bülten, No: 2010/27.
<https://www.spk.gov.tr/Bulten/Goster?year=2010&no=27> (Erişim tarihi: 19.11.2020).
- Serozan, R. (2018). *Medeni hukuk genel bölüm / kişiler hukuku*. (8. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Sertoğlu, B. (2019). *Ticari işletmenin devri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Sever, D. Ç. (2013). *Kamusal faaliyetlerin özel kişilere gördürülmesi: özel güvenlik ve özel sağlık*. Yayımlanmış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Seyman, S. (2020). *Anonim şirket yönetim kurulu ve yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Silton, S. (2017). United States. A. Gurovits (Editör). *The Sports Law Review* içinde (s. 296-318). (3. Baskı). London: Law Business Research Ltd.
- Simmons, R. ve Berri, D. J. (2019). Labor markets in professional team sports. J. Garcia (Editör), *Sports (and) Economics, FUNCAS Social and Economic Studies 7* içinde (s. 243-270). Madrid: Funcas.
- Sternheimer, W. ve Le Lay, H. (2012). Arbitrages ordinaires pouvant être soumis au Tribunal Arbitral du Sport. *Bulletin TAS/ CAS Bulletin* 2012/I, 49-57.
- Şafak, E. E. (2019). *Teorik boyutuyla ifa imkânsızlığı*. Yayımlanmış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şafak, T. (2016). Spor federasyonlarının Türk idari teşkilatındaki yeri. *Terazi Hukuk Dergisi*, 11 (124), 107-116.
- Şener, O. H. (2022). *Teorik ve uygulamalı ortaklıklar hukuku*. (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.

- Şener, O. H. (2016). *Ticari işletme hukuku*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Tacon, R. ve Hanson, A. (2012). Sport policy and the structure of sport in the UK. *Managing the Business of Sport: An Introduction* içinde (s. 47-63). (Ed: L. Trenberth ve D. Hassan), Oxon: Routledge.
- Talimciler, A. (2016). Endüstriyelleşen sporun/futbolun geleceği. *Sosyoloji Dergisi, Armağan Sayısı, Y. 2016*, 167-184.
- Tarhanlı, C. (2013). *Türk ve Alman hukukunda ön-anonim şirket*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Tekinalp, Ü. (2015). Ticari işletmenin TK m. 11(3)'e göre devrinde borçların hukuki yazgısı. *Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 60. Yıl Armağanı*, 1-17.
- Tekinalp, Ü. (2015). *Sermaye ortaklıklarının yeni hukuku*. (4. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Tekinalp, Ü. (2008). Türk ticaret hukukunu ticari işletme bağlamında yeniden düşünmek. *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 24 (3), 5-16.
- Tekinalp, Ü. (1979). *Anonim ortaklığın bilançosu ve yedek akçeleri: kamuoyu aydınlatma ilkesi ile*. (2. Baskı). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.
- The Football Association Limited (2015). *Club structures a guide to club structures for national league system and other football clubs*. Muckle LLP. <http://www.thefa.com/football-rules-governance/policies/financial-regulation> (Erişim tarihi: 06.04.2020).
- Tomlinson, A. (2014). *FIFA (Fédération Internationale de Football Association): the men, the myths and the money*. New York: Tyler and Francis Books.
- Toraman Çolgar, E. (2015). *Anonim ortaklıkta şirkete borçlanma yasağı*. Yayımlanmış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Turanlı, H. (2014). Türk Ticaret Kanunu'na göre anonim ortaklıkta ibra. *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2 (2), 101-135.

- Türe, H. Ö. (2018). *Profesyonel futbolcu sözleşmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir Ekonomi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Türedi, H., Ala, T. ve Tepegöz, Ş. M. (2018). Uluslararası denetim standartları açısından kurumsal yönetim sürecinin değerlendirilmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, S. 78, 1-16.
- Türk, H. S. (1986). *Ticaret ortaklıklarının birleşmesinde "nevilerin aynı olması" koşulu*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü.
- Türk, M. C. (2019). *Anonim şirketlerde genel kurul kararlarının iptali*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Uzunallı, S. (2013). *Anonim şirkette işletme konusu*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Üçışık, G. ve Çelik, A. (2013). *Anonim ortaklıklar hukuku C. I*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Ülgen, H., Helvacı, M., Kaya, A. ve Nomer Ertan, F. (2021). *Ticari işletme hukuku*. (7. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Ünlütepe, M. (2021). *Borçlar hukuku genel hükümler*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Walvin, J. (1994). *The people's game: the history of football revisited*. Edinburgh: Mainstream.
- Wong, G. M. (2010). *Essentials of sports law*. (4. Baskı). Santa Barbara, California: Praeger.
- van Bottenburg, M. (2011). Why are the European and American sports worlds so different? Path dependence in European and American sports history. A. Tomlinson, C. Young ve R. Holt (Editörler), *Sport and the transformation of modern Europe: States, media, and markets, 1950–2010* içinde (s. 205-225). London: Routledge.
- Yalçinkaya, C. (2021). *Sporun idari yapılanması ve spor disiplin hukuku*. İstanbul: Legal Yayınevi.
- Yanlı, V. (2005). *Sermaye piyasası hukuku çerçevesinde halka açık anonim şirketler ve kamunun aydınlatılması*. İstanbul: Beta Yayınevi.

Yıldırım, T. (2005). *Türkiye'nin idari teşkilatı*. (5. Baskı). İstanbul: Alkım Yayınevi.

Yörдем, Y. (2022). *Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğunda farklılaştırılmış teselsül ilkesi*. (2. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları.

Yüzügüllü, G. (2011). *Bağımsız idari otorite olarak Sermaye Piyasası Kurulu*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Zevkliler, A., Ertaş, Ş., Havutçu, A., Acabey, M.B. ve Gürpınar, D. (2018). *Medeni hukuk*. (10. Baskı). Ankara: Turhan Kitabevi.

İnternet Kaynakları

<https://apps.dos.ny.gov/publicInquiry/#search> (Erişim tarihi: 06.07.2021).

<https://www.bbc.com/sport/football/43002985> (Erişim tarihi: 10.04.2020).

<https://bjk.com.tr/sirketlerimiz> (Erişim tarihi: 15.09.2021).

https://bjk.com.tr/sirketlerimiz/futbol_as/ (Erişim tarihi: 20.02.2021).

https://bjk.com.tr/media/uploads/kurulus_gazetesi.pdf (Erişim tarihi: 13.06.2021).

http://www.bjk.com.tr/media/uploads/izahname_1.pdf (Erişim tarihi: 15.07.2021).

<http://cdn1.galatasaray.org/files/sportif/82201.pdf> (Erişim tarihi: 15.07.2021).

<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/124> (Erişim tarihi: 05.02.2020).

<https://www.corpus.com.tr#!/Yargitay> (Erişim tarihi: 25.10.2020).

<https://www.corpus.com.tr#!/Danistay> (Erişim tarihi: 25.10.2020).

<https://www2.deloitte.com/us/en/pages/about-deloitte/articles/annual-review-of-football-finance.html> (Erişim tarihi: 10.04.2020).

<https://digitalhub.fifa.com/m/e7a6c0381ba30235/original/g1ohngu7qdbxyo7kc38e-pdf.pdf> (Erişim tarihi: 10.01.2022).

<https://digitalhub.fifa.com/m/7e791c0890282277/original/FIFA-Statutes-2021.pdf> (Erişim tarihi: 20.01.2022).

<https://digitalhub.fifa.com/m/3d32b93a1a30430b/original/FIFA-Legal-Handbook.pdf>
(Erişim tarihi: 23.01.2022).

<https://digitalhub.fifa.com/m/1b1c85f7bbc8b3e6/original/i8zsik8xws0pyl8uay9i-pdf.pdf>
(Erişim tarihi: 23.01.2022).

<https://digitalhub.fifa.com/m/174b40d0256de722/original/upxpc0qzxqdgipiiej-uj-pdf.pdf>
(Erişim tarihi: 23.01.2022).

<https://digitalhub.fifa.com/m/29982feff2d2c0a9/original/Procedural-Rules-Governing-the-Football-Tribunal-EN-01-10.pdf> (Erişim tarihi: 25.01.2022).

<https://digitalhub.fifa.com/m/346c4da8d810fba/original/Commentary-on-the-FIFA-Regulations-on-the-Status-and-Transfer-of-Players-Edition-2021.pdf> (Erişim tarihi: 02.02.2022).

<https://digitalhub.fifa.com/m/196c746445c58051/original/Regulations-on-the-Status-and-Transfer-of-Players-August-2021.pdf> (Erişim tarihi: 02.02.2022).

https://documents.uefa.com/viewer/document/ZNsWJsRSmOuSS2Ql_y8~qQ (Erişim tarihi: 05.11.2020).

<https://www.efl.com/clubs-and-competitions/sky-bet-championship/clubs/> (Erişim tarihi: 12.04.2020).

https://www.etymonline.com/word/sport#etymonline_v_21881 (Erişim tarihi: 07.02.2019).

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DE/TXT/?uri=CELEX:62016CJ0090> (Erişim tarihi: 03.06.2021).

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61993CJ0415&qid=1640517178417> (Erişim tarihi: 07.11.2021).

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62004CJ0519&qid=1640516992286> (Erişim tarihi: 07.11.2021).

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62000CJ0438&qid=1640517230409> (Erişim tarihi: 07.11.2021).

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52007DC0391> (Erişim tarihi: 07.11.2021).

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12007L%2FTXT> (Erişim tarihi: 07.11.2021).

https://www.europarl.europa.eu/summits/nice2_en.htm (Erişim tarihi: 07.11.2021).

<https://www.fenerbahce.org/fbfutbol> (Erişim tarihi: 26.02.2021).

<https://www.fifa.com/associations/> (Erişim tarihi: 20.03.2020).

<https://find-and-update.company-information.service.gov.uk/company/> (Erişim tarihi: 17.01.2022).

<https://find-and-update.company-information.service.gov.uk/company/04250459/filing-history> (Erişim tarihi: 18.04.2020).

<https://find-and-update.company-information.service.gov.uk/company/00154044> (Erişim tarihi: 18.04.2020).

<https://find-and-update.company-information.service.gov.uk/company/00109244> (Erişim tarihi: 18.04.2020).

<https://find-and-update.company-information.service.gov.uk/company/00080612/filing-history> (Erişim tarihi: 17.04.2020).

<https://www.forbes.com/soccer-valuations/list/#tab:overall> (Erişim tarihi: 10.04.2020).

http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/GununYayinlari/k1yLA_x2F_jJ8scQqKNkErJPlw_x3D_x3D_ (Erişim tarihi 01.05.2019).

<https://www.gov.uk/government/organisations> (Erişim tarihi: 30.03.2020).

<http://handbook.fapublications.com/#!/book/30/pdf> (Erişim tarihi: 08.04.2020).

https://images.bjk.com.tr/media/uploads/halkaarz_izahnamesi.pdf (Erişim tarihi: 20.02.2021).

<https://ir.manutd.com/~media/Files/M/Manutd-IR/documents/2021-mu-plc-form-20-f.pdf> (Erişim tarihi: 17.01.2022).

<https://istanbulymmo.org.tr/Data/pdf/316.pdf> (Erişim tarihi: 20.03.2021).

<http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1055.pdf#search=del%20bosque> (Erişim tarihi: 26.02.2020).

<https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/813233> (Erişim tarihi: 21.02.2021).

<https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/894655> (Erişim tarihi: 21.02.2021).

<https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/894655> (Erişim tarihi: 21.02.2021).

<https://www.kap.org.tr/tr/sirket-bilgileri/ozet/4028e4a241a25fcb0141a276cda10189> (Erişim tarihi: 13.03.2021).

<https://www.kap.org.tr/tr/sirket-bilgileri/ozet/4028e4a240e95dc90140ede7351a013d> (Erişim tarihi: 13.03.2021).

<https://www.kap.org.tr/tr/sirket-bilgileri/ozet/4028e4a14203278a0142095598f114ba> (Erişim tarihi: 13.03.2021).

<https://www.kap.org.tr/tr/sirket-bilgileri/ozet/4028e4a141da49e50141e0852f272b80> (Erişim tarihi: 13.03.2021).

<https://www.kap.org.tr/tr/bist-sirketler> (Erişim tarihi: 25.03.2021).

<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/amk2013-77.htm> (Erişim tarihi: 05.05.2019).

<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.html> (Erişim tarihi: 24.10.2019).

<http://www.kuluplerbirligi.org/> (Erişim tarihi: 11.08.2019).

https://www.lbhf.gov.uk/sites/default/files/A_Guide_to_Starting_a_Sports_Club_tcm21-149209.pdf (Erişim tarihi: 05.04.2020).

<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1965/12/section/1> (Erişim tarihi: 05.04.2020).

<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2014/14/section/1> (Erişim tarihi: 05.04.2020).

<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/8/contents> (Erişim tarihi: 06.04.2020).

<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2011/25/contents> (Erişim tarihi: 06.04.2020).

<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/> (Erişim tarihi: 15.01.2022).

<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/anayasa-mahkemesi/genel-kurul-e-2006-118-k-2009-107-t-2-7-2009> (Erişim tarihi: 09.03.2020).

https://media.fenerbahce.org/FB/media/FB/pic_lib/fbsportif/ortaklik-yapisi_6179913.pdf (Erişim tarihi: 26.02.2021).

<http://mevzuat.spk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 21.02.2021).

<https://www.ncaa.org/about/resources/media-center/ncaa-101/what-ncaa> (Erişim tarihi: 08.07.2021).

<https://web3.ncaa.org/lstdbi/search/bylawView?id=1> (Erişim tarihi: 08.07.2021).

<https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/Dosyalar/Kararlar/KararPDF/2014-4-nrm.pdf> (Erişim tarihi: 09.03.2020).

<http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Hakkimizda/Tarihce/46/1> (Erişim tarihi: 10.11.2019).

http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Upload/Menu/526985_tmok_tuzuk_2017.pdf (Erişim tarihi: 10.11.2019).

<https://www.olympic.org/about-ioc-olympic-movement> (Erişim tarihi: 30.01.2020).

<https://www.olympic.org/documents/olympic-charter> (Erişim tarihi: 26.01.2020).

<https://www.packers.com/community/shareholders> (Erişim tarihi: 05.06.2021).

<https://www.paribu.com/blog/kriptopara/> (Erişim tarihi: 07.01.2022).

<https://www.premierleague.com/news/1280062> (Erişim tarihi: 10.04.2020).

<https://www.premierleague.com/history> (Erişim tarihi: 12.04.2020).

<https://www.premierleague.com/about> (Erişim tarihi: 12.04.2020).

<https://www.premierleague.com/news/1225126> (Erişim tarihi: 15.04.2020).

<https://www.premierleague.com/news/102376> (Erişim tarihi: 15.04.2020).

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/06/20080628-16.htm> (Erişim tarihi: 24.10.2019).

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110226-11.htm> (Erişim tarihi: 01.11.2020).

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/03/20180302-13.pdf> (Erişim tarihi: 01.11.2020).

<https://resources.premierleague.com/premierleague/document/2020/04/17/049a315f-f4a8-4706-bcec-75ec9ddf7f73/2019-20-PL-Handbook-170420.pdf> (Erişim tarihi: 10.04.2020).

<https://resources.premierleague.com/premierleague/document/2020/04/17/049a315f-f4a8-4706-bcec-75ec9ddf7f73/2019-20-PL-Handbook-170420.pdf> (Erişim tarihi: 17.04.2020).

<https://sgm.gsb.gov.tr/Federation.aspx?cat=T> (Erişim tarihi: 15.04.2019).

<https://www.siviltoplum.gov.tr/kamu-yararina-calisan-dernekler> (Erişim tarihi: 28.08.2021).

<https://sozluk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 05.06.2020).

<https://www.spk.gov.tr/Sayfa/Dosya/1322> (Erişim tarihi: 13.03.2021).

<https://spk.gov.tr/Bulten/Goster?year=2017&no=36> (Erişim tarihi: 03.02.2021).

<https://www.spk.gov.tr/Bulten/Goster?year=2022&no=2> (Erişim tarihi: 17.01.2022).

<https://www.sportengland.org/how-we-can-help/national-governing-bodies> (Erişim tarihi: 30.03.2020).

<http://sportif.galatasaray.org/default.aspx> (Erişim tarihi: 27.02.2021).

http://sportif.galatasaray.org/39_izahname-ve-halka-arz-sirkuleri.aspx (Erişim tarihi: 27.02.2021).

http://sportif.galatasaray.org/3_yonetim-kurulu.aspx (Erişim tarihi: 27.02.2021).

<http://sramedia.s3.amazonaws.com/media/documents/8d12f642-e976-482f-b728-3828e8e962b3.pdf> (Erişim tarihi: 30.03.2020).

https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/Factsheets-Reference-Documents/Games/Ceremonies/Factsheet-Opening-Ceremony-of-the-Games-of-the-Olympiad.pdf#_ga=2.23328376.353346239.1580037099-770542117.1580037099 (Erişim tarihi: 27.01.2020).

<https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html> (Erişim tarihi: 06.02.2020).

https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Amendments_Code_2019__en_.pdf (Erişim tarihi: 26.02.2020).

<https://www.tbf.org.tr/media/docs/default-source/mevzuat/yonergeler/%C5%9Firketle%C5%9Fme-y%C3%B6nergesi.pdf?sfvrsn=6> (Erişim tarihi: 05.07.2021).

<https://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1138.pdf> (Erişim tarihi: 19.11.2021).

<https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4331.pdf> (Erişim tarihi: 25.03.2022).

https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/td_v2.goruntule?sayfa_no_ilk=166&sayfa_no_son=172&sayfa_no=171&v_meclis=1&v_donem=17&v_yasama_yili=&v_cilt=29&v_birlesim=107 (Erişim tarihi: 07.06.2020).

<https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0324.pdf> (Erişim tarihi: 13.03.2021).

<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d23/c096/tbmm23096077ss0697.pdf> (Erişim tarihi: 17.10.2020).

<http://tesfed.gov.tr/Sayfalar/3073/3072/Hakk%C4%B1m%C4%B1zda.aspx> (Erişim tarihi: 17.04.2019).

<https://www.tff.org/default.aspx?pageID=686> (Erişim tarihi: 11.08.2019).

<https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/STATULER/2021-2022/2021-2022-ZTK-STATU.pdf> (Erişim tarihi: 25.01.2022).

<https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Profesyonel-Futbolcularin-Statusu-ve-Transferleri-Talimati.pdf> (Erişim tarihi: 20.07.2020).

<https://www.tff.org/default.aspx?pageID=285&ftxtID=33932> (Erişim tarihi: 01.04.2021).

<https://www.tff.org/default.aspx?pageID=247&ftxtID=34073> (Erişim tarihi: 01.04.2021).

<http://www.tff.org/default.aspx?pageID=119> (Erişim tarihi: 08.12.2021).

<https://www.tff.org/default.aspx?pageID=285&ftxtID=26245> (Erişim tarihi: 10.01.2021).

<https://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/origins-of-ice-hockey> (Erişim tarihi: 20.03.2021).

<http://www.thefa.com/football-rules-governance/policies/financial-regulation> (Erişim tarihi: 06.04.2020).

<http://www.thefa.com/about-football-association/what-we-do/history> (Erişim tarihi: 07.04.2020).

<http://thepyramid.info/> (Erişim tarihi: 07.04.2020).

<https://thesuperleague.com> (Erişim tarihi: 26.06.2021).

<https://ticaret.gov.tr/data/61a870d613b87642d47efc6f/2021%20Y%C4%B1l%C4%B1%20Kas%C4%B1m%20Ay%C4%B1%20Veri%20B%C3%BClteni.pdf> (Erişim tarihi: 30.12.2021).

https://www.ticaretsicil.gov.tr/tmp_gazete/01f724f3-be0e-11e9-899e-54171cd56113.pdf (Erişim tarihi: 26.03.2021).

http://www.ticaretsicilgazetesi.gov.tr/sorgu_acik.php (Erişim tarihi: 08.12.2021).

https://www.ticaretsicil.gov.tr/tmp_gazete/cd68abe7-bd8c-11e9-87ce-54171cd56113.pdf (Erişim tarihi: 15.07.2021).

https://www.ticaretsicil.gov.tr/tmp_gazete/7e45af47-bd98-11e9-87ce-54171cd56113.pdf (Erişim tarihi: 15.07.2021).

https://www.ticaretsicil.gov.tr/tmp_gazete/ba712612-be6a-11e9-899e-54171cd56113.pdf (Erişim tarihi: 19.10.2021).

https://www.ticaretsicil.gov.tr/tmp_gazete/22f689f4-ddf4-11e9-9262-48df373f5970.pdf (Erişim tarihi: 08.12.2021).

<https://www.tobb.org.tr/BilgiErisimMudurlugu/Sayfalar/KurulanKapananSirketistatistikleri.php> (Erişim tarihi: 30.12.2021).

https://www.trabzonspor.org.tr/Download/files/izahname_14_02_2019.pdf (Erişim tarihi: 13.04.2021).

<https://www.uefa.com/insideuefa/about-uefa/history/> (Erişim tarihi: 05.03.2020).

https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/uefaorg/General/02/56/20/45/2562045_DOWNLOAD.pdf (Erişim tarihi: 05.03.2020).

<https://www.uefa.com/insideuefa/member-associations/> (Erişim tarihi: 07.03.2020).

<https://www.uksport.gov.uk/our-work/about-us/faqs> (Erişim tarihi: 30.03.2020).

<https://www.vgm.gov.tr/vakif-sorgulama/vakif-sorgulama?Page=1&SearchKeyword=Profesyonel%20Futbol%20Kul%C3%BCpleri> (Erişim tarihi: 05.05.2019).